8.53.C.19/1-2

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

20. B.

SANCTA COMMUNITAS,

In Paupertate religioſa inviolata: Regularibus commendata Factis, Verbis, ac Regulis SS. Patrum, Fundatorumque variarum Religionum, ac Præclariſſimorum Doctorum, Theologorum, & Aſcetarum.

Compilante

P. ANTONIO WISSINGH de Siegburgo, *ARTIUM ET SS. THEOLOGIÆ Doctore in alma Univerſitate Trevirenſi, Provinciæ Colonienſis de Tribus SS. Regibus, Ordinis FF. Minorum* S. FRANCISCI *Conventualium Miniſtro Provinciali, & Commiſſario Generalis.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

✠

COMMUNITAS SANCTA,

In qua

MULTITUDINIS CREDENTIUM ERAT Cor unum, & anima una: Nec quiſquam eorum, quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat; ſed erant illis omnia communia--- neque enim quiſquam egens erat inter illos--- dividebatur autem ſingulis, prout cuique opus erat. *Act.* 4.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Apud JOANNEM ALSTORFF, An. 1699.

Digitized by Google

Sitis con♡des Fratres, vos ♡ de ſovebo:
Veſtraq, materno ♡ da litate meo.

Hæc tibi con♡des, mente una, ♡dā ſacramq:
Hæc oblata tuo, ♡dā Maria fove.

Io. van den Sande

Digitized by Google

Eminentiſſimo , ac Reverendiſſimo Principi, ac Domino,

D. LEANDRO COLLOREDO,

S. R. E. Cardinali Ampliſſimo, Pœnitentiario Majori, ac totius Seraphici Ordinis Minorum Conventualium S. FRANCISCI Protectori inclyto, Domino Patrono clementiſſimo &c.

Eminentiſſime ac Reverendiſſime Domine.

L*iber hic ut ſecurè & audacter prodeat in orbem, in URBEM prius tendere neceſſe habet, ut* Summæ S. Apoſtolicæ Sedi *exhibeat reverentiam, præſtet obedientiam, expetat cenſuram, ſperetque Salvum-conductum per orbem, & inde accipiat aſſiſtentiam, unde potiſſimum accepit ortus ſui confidentiam.* Eminentiæ Tuæ *oculis ac manibus gratioſis ſiſtit ſe hæc Opella conatûs mei; ut, quia es* Gubernator, Protector, *&* Corrector *totius Seraphicæ Religionis noſtræ, gubernare quoque, protegere, ac corrigere digneris, quæ in hoc Opuſculo mutis quidem vocibus, attamen fecundis, ut ſpero, deſideriis, ſe tuæ providæ gubernationi, ſuavi protectioni, & paternæ correctioni humiliter ſubjiciunt. Gaudet totus Seraphicus Ordo noſter,* quòd *(ut Conſtitutiones Piæ in c. 12. Re-*

gula alloquuntur Illuſtriſſimum tunc Protectorem Carolum Borromæum ; *cum quibus nunc & ego* Tuam Eminentiam) in ea incidimus tempora , in quibus Protectorem ſecundùm Regulam noſtram (*addo*, & votum) videre , & habere datum eſt. Eô enim Gubernatore , quid boni ſperare non debemus ? Eô Protectore , quid adverſi timere poſſumus ? Eô Correctore , quis ab inſtitutis ſuæ Regulæ deficiet ? Gubernator eſt , promovebit bonum : Protector eſt ; defendet à malis : Corrector eſt , continebit in fide , & obedientia S. Romanæ Eccleſiæ ; in his enim auctoritas ejus eſt.--- Te igitur ô Illuſtriſſime & Reverendiſſ. D. Protector appellamus , tuam fidem & benignitatem obteſtamur , ut nos tuæ curæ & patrocinio commiſſos Beatiſſimo Patri noſtro Summo Pontifici commendatos facias. Tu verò Religionem noſtram tua prudentia , conſilio, & auctoritate protegere ne deſiſtas, ut ab inimicorum inſidiis tuta, D. Patris ſui Franciſci veſtigiis inhærendo , ſedulum in humilitatis ſpiritu reddere valeat Domino famulatum. *h. t.*

Ad hæc & alia lætabunda pariter & fecunda vota , à tota Provincia noſtra in tua Eminentiali auctoritate fundata conteſtandum , Liber præſens à Provinciæ Patribus & Fratribus ablegatur nuntius Romam , ut intrepidè aſpiciat lucem , ſortiatur auctoritatem , quam utramque ab Eminentiæ *tuæ ſplendidiſſimis radiis mutuabitur ; nam hi tum Româ prodeuntes in hanc noſtram inferiorem Germaniam , ac Coloniam Agrippinam (Sedem Triũ Regum, quibus ſtella de cælo lumen præbuit) ſeſe diffu-*

diffuderunt ; ſimulque virtutum heroicarum tam Theologicarum quàm Cardinalium ſuaviſſimum ſparſerunt odorem : qui meum maximè rapuit animum, animavit affectum in lectione binæ gratioſæ Epiſtolæ, quam Eminentia Tua *ex ſollicitudine paterna Miniſtro hujus Provinciæ exarare clementiſſimè dignata fuit ; ex cujus etiam lectione jucundiſſima Opuſculo huic nata eſt confidentia Romam adeundi. Cui proinde quoque non incongruè applico verba* S. Gregor. Magni *l. 7 epiſt. 126 ad* S. Leandrum *Epiſcopum Hiſpalenſem*, Eminentiæ Tuæ *ex nomine Patronum, (in cujus Feſto ſcil. 27. Februarii hac ſcribo) hujus tenoris :* Sanctitatis tuæ (*dicam*, Eminentiæ) ſuſcepi epiſtolam, ſolius charitatis calamo ſcriptam : Ex corde enim lingua tinxerat, quod in chartæ pagina refundebat. Boni autem ſapienteſque viri, cùm legeretur, adfuerunt, quorum ſtatim viſcera in compunctione commota ſunt. Cœpit quiſque amoris manu in ſuo corde te rapere; quia in illa epiſtola tuæ mentis dulcedinem non erat audire, ſed cernere. Accendebantur & mirabantur ſinguli; atque ipſe ignis audientium demonſtrabat, qui fuerat ardor dicentis : niſi enim priùs in ſe faces ardeant, alium non ſuccendunt. Ibi ergo vidimus, quanta charitate tua mens arſerit, quæ ſic & alios accendit. *h. i.*

Hac eadem duplici gratioſa Epiſtola excitatus (ut loquar cum eodem S. Gregorio *ad* S. Leandrum *l. 1. epiſt. 41.)* hoc ipſum Opus ad veſtram Reverentiam(*dicam*, Eminentiam)ſcripſi; ut ei, quem præ ceteris diligo, in meo judicer labore deſudaſ-

ſe (tamquam Protectori Reverendiſſimo.) Præterea ſi vobis indulgeri tempora ab Eccleſiaſtica occupatione cognoſcetis, quid ſit jam faciendum, ſcitis, *ſcil. potenti protectione protegere cauſam Dei, hoc in Opere expoſitam, meamque intentionem piam, ut opinor, ſecundùm Conſtitutiones noſtras Urbanas purè regulatam; quarum terminos tranſgredi non audeo, ſupergredi autem nullatenus in hoc Libro intendo: O! quàm ſufficeret mihi, ſi illarum obſervantia exacta tandem vigeret! (Idem ad eumdem l. 4. epiſt. 46.)* Quanto ardore videre te ſitiam, in tui tabulis cordis leges. Sed quia longo terrarum ſpatio disjunctum te videre nequeo, unum quod mihi de te dictavit charitas, feci. *Dictavit autem mihi* Eminentia veſtra, *zeloſiſſimèque conſuluit in d. binis Epiſtolis*, paternarum traditionum æmulatores exiſtere: eaque meditari, quæ Seraphici Inſtituti cultores maximè decent, ſcil. abdicare proprietatem & ſæcularia deſideria; ac meum, tuum, frigida illa verba à noſtris Cœnobiis eliminare: paupertatem, & communitatem ſectari: conſtantes eſſe in hoc ſancto propoſito, nec ab incepto deſiſtere; non animum deſpondere: vitam noſtrâ exinde inſtituere juxta exactam normam Conſtitut. Urbanarum &c. *Hæc, inquam, feci promulgando, promovendo, inculcando, & à me ipſo incipiendo &c.*

Quapropter non reſtat nobis nunc, niſi quòd enixè precemur, ut cordialia vota, piaque deſideria totius Provinciæ noſtræ, in hoc Opere expreſſa & congregata clementi oculo reſpicere, fortitudiniſque brachio protegere digneris; ut eò certiori ac

plenioti

pleniori fiducia apud Summam S. Sedem *inveni-re mereantur Apoſtolicam bene dictionem* + *& vehementer deſideratam protectionem. Ore, Corde, & prece, cum æterna grati animi memoria confitebitur tota noſtra Provincia Colonienſis, quod ſingulariter gubernata, paternaliter protecta, & providè correcta fuerit*

1. 4. 20. 5. 1. 40. 4. 80. 50. 5. 50. 20. 20. 50.
A. D. LEANDRO COLLO-
80. 5. 4. 50. 5. 1. 80. 4. 9. 40. 1. 20. 9.
REDO CARDINALI
60. 80 50. 100. 5. 5. 100. 50. 80. 5. 50. 80. 4. 6.
PROTECTORE ORD. F.
30. 9. 40. 5. 50. 40. 200.
MIN. CONV.

Programma.

Eminentiſſimus & Reverendiſſimus Princeps ac Dominus, D. LEANDER COLLOREDUS Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, nec non Pœnitentiarius Major.

Anagramma purum.

Protector es Ordinis Minorum: Lumen es candens, palma ad Deum accreſcens, Lilia ferens, A Numine precor unicè; ſis ſaliens corda amore Jeſu; dies tui ſint anni Eoi.

CHRONO-EPIGRAMMA.

PerpetVò nostrI sIs VIVens *orDInIs* aLMe
tVtor. Vt à ChrIsto sIt tVa VIta VIgens.
atqVe eXaLtetVr, terræ qVaI *paLMa* VIrsCens,
ILLa ferat frVCtVs, CæLICa Vota tenens;

Vt franCIsCanIs VnItIs CorDIbVs aDsIs,
sVCCVrsV eX CæLo gratô orIente tIbI.
hInC CresCens fraternVs aMor, VIrtVsqVe CorVs-
est paVpertatIs, VotaqVe IVre pLaCent. (Cans
granDe IstVD VIrtVtIs opVs DIgnare tVerI :
hIs saCrIs VotIs stet poLVs Ipse faVens.
saL es ConserVans *FranCIsCI*; In nVMIne, proLes:
VIrtVte InVICtâ hIs sæCVLa VIVe parens.
VIVe*LeanDer* oVans*CoLoreDo* ter InCLYte prInCeps,
sIt CVnCtIs VotIs pVrpVra Vestra nItens.
te saCra eXVLtet paranYMphô eCCLesIa ChrIstI
sponsa frVI: sponsæ In sæCVLa VIVe VIgens.
te franCIsCanI Vt per sæCVLa CVnCta frVantVr
proteCtore sVo, nVMIna In aXe rogant.
orDInIs est nostrI *proteCtIo* traDIta VobIs:
VIrtVte eXVLtat IVgIter *orDo* tVâ.
atLasqVe IpsIVs LaVDarIs IVre sVb astrIs:
eX sVperIs raDIos soLIs aDInstar habes.
sIs IgItVr *CresCens* franCIsCI proLIbVs; eX hoC
sVb te LætatVs totVs oLYMpVs erIt.
poſtqVe haC fVLgebVnt sVpero ferVenter aMore,
qVanDo Inter fratres spIrItVs VnVs erIt.
qVeIs Cor Lætanter totIes persVaVe DeDIstI:
VIVens In terrIs, sIs faVVs VnDe sapIs.
hIsqVe *tVos* VIrtVte *DIes* sIne nVbe serenos
nVMIne IVstItIæ soLe VIgente, preCor.
atqVe Vt stes pastVs, VoVeo, Inter *LILIa IesV*
Per MVLtos *annos*, poſtqVe frVâre Deo.

S.COR-

S. CORDI
B. V. MARIÆ

Devotè inclinant, ſuaque Corda ſubmiſſiſſimè dedicant FF. Minores Conventuales S. Franciſci, Provinciæ Colonienſis, de SS. Tribus Regibus.

✠

SUb ſacratiſſimi CORDIS TUI patrocinium, ſub Auguſtiſſimæ Majeſtatis tuæ pallium ac præſidium, cum Fratribus meis confugio *S. Dei Genitrix*, *Cor tuum maternale* venerando, noſtraque concordia Corda eidem litando, conſecrando, ac mancipando. Jure tibi proſternimur; Tu enim es Mater Monachorum, Patrona inclyta Religioſorum; Tu es *Mater de bono Corde*; prout Te affectuoſiſſimè ſalutare ſolebat devotiſſimus tibi Cliens S. Ignatius Loyola. *Tuum Cor* eſt officina pietatis, domicilium ſanctitatis, incus devotionis, Triclinium unitatis, Altare aureum communis charitatis. *In te ſibi complacens cæleſtis Patris amor* (ajebat S. tuus *Franciſcus Sales.* in dedic. Tr. divini amoris) *ab omni æternitate Cor tuum ad omnem omnino ſancti amoris perfectionem deſtinavit, ut in tempore amares Filium amore materno, quem ille ante omnia ſæcula unico & invariabili amavit paterno.* Sed, ecce *Mater*, poſt unum illum tuum Primogenitum, multos hic tibi ſiſto Filios, vultu, genu, facie, mente, corde, ore tibi cernuos; corda multa ad te ſuſpirantia; voluntates

multas tibi ſupplices: Adduco eos ad te, ut Matris oculo aſpicias, tibi in Filios adoptes, eiſque bene†dicas, & in hanc tuam tibi litatam multitudinẽ inducas èt communitatem èt unitatem: & ut, ſicut COR JESU ſub tuo S. Corde in virginali utero creſcere feciſti, ita nos ſpiritali calore cordis tui foveas, & *in terra paupertatis noſtræ creſcere facias.*

Ignoſce, & agnoſce ô *Auguſtiſſima Domina*; ignoſce mihi, agnoſce illos; ignoſce confidentiæ quia filialis eſt; agnoſce ſupplices, quia illorum tu Mater es; amas namque tibi devotè ſupplicantes; proindeq; materno oculo aſpicies & reſpicies ſub tuum præſidiũ tam fiducialiter confugientes. Fiduciã hanc in me peperêre urgens mea neceſſitas, illorum orbitas, tuaque ad opitulandum materna pronitas. Mihi hinc evênit (ut loquar cum dicto tuo *S. Franciſco Sales.* lc. in præfat. ad lect.) quod parturientibus; quæ, dum fortes & habiles ſunt ad pariendas proles, iis jam in mundum natis ordinariè mortales eligunt patrinos: at, quando ſingularis debilitas, aut ingens pavor, vel præſens mortis periculum earum partus efficit difficiliores & periculoſiores, invocant cælorum incolas, iiſque ſe & fetum adhuc luci abſconditum devovent, ſimul & eligunt quemdam Dei ſervum, alicui ex his Sanctis ſpecialiter devotum, ut nomine ejus ſubeat patrini officium: ille autem Sanctus interim à Deo obtineat felicioris partus ſucceſſum, & proli vitalem ortum. Ita ferè & ego, dum majori abundarem otio, antequàm ſcil. hôcce gravarer miniſterio, facilè faciles inter mor-

tales

les inveniebam Patrinos & Patronos, quibus literarios meos dedicarem fetus, ſive medullas Theologicas, ſive Alaudas clauſtrales, ſive melodias Antonianas, ſive variegatas Sanctorum laudes &c. At in præſenti fetu edendo quàm angor & uror! quàm diſcindor! quàm diſcrucior! quàm aporior! maximè, dum cum feliciter infelici Rebecca, Gen. 25. 22. præſentiſco, *quòd collidantur parvuli in utero*; attamen fauſtâ paritudine, nam *major ſerviet Minori.* Hic *Minor*, hic *Minorita verus*, hic *verus S. Franciſci Filius* ſolùm creat hanc partûs difficultatem.

Obinde etiam nunc capere incipio, quod capere hucuſque non curavi, qualiter Apoſtolo cordi fuerit, dum Gal. 4. 19. quaſi ingemiſcens dixit: *Filioli mei, quos iterum parturio* (id eſt, in dolore vehementi eniti ſeu parere deſidero) *donec Chriſtus formetur in vobis.* Inde ergo difficultas pariendi, quòd *Chriſtus*, ſeu *Chriſti-formis Franciſcus* ſit novè formandus in multis. In hoc tuo Chriſto formando, Tu *ô Mater Virgo* es una & ſola Artifex ſine exemplo, ſine pari, ſine ſecunda: nam, cùm eſſes jam plena gratia ante formationem Chriſti in venerabiliſſimi uteri tui ſacrario, in ejus actuali formatione Spiritum Sanctum ſupervenientem accepiſti cooperatorem, ut eſſes jam ſuperplena, ideoque largiùs in nos ſupereffflueres: Te hinc rogo cum Cælitum omnium cœtu, partui huic *te monſtra Matrem*, tuus enim eſt; tui conſilii, tui auxilii fetus eſt. Te hinc ex pio voto ei in Patrinam & Patronam eligo,

immo

immo & in fructûs inde per Dei gratiam enaſcituri heredem. Et, ſicut olim tui imago à *S. Gregorio Papa* miſſa ægrotanti *S. Leandro* Epiſcopo Hiſpalenſi, ei fuit pro maximo morbi levamento; quæ etiam uſque in hodierum diem conſervata, nunc in Hiſpania Gaudalupæ mirabilia operatur: ita quoq; ſupplicib⁹ à te votis petimus omnes tui Minores clientes, ut *Cor* LEANDRI *noſtri Eminentiſſ. Protectoris* in multiplici cura pro nobis, allevare, adjuvare, exaltare tandem & coronare *miſericordiæ Mater* digneris.

His ſupplicibus votis meis Tu *Provida Mater* dignaberis piè annuere, quæ jam dignata es ſuggerere & ſubſtituere integerrimè tibi devotũ Clientem d. *Eminentiſſ. Ordinis noſtri Protectorem*, ut ille huic partui, nomine tuo faveat lucem, foveat intentionem, indulgeat ortum, impetret gratiam, Apoſtolicamq; aſſiſtentiam, immo & arceat hoſtem, qui hianti ore, invido dente, draconino felle, canina rabie jam tum paratus eſt, ut devoret fetum, Apocal. 12. 4. Finaliter demum nunc & filialiter à te ſupplico, ut literarius hic fetus, à Tuo, & ipſius Nomine hereditet quoque appellationem, nomineturque, faventibus vobis,

60. 1. 80. 100. 200. 90. 4. 9. 3. 1. 100 200. 90. 2. 200.
P A R T U S D I C A T U S B. V.
30 1. 80. 9. 1 5.
M A R I A E,
1. 3. 3. 1. 80. 4. 9. 40. 1. 20. 9. 3. 50. 20 50.
A C C A R D I N A L I C O L O-
80. 5. 4. 50.
R E D O.

PAX

PAX ✠ SALUS,

Cor unum, & Anima una

Patribus & Fratribus Provinciæ Colonienſis, dilectiſſimis in Chriſti JESU viſceribus.

VObis reddo rationem Operis, expono cauſam hujus mei ſuſcepti laboris: quæ quamvis quadruplex potiſſimum ſit, *Prima* tamen inductiva eſtis vos, qui eſtis, & poſthac ampliùs eritis gaudium meum, gloria mea, & corona mea in Domino. Communis ſalus veſtra, unitas veſtra, profectus veſter, ſecuritas conſcientiarum veſtrarum meum excitârunt animum, manum applicârunt ad calamum, diſpulêre faſtidium, immo laborem hunc quantulumcumque reddidêre jucundum. Vobis enim quæro non placere, ſed proficere, immo & proficiendo placere, ſed in Domino, & propter vos; quod eſt charitati ſervire, ait *D. Auguſt.* Spero, quòd hæc litera, immo potius candida & ſincera intentio mea in vobis promovebit amorem Ordinis, unionis, & obſervantiæ; Ordinis, in quo ſint *omnia communia*; Act. 4. Unionis, quæ odit privata, ſeparata, diſparata; & obſervantiæ, quæ exactè innititur S. Regulæ, & Conſtitutionibus. Hæc tria ſi videro in vobis, gaudens gaudebo, & finem laboris mei, immo optatum quaſi præmium reportavero. Nam de his meritò dico & ſentio cum literatiſſimo *Michaele Ghislerio* in c. 6. Cant. expoſ. 2. § 1.

quid

quid ordinatius in hoc mundo conſpici poteſt, quàm rectè inſtituta Religioſorum converſatio? quid eorumdem unione jucundius? quid eorum obſervantiis venuſtius? quid tranquillitate ſuavius? quid ſtudiis, ſpiritalibuſque exercitiis fructuoſius? h.i.

Itaque obſecro vos Fratres, (cum Apoſtolo in var. ll.) per nomen D. N. J. C. ut *ſitis perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſententia --ſoliciti ſervare unitatem Spiritus in vinculo pacis*; ---- nam & *pro invicem ſolicita ſunt membra--. Idem ſapiatis, eamdem charitatem habentes, unanimes, idipſum ſentientes-non enim eſtis veſtri--.* Hinc, ſicut ego in hoc Opere non ſum quærens, quod mihi utile, ſed quod multis; ita nec quiſquam inter vos, *quæ ſua ſunt, ſinguli conſiderantes, ſed quæ aliorum.* h. i. Hoc ut commune bonum aſſequamur & tueamur, levemus capita noſtra, Chriſti-formes ſtudeamus facere affectus noſtros: &, ſicut aqua quamvis ob naturalem gravitatem deorſum feratur, quærens centrum ſuum, at, dum natura horret vacuum, ob bonum commune aſcendit ſurſum; ſic & nos, quamvis naturæ aliter habituatæ fortè violentum videatur, attamen pro communi bono, ne maneant corda vacua divina gratia, ſurſum feramur, quò Deus vocat, quò Chriſti Vicarius incitat, quò regularis profeſſio exſtimulat, propriæque ſalutis ſpes adurget, Paulò altiùs aſcendamus, ut in gratia Dei creſcamus.

Ex nunc ergo, ut loquar cum *Baſil. M.* Conſtit. monaſt. c.18. *Sint nobis communia univerſa, anima, ſententia, corpora, & ea quibus corpora nutriuntur, &*

& ad bene pièque vivendū opitulantur. Communis Deus communis pietatis negotiatio, communis ſal⁹, communia certamina, jejunia, labores, orationes, corona. Multi unus, & unus non ſolus, ſed in pluribus. h. i.

Secunda cauſa impulſiva fuit amor decoris & honoris, quô zelare meritò teneor pro Matre mea, quæ eſt Religio noſtra. De quo cit. *Michael Ghisler.* in cant 8. expoſ. 3. §. 1. *Religioſus bonus ardenter deſiderat Religionis ſuæ profectum.* Hinc & mihi evenit, quod ibidem apertiùs aſſerit §. 8. ſuper illa verba, *apprehendam te, & ducam te in domum Matris meæ. Religioſus*, inquit, *bonus, quamcumque in aliis Monaſteriis viderit virtutem, vel obſervantiam, in qua Deus ſibi manifeſtetur, apprehendit amoris deſiderio, conaturque deferre in clauſtrū Religionis ſuæ, quæ eum ut Mater ad vitam genuit ſpiritalem, & educavit corporaliter & ſpiritaliter.* h. i. Verè etenim ita eſt, quòd cordis ardens deſiderium in me ſenſerim ab initio religioſæ vocationis meæ, ut, quam apud alios Religioſos inveni ex perfecta communitate genitam charitatem, amicabilitatem, fraternitatem, ſocialitatem, regularitatem, exemplaritatem, animorum unionem, fraternam ad invicem confidentiam, ſerviendi promptitudinem, angelicam obedientiam, paupertatis rigidam obſervantiam, à ſæculo abſtractionem, & aliarum virtutum religioſarum multiplicē ſobolē, poſſem ſancto furto transferre, & etiam aliquando videre inter Religionis Matris noſtræ Filios, meos ſcil. Confratres. Vos, inquam, quos alloquor corde, voce, ſcripto;

que-

quorum animas ſuo ſanguine pretioſo ſubſignavit Chriſtus, meæque fidei concredidit ; quos ideoque, & ſimul me ipſum ſub pallio *SSmæ V. M. Dei Genitricis*, Ordinis noſtri Seraphici ſingularis Protectricis, ſubſterno ejuſdem *ſacratiſſimo Cordi*, quod inſignitum eſt Crucifixo; ut, quia concepit eum, qui renovavit faciẽ terræ, renovet & me, & vos & ſingula membra Religionis noſtræ.

O Sancta! ô optata! ô diu deſiderata, & tam diu, tam ſolicitè quæſita S. Communitas ! Quis mihi det, ut *introducam te in domum Matris meæ ?* utinam te ſaltem ex nunc, afflante S. Spiritu, Patrocinante B. V. M. nec non *S. P. N. Franciſco, S. Antonio Patavino*, & omnibus Sanctis, poſſem hoc voto meo , hac prece, hoc opere introducere in domum Religionis noſtræ , vel ſaltem hujus Colonienſis Provinciæ ! Quod ſicut juravi & ſtatui Coram vobis in initio ſuſcepti hujus miniſterii, ſic nunc iterum juro, pro quanto divina gratia adjuverit. Et hæc eſt

Tertia cauſa hujus ſuſcepti Operis, ut ſcil. juramento meo ſatisfacerem, nihil intentatum relinquendo, quod ad ejus adimpletionem conducens, aut neceſſarium reperero. Saltem faciam id, quod in vita *S. P. N. Franciſci* c. 11. §. 3. ſcribit S. Bonav. *exonera conſcientiam tuam, & Deum magis time, quàm homines*. h. i.

Quarta cauſa, quæ animum & manum confirmavit in hoc Opere literario lætiùs perficiendo, fuit *Eminent. & Rdiſ. Protectoris noſtri Cardinalis* LEANDRI COLLOREDI paterna, fervens, cordialis, ac ſolicita in- & excitatio; qui cùm ſit Dominus

minus *Gubernator* , *Protector* , & *Corrector* hujus noſtræ Fraternitatis ; exhortatur, inſtat, obſecrat nos *à tam ſancto propoſito non deſiſtere, quouſque in omnibus formetur Chriſtus.* Cujus primæ gratioſæ Epiſtolæ tenorem vide infrà pag. 430.

Itaque Fratres mei dilectiſſimi & deſideratiſſimi, hujus pientiſſimi noſtri D. Protectoris votis correſpondeamus: ſanctamq; matrem Eccleſiam, quam B. P. N. *Franciſci* meritis fetu novæ prolis indicis amplificat miſericors Deus, per noſtri ipſorum ſpontaneam renovationem, novo gaudio lætari faciamus ; immo gaudium hoc ejus & noſtrum notum ſit omnibus hominibus. Conſideremus cum *S. Chryſoſt.* in Joan. *quantò paucioribus indigemus , tantò magis Angelis appropinquamus , quantò pluribus , tantò magis ad hanc caducam vitam deflectimus:* Ideoque S. paupertatem, ejuſque filias & comites amplectamur, per quas Angelis Sanctis reddamur ſimiliores. Itidem perpendamus cum *Rusbrochio*, *vitium planè diabolicum eſſe, quòd res terrenæ communes non ſint*; ideoque ſacram Communitatem ſemper & in omnibus ſectemur ; bono autem privato & lucro inhiare, deteſtabile vitium æſtimemus. Quod rarum in terris eſt, nobis carum ſit ; *Eſt autem lumen in terris rarum Monachus , in quo non eſt reperta cupiditas*, ajebat *S. Ephrem.* Caveamus, ne nos feriat lethalis comminatio prædicta per *S. Hypolitum Mart. conſummationis mundi , & extremitatis illius ſignum eſt , ſi Monachi expetant, quæ ſunt mundi.* Tandem enitamur unanimiter, ut annus proximus communis Jubilei , qui eſt

hujus ſæculi completiv⁹ utpote ſeptingenteſimus poſt milleſimum, inveniat quoque nos de noſtri ipſorum renovatione jubilantes, ad altioraque perfectionis culmina aſpirantes, demumque perſeverantibus promiſſa æterna præmia longanimiter exſpectantes.

Quilibet veſtrûm (loquar verbis Rdiſſ. P. N. *Jacobi Bagnacaballenſis* in Epiſtola Paſtorali, Coloniæ typô data 1619. 6. Jan. de reformat. ſtudiorum) *accepta hac mea Paſtorali epiſtola, & admonitione paterna, pravos & jam penè inveteratos uſus præcidentes, noxias corruptelas exterminantes, deliberato quiſque conſtituat animo, certum perfectioris obſervantiæ iter inſtituere, peculii proprietatem, (pondus certè nimis oneroſum) deponendo, & ſanctam vitæ communis inſtitutionem, ſecluſa omni reluctatione, ſubeundo--- vitæ communis inſtitutum obſervantiſſimè excolendo; quæ vita eſt cæleſtis, vita Angelica, vita Apoſtolica, & quidquid Deo profeſſione ſolenni devovimus, exactè & ad amuſſim obſervando--- Et ſicut B. Franciſcus Pater noſter Seraphicus fuit voce cælitus demiſſa inſtructus:* Vade Franciſce, repara domũ meã, quæ labitur; *illud nobis ipſum ſingulis putare debemus ennuntiatum, & cum Paulo Apoſtolo dictum*: labora, ſicut bonus miles Chriſti Jeſu.--- *Teſtem invoco Deum & Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, quo animo, qua mente, quo conſilio, in hac mea viſitatione omni conatu enitar* (dicam ego, hoc à me edito libro) *omnem depromam curam & diligentiam, mores ad priſtinum cultum revocandi, obſervantiã inducendi, regularem diſciplinam inſtaurandi,*

randi, exteriora dedolandi, perpoliendique; & quos divino cultui atque obſervantiæ addictiores noverim, ad regimina promovendi ; ut bono eorum, quod ſtatuere debent, exemplo, pauxilla & minutula noſtræ Religionis reliquia, in ſeipſis conſerventur & excreſcant ad Dei gloriam, proximi ædificationem, & propriarum animarum perpetuam ſalutem ; Quam ex corde & faveo & apprecor vobis. Enitamini; ut eam aſſequamini. Valete in Domino, orantes pro veſtro in Chriſto Miniſtro, *cui nihil debet eſſe antiquius, quàm, ut quoquo modo valeo, bene & utiliter de mea Religione merear.* h. i. in Decreto de reform. ſtud. ✠

Ad Lectorem amicum.

AMicis pauca loqui juſſit Ariſtoteles; cor namque amici paucis convincitur; ubi autem amici cordis ſinceritas deeſſe cognoſcitur, ibi verborum etiam copiæ non creditur. Totus hic liber (ſubdiviſus in V. alios libros, ad honorem V. SS. Vulnerum Jeſu Chriſti, & S. P. N. FRANCISCI) tibi loquitur; cui proinde in charitate non ficta, ut ſpero, reſpondebis. Si erraverit ſtylus, benevolentiâ connivebis; ſi typus, menda ſilendo corriges; ſi ordo, induſtriâ ſupplebis: *Diligentibus* namque *Deum omnia cooperantur in bonum.* Si fortè allegata auctoritas fuerit prolixior; utique non improbabis, nam datâ operâ fuit quæſita; ſacra enim Communitas non proprio judicio, ſed alieno comprobanda erat teſtimonio. Si miraris ſcribentis confidentiam; hujus cauſam crede obedientiam, namque ex lege Dei, ſub vinculo juramenti, pro Provinciæ cauſa communi laborantem; pro qua èt plùs ardua adire & ſubire paratum crede auctorem: quem etiam monet *Eminentiſſ. noſter Protector Cardinalis* in Epiſt. Paſtoral. *ab inceptis non deſiſtere, donec in omnibus formetur Chriſtus.*

Utinam in hoc aſſequi poſſem angelicum documentum datum *S. Fintano*, cujus Feſtum incidit in 17. Febr. quo die hæc ſcribo! hic monitus ab Angelo, ut ea faceret, quæ ei dicturus erat vir primò obvius; obvium autem habuit mutum repente hæc proferentem verba: *Omnia quæcumque*

quæ bona pro Deo inchoaveris, pro nullo homine ante exitum tuum dimittas , donec certamen tuum conſummes. Tales muti Doctores ſunt libri S. Scripturæ, SS. Canonum, Conſtitutionum Apoſtolicarum, Decretalium; Regula quoque & Conſtitutiones Ordinis &c. qui libri ſine verecundia, ſine metu repulſæ ad cor loquuntur, & utraſque fortiter vellicant aures. Ab his itaque tamquam probatiſſimis divinæ voluntatis Notariis non deſiſtam, non recedam, non dimittam, numquam aliter ſapiam: namque ex his loquendo , *ex me ipſo non ſum locutus.* Si autē ex me ipſo minùs bene aut minùs bona, vel minùs ſanè aut minùs ſana locutus ſum; ex amico corde amico locutus ſum, ſcil. tibi; cui in bonum cooperabuntur quæ communi bono ex amico affectu data & ſata ſunt. Et quamvis non omnes repertus ſim hujus libri mox amicos ; ſpero nihilominus doctrinæ contentæ eventurum, quod *S. Philippo Nerio.* Hic cùm tempore bachanaliorum, quô mundus malè habituatus furit excæcatâ inſolentiâ, cum ſuis diſcipulis viſitaret VII. Urbis Eccleſias , pro avertenda Dei indignatione, habuit quidem primitus *paucos* comites ſectatores (*eò quia res nova tunc & inſolita erat*) at labentibus annis habuit *plurimos* pientiſſimos imitatores, eos ſcil. quorū corda tetigerat Deus. Pariter ad conſolationem meam , licèt fortè quoad firmiter habituatos oppoſito affectu , non ſit ſpes generalis huic Opuſculo; attamen ad recentes teſtas aliter imbuendas & habituandas pro futuro, virtutem dare prævalet Deus: in cujus manu ſicut eſt hic liber, ſic &

tota voluntas, & omne deſiderium meum. Vale, & communi bono mecum ſtude, utere, & fruere, Deumque pro me deprecare.

Ad Lectorem Criticum, & communitatis religioſæ oſorem.

JAm tum ſub-odoror, quid mediteris, quid machineris, cur ſtomacheris. Tibi, quod araneæ, evenire doleo, quæ ex flore eodem, ex quo apis pro communi in commune alvearium mel comportat, venenum ſugit, aut potius mel in venenum vertit. Aranea ſe eviſcerat, at pro ſuo privato lucro: Charitas quoq; ſe eviſcerat, ſed pro proximi commodo, proque communi bono. Vide nunc, an araneam imitêris, an charitatem ſectêris. Fortè tibi *primò* diſplicet ordo libri hujus? at in te mihi maximè diſplicet diſ-ordo. *Religio ideo vocatur Ordo, quòd nihil in ſe inordinatum patiatur* (*S. Bonav.* q. 14. circa Regulam *S. P. Franciſci*) Eſt autem maximè inordinatum, quòd tu in ordine ſine ordine tibi ſoli vivere ſatagas, ſoli tibi ſtudeas (utinam animæ ſoli, & non ſoli ventri!) privata ſolùm quæras, communia negligas &c. Si quid inordinatè diſpoſitum extra debitum locum in hoc libro reperias, id excuſabit brevitas temporis, juſta acceleratio operis, & tuæ (utinam haberes!) perfectio charitatis. Si *ſecundò* ſtylum impolitum mordeas, mordeas; nolebam politiorem, ut & incipientibus & inſipientibus

face-

rem intelligibiliorem, quibus me agnoſco debitorem; ne legendo laborarent in intelligendo: quod ſenſi, verbis expreſſi, quò planiùs, eò meliùs; ſperoque, quòd fructuoſiùs, quò ſteriliùs.

Tertiò æthiopem me lavare aſſeris, aut paſſerem adultum cicurare velle arbitraris, dum de vitæ communis amplexu loquentē adultis mixtim & incultis (ſi qui ſint) ad aures ſurdas cantantem aſſeris. Sed vide, amabo, ne ex inimico Scriptoris, fias inimicus gratiæ authoris. *Scis numquid, quòd ſint duodecim horæ diei?* & quòd Judæi antiquiores ſint facti Chriſtiani primores & meliores? & quidem tales, quibus *erant omnia communia, cor unum & anima una?* anne abbreviata eſt manus omnipotentis? Ego plùs confido in ſenioribus fortioribus, quàm in junioribus mobilioribus; nam *corona ſenum multa peritia* (Eccl. 25. 8.) *non multum loquaris, ubi ſunt ſenes*, (Eccl. 32. 13.) *an tumultuabitur puer contra ſenem?* (Eccl. 3. 5.)

Dices fortè: tot Summi Pontifices ſudarunt, at fruſtra laborarunt; an ergo ego illis ſapientior? *Reſp.* Si Summi Pontif. inveniſſent locales Superiores, eorumque Officiales & ſubditos ad vitam communem promptiores, non incaſſum ſudaſſent. Deinde, cùm (prout dicitur, in præfat. ad noſtras Conſtitut. Pias.) *non ſit adeo ſanctis Ordinibus diſtincta Religio, quæ aliquos minùs ſuæ profeſſioni reſpondentes non habeat, ex quorum vitio publica ſæpe in univerſos vergit infamia*; eatenus non debent alii ſimili notâ traduci, nec tota Religio vilipendi. Quaproptèr cùm nunc in Provincia hac noſtra Colon. (de Tribus SS. Regibus appellata)

pellata) tam Guardianos, alioſque Superiores locales, quàm ſubditos eorum fere omnes inveniat vitæ communis (prout in Conſtitut. Urbanis præſcriptæ) amatores, futuroſque zelatores, meritò gaudet Provincialis Miniſter eorum, qui, quod in aliis zelat, à ſe ipſo inchoat. Itaque pacato ſis animo: vide, ſed non invide: vale, nil interpretâre malè; nec ampliùs poſthac inquietus quietos inquieta. Si nolis nobiſcum tenere communem vitam, aliam cum Anania & Saphira ingreditor viam; quâ non gradiar tecum, ſed, ſicut profeſſus ſum, per Dei gratiam vivam, gradiar, & moriar in debita Sedi Apoſtolicæ reverentia & obedientia ✝.

Et eſto, quamvis nullum hujus mei laboris experirer effectum aut fructum (quod non ſpero per Dei gratiam); ſufficit mihi pro laboris ſolatio, & cordis mei tranquillamento, divinæ voluntati & ſubſerviſſe, & paruiſſe. In quo etiam animum mihi addit & erigit *Em.* noſter *Protector Cardinalis Colloredus* in gratioſa ſua epiſtola 2da de 14. Febr. hujus anni 1699 in qua me ſuum infimum ſervum, & Provinciæ Miniſtrum ſic exſtimulat: *quod me uberiùs reficit, tua eſt in voto paupertatis, atque in exacta obſervantia Conſtit. Urbanarum indefeſſa cura: cui adverſari multos non miror; arcta enim eſt via, quæ ducit ad vitam, & pauci ſunt qui inveniunt illam. non eſt tamen, quòd deſpondeas animum; Deus adjutor noſter in æternum.* h.i.

Immo (ut ad propoſitum tecum redeam, & tuo denti rodenti & invidenti lapidem injiciam)

ſi,

ſi, ita permittente & diſponente divina providentia, nullus laboris hujus mei, ſequeretur fructus, ero lætior, ſecurior, & glorioſior, at in Domino. Cujus ſecurè geſtientis lætitiæ cauſam me docuit *S. Franciſcus Sales*, l. 9. de amore Dei cap. 6. dum inquit: *Pluris facio tranquillitatem animi in acquieſcendo Dei voluntati, quàm magnanimitatem in exequendo propoſito*. Cujus ille exempla præclara, & quidem mihi domeſtica ſubnectit. *Primò S. Ludovicus Rex Galliæ* (qui fuit Tertii Ordinis *S. P. Franciſci*) per Dei inſpirationem tranſmiſit mare ingenti & potenti cum exercitu, ad terram ſanctam recuperandam: attamen ſucceſſus fuit contrarius, miles periit, ipſum peſtis de mundo ſuſtulit, ad cæleſtia tranſportavit; qui prævię in mortalitate huic divinæ providentiæ ita quaſi contraria ordinanti humiliter & devotiſſimè acquievit. *Secundò, Sanctus Pater noſter Franciſcus*, Deo inſpirante provocatus proficiſcitur in Ægyptum, ut ibi vel convertat infideles, vel inter eos glorioſus martyr occumbat: & hujus itineris ſuſceptio, intentioniſque conceptio fuit voluntas Dei: & tamen rediit ipſe, nullo horum executioni mandato; & hæc etiam fuit voluntas Dei. *Tertiò*, ſimili modo, fuit æquè voluntas Dei, ut glorioſus *S. Antonius Patavinus* non fieret martyr in effectu, quàm quòd deſideraret fieri martyr; unde ex hoc propoſito concepto à cæleſti flamine, ad Saracenes iter inſtituit, quod tamen divina providentia abrupit, & vi ventorum contrariâ ipſum aliò dedu-

 xit

xit. *Quartò*; Glorioſus *S Ignatius de Loyola*, cùm tot laboribus & ſolicitudinibus erexiſſet Societatem Jeſu, ex qua videbat tot & tam inſignes prodire fructus, & prævidebat in futurum adhuc inſigniores prodituros, auſus eſt nihilominus Deo fidens promittere futurum, ut, ſi ea diſſiparetur, & velut glacies æſtivo & meridiano ſoli expoſita (quod tamen acerbiſſimum fuiſſet infortunium, quod is ſubire potuiſſet) diſſolveretur, intra mediam horam ad tranquillitatem rediret, & Dei voluntati acquieſceret. *Hæc S. Franciſcus Sales* lc. Inſuper, & *Quintò*, cùm *S. P. N. Franciſcus* adhuc degens inter mortales videret, quòd Generalis Vicarius *Elias de Cortona* malè præeſſet Gregi Minorum, ac proinde ſupplex rogaret Divinam Majeſtatem, ut de alio & meliore Capite providere dignaretur; audivit tamen præter ſpem ſuam, quòd ille *Fr. Elias* deberet nihilominus reſumere gubernacula totius Ordinis, quamvis notum eſſet orbi, quòd eſſet diſciplinæ regularis contemptor, pauperatis ſanctæ conculcator, laxitatum inventor, malorum promotor. Hac autem voluntate Dei percepta, vir Dei *Franciſcus* humiliter obmutuit, dicens: *Juſta ſunt judicia tua Domine: juſtificeris in ſermonibus tuis: Tu potes ex malis facere bonos, & malum convertere in bonum. &c.*

Pariter ergo èt ego me totaliter divinæ providentiæ ſubjicio, ſive ſic, ſive aliter ei placuerit ordinare; dummodo ego ex parte mea negligen-

gligentiæ aut teporis ſubterfugiam judicium. NB. Interim etiam ex eodem obedientiæ affectu, & humilitatis ſenſu, omnia quæ in hoc libro aut ullibi umquam dixi aut ſcripſi, reverenter ſubjicio cenſuræ & correctioni Summæ S. Sedis Apoſtolicæ, Catholicæ, Romanæ. †

Protractius tibi locutus ſum, lector invide, non, quia merebaris, ſed ut convertaris; ſi non ſapiat, alius comedat.

Approbationes Theologicæ.

I.

Libellus hic aureus (cui titulus : SANCTA COMMUNITAS &c compoſitus ab Admodum Reverendo P. Antonio Wissingh, Artium & SS. Theologiæ in alma Univerſitate Trevirenſi Doctore, Provinciæ Colonienſis FF. Minorum S. Franciſci Conventualium Miniſtro Provinciali, nec non Commiſſario Generalis &c.) ex toto mihi ſummopere arridet, eò quòd rectiſſimam ad finem hominis, qui eſt DEUS puriſſimus Spiritus, ſine ambagibus demonſtret viam. Nam quid eſt homo, Menſch? Nonne *Mens?* Mens utpote ſpiritualis ſpirituali paſcitur objecto ; quo ægrè paſcetur, ſi à Corporalibus non expediatur. Expeditur autem, ſi VITÆ COMMUNI, quæ à terrenorum curis eximit, ſeſe totaliter incorporet: his eximetur, ſi Voluntariæ paupertati perfectè ſe ſubdat: pauper perfectus erit, ubi ſe, cunctaque ſua privata ſuis Superioribus, Vicariis Dei reſignatè committat: Et ſic Vivens, ſerenitate Cordis, quod alioquin innumeris ob *Meum & tuũ* vinculatur anxietatibus, plenariè gaudet : In Summo & omni *Bono Deo*, qui ipſi ſufficit, promiſitque centuplum, amoroſè ſibi complacet: Cæleſtem ſecuritatem, ac beatitudinem jam tum ex nunc (morte temporali, velut ſuavi Somno , contemptâ) volo dicere, *Cælum extra Cælum* ſatiata poſſidet. Ut autem omnibus, maximè Religioſæ Vitæ profeſſoribus & amatoribus pariter arrideat, & gratus ſit cæleſtis hic libellus, in quo nihil contra fidem

dem, aut bonos mores reperi, quin potius omnem humanam, immò primævam in innocentis animi libertate expertus felicitatem, jure meritiſſimo dignus eſt, qui publicâ fruatur luce, cunctorumq; manibus ſapidè revolvatur. Sic judico & exopto infraſcriptus Coloniæ 24. Februarii, 1699.

Fr. Cæleſtinus à S. Henrico, Ordinis FFrum Bmæ Dei Genitricis V. Mariæ de Monte Carmelo per Germaniam inferiorem HV, Provincialis, quondam SS. Theologiæ Profeſſor. m. p.

Idem ego, ùt ſuprà, Sentio

Fr. Alexander à Sancto Bertholdo Adm. R. P. Provincialis Aſſiſtens, SS. Theologiæ olim Profeſſor. m. p.

Approbatio II.

Sicut humilitas obedientiam religioſis facilem reddit; ſic *perfecta* in monaſteriis *communitas* paupertatem voluntariam facit tolerabilem: dum enim à nemine in monaſterio conſtituto occultè aliquid accipitur, aut proprium ſibi dicitur, ſed quodvis collatum in *rem communem* redactum ſub poteſtate eſt Præpoſiti; facilè diſtribui poteſt unicuique victus & tegumentum, queis conten-

tus

tus eſſe queat ac debeat; eorum etiam infirmitati, quorum paupertas, quando foris erant, nec ipſa neceſſaria poterat invenire, quantum ſatis eſt, ſubveniri. Sicque primò per hanc *communitatem* indigentium neceſſitati occurritur, dein & malè abundantium ſuperfluitati voto Paupertatis repugnanti, & multorum graviſſimorumque in vita monaſtica exceſſuum peſſimæ radici occurritur, atque ex una arbore gemellus hic fructus enaſcitur. Agnoverunt id omnes omnium Ordinum SS. Inſtitutores, ideoque Apoſtolicis inſiſtentes veſtigiis, ſuas in *Communitate* Religiones, & *perfectam* in Religionibus *Communitatem* fundaverunt, proprium omne cum *meo* & *tuo* eliminantes. Agnoverunt Sanctiſſimi Chriſti Vicarii Summi Eccleſiæ Catholicæ Pontifices, ideoque collapſam, cum diſciplinæ religioſæ aut manifeſta ruina aut gravi periculo, in Religionibus *communitatem* validiſſimis decretis reſtaurare conati ſunt. Ut autem & hodiedum agnoſcere poſſint omnes (præſertim ſi qui ſint nolentes intelligere, ut bene agant) *Sanctæ* in Religionibus *Communitatis* ortum, inſtitutionem, reſtaurationem, illiuſq; benè cuſtoditæ emolumenta, neglectæ detrimenta tam Spiritualia quàm temporalia; ejuſdem denique, & magis *paupertatis religioſæ* ſtrictam obligationem; omnia hæc præſenti libello religioſè & Solidè, doctèque proponit *Admodum Rev. & Eximius P. Antonius Wiſſingh* Miniſter Provincialis Ord. Min. Convent. Quem proinde dignum judico, ut lucem videat, quò non videntibus lucem afferat: præſtabit hoc, ſi ſæpius ſimplici

oculo

oculo videatur, revideaturque. Sic cenſeo in *Canonica noſtra Everhardi Cluſana*, hac 6. Martii, Anno 1699.

JOANNES SCHUNCKEN,
Canonicorum Regul. S. Auguſtini Prior, quondam SS. Theologiæ Profeſſor.

Approbatio. III.

FEliciſſimæ illæ Religiones, quæ primorum Chriſtianorum Vivendi methodum tenent, & juxta eam, *Omnia habent communia, dividuntque illa omnibus, prout cuiq; opus eſt* Act. Apoſt. c. 2. v. 44. Tales etenim Religiones, revera ſunt, ut *S. Paulus* 2. Cor. 6. v. 10. dicit. *Sicut egentes, multos autem locupletantes, tamquam nihil habentes, & omnia poſſidentes.* Felix Religioſus, qui talem Religionem profitetur; atque in ea Sanctam amat colitque paupertatem! Nam, ſi à quopiam interrogetur, An ſibi ſive ſano ſive infirmo, ſive in victu, ſive in veſtitu &c. unquam aliquid defuerit? Ilico cum Chriſti Diſcipulis, Lucæ c. 22. v. 35. reſpondebit: *Nihil.* Siquidem in tali Religione, omnia ipſi neceſſaria magna cum charitate ſubminiſtrantur; Et reipſa experitur, illud Iſaiæ in ſe vaticinium adimpleri qui c. 25. v. 45. prædixit: Quòd Deus ſit *fortitudo pauperi, fortitudo egeno in tribulatione ſua, ſpes à turbine, umbraculum ab æſtu.* Haud porro felices illæ Religiones,

giones, quæ à præfata vivendi methodo receſſerunt. Abeſſe enim non poteſt, quin tractu temporis deficiant. *Dum enim unuſquiſque marſupium ſuum diligit, ſtatus communitatis ruit*, inquit Celeberrimus ille ex Celeberrimo *S. Benedicti* Ordine *Abbas Trithemius*. Infelices quoq; in his Ordinibus Religioſi præſertim illi, qui contra ſuas Conſtitutiones, aliquid ſibi, ſive in pecuniis, ſive aliis in rebus, proprium eſſe dicunt, & poſſident. De his enim Religioſis idem Doctiſſimus Abbas Epiſt. 50. ſcribit. *Monachus qui divitias amat, nec Monachus eſt, nec Chriſtianus, ſed Apoſtata potius & infidelis; quoniam & Evangelium transgreditur, & voti contemptor monaſtici, ſuo Domino mentitur.* Felicitatem Religioſorum, Sanctam communitatem colentium, pericula quoque illorum, qui in communi non vivunt, ſed contra ſuas Conſtitutiones proprietarii ſunt, complectitur divinus hic Liber, ab Admodum Rev. & Eximio *P. Antonio Wiſſingh* S. T. D. & Provinciæ Colonienſis Ord. Fr. Minorum S. P. Franciſci Conventualium digniſſimo Provinciali conſcriptus, & *Sancta Communitas &c.* inſcriptus. In quo cùm nihil fidei Orthodoxæ aut bonis moribus repugnans repertum ſit, digniſſimus cenſetur, qui præli beneficio in lucem prodeat, & à Religioſis quibuſcunque aſſiduè legatur. Dabam in Carmelo noſtro. Coloniæ 9. Martii, An. 1699.

F. Stephanus à S. Joanne Evangeliſta, Provinciæ Allemaniæ Inferioris Ord. Fr B. V. Mariæ de Monte Carmelo Exprovincialis. & p. t. Prior Coloniæ.

Ap-

Approbatio IV.

SUmma cum animi voluptate Spirituali perlegi præſens Opuſculum, intitulatum *Sancta Communitas in Paupertate religioſa inviolata* &c. & in Veritate comperi, Ejus Authorem, in eo compilando laborem præſtitiſſe *Communem* in ſenſu Chryſoſt. ab ipſomet citati Hom. 79. quia ſolo *Communis* commodi intuitu, Bonique *Communis* Zelô illum impendit; *Communem* quoque ex fine & objecto, quia omnibus Religioſæ vitæ Profeſſoribus ad Monaſticæ Paupertati maximè conſentaneam, & (quaſi dixerim) unicè neceſſariam perfectionem promovendis, eum dicavit; ac demum *Communem* ex modo, quia per *Communem* SS. Patrum ſententiam ſua firmavit & ſtabilivit aſſerta. Supereſt proindè, ut etiam præli beneficiô, Liber iſte fiat *Communis*, quò erudiantur omnes eum lecturi vitæ regularis Aſſeclæ, circa *vitam Sanctè Communem*, & ad eam ſeriò amplectendam, & exactè colendam inducantur; hoc Deus faxit, illud verò ex voto meo fiat fiat. Dabam ex Carmelo Excalceato Coloniæ Die 17. Februarii, 1699.

Fr. Lucas à S. Gerardo ex Provincialis, olim SS. Theol Lector, p. t. Prior Carm. Diſc. ibidem.

Approbatio V.

LIber hic, cui titulus eſt: *SanctaCommunitas, in Paupertate Religioſa inviolata* &c. nihil continet *Commune*, ſed Doctrinam verè exquiſitam & ſolidam: utpote ex SS. Patrum, probatiſſimorum Doctorum & Aſcetarum monumentis non minori zelo, quàm ſtudio ſelectam, miro Ordine per quæſita & reſponſa perſpicuè digeſtam, omnibuſque veræ vitæ religioſæ Sectatoribus nedum perutilem, ſed & apprimè neceſſariam, ac proinde luce & laude digniſſimam. Ita cenſebam in Carmelo noſtro Confluentino 24. Februarii, 1699.

F. Optatus à S. Conrado Carmel. Diſcalc. SS.Theologiæ quondam Lector m.p.

Cenſura Ordinarii.

CUm *Sancta Communitas, in religioſa paupertate inviolata*, &c. velut hic Liber inſcribitur, ſit ſancta in communitate paupertas, & dives in paupertate communitas; placet, ut pro ſtabilienda cõmuni ſancta divitis paupertatis alimonia, typis divulgetur. Coloniæ hac 3. Decembris, 1698.

Chriſtianus Nevvendall Elſius, SS. Theol. Doctor, Colleg. Eccleſiæ S. Andreæ Decanus, Gymnaſii Montani Regens, Librorum Cenſor &c. m. p.

LI-

LIBER I.

De ſacra Religioſorum Communitate, ſeu de Apoſtolica methodo Regularium, vivendi in communi.

CAPUT I.

De varia analogica acceptione harum vocum COMMUNIS, COMMUNITAS.

LIquet ex Scriptura Sacra, SS. PP. ac DD. Theologis, modoque loquendi, quòd hæ duæ voces duodecim non planè diſparatè diverſas, attamen analogicè varias habeant ſignificationes. Nam

I. Ly *Commune* idem ſignificat, quod, vile, exile, plebejum, vulgare, immundum. *Numquam manducavi omne commune.* (Act.10. 14.) Sic & dicitur *communi* modo vivere, qui nil nobile, nil ſolidum, nil arduum actitat, ſed vulgari imperfectorum modo ſe accommodat.

II. Ut ſit idem, quod, obvius, non pretioſus, non delicatus. Sic dicitur *cibus communis,* id eſt obvius etiam pauperibus, aut tenuibus.

III. Idem ſonat, quod, uſitatum, ſeu eſſe in more; & connotat aliquam naturæ propenſionem. Sic dicitur Germanis eſſe *commune* tale vitium, Italis aliud, Gallis tertium.

IV. Dicitur *commune*, quod eſt ſine diviſione communicabile. Sic natura divina una eſt *communis* tribus Perſonis increatis.

V. Prout opponitur privatæ ſingularitati (l. 1. imit. c. 19. n. 5.) *Cavendum, ne ſis piger ad communia, & ad ſingularia promptior.*

VI. *Commune* dicitur, quod omnes concernit, afficit, & obligat. (2. Mach. 10. 8.) *Communi præcepto, &c.*

VII. *Communis* dicitur Fides, quia eam amplecti poſſunt omnes (Tit. 1. 2. 4.)

VIII. *Commune* eſt, quod prodeſt multis. (Seneca l. de vita beata) *Qui ſe utilem ceteris facit, commune agit negotium, &c.* (S. Chryſ. hom. 79.) *Nulla res Deo gratior, quàm ut univerſam vitam ad commune commodum conferas.*

IX. *Commune* eſt, quod ab omnibus fieri debet, aut ſolet. *Quæ communia non ſunt, non ſunt foris oſtendenda.* (l. 1. imit. lc.) Sic & dicitur *communis* mos loquendi, quo utuntur communiter homines.

X. *Commune* eſt quod opponitur privatæ ſenſualitati. (l. 3. imit. c. 54. §. 4.) *Natura amat propria & privata; gratia autem pia eſt & communis, vitat ſingularia.* In hoc ſenſu à communitate excluditur ſingularitas, quæ à S. Bernardo numeratur inter filias ſuperbiæ.

XI. *Commune* eſt, in quo, ſeu ad quod multi habent

habent jus juſtitiæ ad utendum, vel inſuper fruendum. Sic dicitur *commune* pratum, ſilva, pons, navis, fluvius, &c.

XII. *Commune* dicitur, in cujus participatione ſaltem habituali, vel quoad uſum, uſum-fructum, aut ſaltem uſum-facti, aliamve aliquam attinentiam ita ſinguli includuntur, ut nullus ſaltem quoad actum primum excludatur. (Sap. 7.) *Accepi communem aërem.* (2. Mach. 9.) *pro communi utilitate.* (Actuum 4.) *Erant illis omnia communia.* Hæc ſignificatio præſenti materiæ accommodatur. De qua proinde ſit

CAPUT II.

De Natura & Origine vitæ communis.

QUæres 1. Quæ ſit *vita communis?* R. 1. *S. Baſilius* Conſtit. monaſt. c. 9. eleganti eam encomio depingit ac deſcribit, dicens: *Perfectiſſimam ego illam vitæ communionem appello, à qua omnis propria & privata cujuslibet rei poſſeſſio excluſa eſt: à qua abeſt omnis diſſenſio, omnis perturbatio, & rixa, ſed omnia ſunt communia, animi, mentes, corpora, eaque quibus neceſſariò ad cultum & victum utimur, &c. --- Huic vitæ inſtituto quid eſt tandem, quod jure æquiparari poſſit? quid beatius dici? quid hac conjunctione, & unitate aptius?* h. i.

R. 2. Ex conſtit. PP. Diſcalc. p. 1. c. 14. ubi particulariùs ſic deſcribitur: *Declaramus vitam communem Regularium eſſe, cùm ex communi-*

munibus officinis res neceſſariæ, ſuperioris conceſſu, ſingulis ad uſum tribuuntur; nec privatim aliquis quidquam poſſidet, ſed ſtatim, ac eo, quo utebatur, non indiget, in communes officinas refert. Hanc ergò communis vitæ rationem univerſi, tam Prælati, quàm ſubditi perfectè ſequantur, non perſonarum, ſed ſolius neceſſitatis modum attendentes. - - - Communis vita ratio regulari vitæ juxta noſtrum inſtitutum conjungi debet, ut inter nos, more naſcentis Eccleſiæ NB. ſit cor unum, & anima una. Res etiam externas & actus oportet eſſe communes. h. i. De hac

Q. 2. Unde ortum habeat hæc communis vita? R. 1. Cùm comm. DD. quòd principiativè promanet à Spiritu S. utpote, quô, die ſancto Pentecoſtes illabente, afflante, ac erudiente, *B. V. M. Mater JESU*, Sancti Apoſtoli, aliique Chriſti diſcipuli, ac mulieres (Act. 4.) hujus vitæ viam elegerunt. Proinde

R. 2. Quòd practicè originem trahat dicta vivendi communitas à præfata ſancta fidelium communitate; cujus membra præcipua erant *B. V. M.* & SS. Apoſtoli: Unde & meritò à SS. DD. vocatur *Vita Apoſtolica*. Hujus norma l. c. ſic deſcribitur: *Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una. Nec quiſquam eorum, quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat; ſed erant illis omnia communia. - - - Neque enim quiſquam egens erat inter illos. Quotquot enim poſſeſſores agrorum aut domorum erant, vendentes, adferebant pretia eorum, quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apoſtolorum.*

rum. Dividebatur autem ſingulis, prout cuique opus erat. h. i.

R. 3. Hæc vita meretur dici angelica (ut ait *P. Hyacinthus de Caſal. Capuc.* in Tract. aureo de paupertate religioſa p. 2. c. 1.) Ratio eſt; quia etiam Angeli Beati omnia communiter in Deo poſſident, tamquam primo principio, & ultimo fine, privatum bonum nec habent, nec avent, nec ſitire poſſunt. Ex quo etiam capite concludit *Doctor Subtilis*, quòd actus dilectionis Dei in creatura eſſet inordinatus, ſi affectu excluderet con-diligentes commune objectum beatificum. De quo hinc *Gloſſa* in principio primi voluminis Concil. in verba præcit. *erant illis omnia communia*, ſcitè ait: *Nota ex hoc decreto fundatam Apoſtolicam vitam & converſationem omnium Religioſorum, vitam Beatorum in patria, ubi omnia ſunt communia, imitantium.* h. i. Et *Ven. Beda* cit. à S Bonav. in apologia pauperum, confirmat his verbis: *Qui ita vivunt, ut ſint eis omnia communia, cœnobitæ vocantur: quæ vita tantò felicior eſt, quantò ſtatum futuri ſæculi imitatur, ubi ſunt omnia communia.* h. i. Ex his

R. 4. Regulares vitæ communitatem ſervantes implent illud Chriſti præceptum: *Eſtote perfecti, ſicut & Pater veſter cæleſtis perfectus eſt.* (Matth. 5. 48.) Nam perfectio ſumma naturæ divinæ eſt, quòd habeat in unitate communitatem (non univerſalitatem, quia non multiplicatur in tribus.) Hanc unitatem orando ſuis optabat Chriſtus Dominus: *Pater, ſerva eos in nomine tuo, ut ſint unum, ſicut nos*: unum in natura,

voluntate, intentione; eſt illis commune velle, nolle, vivere, eſſe, &c. *Bonum unum quò communius, eò divinius,* ajebat D. Thereſia à JESU. Ex his.

R. 5. Cum *H. Caſal.* quòd in monaſteriis bene ordinatis, in quibus regularis paupertas, & communitas ad amuſſim obſervatur, velut in paradiſo quodam terreſtri degatur: & incolæ ejus Angelis per omnia aſſimilentur. Cùm è converſo, monaſterium carens ſancta unitate, & communi charitate, ſit propè inferni veſtibulum dicendum.

CAPUT III.

De Conſtituentibus vitam communem Regularem.

Q. 1. Quæ & quot quaſi formaliter conſtituentia requirantur, ut ſit, & verè dici poſſit vita communis. R. 1. Quòd illa exactè recenſeat noſter *P. Silveſter Bartolucius Aſſiſias Franciſcanus Conventualis,* Provinciæ *S. P. N. Franciſci* quondam Miniſter Provincialis: qui juſſu R.dmi P. *Generalis Jacobi de Bagna Cavallo* ſcripſit Minoricam Conventualium *S. Franciſci*, diſtinctam in duos libros, in quorum uno tractat de votis, in altero de Regula. Hic l. 1. §. 42. ex Joanne Petro Barcho Mantuano in ſuo ſpeculo religioſo de voto paupertatis, ſic reſpondet ad quæſtionem. *Vivere in communi eſt vivere in vera paupertate; & de manibus Prælati ſincerè recipere, quidquid opus eſt, eique ad ſuæ vitæ ſuſtentationem, puta victum,*

victum, veſtitum, cellam, mobilia, utenſilia, & hujuſmodi res: & æquo animo retinere, recipere, & reſignare totum, quod per manus obedientiæ ad ipſum Religioſum pervenerit. Inſuper non affectuosè cupere facultates, libellos, vel quæcumque alia, quæ auctoritate peculiari à parentibus, propinquis, amicis, vel aliis exigantur; ſed curare, ut directè omnia ad manus obedientiæ perveniant, & notentur in libro, ubi alii reditus Monaſterii in dies deſcribuntur, & non nomine ipſius, & in communem cedant utilitatem; abſque eo, quod habeatur ratio particularis eorum, quibus ea bona quovis modo obveniunt. Et quòd veſtes laneæ ſive lineæ, aut cujuſvis generis in communi loco aſſerventur, & inde in ſingulas hebdomadas, menſes, vel annos in uſum cujusque diſtribuantur: quibus præficiantur aliqui, qui eas cuſtodiant, excutiant, purgent, reſarciant, ac renovent: & quòd nullus apud ſe habeat veſtes, præter eas, quæ ad quotidianum uſum neceſſariæ ſunt. Nullus dona ad ſe miſſa retineat, vel ad ſuum uſum adhibeat, niſi conſcio ac conſentiente Superiore. Nullus apud ſe pecunias teneat, præter eum, cui bonorum communium adminiſtratio & cura committitur. Nullus item in cella ex veſtibus, libris, aut ſuppellectili habeat aliquid in annum, eo amplius, quàm quod ad ſuum uſum fuerit à Superiore conceſſum. Et denique, quòd communis ſit omnium victus, communis menſa, communis veſtitus, in communi aliquo loco ſolitus aſſervari. h. i.

NB. Monaſteria paupertatem in communi profeſſa, non indigent his omnibus, ut ſit in illis perfecta ſeu exacta vitæ communitas regularis. Inſuper ex his.

R. 2. *H. Caſal.* ex aliis, quòd ad vitam perfectè communem ſequentia ſex quaſi formaliter conſtituentia requirantur. I. Ut omnia bona ſive mobilia, ſive immobilia, quæ quomodolibet etiam intuitu privati Religioſi Monaſterio obveniunt, aut ab eo privata induſtria quovis modo comparantur, Superiori ſtatim conſignentur, ceteriſque Monaſterii bonis, ex voluntate Superioris, ex nunc ſic applicentur, incorporentur, confundantur, ut ex omnibus illis una moraliter maſſa (quantum natura & proportio rerum illarũ patitur) exurgat.

II. Ut hæc per Officiales ad nutum Superioris deputandos, & amovibiles adminiſtrentur.

III. Ut per eoſdem juxta cujuſq; neceſſitatem, & Superioris voluntatem expendantur, & diſtribuantur. Hinc, licet bona Monaſterii ſint omnibus ejus Religioſis profeſſis communia; nullus tamen ex iis quidquam ſibi ſumere, vel de eo diſponere pro ſuo arbitrio poteſt. Quia non ſunt ita omnib⁹ cōmunia, ſicut prædium aliquod à pluribus communi pretio comparatum, & hinc æqualiter cum proportione poſſeſſum: ſed ita ſolùm, ut cuique eorum juxta egentiam, congruentiam (cum proportione tamen, & reflexione ad illa, quæ particulares Ordinum Conſtitutiones conſideranda præfigunt) diſtribui debeant. Unde, licèt poſſideantur à toto corpore, non tamen ſingula à ſingulis, nec partes à partibus (ut ajunt *Umbertus & Navarrus in Regulam D. Auguſtin.*)

IV. Ut bona illa mobilia, ſeu res neceſſitatibus Religioſorum ſervientes in communibus officinis reponantur & conſerventur à dictis Officialibus, ſeu communibus Cuſtodibus (ut ait *S. Auguſt. in Regula.*)

V. Ut

V. Ut, quidquid poſt uſum ſupereſt, v. g. in eſculentis, poculentis; aut uſui ulteriori pro nunc neceſſe non eſt, v. g. veſtis, liber &c. communi officinæ reſtituatur; ne ullum peculiare jus in illam rem ullatenus prætendatur.

VI. Quod his verbis *S. Auguſtinus* requirit in Regula: *ut nullus ſibi aliquid operetur; ſed omnia opera veſtra in unum fiant, majori ſtudio, & frequentiori alacritate, quàm ſi ſinguli vobis propria feceritis. Charitas enim, de quâ ſcriptum eſt, quòd non quærit quæ ſua ſunt, ſic intelligitur: quia communia propriis, non propria communibus antepo-nit. Et idcò, quantò amplius rem communem quàm propriam curaveritis, tantò vos ampliùs proficere noveritis: ut in omnibus, quibus utitur tranſitoria neceſſitas, ſupereemineat, quæ permanet charitas, h. i.*

Quæ. 2. An ergo ſingulorum religioſorum neceſſitatibus ſatisfiat *de non ſuo*. Reſp. affirm. cum *S. Bonav.* non tamen inde ſequitur: ergo de alieno, prout evenit in furto; nam ſaltem bona illa poſſidentur à toto corpore communitatis, vel jure dominii &c. vel ſaltem licitâ habitione; prout evenit in monaſteriis dominii incapacibus, apud quos ideò eſſe nequit poſſeſſio juris.

Quæ. 3. Quid ſit *incorporare*. Reſpondet *H. Caſal.* l. 1. c. 2. Clemens VIII. in ſpeciali Bulla pro reformatione Regularium edita docet, *incorporare* idem eſſe ac miſcere, ſeu ſimul confundere. Unde etiam dum in electionibus Superiorum Ordinis jubetur, ut ſchedulæ ſcriptæ ſuffragiorum *Confundantur*; ſenſus eſt, quem praxis ap-

probat, quòd miſceri debeant ita, ut diſcerni nequeant.

Reſpondet 2. Bartoluc. lib. 1. §. 20. *Incorporatio quæ fit apud illos, apud quos viget communitas perfecta, fieri debet non ſolùm quantum ad proprietatem, uſumfructum, & adminiſtrationem, ſed etiam quantum ad uſum. Et hinc intentio S. Concil. Trid. & Clem VIII. in decreto reformat. eſt, quòd proviſio de neceſſariis ad ſuſtentationem Religioſorum fieri debeat de maſſa illa confuſa, conſtante tam ex communibus, quàm ex particularibus bonis. h. i.*

CAPUT IV.

De vita communitate, amata à ſingulis Ordinum primariorum Fundatoribus.

QUæres. 1. An modus iſte vivendi in communi, ſit ab omnibus Fundatoribus in ſuis ordinibus inſtitutus. *Affirmat Trithemius*, ſingularis doctrinæ & pietatis vir, qui ſic inquit: *Revolvamus omnium SS. PP. ſcripta, & regulas; & nuſquam inveniemus Monacho peculium ullatenus permiſſum: omnes enim hoc vitium damnant, omnes monacho proprium prohibent, omnes in communi vivere, renuntiantes ſæculo præcipiunt. h. i.*

De monachis quoque ſui temporis *S. Gregorius Nazian.* & ipſe monachus in ſpeciali ſerm. ait: *Deſiderabam videre ſanctum illum pſallentium chorum, NB. communem vitam ſine communibus vitiis agentes, ſecretum verò non abſque communi docentes fraternitatis affectu: & quæ majora omnibus*

nibus, & clariora ſunt, in paupertate divites, nihil habentes, & omnia poſſidentes: nihil in mundo habentes, & ſupra mundum viventes: quibus labor deliciæ, qui in carne poſiti extra carnem vivunt; quorum pars Dominus: propter regnum pauperes, & propter paupertatem reges. h. i.

Q. 2. Cujus potiſſimum Summi Pontificis auctoritate (poſt naſcentis Eccleſiæ primordia aliqualiter interrupta) credatur reſuſcitata ſeu reſtituta vita communis Apoſtolica. ℞. Quòd *S. Urbani Papæ & Martyris*, qui ab anno 226. ad 233. 25. Maji rexit Eccleſiam. De quo in Monarchia nova Eccleſiaſtica SS. Petri & ſucceſſorum ejus hæc leguntur. *Aves, volucres, lupus, & Agnus, feræ, manſueta animalia, quæ unà paſcuntur in agro, & unà coeunt in caula, ſymbolum ſunt vitæ communis, quæ nata in ſæculo aureo, tempore renata Apoſtolico, diebus tandem pubeſcit Urbani, qui ad ſimilitudinem Solis voluit omnia eſſe communia.* Ibidem in Elogio. *Ante pedes Apoſtolorum non fuiſſet argentum, ſi abfuiſſet vita communis. Ecce, quàm bonum, habitare Fratres in unum! Urbano hoc dedit inopia, quòd pauperum fecerit patrimonium ... Bonis in communi poſitis, vita reſurgit Apoſtolica &c.*

Q. 3. Quid de S. communitate *S. Auguſt.* in ſua Regula. ℞. Multoties inibi facit mentionem ejus, v. g. c. 1. & 8. dum prohibet, *ne quis verbo dicat, iſta res eſt mea. Et non dicatis aliquid proprium, ſed ſint vobis omnia communia.* Item præcipit, ut ex eodem penu & vivant & veſtiantur; ut omnia mobilia in communitate ſerventur: ut

omnis

omnis labor in commune vertatur commodum, non autem alicujus particularis. Et ſi quid alicui à parentibus tribuatur, debet reponi in maſſa communi, & à Prælato in neceſſitate diſtribui, &c. Hæc Regula ferè prima inter alias cœnobiticas; quam proinde Eccleſia vocat *Apoſtolicam*; Pius V. *divinam*; Navarrus *aliis regulis altiorem & digniorem*; Hyacinthus Donatus *cæteris Regulis præſtantiorem*: Joannes inſuper Mauburnus in ſuo Roſeto: *Non eſt talis regula inter regulas univerſas, ſicut Regula S. Auguſtini: excedit, ab authoris conditione, exemplaris perfectione, temporis antiquitate, mandatorum diſcretione, & ſpiritualitate. h. i.* Et ipſe Magnus S. Auguſtinus apparens S. Norberto ajebat: *Ecce! habes Regulam, quam ego conſcripſi: ſub qua ſi benè militaverint confratres tui, filii mei, adſtabunt ſecuri in extremi judicii die.*

Quæ. 4. Quid *S. Benedictus* in Regula de S. communitate. ℞. multoties in hac agitur de illa. Poſtquam enim *S. P. Benedictus* docuerat, debere ante omnia vitium proprietatis à Monachis radicitus amputari, ita ut non præſumant aliquid dare, aut accipere ſine juſſione Abbatis, neque aliquid habere proprium; addit, eos omnia neceſſaria à Patre monaſterii ſperare debere; ita ut non liceat eis quidquam habere, quod Abbas non dederit, aut permiſerit; *cùm omnia ſint omnibus communia, &c.*

Q. 5. Quid de S. communitate in aliis Ordinum mendicantium Regulis. ℞. 1. à *S. Alberto* in Regula PP. Carmelitis ſic præcipitur: *Nullus*

Fra-

Fratrum aliquid propriu m ſibi eſſe dicat : ſed ſint vobis omnia communia : & diſtribuatur unicuique per manum Prioris, vel per Fratrem ab eodem ad id officium deputatum, prout cuiq; opus erit &c.

℞. 2. *PP. Carthuſiani*, qui non habent aliam Regulam, quam ſtatuta propria novæ collectionis (primitùs ſub *S. P. Brunone*, & *Guigone* non habebant niſi ſanctas conſuetudines propagatas ad ſucceſſores) rigoroſiſſimè ſervant in religioſa paupertate vitam communem : hinc p. 1. ſtat. c. 19. præcipitur eis in illis diſtrictè, ut omnia qualitercumque obvenientia, ſeu donationes, ſeu e-eleemoſynæ, quantumvis intuitu privati Monachi, à privato factæ, incorporentur monaſterio & menſæ communi. Cujus S. communitatis ſtabili conſervationi, illi & temporalem, & ſpiritalem hanc adſcribunt ſupernam benedictionem; de qua *Servatius in optica* ſpec. 46. *Angelica hac Religio* Carthuſianorum *priſtinum vigorem non relaxavit, quia vitam communem ſemper retinuit. h. l.* De qua & alibi in hoc libro.

Reſp. 3. S. Birgitta c. 2. Regl. vult omnia neceſſaria exſpectari ab Abbatiſſa, ſcil. veſtitus, lectiſternia, operis inſtrumenta, & alia hujuſmodi &c. & Moniales, quæ non ſunt in officio, prohibet pecuniam tenere; immò nec permittit quidem obolum attrectare manibus.

Reſp. 4. PP. Societatis Jeſu (de quibus non mentitur, qui dicit evangelicum illud : qui erant noviſſimi, facti ſunt primi) omnia omninò habent in communi, modo exacto, immò perfectiſſimo; prout videre licet in Summario Conſtitut.

item

itemRegulis communibus, & particularibus conditis pro dicta S. Societ. membris, ſeu Sociis.

Reſp. 5. De PP. Theatinis Clericis regularibus S. Pauli, dictis *Barnabitis*, item *PP. Oratoribus*, & ſi quæ ſint aliæ novæ approbatæ Communitates Regularium utriuſque ſexus, conſtat firmiter, ipſos propriis inſtitutis ad vitam communem obligari.

CAPUT V.

De vita communitate præcepta in aliorum Fundatorum Regulis.

QUæ. 1. Quid alii minùs noti Ordinum Fundatores præceperint in ſuis Regulis ratione S. communitatis.

Reſp. 1. *S. Cæſarius* in ſua Regula §.2. hæc habet formalia: *ſint vobis omnia communia.*

Reſp. 2. *S. Ferreolus* in ſua Regula cap. 10. ſic præcipit: *Nullus Monachorum aliquid ſibi proprium, abſque ſocietate fratrum, audeat vindicare... Quidquid rerum ſecum detulerit... ſtatim cognoſcat omnia in communionem tranſiiſſe: & hoc tantùm judicet proprium, quidquid cum fratribus poſſederit indiviſum. h. i.*

Reſp. 3. Regula *Monaſterii Tarnatenſis* c. 14. ita jubet: *oportet, ut in domo Dei unanimes habitetis: & ſit vobis anima una, & cor unum in timore Dei pervigilans; nihilque habere vos proprium reputetis, ſed ſint vobis cuncta communia. h. i.*

Reſp. 4. Regula *S. Iſidori* c. 5. hoc mandat quoque

que his verbis : *Monachi in communi viventes nihil peculiare ſibi facere audeant. Si quid à parentibus vel extraneis Monacho collatum fuerit, non erit jure privatæ rei habendum, ſed in poteſtate Abbatis in commune redactum, cui neceſſe erit, præbeatur. Monachus enim quidquid quomodocumq; acquirit, non ſibi ſed monaſterio acquirit. h. i.*

Reſp, 5. *S. Donatus* in ſua Regula idipſum Monialibus ſeveriſſimè inculcat, dicens c. 8. *Hoc vitium radicitus amputandum eſt de monaſterio, ut nulla præſumat aliquid proprium habere, nec quidquam dare, aut accipere, vel tenere ſine juſſione matris. Nec quidquam habere liceat, quod illa non dederit, aut permiſerit, omniaque omnibus ſint communia &c.* & c. 9, *Nemo ſanè cujuslibet operis vel artificii pro libito quidquam ſine juſſione eligat faciendum; ſed quod faciunt, in commune faciant, tam ſancto ſtudio, & tam ferventi alacritate, quaſi ſibi ipſis fecerint: & quod faciunt, matri præſentent; & illa, cui opus fuerit, diſpenſet. h. i.*

Q. 2. Quid de S. communitate hac præcipiant Ordinum variorum variæ (ſed in hoc uniformes) conſtitutiones. Reſp. 1. ad ſervandam hanc communitatem, præcipitur in conſtit. Urban. Fratribus Minoribus Conventualibus, ut omnia quomodolibet neceſſaria ipſis ſuppeditentur (diſponente Superiore) per manus Officialium Conventus, &c. Item iiſdem rigorosè inhibetur, ne apud ſe ullo modo pecuniã retineãt, quantumvis Superiore (ſive ex inſcitia, ſive ex malitia) conſentiente: ſed ſtatim infra 24. horarum ſpatium

eam

eam Superiori tradere, & reſignare teneantur, Conventui incorporandam, confundendam; prout propriis Conſtit. mem. Urbanis illis præſcribitur.

Reſp. 2. in Conſtit. *PP. Carmelit.* p. 1. c. 10. ita ſtatuitur cum præcipua charitatis diſcretione. *Omnia inter nos volumus ita eſſe communia; ut non tantùm neceſſaria cuilibet à Conventu ſuppeditentur, verùm inter Conventus noſtræ Provinciæ & reformationis tanta charitas intercedat, & bonorum communitas; ut pauper Conventus à ditiore juvetur, juxta Superioris ordinationem, & Conventuum facultatem. h. i.*

Reſp. 3. Conſtitut. *PP. Diſcalc.* c. de vita communi, hanc maximè attollunt, & ſeverè præcipiunt his verbis: *Quia communis vita fundamentum eſt paupertatis, & vinculum regularis obſervantiæ; Prælatis omnibus ſeverè arctèque præcipimus, ne ſuis ſubditis quidquam denegent ex iis, quæ ad victum, & veſtitum, libros, medicinas, aut aliud quodcumque neceſſarium ſpectant. h. i.* His conformiter ſonant aliæ aliorum Ordinum conſtitutiones, vitam communem ſemper arctiùs urgentes; ne, hac repudiata, diſpergantur animi ſubditorum ad providendum ſibi de loculis, aliiſque vitæ neceſſariis; quibus dum illicitè ſtudioſiùs vacant, vitam regularem lacerant, & damnum vix reparabile inducentes, matrem ſuã religionem de ſecuriore perfectionis gradu deturbare impiè conantur. Reſp. 3. *Reverendi DD. Fratrenſes* (quorum Collegia habentur Coloniæ, Mona-

Monaſterii, Weſaliæ) vovent in ſtatutis ſuis vitam caſtam, communem, & concordem.

CAP. VI.

De Decreto S. Concilii Trident. & Summorum Pontificum, circa vitam communem.

QVæres 1. quid S. Concil. Trid. præceperit Regularibus quoad obſervantiam vitæ communis. *Reſp.* 1. Concil. Trid. ad reſtituendam vitam communem propè apud aliquos Regulares extinctam, ſeſſ. 25. c. 1. *hoc decreto præcipit, ut omnes Regulares tam viri quàm mulieres, ad Regulæ, quam profeſſi ſunt, præſcriptum vitam inſtituant & componant : atque inprimis quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem, ut obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis, ac ſi quæ aliæ ſunt alicujus Regulæ & Ordinis peculiaria vota & præcepta, ad eorum reſpectivè eſſentiam*, NB. *nec non ad communem vitam, victum & veſtitum obſervanda, pertinentia, fideliter obſervent, h. 1.*

Jubetque omnem curam & diligentiam à Superioribus Regularibus adhiberi tam intra quàm extra Capitula Generalia, ac Provincialia, ut ab his non recedatur.

Inſuper c. 2. præſcribit modum ſervandi *vitam communem* apud Regulares : Qui in decreto S. Congregat. viſitat. apoſt. noſtris conſtitutionibus Urbanis inſerto habetur pleniùs & expreſſiùs digeſtus.

Præterea c. 22. *hortatur etiam S. Synodus omnes*

nes Reges, Principes, Reſpublicas, & Magiſtratus, & in virtute S. obedientiæ præcipit, ut velint prædictis Epiſcopis, Abbatibus, Generalibus, & ceteris Præfectis pro ſuperiùs contentæ reformationis executione ſuum auxilium & authoritatem interponere, quoties fuerint requiſiti; ut ſine ullo impedimento præmiſſa rectè exequantur ad laudem Dei omnipotentis. h. 1.

Hoc autem decretum Concilii quoad hanc materiam eſſe præceptivum, & non ſolius conſilii, indubitatum eſt apud omnes ſanæ mentis & doctrinæ authores: ad quod proinde recipiendũ, omnes regulares (per ſe loquendo) ſub gravi culpa obligantur: prout ex comm. probat *H. Caſal.* Qui tamen notat cum *Rodrigues* p. 2. c. 7. quòd vita communis non ſit eſſentialiter & intrinſecè neceſſaria obſervantiæ præciſæ voti paupertatis; adeoque (abſolutè loquendo) eſſentialis obſervantia hujus ſine obſervantia vitæ communis poſſit conſiſtere, ita, ut religioſus poſſit habere quædam bona mobilia vel immobilia cum licentia Superioris, manente ſalva voti paupertatis eſſentia, quippe quæ in abdicatione proprietatis, vel ſaltem liberæ independentiſque diſpoſitionis, conſiſtit. ſed.

Q. 2. An æqua, rationabilis, & juſta ſit quorumdam Religioſorum tum ſubditorum, tum Superiorum exceptio, excuſatio, vel potiùs ſubterfugium, quô prætendunt, & dicunt, decretum cit. Concil. Trid. non eſſe uſu receptum, ideoque non obligare.

Reſp. 1. *H. Caſal.* lc. c. 9. negativè. Ratio eſt;

eſt; quia obligatio legis à conſenſu vel acceptatione populi non dependet (ut paſſim DD.) nam populi contradictio contra poſitivè ſtantem, ac permanentem Principis voluntatem obligandi, planè nihil operatur, immò exaggerat culpam ratione hujus adjunctæ contumaciæ, neglectûs, ſeu potiùs interpretativi contemptûs (dummodo adſit moralis poſſibilitas implendæ legis). Et, ſi hoc locum habeat in legibus Principum ſæcularium, qui à populo (ſaltem originaliter, & mediatè) gubernandi poteſtatem acceperunt; quantò magis locum habebit in Conſtitutionibus ſummi Pontificis, qui nec à populo, nec à corpore Eccleſiæ, nec cœtu DD. Cardinalium, ſed immediatè à Chriſto Domino tamquam Generalis Vicarius ejus, poteſtatem accepit? Ideoque quoties leges Pontificiæ ſunt juſtæ, & rationabiles (quod ſemper præſumendum eſt, niſi in caſu ex aliquo accidenti conſtet evidenter de contrario) ſemper vim obligandi habitualem retinent, immò & actualem in tantum, in quantum acceptari debent, dummodo legitimè promulgentur, & vis obligandi ritè cordi ſumatur. Et hæc intellige de Decretis reformationis univerſalis. *Ex eodem, & aliis DD.*

R. 2 Si Summus Pontifex neglectum poſitivũ, & non obſervantiam ſuarum legum ſciret, & poſitivè diſſimularet, eò ipsò legum ſuarum obligationem ſuſpenderet, aut revocaret interpretativè. Sed tantum abeſt, hoc ullum ex illis feciſſe; ut potiùs omni conatu, & nova ingenti ſolicitudine ſucceſſores priorum Pontificum ſe oppoſuerint

rint talibus neglect ribus, & obſervantiam decretorum tam ſuorum, quàm prædeceſſorum indefeſsè exegerint, videntes quotidie, novas inordinationes graviſſimas ſubpullulare & ingraveſcere ex vitæ communis neglectu, tam in detrimentum ipſarummet religionum, quàm ſcandalum ingens fidelium, & hinc juſtum planctum S. Matris Eccleſiæ. Quod magis patebit ex ſequentibus.

Reſp. 3. Si Summus Pontifex poſt S. Concil. Trid. ſpeciales conſtitutiones alicujus Ordinis vel condat, vel confirmet, proculdubio ſecundùm illas religioſi illi vivere debent.

Q. 3. quæ ergò mens Summorum Pontificum de obligatione Religioſorum vivendi in communi. R. 1. *ex H. Caſal.* quòd Clemens VIII. ut ingentem ſuum zelum paternum, operoſamque induſtriam oſtenderet, quamlibet Religionem ſecundùm Concil. Trid. præſcriptum, ad antiquam vitæ communis obſervantiam reducendi, duplex edidit decretum, primum quidem 1599. 20. Junii, quò prohibuit, ne quiſquam ſive mendicantium, ſive aliorum de novo ad religionem admitteretur, niſi in monaſteriis à ſe ſpecialiter deſignatis (illa autem erant, in quibus vita communis exactè ſervabatur) quoad uſque certa quædam monaſteria deputarentur, in quibus religioſi reformationem reciperent, & ſecundùm præſcriptum regulæ ſuæ vitam inſtituerēt. *Secundum* verò edidit 1602. 19. Maji, quô formam præſcribit, conditionemque præfigit, Novitios ad habitum & profeſſionem admittendi, ad regulæ obſervantiā

com-

compellendi, & non ultra competentem numerum recipiendi, ne hoc modo peculiis occaſio detur, cum relaxatione vitæ communis.

Paulus V. etiam ſpeciale decretum edidit (relatum ab *H Caſal.*) in quo jubet Monaſteriorum redditus, aut ex eleemoſynis obventiones ſupputari, ut ſecundùm proportionem ad illa, certus determinatus ſolùm numerus recipiatur, qui congruè cum obſervantia vitæ comunis ali poſſit. Ante hos

Pius V, eumdem zelum duabus conſtitutionibus teſtatus fuit, prima incipit *Illa nos &c.* Secunda *Ad extirpandos &c.* Inſuper Paulus V. cit. (qui Clementis VIII. decreta typis mandari juſſit) numquam indulgere voluit, ut Religioſi Seminaria, aut Novitiatus erigerent, niſi in iis locis, in quibus ſervatur vita communis. Et cùm quidam Prælati difficultates ei ſuggererent ad ejuſmodi vitam introducendam; non aliter reſpondere conſueverat, quàm ſe tempore illarum difficultatum (ſi veritate nixæ fuerint) loco vitæ communis, depoſitum tamquam præambulum quoddam, aut diſpoſitionem ad vitam communē perfectè introducendā indulgere. *De quo & Bartoluc infra.* Sed, *cùm negligentiùs agerent Præpoſiti Eccleſiæ* (S. Aug. in c. 11. Matth.) *venit diabolus*, & hanc præambulam diſpoſitionem multipliciter infecit, corrupit, depravavit; formam inſuper principalem, ſeu *terminum ad quem*, fraudulenter hucuſque cum multarum animarum diſpendio, in multis religionibus impedivit, & hodiedum adhuc impedire conatur.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE

CAPUT VII.

De variis Decretis & Declarationibus S. Congregationis Cardinalium circa vitæ communis obſervantiam.

Q. 1. quæ ſint ſpeciales Declarationes, ſeu Decreta S. Congregationis Cardinal. circa vitæ communitatem ſervandam R. 1. Unum adducit *H. Caſal. ex Quaranta*, alii alia ex aliis Authoribus; De quibus hic ſileo.

R. 2. Decretum S. Congregationis Apoſtolicæ viſitationis, quod ſpecialiter de mandato S. D. Urbani VIII. examinatum per plures Seſſiones, & tandem die veneris 13. Julii 1627. cum omnibus in eo contentis probatum, noſtriſque conſtitutionibus inſertum fuit, continet omnia ad amuſſim, requiſita ad vitam ſic communem, perfectionē & ſanctitatem. Cujus proinde Decreti ſanctiſſimi *purā, & omnimodā obſervantiā* ab omnibus conſtitutiones noſtræ exigunt, & exſpectant. vide ibi.

R. 3. Aliud Decretum S. Congreg. *ſuper ſtatu Regularium*, de mandato S. D. Innocentii X. emanavit 1654. 5. Novembris, Romæ, ſpecialiter pro Regularibus intra fines Italiæ, (quod obligat, ubi eſt receptum, & non revocatum.) In quâ inter alia habentur hæc verba: *In Conventibus tam pro primo, quàm pro ſecundo Novitiatu aſſignatis non collocentur niſi Religioſi graves, devoti, exemplares, & regularis obſervantiæ, ac puritatis Regulæ ſtudioſi. Præcipuè verò caveatur, ne ibi ponatur aliquis qui non conſentiat ſervare vitā communem, quæ in prædictis Conventibus ad Regulæ præſcriptum exactè obſervetur: indeque amovean-*

veantur, qui tam ſancta ordinationi contradicere, aut quoquo modo ſe opponere auſi fuerint. h. i.

R. 4. 1695. 18 Julij emanavit aliud decretum à S.Cong. *ſuper diſciplina Regulari* ſpecialiter deputata, authoritate & juſſu S.D.N. Innocētii Papæ XII. nunc feliciſſime gubernacula Eccleſiæ tenentis, cum Regularium Ordinum maximo provectu. In quo (intra fines Italiæ &c.) inhibetur quoque ulterior receptio Novitiorum, niſi ſub conditione *vitæ exactè communis* ſervandæ. In eodem Decreto etiam plura præſcribuntur Superioribus, pro vitæ communis faciliore introductione, & ſtabiliore conſervatione, &c.

R. 5. Item ab eodem SS. D.N. Innocentio XII. hoc an. 1698. 4. Auguſti confirmata, ſeu noviter erecta fuit Congregatio ſuper diſciplina Regulari; cui authoritas data *potiſsimum exactæ vitæ communis obſervatiam prom- vendi--* & inhibendi, ne Conventus--quovis modo inſtitui contingat, *niſi in quibus ea- ̓em vita communis perpetuò & exactè ſervari valeat.*

Q. 2. Unde veniat, quòd hodiedum inveniantur Religioſi, qui cordi non ſumant Decreta S. Concil. Trid. Summorum Pont. & S. Co-gregat. proinde vitam communem parū aut nil curent.

R. id 1. in aliquibus fortè provenire, quia charitate frigidi, & oculō ſani judicii per amorem inordinatum pecuniarum excæcati, non curant, ſed ſuſpendunt, retracti antiqua vivendi methodo, ac radicato habitu; proinde non minùs timent ac dolent de peculii ſeu depoſiti amiſſione, ac de viventis digiti à manu abſciſſione. 2. quia cordi non ſumunt hanc obligatio-

nem , exemplô aliorum tam intra quàm extra Religionem ſuam abducti & abſtracti. 3. alii totum onus in humeros Superiorũ conjiciunt; qui ſi inciperent efficaciter verbo pariter & exemplo ſe & alios reformare, ipſis quoque obſequerentur & parêrent , quamvis alioquin debilis ex ſe ſint promptitudinis. 4. Multi ſimplices nullam circa hoc obligationem agnoſcunt (quamvis ſubinde quæſtiones de hoc audiant moveri à Regularibus , quas tamen ipſi ad ſcholas remittunt) ſed conſuetũ hucuſq; in Ordine relaxatũ vivendi modũ quaſi pro Regula tenentes, ad ulteriora ſe non reflectunt. 5. Inſuper in aliquibus (qui tamẽ inexcuſabiles ſunt, ſi tamen tales ûllibi ſint) videre eſt, quod in apoſtatis à fide vera presbyteris; qui quãvis agnoſcãt ſe lumẽ veræ fidei deſeruiſſe; attamẽ, quia pronũc putant ſibi bene eſſe cum liberis ſuis, & uxorib⁹ putatitiis ſibi ſacrilego fœdere junctis, quaſi excordes, curæq; omnis circa futura Dei judicia expertes, brutaliter & damnabiliter vivere pergunt, computreſcunt, obdureſcunt. NB. Quidquid ſit de his omnibus; *unuſquiſq;* quidẽ *onus ſuũ portabit*: at , dum exiguo conceditur miſericordia pro ſua ignorantia, aut incuria. Prælati horrendũ ſubibunt judiciũ ratione ſuæ incuriæ, omiſſionis, ac negligẽtiæ, ſi deſperatè vixerũt, ſi oves reducere non curaverunt; quarũ proinde ſanguis de manibus eorũ requiretur tunc, cùm Ordinum ſancti Fundatores ſtabunt contra eos accuſatores ante tremendum tribunal *D. N. Jeſu Chriſti.*

6. Tandẽ aliqui nimia puſillanimitate, & exigua de divino adjutorio confidentia abſterriti, impoſſibile arbitrantur abrogatu , quod radicatũ

vident tam firmo habitu; virium ſuarum ſoli tenuitati inſiſtentes, & juxta illam pondus operis hujus metientes.

Hi omnes dum excuſationis velamen prætendunt, æquè verè & facilè dicerent, *nolumus*, dum dicunt, *non poſſumus*: proinde illis adapta evangelicum illud: *nolebant venire*; quia ſeipſos nimium amantes, aut nimis pro deficientia neceſſariorum in ſemo metuentes, maximam neceſſitatem, utilitatem, honeſtatem, jucunditatem, facilitatemque vitæ communis minimè penſant. De quibus in ſequentibus

CAPUT VIII.

De multiplici utilitate vitæ regulariter communis.

Regularis vitæ communitati veriſſimè congruit dictum Apoſtoli, 1. Tim. 4.8. *Ad omnia utilis eſt, promiſſionem habens vitæ, quæ nunc eſt, & futuræ.* Nam revera & corporaliter & ſpiritualiter, temporaliter & æternaliter benedicuntur à Deo ſingulariter Religioſi, vitæ communitatem ritè & piè obſervantes; cujus fructus multiplices qui non guſtant, ignorant; & qui ignorant, non curant, ſed nauſeant, allia Ægypti, cælicæ eſcæ, quam dedit divina providentia, fatuè præponentes. De felicitate communitatis religioſæ vide infra C. 25. pronunc.

Q. 1. Quot ſint fructus quaſi corporales, ſeu temporales vitæ communis. *R.* Ex *Leſſio, Lugone, Plato, Rodericio, Julio Nigronio*, aliiſque & Theologis, & Aſcetis, quòd inter plures, hi non ſint minimi. 1. Eſt exoneratio multiplicium curarum,

ac deſideriorum, quibus alioquin animus circa temporalia diſtenditur, fatigatur, ac ſæpe circa ſpiritalia obſtupeſcit. Et hoc verè, temporalis felicitatis non modicæ, immo aliqualis beatitudinis genus eſt, *procul eſſe negotiis ac curis*, teſte *Seneca* l. de vita beata. 2. Plùs ordinatus temporalium uſus. 3. Vita tranquillior. 4 Somnus quietior. 5. Sanitatis prorogatio per vitam ordinatiorem, quæ viget ibi, ubi viget communitas. 6. Omnes occupantur competente ſibi laboritio. 7. Majora obſequia fraternitatis ad invicem, ad infirmos, ſenes, debiles. 8. Uberior compaſſio & ſubventio ad externos proximos egentes. 9. Plùs urbana & humana converſatio cum illis. 10. Favor Principum, Magnatum, aliorumque patronorum affulget illis amplior. 11. Profuſioribus eleëmoſynis præveniuntur tales Religioſi à Deo per beneficentiam Chriſti fidelium: immo & acatholici teneriùs afficiuntur ad illos. 12. Major nitor exterior, & decor in clauſtro, dormitorio, cellis, Eccleſia, munditia in refectorio; melior cultus horti officinarumque communium communi uſui ſervientium amplior honeſtas. 13. Religioſior compoſitio in externis motibus, geſtibus, & totius cultu corporis. 14. In publica annonæ caritate ſolet interdum (ex divina providentia paterna ſingulari) apud religioſos pauperes vitæ communitatem exactam ſervantes, eſſe abundantia in victualibus, etiam hiſce temporibus; ut proinde experientia certa comprobet, plebeios pauperes ſubinde ampliùs ab hiſce Religioſis Chriſti pauperibus, quàm à ſæculi divitibus paſci

ſci & ſuſtentari. *Date, & dabitur vobis. Centuplum recipient in hac vita, & poſt hanc, vitam æternam.*

Q. 2, Qui, & quot ſint fructus ſpiritales vitæ communis. *R.* cum præcit. DD. & aliis, quòd inter plures alios maximè notabiles ſint ſequentes. I. Ubi eſt regularis vitæ communitas, ibi eſt dilectio Dei ſine faſtidio. II. Dilectio proximi ſine æmulatione. III Serius fervor in opere Dei. IV. Major filialis confidentia in divina providentia. V. Reſignatio in omne divinum beneplacitum. VI. Contemptus mundi, omniumque divitiarum, & voluptatum ſæculi. VII. Sanctum odium ſui. VIII. Magis ſeria ſupplantatio diaboli. IX. Certamen forte cum vitiis. X. Progreſſus ſtrenuus in virtutibus. XI. Ferventior meditatio, & recollectio. XII. Totalis immutatio, & emendatio hominis interni. XIII. Cordialis omnium affectuum translatio, ac applicatio ad illa, quæ Deo ſunt placita: ſtudiumque de homine interno de die in diem renovando. XIV. Silentium in patientia ſine murmuratione. XV. Temporis fructuoſa inſumptio. XVI. Devotus amor ac deſiderium mortis. XVII. Lucrum animarum copioſius; ad quas lucrandum quis fit inſtrumentum aptius & utilius Domino. XVIII. Vigent ibi quoque ſapidæ ſcientiæ, matura judicia, ſana conſilia, &c. XIX. Verbum Dei ibi prædicatur ſine fuco, ſine fœnore, ſine lucro, ſine quæſtu pecuniarum (non tamen animarum.) XX. Ibi animorum concordia, intentionum unanimitas, voluntatum ſancta ſimultas. XXI. Ibi prompta, ſancta, ſtudioſa; ac fervens obedientiæ reli-

gioſæ ſimplicitas. XXII. Ibi amatur vera ac medullata religioſa perfectio; ad quam & omnes contendunt tamquam ad ſcopum vocationis religioſæ. XXIII. Ibi Religioſus tyro proficiens fit gaudium ſuorum conſociorum; gloriatio ſuorum inſtructorum, ſublevatio ſuorum Superiorum, gemmaque & decus ſuæ Religionis. Cùm è contra in religione carente hac communitate, Superiores & Inſtructores ſæpe juſtè timeant religionis ignominiam, ſuam, ſuorumque confuſionem ex juventute relicta inculta.

XXIV. Ibi Religioſi fideliter & devotè laborant pro honore ſui ordinis, decore, & conſervatione, tam in literarum notitia, quàm vitæ exemplaritate. XXV. Ibi bene inter ſe, & apud extraneos loquuntur de ſua Religione tamquam de pia matre, quam filialiter amant; utpote cujus ſanctis inſtitutis enutriuntur, & ad chariſmata altiora indies provehuntur. XXVI. Concionatores ad cor loquentes, Confeſſarios quoque putorem peccatorum à fœtentibus cordibus extrahentes ſecuriùs quæris apud Religioſos vitæ communitatem ſectantes. Raro enim qui reſpicit tuam burſam, (ajebat *S. Philip. Nerius*) ſincerè quærit tuam animam. Auribus prurientes, ſed corda non tangentes, nec lucrantes, ſunt Concionatores ſeipſos quærentes, non animas; lucrum proprium, non animarum; ſuum temporale intereſſe, non aliis prodeſſe. XXVII. Conſervatio & perpetuatio Religionum. Nam *Carthuſiani* attribuunt vitæ communitati ſtabiliter ſervatæ, & ſolitudinis rigori, quòd hucuſque in tali vigore & rigore Ordo eo-

rum

rum ſubſiſtens permanſerit. XXVIII. Tandem mors ſecurior, præparatio ad eam melior, exſpectatio dulcior, præmiatio copioſior.

Crede piè Lector; hos fructus jam recenſitos, & plures alios parit ſancta communitas, cujus experientiam teſtantur viventes in ea. Quos tu etiam faciliùs credes, ſi damna multiplicia ex ejus defectu promanantia audieris, aut in te ipſo expertus fueris. De quibus ſit

CAPUT IX.

De damnis ſpiritalibus ex defectu communis vitæ ſequi natis.

NB. PRæviè hic advertat benignus Lector, quòd, ſicut in priori capite recenſui fructus, quos S. vitæ communitas apta nata eſt parere; (licèt non illico fructus illi omnes enaſcantur in ſingulis vitæ communis membris.) ita & hic recenſebo damna multifaria, quæ in religioſis nata eſt parere vitæ communis carentia; licèt non ſemper ſequantur, aut ſupponantur in eis, vel ex religioſorum timore ſancto, ſedulitate, ſtrenuitate, ferventique voluntate, quæ, præveniendo, reſiſtit omni malo, & ſpiritale damnum præfocat.

Q. Quæ damna ſpiritalia ſint *per ſe* ſequi nata ex defectu vitæ communis & communis charitatis inter Religioſos. *R.* Ex libro magno Magni Abbatis Antonii, quòd potiſſimum hæc ſequentia, quæ ſunt ſat multa, quamvis non forent alia. I. De quo *S. Gregorius* in Regiſtro: *Ubi peculia-*

ritas à Monachis habetur, nec concordia, nec charitas in eadem congregatione poteſt permanere. Ubi verò nulla charitas, juſtè dixeris cœnobia eſſe tartara, & inhabitantes dæmonibus eſſe peiores. h. i. *H. Caſal* mitiùs loquens dicit, *ejuſmodi monaſteria eſſe ſaltem inferni ſuburbia*; quia inter hæc, & infernum, ſolius mortis murus eſt medius.

II. Si charitas inter tales, vel exilis, vel ſolùm quæſtuoſa, id eſt, turpis lucri cupida ſit, inde venit, quia ubi regnat *meum, tuum, ſuum*, frigidum illud verbum (juxta phraſin *S. Chryſoſt.*) ibi communiter friget charitas. Hinc

III. Ubi Sacramenta, aut ſacramentalia diſpenſanda, interdum plus quæritur lucrum pecuniarum, quàm animarum; quod dum non ſperatur, rarò ad tales functiones ſpiritales ſubeundas ex puro amore Dei & proximi convolatur.

IV. Religioſi ibi fiunt vagi, impatientes clauſtralis ſolitudinis, & religioſæ quietis; cujus fructum nec guſtant, nec avent, nec ſciunt.

V. Cónſcientiarum maximus & continuus remorſus apud illos, qui peculia habentes, abundant in omni genere; cum interim alii ex eadem communitate fortè algeant, ſitiant, egeant, & mœreant: quibus tamen illi minimè compatiuntur, corde obdurati, ſibi ſatis propitii, aliis duri, contra *S. P. N. Franciſci* exemplum, qui (teſte *S. Bonav.*) *auſterum ſe ſibi, at humanum proximo* exhibebat. Hos arguit *S. Joannes* in epiſtola: qui viderit fratrem ſuum egere, & clauſerit viſcera ſua ab eo, an in hoc charitas eſt? immo,

immo; ſed talis, de qua dicitur in germanico proverbio:

Wo regieret mein und dein/
Da iſt die Liebe kalt und klein.
Wo man ſagt/diß iſt mein/dein/
Da kan kein rechte Liebe ſeyn.

Quomodo hi ſubſiſtent ante tribunal D. N. Jeſu Chriſti; qui, dum alii frigent ſeminudi in corpore, ipſi frigent charitatis defectu in corde?

VI. Ad divinum officium, meditationem, recollectionem, annua exercitia, vigiliasque nocturnas tepet affectus. Quia religioſus ſuæ privatæ pro ſe curæ relictus, non æſtimat communem obedientiam ad divina vocantem officia. Immo & ipſum Superiorem ſuum (quod horrendum nimis & exitiale,) contemnit in corde ſuo dicens: quid curo illum? mihi nihil dat: Pater immitis, Pædagogus durus! verba ardent, charitas friget, affectus tepet, exempla claudicant.

VII. Ob defectum ejuſdem S. communis charitatis, tepidè, frigidè, immiſericorditer, immò reluctanter ſervitur infirmis, debilibus, ſenibus, hoſpitibus, advenis, fatigatis ex itinere, aut quæſtuatione redeuntibus. Et, dum charitas erga hos non curatur, Chriſtus exturbatur, ejuſque benedictio ac gratia proſcribitur.

VIII. Diſciplina regularis ibi pedetentim flacceſcit, quamvis Superiores ejus obſervantiam urgeant, dum tamen interim corpora ſubditorum non curant. Immo aliqui interdum ſubditi magis exacerbantur, & efferatiores fiunt, dicentes: durum eſt, velle alios obligare, & corporalia ſub-

 ſidi

ſidia interim immiti animo denegare. Hinc inſuper inobedientiæ, rebelliones, factiones, conſpirationes contra regulam, ſtatuta, ac Superiores; rixæ, pugnæ, detractiones, invidiæ, odium, rancor, & id genus aliæ peſtilitates ſunt oriri natæ. De quibus vide experimentaliter diſcurrentem *S. Bonav. l. de ſex alis Seraphim Alâ tertiâ.*

IX. Superiores ibi ſine ſpe fructus decreta & ordinationes quamvis ſaluberrimas præſcribunt, utpote quæ audiuntur, ſed contemnuntur à ſubditis. Ut proinde gemat mater Religio, videns, & grave ſentiens, quòd Filii Matris pugnent contra eam, immo opprimere & ſuffocare ſatagant. Quia fundamentum eſt ruinoſum, quidquid ſuperædificabitur, labetur, & cauſabit ruinam, ampliùs circumvaſtantem. Quotquot pereunt, ex hac mala potiſſimum radice pereunt: & qui damnantur, huic malæ radici damnationis ſuæ cauſſam potiſſimum adſcribunt, teſte *Bartolucio in Minorica.*

X. Hæc peſtifera radix nata eſt etiam generare gulam, luxuriam, partialitatem, proprietatem, ſuperbiam, evagationem, vanam gloriam, hypocriſin, & adulationem, fraternamque invidentiam; dum alter hic vel ibi præ alio quærit favorem magnorum Dominorum, contemnitque confratres, traducit Superiores, ſuamque religionem inhonorat, ſordidè quæſtuando apud tales, quibus hic religioſus, ob morum ſuorum improbitatem, ac irreligioſitatem meritò vileſcit, ac vacuus recedit, & non niſi ignominiam, ac vilipenſionem ſuæ perſonæ, ac ſui ordinis domum reportat.

XI. Vix

XI. Vix poſſunt ibi quietè ſervire Deo; quia continua ſolicitudo circa procuratjonem neceſſariorum corporis, occupat cogitationes, & rapit affectus eorum: ita,ut, dum ſub *Gloria Patri &c.* in choro inclinantes, vident lacerum habitum, magis cogitent de novo acquirendo, quàm de honore debito Deo deferendo, &c.

XII. Conſcientiæ ſubditorum illaqueantur,& perplexæ fiunt, dum paupertatis votum illis exaggeratur; & interim egeſtas eorum non ſublevatur; ſed quiſque ſibi procurare dimittitur. *Porrò unum eſt neceſſarium*; quô neglectô, nihil eſt durare natum, aut matureſcere.

XIII. Suſpecta conſortia adeuntur,honor religioſi, totiusque Religionis peſſundatur: tempus malè impenditur, otio datur, ludi illiciti tractantur; & obinde concio, exhortatioque talis religioſi in Eccleſia meritò vilipenditur, dum præviè ejus vita deſpicitur.

XIV. Novitiorum tepida educatio,negligens inſtructio, remiſſa probatio. Ex quibus omne malum ſerpit tandem in religionem. Nam hi (ut advertit *S. Bonav.* in quæſt. circa Regulam) adultiores facti, trahunt in ſuæ pravitatis regulam aliorum malè vivendi normam: & mala exempla, quæ vident in aliis, ſuffocant in ipſis devotionis ſcintillulam, & bonæ doctrinæ ſementem. Plura alia lege apud *S. Bonav.* in duplici loco cit.

Ipſa experientia adnotata docebit adhuc plura.

CAPUT X.

De damnis temporalibus, ſeu quaſi corporalibus, ex defectu communitatis ſequi natis.

JUſtô fit Dei Judiciô, ut, ubi apud Religioſos paupertas eſt mentis, ſeu egeſtas in ſpiritali vita, & virtutibus; etiam ad pœnam temporalem inflicta, eoſdem premat miſera ac ſordida egeſtas corporis. Hinc bene dixit *Doctor Seraphicus* in l. de ſex alis Seraphim: *Mirum non eſt, ſi temporalia ibi peſſum eant, ubi ſpiritalia non curantur.* E contra, ait *Doctor Angelicus* opuſc. 17. c. 16. *Cùm Dominus diſcipulos inſtituit, quòd nec argentum, nec aurum poſſideant, & quòd corda eorum non graventur curis hujus mundi: & dimittentibus agros & domos propter nomen ſuum, præmia repromittit non ſolùm in futuro, ſed & in hoc ſæculo, ut ſcilicet ſint cum Apoſtolis nihil in hoc mundo habentes, & omnia poſſidentes.* h. i. Et *S. Hieron.* l. de viris illuſtribus: *Apparet, talem primam Chriſto credentium fuiſſe Eccleſiam, quales nunc Monachi nituntur, & cupiunt eſſe, ut nihil cuiquam proprium ſit, nullus inter eos dives, nullus pauper; & patrimonia egentibus dividantur.* h. i.

Q. Quænam ſint potiſſimùm temporalia damna ex defectu communitatis, & communis charitatis communiter ſequi nata. *R.* Quotidiana experientia docet, quòd ſint ſequentia. I. Communia communiter negliguntur, ubi privata

privata tam ſolicitè curantur, & ſordidè quæruntur.

II. Communia bona à Monaſterii Officialibus malè adminiſtrantur, dum quiſque privatis magis invigilat lucris, & peculiis ampliandis.

III. Exigua munditia, aut honeſtas in choro, clauſtro, Eccleſia, Sacriſtia, refectorio, &c. quod ſignum probabile, non fallax immunditiæ ſubinde etiam internæ conſcientiæ. Qui plùs cordi ſumit privata, non curat communia, nullus ea ad ſe attinere arbitratur.

IV. Talibus colligentibus eleëmoſynas, ſæculares parciùs erogant (comparativè ad alios) & hoc ſæpè animo illubenti; proindeque amittunt & eleëmoſynam, & meritum. Ratio eſt; quia vitæ communis defectus, & privati lucri ſordida quæſitio facit tales religioſos in mentibus ſæcularium vileſcere, dum intuentur eos exteriùs & interiùs incompoſitos. E contra obſervantia vitæ communis, communiſque charitatis facit regulatos, ideoque honoratos. Proinde (Deo ſic providè diſponente) évenit, ut obturentur corda, & retrahantur manus fidelium, ne dent, vel ut parciùs dent, quaſi arbitrantes, ſe id amiſiſſe, aut malè impendiſſe, quod talibus dolent ſe dediſſe. Dum interim quaſi à Deo excitati, ſponte, & non rogati copioſas aliis religioſis ad clauſtra ferunt eleëmoſynas, confiſi firmiter de eorum ſanctis orationibus, & piis apud Deum intercesſionibus, pro ſuis neceſſitatibus ſublevandis, & culpis expiandis.

In his verificatur, quod l. 2. imit. c. 1. n. 2. dicitur:

citur: *Cùm Chriſtum habueris, dives es, & ſufficit tibi: ipſe erit proviſor tuus, & fidelis NB. procurator in omnibus, ut non ſit opus in hominibus ſperare.* h. i. In his quoque verbum veritatis impletur, quod adpromiſit, dum dixit: *Quærite ergo primùm regnum Dei, & juſtitiam ejus; & hæc omnia* (temporalia neceſſaria) *adjicientur vobis.* (Matth.6.33.) Iterum: *Hæc dicit Dominus Deus: ecce, ſervi mei comedent, & vos eſurietis: ecce, ſervi mei bibent, & vos ſitietis: ecce, ſervi mei lætabuntur, & vos confundemini, &c.* (Iſaiæ 65.13.) Et alibi: *Et nunc ad vos mandatum hoc, ô Sacerdotes! -- Vos autem receſſiſtis de via, & ſcandalizaſtis plurimos in lege: irritũ feciſtis pactum Levi-- propter quod & ego dedi vos contemptibiles, & humiles omnibus populis, ſicut non ſervaſtis vias meas & accepiſtis faciem in lege.* Malach.2.9. h. i.

V. Forent multi patroni, & benefactores, qui poſſent, & vellent talibus religioſis bene facere, ſi ſcirent, quòd eleëmoſynæ ſuæ, & beneficia communitati accreſcerent, aut proficerent; at, quia vident, quòd uni ſoli accreſcat, ſi quis benefacere intendat, qui nequit ſingulis ſeorſim benefacere; hinc con- & retrahunt manum ſuam, & charitatem non faciunt eis, apud quos charitatem non inveniunt.

VI. Dum plurimi ſordidè egent exteriùs, ideoque facilè obmurmurant, id cedit in vituperium totius Religionis: quæ, dum in mente ſæcularium viluit, fructum prædicationis, ac boni exempli amittit.

VII. Dum per obedientiam tales religioſi elocantur,

cantur, cunctabundam videre eſt obedientiam; quia mox hæc cogitatio ſubditis ſubrepit: quid ibi potero lucrari? an ibi potero neceſſaria mihi conquirere? &c. Sicque perdunt & lucrum obedientiæ, & temporalis ſuppetentiæ. Nequit Superior à ſuis celerem exigere obedientiam, ſi ſubtraxerit ſubditis neceſſariam corporis ſufficientiam.

VIII. Organœdi vices ſuas deplorant: mallentque ſe artis eſſe expertes, eò quòd clauſtro & organo affixi, exire & ſibi de neceſſariis pro libitu providere nequeant. Et hæc duplex miſeria eſt in religionibus, in quibus ex communi non providetur ſingulis egentibus.

CAPUT XI.

De variis aliis motivis, ad vitæ communitatem Religioſos excitantibus, &c.

I. PRovocant ad hoc laudabilia exempla aliorum Religioſorū, qui, cùm priùs eſſent cum ſuis privatis burſis contempti, ignobiles, & inglorii, nunc per aſſumptionem vitæ communis, & communis charitatis facti ſunt honorati coram Angelis, & hominibus.

II. Objectiones frequentes audiunt tales Religioſi, vitæ communis & charitatis expertes, à Magnatibus, à viris honoratis, DD. Paſtoribus, & aliis dicentibus: cur ſic vivitis? cur non æquè ac alii Religioſi vivitis in communi? tunc enim libentiùs daremus vobis, &c.

III. Vix convinci poteſt, quòd malè faciat, qui ſtudioſis adoleſcentibus, de religioſo vitæ ſtatu eli-

eligendo deliberantibus diſſuadet ingreſſum in talem Religionem: hunc enim diſſuadens, & corpori, & animæ ejus conſulit, qui ſibi de peculio providere nequit, & aliunde neceſſaria habere non poteſt.

IV. Bonæ voluntatis homo nonnumquam perdit eam in talibus Religionibus: qui, ſi fuiſſet in alio Ordine, in quo vita communis & charitas viget, cum Dei gratia in perfectū evaſiſſet virum. Hoc tentationis inſtrumento ſæpè utitur diabolus, ut abſterreat ab ingreſſu, & retrahat ab incepto propoſito ad ſæcularia deſideria.

V. Parentes ſubinde abſterrentur meritò, ne ullam filio quotam paternæ hereditatis extradant: videntes, quòd filius curis ſæcularibus in tali Monaſterio non exoneretur, ſed magis gravetur, ſi debeat in illa de neceſſariis ſibi providere, quacumque via poteſt.

VI. In Monaſteriis, in quibus viget exacta communitas, viget etiam obſervantia Regulæ, & conſtitutionum; quæ langueſcit, ubi charitas in ſuppeditandis neceſſariis decreſcit.

VII. Turpe eſt, ſi religioſus laudetur de copia nummorum, quòd corrogârit ſibi magnam pecuniæ ſummam. Si laudant quidam mundani, at omnes id meritò improbant timorati.

VIII. Pecunia à tali Religioſo in malum ſuum corrogata poteſt eſſe occaſio, ut alii gaudeant de morte ejus, videntes, ex relicta poſt mortem ejus pecunia poſſe ſubveniri illi Monaſterio multis debitis gravato.

IX. Superiores ſæpe non audent conſtituere procu-

procuratores, œconomos, diſpenſatores, aliosque officiales, propter juſtam diffidentiam de fidelitate ſubditorum. Et hoc grande malum eſt in Monaſteriis, dum Superiorem & ſubditos ab invicem dividit diffidentia.

X. Murmura frequentia contra Quæſtorem, Procuratorem, Coquum, Terminarium, &c. ſuſpicio de infidelitate eorum, & eleëmoſynarum incongrua diſtributione, &c.

XI. Noxia conſuetudo recipiendi, conſervandi, illicitè expendendi pecuniam, tranſit in quaſi legem, ita, ut, ſi hanc Superior, pro officii ſui exigentia, juſtè oppugnare, & eliminare intendat, & attentet, illico traducatur & impugnetur, quaſi novitatum inventor, & rigidus exactor.

XII. Murmurant facilè ſubditi contra Prælatos dicentes: volunt nos Superiores in odioſis arctè conſtringere; at in favorabilibus non contendunt nobis patrocinari. Nobis odioſa onera imponunt, quæ digito movere nolunt: legem ponunt nobis, ſibi exemptionem.

XIII. Dum habetur concio ad populum, dum inviſitur infirmus, ſæpe non quæritur ſalus proximi, non honor Dei, ſed *meum, tuum, ſuum* lucrum, &c. Ideoque ratio docet, neceſſitas clamat, experientia convincit, non poſſe vitam religioſam ſubſiſtere in deſiderato vigore, ſi exulet vitæ communitas communisque charitas; quæ ubi eſt, Religioſi ſe addicunt ſpiritalibus exercitiis, ſaluti proximi invigilant, & propriæ: Deo, & Religioni fideliter deſerviunt, ſemper id actitantes, propter quod divino ſe obſequio mancipârunt, facti

 ſervi

CAPUT XII.

De Communitate regulari Fratrum Minorum Conventualium S. Franciſci.

Q. An Fratres Minores *S. Franciſci* Conventuales obligentur ad obſervantiam vitæ communis. Ante reſponſionem

N. 1. Ex Conſtitutionibus, pro noſtro Ordine, authoritate Urbani VIII. conditis, tit. 1. in c. 1. Regulæ, quòd Ordini Fratrum Minorum in ipſis quaſi primordiis Religionis, ex Apoſtolica authoritate nomen *Conventualium* acceſſerit, quod uſque hodie apud eos perſeverat. Id verò nihil aliud, quàm *Minorum Fratrum ad unam Regulam, unamque vitæ NB. communitatem uniformem animum ſignificat.*

N. 2. ex tit. 2. §. 2. ibid. Ad eorum verò temeritatem coërcendam, qui dicteriis, captioſiſque verbis Ordinem inſequentes, Regulæ tranſgreſſores Conventuales vocant, quòd non ad literam ſine gloſſa, ſed ad præſcriptum privilegiorum, Apoſtolicarumve declarationum, S. Franciſci inſtitutum obſervent; *Monemus omnes & ſingulos, quòd, quiſquis ſeu dictis, ſeu ſcriptis Fratres Minores Conventuales, juxta his Conſtitutiones viventes, non eſſe veros Regulæ S. Franciſci obſervatores, auſus fuerit quoquo modo aſſerere, mox Apoſtolicæ Sedis excommunicationem ſeſe incurrere ſciat.* Subjicitur ibidem.

N. 3. Cùm enim neminem adſtringere poſſit S. Fran-

S. Franciſci Regula, niſi quia à Summis Pontificibus, & Apoſtolica Sede approbata, confirmata, & recepta; hanc ob rem ipſius Sanctiſſimæ Sedis arbitrio eſt, eam pro tempore ſic declarare, mitigare, interpretari; &, quòd Fratres ſic declaratam firmiter & fideliter obſervantes, *veri filii ſint, & S. Franciſci ſequaces, ejuſque Sanctiſſimæ Regulæ profeſſores & ſervatores*, ſtatuere. Quare contra Conſtitutiones, & Declarationes hujuſmodi quippiam attentare ſive præſumere, unuſquiſque facilè intelliget, quàm temerarium ſit. h. i.

N. 4. Quòd ante editas Conſtitut. Urbanas, hæc fuerit illorum profeſſionis Formula. *Ego Frater N. voveo, & promitto Deo omnipotenti, Beatæ Mariæ ſemper Virgini, Beato Franciſco, & omnibus Sanctis, & tibi Pater, toto tempore vitæ meæ ſervare Regulam Fratrum Minorum per D. Papam Honorium confirmatam, & à pluribus Summis Pontificibus declaratam, & juxta privilegia Ordini Minorum Conventualium ab Apoſtolica Sancta Sede conceſſa, præſertim verò ſecundùm Decreta Sacri Concilii Tridentini, Pii Papæ V. & Clementis Papæ VIII. de vitæ communis obſervantia, vivendo in obedientia, ſine proprio, & in caſtitate.*

Poſtmodum in Conſtitut. Urbanis illis præſcribitur hæc Formula, qua nunc uti tenentur.

Ego Frater N. voveo, & promitto Deo omnipotenti, Beatæ Mariæ ſemper Virgini, Beato Franciſco, & omnibus Sanctis, & tibi Pater, toto tempore vitæ meæ ſervare Regulam Fratrum Minorum,

ſervi Chriſti, & non mammonæ: Theſaurum ſuum quærentes & reponentes in cælis, nec ſpem ponentes in tranſitoriis lucris. Sed

Q. An non ſit difficilius, & moleſtius, vivere ſic in communi, quàm ex marſupio privato ita ſingulari. *R.* Nequaquam; immò multò facilius, & commodius, leviusque eſt, communia bona communiter communicare, ac communia onera communibus humeris portare: quod multiplici ratione oſtenditur. Nam I. ſecundùm verbum veritatis, ubi duo, vel tres in nomine meo congregati ſunt, in medio eorum ſum, ut eis communiter & ſpecialiter benedicam, aſſiſtam, ac in portando onere vires adjiciam. Ubi communitas arctior, ibi charitas amplior, quæ leviùs fert onera diſpertita per ſingulos. Ibi invicem juvant, ſupportant, communem egeſtatem communiter tolerant, neceſſitatem in virtutem pia arte commutantes. Proinde ſtatus eorum fit non miſerior, ſed felicior. II. Sancti Patroni, Ordinumque Fundatores ampliùs patrocinabuntur viventibus in communi; quia ſic vivitur juxta Regulam, & piam Fundatorum mentem. III. Concordiâ res parvæ creſcunt: diſcordiâ magnæ partæ dilabentur. Probat id experientia, quòd, qui ante vix vitæ ſufficientiam habebant, dum ex privatis burſis vivebant, jam omnibus in commune collatis, etiam abundent. De facto etiam patet liquidò, quòd, ſi in Monaſteriis tenuibus eſſent ſingula ritè diſpenſata, nullus in eo foret egens, nec ſuperabundans. Hinc

IV. Non

IV. Non dicant Superiores, *non poſſumus* neceſſaria dare ſubditis (veriùs ſubinde dicerent, *non volumus*) ad conſcientiarum ipſorum tribunal appello, quòd poſſent, ſi vellent; ſi omnia ſinguli in commune conferrent: mentitur iniquitas ſibi, dum *nolumus* vertunt in *non poſſumus*. Et ipſi convicti agnoſcere debent, inordinatiſſimum eſſe, quòd ibi privati divitias quærant, ubi ex profeſſionis titulo divitiæ ab aliis contemnuntur: & difficilius eſſe, dum ſinguli privatis curis gravantur; quas utique leviùs ferrent pro ſingulis unus aut alter, cum majori charitate, & abundantiore merito.

V. Facilius ſentiunt onus Superiores, dum ex cauſa ſubditos excollocare oportet de uno Monaſterio in aliud; quia neceſſe non erit, ut vel ipſi, vel ſubditi angantur de ſuppellectilibus ſuis de loco in locum tranſvehendis; nam, quod in uno loco relinquunt, in alio denuò inveniunt, mox prompti, & expediti, conformiter evangelico centurionis verbo: *Dico huic, vade, & vadit: veni, & venit &c.* Matth. 8. 9.

VI. Inſuper privato cuique facilius, amabilius, honeſtius, acceptius, fructuoſius erit, pro ſuis Confratribus, & pro communitate mendicare, quàm pro ſeipſo; titulus enim honeſtior, manuſque benefactorum illicò ſentitur profuſior, & promptior &c.

ſervi Chriſti, & non mammonæ: Theſaurum ſuum quærentes & reponentes in cælis, nec ſpem ponentes in tranſitoriis lucris. Sed

Q. An non ſit difficilius, & moleſtius, vivere ſic in communi, quàm ex marſupio privato ita ſingulari. *R.* Nequaquam; immo multò facilius, & commodius, leviusque eſt, communia bona communiter communicare, ac communia onera communibus humeris portare: quod multiplici ratione oſtenditur. Nam I. ſecundùm verbum veritatis, ubi duo, vel tres in nomine meo congregati ſunt, in medio eorum ſum, ut eis communiter & ſpecialiter benedicam, aſſiſtam, ac in portando onere vires adjiciam. Ubi communitas arctior, ibi charitas amplior, quæ leviùs fert onera diſpertita per ſingulos. Ibi invicem juvant, ſupportant, communem egeſtatem communiter tolerant, neceſſitatem in virtutem pia arte commutantes. Proinde ſtatus eorum fit non miſerior, ſed felicior. II. Sancti Patroni, Ordinumque Fundatores ampliùs patrocinabuntur viventibus in communi; quia ſic vivitur juxta Regulam, & piam Fundatorum mentem. III. Concordiâ res parvæ creſcunt: diſcordiâ magnæ partæ dilabentur. Probat id experientia, quòd, qui ante vix vitæ ſufficientiam habebant, dum ex privatis burſis vivebant, jam omnibus in commune collatis, etiam abundent. De facto etiam patet liquidò, quòd, ſi in Monaſteriis tenuibus eſſent ſingula ritè diſpenſata, nullus in eo foret egens, nec ſuperabundans. Hinc

IV. Non

IV. Non dicant Superiores, *non poſſumus* neceſſaria date ſubditis (veriùs ſubinde dicerent, *non volumus*) ad conſcientiarum ipſorum tribunal appello, quòd poſſent, ſi vellent; ſi omnia ſinguli in commune conferrent; mentitur iniquitas ſibi, dum *nolumus* vertunt in *non poſſumus.* Et ipſi convicti agnoſcere debent, inordinatiſſimum eſſe, quòd ibi privati divitias quærant, ubi ex profeſſionis titulo divitiæ ab aliis contemnuntur: & difficilius eſſe, dum ſinguli privatis curis gravantur; quas utique leviùs ferrent pro ſingulis unus aut alter, cum majori charitate, & abundantiore merito.

V. Facilius ſentiunt onus Superiores, dum ex cauſa ſubditos excollocare oportet de uno Monaſterio in aliud; quia neceſſe non erit, ut vel ipſi, vel ſubditi angantur de ſuppellectilibus ſuis de loco in locum tranſvehendis; nam, quod in uno loco relinquunt, in alio denuò inveniunt, mox prompti, & expediti, conformiter evangelico centurionis verbo: *Dico huic, vade, & vadit: veni, & venit &c.* Matth. 8. 9.

VI. Inſuper privato cuique facilius, amabilius, honeſtius, acceptius, fructuoſius erit, pro ſuis Confratribus, & pro communitate mendicare, quàm pro ſeipſo; titulus enim honeſtior, manuſque benefactorum illicò ſentitur profuſior, & promptior &c.

ſervi Chriſti, & non mammonæ: Theſaurum ſuum quærentes & reponentes in cælis, nec ſpem ponentes in tranſitoriis lucris. Sed

Q. An non ſit difficilius, & moleſtius, vivere ſic in communi, quàm ex marſupio privato ita ſingulari. *R.* Nequaquam; immo multò facilius, & commodius, leviusque eſt, communia bona communiter communicare, ac communia onera communibus humeris portare: quod multiplici ratione oſtenditur. Nam I. ſecundùm verbum veritatis, ubi duo, vel tres in nomine meo congregati ſunt, in medio eorum ſum, ut eis communiter & ſpecialiter benedicam, aſſiſtam, ac in portando onere vires adjiciam. Ubi communitas arctior, ibi charitas amplior, quæ leviùs fert onera diſpertita per ſingulos. Ibi invicem juvant, ſupportant, communem egeſtatem communiter tolerant, neceſſitatem in virtutem pia arte commutantes. Proinde ſtatus eorum fit non miſerior, ſed felicior. II. Sancti Patroni, Ordinumque Fundatores ampliùs patrocinabuntur viventibus in communi; quia ſic vivitur juxta Regulam, & piam Fundatorum mentem. III. Concordiâ res parvæ creſcunt: diſcordiâ magnæ partæ dilabentur. Probat id experientia, quòd, qui ante vix vitæ ſufficientiam habebant, dum ex privatis burſis vivebant, jam omnibus in commune collatis, etiam abundent. De facto etiam patet liquidò, quòd, ſi in Monaſteriis tenuibus eſſent ſingula ritè diſpenſata, nullus in eo foret egens, nec ſuperabundans. Hinc

IV. Non

IV. Non dicant Superiores, *non poſſumus* neceſſaria dare ſubditis (veriùs ſubinde dicerent, *non volumus*) ad conſcientiarum ipſorum tribunal appello, quòd poſſent, ſi vellent; ſi omnia ſinguli in commune conferrent; mentitur iniquitas ſibi, dum *nolumus* vertunt in *non poſſumus*. Et ipſi convicti agnoſcere debent, inordinatiſſimum eſſe, quòd ibi privati divitias quærant, ubi ex profeſſionis titulo divitiæ ab aliis contemnuntur: & difficilius eſſe, dum ſinguli privatis curis gravantur; quas utique leviùs ferrent pro ſingulis unus aut alter, cum majori charitate, & abundantiore merito.

V. Facilius ſentiunt onus Superiores, dum ex cauſa ſubditos excollocare oportet de uno Monaſterio in aliud; quia neceſſe non erit, ut vel ipſi, vel ſubditi angantur de ſuppellectilibus ſuis de loco in locum tranſvehendis; nam, quod in uno loco relinquunt, in alio denuò inveniunt, mox prompti, & expediti, conformiter evangelico centurionis verbo: *Dico huic, vade, & vadit: veni, & venit &c.* Matth. 8. 9.

VI. Inſuper privato cuique facilius, amabilius, honeſtius, acceptius, fructuoſius erit, pro ſuis Confratribus, & pro communitate mendicare, quàm pro ſeipſo; titulus enim honeſtior, manuſque benefactorum illicò ſentitur profuſior, & promptior &c.

ſervi Chriſti, & non mammonæ : Theſaurum ſuum quærentes & reponentes in cælis, nec ſpem ponentes in tranſitoriis lucris. Sed

Q. An non ſit difficilius, & moleſtius, vivere ſic in communi, quàm ex marſupio privato ita ſingulari. *R.* Nequaquam; immo multò facilius, & commodius, leviusque eſt, communia bona communiter communicare, ac communia onera communibus humeris portare: quod multiplici ratione oſtenditur. Nam I. ſecundùm verbum veritatis, ubi duo, vel tres in nomine meo congregati ſunt, in medio eorum ſum, ut eis communiter & ſpecialiter benedicam, aſſiſtam, ac in portando onere vires adjiciam. Ubi communitas arctior, ibi charitas amplior, quæ leviùs fert onera diſpertita per ſingulos. Ibi invicem juvant, ſupportant, communem egeſtatem communiter tolerant, neceſſitatem in virtutem pia arte commutantes. Proinde ſtatus eorum fit non miſerior, ſed felicior. II. Sancti Patroni, Ordinumque Fundatores ampliùs patrocinabuntur viventibus in communi ; quia ſic vivitur juxta Regulam, & piam Fundatorum mentem. III. Concordiâ res parvæ creſcunt: diſcordiâ magnæ partæ dilabentur. Probat id experientia, quòd, qui ante vix vitæ ſufficientiam habebant, dum ex privatis burſis vivebant, jam omnibus in commune collatis, etiam abundent. De facto etiam patet liquidò, quòd, ſi in Monaſteriis tenuibus eſſent ſingula ritè diſpenſata, nullus in eo foret egens, nec ſuperabundans. Hinc

IV. Non

IV. Non dicant Superiores, *non poſſumus* neceſſaria dare ſubditis (veriùs ſubinde dicerent, *non volumus*) ad conſcientiarum ipſorum tribunal appello, quòd poſſent, ſi vellent; ſi omnia ſinguli in commune conferrent: mentitur iniquitas ſibi, dum *nolumus* vertunt in *non poſſumus*. Et ipſi convicti agnoſcere debent, inordinatiſſimum eſſe, quòd ibi privati divitias quærant, ubi ex profeſſionis titulo divitiæ ab aliis contemnuntur: & difficilius eſſe, dum ſinguli privatis curis gravantur; quas utique leviùs ferrent pro ſingulis unus aut alter, cum majori charitate, & abundantiore merito.

V. Facilius ſentiunt onus Superiores, dum ex cauſa ſubditos excollocare oportet de uno Monaſterio in aliud; quia neceſſe non erit, ut vel ipſi, vel ſubditi angantur de ſuppellectilibus ſuis de loco in locum tranſvehendis; nam, quod in uno loco relinquunt, in alio denuò inveniunt, mox prompti, & expediti, conformiter evangelico centurionis verbo: *Dico huic, vade, & vadit: veni, & venit &c.* Matth. 8. 9.

VI. Inſuper privato cuique facilius, amabilius, honeſtius, acceptius, fructuoſius erit, pro ſuis Confratribus, & pro communitate mendicare, quàm pro ſeipſo; titulus enim honeſtior, manuſque benefactorum illicò ſentitur profuſior, & promptior &c.

CAPUT XII.

De Communitate regulari Fratrum Minorum Conventualium S. Franciſci.

Q. An Fratres Minores *S. Franciſci* Conventuales obligentur ad obſervantiam vitæ communis. Ante reſponſionem

N. 1. Ex Conſtitutionibus, pro noſtro Ordine, authoritate Urbani VIII. conditis, tit. 1. in c. 1. Regulæ, quòd Ordini Fratrum Minorum in ipſis quaſi primordiis Religionis, ex Apoſtolicæ authoritate nomen *Conventualium* acceſſerit, quod uſque hodie apud eos perſeverat. Id verò nihil aliud, quàm *Minorum Fratrum ad unam Regulam, unamque vitæ NB. communitatem uniformem animum ſignificat.*

N. 2. ex tit. 2. §. 2. ibid. Ad eorum verò temeritatem coërcendam, qui dicteriis, captioſiſque verbis Ordinem inſequentes, Regulæ tranſgreſſores Conventuales vocant, quòd non ad literam ſine gloſſa, ſed ad præſcriptum privilegiorum, Apoſtolicarumve declarationum, S. Franciſci inſtitutum obſervent; *Monemus omnes & ſingulos, quòd, quiſquis ſeu dictis, ſeu ſcriptis Fratres Minores Conventuales, juxta has Conſtitutiones viventes, non eſſe veros Regulæ S. Franciſci obſervatores, auſus fuerit quoquo modo aſſerere, mox Apoſtolicæ Sedis excommunicationem ſeſe incurrere ſciat.* Subjicitur ibidem.

N. 3. Cùm enim neminem adſtringere poſſit

S. Franciſci Regula, niſi quia à Summis Pontificibus, & Apoſtolica Sede approbata, confirmata, & recepta; hanc ob rem ipſius Sanctiſſimæ Sedis arbitrio eſt, eam pro tempore ſic declarare, mitigare, interpretari; &, quòd Fratres ſic declaratam firmiter & fideliter obſervantes, *veri filii ſint, & S. Franciſci ſequaces, ejuſque Sanctiſſimæ Regulæ profeſſores & ſervatores*, ſtatuere. Quare contra Conſtitutiones, & Declarationes hujuſmodi quippiam attentare ſive præſumere, unuſquiſque facilè intelliget, quàm temerarium ſit. h. i.

N. 4. Quòd ante editas Conſtitut. Urbanas, hæc fuerit illorum profeſſionis Formula. *Ego Frater N. voveo, & promitto Deo omnipotenti, Beatæ Mariæ ſemper Virgini, Beato Franciſco, & omnibus Sanctis, & tibi Pater, toto tempore vitæ meæ ſervare Regulam Fratrum Minorum per D. Papam Honorium confirmatam, & à pluribus Summis Pontificibus declaratam, & juxta privilegia Ordini Minorum Conventualium ab Apoſtolica Sancta Sede conceſſa, præſertim verò ſecundùm Decreta Sacri Concilii Tridentini, Pii Papæ V. & Clementis Papæ VIII. de vita communis obſervantia, vivendo in obedientia, ſine proprio, & in caſtitate.*

Poſtmodum in Conſtitut. Urbanis illis præſcribitur hæc Formula, qua nunc uti tenentur.

Ego Frater N. voveo, & promitto Deo omnipotenti, Beatæ Mariæ ſemper Virgini, Beato Franciſco, & omnibus Sanctis, & tibi Pater, toto tempore vitæ meæ ſervare Regulam Fratrum Minorum,

rum, per Dominum Papam Honorium confirmatam, & à pluribus Summis Pontificibus declaratam, juxta privilegia Ordini Minorum Conventualium ab Apoſtolica Sancta Sede conceſſa, & Conſtitutiones Urbanas, vivendo in obedientia, ſine proprio, & in caſtitate.

NB. Alia Formula Profeſſionis, edita Venetiis 1694. quandoquidem ſine ſufficienti auctoritate, & approbatione Pontificia, non obligat Fratres Minores Conventuales.

R. 1. cum *Bartolucio* l. 1. §. 74. quòd Fratres Minores Conventuales profeſſi Regulam ſecundùm primam Formulam, tenebantur tunc non ſolùm vi præcepti Eccleſiaſtici, ſed etiam vi voti ad obſervantiam vitæ communis. Ratio eſt, quia tunc explicitè Deo promittebant ſervare vitam communem, à S. Concil. Trid. & Summis Pontificibus præſcriptam & præceptam.

R. 2. In quali de facto ipſis communitate vivendum ſit, exactè præſcribitur in Conſtit. Urbanis, & maximè in Decreto S. Congregat. Apoſtolicæ viſitationis, illis inſerto de mandato Urbani VIII. 1627. 13. Julij (cujus mentio facta ſuprà c. 7. q. 1. R. 2.) Illas ſi obſervaverint, ſalvi erunt; nam in illis & *vita communis, & perfectio religioſa, imò & ſanctitatis ſemita* ad unguem præſcribitur; licèt interim ipſi Regulam *S. Franciſci* ad literam ſervare minimè obligentur. Placuitque Sanctiſſimis Summis Pontificibus, FF. Minores Conventuales in conſcientia aſſecurare, & tranquillare, ſi S. Conſtitutiones exactè obſervent, ab Urbano VIII. præfato pro eorum Ordine

dine

dine approbatas. Proinde Superiores in illo Ordine bene faciunt, ſuæque obligationi ſatisfaciunt ex Profeſſione contractæ, (vel inſuper ex juramento,) ſi ad illarum exactam obſervantiam ſubditos verbo pariter & exemplo adhortentur (ſi tamen interim non placeat SumisPontificibus nova Decreta eorum Ordini præſcribere.) Et ita colligo ex literis Reverendiſſimi P. N. Generalis Felicis Rotondi de Monte Leone publici Theolog. Doctoris Patavini 1698. 10. Novembris.

R. 3. Benè dixit *Navarrus* Comment. 4. de Regularibus n. 17. *Mallem eſſe Conventualis, ſervando ad amuſſim Regulam B. Franciſci relaxatam Apoſtolica auctoritate, qualem Conventuales vovent; quàm Frater de Obſervantia, non ſervando illam integram, quam integrè vovent obſervantes...... Et ut indoleo, quòd multi Obſervantes non ſervant, nec ſatagunt integrè ſervare ſuã Regulam; ita lugeo, quòd multi Conventuales laxiùs ſervent illam, quàm à Sede Apoſtolica fuerit laxata: percupiens, ut utrique legem ſuam intelligant, & ad amuſſim adimplere conentur, & neutri declarationem & relaxationem Apoſtolicam auctoritate privata dilatent. h. i.*

R. 4. Jam tùm ante editionem Conſtitut. Urban. Reverendiſſimi PP. Generales urſerunt vitæ communis obſervantiam in illo Ordine; prout luculenter patet ex Paſtorali Epiſt. *Reverendiſ. P. Generalis Jacobi de Bagna Cavallo* citata ab *H. Caſal.* p. 2. c. 11. in qua ipſe (quia S. D. Pauli V. fultus auxilio, Pontificalibuſque Decretis adjutus, pio zelo decrevit ſuam Religionem ad exa-

ctam vitæ communis obſervantiam reducere) ſic ſuos Religioſos alloquitur: *Viſitationem generalem aggredimur, euntes de Provincia in Provinciam, de loco in locum, bonum inchoatum ad Dei gloriam & cultum ubique ſtabilire cupientes-- Regularem diſciplinam, & vitæ communis exactam inſtaurationem, ad quam S. Concil. Trid. mandato, Pontificum Decretis, & profeſſione noſtra adſtringimur-- exonerantes noſtram, illorum conſcientiam oneramus, qui nos audire contemnunt, & prava conſuetudine pejores fiunt.--Vox Sedis Apoſtolicæ hoc tempore per vigilantiſsimum Paſtorem ſuum inſonat, qui tanta charitate Ordinem noſtrum ad regularem diſciplinam, & vitæ communis obſervantiam nititur reducere. Quamobrem menſibus præteritis, S. Sanctitatis decretum vobis expoſui, & quantum per infirmitatem licuit, promovere non ceſſavi, &c. h. i.*

NB. At jam nos accommodamus menti, & voluntati moderni ſupremi Eccleſiæ Capitis, cujus ſanctiſſimis pedibus provoluti, ejus Apoſtolica protectione fovemur *in exacta obſervantia* Conſtitutionum noſtrarum Urbanarum; ut ſupponitur.

CAPUT XIII.

De particularibus Fratrum proviſionibus obſtantibus vitæ communis regularitati.

Q. An, non obſtantibus omnibus, quæ de vitæ communis obſervantia hactenus dicta ſunt, poſſint

poſſint nihilominus FF. Minores Conventuales, & alii quicumque Regulares (de ſuorum tamen Prælatorum licentia) & juſta interveniente cauſa, vivere de peculio particulari, retinentes proviſiones, & ſubventiones pro eis peculiater factas, & non omninò in commune conferre; & hoc abſque incurſu alicujus culpæ, & pœnæ. Titulum quæſiti ſub his terminis ponit *Bartolucius* l. 1. circa finem, qui &

Reſpondet 1. affirmativè ſine diſtinctione, citans pro ſe varios probatæ notæ Authores: attamen hanc ſuperaddens ſuæ reſponſioni modificationem, dum inquit: ut prædicti extra talem obſervantiam viventes, moralem quamdam certitudinem habeant, ſe vivere regulariter, ac ſuæ pariter ſatisfacere obligationi, has leges ac modos regulariter vivendi tenebuntur obſervare, ita, ut illis, qui vivunt ſecundùm ærarii ac depoſiti formam aptari poſſint eæ leges, ac Regulæ, quæ deſerviunt Monialibus Neapoli, ac Salerni, excerptæ ex duobus Decretis (quæ adducit *Quaranta*) cum declarationibus ſimul Clementis VIII. quæ ſunt, ſcilicet, ut teneantur omnia lucra, & præſtationes omnes ipſis aſſignata Superioribus fideliter notificare, & conſignare in certo libro notandas, & per communes Officiales Monaſterii exigendas, & in uſum ipſorum Regularium pro ſingulorum Religioſorum expendendas neceſſitatibus (de mandato tamen Superioris) per miniſtros publicos Monaſterii. h. i. (*Addo ego*: utinam in omnibus Monaſteriis, in quibus prætenſa neceſſitas aſſumpſit peculiorum ſub-

ſubſidium, his æquis conditionibus circumvallaſſet illa!)

Rationem ſuam ex variis Authoribus hanc adducit. Quoniam in hujuſmodi obſervantiis (ſolâ trium votorum eſſentialium exceptâ) poteſt cadere diſpenſatio, dum obvenit Superioris authoritas, & diſpenſandorum ſimul neceſſitas, vel utilitas-- I. Cauſa autem ex parte Superioris, diſpenſandi, vel non introducendi talem in Ordine obſervantiam, eſt, ſecundùm *Gratianum in ſua diſciplina regulari*, quando Monaſterium adeò gravi premitur inopia vel paupertate, ut illius, & Fratrum ibi degentium facultates, & obventiones ſimul unitæ non valeant eis ſuppeditare omnia corporis neceſſaria. Vel, quando ſecundùm *Silveſtrum, & Navarrum*, introductio talis obſervantiæ, vel remotio vivendi per peculium particulare, fieri non poteſt ſine publico ac gravi ſcandalo. II. Ex parte autem eorum, qui diſpenſari debent, eſt, quando non eſſent in Ordine Monaſteria hujus inſtituti, & obſervantiæ, vel, quando illis prohiberetur, vel non permitteretur in Monaſteriis hujuſmodi reformatis poſſe degere. Vel, quando causâ, ad judicium prudentis, ac diſcreti viri, ſatis rationabili, ac ſufficienti moverentur ad vivendum extra talia Monaſteria, ut puta, gratiâ ſanctitatis, ſtudii, opem ferendi ſuo Monaſterio, & majoris neceſſitatis, ac utilitatis tam ſuæ, quàm publicæ. Hæc quidem ille. At

R 2. Certum in primis eſſe, quòd in tali caſu, (ſuppoſito, quòd à Summis Pontificibus hic vivendi

vendi modus certis Religioſis ob cauſas permittatur) non ſit vita *exactè communis*, id eſt, non perfecta communitas talis, qualem præcipiunt S. Concil. Trid. & variæ Conſtitutiones Summorum Pontificum, requirentium incorporationem, & confuſionem omnium, qualitercumque Religioſis in communi aut privato obvenientium &c.

R. 3. Quòd reſponſio *Bartolucii* fortè practicari nequeat in omnibus Provinciis, utpote in quibus vix unus aut alter habet talem proviſionem, eò quòd debeant potiſſimùm in ſingulis Conventibus vivere ex mendicatione ſat oneroſa, inſuper ex labore manuali, vel literario, vel ſpirituali, vel ſubinde gratuita ſubventione bonorum patronorum, ſeu divina providentia; quæ ipſis certiùs affulget, quò diligentiùs & ferventiùs Deo ſervire conantur.

R. 4. Tolerari faciliùs poteſt praxis illa, dictaque reſponſio prima approbari tunc, ſi Religioſi omnes ſingulatim haberent dictas tales proviſiones, pro ſuæ privatæ perſonæ neceſſitatibus perſonalibus ſublevandis ſufficientes (prout fit in Monialium aliquarum ditioribus Monaſteriis; utpote in quibus nullæ admittuntur, niſi eis de ſufficienti tali peculio ad neceſſaria omnia ſuppeditandum, vel cenſu vitalitio per contractum prævium provideatur). Attamen ſemper annexum erit proximum periculum multarum inordinationum, & exorbitantiarum; quæ tamen numquam timentur ibi, ubi eſt vita *exactè communis*, & communis charitas, & ubi tales parti-

culares proviſiones cautè & juſtè numquam admittuntur pro particularibus perſonis; ne ſenſim ſubrepat, & Monaſterium inficiat damnabilis peculiaritas, & horrenda proprietas.

R. 5. Vix videtur dicta reſponſio prima poſſe habere locum veritatis, ratione ſolius ſcandali evitandi apud dictos Religioſos. Nam in primis certum eſt, quod non omnes ſint ſcandalizandi ſcandalo puſillorum, (minùs phariſaicô, nam ſupponitur major & ſanior pars membrorum iſtius Provinciæ in vitam communem liberè & ſanctè conſentire). Cujus ratio eſt; quia per ſanctam vitæ communitatem conditio ſingulorum fit melior, tam ſecundùm corporalem ſublevationem, quàm conſcientiarum tranquillationem (ut hactenus oſtenſum.) Quod & timorati inter illos ſat agnoſcunt, & hinc communitatem vitæ Apoſtolicæ pariter & angelicæ votis omnibus in aliquibus Monaſteriis exoptant. Ad cavendum autem unius ſolùm, aut alterius (ſi quis foret) ſcandalum phariſaicum, non oportet à tam nobili, tam laudabili, tam exoptato, tam fructuoſo toti Ordini & Eccleſiæ opere deſiſtere.

Hinc Prælati, deſiderantes ſuos Religioſos in hoc juſtè reformare (fulti tamen legitima auctoritate & poteſtate) nequaquam à ceptis deſiſtant, non animum deſpondeant (nam difficultas ab initio per diabolum exaggerata evidens ſignum eſt certioris & majoris provectûs, ut ajebat olim & experiebatur *S. Tereſia*) ideoque robur animi ſui Sanctorum Patrum, ac Fundatorum factis & dictis fulciant, fortiùſque muniant. Audiant

Ven.

Ven. Bedam citatum c qui ſcandalizaverit, de Regulis juris: *Utiliùs ſcandalum naſci permittitur, quàm veritas relinquatur.* Et *S. Leonem Papam* cap. 2. de hæreticis: *qui alios, cùm poteſt, ab errore non revocat, ſe ipſum errare demonſtrat.* Itemque *Sanctum Ambroſium* ſerm. 8. *Ego interdum parcens vobis, tacere vellem; ſed malo vos contumaciæ cauſas reddere, quàm negligentiæ ſuſtinere judicium.* Tandem *Innocentium III.* *Error, cui non reſiſtitur, approbatur: & veritas, cùm minimè defenſatur, opprimitur.* Ex his

R. 6. Ex parte cauſarum diſpenſandi in vitâ communi (an, & quando licita hæc diſpenſatio, aut probanda;) non improbatur ſolida doctrina adducta à doctiſſimo *Patre Marchant* Fratrum Minorum Strictioris Obſervantiæ in Tribunali ſacram. tom. 3. part. 2. tract. 2. tit. 1. q. 4. dub. 5. ubi inquit: *Si Monaſterium ad tantam inopiam devenit, ſive ob bella, & calamitates, ſive per incuriam, negligentiam, aut malitiam Superiorum & Officialium, ut jam de communi ipſis provideri nequeat, ſed quilibet teneatur ſibi providere; fateor, & ſi hæc cauſa aliquo tempore juſta, & neceſſaria eſſe poſſit, & re verà ſit; illi tamen provideri poſſe per vitam communem, ſi omnes cum ſuperiore conſpirantes, labores ſuos, mendicationes, induſtrias in communem vitam & ſtipem conferant. Hòc enim modo æquè facilè, immò faciliùs omnibus frugaliter providebitur, quàm ſi quilibet ſibi quærat; ut experientiâ didici in reformationibus Conven-*

tuum tam virorum, quàm mulierum, qui cùm pauperrimi eſſent, dum ſibi quiſque ſtudebat, reſtituta vita communi, & omnibus labores, induſtrias, & acquiſitiones in commune conferentibus, facti ſunt abundantes juxta frugalitatem, & ſufficientiam religioſam; ita ut ubi vix viginti alebantur, poſtea quadraginta & quinquaginta ali potuerint, ſola benedictione Dei, & vitæ communis, ac fidelitatis & induſtriæ habitantium, & conſpirantium in unum fructum.

Quare etſi poſſit dari caſus, & tempus, in quo communis vita ex circumſtantiis aliquibus non valeat obſervari; illud tamen continuum non eſt, & mutatis circumſtantiis facilè reſtitui poteſt, niſi ut plurimum mentiretur iniquitas ſibi. Et apud me certum eſt, quamdiu Regulares poſſunt, & permittuntur ſimul habitare, NB. non poſſe eos excuſari à communi vita, modò velint omnem acquiſitionem, induſtriam, laborem in commune conferre. Quia ſi ſingula individua ſibi bene providere poſſunt in particulari, cur eadem proviſio in communem maſſam reducta, & ſingulis diſtributa ſufficere non poteſt?

Hucuſque ille doctè, ſolidè, & conſcientiosè: quam proinde rejicere non audeo ſententiam, quia manifeſta experientia etiam hodiedum ſatis convincit oſtenſam ab eo hanc veritatem. Et quia pro bono communi ſemper oportet ſtare, ſentire, & loqui, etiam poſtpoſitis multis aliorum ſententiis, pro bono ſolùm privato

privato loquentium. Burſa privata ſæpe excæcat oculos ſapientium, depravatque affectus & judicia eorum. Qui loquitur pro bono communi, is jure in omni jure, foro, judicio, communitate, & tribunalibus præfertur, probatur, jure- & manu-tenetur.

CAPUT XIV.

De Statu Monaſteriorum carentium vita communis regularitate &c.

Q. 1. Quid reſolvendum pro aſſecurandis conſcientiis illorum Religioſorum, qui quamvis bonæ voluntatis ſint, ex filialique in Deum amore & timore, parati amplecti omne conſilium Dei (multò magis præceptum) ſibi ſufficienter propoſitum; attamen penes illos ſolos non ſtat reformatio Monaſterii ad vitæ communitatem, dum nihilominus vident, & lugent deformationem ejus, cujus membra ſunt, in quo nec mentio, nec uſus ærarii, nec depoſiti, nec depoſitarii, qui à Superiore deputatus, aut à communitate electus, ſingulorum peculia, citra Dei maledictionem cuſtodiat. Sed recepto victu, & habitatione à Monaſterio, & etiam facta quadam pecuniæ taxatione pro indumentis, & ceteris neceſſariis, in reliquo unuſquiſque per ſeipſum (etiam pecuniam in privata cuſtodia apud ſe retinendo; quod

horribile eſſet, ſi ab aliquo fieret) quidquid ad vitæ ſuſtentationem pertinet, ſibi providet, Superiore nec conſcio, nec rogato, nec curato, &c.

R. 1. Ejuſmodi, ut extra ſtatum peccati, & periculum damnationis ſint, ſequentes VIII. Regulas præſcribit *Bartoluc.* lc. pag. 106. I. *Ut non habeant, nec retineant, neque recipiant aliquid abſque expreſſo ſeu tacito Superioris aſſenſu.* II. *Eſt, ut non retineant (eſto id etiam fieret de Superioris licentia, quam ipſe haud valet concedere) rem damnabilem, vel ſtatui paupertatis repugnantem.*

III. Quòd non habeant (etiam de voluntate Prælati) res ſuperfluas. Res autem ſuperflua, ſecundùm Alvarum, appellatur illa, qua non utitur Regularis in præſenti, nec in proximo modico uſurus eſt. E. G. ſunt mihi quatuor ſubucula, ſeu interiores veſtes, qua mihi ſufficiunt ad conſervandam corporis munditiam, nec eſt, cur recipere debeam 6. 8. & 10. qua ſunt mihi ſuperflua. Sufficiunt mihi 20. aurei, ſeu 20. ſcuta annua ad neceſſariorum proviſionem: non ergò mihi opus eſt quærere 30. vel 40. & ſic de ſingulis.

IV. *Ut nihil habeant, teneant, vel poſſideant affectu proprietario, ſed cum promptitudine reſignationis.*

V. *Ut nihil alienare poſſint, donare, vel diſponere in uſus vanos, profanos, ac ſuperfluos: ſed, cùm opus eſt emere, vendere, vel* quo-

quovis alio modo honeſto ac licito contrahere; agant nomine & auctoritate Monaſterii, & etiam de Superioris licentia.

VI. *Ut, quando haud eis conſtat de neceſſitate, vel ſuperfluitate rerum, edant inventarium de omni quacumque re à ſe poſſeſſa, & illud Superiori oſtendant; cujus poſtea præfinitioni, ac arbitrio ſtent ſine contradictione.*

VII. *Ut, dum Superior immediatus fuiſſet diſſipator, ſeu dilapidator rerum Monaſterii, vel infidelis adminiſtrator, poſſet eo caſu Regularis (dum tamen probabiliter dubitaret de ejus diſſipatione, vel infidelitate) ad tempus celare Prælato ſuperfluas res, & poſtea, habitâ opportunitate alterius Prælati ſuperioris, in communes uſus, de ejus tamen licentia conferre, vel ſaltem per aliquod tempus exſpectare, quouſque præſens, aut imminens tranſiret periculum. Idem videtur aſſerendum, quando præfatus Superior negare, vel ſubtrahere vellet ab eo neceſſaria, quæ ſunt præcisè ad individui ſuſtentationem; quòd tunc ei liceret abſcondere, quæ habet: ve privatus poſſet ea quærere, aut furtim ſurripere à Monaſterio, etiam inconſulto Prælato.*

VIII. *Quòd, cauſis prædictis ceſſantibus, denuò ad Monaſteria, ubi viget talis obſervantiæ inſtitutum* (ſi tamen quod ſit in iſta Provincia, & commodè valeant) *ſe transferant ad vivendum hujuſmodi vita, quæ eſt regularis*

Digitized by Google

vivendi ratio, & optima ac tuta via, qua ad omnem perfectionis gradum aſcenditur. h. i.

R. 2. Cum eodem, *Poſſent præterea, qui expreſſè profeſſi ſunt ejuſmodi communis vitæ inſtitutum (ceſſantibus quoque prædictis cauſis) Monaſteria deformata, ac à tali vita exorbitantia inhabitare, quando tamen alimenta à Monaſterio, ſeu de licentia Superioris, eleemoſynaliter reciperent, & quidquid eis quovis titulo juſto, & licitâ ac religioſâ viâ obveniret, in commune conferrent ac confunderent. Manifeſtatur pariter hæc veritas per ſequentia fundamenta.*

Primum eſt; *quia locus per ſe non ſanctificat, nec inficit perſonam: uti habetur in cap. non loca, cap. illud. & cap. quilibet. II. Quia Divus Bernardinus habet in declarationibus quibuſdam ex auctoritate Pontificia editis, dum eſſet in Ordine Vicarius Generalis, non vitiari Fratres degentes in Conventibus, ubi vivitur cum magna ſuperfluitate, ac curioſitate rerum contra Regulæ puritatem, ſi ipſi rebus prædictis utantur ob ſolam neceſſitatem, vel ſcandali evitationem: & ipſi non ſint introducentes, vel conſentientes: vel ad eorum officium non ſpectet talem abuſum tollere: vel tandem commodè non poſſint tali abuſui occurrere.*

III. *Quia ſacra Congregatio in Decretis præallegatis Monialium Neapoli, & Salerni, unà cum Declarationibus Clement. VIII. multùm commendavit Moniales illas, quæ ſeorſim ab aliis, hujuſmodi regularem vivendi rationem eligere*

eligere vellent, diſtrictè præcipiens præfectæ Monaſterii, ut iis, qui talem ſuorum bonorum renuntiationem Monaſterio feciſſent, ex Monaſterii ejuſdem redditibus ac bonis, in iis, quæ ad victum & veſtitum, ac reliquam vitæ ſuſtentationem pertinent, opportunè provideret.

IV. Quia Regularis in ſua profeſſione perſonalem, & non localem (qualemcumque) obſervantiam vovet: cui quidem tunc ſatisfacit, quando, quidquid habet in peculio, totum incorporat, ac confundit cum bonis communibus, cedens in omnibus miniſtris publicis adminiſtrationem illius: ipſe autem de licentia ſui Superioris, & per manus Officialium neceſſaria omnia recipit.

V. Eſt exemplum cujuſdam Viri ſancti, Fratris videlicet Lancislai Ungari nuncupati de Ordine Minorum (ex Chron. Min. Tom. 3. l. 2. c. 25.) qui cum à Superioribus Religionis multoties collocaretur de Familia, ubi obſervantia paupertatis ſtatui minorico conveniens periclitabatur, ipſe ibi non cum minori ſpiritûs alacritate, quàm ubi talis vigebat obſervantia, morabatur: jurans interim per ſe facere, quod alii Fratres curare ac exequi negligebant. Unde cum ſemel per B. Franciſcum Papienſem ſuper hoc fuiſſet admonitus, audacter reſpondit, quòd ipſe in Ordine haud majorem profeſſionis ſuæ inveniebat inobſervantiam, ac proprietatem, quàm nolle majorum ſuorum mandata ac juſſa capeſſere. Sed de tali reſponſo exiſtens B. Franciſcus aliquantulùm dubius, cum poſt illius mortem preces inſtanter Deo fudiſſet pro hujus cla-

Digitized by Google

ritate dubii, vidit ſemel in quadam viſione per Deum illi exhibita, Fratrem Lancislaum coaptari in cælo glorioſo Fratrum Minorum cœtui inter primos. NB. Hucuſque *Bartoluc.* ſat doctè, ſat ſavorabiliter, ſat conſcientiosè.

CAPUT XV.

De Religioſis particularibus opponentibus ſe vitæ communi, ordinate & regulariter introducendæ.

Q. I. An non recipientibus, nec obſervantibus vitam communem, patrocinari poſſit non receptio legis, ad illam abſolutè & indiſpenſabiliter adſtringentis, aut Summorum Pontificum conniventia, diſſimulatio, &c. *Reſp.* Negativè, *Bartoluc.* Rationem dat; *Quia non eſt exſpectandus populi aſſenſus ad hoc, ut lex vim ſuam habeat.* Cujus ratio fuit ſupra data c. 6. q. 2. R. 1. *Et eſto, Summi Pontifices, qui Clementem VIII. præceſſerunt, non fuerint fortè adeo zelantes obſervantiam vitæ communis* (ait Bartoluc. l. 1.) *ac ille, Nihilominus id numquam potuit verificari poſt præfatum Clementem, qui (ut luce clarius conſtat) per tot promulgatas conſtitutiones ſemper omnem adhibuit diligentiam, curam, ac conatum, quo omnes Regularium Ordines ad hujuſmodi tam pii, ſancti, ac neceſſarii inſtituti obſervantiam invitaret, ac traheret. Ejusque mentis ſuit, ac modò eſt Summus Pontifex hodiernus (loquitur de ſuo tempore) Paulus V. qui mox, ut ad pontificatus apicem eſt aſſum-*

aſſumptus, conſtitutionem edidit, in qua nonnulla ſtatuit, quæ prævia forent ad hujuſmodi vivendi formam in quamcumque Religionem introducendam.-- Adde; quòd nemini umquam voluit concedere, ut erigerentur Seminaria, ſeu Novitiatus in aliquo Ordine, ſub alia forma, vel in aliis Monaſteriis, quàm ubi audiebat vigere talis vitæ obſervantiam. h. i.

Deinde, juxta *Navarrum*, Legiſlatoris tolerantia ſi ſit ſolùm permiſſiva, & non approbativa, non excuſat tranſgreſſores à reatu culpæ. Sicuti nec excuſat, quando non eſt potens abuſum cohibere (commodè, aut moraliter, ob voluntatum ſubditorum malevolentiam, aut duritiem, &c.) aliud dicendum; ſi eſſet potens; & non ex vecordia, ſed oculata diſſimulatione permittit. NB. Hæc de Religioſis in communi communiter dicta.

Q 2. An poſſit in aliquo Ordine, vel Monaſterio præſcribi contra legem de communitate ſervanda. *Reſp. Bartoluc.* pag. 104. *Licet hæc vitæ communis obſervantia tamquam præceptum Eccleſiaſticum poſſet aliquando præſcribi per Regulares (cùm ordinationes ac præcepta Eccleſiaſtica poſſint ſecundùm Canones interdum præſcribi) & ideo poſſet currere tempus, in quo per legitimam, ac canonicam præſcriptionem fuiſſent Regulares ab hujuſmodi Concilii obligatione exempti.* (Interim hac præſcriptione non obſtante, poteſt D. Papa tales Regulares novo decreto compellere ad vitam exactè communem.) *Attamen contra votum peculiare, vel profeſſionis præceptum nulla umquam curret præſcriptio. Cujus ratio eſt; quia, teſte D. Thoma, & DD.*

& DD. comm. contra jus naturale vel divinum, quale eſt illud de communi vita in profeſſione promiſſa, non eſt conſuetudo, quæ prævalere poſſit. Propter quod numquam tempus adeo longum currere poterit, in quo, qui talem obſervantiam ſunt complexi, à transgreſſione promiſſi ſint immunes. h. i.

Addit Bartoluc. Ad parendum Concilio Trid. ſufficit illis, qui ſolo præcepto obligantur, ne contradicant aut obſiſtant Superioribus introducentibus vitam communem. At obligatis vi voti ad vitæ communis obſervantiam, neceſſe eſt, ut concurrant actu voluntatis poſitivo, ut eam promovere ſtudeant, ac ſimul ſe transferant ad loca, ubi talis obſervantia ſit in praxi; quoniam obligatio voventis ad hoc tendit, ne ſit infidelis. h. i.

Q. 3. An poſſit quis alteri ſuadere ingreſſum in Religionem *deformatam*, in qua ſubſtantialia Religionis non obſervantur, aut ingredi ſine peccato. *Reſp. Bartoluc.* ex *Navarro*, negativè. Ratio eſt; quia, cùm in tali Religione Regula communiter perperam obſervetur, vitaque reprehenſibilis ducatur contra diſciplinam regularem; conatusque Prælatorum reformare volentium maneat fruſtraneus; talis ſuaſor, vel ingreſſor nutriret ac augeret numerum malè viventium religioſorum; à quibus nil aliud poterit diſcere (moraliter, communiter) quàm quod cernit eos practicare. Nihilominus

R. 2. Quòd prædicta reſponſio, ac Regula videatur pati exceptionem in quadruplici caſu. 1. Si neſciat talem irregularitatem is, qui ſuadet, aut cui

cui ſuadet. 2. Si optimæ intentionis, & ſolidæ voluntatis ſit, quòd inibi per Dei gratiam regulatiùs vivet, & aliorum fermento ſe non immiſcebit. 3. Si non habet facultatem intrandi aliud Monaſterium, eò quòd ſit inops; vel in regione illa aliùd non ſit. At hæc ſola cauſa non ſufficit. 4. Si, quia fervore ſingulari eſt præditus, Deo ſpecialiter vocante, ſperatque certitudinaliter ſe aliunde ſuppetias abundè accepturum, conetur illud monaſterium tandem vel reformare, vel verbo pariter & exemplo ad meliorem ſtatum reducere.

Q. 4. An privati ſibi privatis acquirant in Ordine religioſo quocumque, quidquid acquirunt perſonali induſtria. *R.* 1. Si cupidi & imperfecti ſic intelligant, & practicent; attamen *ab initio non fuit ſic.* Illis autem ſi mentiatur iniquitas ita, id fortè evenit occaſione verborum poſitorum in Regulæ c. v. *de mercede verò laboris pro ſe, & ſuis Fratribus corporis neceſſaria recipiant, &c.* quaſi non tenerentur mox reſignare in manum Superioris pro communitate, ſed poſſent licitè pro ſe, deinde pro ſuis Fratribus neceſſaria recipere. *Sed pace iſtorum* (ait Bartoluc.) *aliud de jure ſentiendum videtur, & eſt, quòd, cùm FF. Conventuales, ac ceteri Regulares in communi bona poſſidentes, ex vi ſuæ profeſſionis ſint incapaces in acquirendo pro ſe ipſis (cùm dicat Innocentius in c. cùm olim in 2. de privileg. quidquid acquirit Monachus, acquirit monaſterio. Et D. Auguſt. in Regula ad Fratres: nullus ſibi ipſi aliquid operetur, ſed omnia opera in unum fiant) Et cum nullus inter Fratres ſit ordo prioritatis ac poſterioritatis in acquiſitione,*

rio, quia talis acquiſitio reſpicit omnes, non ut ſingulos, ſed ut univerſos; ſequitur neceſſariò, quòd, quidquid ipſi juſto ſuo labore ac induſtria acquirunt, non ſibimet priùs, deinde ceteris disjunctivè, ſed omnibus, inter quos etiam annumerandi veniunt, collectivè id totum acquirere cenſeantur. Et hoc eſt illud, quod innuere videtur Regula ſub illis verbis: pro ſe & ſuis Fratribus, &c.

R. 2. Ex decreto S. Congregationis inſerto Conſtitut. Urbanis habetur ſaltem hoc, quòd ex eleëmoſyna particulari particularis Fratris, debeat priùs eidem exhibitori tantum erogari, quantum neceſſe eſt (ſi tamen ſufficiat) pro ejus particularibus neceſſitatibus ſublevandis: at reliquum in commune ærarium reponatur, &c. ſed

Q. 5. An ſaltem in dicto caſu ſit habenda ſpecialis aliqua ratio tam circa illos, qui ſuis honeſtis laboribus ac induſtria, multa bona Monaſterio acquiſiverunt, quàm circa illos, qui de Religione bene meriti ſunt, ac gradu, ac meritis ceteris præcellunt.

R. 1. Cum *Bartoluc.* in c. v. Regul. cum diſtinctione, quòd nim. aliquando ex aliqua ratione liceat, & aliquando non. Licebit in caſu reſp. 2. quæſt. præced. non licebit autem (per ſe loquendo) ratione qualitatum merè extrinſecarum, v. g. quia Filius conſulis, ſuperioris cognatus, aut patriota. Id & jubet *D. Auguſt.* in Regula: *Diſtribuatur à præpoſito, prout unicuique opus eſt*: nec debent velle omnes, quod paucos vident ampliùs; non quia honorantur, ſed quia tolerantur, &c. Et *S. Bened.* c. 34. Regul. *Perſonarum non ſit acceptio, ſed infirmitatū conſideratio. &c.* His conformiter

R. 2.

R. 2. Ex Conſtit. Urban. in c. 4. Regul. tit. 9. §. 12. *Regula verò, ſeu norma eorum, quæ neceſſaria, quæve ſuperflua, & quæ diminuta fuerint, dignoſcendi, ea Superiori præſcribitur, ut penſatis hinc inde, loco, tempore, pretio, rebus ipſis & aliis circumſtantiis, triplicem neceſſitatem ſecernat, perſonarum nimirum, exercitiorum, & meritorum; perſonarum quidem, nam plura ægro quàm ſano; ſeni quàm juveni debentur: Exercitiorum, cùm pluribus egeat Regens, quàm ſtudens, artifex, quàm ignarus: Meritorum demum, quia plura Patribus Provinciæ, & Magiſtris, & magis Concionatoribus, quàm ceteris fratribus neceſſaria ſunt. Providè igitur unicuique, ut opus fuerit, diſcretus Paſtor, quæ neceſſaria ſunt, diſtribuat. Sic enim & in primitiva naſcentis Eccleſiæ ætate (ut apud Acta Apoſtolorum habetur) erant illis omnia communia: dividebatur autem ſingulis, prout unicuique opus erat.* h. i.

Ibidem §. 14. *Præcipitur. Superiores autem, quidquid depoſcat Fratrum neceſſitas, per Officiales Conventus, in propria tamen ſpecie, non verò in pecuniis, fratribus ipſis benignè, paternèque ſubminiſtrabunt.--- Qui autem alias fratrum neceſſitatibus ſuccurrere, ſeu quæcumque eis neceſſaria aliter ſubminiſtrare, ſeu huic decreto contraire præſumpſerint, privationis officiorum eo ipſo pœnam incurrant.* h. i.

CA-

CAPUT XVI.

De obſtaculis vitæ communis apud quoſdam Religioſos.

Q. 1. An, & quando, ratione deficientis communitatis. *Fratres, qui ſcirent & cognoſcerent, ſe non poſſe Regulam ſpiritualiter obſervare, ad ſuos miniſtros* (juxta Regulam) *debeant, & poſſint recurrere.*

R. Cum Bartoluc. in c. 10. Regul. ideos ex triplici capite poſſe & debere facere. I. Ratione loci, dum loco annexa eſt proprietas, hoc eſt, dum vivitur de peculio particulari, & peculiariter habentur bona mobilia, vel immobilia, contra S. Concil. Trid. II. Ratione perſonarum, dum vel Superior de Regula nihil curat, vel familia communiter eſt diſſoluta, non vacans ſpiritui, & fratrem ſpiritualem, ac Regulæ zelatorem perſequens, ac ſcandalizans. III. Ratione converſationis, dum frater extra ordinem ponitur, ubi eſt magna occaſio paupertatem frangendi, in ſua libertate vivendi, & periculum ſpiritûs, cum ſæcularibus converſando, &c. In his, deficiente Miniſtro Provinciali, recurratur ad Generalem; eô non providente, ad Ordinis Protectorem, qui in iis caſibus non ſolùm habet juriſdictionem, ſed etiam punitionem: Protectore verò hoc negligente, recurratur ad Papam; ut habet *Alvarus.*

Q. 2. An ſit contra vitæ communis regularitatem, ſi Superior regularis facultatem generalem

lem & indiſtinctam faciat ſuis ſubditis, ut undecũmque, & quavis via, ac modo, tam per ſe, quàm per alios neceſſaria ſuæ naturæ procurent, & expendant, &c.

R. affirm. cum *Bartoluc.* l. 1. §. 72. Rationem dat; quia hoc non ſolum repugnat honeſtati religioſæ, ac eorum inſtituto, verùm etiam contrariatur obſervantiæ vitæ communis, contentæ in decretis S. Concil. Trid. Clem. VIII. aliorumque Pontificum decretis, tandemque in noſtris Conſtitut. Urbanis, ut immediatè ante hoc caput dictum fuit. Hinc ait *Petrus Navarr.* cit. ab ipſo, maximè expedire, ut non concedantur vagè talia bona, maximè pecunia ad indeterminatos uſus, ut ita occaſio malè expendendi vetetur. Sed ſi ob juſtam cauſam juſtè concedenda ſit (in illis monaſteriis ſaltem, in quibus nunc ob aliquam moralem impotentiam, vel undecumque tandem vita communis communiter necdum ſervari poteſt) ſolùm ad certum ac determinatum uſum, pium, licitum, neceſſarium, & à Superiore cognitum: ab eoque ſemper revocabilis ſit hæc licentia. Et in caſu, quô ſubditus non eget nunc nec proximè, poſſit inimpeditè communi neceſſitati Monaſterii à Superiore applicari (niſi hoc limitent Conſtitutiones Ordinis; *prout apud nos*). NB.

Pariformiter *Alvarus* talem irreligiosè vivendi modum graviter carpens inquit, quòd ſit peſſima conſuetudo quorumdam Religioſorum, & proprietatis nutritiva, quòd, quando indui debent, dentur eis certæ pecuniæ à Prælatis pro indu-

Digitized by Google

dumentis, & calceamentis, aliisque neceſſariis, quam poſtmodum expendunt, dant, & exponunt pro libito voluntatis: & ſic efficiuntur proprietarii. Unde deberent eis neceſſaria in ſpecie, & numero, minimè verò in pecunia dari. h. i.

Q. 3. Ad quantam temporis metam liceat Regularibus perſonis privatis pro ſe, qui extra communis vitæ obſervantiam vivunt, proviſiones neceſſariorum ad corporis ſuſtentationem facere, ne paupertatis votum illis contingat violare. Idem dic de Officialibus, & Superioribus reſpectu privatarum neceſſitatum.

Reſpondent quidem 1. communiter aliqui imperfecti, qui ſalutem animæ parum fortè curant, quòd, cùm nemo futuros caſus, ac ſequentia indies infortunia valeat proſpicere, ac præcavere, non erit inconveniens Regularibus recipere, retinere, ac conſervare indifferenter omnia, & quæcumque mobilia, quæ ad manus illorum quovis licito modo devenire poſſunt, & pro quocumque tempore etiam longiſſimo, & vitalitio (modò tamen id faciant Superiore permittente, quouſque ei placuerit). Sed

Reſpondet 2. Bartolue. Ejuſmodi proviſiones, ut ſint honeſtæ, ac inſtituto regulari convenientes, non poſſe excedere unius anni metam, computatis ac clauſis in hoc anni ſpatio omnibus & ſingulis neceſſitatibus, tam certis, quàm illis, quæ probabiliter, attentis circumſtantiis locorum, perſonarum, &c. evenire poſſent. In ceteris autem longioris temporis, tenerentur jactare cogitatum ſuum in Domino, & illius curæ ſe totaliter

com-

committere, ſperantes confidenter, quòd is, pro cujus amore tempore profeſſionis ſuæ, omnia mundana deſpexerunt, & reliquerunt, non ſit obliviosus, aut incurius futurus, ad procurandum eis tempore opportuno victum, veſtitum, & cetera omnia, quæ ſufficere poſſent ad ſuæ naturæ ſuſtentationem, ac conſervationem. Hæc ille fultus ratione multiplici, ſed fortè nimis anxiè. (veſtimenta illa excipe, quæ poſſunt per triennium vel ultra durare).

I. Ratio. Quia hoc alioquin haberet aliquam ſpeciem theſaurizationis. *II.* Quia Chriſtus generaliter omnibus ſolicitudinem præproperam, & intempeſtivam prohibuit: ergo multo magis religioſis, qui à die profeſſionis jactârunt cogitatum ſuum in Domino. *Nolite ſoliciti eſſe in craſtinum* (Matth. 6.) hoc eſt, in futurum, ut explicat S. *Hieron.* Ubi ſuperfluam ſolicitudinem prohibet Chriſtus; ut interpretatur *D. Thomas.* *III.* Quia ſi hujuſmodi proviſiones anticipatæ religioſis indefinitè licerent, numquam poſſent argui de ſuperfluitate, quantumcumque corrogarent: etenim quod mihi in præſenti non eſt, fortè anno ſequenti, vel tertio, vel decimo erit utile vel neceſſarium; & ita auctoritates S. Scripturæ, reprobantes ſuperfluam curam, & ſuperabundantiam, numquam invenirent locum. Sed ita non ſenſit *S. P. N. Franciſcus*, qui nimis ſæpe Fratres ſuos redarguit de ſuperfluitate, nimia ſolicitudine, pretioſa nimis ſuppellectilium curioſitate. Quod & faciunt Concil. Trid. & decreta Cardinalium. Hinc etiam *Carthuſiani* in ſtatutis novæ collectio-

 nis,

nis, ut teneritudini ſanctæ Matris ac Sponſæ paupertatis proſpiciant, ſanciunt, & vetant, ne umquã abundantem ſuperfluitatem admittant (conſideratis tamen circumſtantiis, & eventibus pro futuro non irrationabiliter metuendis) ſed vel pauperibus aliis, religioſisve, vel egentioribus Carthuſiis diſtribuant *Alias rationes vid. lc.*

Attamen quantum ad ſuperfluitatis, aut pretioſitatis exceſſum, poſſunt privati Religioſi ſtare, & acquieſcere judicio & diſpoſitioni ſuorum Superiorum (ſi tamen eis in omnibus ſeſe ſubmittant, libenterque patiantur vel ſibi adimi, vel ſubtrahi, vel commutari, vel minorari &c.) Qui etiam (ut notat *Bartoluc.*) quando eſſet valde probabile, aut fundamentum in experientiis dubium, anno ſequenti, vel tertio, vel quarto fore egentiã, poſſunt ampliorem pro ampliore tempore gerere providentiam, & curam. Nihilominus culpabilis cura erit, ſi in tanta copia mendicando corrogarent, ut alios pauperes defraudarent (quod valde reprehendebat *S. P. N. Franciſcus*) vel à vermibus corrodi finerent, aut alio modo perire. Hoc etenim valde deteſtatur, & exprobat *S. Jacobus* in ſua Epiſtola. Accommodatè ad jam dicta

Q. 4. De qua cura loquatur *S. P. N. Franciſcus* in Regula, dum dicit c. 10. *Moneo quoque & exhortor in Domino Jeſu Chriſto, ut caveant Fratres à cura & ſolicitudine hujus ſæculi,* quaſi perpetuò victuri, inſtar nimis anxiarum formicarum, ſemper convehentium, & huic uni ſoli labori intentarum; quas ideo oderat idem *S. P. Franciſcus.*

R. Cum *Bartoluc.* l. c. quòd loquatur de ſolicitudine,

tudine, & cura illicita rerum temporalium, quæ teſte *S. Gregorio*, oritur ex avaritia. Et talis ſolicitudo, ſecundùm *D. Thom.* eſt quadruplex. I. Eſt, dum quis temporalia tamquam finem quærit. II. Dum in illis procurandis apponit ſuperfluum ſtudium, propter quod à ſpiritalibus, quibus principaliùs deſervire deberet, retrahitur, vel quando ſpiritalia principaliter facit propter acquirenda temporalia, alioquin non facturus. Vel quando ſuperflua, modo quolibet, ſine menſura, cum aliorum damnificatione, repulſione, immo ſubinde etiam propriæ naturæ nocumento conquirit, vel negotiando, vel ſordidè, & quæſtuosè nimis laborando, &c. III. Quando quis timet, ne, faciendo quod debet, ſibi neceſſaria deſint IV. Quando quis nimis anticipatas facit rerum temporalium proviſiones, &c.

CAPUT XVII.

De diverſitate obſervatorum Regulæ B. Franciſci.

Q. An FF. Minores Conventuales, obſervando Regulam *B. Franciſci*, juxta Summorum Pontificum, ac Conciliorum declarationem, mitigationem, privilegiationem, ſint obſervatores Regulæ ſecundùm mentem *S. P. Franciſci*, & per conſequens ſint ab omni ſcrupulo peccati ac inobſervantiæ immunes. Circa hujus quæſt. reſolutionem vide c. XII. ſuprà.

R. Affirm. cum *Navarro*, *Emmanuele Roderico*, *Bartoluc.* in fine libri ſui. Quæ reſponſio

 mul-

multifariis probatur fundamentis. I. Quia id atteſtantur Conſtitutiones noſtræ, tempore Pii IV. editæ, & ab ipſo confirmatæ pro hoc Ordine, in quarum initio V. 3. habentur hæc formalia: *Nos interim Summorum Pontificum declarationem, uſumque bonorum ejus poſt Patres noſtros, qui Eccleſiam illuſtrârunt, ſecuti ſumus, tutius eſſe arbitrantes, piam Eccleſiæ declarationem amplecti, quàm omnimodam Regulæ complexionem cum periculo profiteri; Et maximè cum videamus etiam ipſos obſervantiæ Regulæ profeſſores habere varios redditus ac proventus*, (hoc pro nunc hic non diſcutitur ex propoſito) *ſine quibus minimè vivere poſſent*. Unde conſtat, quòd uſus rerum noſtro uſui à Sede Apoſtolica conceſſus, paupertati Regulæ non contradicit. Tum, quia Majores noſtri, qui doctrina ac pietate inſignes fuerunt, ita vixerunt. Tum, quia nos Regulam *B. Franciſci* non ſimpliciter juxta literam, ſed juxta Summorum Pontificum declarationem (ita nos docuit B. Pater, cum Sedi Apoſtolicæ ſuam Regulam ſubjecit) profitemur, præſertim Martini IV. & Eugenii IV. Sixti quoque IV. & Alexandri VI.

II. Diſpenſatio circa paupertatis altiſſimæ votum (de quo noſtra vertitur controverſia) quam litera Regulæ præſcribit, facta eſt cum noſtro ordine æquè, ac omnibus aliis ordinibus (ſolis PP. Capucinis, & Minoribus ſtrictioris obſervantiæ exceptis) à S. Concil. Trid. (Niſi poſtmodum alii ordines huic juri ceſſerint, cum approbatione Sedis Apoſtolicæ.)

III. Ha-

III. Habere dominium bonorum in communi jam conceſſum erat per diſpenſationem Apoſtolicam, toti Ordini Minorum, quando is adhuc erat indiviſus, tempore Doctoris Seraphici *S. Bonaventuræ.* Quo tempore etiam Ordo Prædicatorum hoc idem privilegium, ejusve confirmationem accepit. Prout videre eſt in Bullario Magno.

IV. Quia Clemens VII. in quadam ſua Conſtitutione, quæ incipit *Religioni, &c.* declarat expreſsè, Fratres Minores Conventuales ſub obedientia Magiſtri Generalis exiſtentes juxta *B. Franciſci* Regulam vivere, & privilegiis univerſo Ordini conceſſis uti, & frui poſſe.

V. *Navarr.* 1. p. conſ. tit. de Regul. 16. Conſ. ſic loquitur de propoſita veritate. *Ex quibus colligitur, Fratres Minores Conventuales non potuiſſe compelli ad profitendum Regulam Fratrum Minorum obſervantiæ; quia Regula eorum eſt longè durior, ac alia, quàm Conventualium: quia ii profitentur Regulam D. Franciſci temperatam privilegiis Apoſtolicis; illi verò profitentur eam nullo tali temperamento laxatam.* h. i.

VI. *Emanuel Rodriq.* quæſtionem de hac materia tractantem abſolvens, dicit: *unde, iis ſtantibus, error eſt dicere, eos, qui D. Franciſci Regulam juxta Eccleſiæ interpretationem per Summos Pontifices factam vovent, & ſervant, in ſtatu eſſe damnationis; nam ex hoc Eccleſiam errare* (quod abſit) *ſequeretur in iis; quæ ad animæ ſalutem ſpectant. Immò dicebat Navarrus, quòd mallet eſſe Conventualis, obſervando Regulam D. Franciſci laxa-*

laxatam auctoritate Apoſtolica , quàm Frater de obſervantia , non ſervàndo illam integram , quam integram vovent obſervantes, juxta declarationem Nicolai III. & Concil. Viennenſis. h. i. Pergit: in hoc Ord. min. Convl. profeſſi ſunt, & perſeverarunt viri doctiſsimi , & præclariſsimi, qui & Apoſtolicæ Dignitatis apicem aſcenderunt. Quorum ſtatum non debuit Perſinus condemnare, nec alii reformati contra ipſum verba proferre , non credentes, ſe tot Patribus prudentiores , quos Deus ad tam eminentem ſtatum vocavit. Solùm enim ipſis reformatis licet dolere , quòd fortè multi eorum , & etiam familiæ obſervantiæ non ſervant , neque ſatagunt integrè ſervare ſuam Regulam ; & lugere , quòd multi Conventuales laxiùs ſervent illam , quàm à Sede Apoſtolica fuerit laxata ; percupientes , ut omnes legem ſuam intelligant , & ad amuſſim implere conentur, & nullus eorum declarationem & laxationem Apoſtolicam auctoritate privata dilatet. Hoc enim munus reformatorum eſt , & illorum , quorum profeſsio inſtrumentis reformationis ad charitatem tendit ; & non murmurare, & judicare, cùm Dominus prohibeat ante tempus judicare, Hæc *Rodriq.* ſententialiter.

NB. Laudandi ſunt, ceteriſq; procul dubio , in gradu meriti, & gloriæ præferendi in divino judicio, qui Regulam *B. P. N. Franciſci* ad literam ſervant , quam ad literam promiſerunt , (niſi tamen meritum eorũ inficiatur, prout in Phariſæo, qui ſe ſolum juſtũ reputabat, publicanũ autem ut peccatorẽ aſpernabatur) Charitas non æmulatur, non agit perperam, nõ deſpicit alios, ſed præponit eos

eos ſibi, de nullo tam viliter ſentit, quàm de proprio ſubjecto. Videant illi, ne tandem videant eos in judicio ſibi præponi divino, quibus ſe nunc arroganter præferunt in proprio. Audiant, quid *S P.N.Franciſcus* illis, & nobis inculcet in Regula, c. 2. *Quos moneo, & exhortor, ne deſpiciant, neque judicent homines--- ſed magis unuſquiſque judicet, & deſpiciat ſemetipſum.* Et c. 10. *Moneo, & exhortor in Domino Jeſu Chriſto, ut caveant Fratres ab omni ſuperbia, vana gloria, invidia &c.*

Rationes plures deprome ex ſolutione objectionum Cap. ſequenti.

CAP. XVIII.

Solvuntur objectiones Cavillantium, FF. Minores Conventuales non eſſe Regulæ S. Franciſci obſervatores, ejuſdemque Filios.

PRimam cavillationem deſumunt ex verbis *S P. N. Franciſci* in teſtamento, dicentis: *Et non mittant gloſſas in Regulam dicendo, ita volunt intelligi &c.* Inde inferunt: ergò Regula obſervànda eſt ſine gloſſa, ſine interpretatione, ſine privilegiatione &c. alioquin delinquent contra mentem *S. P. Franciſci.* Sed ad hanc

R. 1. cum *Bartoluc.* quòd auctoritas illa nullo modo liget ullos FF. Minores, quantumvis non ſint Conventuales. Rationem dant ipſimet Summi Pontifices Gregorius IX. Nicolaus III. Quia *S. Franciſcus* ad teſtamenti obſervantiam Fratres ſuos obligare nequivit ſine eorum conſenſu, & maximè Miniſtrorum, quos univerſos tangebat.

Nec ſucceſſorem ſuum quomodolibet obligavit; cùm par in parem non habeat imperium.

R. 2. Perſona privata non poteſt quidem gloſſas mittere in Regulam ; immò nec quilibet S. Theolog. Magiſter propria auctoritate: attamen gloſſas auctoritativas & judiciales deſuper edere, immò interpretari, variare, demere poteſt vicarius Chriſti ex cauſa juſta, legitima, ac rationabili. Cui ſuam Regulam *S. Franciſcus* humiliter, reverenter, & obedienter ſubjecit. Immo poſſet totum Minorum Ordinem ſubmovere.

R. 3. Ex eodem. Poteſt etiam ſuſtineri, quòd, qui ſervat Regulam ſecundùm declarationem Apoſtolicam, ſervet eam ad literam. Nam formalis cónditor Regulæ fuit Honorius III. qui eam approbavit, ſicut materialis, qui eam ſcripſit, fuit *S. Franciſcus.* Quando ergò Summus Pontifex, qui Honorio III. ſuccedit, diſpenſat in ea, literaliter eam exponit, & non gloſſas apponit. Et ideò FF. Minores Convent. obſervantes eam ſecundùm Declarationes Summorum Pontificum, non ſervant eam ſecundùm gloſſam, ſed ad literam, in ſenſu jam explicato.

Secundam cavillationem eliciunt ex primo chronicorum volumine, in quo narratur, quomodo Chriſtus in aëre apparuerit *B. Franciſco*: &, dum eſſet altercatio inter eum ac Fratrem Eliam tunc temporis Vicarium Generalem, cum ceteris Ordinis Provincialibus, de Regulæ hujus inſtitutione ac obſervantia; cunctis illis audientibus, reſponderit Dominus, ſe velle hujus Regulæ

gulæ obſervantiam ſine gloſſa (ter repetendo) & ad literam.

R. 1. Ex eodem, credendo prædictæ hiſtoriæ veritatem: at hæc ſolùm verificabitur in iis, qui primitus literalem obſervantiam, & ſine gloſſis voverunt Domino in profeſſione; at poſtea voti immemores, auſi ſunt à Sede Apoſtolica impetrare ſubreptitiè privilegia, ac diſpenſationes relaxativas rigoris ac tenoris Regulæ. Hinc cum eodem

R. 2. Hiſtoriam illam neutiquam intelligi ac verificari poſſe de gloſſis ſeu interpretationibus, & explicationibus auctoritativè factis à diverſis Summis Pontificibus; nam quoad has Chriſtus non reſtrinxit poteſtatem ſui Vicarii, quaſi ab illa exemiſſet ſolam Regulam *S. Franciſci*. Immò nec per illam hiſtoriã prohibitæ aut repulſæ fuerunt gloſſæ Magiſtrales ſeu interpretationes quas ad Regulam *S. Franciſci* appoſuêre tot eruditiſſimi ac præclariſſimi viri in ſanctitate & doctrina, v. g. *D. Bonaventura*, *Quatuor Magiſtri*, *Hugo*, *Piſanus*, Patres Ordinis, *Joannes de Pechano*, ac ceteri quàm plures tam veteres, quàm moderni. interim.

R. 3. ex eodem, Hiſtoriam illam etiam ex mente Chriſti tunc fore verificandam, jam verificatam & hujus veritatis tunc initium ſumendum ſaltem in aliquibus, quos ſibi ſpecialiter fideles ſciebat & ſegregaverat Dominus. Inſuper etiam in hoc ſenſu, quòd quibuslibet temporibus uſque ad finem mundi futuri ſemper eſſent aliqui, immo quamplurimi in *S. Franciſci* propagine, qui hujuſ-

juſinodi obſervantiam literalem ac puram eſſent amplexuri. Quod confirmatur per revelationem eidem *S. P. Franciſco* factam, in qua ei revelatum fuit, quòd numquam defuturi eſſent in Ordine, qui prædictam Regulam ſecundùm rigorem ac perfectionem eſſent obſervaturi; quod ad hæc uſque tempora mirabiliter eveniſſe cernimus. Ex eodem

R. 4. Quidquid ſit de primis, vel gloſſatoribus, vel gloſſarum aut privilegiorum impetratoribus, an rei, vel innocentes; moderni profeſſores Regulæ *S. Franciſci*, prout à Summis Pontificibus auctoritativè mitigatæ (ut ſit inveſtitu deaurato ſponſæ Eccleſiæ varietas; per quam etiam conſulatur debilitati quorumdam naturæ, ratione cujus in multis robur corporis defecit, in aliis charitas refriguit) ſunt in conſcientia tutiſſimi, cùm nullus teneatur ultrà quã voverit. Potius rei ſunt illi, qui blandientes ſibi de obſervantia Regulæ ad literam, nihilominus propria auctoritate adducti, & privato amore ſeducti, effingunt ſibi explicationes placentes, & detorquent verba Regulæ ad ſuum ſenſum. Hi dupliciter ſunt rei coram Domino (ſi fortè tales ſint.) Illis utique quadrat, quod dixerunt *Alvarus*, aliique Regulæ expoſitores, dicentes, non inveniri in Ordine majorem proprietatem, quàm ſupra Regulam requirere declarationes, ac privilegia (intelligo, ſi fiat ſubreptitiè aut privata auctoritate, & poſt votum factum de ſervanda Regula ad literam; quale non emittunt, nec emittere ullatenus coguntur FF. Minores Conventuales). De cetero, *Si quis autem videtur contentioſus eſſe, nos talem*

talem conſuetudinem non habemus, neque Eccleſia Dei. (1.Cor.11.16.

CAPUT XIX.

De aliis Controverſiis, circa vitæ communis inductionem expeditis.

Q. 1. An antiqua & immemorialis conſuetudo vivendi in peculio, Religioſos à vita communi amplectenda eximere poſſit, ſi Summus Pontifex illam abſolutè urgeat. De hoc jam ſuperius fuit aliqualis reſolutio data. Inſuper reſpondet *H. Caſal.* negativè: nam conſuetudo numquam præſcribit, ſi lex continuè & expreſsè reclamet, & quaſcumque conſuetudines (quæ potius corruptelæ ſunt, & pravi nocivique abuſus) abrogare intendat. Sed

Q. 2. Si quis profitendo, non intendat ultra Ordinis, Provinciæ, aut Monaſterii conſuetudinem ſe obligare (ubi talis conſuetudo vivendi in communi necdum viget) is nihilominus, dum Superior juſtè reformare intendit ac cogitur, (conſcientiâ urgente, vel inſuper voti editi vinculo conſtringente) ad vitam communem cum aliis amplectendum compelli poſſit,

Reſpondet H. Caſal. 1. p. c. 5. affirm. Rationem dat; quia, qui vovet ſervare Regulam, etiam implicitè intendit ſervare illa, quæ Sumi Pontifices neceſſariò judicāt reſuſcitanda, ac reformāda, pro talis Religionis cōſervatione, ac propagatione & à quibus Religioſi defecerūt. Hinc addit, citans *Navar-*

Navarrum; quamvis quis ſub hac etiam forma profeſſionem expreſsè emiſiſſet: *Promitto ſervare paupertatem prout modo obſervatur*: is ſecurus non eſſet; & in tali caſu Superior poſſet ab eo tollere peculium, & ad abſolutam promiſſæ paupertatis obſervantiam compellere. Ratio eſt; quia Regulam, non conſuetudinem vovit ſe ſervaturum. Hæc ille; cui fortè non omnes credent, nec adhærebunt.

R. 2. Ex eodem, licèt promiſſio ultra intentionem promittentis non obliget; verum eſt hoc actioma cum hac diſtinctione, quòd non obliget ultrà, quàm feratur promittentis intentio vel explicitè & formaliter, vel ſaltem implicitè & virtualiter. Proinde, qui vult principale, cenſetur etiam implicitè velle ejus acceſſorium. v. g. qui vult fieri Minorita, vult etiam neceſſariò acceſſorium, videlicet obligare ſe ad præcepta Regulæ Minorum, non tantùm eſſentialia, ſive neceſſariò cum eſſentialibus connexa, v. g. obedire Superiori in omnibus juſtis ac rationabilibus (qualis eſt reformatio ad neceſſariam, ac ſanctam vitæ communitatem) ſed etiam ad illa, quæ ad debitam eſſentialium obſervantiam inſerviunt. Ita *Innocentius. citát. à Bartoluc.*

Qui etiam addit, illum, qui ad Deo ſerviendum, Monaſterium aliquod eſt ingreſſus, & advertit ibi vota debitè non obſervari, talem pro nata occaſione teneri ſe reformare, ut deinceps vota emiſſa exactè ſervet, licèt ex errore aut ignorantia, antè ea non ſervaſſet, nec alii in eodem Monaſterio ſervaſſent.

Silve-

Silveſter, dictus *Innocentius*, & alii adhuc plus dicunt, videlicet eum, qui allegat, ſuæ intentionis non fuiſſe, ad plura ſe obligare, quàm ad ea, quæ videbat in Monaſterio ſuo practicari, dum voveret; talem ajunt non magis audiendum eſſe, quàm qui ad prætexendam excuſationem, malitiam propriam allegaret.

Azorius quoque citat. à *Caſal*, docet, eum, qui ſimpliciter promiſit, ſe Religionis inſtitutum ſervaturum, arctiorem Regulam, ſi reſtituatur, ſervare debere.

Valerius autem cum *Reginaldo* ait, hac prætenſa intentione, tales à peccato mortali non magis excuſari, quàm excuſaretur is, qui ſuſceptis Ordinibus ſacris, diceret, ſe non intendiſſe ad obſervantiam caſtitatis ſe obligare. Et addit inſuper ex Trid. quòd, cùm introducitur reformatio, Religioſus teneatur eam ſuſcipere, non modò quoad Regulæ eſſentialia, ſed etiam quoad illa, quæ ad eorum obſervantiam apprimè conducunt; prout jam tum ante dictum.

Huc etiam ſpectat, quod ait *Graſſius*, videl. quòd, ſi quis profiteretur cum intentione, ſibi aliquid proprium reſervandi, talem futurum verè Religioſum: conditionem verò illam tamquam vitioſam, & ſubſtantiæ profeſſionis repugnantem haberi pro non adjecta, adeoque nihil efficere. (quod intellige, ſi intentio fuerit abſolutè ſeria quoad hoc, quòd omnino voluerit fieri religioſus; alioquin hæc reſponſio non valet, ob dicta ſuprà in reſp. 2.).

Cum hoc tamen manet, quòd talis profeſſus non

non poſſet cogi ad antiquos rigores; v. g. incedere nudipedem, numquam portare linteamina &c. *hucuſque H. Caſal.*

Q. 3. An ignorantia eorum, quæ promittuntur in profeſſione, à reformatione & vita communi quempiam eximere poſſit. *Reſp.* Quòd rariſſimè poſſit talis ignorantia locum habere, ut excuſet ab hac dicta communitate (ſi tamen legitimè auctoritate Pontificia introducatur) ſi profeſſio alioquin fuerit valida. At, ſi fuiſſet tanta, ut ob eam fuiſſet profeſſio invalida, talis invalidè profeſſus ad vitam communem cogi non poterit. *De his vide plura apud H. Caſal. l.c.*

Q. 4. An poſſit ſubditus, dum (Superiore juſtè reformante) tenetur cum aliis amplecti ſacram vitæ communitatem, legatis, aut bonis mobilibus proprio labore, induſtria, aut hæreditate acquiſitis cedere in favorem parentum, aut amicorum, quibus vult potius ea largiri, ut gratificetur ipſis, quàm in communem uſum conferre, ex odio vitæ talis communis; vel, quia nequiter cogitat, jam Ordo tenetur mihi omnia ſuppeditare; ergò peculium parentibus aut amicis reſignabo &c.

Reſpondet *H. Caſal.* talem eſſe cæcitatem intolerabilem, manifeſtam injuſtitiam, notoriam proprietatem, notabile furtum, damnabilem ignorantiam, velle dare aliis, quæ duplici jure tunc ſpectant ad Monaſterium, 1. Quia quidquid acquirit Monachus Monaſterio acquirit. *Secundò*, quia ratione talis Monachi pro futuro faciliùs veſtiendi, Monaſterium jus in ejus peculium

lium habet. Et, ut ita allevietur Monaſterii onus circa alios veſtiendos: poſſitque ſic facilius introduci, commodiùs conſervari, & perſeverantiùs ſtabiliri tam nobile ſanctæ communitatis bonum.

Non longè mitiùs loquaris de illis, qui, intuitu S. communitatis introducendæ, vellent peculium potitando, ludendo conſumere, ut ita duplici onere injuriosè & nequiter gravent Monaſterium. Tales non merentur à ſacro Ordine cibari ſanctis eleëmoſynis, minùs veſtiri, qui tam debilem habent charitatem, fidem tam otioſam, ſpem tam malitiosè fundatam. Tales ſunt ſpuma, & dedecus ſuæ Religionis; in qua proinde nec ſibi, nec aliis umquam proficient, niſi citiùs reſipiſcant.

Q. 5. Cujus ſit, judicare, an Monaſteriorum redditus ſufficientes ſint ad vitam communem introducendam, an non. Operæ pretium eſt, hujus quæſtionis deciſionem præſtolari; nam, ſi revera Monaſterii redditus inſufficientes ſint &c. excuſabuntur tales Religioſi coram Deo.

R. 1. Ex *H. Caſal.* cit. inprimis tale judicium nullo modo ſpectare ad quoslibet indifferenter ſubditos (fortè proprietarios, peculiariſtas, ſuo ventri magis quàm Deo ſervientes, communem vulgaremque menſam fugientes &c.) v. g. etiam Moniales. Ratio eſt; quia dementiſſima foret temeritas, ſi oves paſtorem inſtruere, & ducem ſuum vellent deducere. Deinde 1. Tim 2. *Mulier in ſilentio diſcat cum omni ſubjectione. Docere autem mulieri non permitto, nec dominari in virum,*

rum, ſed eſſe in ſilentio. 1. Cor. 13. *Mulieres in Eccleſiis taceant; non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe, ſicut & lex dicit.* Hoc dictum ad cautelā sciolarum, & curioſarum Monialiū (quæ ſubinde plus volunt ſapere cum prima matre Eva, quàm Deus & Adam) ne eis eveniat, quod formicis; hæ enim dum adhuc alis carent, & ſua ſorte contentæ in humili manent, operi ſuo intentæ, ſecurè vivunt. At, poſtquam naſcuntur eis alæ, humilem terræ locum faſtidire incipiunt, & ſtultè per aëra volare: illaſque hæc inſipientia prædas efficit omnium volatilium. *Applica.*

R. 2. Superior localis, v. g. Prior, Guardianus, immò & eorum Officiales œconomi, ſicut & cordati eorum ſubditi, ſi fideles ſint in cura, voluntate pura, & charitate non ficta, ita ut optimè intendant cum ſua religione, quærentes ejus provectum, habenteſque voluntatem in lege Domini, poſſunt utique diſcernere, ac dijudicare, an moralis inſit & adſit potentia, ut in- & ex communi vivere valeant Religioſi talis Monaſterii. Attamen inſuper

R. 3. Cum *Servatio in optica* ſua, quòd hoc munus magis propriè, judicialiter & auctoritativè ſpectet ad Viſitatores, v. g. Provinciales, Generales, item Generalia, vel Provincialia Capitula, aut Generales vel Provinciales Congregationes. Ratio eſt; quia penes illos, aut illa, vel illas minor poterit eſſe deceptionis, vel circumventionis locus, (ſi tamen ſecundùm Deum, & conſcientiam rectam procedant, ut ſupponitur). Si autem certa Monaſteria, v g. Monialium,

ſubjici-

ſubjiciantur juriſdictioni Ordinariorum, ad hos ſpectabit hujus rei judicium, at præviè penſatis omnibus circumſtantiis &c. rebuſque Monaſterii diſcuſſis, ac ponderatis. Et hoc

Probari poteſt ex eo, quòd S. Concil. Trid. Epiſcopis, & locorum Ordinariis præcipiat, ut Regulares ſibi ſubditos ad diſciplinæ regularis obſervantiam, & vitam communem redire compellant. Et, quia talis pia datur interpretatio Concilii, ut non cenſeatur velle adſtringere tunc, cùm ratione paupertatis impoſſibile eſt vivere in communi, conſequenter, ut ab iis poſſit priùs dignoſci, quænam Monaſteria ad vitam communem poſſint congruè compelli, & quæ non; hinc cenſetur Epiſcopis concedere jus judicandi ſuper ſufficientia bonorum, vel eleëmoſynarum &c. ad hoc requiſitorum. (Nam qui vult antecedens, vult & conſequens.) Quod idipſum

Confirmatur ex Decreto Pauli V. quô mandavit omnium Ordinum Superioribus, ut bona omnia Monaſteriorum diligenter ac maturè recognoſcant, & ſedulò examinent, quatenus ſibi ſubditos ad vitam communem valeant reducere.

CAPUT XX.

De peccato Religioſorum, opponentium ſe vitæ communi.

Q. 1. Qualiter peccent Religioſi, opponentes ſe juſtæ & regulari introductioni vitæ communis. Reſp. ex *Laurentio de Peyrinis* Ord. Minim.

Tom. 1. de ſubdito. q. 2. c. 2. §. 2. his formalibus. *Similiter peccant mortaliter ſubditi, dantes peculiis cauſam, reſiſtendo vitæ communi, cùm illis neceſſaria miniſtrantur. Ita Antonin. Silveſter. Peccant etiam mortaliter, graviter murmurando, & magnas querelas fundendo, ne dicta vita communis introducatur. ut Sanchez & eſt peccatum contra paupertatis votum. h. i.*

Ratio hujus ultimi dicti eſt; quia vi paupertatis tenelitur non tantùm eligere, quæ ad paupertatis religioſæ obſervantiam conducunt, aut neceſſaria ſunt, ſed etiam non contradicere his, quæ ad hunc finem à Superiore ſalubriter & rationabiliter ſecundùm Regulam, SS. Conciliorum, & Pontificum Decreta ſervanda proponuntur: ergo.

Ratio autem principalis reſponſionis eſt; quia in materia gravi graviter lædunt bonum commune religionis ſuæ; quæ offenſa etiam cedit in gravem tandem ruinam animarum, aut ſaltem periculum proximum, & manifeſtum, proximorum quoque grave ſcandalum, ac cultûs divini imminutionem &c ut prô dolor! nimis manifeſtum eſt ex quotidiana experientia.

NB Hæc autem vita communis (ſi ad eam fiat reformatio in aliquo Monaſterio, vel tota Ordinis Provincia) oportet (pro firmiore ſtabilitate) ut ſit *exactè & perfectè communis* quoad omnes perſonas, omnes Conventus, omnia ſuppeditabilia, omnia reſignanda, &c. vel manebit imperfecta, vel fortè inſuper chymærica, & fictitia, cum offenſione & riſu omnium ſanè loquen-

quentium. Nam, ſi non perfectè incipiatur, certum eſt, quòd ſenſim relabatur. Sed ad hoc requiritur fervor eximius in majoribus Superioribus, & coadjuvans non ſegnis conatus in Superioribus localibus, potioribuſque ſubditis (nam alii, ad ſubjectionem, & conſensū potiorum & saniorum, ſeipſos dedent; ad exemplum minorum civitatum, quæ ſeipſos ſpontè dant victas vel nolentes, vel volentes, ſi videant fortalitia majora vicina à Rege potente occupari.)

Q. 2. Quid maximè obſtet S. communitati introducendæ. *R*, nil æquè obſtat, ac *meum, tuum, ſuum*, frigidum illud verbum; à quo in Ordines Religioſos ſerpit omne malum.

Q. 3. Quid maximè conducat S. communitati introducendæ. *R*. Quod *bona voluntas* tam in ſubditis, quàm in Superioribus. Hæc ubi eſt, ibi charitas erit: quæ ſi ibi fuerit, erit ſimul & patientia in communi inopia, & ſupportatio ad invicem fraterna, & labor mutuus pro refovenda Fratrum egentia. Ubi ſeriò, efficaciterque intenditur finis, ibi facilè deliberatur de mediis. Per hoc

Obſtruitur os illorum, qui pecuniâ bene ſaginati (utinam & charitate!) dicunt: quare vellemus ita in communi vivere? mihi jam ſat bene eſt: jam diu ſic viximus quietè: *Pueri mei in cubili mecum ſunt, non poſſum ſurgere*: id eſt, loculi, nummi me ad grabatum inſolentis hujus & exoticæ quietis detruſerunt; erit mihi difficillimum, immò & venæ vitali lethiferum, me jam expropriare, reſignare, & regulæ (prout tamen pro-

miſi) ac Conſtitutionibus meis conformiter vivere. An ita loquuntur Religionis veſtræ Filii, an alienigenæ? His utique ego ſic reſpondere valerem: & mihi eſſet utcumque bene (ſi vobiſcum in eumdem ſenſum deſcendere) ſed non cupio dormire, nec pigritare in lectulo quietis mihi non ſanæ, tam inquietæ. Quæro autē ab illis, an & bene ſit toti Religioni, ſingulis Fratribus, egentibus, & gementibus, & honori totius eorum Religionis? illis utique non erit bene, niſi bene ſit omnibus, quod ſperare nequimus, niſi à *communi bono eſſe, in communi vivere, pro invicem in communi ſatagere, & laborare &c. communi charitate infirmiores ac egentiores ſublevare &c.*

Quàm difficile eſt, confidentes in pecuniis, in regnum Dei introire! Marci 10. 14.) Ignoſcite charitati, non mordacitati loquentis. *Confidimus autem de vobis, dilectiſſimi meliora, & viciniora ſaluti, tametſi ita loquimur.* Heb. 6. 9.

Q. 4. Quibus aſſimilandi Religioſi, pro communitate laborantes. Reſp. ex *Philippo Picinello* Abbate Canonic. Lateranen. quòd aptè aſſimilentur apibus (Et *S. Virgo & Martyr Cæcilia* pro communi animarum bono ſolicita, quaſi apis argumentoſa tibi Domine deſervit.) Apes in commune conſpirant, dulce charitatis communis pabulum in unum cellarium convehentes, convolantes, concredentes, collaborantes. Nihil noverunt niſi commune. *Hic labor omnibus unus.* &c. Has imitentur Religioſi; & dulce mel charitatis non deficiet à domibus eorum.

Q. 4. Quàm ſoliciti fuerint olim Monachi circa

ça communitatem etiam in veſtitu ſervandam; eliminatâ qualibet peculiaritate. *R.* id ſatis patet ex eo, quod præſcribit *Caſſianus l. 4.* de forma recipiendi & inſtituendi Novitios, ubi ſic inquit: *Cùm receptus fuerit, ne ipſum quidem, quo opertus eſt, veſtimentum habere permittatur ulteriùs; ſed per manus Abbatis induatur Monaſterii veſtimentis: per hoc, ſe jam opibus ſuſtentandum, non ſæculi arte quæſitis, nec de infidelitate priſtina reſervatis, ſed de ſanctis ac Monaſterii largitionibus militiæ ſuæ ſtipendia percepturum; atque inde ſe deinceps veſtiendum, alendumque cognoſcens; & nihil habere, & nihilominus de craſtino non eſſe ſolicitus, ſecùndùm Evangelii diſcat ſententiam. h. i.* His conformiter etiam in Collegio Germanico Romano debent veſtimenta etiam interna eſſe de communi veſtiario; & communia; ne charitati ponatur offendiculum à potentiore, v. g. Præobili, Barone &c. & hoc aptè, juxta illud: Gleiche Mönchen / gleiche Cappen. Quantò ergò potiùs apud viros religioſos debent omnia eſſe communia, etiam veſtimenta? quæ communitas ibi practicatur, ubi charitas ſolicitiùs amatur.

* * *
* *
*

CAPUT XXI.

De mala radice, maloque fructu neglectûs vitæ communis.

Q. 1. Cur vitæ communis regularitas defecit in multis Monaſteriis, ac Ordinibus? *Reſp.* Cum Doctore Seraphico quæſt. 19. circa Regulam *S. P. Franciſci* his verbis. *Cauſa autem, cur communitas in Religione deficit, ſunt ſequentes. I. Eſt multitudo intrantium; quia multi non poſſunt tam facilè flecti, ſicut pauci--- & ubi multa capita, ibi multa cerebra, quæ omnia non poſſunt ad unum ſenſum deflecti. &c.*

II. Cùm ſubtrahuntur, qui primò tenuerunt Ordinem in ſuo vigore: vel cùm debilitantur in corpore, non poſſunt junioribus ardua rigoris dare exempla, ſicut priùs. Et novi, qui priora opera non viderunt, imitantur eos tantùm in his, quæ nunc vident in eis, & fiunt remiſſi; & ſub ſpecie diſcretionis, ne ſeipſos, ſicut antiqui, deſtruant, parcentes corpori. Et quia internas virtutes, quas antiqui habuerunt, non agnoſcunt, ubique neglecti ſunt; quòd nec exteriùs exercentur, nec interiùs virtutes apprehendunt, Etiam, quia antiqui modò non valent eos exemplo præire, timent eos in verbo corrigere; quia ſolent dicere juniores: verba quidem bona ſunt, quæ dicunt nobis, ſed opera non oſtendunt; & ſic magis ſcandalizantur.

III. Quod quilibet non dicit, neſcit docere. Igitur

tur cùm regimen Ordinis devolvitur ad iſtos juvenes, tales nutriunt, quales ipſi ſunt; ita quò jam Prior Fratrum in fabulam vertitur, non trahitur in exemplum. Immo ſe tantò reputant illis prioribus meliores, quò minùs agnoſcunt, quæ ſint perfectorum virtutes. Et dum exempla quædam exteriori diſciplina conſervant in choro, vel proceſſionali ingreſſu, & ſimilibus, audent aſſerere, quòd ſtatus Ordinis numquam fuerit ita bonus.

IV. Quòd paulatim ſubintrant non bonæ conſuetudines, quæ ſtatim trahuntur ab aliis in exemplum. Et, ſi aliqui zelum Dei habentes illa redarguunt; audacter defendunt alii, quare ſibi non liceat, quod aliis permittitur? & pro lege tenebitur; cùm ex uſu jam conveniens videatur, ita quòd vix de cetero poterit extirpari. Rectores quoque etſi talia non diligunt, tamen, ne majus malum ſequatur; diſſimulant, ut cum Fratribus pacificè vivant. Cùmque una conſuetudo talis facta fuerit tolerabilis, conſequenter introducitur alia quaſi cohærens priori, ut, ſi illa admittitur, iſta vetus toleretur.

V. Occaſio occupationum frequenter emergentium, quæ corda diſtrahit, affectum devotionis extinguit, mores alterat; interiùs occaſiones vitiorum inducit. Et, ne de ſua correctione efficaciter cogitent, ſemper impedimenta nova Religioſis innectit, donec tandem conſueſcant ſolà exteriora cogitare. Et, obſcurato conſcientiæ oculo etiam cùm deſunt, occupationū cauſas impudenter quærere. Sicut Sampſon cæcatus in carcere molam traxit. Judic. 16. &c.

VI. Alia ſpecialis cauſa (quorumdam Ordinum) eſt nimia inopia; ex qua coguntur fieri proprietarii; dum ſibimet videtur quiſque providere, quia non providetur eis in communi &c.

VII. Nimia opes: ex quibus fiunt carnales, ſuperbi, & multipliciter vitioſi. &c.

VIII. Frequentia inter ſaculares: ex qua oritur multarum tentationum carnalium materia, & temporis. &c.

IX. Subinde etiam frequens mutatio Prælatorum. Quæ etſi pro parte bona ſit, in quantum mali abjiciuntur; tamen in eo nociva eſt, quòd boni, dum citò ſperant abſolvi, non præſumunt aggredi, vel non proficiunt, ut reforment ſtatum ſui Ordinis. Et rebelles ſubditi potiùs laborant, ut deponatur, quàm ut ſtatus debitus ſervetur.

X. Item, ſi unus Prælatus quandoque vult reformationi intendere, ab aliis quoque modo impeditur, vel ad minus non juvatur ab his, quorum auxilio indigeret. v.g. Prior non juvatur ab Abbate, vel Abbas ab Epiſcopo; & de ſimilibus ſimiliter judicabitur. Unde rebelles ſubditi appellant ad illos, quos ſciunt ſibi in ſua rebellione favere.

XI. Item, ſi aliqui in uno loco diligerent reformare ſtatum in melius, mittuntur ad alium locum, ubi non inveniunt, quod quærebant.

Ex his atque aliis communis ſtatus religionis deficit, ut non ſolùm fiat deterior, ſed etiam quaſi deſperabilis, quod vix umquam (niſi Deus ordinet aliter) reformetur. NB. ſed, quia diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum; quod non fit in communi, poteſt fieri in particulari. Quilibet proficere

proficere volens convertit ad lucrum ſuum aliorum detrimentum. Et omnes vias alieni defectus ad profectum ſuum cum Dei gratia retorquet.

Q. 2. *Unde eſt, quod videmus aliquos Religioſos moribus ita diſtortos, & rudes, ſicut aliquos ſaeculares, ſuperbos, vanos, cupidos, invidos, avaros &c.*

Reſp. cum Doctore Seraphico q. 16. circa Regulam his formalibus. Religio eſt ſchola virtutum. *In qua ſicut in aliis diſciplinis & artibus diſcendis incumbitur. Videmus autem, quòd alius alio peritior, & alius rudior: alius ſegnior. Hæc autem differentia ex V. cauſatur.*

I. Cauſa eſt, quòd alicubi informatores habentur, alibi verò non. &c.

II. Cauſa eſt defectus bonorum exemplorum. III. Eſt novitas in religione &c. IV. Eſt defectus gratiæ: non enim omnes omnia poſſunt. V. Eſt voluntas propria. Dum nimium quis diu ſtetit in Religione; & bonorum exempla deſpexit: doctrinam non juravit: gratiam abjecit: virtuti non ſtuduit: vitiis ſe ſubdidit: ſicut eheu! plures ſub Religionis habitu velut dealbata ſepulchra, in ſcandalum aliis, conteguntur. h.i.

CAPUT

CAPUT XXII.

De tepore Religioſorum aliquorum orto ex defectu vitæ communis; & de neceſſario fervore, & patientia Prælatorum, reformare volentium.

Q. I. Unde tantus tepor oriatur in quibuſdam Religioſis, quòd non ſolùm aſſimilentur ſæcularibus, ſed multi ſæculares ſint meliores, perfectiores, devotiores, ſanctiores ipſis.

R. 1. Hunc teporem vel ortum, vel incrementum ſumere ſubinde ex defectu vitæ communis; (dum Religioſus interim non habet aliunde proviſionem) utpote quo defectu perurgente, & neceſſitante, coguntur ſordidè pro privata ſua neceſſitate mendicare, & fieri iterum quaſi ſæculares, habitum internum viri religioſi ementientes. Piſcis extra aquam ſi voluerit cum quadrupedibus paſci in pratis, emorietur ocyus, ajebat *S. Abbas Antonius.*

R. 2. Monſtruoſum hunc diſſolutionis teporem ſcitè ac veriſſimè, deplorans deſcribit *S. Bernardus Apol. g. ad Guiliel. Abbatem*, dum inquit: *Heu me miſerum qualemcumque Monachum! cur adhuc vivo videre ad id deveniſſe Ordinem noſtrum. - Cujus Apoſtoli inſtitutores, cujus hi, quos Paulus tam ſæpe Sanctos appellat, inchoatores exſtiterunt! Et quidem inter illos, cùm nihil, quod ſuum eſſet, quiſque retinuiſſet, dividebatur, ut ſcriptum eſt, ſingulis prout cuique opus erat; non*

igi-

igitur, quod quiſque pueriliter geſtire poterat. Sanè, ubi tantùm quod opus erat, accipiebatur, ibi nihil procul dubio otioſum admittebatur: quantò magis nihil curioſum, nihil ſuperbum? &c. Non illic, arbitror, valde curatum fuiſſe de pretio, de colore, de vultu veſtimentorum, ubi tam indefeſſum inerat ſtudium in concordia morum, animorum cohærentia, profectuque virtutum. Multitudinis, inquit, credentium erat cor unum & anima una. (Act. 4.) *Ubi nunc illud unanimitatis exercitium? fuſi ſumus exteriùs: & de Regno Dei, quod intra nos eſt, parum curantes, reli is veris ac perennibus bonis, foris quærimus vanam conſolationem de vanitatibus, & inſaniis falſis: & jam Religionis antiqua non ſolùm virtutem amiſimus, ſed nec ſpeciem retinemus.* h.i.

R. 3. Hic juſtus *S. Bernardi* planctus ſit ad conſolationem aliorum vel Correctorum, vel Reformatorum in Religionibus deficientibus, aut defectuoſis. Quos ſic conſolatur, & erudit Doctor Seraphicus l. de ſex alis Seraphim, ala 3. dicens: *Superiori, animarum Rectori patientia eſt neceſſaria pro tardo profectu illorum, in quibus continuè fatigatur; videt enim paucos eorum proficere. Videt pòſt, quia per multos conatus ſuos ea, quæ multo la ore in modico jam emendari cœperant, ex facili iterum dilabuntur: & per plures difficultates & obſtacula profectum ſpiritalem impedientia quaſi in deſperationem tendere fructum laboris ſui: ſicut, qui multum ſe inavit, & pauca conſpicit oriri. Videt etiam quandoque, quæ perſonaliter jubet & ordinat, negligenter impleri*

pleri & ſervari : & ſæpe ſub ſpecie boni latenter malum ſubintrare, &c. v.gr. ut multi ſalventur, plures quam opportunè tenere poſſumus, recipimus. Sed ipſa tandem multiplicatio erit paupertatis noſtræ obfuſcatio; dum plures velint gaudere pluribus, non carere. Inde frequentior diſcurſus pro acquirendo neceſſaria : exquirentur viæ inſolitæ in petendo : incautiùs agitur contra Regulam recipiendo: quies devotionis extinguitur: mores religioſi in diſſuetudinem vertuntur. Conſueſcunt Fratres libenter evagari , & diverſa carnis commoda foris venari : familiaritates in Regula prohibitas contrahere : munera à confitentibus quærere : ædificationes animarum pro quæſtu vendere: divitibus adulari : areas dilatare ſumtuoſa palatia exaltare: ſcandala non curare. Et Dei honor, qui ex noſtra converſatione, & aliorum ædificatione provenire debuerat, agendo his contraria, conculcatur.

Pergit Doctor Seraphicus. *Patientia quoque eſt animarum Rectori neceſſaria pro ingratitudine illorum pro quibus tanta ſollicitudine laborat, ſcil. quòd vix umquam eis ſatisfacit , quin ſemper conquerantur, quòd aliter poſſet eis & melius facere, ſi vellet. Quòd ſæpe perplexus eſt, an debeat eorum importunitati cedere, & acquiſcere in omnibus, quæ cupiunt, vel rigidè tenere, quod credit eſſe magis expediens. Item, quòd invertunt ei plurima, quæ facit & interpretantur ad deteriùs, & ſuper his murmurant, accuſant, & detrahunt ei: & ſumunt inde materiam ſcandali, unde putabat ſe Deo & ipſis obſequium præſtitiſſe; ita quòd* vix,

vix in aliquo poſſit inveniri medium in hoc quod ordinat, aut quod facit, quin ſemper aliquibus diſpliceat, & turbentur. Item, quod etiam in faciem quidam reſiſtunt ei, vel literis arguunt eum; & deſpiciunt, & concitant alios, ut ſe ei opponant: vel aſtutè impediunt, ne poſſit perficere, quæ deberet, &c.

Non autem mirum, ſi omnes conatus Rectoris non proficiunt in omnibus; cùm nec Dei operatio in omnibus proficiat ad ſalutem ipſorum: Multi enim ſunt vocati, & pauci electi. Omnia enim, quæ ſeminantur, non convaleſcunt. Et, qui theſauros effodiunt, libenter multam terram eruderant, ut modicum auri vel argenti reperiant. Tantus autem profectus eſt boni Rectoris, quantum foret detrimentum, ſi non eſſet: ſicut lux tantum eſt bonum, quantum abſentia ejus eſt malum.

Animare etiam debet Rectorem ad laboris tolerantiam, quòd non minus meretur in illis, qui deficiunt, vel modicum proficiunt, quàm in his, qui maximè proficiunt. Non enim dicit Apoſtolus 2. Cor. 3. *Unuſquiſque propriam mercedem accipiet ſecundùm ſuum profectum, ſed ſecundùm ſuum laborem: Dei enim eſt, incrementum dare. Plus enim laborat Doctor in indocili, quàm in docili Diſcipulo: Et ideo apud juſtum æſtimatorem laboris plus meretur. In terra ſterili & ſaxoſa agricola plus laborat; & ſi fructus paucior ſed pretium majus: & quæ difficiliùs elaborantur, ſæpe cariùs venduntur.* h. i.

R. 4. S. P. Franciſcus quamvis Seraphici fervoris eſſet, attamen ſcandala omnia ſuorum in

initio

initio Religionis prævenire non potuit. De quo S. Bonav. c. 8. vitæ, §. 11. ſic ſcribit: *Tanta frequenter afficiebatur mœſtitia ſuper ſcandalo puſillorum, ut deficere ſe putaret, niſi fuiſſet divina clementia conſolatione ſuffultus. Cùm autem ſemel malis turbatus exemplis anxio ſpiritu miſericordem Patrem precaretur pro filiis, reſponſum hujuſmodi reportavit à Domino: Cur tu pauper homuncio conturbaris? an ego te ſuper Religionem meam ſic Paſtorem inſtitui, ut me principalem neſcias eſſe patronum: hominem ſimplicem ad hoc te conſtitui, ut, quæ in te fecero, non humanæ induſtriæ, ſed ſupernæ gratiæ adſcribantur. Ego vocavi, ſervabo, & paſcam: & aliis excidentibus, alios ſubrogabo; ita ut ſi nati non fuerint, faciam illos naſci.* h. i.

CAPUT XXIII.

De ulteriore felicitate communitatis religioſæ.

DE hac jam plurima dicta ſunt ſupra c. 7 plura hic dicentur. Proinde

Q. 1. In quibus conſiſtat felicitas ſtatûs Religioſorum in communitate exacta viventium.

R. Quòd (præter ſupra recenſita) in ſequentibus. I. Quòd imitetur quodammodo ſtatum Beatorum in cælis: de qua Ven. Beda cit. à S. Bonav. in Pharetra l. 4. ubi inquit: *Qui ita vivunt, ut ſint omnia communia in Domino, cœnobitæ vocantur. Quæ vita tantò felicior eſt, quantò ſtatum ſæculi futuri imitatur, ubi omnia communia*

nia; quia Deus eſt omnia in omnibus: & quia ibi ſumma pax,& ſecuritas,civitas in qua typus hujus vitæ præceſſit, Hieruſalem, id eſt, viſio pacis dicta eſt. h. i.

II. Beatitudo quædam terrena, Deo placita. Cui aptatur, quod dixit Seneca Epiſt. 48. ante med. *Non poteſt quiſquam beatè degere,qui ſe tantùm intuetur,qui omnia ad utilitates ſuas convertit. Alteri vivas,oportet,ſi tibi vis vivere.*-- Idem. *In hoc gaudeo aliquid dicere, ut doceam: nec me ulla res delectabit, licèt ſit eximia & ſalutaris, quam mihi unus ſciturus ſum.* h. i.

III. Quies jucunda inculpata. Cui accommoda dictum eſt. Senecæ in proverbiis: *Quietiſſimè viverent homines, ſi duo verba tollerentur* meum, & tuum.

IV. Bonum unius accreſcit alteri indigenti. S. Gregor. in Regiſtro l. 2. c. 68. *Nullus veſtrûm, neglecta utilitate communi, ſuo lucro proſpiciat.-- Bonum proximi etiam otioſo commune fit, qui de alterius actibus gaudere communiter ſcit.*

S. Chryſoſt. in quodam ſerm. *Omne quod noſtrum eſt, tunc magis noſtrum erit, ſi fit nobis commune cum fratribus.* Idem ſuper Joannem: *Qualiter eſt imitatores fieri Chriſti? R. Ad communem utilitatem omnia negotiantes, & non qua noſtra ſunt, quærentes, &c.*

S. Ambroſ. l. 3. offic. c. 2. *Qui perfectè ſapit, neſcit ſua ſpectare commoda, ſed ad illud, quod æternum eſt, quod decorum atque honeſtum, toto affectu intendit, quærens non quod ſibi utile eſt, ſed quod omnibus.-- Nihil judicandum utile, niſi quod in commune proſit,*

S. Bern. l. 3. de conſid. poſt med. *Quæritur inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur; ubi neceſſitas urget, excuſabilis diſpenſatio eſt: ubi utilitas provocat, diſpenſatio laudabilis eſt; utilitas, dico, communis, non propria: nam cum nihil horum eſt, non plane fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſſipatio eſt.* h. i.

V. Jucunditas in ſpe retributionis fundata. De qua in vita *S. P. Franciſci* c. 7. De eo ait *S. Bonav. Nonnumquam fratres ad petendam eleemoſynam hortans, verbis utebatur hujuſmodi: ite, inquit, quoniam hac noviſſima hora Fratres Minores commodati ſunt mundo, ut electi in eis impleant, unde à judice commendentur, illud audientes ſuaviſſimum verbum: quamdiu feciſtis uni ex his fratribus meis minimis, mihi feciſtis*-- Quamdiu non feciſtis uni de Minoribus his, nec mihi feciſtis (Matth. 25. v. 40. & 45.) *NB. Jucundum proinde dicebat, ſub Fratrum Minorum titulo mendicare.*--- *Illum ſanè panem Angelicum eſſe dicebat, quem pro Dei petitum amore, & Beatis ſuggerentibus Angelis, pro ipſius charitate largitum ſancta paupertas colligit oſtiatim.* h. i.

VI. Fratrum ad invicem ſocialitas, amicabilitas, confidentia, ſublevatio, ſupportatio: proximorum ædificatio, reſignatio, obediendi promptitudo, &c. De quibus l. c.

Q. 2. Cur Religioſus debeat amoris brachiis aſpirare, & amare S. Communitatem ſuo Ordini conſentaneam.

R. Cum *S. Bonav.* quòd propter ſequentes cauſas, quas ipſe explicat in Diæta ſalutis Tit. 4. in

ini-

initio. *Tria commendantur in Religione vel Religioſis, ſcil. I. Pondus maturitatis. II. Amor communitatis. III. Fuga proprietatis. Religioſus debet amare communitatem, & hoc multiplici exemplo. Videmus enim, quòd plures homines quando ſunt congregati, incedunt ſecuriùs, reſiſtunt fortiùs, ſolatiantur jucundiùs. Unde dicitur in Eccleſ. c. 5. Melius eſt duos eſſe ſimul, quàm unum. Videmus inſuper è contrario, quòd avis ſola ſingularis vel eſt rapax, ùt accipiter; vel amiſit ſocium, ùt turtur. Sic Religioſus ſingularis vel eſt rapax, detrahendo, vel judicando patrem vel proximum; vel amiſit ſocium, id eſt, Chriſtum.-- Videmus etiam, quòd ſola candela per ventum extinguitur, ſed non ita de facili, quando cum aliis ardet. Sic plures congregati vinculo charitatis, juncti meliùs lucent per exemplum, vehementiùs ardent per deſiderium divinum. Unde dicitur in Pſ. 49. Congregate illi Sanctos ejus. Videmus etiam praeterea, quòd non unus denarius, ſed plures faciunt theſaurum: non unus miles, ſed plures faciunt exercitum: non unus ſcholaris, ſed plures faciunt ſtudium: non unus bos, ſed plures trahunt jugum: non unum membrum, ſed plura faciunt corpus unum: non una apis, ſed plures componunt favum: non una ſpecies ſed plures faciunt electuarium. Sic cùm plures ſunt uniti per amoris vinculum, eſt in eis abſque dubio major abundantia meritorum. Unde in figura hujus non unus ſolus diſcipulus, ſed plures diſcipuli receperunt Spiritum S. ut dicitur in Actis,* h. l.

CAPUT XXIV.

De Communitate, prout opponitur Singularitati, &c.

Q. 1. Cur ſingularitas ſingulariter vitanda Religioſis. Ante *Reſp.* N. ex *S. Bonav.* in l. de profectu religioſ. quòd non quælibet ſingularitas ſit vitioſa, & vituperabilis; nam nullus Sanctorū neſt in cælis, qui non ſtuduerit in virtute ſingulari ſingulariter eſſe ſingularis. Ideoque ſolùm excluditur, & reprobatur *I. Singularitas hypocritica*, per quam quis ſtudet ſanctus videri, & non eſſe: item aliis melior videri cum vana gloria, cùm tamen vilior ſit: item ſua opera avet apud hominum judicia ſingulariter aliorum operibus, factis, aut dictis proferri: item publicè jejunat, at privatim pauperem in abſcondito devorat, & lautiùs epulatur: item vult apparere hominibus jejunans, orans, hæc & alia bona opera faciens; quorum tamen oſor, & hoſtis eſt.

II. Reprobatur *Singularitas communitatem offendens*; quâ quis ex pertinacis ſuperbiæ judicio, communibus nec credit, nec obedit in Religione exercitiis; ſed vult melius aliquid ſapere & agere. De quâ *S. Baſil.* in ſua Regula: *Monachus, qui auctoritate ſua aliquid facit, manifeſtiſſimè morbo ſuperbiæ detinetur.* De hac & *S. Tereſia à Jeſu* monito 33. inquit: *Singularitatem, quantùm potes, maximè devita, hac namque communitati permultum nocet.*

III. *Singularitas novitatum inventiva*; v.gr. Vult religioſus ire nudipes publicè, dum ejus confratres ſunt calceati. Attamen, licet, *quæ communia non ſunt, foris oſtendenda non ſint, hæc in ſecreto tutiùs exercentur ut privata*, l. 1. imit. c. 19. n. 5. v. gr. Se diſciplinare, expanſis brachiis orare, ſuper pavimento dormire, cilicium, aut catenam ad carnem portare. NB. *S. Bernardus*, dum audivit, Fratribus ſuis innotuiſſe, quòd cilicium portaret ad carnem nudam, illico depoſuit, ne ſingularis haberi videretur, qui volebat haberi vilior inter illos, & ut monſtrum inter Filios Dei. Proinde vetita eſt

IV. *Singularitas charitatis offenſiva*; quæ generat puſillis ſcandalum, offendiculum, aut puſillanimitatem. Hinc *S. P. N. Franciſcus* nolebat in jejunio fieri aliorum exemplum; immo jubebat comedere, licèt ipſe jejunaret. *S. Franciſcus Saleſius* ajebat magis placitum eſſe Deo cum communitate ex charitate manducare, quàm ex ſenſuali ſingularitate abſtinere privatim.

V. *Singularitas inobedientiæ*; qualem habebat ille frater ex ordine *S. Patris Franciſci*, adhuc vivente hoc Sancto, qui nolebat cum aliis voce, ſed ſolo nutu confiteri, ex ſtulto & phantaſtico prætextu ſervandi ſilentii. Quam diabolicam dementationem detexit *S. P. N. Franciſcus* aliis Fratribus.

VI. *Singularitas internæ vanitatis oſtenſiva*; v. g. qua quis ſuperbè verecundaretur in ordine Minorum mendicare per ſe ipſum, ſed vellet per interpoſitam perſonam. Vult meliorem præ aliis veſtem habere, &c.

VII. *Singularitas opinionum*; qua quis ſuam opinionem, judicium, ſententiam, aliorum ſenſui faſtuosè præfert, volens plùs ſapere aliis. Sunt adhuc plures ſingularitates damnabiles contrariæ communitati laudabili. Pro nunc ad principalem quæſtionem

R. Ex præmiſſis notabilibus, ſingularitatem ideo eſſe ſingulariter vitandam, quia eſt offenſiva charitatis, communitatisque, nota ſuperbiæ, diſplicens Deo & hominibus, virtutis deſtructiva, & multorum malorum generativa ac nutritiva. De qua audi authoritatem *S. Bernardi* ſerm. 19. cant. Ubi dum ſuorum redarguit nimis indiſcretam vehementiam, immo intemperantiam prorſus obſtinatam, inquit: *Non vultis eſſe communi contenti vita--- privata præfertis communibus: propriam voluntatem veſtram, ecce, nunc iterum magiſtram habetis, non me, non obedientiam, non regulam, &c.*

Idem S. Bern. de XII. gradibus ſuperbiæ, de gradu V. qui eſt *Singularitas,* ſic inquit: *Non ſufficit ei, quòd communis monaſterii Regula, vel majorum cohortantur exempla. Nec tamen melior eſſe ſtudet, ſed videri-- ad omnia ſua ſtrenuus, ad communia piger; vigilat in lecto, dormit in choro, cumque aliis pſallentibus ad vigilias tota nocte dormitat: poſt vigilias, aliis quieſcentibus, ſolus in oratorio remanet, exſcreat, & tuſſit, gemitibus ac ſuſpiriis aures foris ſedentium de angulo implet. h.i.*

Idem S. Bern, ſerm 6. de Aſcenſ. Domini prope finem. *Falleris Thoma ſancte, falleris, ſi videre*

Domi-

Dominum ſperas; ab Apoſtolorum collegio ſeparatus. Non amat veritas angulos: non ei diverſoria placent: in medio ſtat, id eſt, diſciplina communi, communi vita, communibus ſtudiis delectatur. Hæc conſcientiosè pariter & doctrinaliter Doctor mellifluus.

Q. 2. An ſingularitas hoc modo ſumpta ſit etiam offenſiva communis vitæ regularis, prout à me in toto hoc libro propugnatæ. *R.* affirm. Nam, quidquid opponitur ſanctæ charitati, opponitur etiam S. communitati, impeditque provectum ejus; quia nil æquè nocivum bono communi, ac peculiaris ſingularisque ſui ipſius quæſitio; quæ dum in Religioſo ſemel altam jecit radicem, non habebit tam citò

FINEM.

♡da vocat Jeſus: ♡ Joſeph. ♡ q; Maria
Attrahit: ergo animæ ♡da ſacrate pia.

Quantus amor ♡dum, quē dat con♡dia Divûm!
O! ſi ♡ jungam ♡dibus hiſce meum!

Joan. van Sanden

JESU, MARIÆ, JOSEPH,
Triadis Sanctæ
Sanctis Pedibus

VEnerabunda, ac ſupplicabunda advolvitur *Paupertas Religioſa*. Quæ, quia *Religioſa* eſt, meritò ad ſacrum religionis delubrum properat, religionis augmentum ibidem per amorem VERBI INCARNATI emendicatura (mendicare pauperum eſt): Quia autem *Paupertas* eſt, in ſe ipſa titulum adinvenit hujus ſui fiducialis confugii; *Pauper namque ubique jacet*: *Mendico nullus amicus*: *Clauditur hoſpitium, dum pauper cernitur antè*. In hac pœnalitate conſortium habere vobiſcum, & ſolatium, gaudet *læta Paupertas*. Hæc proinde ſe ipſam dedicat, & conſecrat vobis, utpote primò dedicata, maximè amata, & ſummè dignificata à vobis. Mundo oblata ideo vileſcit, quia (ut ait *D. Bern.*) neſcit æſtimare pretium ejus; & merces oblatæ ſolent vileſcere ignorantibus. Redit ergò *Paupertas* à mundo neglecta, abjecta, deſpecta, per commune avaritiæ verbum (Gott helff euch/ *qui pro nobis egenus factus eſt*) remiſſa, & repulſa. Hæc mundi ſapientia, hoc pauper-

tatis in mundo ſolatium! Eſurit *Paupertas*; Reſpondetur à multis: *In domo mea non eſt panis,* (Iſa.3.7.) Ipſa ergo divinitus edocta, confidenter pergit in *Bethlehem*, quæ eſt *domus panis*, ubi naſcitur *Panis Angelorum*, ubi æſtimatur & taxatur *Paupertatis* pretium: ubi à *Sapientia increata* aſſumitur, quæ à mundana fatuitate deſpicitur.

Eja! accurre *læta Paupertas*: &, ne ſola verecunda compareas, comites tui amatores advoca, *Franciſcum*, *Claram*, & *Antonium*, qui gloriabantur olim ſe fuiſſe pauperes, ſed cælum ingreſſi ſunt divites; eorum te cordibus inſere: *Noli verecundari* (ait *S. P. N. Franciſcus* in Regula c.6.) *quia Dominus pro nobis ſe fecit pauperem in hoc mundo*, in hoc ſcil. ſtabulo Bethlehemitico. Si de hypocriſi notêris (ut frequenter aſſolet) quòd ideo huc accurras, ut partem auri, in magna copia à tribus Magis oblati de manu gratioſa *SS. Virginis Matris Deiparæ* reportatura, tibi ipſi conſulas, te tê ipsâ exuas? *Reſponde ſtulto juxta ſtultitiam ſuam.* (Proverb. 4.) dicens; immo, omnino aurum quæro, ſed tale, cui ſimile in ſinu *Seraphici Franciſci* de repente factum eſt ex dono ejus, cui ipſe præſentavit illud, ſcil. *exactam obſervantiam paupertatis*, *caſtitatis*, & *obedientiæ*, trium nummorum verè aureorum; quibus numquam aliquid voluntariæ imperfectionis ſcoriæ immixtum ſe reliquiſſe gloriabatur hic S. *Paupertatis* & ſponſus, & Filius, & amicus *Franciſcus*.

Hoc

Hoc aurum quærit *Paupertas* in ſtabulo, hanc margaritam in fimo, hoc donum mendicat à paupere, parvulo, ſcil. *Spiritum paupertatis*, amorem *paupertatis*, qui ſola virtus eſt (teſte *S. Bern.*) quem *S. P. N. Franciſcus* cum ſingulari prærogativa ab *Incarnato DEO* optavit, deſponſavit, hereditavit.

Per hujus *S. P. N. Franciſci*, omniumque *Paupertatis* ſanctorum amatorum merita, & amantia corda, Vobis, ô *Trias Sanctiſſima*, JESU, MARIA, JOSEPH, offero hujus *Paupertatis religioſæ* vota, & deſideria: Vos proſequamini illa, ne redeant otioſa: Vos tueamini, ne maneant fructu vacua: Vos bene†dicite, ut fiant efficacia mihi, & toti gregi Seraphico, Amen.

LIBER II.

De Paupertate Religioſa inviolata ſervanda.

CAPUT I.

De Virtute Paupertate.

Q. 1. Quotuplex ſit paupertas. R. cum *S. Bonav.* in Eccleſiaſten, quòd ſit triplex, *Prima ex complacentia*; quâ quis paupertatem in effectu & affectu diligit & eligit; eſtque voluntaria, ac perfectionis, & felicitatis. *Secunda ex tolerantia*; quâ quis patienter tolerat egeſtatem à Deo immiſſam, vel ex fortunæ invidia obvenientem; qua tamen mallet carere. Hæc, quia eſt neceſſitatis, eſt ſæpe involuntaria, & imperfectionis. *Tertia cum impatientia*; quâ quis invitus, querulando, & murmurando fert inopiam; hæcque eſt coacta, contradictionis, & magnæ infelicitatis. De his

Q. 2. Quænam ex his tribus ſit virtus. R Quòd ſola *paupertas ex complacentia*; utpote cui adaptatur ſententia *S. Bern.* Epiſt. 100. *non paupertas virtus reputatur, ſed paupertatis amor: nam beati pauperes non rebus, ſed ſpiritu.* De hujus felicitate idem *S. Bern.* ſerm. 8. in pſal. *Qui habitat: fe-*

lix

lix paupertas voluntaria omnia relinquentium, & ſequentium te, Domine Jeſu! Felix planè, quæ tam ſecuros, immò tam glorioſos faciat in illo ſingulari fragore elementorum, & in illo tremendo examine meritorum, in illo tanto diſcrimine judiciorum. Idem epiſt. 24. ad Magiſt. Gilbertum: *Pauperiem æquo animo ferre, virtus patientiæ eſt; ſponte appetere, ſapientiæ laus eſt. h. i.*

De ſecunda paupertate, quæ eſt ex *ſola tolerantia*, loquitur idem *S. Bern.* ſerm. 4. de adventu Domini: *Videmus autem pauperes aliquos, qui ſi veram haberent paupertatem, non adeò puſillanimes efficerentur & triſtes. Sed hi ſunt, qui pauperes eſſe volunt, eo tamen pacto, ut nihil eis deſit: & ſic diligunt paupertatem, ut nullam inopiam patiantur. h. i.* Et his diſplicet ſua inopia ſeu paupertas, quæ proinde virtus eſſe nequit, quia onus eſt, quod premit non eligentem.

De tertia paupertate, quæ eſt, *cum impatientia*, loquitur *S. Bern.* in Apolog. ad Guiliel. Abb. *Væ ſemel & væ iterum pauperibus ſuperbis! væ, inquam, ſemel & iterum, portantibus crucem Chriſti, & non ſequentibus Chriſtum: ſequuntur Chriſtum in paupertate ſua, ſed in gloria non ſequentur. h. i.* Tales ſunt Religioſi, qui quidem exterius egent rebus, at interius abundant concupiſcentiis plura habendi, ſi habere poſſent: gloriantur pauperum nomine, ſed non omine: pauperes volunt dici, ſed non eſſe.

Q. 3. Quotuplex ſit gradus paupertatis. *R.* ex eruditiſſ. *H. Harphio* Ord. Minor. l. 2. Theolg. Myſticæ c. 1. quòd ſit triplex, 1. eſt *paupertas profeſ-*

ſionis;

ſionis ; vi cujus aliquis tenetur nón habere proprium, uſumve rerum terrenarum independentem. Hæc præcisè ſumpta poteſt eſſe imperfectionibus mixta, v. g. ſuperfluitatis, Cupiditatis, & inordinatæ complacentiæ *Secundus, eſt paupertas uſûs* temporalium rerum; convenitque iis, qui nihil deſiderant, niſi quod eſt eis de juſta neceſſitate: dolentque de ſuperfluis, pretioſis, vanis, ac curioſis. *Tertius eſt paupertas affectionis* ; quâ quis adeò ex corde radicitus excludit affectum ad temporalia, ut etiam neceſſaria naturæ ſubſidia cum tædio admittat. Ex his tribus gradibus *completa virtus*, quæ dicitur paupertas, conſurgit. De qua

Q. 4. Quænam dicatur *paupertas heroica. R.* cum *Antonio à Spiritu S.* Carmel. Diſcal. ſect. 12. de exercitio paupert. heroicæ, quòd ſit illa, quæ ultra abdicationem cujuſcumque juris proprietatis, uſum qualiumcumque rerum non neceſſariarum, immò & ſubinde neceſſariarum, cum affectu ad illa omnimodè excludit, & vix neceſſaria admittit. Talis revera fuit in *S. P. N. Franciſco*, utpotè qui generoſo & heroico affectu non ſolum quæcumque reliquit, ſed repudiavit, & conculcavit, & ùt ſtercora reputavit, hac intentione (c. 7. vitæ) *ut tali expropriatus poſſeſſione, introiret in potentias Domini, & nudum ſe offerret brachiis Crucifixi. Nemo tam auri: quàm ipſe cupidus paupertatis: nec theſauri cuſtodiendi ſolicitior ullus, quàm iſte hujus evangelicæ margaritæ.* Cocta cibaria vix tempore ſanitatis admittebat: eaque vel infuſione aquæ reddebat inſipida, vel aſperſio-

ſperſione cineris reddebat amara. Lacero, attritoque habitu tegebatur: in quo algentem videns frater ejus, irriſit eum, mittenſque petebat ab eo ſibi guttulam ſudoris tranſmitti: cui *ſervus Dei Franciſcus* renuntiat, ſe nobiliori emptori cariſſimô pretiô vendidiſſe, ſcil. Deo pro mercede æternali. Curioſa, ſuperflua in veſtimentis, in cellis nequaquam toleravit: ſomni pauciſſimi fuit: maximum tempus anni jejunando tranſegit &c. Tam pauper, tam parcus, tam arctus, tantus ſui corporis hoſtis, ut viventem martyrem diceres, aut mortuo ſimiliorem crederes!

CAPUT II.

De Paupertate ſpiritus, ejuſque natura.

Q. *1.* Qualem, & quotuplicem ſenſum habeat hæc vox *ſpiritu*, dum dicitur, *Beati pauperes ſpiritu. R. 1.* Quòd habeat duplicem ſenſum; 1. ut *negativè* explicetur de carentia ſpiritus non boni. De quo *S. Bonav.* in verſum Pſ. 73. *Pauper & inops laudabunt nomen tuum*, ait: *pauper ſpiritu, qui habet parum de ſpiritibus, de ſpiritu carnis, mundi, & dæmoniorum. Qui tamen habet ſpiritum Dei, ille non eſt pauper ſpiritu, ſicut dives dicitur, qui habet multas divitias.* Pariformiter explicat *S. Auguſt.* de ſerm. Domini in monte, dum inquit: *quapropter rectè hic intelliguntur pauperes ſpiritu, humiles & timentes Deum, id eſt, non habentes inflantem ſpiritum, id eſt, non inflati, non ſuperbi, de quibus Apoſtolus dicit: noli altum ſapere, ſed time, id eſt, noli extolli, h. i.* Secun-

Secundus ſenſus explicat *poſitivè :* quo utitur *S. Bern.* 1. ſerm. de omnibus SS dum inquit: *Quid enim tam abſconditum , quàm paupertatem eſſe beatam? ſed diligenter attende, quòd non ſimpliciter pauperes nominat-- beati verò pauperes ſpiritu, ſpiritali ſcilicet intentione, deſiderio ſpiritali, propter ſolum beneplacitum Dei , & animarum ſalutem; quoniam ipſorum eſt regnum cælorum. h. i.*

Inſuper *S. Bonav.* in Pſ. 8. *Divites ſpiritu Dei ſunt pauperes rebus propriis, divites rebus communibus. h. i.* è contra (ut ait S. Auguſt.) *divites nummo* ſæpe ſunt *pauperes Deo*, id eſt, nummum poſſidentes, Deo carentes.

R. 2. De hoc ſpiritu paupertatis locutus fuit *S. Bonav.* vit. S. P. N. Franciſci c. 1. n. 6. dum dicit: poſt amoroſam & doloroſam Chriſti crucifixi apparitionem ſibi factam, *ſervus Dei Franciſcus induit ex tunc ſpiritum paupertatis :* id eſt, ex affectu tam tenero, tam ſerio, tam cordiali eligebat eſſe pauper , ut affectu paupertatis evangelicæ tamquam interulâ, aut ùt galeâ indueretur , & muniretur. Et, quia (ut ait *Luc. Pinel.* lib. de perfect.) *ſine ſpiritu ſpiritualia non diliguntur*; hinc intimo ſpiritu ſpiritûs hanc paupertatem amplexabatur amans. Ex cujus ſpiritus inopia totum venit, quòd perrarò *ſpiritûs paupertas* ametur , quantumvis in Evangelio tantopere inculcata , juxta illud l. 1. imit. c. 1. n. 2. *Multi ex frequenti auditu Evangelii parvum deſiderium ſentiunt, quia ſpiritum Chriſti non habent.* h. i.

Q. 2. An paupertas voluntaria , ſeu ſpiritûs potuerit, & adhucdum poſſit haberi abſque voto

pauper-

paupertatis. *R. affirmativè* cum cit. *Harphio*, cujus hæc ſunt verba. Qui omnia bona ſua perfectè reſignare valet quieto corde in Dei beneplacitum, ſive ea ab eo auferat, ſive conſervet; nec illis uti vult niſi ad ſuam neceſſitatem, & majorem honorem Dei, atque beneplacitum ejus, ſecundùm omnem ſuum intellectum, & conſideratis ſtatu ſuo, conditione, natura, aliiſque, ſi ſciret Deo magis placere, ut omnia ſua venderet, daretque pauperibus, ad hoc paratus eſſet; ille habet perfectè voluntariam paupertatem. Quia Deus non deſiderat in tantùm exteriorem temporalium rerum paupertatem, quantùm interiorem in abſtractione affectuum, & occupationum; quia hæc eſt eſſentia, & forma veræ paupertatis. *h. i.*

Q. 3. An, ſicut paupertas inter virtutes (in ſuo genere, juxta dictum *S. Ambroſii* mox citandi) eſt prima primitate generationis, ſic & ſit prima primitate perfectionis, id eſt, dignior ſit perfectio *ſpiritûs* hæc paupertas *ſpiritûs.*

R. 1. Negativè, Nam, ſicut ex *D. Th. & aliis DD.* notat *Harphius* l. c. perfectio non conſiſtit eſſentialiter in paupertate, nec in tribus votis regularibus ſimul ſumptis; ſed potiùs in ſequela Chriſti ſecundùm virtutes altiores internas, maximè theologicas, & potiſſimùm charitatem; à qua niſi paupertas ſit formata, manebit præmio orbata. Itaque ex eo, quòd Chriſtus abſolutè docuerit: *Si vis perfectus eſſe, vade & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & ſequere me.* Matth. 19. tantùm hoc ſequitur, quòd voluntaria paupertas, & alia vota ſint inſtrumenta, adjumenta, &

& exercitia conducentia, ad commodiùs, velociùs, ſecuriùs, & excellentiùs aſſequendum perfectionem evangelicam. Paupertas enim deponit impedimentum perfectionis, ſcil. amorem inordinatum, ac curam rerum temporalium, ſuperbiamque, & alia vitia, quæ ex tali amore naſcuntur, ſicut è panno tinea. Ideoque

R.2. Cum eodem lc. præſcindendo de perfectione *evangelica* quà tali, poteſt omnino perveniri ad perfectionem ſine his tribus votis; patet exemplo *Abrahæ*, qui perfectus erat (*ambula coram me, & eſto perfectus.* Gen. 17. 1.) ſed hanc perfectionem adeptus potius ex perfecta, & per charitatem formata obedientiâ, & abnegatione ſui &c. quàm ex abdicatione temporalium; utpote quæ recepit, & retinuit, licèt in apparata immolatione Filii Iſaac ad tempus reliquerit illa; at uxorem numquam dimiſit.

Nihilominus R.3. ex *Zegnero Bernardo de Eſpen.* J.U.D. & SS.Canonum Profeſſore Lovan. in diſſertat. Canon. contra P. Winants Auguſtin. c. 2. his verbis. Ex dictis habemus, quòd religioſa paupertas ſit omninò magna virtus, & altus juſtitiæ mons; ac conſequenter mirum non eſt, ſi multum collaborari debeat, ut magna illa virtus conſervetur, nec ab alto illo juſtitiæ monte decidatur. *h.i.* *Inſpice, & fac ſecundùm exemplar, quod tibi in monte hoc monſtratum eſt.* Exod. 25. 40.

CAPUT

CAPUT III.

De dignitate paupertatis evangelicæ, ſeu religioſæ.

Q. I. An paupertas ſpiritûs dici poſſit *fundamentum evangelicæ perfectionis. R. affirm.* ſic enim inquit *S. Ambroſ.* in c. 6. Luc. *Beati pauperes &c. primam hanc benedictionem uterque Evangeliſta poſuit: ordine enim prima eſt, & parens quædam, generatioque virtutum. Quia qui contempſerit ſæcularia, ipſe merebitur ſempiterna.* h. i.

II. Clarius *S. Bonav.* in cap. 7. Luc. ſuper illa verba, *Pauperes evangelizantur &c.* ait: *Nota, quòd magis dicit, pauperes evangelizantur, quàm virgines, vel obedientes; quia paupertas eſt NB. fundamentum evangelicæ perfectionis, & conſummatio ejuſdem, ſecundùm illud* 2. Cor. 8. *altiſſima paupertas eorum abundavit in divitias ſimplicitatis eorum.* Et Gen. 41. 9. *Creſcere me fecit Deus in terra paupertatis meæ. h. i.*

III. S. P. N. Franciſcus *paupertatem evangelicam hanc ſui dicebat Ordinis NB. fundamentum: cui ſubſtrato primariè ſic omnis ſtructura religionis innititur, ut ipſius firmitate firmetur, & everſione funditus evertatur.* h. i. *S. Bonav.* c. 7. vit. §. 2.

IV. Idem ibidem §. 3. quemdam paupertatis contemptorem & offenſorem his verbis increpuit: *Vade frater Muſca-- incepiſti à carne, ruinoſum NB. fundamentum ſpiritali fabricæ collocaſti.*

V. Chriſtus inſtituens Ordinem *S. Birgittæ*, ita eamdem alloquitur in Regula Salvatoris: *Principium itaque hujus Religionis & ſalutis eſt vera hu-*

militas & pura caſtitas, atque voluntaria paupertas, h. i.

Q. 2. An paupertas evangelica poſſit inſuper dici *radix perfectionis*, Reginaque virtutum &c.

R. 1. Hôc eam encomiô honorare voluit *S. P. Franciſcus* l.c. §. *1. Chriſti Jeſu paupertatem & matris frequenter cum lacrymis revocabat ad mentem. Inde hanc virtutem aſſerens eſſe Reginam, quia in Rege regũ, & in Regina Matre ipſius tam præſtanter effulſit. Nam & fratribus in conclavi quærentibus, quæ virtus magis amicum redderet Chriſto; quaſi ſecretum ſui cordis aperiens, reſpondebat: paupertatem noveritis fratres ſpecialem eſſe viam ſalutis, tamquam humilitatis ſomentum, NB. perfectioniſq; radicem; cujus eſt fructus multiplex, ſed occultus.* h. i. ex his

R. 2. Sicut Chriſtus prædicaturus beatitudines, incepit à paupertate tamquã fundamento; ſic & omnium Ordinum Fundatores in hac eadem fundarunt ſuas Religiones, earumque pias ſanctiones, uti & ſpem certiorem tandem enaſcituri alicujus notabilis profectus. Et hinc ſolicitam curam geſſerunt, & eorum ſucceſſores adhuc gerunt de hoc fundamento immobili, & infracto conſervando. In hoc fundamento ab Apoſtolis ſuo tempore poſito & firmato Lapis angularis ſummus & primus eſt Chriſtus, juxta verbum Apoſtoli *1. Petri 2.6.* cui proinde etiam hæc paupertas efficit conformiorem, gratiorem, & viciniorem, in ejuſque dilectione ſolidiorem.

Q. 3. Cur à *D. Th. & aliis DD.* paupertas vocetur *inſtrumentum perfectionis. R.* quòd propter hanc

hanc, in ſimilitudine, duplicem paritatem; quia, ſicut *primò* ſine inſtrumento nullus in ſua arte proficere poteſt, ſic nec religioſus in via perfectionis, ad quam vi ſtatûs aſpirare debet, ſi paupertatem contempſerit. *Deinde*, ſicut, adhibitô inſtrumento obtuſo, aut mutilô, labor fit minùs proficuus, aut omnino inutilis, vel impoſſibilis; ita & profectus in via perfectionis debilis, aut mancus, aut nullus ſperatur, ſi paupertas contemnatur.

Q. 4. An, & quare religioſa paupertas *muro* comparetur.

R. 1. Quòd *muro* comparetur in Summario Conſtit. Soc. Jeſu §. 23. ubi ſic conſtituitur: *Paupertas ùt murus Religionis firmus diligenda: & in ſua puritate conſervanda eſt, quantum divina gratia aſpirante, fieri poterit*, h. i.

R. 2. Seraphica *V. Tereſia* mirè quoque paupertatem dilexit; & *muro* aſſimilavit; ut patet ex his ejus verbis, l. de perfectione vitæ c. 2: *Curemus per Deum ſtrictè obſervare hanc paupertatem, tantò magis, quia ipſa eſt telum noſtrum. Quæ in exordio fundationis noſtri Ordinis adeò in magna æſtimatione & obſervantia fuit apud illos priſcos Patres (prout mihi conſtat ex revelatione illius, qui bene novit) quòd etiam nihil prorſus ex hodierno die in craſtinum reſervare ſolerent--- Quamdiu hæc obſervaveritis, NB ne timeatis de ruina veſtri Ordinis, Deô propitiô. Solebat dicere S. Clara, NB. ſublimes eſſe & fortes muros ſanctæ paupertatis. Sic quippe paupertate, & humilitate volebat muros Monaſterii cingi. Revera enim per*

utriuſque hujus veram obſervantiam honor Religionis, & aliis profectus firmiùs ſolidantur, quàm per altiſſimos muros, aut ſumptuoſa ædificia. h. i.

R.3. Comparatur autem religioſa paupertas *muro* ob triplicem rationem. I. Si murus ambiens civitatem ſit adhuc firmus, integer, & ſolidus, ſecurè intrò habitant cives. II. Hoſtis nequit habere aditum ad civitatem, niſi priùs muros quatiat, perforet, diruat, ſolo æquet. III. Hinc muris adhibetur vigilans, fideliſque cuſtodia, & frequens inſpectio, ut reparentur rimoſæ aperturæ, immo ut & muri ſuffulciantur interiori aggere. *Applica*, & ſimilem curam, diligentiam, vigilantiam, & cuſtodiam paupertati integræ & ſolidæ conſervandæ adhibe; ipſa enim ùt *murus* cingit te, protegit te, munit te, conſervat te in regulari vita, diſciplina, & æſtimatione. Si minimam rimulam in illa incautè admiſeris, & toleraveris, grandius foramen fiet per fallaciam hoſtis ſemper *muro* huic inſidiantis; quem ſi dejecerit, factum eſt cum vigore & honore talis Religionis. Flebilis docet idipſum experientia, quâ viluerunt coram Deo & hominibus Religiones illæ, quæ ſunt proſcriptrices paupertatis religioſæ.

Q.5. An paupertas evangelica poſſit etiam aliquo modo dici *fundamentum, ſeu exordium, vel initium Eccleſiæ.*

R. affirm. nam I. *S. Ambroſ.* in c. 2. Lucæ, contemplans paupertatem Filii Dei nati in carne, ait, exclamando: *Videte naſcentis Eccleſiæ exordium!*

Chri-

Chriſtus naſcitur , paſtores vigilare ceperunt &c. h. i.

II. B.V.M. l. 4. revelat. c. 76. ad *S. Birgittam* ſic inquit: *à tribulatione, & paupertate primùm ſurrexit Eccleſia, ut Deus eſſet hereditas eorum; & non in mundo, nec in carne, ſed in Deo gloriarentur.* Et infra.

III. A *tribus bonis cepit Eccleſia, 1. à fervore fidei, 2. à paupertate, 3. ab effectu virtutum, & miraculorum. Hac quoque tria fuerunt in B. Petro; nam habuit fervorem fidei--- habuit etiam paupertatem, quia circumeundo mendicabat, & laborando manibus ſe paſcebat.* Miracula quoque per invocationem SS. Nominis Jeſu, immò & per ſolam ſui corporis umbram faciebat.

Q. 6. An voluntaria paupertas ſit ſtultitia.

R. 1. Utique videtur ſtultitia ſecundùm mundum, juxta illud: *Nos ſtulti propter Chriſtum* &c. hinc & mundani homines, & religionis ſpurii dicere ſolent, *Monachum carentem pecunia eſſe ſimilem umbra in pariete.* At pro foro, & judicio Dei

R. 2. Ex doctrina *S. Orſieſii*: *quorum animam poſſidet avaritia, his videtur pro Chriſto ſtulta paupertas.* h. i.

* * *
* *
*

CAPUT IV.

De aliis prærogativis Evangelicæ Paupertatis, &c.

Q. 1. An ſingularis amor paupertatis evangelicæ ſit *prærogativa* dicenda.

R. 1. affirm. Ita enim de *S. P. N. Franciſco* ſcribit *D. Bonav. c. 7. Prærogativa quadam ſpeciali promeruit in divitias ſimplicitatis excreſcere per altiſſimæ paupertatis amorem. h. i.*

R. 2. Vocatur prærogativa ſpecialis, propter fructum multiplicem, ſed occultum, ut ajebat S. Pater. Deinde, quia non eſt datum niſi amicis ſingularibus Dei, tam libenter, tam amanter, tam perſeveranter, tam univerſaliter pro amore Chriſti cuncta terrena deſpicere, & Chriſto pauperi in paupertate conformari. Demum, quia hoc requirit, immo ſupponit robur animi heroicum, quod non datur niſi ſpecialibus amicis Dei.

Q. 2. Quo encomio nobilitârit, & compellârit paupertatem *S. P. N. Franciſcus.*

R. Ex hiſtoria vitæ ejus, quòd eam ſubinde nominârit tenero affectu, & devotionis mirificæ ſenſu, *Matrem, Dominam, Sponſam, Patrimonium Chriſti, margaritam Evangelii, ſemen regni, portionem gregis Chriſti, Menſam Domini, theſaurum Paradiſi, radicem ſanctitudinis, arram beatitudinis, hereditatem ſervorum Dei, &c.* Hujus amorem ut tenaciùs imprimeret Fratribus, metu miſeræ inopiæ terruit, dum ſæpe dixit: *Fratres mei, ſi paupertatem fugeritis, homines fugient vos.* Ab

illæ

illa proinde nec minimùm diſcedere volebat, quantæcumque neceſſitatis prætextu: gloriatusque fuit in Domino, ſe paupertatem evangelicam perfectè ſectatum fuiſſe, & numquam (pro quanto conſcientia propria retinuiſſet) hanc matrem ſuam paupertatem offendiſſe. *O Patriarcha pauperum Franciſce, auge talem tuorum numerum in charitate Chriſti, ob quem tam tenerè paupertatem dilexiſti.*

Q. 3. Quare vocetur paupertas *evangelica margarita.*

R. Quòd propter 6tuplicem rationem. I. Margarita non invenitur, niſi à quærente (*Simile eſt regnum cælorum homini negotiatori quærenti bonas margaritas: inventâ autem &c.* Matth. 13.) at paupertatem pauci inveniunt, quia pauci quærunt; ideo non quærunt; quia non diligunt; eſt enim *Paupertas* (ut Seneca ajebat) *odibile bonum:* & quia non diligunt, hinc non eligunt, niſi illi pauci, quibus valorem illius dedit agnoſcere Chriſtus, qui eam amiſſam, & conculcatam quæſivit, & reinvenit in terris; propterea enim deſcendit de cælis, ut ait *S. Bern.*

II. Ob annexum dominium; de quo *S. Bonav.* ſerm. 2. de S. Petro: *Nobilis margarita paupertas; quæ dum omnia contemnit, dominium ſuper omnia accipit. Sicut è contra avarus dum omnia appetit, omnium ſervum ſe facit. Quare avari numquam poſſunt eſſe beati, quia numquam poſſunt eſſe contenti. h. i.* Intellige hæc non de dominio proprietatis, ſed dominio, quô dominatur ſibi ipſi, malis paſſionibus, ac vitiis; item mundanis bonis, & ho-

noribus, in quantum refugit ſubjici illis, & non indiget illis frequenter, cùm pauciſſimis facilè contentetur.

III. Ob annexam adpromiſſam dotem; de qua *S. Bonav.* in c. 10. Lucæ: *Paupertas cùm appareat turpis ac vilis, junxit ei Dominus maximam dotem, ut per illam ſaltem in conjugium poſſit aſſumi, cùm dixit: Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum. h. i.*

IV. Ob annexam regiam dignitatem; de qua *S. Bern.* Epiſt. 103. *Volo te eſſe amicum pauperum, magis autem imitatorem. Ille gradus proficientium eſt, hic perfectorum: amicitia namque pauperum, Regis amicos conſtituit; ſed amor paupertatis Reges facit. Regnum deniq; cælorum pauperum eſt. h. i.*

V. Quia quietat affectum hominis. Seneca epiſt. 2. ad Lucilium: *Cui cum paupertate bene convenit, dives eſt. Non enim qui parum habet, ſed qui plus cupit, pauper eſt. h. i.*

VI. Ob annexam quamdam terrenam felicitatem; nam (ut l. c. diſcurrit *Antonius à Spiritu S.*) illud nobis perſuaſum eſſe debet, eum eſſè beatiorem, non qui plus habet, ſed qui minus cupit. Quid enim eſt beatitudo? ſumma inopia cupiditatum. Itaque ille beatiſſimus eſt, qui nihil deſiderat, quem pauca ſatiant. Cur ſunt inventæ opes? non ideo, ut plura habeamus, ſed ne quid deeſſet. Menſura igitur opulentiæ eſt, non plus habere, ſed minus deeſſe. Sed illi nihil deeſt, qui nihil deſiderat. Ergo. h. i.

CA-

CAPUT V.

De voto Paupertatis religioſæ.

Q. 1. Quid ſit votum paupertatis religioſæ. R. Ex doctrina plurimorum Doctorum, quòd ſit *votum ſolenne, vel quaſi ſolenne, quo homo in religione approbata abdicat voluntariè à ſuæ privata perſona omne jus civile actuale, & poſſibile, vel ſaltem liberum, independentem, & inimpeditum uſum iſtius juris, circa rem quamcumque temporalem pretio æſtimabilem, ex deſiderio majoris perfectionis, & ſequelæ Chriſti.*

Explicantur ſingulæ particulæ. Dicitur 1. *votum*; eſt enim promiſſio voluntaria deliberata, &c, eſtque actus virtutis religionis, item temperantiæ, quas vel generat, vel generatur ab illis. Poteſt tamen etiam ex motivo aliarum virtutum procedere elicitivè, vel imperativè, v.gr. à charitate, &c. Dicitur 2. *ſolenne*; quale emittitur in profeſſione, dum tam ex parte Religionis acceptantis, quàm Religioſi acceptati fit mutuus contractus, ex parte utriusque indiſſolubilis. Dicitur 3. *vel quaſi ſolenne*; prout in Societate JESU fit per vota biennii, quæ licèt ſint ſimplicia, ex declaratione Summorum Pontificum tamen in hoc poſſunt dici *quaſi ſolennia* per diminutionem, quoad hunc ſaltem effectum, quòd æquè ac vota ſolennia, conſtituant ſubſtantialiter Religioſum, juxta eamdem declarationem Summorum Pontificum.

Dici-

Dicitur 4. *in Religione approbata.* Hinc, ſi extra talem fiat promiſſio ſoli Deo; vel in manus Confeſſarii, de abdicatione temporalium, non eſt ſimilis naturæ, cujus eſt votum ſolemne, nec tanti meriti, immo nec vinculi tanti. Dicitur 5. *abdicat,* id eſt, renuntiat, ita ut illud habere efficaciter nolit, ac ſponte cum effectu abjiciat; incapacitatemque pro futuro contrahat ullius juris civiliter acquirendi poſt profeſſionem pro ſua privata perſona, quæ civiliter moritur.

Dicitur 6. *omne jus civile, &c.* non enim reſignat, nec reſignare poteſt jus poli, ſeu jus naturæ, quod quiſque habet in extrema neceſſitate ad cujuslibet rei uſum pro conſervatione vitæ.

Dicitur 7. *actuale, & poſſibile*; nam ſibi ipſi abſcindit omne jus juſtitiæ activum pro futuro quidpiam acquirendi ſuæ privatæ perſonæ. Dico *privatæ*; ut indicem, quod Monaſterium ſaltem ejus non amittat jus, (quod per profeſſionem transfertur in illud) in quantum repræſentat hunc ſuum religioſum profeſſum, quamdiu tamen ille in vivis manet, ſuccedendi ab inteſtato in bona, quæ aliunde adveniunt, per mortem proximorum conſanguineorum talis Religioſi (ſi tamen Monaſterium capax ſit Dominii bonorum temporalium; & non ſit aliter pactum in profeſſione per aliquam ceſſionem, & omnimodam reſignationem talis Religioſi).

Dicitur 8. *vel ſaltem &c.* quæ particulæ adduntur propter Religioſos Societ. Jeſu: quamvis enim hi poſt vota biennii retineant (juxta ſpecia-

les

les ſuas conſtitutiones à Summis Pontificibus roboratas) dominium radicale ſuorum bonorum; attamen liberam de illis diſpoſitionem, aut uſum independentem illorum reſignant vi voti paupertatis, quod tunc emittunt.

Dicitur 9. *circa rem temporalem &c.* nam jus ad ſpiritalia, item ad famam, vitam, nemo poteſt, vel non vult à ſe abdicare, aut reſignare. Dicitur 10. *ex deſiderio* &c. hic enim eſt finis religioſæ vocationis, & profeſſionis. Porro ſi

Quæras, quid ſit *jus juſtitiæ,* cujus fit mentio in dicta deſcriptione; *R.* Quòd ſit *prælatio quædam alicujus præ alio circa rem vel uſum ejus, vi cujus res illa ſpecialiter illi devincta eſt, & ſubjecta, ut ſubſerviat ejus diſpoſitioni, & utilitati, præ altero, &c.* Ita Card. de Lugo.

Q. 2. An profitens ſolemniter, vi voti paupertatis, quaſi contractum mutuum ineat cum Deo, in quo ipſe ſe obliget Deo, quòd velit omnia propter ipſum abdicare, ſeque ejus paternæ ſolicitudini, & Religionis ſuæ poteſtati pro futuro committere: Deusque tale votum acceptans ſponte viciſſim ſe obliget (generali voluntate, expreſſâ, & ſignificatâ per vocem Superioris ad profeſſionem acceptantis &c.) ad communicandum illi ſuam gratiam, quâ poſſit promiſſæ obligationi ſatisfacere, & ſimul ad providendum per ſuæ religionis miniſtros in omnibus, quæcumque ad ejus naturæ ſuſtentationem & conſervationem fuerint opportuna, ſimulque vitam æternam (prout etiam Superior acceptans nomine Dei, profitenti addicit.)

R. Quòd

R. Quòd ita doceat *Bartolus.* noſter in cit. Minorica. Attamen non eſt talis contractus propriè dictus, quales ſunt humani civiles; utpote quorum Deus capax non eſt. Nihilominus ille contractus eſt altioris ordinis, & ex parte Dei quoad ſtandum ſuis promiſſis, habet majorem certitudinis infallibilitatem, quàm ullus umquam contractus humanus habere poſſit.

Q. 3. An, quidquid Religioſus acquirit privatâ induſtriâ, quovis licito modo, ideo ipſo incorporetur Monaſterio. *R. Cum comm. affirm.* ex Trid. & Decreto S. Congreg. jubente, ut ſtatim (maximè ſi pecunia ſit) Superiori tradatur, Conventuique incorporetur. Hæc autem incorporatio eſt vel juris, dum fit per acquiſitionem propriè dicti dominii, uſus-fructus, uſus-juris, &c. qualis fit in monaſteriis dominii capacibus: vel ſolùm fit per ſimplicem uſum-facti; qualiter fit in monaſteriis juris proprietatis incapacibus.

CAPUT VI.

De Religioſorum egeſtate, ſeu inopia virtuoſa, id eſt, voluntaria.

Q. 1. An Religioſorum paupertas ſit idem, quod egeſtas, vel inopia.

R. Cum commun. negativè. Nam inter primos Chriſtianos, qui non habebant *meum, tuum, ſuum,* id eſt, *proprium*, non erat ullus egens (ut dicitur Act. 4.). Deinde in monaſteriis opulentis in communi,

muni, poteſt commodè, immo optimè ſervari paupertas in particulari, dum quiſque caret proprio; & in uſu mobiliũ habent accuratam & punctualem dependentiam à nutu Superiorum. Non tamen caret ibidem ullus neceſſariis; hoc enim & in Trident. & in Decreto S. Congreg. ſtrictè præcipitur, ut *nihil neceſſarium denegetur* Religioſis paupertatem voventibus.

R. 2. Egeſtas ergo quid amplius, ſeu potius quid aliud importat, quàm religioſa paupertas; nimirum habere carentiam rerum neceſſariarũ, vel ſuppetentiam arctam & parcam. Quam quia ſæpe habuit, & ſponte toleravit Chriſtus Dominus, verè dicitur ab Apoſtolo propter nos fuiſſe *egenus factus*, (2. Cor. 8. 9) Qui inſuper (ad excellentiam meriti, & ſuperabundantiam ſatisfactionis pro nobis) ſponte elegit, & ſuſtinuit opprobrium paupertatis (ut ait *S. Bonav.* in tract. de paupert. Chriſti) id eſt, paupertatem contemptibilem, qualem ſuſtinent plebeji coacti. Cùm tamen Religioſi pauperes honorentur in paupertate ſua. De qua dixit *S. Tereſia* in via perfect. c. 2. *Vera paupertas voluntaria ob amorem DEI ſuſcepta tantam reverentiam conciliat, ut ægrè poſſit tolerari ab aliquo* extraneo, quin ſubveniat. h. i.

R. 3. Quòd in Monaſteriis, in quibus eſt abundantia in communi ſeu opulentia, poſſit meliùs ſervari regularis vita & diſciplina, agnovit hodiernus *S. Anno* Archi-Epiſcopus Colon. (in cujus die feſtivo hæc ſcribo, ſcil. 4. Decembris) qui, dum in Monaſterio *S. Michaelis* à ſe fundato

Mo

Monachis ſufficientiſſimos aſſignaſſet redditus, hac intentione, ut eſſent omnino inexcuſabiles à vitæ religioſitate,& votorum integra obſervantia, eis Dei maledictionem imprecatus fuit; ſi redditibus abutentes à religioſitate vitæ deflecterent, &c. Hæc non habent cauſam illam excuſationis, quam habent, & allegare poſſent alia Monaſteria nimis tenuia, & depauperata (prout agnoſcit *S. Bonav.* in quæſt. ſuper regulam) quibus ſubinde evenire poteſt, quod dicitur non ineptè: Termin iſt unſer Ruin/ id eſt, *inordinata mendicatio eſt religioſæ vitæ obſuſcatio.* S. Bonav. in Epiſt. ad Prov.

R. 4. Aliqui Religioſi ſimplici intelligentia pro eodem ſumunt paupertatem & inopiam. Quale quid audivi in opulento Monaſterio Monialium; quæ dicebant: *Nos non vovimus paupertatem, ſed tantùm vivere ſine proprio.* In ſenſu ergo improprio ſumpſerunt & intellexerunt paupertatis religioſæ eſſentiam & obligationem.

Q. 2. An non ſaltem religioſa paupertas amet ſocialitatem inopiæ ſeu egeſtatis in uſu mobilium, ſeu rerum neceſſariarum.

R. 1. *affirm.* Ita enim ordinatur in ſummario conſtit. Soc. Jeſu §. 24. dum dicitur: *Diligant omnes paupertatem ut matrem:& juxta menſuram ſanctæ diſcretionis ſuis temporibus ejus effectus aliquos experiantur. h. i.* Effectum paupertatis experitur & ſuffert, qui habet patientiam in defectu neceſſariorum, & incommoditatem libenter tolerat in multis, &c. Ex his

R. 2.

R. 2. Licèt eſſentia paupertatis religioſæ non conſiſtat in egeſtate, aut inopia, nec in obligatione ad arctum, parcum, ſeu anguſtum uſum temporalium; tamen moderatus eorum uſus ſocialiter amatur à virtute paupertatis; quæ alioquin pro objecto *per ſe* reſpicit abdicationem omnis juris civilis circa res temporales, vel ſaltem juris independentis circa tale jus, &c.

R. 3. Ex *Petro Aureolo*, quòd ſociales, ſeu ſodales paupertatis ſint *Humilitas, temperantia, parſimonia, ſufficientia, fidelitas, exemplaritas, contentatio*, & ſi quæ ſint aliæ virtutes, aut ſemivirtutes conterminæ, aut actus earum, quibus juvatur & promovetur religioſa paupertas, ut ſecuriùs & perfectiùs incontaminata ſubſiſtat. Contra quam alioquin, ſine hoc ſodalitio, facilè delinquitur. Quod advertit *D. Vincentius* in Tract. de vit. ſpirit. c. 1. dum redarguit pauperes delicatos & impinguatos, dicens: *Dicunt ſe amicos paupertatis, ſed ſodales ejus fugiunt.* h. i. De hac inopia canitur in Reſponſ. de S. P. N. Francisco: *Pro paupertatis copia regnat dives in patria: Reges ſibi ſubſtituens, quos hic ditat inopia.* h. i.

Q. 3. An Religioſus ille meritò pauper dicendus (qualem ſe profitetur) qui nulla re vult egere.

Reſpondet Alvarus de Paz Ord. Minor. l. 5. p. 1. c. 8. negativè, verba ejus ſunt: *Paupertas indigentia vocatur* (non formaliter, ſed conſecutivè, ſeu imperativè) *eò quòd pauperem aliquibus faciat indigere. Qui autem curat ſolùm ſuperflua*

reſecare, & omnibus neceſſariis vult abundare, & nullare, nec minima indigere, is falsò ſibi nomen pauperis arrogat, & de hujus perfectione virtutis inaniter gloriatur. Audeo dicere, neque Reges ſæculi hoc habent, ut nullo egeant, & ad ſtatum ſuum omnia neceſſaria poſſideant. h. i. *Pergit ulterius.*

NB. Delicata ſatis, immo & ridicula erit hujus Religioſi paupertas, qui nullo velit indigere: qui, ſi cibus bene paratus non ſit, murmuret: ſi veſtis illi data aliquantulum detrita, conqueritur: ſi in libris, aliave ſuppellectili deſit aliquid, contriſtatur. Is ſecundùm mundum iſtum ditior eſt divitibus hujus ſæculi: nam illi talem paupertatem non averſarentur, quâ nihil ipſis deficeret, &, quidquid eis in mentem veniret, haberent.

Quòd ſi nobis omnia tribuantur abundanter, noſtrum erit ea cum rubore ſuſcipere, nosque ipſos tamquam fictos pauperes arguere, & aliqua præ amore paupertatis nobis ſponte ſubtrahere. Sic Apoſtoli, dum ſpicas vellerent præ fame: ſic Paulus in fame & ſiti, in frigore & nuditate paupertatem ſervaverunt. Sic ipſemet Chriſtus, &c. *Hucuſque piiſſimus Alvarus verè ſpiritu pauper, & conſcientioſus paupertatis obſervator.*

* * * * *

CAPUT VII.

De voluntaria inopia Chriſti Domini, B. V. Mariæ, & SS. Fundatorum Regularium Ordinum.

Q. 1. An Chriſtus Dominus voluntariam ſuſtinuerit inopiam.

R. affirm. patet ex hucuſque dictis. Inopiam in nativitate elegit Chriſtus (ut ait *S. Bern.*) ut noſtram confunderet inſipientiam, qui ſemper mollia carnis commoda ſectamur, &c. *Piehtiſſimus Angelus de Paz* meditans ſuper illud: *Et ceperunt vellere ſpicas*, Marci 2. 23. ait: magnum paupertatis Chriſti argumentum, nec non ſequacium, qui nullum cibi genus, præter ſata, quæ occurrebant, & ſilveſtres herbas, & germina campeſtria habebant. Attamen *Egenus factus eſt, ut illius inopia vos divites eſſetis.* 2. Cor. 8. 9. De hac plura infrà.

Q. 2. Utrum *B. V. Maria* vixerit in paupertate, & inopia.

R. affirm. Et quidem fuit hæc inopia valde magna, quæ juſtè poterat amantiſſimum cor ejus grandi mœrore affligere & conturbare, eò quòd in aſpera hieme non inveniret locum in diverſorio, aut commoditatem congruentem tantæ puerperæ. Attamen certiſſima agnitio voluntatis divinæ & electionis, & portabilem, & gratam fecit ei hanc inopiam. De qua

B. V. Maria ipſamet revelavit *S. Birgittæ* l. 6. revelat. c. 58. de ſe, & divino Infante, virgineoque Sponſo Joſepho, dum dixit: *Cùm verò in timoribus, & paupertate, & difficultatibus eſſemus, non fecit nobis Deus Filius meus aurum & argentum, ſed hortabatur ad patientiam; & mirabiliter ſervati fuimus ab invidis. Neceſſaria quoque provenerunt nobis quandoque ex compaſſione piarum mentium, quandoque ex labore noſtro; ita ut haberemus neceſſaria ad ſolam ſuſtentationem, non ad ſuperfluitatem; quia nihil aliud quaſivimus, niſi ſoli ſervire Deo. h. i.*

R. 2. De paupertate Chriſti, & SS. V. Matris ejus devotiſſimè ſcripsêre *D. Bonav.* & *D. Bern.* Hic tandem concludit Serm. 3. in Natali Domini: *Id ergo melius, id utilius, id potius eligendum. In omnibus mundi judicium arguitur, ſubvertitur, confutatur. h. i.*

Q. 3. An Apoſtoli tolerârint egeſtatem.

R. affirm. Patet ex jam dictis. *Confirmatur* ex illo 2. Cor. 11. 8. ubi loquitur de ſe Apoſtolus & aliis Co-Apoſtolis: *In labore, & ærumna, in vigiliis multis, in fame & ſiti, in jejuniis multis, in frigore & nuditate, &c.*

Q. 4. Quid ſenſerit *S. P. Franciſcus* de voluntaria ob Chriſtum inopia.

R. Id patet ex eo, quòd, dum cum *Fr. Maſſeo* in via, fame & ſiti cruciatus, ac laſſatus conſediſſet ad fontis oram, bibiſſetque de aqua, & comediſſet de duris fruſtulis panis oſtiatim mendicatis, nec ultra haberet, quô ſe reficeret, ſpiritu exultans

exultans excitavit ſocium ad Deo regratiandum de tam ingenti paupertatis theſauro. Quærens autem *Fr. Maſſeus*, quiſnam ille eſſet theſaurus in tanta rerum inopia; reſpondit, *illud ipſum eſſe magnum beneficium, quòd illa omnia, quæ deeſſent, à Deo ſupplerentur*, *&c.* *NB.*

Pòſt in templo, quod primum occurrit, orare cœpit Deum, ut ſibi & ſuis ſanctæ paupertatis amorem inſpiraret; idque tanto fervore, ut ex facie ignis emicaret, & ex ore incredibilis ſpiritûs & anhelitûs vehementia erumperet. Aitque ad ſocium, eamus Romam ad *SS. Apoſtolos Petrum & Paulum* exorandos, ut nos doceant tam præclarum paupertatis theſaurum rectè ac fructuosè poſſidere: is enim ita præſtans, ita divinus eſt, nos autem ita viles & abjecti, ut indigni ſimus, qui eum talibus vaſis teneamus. *Ita Specul. vit. S. Franciſci, & ſociorum.*

Q. 5. An, & cur *S. Tereſia*, aliique Sancti plùs timuerint copiam, quàm inopiam rerum temporalium. NB.

R. 1. Hanc veritatem de ſe fatetur *S. Tereſia* l. de vera perfect. c. 2. dum inquit: *Memineritis ſorores, hanc admonitionem eſſe magni momenti, & poſt meam mortem multùm vobis profuturam: ideoque illam in ſcriptis relinquo; nam, quamdiu vobiſcum ſuperero, frequenter illam volo vobis inculcare. Ipſa enim ſatis experta ſum, eam plurimi intereſſe. Quò minus habeo, eò expeditiorem à curis me invenio. NB. Teſtis eſt mihi Deus (ut ita clarè loquar) quòd graviùs angar rerum co-*

pia, quàm inopiâ. Fortaſſe iſtius meæ perſuaſionis ratio hæc eſt; quia in me ipſa experta ſum, quòd in defectibus clementiſſimus Deus citò de neceſſariis providet. h. i.

R. 2. Similiter de pretio inopiæ ſenſit ſanctus ille paupertatis amator *Iſaac Monachus*, de quo *S. Gregorius* l. 3. dialog. c. 14. qui cùm oblatas monaſterii uſui poſſeſſiones reſpueret, cauſam rogatus dixit: *Se ita metuere paupertatis ſuæ ſecuritatem perdere, ut avari ſolent divitias cuſtodire.* h. i.

R. 3. Pariter affecta fuit *S. V. Clara*, quæ perpetuum paupertatis privilegium (ut vocabat) ab Innocentio IV. precata fuit. Cujus petitioni tam piæ & devotæ piè & devotè Pontifex arriſit & annuit. Eadem Sacra Virgo, quæ ſpiritum paupertatis quaſi ſuxit ex *Seraphici Patris Franciſci* eloquiis & exemplis, oblatâ ſibi pro ſui monaſterii indigentia ſublevanda refutat poſſidere; ut ſonat Antiphona in die Feſto: *Oblata per Gregorium refutat poſſidere, nihilque tranſitorium cum Chriſto vult habere.* Et Reſponſ. *Hæc paupertatis titulo pollens, intitulata; poſt Chriſtum ſine ſacculo currit exonerata: relicto foris ſæculo, mens intus eſt ditata.* ℣. *In paupertatis nidulo, noſtri præſepis parvulo pauperi conformata.*

R. 4. *S. P. N. Franciſcus* planè inhibebat Fratribus ſuis, ne peterent, aut oblatas reciperent plures eleëmoſynas, quàm indigerent pro præſenti, vel imminenti tempore, cum aliorum pau-

pauperum damno, & ſanctæ matris paupertatis offenſa. Quam quidam ex Ordine ejusdem ita dilexit, ut, dum videret eam in aliquo Conventu non ſervari ad mentem S. Patris, altum ingemuerit, & fleverit: de cauſa ſui fletus rogatus dixerit: *Mater mea eſt mortua*, id eſt, *S. Paupertas proſcripta eſt à noſtro Conventu.*

R. 5. Cauſa autem, ob quam dicti Sancti, & alii S. Paupertatis Filii & Sponſi plùs anxiati & triſtati ſubinde fuerint de copia, quàm de inopia, hæc eſt; quia timebant judicia Dei, ne fortè hac temporali benedictione ſola præmiares bona eorum opera, ſine ſpe ulteriori æternalium. Deinde, quia (ut *S. Bonav.* advertit) copia temporalium, teſte experientia, faciat Religioſos molles, diſſolutos, tepidos, guloſos, remiſſos, delicatulos, ſubinde etiam luxurioſos, Deique oblivioſos, & irregulatos, niſi ſolidior timor Dei retrahat, & fræno temperantiæ coërceat illecebram.

Proinde ſeductor verſipellis animarum ſæpius tentavit per eleëmoſynarum copiam *S. Franciſci* Ordinem exterminare, aut à rigore ſancto dejicere, prout legitur in Chron. Ordinis noſtri. Hac de cauſa, dum nimiarum eleëmoſynarum affluentia impediret Fratrum devotionem, paupertatis ſimplicitatem, Ordinis rigorem, diſciplinæ regularis obſervantiam, ac religioſæ ſolitudinis quietem in Conventu illo, in quo mortuus fuerat *B. Petrus Cataneus* ex Ordine Minorum, qui crebris miraculis hominum devotionem & frequentiam attrahebat; *S. P. Franciſcus*

ciſcus ſtans ſupra ſepulchrum illius mandavit ei in virtute S. obedientiæ, ut deſineret facere miracula? & illico deſiit.

Similiter in medulla vitæ *S. Bernardi* legitur quidam Abbas in Monaſterio Clara-Vallenſi huic mellifluo S. Patri poſt mortem (uti & prævié in vita) miraculis clariſſimo mandaſſe, ob eamdem cauſam, cum ſimili effectu. Unde & contigit, quòd poſtmodum dæmon ex obſeſſo exprobrârit alteri cuidam Abbati volenti mediantibus S. Reliquiis de *S. Bernardo* malignum hoſtem ejicere, dicens: *Non ſcis tu Abbatule, quòd tuus Bernardus non faciat ampliùs miracula?*.

CAPUT VIII.

De Statu Paupertatis.

Q. 1. Quis dicatur ſtatus paupertatis, de quo Concil. Trid. ait: *Mobilium verò uſum ita Superiores permittant, ut eorum ſuppellex ſtatui paupertatis, quam profeſſi ſunt, conveniat, nihilque ſuperflui in ea ſit, &c.*

R. 1. Cùm dicatur in hoc textu, quòd ſuppellex debeat ſtatui paupertatis convenire, & inſuper ſuperfluitate carere; clarum eſt, quòd ſtatus paupertatis aliquid ſignificet ultra carentiam ſuperfluitatis. Itaque, *Status*, ex *D. Thom.* & aliis DD. *eſt immobilis vitæ conditio, per quam alteri obſtricti ſumus*; hinc

R. 2. Status in lc. dicitur *ſtabile vivendi genus, cui annexum eſt votum paupertatis, &c.*

R. 3.

R. 3. Status in hc præter carentiam proprii (ex mente Concilii, quæ colligitur ex contextu) inſuper etiam ſignificat, quòd non debeat eſſe exceſſus in pretioſitate, curioſitate, coloris varietate, mundana raritate, exotica nugacitate, ſingulari novitate, aut rei ipſiuſmet inutilitate &c. Neque in modo utendi peccetur contra religioſam modeſtiam, parſimoniam, frugalitatem, vilitatem &c. de qua

R. 4. *S. Bonav.* in c. 6. regulæ inſuper requirit; *Profeſſores altiſſimæ paupertatis, oportet, quòd omnia, quæ in eorum uſum veniunt, habeant, ut eſt poſſibile, parvitatem, vilitatem, ac tenuitatem.* ubi per ly tenuitatem *Thomas à Jeſu* Diſcalc. in append. de perfectione paupert. intelligit *frugalitatem.*

Q. 2. An ſtatus paupertatis inſuper exigat exteriorem in veſtibus ſqualorem.

R. 1. *negat.* immò fortè potius talem ſqualorem, ſi ſordidus ſit, excludit, maximè inter Religioſos communiter viventes; apud quos proinde talem ſqualorem non invenimus, ſed in rigore & auſteritate exteriori poſſibilem munditiam, neutiquam tamen ſplendidum nitorem, divitibus potius quàm pauperibus competentem. De qua *S. Bern. Paupertas mihi ſemper placuit, ſordes numquam.* Et de *B. Pio V.* legitur, quòd *fuerit amator paupertatis, ſed mundæ.* Et *S. Tereſia* dicere ſolebat, quòd Religioſus in cella aliquid habere debeat, quòd S. paupertatem ſingulariter redoleat.

R. 2. Poteſt nihilominus ſaltem privatus ali-

ciſcus ſtans ſupra ſepulchrum illius mandavit ei in virtute S. obedientiæ, ut deſineret facere miracula? & illico deſiit.

Similiter in medulla vitæ *S. Bernardi* legitur quidam Abbas in Monaſterio Clara - Vallenſi huic mellifluo S. Patri poſt mortem (uti & præviè in vita) miraculis clariſſimo mandaſſe, ob eamdem cauſam, cum ſimili effectu. Unde & contigit, quòd poſtmodum dæmon ex obſeſſo exprobrârit alteri cuidam Abbati volenti mediantibus S. Reliquiis de *S. Bernardo* malignum hoſtem ejicere, dicens: *Non ſcis tu Abbatule, quòd tuus Bernardus non faciat ampliùs miracula?*

CAPUT VIII.

De Statu Paupertatis.

Q. 1. Quis dicatur ſtatus paupertatis, de quo Concil. Trid. ait: *Mobilium verò uſum ita Superiores permittant, ut eorum ſuppellex ſtatui paupertatis, quam profeſſi ſunt, conveniat, nihilque ſuperflui in ea ſit, &c.*

R. 1. Cùm dicatur in hoc textu, quòd ſuppellex debeat ſtatui paupertatis convenire, & inſuper ſuperfluitate carere; clarum eſt, quòd ſtatus paupertatis aliquid ſignificet ultra carentiam ſuperfluitatis. Itaque, *Status*, ex *D. Thom.* & aliis DD. *eſt immobilis vitæ conditio, per quam alteri obſtricti ſumus*; hinc

R. 2. Status in lc. dicitur *ſtabile vivendi genus, cui annexum eſt votum paupertatis, &c.*

R. 3.

R. 3. Status in lc: præter carentiam proprii (ex mente Concilii, quæ colligitur ex contextu) inſuper etiam ſignificat, quòd non debeat eſſe exceſſus in pretioſitate, curioſitate, coloris varietate, mundana raritate, exotica nugacitate, ſingulari novitate, aut rei ipſiuſmet inutilitate &c. Neque in modo utendi peccetur contra religioſam modeſtiam, parſimoniam, frugalitatem, vilitatem &c. de qua

R. 4. S. Bonav. in c. 6. regulæ inſuper requirit; *Profeſſores altiſſimæ paupertatis, oportet, quòd omnia, quæ in eorum uſum veniunt, habeant, ut eſt poſſibile, parvitatem, vilitatem, ac tenuitatem.* ubi per ly tenuitatem *Thomas à Jeſu* Diſcalc. in append. de perfectione paupert. intelligit *frugalitatem.*

Q. 2. An ſtatus paupertatis inſuper exigat exteriorem in veſtibus ſqualorem.

R. 1. negat. immò fortè potius talem ſqualorem, ſi ſordidus ſit, excludit, maximè inter Religioſos communiter viventes; apud quos proinde talem ſqualorem non invenimus, ſed in rigore & auſteritate exteriori poſſibilem munditiam, neutiquam tamen ſplendidum nitorem, divitibus potius quàm pauperibus competentem. De qua *S. Bern. Paupertas mihi ſemper placuit, ſordes numquam.* Et de *B. Pio V.* legitur, quòd *fuerit amator paupertatis, ſed munda.* Et *S. Tereſia* dicere ſolebat, quòd Religioſus in cella aliquid habere debeat, quòd S. paupertatem ſingulariter redoleat.

R. 2. Poteſt nihilominus ſaltem privatus aliquis

quis extra communitatem vivens, ex amore paupertatis, immò & abundantis in Deum charitatis, ac deſiderio pro peccatis ſatisfaciendi copioſiùs, tales ſqualidas auſteritates in ſe aſſumere, v.g. cilicium numquam deponere, quamvis ex ſudore putreſcens, veſtem interiorem numquam lavare, ſtratum in cinere & pulvere eligere, vexationem à muribus, fœtoremque à cimicibus conſtanter tolerare &c. Qualia exempla multa leguntur de aliquibus ſanctis Eremitis, aliiſque religioſis. Dixi autem *privatus &c.* quia ſæpe non expedit in religioſa communitate viventi, in ſimilibus exoticè ſingularem eſſe, ad arcendum ab aliis horrorem, & à ſemetipſo vanæ gloriæ periculum &c. vel hypocriſin.

Q. 3. An ſtatus religioſæ paupertatis excludat non neceſſaria,

R. affirm. cum *S. Bonav.* in Reg. de reform. mentis, ubi inquit: *Attende ſemper, ut nihil habeas in cella, niſi neceſſaria: & hoc dico de minimis rebus; ne fortè negligendo modica, paulatim cadas ad majora. Ait enim Auguſt. Vitaſti grandia, vide, ne obruaris arena--- quantò quis perfectiùs paupertatem amaverit, tantò meliùs de neceſſitate judicabit---iſta neceſſaria ſunt, ſine quibus eſſe non poſſimus.* h. i.

R. 2. Hæc tamen neceſſitas habet aliquem graduum latitudinem ſecundùm magis & minus: à qua proinde non debent excludi congrua commoditas, & ſubinde moderata religioſa recreatio, ludus & jocus, juxta quod permiſerit Eutrapelia, conſideratis circumſtantiis loci, temporis, perſona-

ſonarum, coram quibus &c. unde quod eſt utile ad recreandum religioſum ex ſtudiis fatigatum, viresque corporis & mentis pro futuro reſtaurandas, cenſetur in ſuo genere & gradu neceſſarium. Nam, ut ait *S. Bonav.* q. 9. circa Regul. *aſſiduum lucrum in ſtudio S. Scripturæ, in devotionis deſiderio, in tentationis certamine, in æternæ ſolitudinis vigore, ita conſumit & deſiccat vires corporis, ut, niſi exteriùs quandoque aliquatenus refocillentur, non valeant diu ſubſiſtere.* h. i.

R. 3. *S. Anton. Abbas* in ſua Regula §. 8. ita monet: *Ne reſerves tibi plus quàm indiges: nec elargiaris plus quàm potes.* & §. 32. *Ne comedas ad ſatietatem; nec dormias, niſi parum, & veniens ad te Angeli.*

R. 4. *Iſaias Abbas* in Regul. §. 56. ita jubet: *Comede ſemel in die, ſed non ad ſatietatem. Præbe corpori tuo, quantum indiget, juxta exigentiam naturæ.* h. i.

Q. 4. Quis ſit finis ſtatûs paupertatis. *R.* cum communi DD. ex *D. Th.* quòd ſit hic, ut poſſit homo Deo, & ſpiritualibus melius vacare, & ad amoris ejus perfectionem commodiùs & ſecuriùs pervenire. Sicut enim, juxta dicta ſuprà, & *D. Th.* 2. 2. q. 186. a. 3. in corpore, *Paupertas ad perfectionem charitatis obtinendum primum fundamentum eſt*; ita juxta eundem in reſp. ad 4. *voluntaria paupertas eſt efficax exercitium perveniendi ad perfectam charitatem: & ideò multum valet ad cæleſtem beatitudinem aſſequendum.* h. i.

Q. 5. In quo conſiſtat perfecta renuntiatio paupertatis. *R.* quòd in perfectò explendo Chri-

ſti

ſti conſilio: *Qui non renuntiaverit omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Luc. 14 33. Ad quod alludens *S. Bern.* ſcribit ad Sinon. Archiep. *Felix, qui nihil ſibi retentat ex omnibus quæ habet, non foveam, ut vulpes; non tamquam volucres nidum; non loculos, quomodo Judas: non domos, ſicut nec Maria locum in diverſorio: imitatus profectò illum, qui non habebat, ubi caput reclinaret.* h. i. Ubi per foveam intelligitur cupiditas terrenorum, per nidum ambitio, per loculos pecuniæ affectus, per locum in diverſorio domorum proprietas, ſecundùm quod dicunt ſæculares: *Proprius eſt focus multò pretioſior auro.* Eigen Herd iſt Gelts werth. At ſervi Dei aliter loquuntur, ut ſequantur exemplar virtutum Chriſtum, qui non habuit, ubi caput reclinaret.

CAPUT IX.

De aliis requiſitis ad vitam more pauperum virtuosè ducendam in Religione.

Q. 1. Quid ſignificet hæc conſtructio: *Pauperem vitam ducere.* Tob. 4. 23. *Noli timere fili mi: pauperem quidem vitam gerimus, ſed multa bona habebimus, ſi timuerimus Deum, & receſſerimus ab omni peccato, & fecerimus bene.* h. i.

R. 1. Quòd generet triplicem ſenſum etiam in vulgata acceptione. Nam 1. ſignificat idem, quod vivere abſque pace & concordia, Deique benedictione. Quod v. g. verificatur de conjugibus, inter ſe diſcordibus, dum vir eſt prodigus, pota-

tor

tor &c. Mulier rixoſa, garrula, &c. filius contumax, rebellis &c. & hinc panis defectus in domo &c. *Secundò* idem, quod miſerè vivere: quod evenit illis, qui per fortunæ invidiam, aut bella, incendia; furta ad egeſtatem coactam devenêre. *Tertiò* idem; quod, ex amore virtutis modicis contentari &c. in quo ſenſu non dicit miſeriam; ſed potius aliqualem beatitudinem, juxta dictum *S. Bern.* Epiſt. 103. *Beatus, qui poſt illa non abiit; quæ poſſeſſa onerant, amata inquinant, amiſſa cruciant.* In ultimo ſenſu intelliguntur verba cit. ex Tobia. De hoc ultimo ſenſu

R. 2. Pauperem vitam ducere, ex modo & ſenſu loquentium ſignificat, in multis neceſſariis vel ſæpe, vel ſubinde penuriam, parcitatem, tenuitatem, vilitatem, ac aſperitatem pati. Quod ſi fiat ex electione, & amore virtutis, magni eſt meriti, & præmii; ſpectatque ad laudabilem ſequelam Chriſti, juxta dicta: (Quamvis hic vivendi modus apud multos Religioſos ſit odibile bonum.) Si autem extrinſeca adverſitas ad talem ſtatum aliquem deducat, eſt quidem infelicitatis, & neceſſitatis; attamen poteſt eſſe materia virtutis; in quantum *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Rom. 8.

Q. 2. An, licet votum paupertatis *per ſe* non obliget ad tolerandum inopiam in neceſſariis, (prout jam tum ſuprà reſolutum) attamen perfectio paupertatis voluntariæ ſaltem ex conſequenti coëxigat patientiam in defectu neceſſariorum vitæ ſubſidiorum, aut fomentorum, ita ut in hoc ſe prodat verus amor paupertatis, qui ſolus

lus eſt virtus, non verò paupertas nudè inſpecta virtus eſſe poteſt.

R. affirm. Ita enim *S. Auguſt.* in Regula: *illos ſanè exiſtiment ditiores, qui in ſuſtinenda parcitate fuerint fortiores: melius eſt enim minùs egere, quàm plus habere.* Et *S. Bonav.* in epiſt. ad Provinciales: *fœdum eſt, profanumque mendacium, paupertatis voluntariæ profeſſorem ſe aſſerere, & rerum penuriam pati nolle.* h. i.

Et *S. Franciſc. Saleſ.* introduct. ad vitam devotã p. 3. c. 16. inquit: *Ne contriſteris, ſi minora æquo & debito tibi ſubſidia præbeantur. In hoc namque paupertatis excellentia & dignitas conſiſtit. Velle eſſe pauperem, & nullum velle incommodum habere, nimis quàm magna ambitio eſt: idem namque eſt, ac velle ſimul honorem paupertatis, & commoditatem divitiarum ac opum habere.* h. i.

R. 2. Paupertas religioſa etiam gaudet vilitate, & modicitate, ita *S. Bened.* in Regula. *Monachus omni vilitate vel extremitate ſit contentus: vilitate* (inquit *Hugo Menardus* c. 16. concord. Reg. §. 1.) *in cibo & potu, veſtimento, calceario, & quocumque opere injuncto.*

Ante illum *S. Baſil.* in Regulis fuſiùs diſputatis interrog. 20. *Alius venit ex ſæculari vita, diſcat operibus, quod & ratio non perſuaſit; formam & exemplar vitæ frugalioris accipiat: recordetur menſæ Chriſtianorum, & non pudendæ propter Chriſtum paupertatis.* h.i.

Joannes Heſſelius, qui Concil. Trid. interfuit, c. 83. in Decalog. temerè ac ſtultè voventibus annumerat illos, qui vovent paupertatem, non expenſo

penſo prævie apud ſe, an verè cupiant in hoc mundo pauperum vitam ducere.

De S. P. *Franciſco S. Bonav.* c. 7. inquit: *in hoc præcipuè ſuus offendebatur aſpectus, ſi quidquam videret in fratribus, quod paupertati non per omnia conſonaret.* Hinc etiam

Soc. Jeſu in Summario Conſtit. §. 25. *Victus, veſtitus, & lecti ratio erit ut pauperibus accommodata: & unuſquiſque ſibi perſuadeat, quod, quæ viliſſima erunt ex iis quæ domi ſunt, ei tribuentur, propter ipſius majorem abnegationem, & ſpiritalem profectum.* h. 1.

Q. 3. An ergò arguendi Religioſi illi, qui interdum meliora, delicatiora, & ſapidiùs condita comedunt, nobilioraque vina bibunt, quàm ſæculares &c.

R. Quòd, ceteris paribus, in hoc minimè culpandi ſint, quia non culpabiles: excuſantur enim ex multiplici capite. Nam 1. hoc ſubinde ſignum manifeſtũ eſt inopiæ eorum; quam homines prævidentes, ex devotione meliora mittunt illis, aut ferunt (ut ait *S. Bonav.*) ſuo proprio ori ſubtrahunt meliora, eiſque utpote pauperibus Religioſis, de quibus optimam habent opinionem, dant tamquam Chriſto. Et pauperum eſt, comedere illa quæ apponuntur, aut ſpontè offeruntur illis. Vide de his *Georgium Gobat* in lib. de Ebrio.

II. Quia, ut legitur in vita *Joan. Tauleri,* iis, qui rigido virtutum exercitio atterunt vires corporis, & mentis, non tantùm favendum, ſed & ſuadendum eſt, ut meliori alimento eaſdem reſtaurent.

III. Quia

III. Quia utuntur devoti Religioſi meliori alimento, ad conſurgendũ in majorem laudem conditoris ciborum; & ut ſint aptiores, ferventiores in ejus ſervitio, amore, & laude; prout de S. P. *Franciſco* legitur.

IV. Quoniam Deus fovet; & procurat eis meliora, tamquam filiis ſibi gratioribus; qui illa alioquin ex ſe deſpicerent, nec quærerent.

V. Solitudo religioſa, & virtutum internarum exercitia non permittunt, ut groſſioribus cibis utantur; quia aliquando tales Religioſi valde debilitantur in corpore, capite, ſtomacho; hinc, ne planè inutiles efficiantur, & magis oneroſi ſuo monaſterio, præſtat eorum naturas meliori cibo & potu fovere & conſervare. Attamen ex gulo-ſo affectu talia quærere culpabile eſſet in ipſis.

VI. Quia ſubinde aſſueti talibus in ſæculo, contraherent infirmitatem, ſi de extremo ad extremum ſine medio ſalientes, vellent illico naturam ad duriora aſſuefacere, & frangere.

VII. Quia Religioſi tales ſubinde non habent alios cibos. Et quia ſæpe difficultatem habent in mendicando talia, haberent majorem & duplicem difficultatem, ſi poſtmodum non bene præparata cogerentur manducare.

VIII. Sæpe boni Patroni talia ſic accommodata mittunt eis ita, ut velint cum eis inde in eorum refectorio comedere: ideoque illi interim juxta Regulam manducant de appoſitis, & veſcuntur cibo alieno, & patronorum talium quaſi inſtrumentali miniſterio ut ſervi Dei reficiuntur.

IX. Re-

IX. Religioſus quilibet bona intentione, & voluntate pia præditus, ſe inveniens in tali occaſione, virtuosè comedit & bibit, ſi cogitet, quòd Dei ſervum reficiat ea intentione, & fine, ut Deo meliùs ſerviat. *S. Bern.* in Spec. Monach. *Si quid ſuper appoſitum fuerit, quaſi de cælo miſſum accipe.*

X. Secundùm monita *S. Franciſci Saleſ.* religioſus melius facit, talia ex obedientia, & charitate comedendo, quàm ex ſenſuali ſingularitate abſtinendo. Et in ſimili caſu poteſt meliùs exercere virtutem, ſcil. non abſtinendo ex ſuperbia, nec tamen ſe ingurgitando ex intemperantia, nec alios ſcandalizando ex ſingularitate notabili. h. i.

CAPUT X.

De Diſcretione ſervanda in paupertatis rigore, ſeu inopia.

Q. I. An diſcretio prudentis permittat, aut exigat, ut Religioſus diligat, & quærat pati aliquam propter Chriſtum inopiam.

R. Licèt hoc non ſit ſtricti præcepti, eſt tamen opus conſilii, majoris virtutis indicium, perfectioriſque Chriſti ſequelæ non vulgare argumentum. Cujus rationem dat *S. Bonav.* in Tract. de paupertate Chriſti contra Magiſtrum Guiliel. dum inquit: *Duplex eſt inopia, quædam involuntaria, quæ inducit defectum mentis, & pronitatem, ac occaſionem inducit ad peccandum. Alia voluntaria, quæ habet adjunctam ſufficientiam,*

 juxta

juxta illud 2. Cor. 6. *tamquam nihil habentes, & omnia poſſidentes. Et hac diſponit ad juſtitiam perfectam; quia NB. mentem facit ad bonum idoneam: ſicut è contra radix omnium malorum eſt avaritia.* h. i.

Q. 2. Qualiter diſcretio moderare debeat inopiam ſeu egentiam in uſu alimentorum à Religioſo ſumendorum.

Reſp. Ex doctrina quam dedit Chriſtus *D. Birgit.* revelat. extrav. c. 13. his verbis. Licèt Mater mea perfectiſſimam habuit abſtinentiam; ſic tamen diſcretè gubernavit corpus ſuum, ut non frangeretur aliqua ſuperfluitate, & violentia. Et licèt Phariſæi, & multi adhuc Religioſorum non utantur vino, propter hoc tamen non appropinquant mihi, quia non habent fundamentum continentiæ, ſcilicet humilitatem, & diſcretionem. Ideo cùm ſublimiora aliqua proponuntur, ponderanda & diſcutienda ſunt ab infirmis, ut non faciant, quantum volunt, ſed quid expedit, & quid licet. Ecce enim jejunare in pane & aqua, ſanis eſt bonum, ſed non eſt ſummum bonum: NB. *Summum bonum eſt charitas, ſine qua non eſt ſalus.* Sine jejunio verò panis & aquæ, omnis ſalvari poteſt, ſi adhæſit perfectio fidei, & diſcretionis, & juſta cauſa. NB. *Ergo quia tempora mutata ſunt, loca frigida, corda tepida, & vaſa debilia; ideo locator palmitum mitigare poterit aſpera, & arida ſuccis irrigare.* Hoc eſt ſic intelligendum, quòd permiſſum eſt jejunantibus in pane & aqua, poſſe comedere legumina, & aquam coctam bibere.

bibere: nam aridus eſt panis, & arctus ſine leguminibus. Et aſpera & frigida eſt aqua, niſi coquatur more ptiſanæ; aut in hordeo excolatur. *Hucuſque Chriſtus ad S. Birgittam.* Hæc eadem audivit in ſpiritu: *etiamſi decies comederis, & biberis in die propter obedientiam, non tibi imputabitur in peccatum.* Revelat. extravag. c. 61.

Q. 3. An Sanctis, qui olim fuerunt paupertatis eximii cultores in terris, nunc quoque parcus & pauper ornatus ſit apponendus in exornandis ipſorum templis aut altaribus.

R. 1. Si pauper & modicus; attamen mundus ornatus ex ſincero paupertatis amore deferatur, proculdubio id placebit Sanctis talibus. *Nihilominus*

R. 2. Etiam non diſpliciturum iiſdem Sanctis, ſi pretioſus ornatus iis modò cum interno reverentiæ, & debiti honoris affectu deferatur. *Probatur* ex eo, quod evênit B. mem. *Patri Joſepho de Copertino* Ord. Min. Convl. cùm enim perveniens Aſſiſium, videret Altare S. P. N. Franciſci, olim acerrimi paupertatis amatoris & propugnatoris in terris, adornatum variis pretioſis lampadibus, argenteiſque candelabris; quodammodo ſuſpenſus cogitationibus ita ſecum loquebatur: *Quomodo ſanctus Pater noſter, qui olim tantopere ſanctam paupertatem adamavit, nunc in medio auri & argenti, diverſique pretioſi apparatus conſiſtit!* Audivitque hoc S. Patris reſponſum intra ſe: *Non mirare Fili; nam honores iſti non exhibentur mihi, ſed Deo meo. Non vides quòd in Altari hoc ſit reconditum SS. Sacramentum? huic offeruntur,*

& offerri debent talia. Ego hic ſubſiſto in hoc loco ſubterraneo, ubi vix in tribus lampadibus accenditur, & fovetur lumen. Hæc in vita ejus.

Q. 4. Qualiter *S. P. Franciſcus* præceperit diſcretionem in paupertatis arctitudine. R. idipſum ſatis liquet ex eo, quod de ipſo ſcribit *S. Bonav.* c. 5. vit. §. 6. his verbis. Licèt autem pro viribus ad vitam auſteram fratres induceret; non tamen ei placebat diſtrictionis ſeveritas, quæ pietatis non induit viſcera, nec eſt diſcretionis ſale condita. Cùm enim quadam nocte unus ex fratribus præ nimietate abſtinentiæ admodum fame cruciatus nullam poſſet habere quietem; *Intelligeretque pius paſtor ovi ſuæ imminere periculum; vocavit fratrem, appoſuit panem: &, ut ruborem ei tolleret, cœpit ipſe primò comedere, eumque ad manducandum dulciter invitare.* Depoſuit Frater verecundiam, ſumpſit cibum, gaviſus quàm plurimùm, quòd per circumſpectam condeſcenſionem paſtoris, & corporis evaſiſſet diſpendium, & non modicum accepiſſet ædificationis exemplum. Manè facto, fratribus convocatis in unum, vir Dei referens, quod acciderat nocte, provida commonitione ſubjunxit: *Sit vobis, Fratres, non cibus, ſed charitas in exemplum.* Docuit inſuper eos, diſcretionem ſequi ùt aurigam virtutum, non eam, quam caro ſuadet, ſed quam edocuit Chriſtus: cujus ſacratiſſimam vitam expreſſum conſtat eſſe perfectionis exemplar. *Hucuſque textus vitæ lc.*

Q. 5. Quid faciendum Religioſo privato, ut

minùs

minùs exponat ſe periculo exceſſus contra arctum uſum temporalium.

R. Quòd diſcretè ſtudeat ſibi earum rerum non neceſſariarum denegare uſum, quarum difficile eſt cohibere abuſum, v.g. in minùs neceſſario cibo, potu, ludo, joco, recreatione &c. De quo *Caſſian.* l. 5. de inſtit. renuntiant. c. 7. *Faciliùs videmus viros, qui totum ſibi pro continentiæ amore denegarent, quàm qui eſcas ſub infirmitatis occaſione, ſumentes, menſuram ſufficientiæ cuſtodiant.* h. i. Hujus autem rationem in experientia fundatam dat

S. Leo Papa ſer. 12. dum inquit: *Per licitos uſus ad immoderatos tranſitur exceſſus, dum per curam ſalutis irrepit delectatio voluptatis: & non ſufficit concupiſcentiæ, quod poteſt ſatis eſſe naturæ.* h. i. Idipſum aſſerit *S. Aug.* l. 10 confeſſ. cap. 31. dicens: *quod ſaluti ſatis eſt, delectationi parum eſt.* Idem *S. Leo* ſerm. 5. de jejun. 10. menſis, inquit: *Quotidiano experimento probatur, potùs ſatietate aciem mentis obtundi, & ciborum nimietate vigorem cordis hebetari: ita ut delectatio edendi etiam corporum contraria ſit ſaluti; niſi ratio temperantiæ obſiſtat illecebræ, &, quod futurum eſt oneri, ſubtrahat voluptati.* h. i.

* * *

CAPUT XI.

De Religioſorum quorumdam laudabili mendicitate.

INter præclaros varios Religioſos Ordines aliqui vocantur Mendicantes, qui vi ſui primævi inſtituti, ad majorem voluntariæ paupertatis rigorem ſuſtinendum, ex mendicato vivunt, licèt non tenerentur mendicare, ſi aliunde habere poſſent, v. g. ex ſponte propter Deum à fidelibus oblatis. Horum mendicantium Ordinum varia ſunt privilegia, illis à pluribus Summis Pontificibus collata, intuitu meritorum plurimorum, & fructuum à plurimis Sanctis horum Ordinum in Eccleſiam Dei derivatorum. In quibus tamen alii Ordines non mendicantes, ex ſpeciali privilegio Pontificio communicant cum ipſis. De hac mendicitate magna lis ab initio fuit, & quæſtio in Eccleſia, an mendicare ſit licitum, an virtuoſum, an Religioſis concedendum, an dedecens ſtatum religioſum, an probroſum &c. Has quæſtiones decidemus.

Q. 1. An mendicitas ſit Deo placita. *Reſpondet S.P.N. Franciſcus* (prout c. 7. vitæ §. 7. ſcribit *D. Bonav.* his formalibus: *Beneplacitum eſt Domino in paupertate, & ea maximè, quæ voluntaria pro Chriſto mendicitas eſt. Hanc dignitatem regalem pro nobis Dominus Jeſus egenus factus aſſumpſit.* h. i. Et ob hanc cauſam mendicitatem amplexi ſunt Sancti; quia ipſa reluxit in exemplo Chriſti; cujus proinde ſequela eſt. Sed

Quæres 2. Conſtatne certitudinaliter, quòd

Chriſtus

Chriſtus mendicârit. *R. affirm.* cum comm. DD. Theolg. & Aſcetarum. Unus ex illis *D. Bern.* in ſerm. de amiſſione pueri Jeſu, ſic hunc ſuum Deum egenum factum alloquitur: *per illud triduum ubi eras bone Jeſu? quis cibum aut potum miniſtravit?* Reſpondet ſibi ipſi: *ut te per omnia noſtra conformares paupertati, ut in te humana natura calamitates ſuſciperes, quaſi unus è turba pauperum ſtipem per oſtia mendicabas*, h. i.

Ipſe quoque Dominus Jeſus adultior factus, dum prædicare inciperet, mendicavit potum aquæ à muliere Samaritana *Joan. 4.* victum à mulieribus miniſtrantibus: aſellum & pullum, cùm volebat ingredi Jeruſalem. *Matth. 21.* diverſoriũ, ubi paſcha manducaret cum diſcipulis, *Luc. 22.* Hoſpitium in domo Zachæi, *Luc 19.* item apud Simonem, & Martham; tandemque in alieno quaſi mendicato ſepulchro reconditus.

Q. 3. An dicta ergo Religioſorum aliquorum mendicitas ſpectet ad perfectionem.

R. affirm. ex doctrina *S. Thom.* opuſc. 19. c. 7. ubi inquit: *Aſſumere mendicitatem propter Chriſtũ, ad perfectionem vitæ pertinet, ſicut & cetera pœnitentiæ opera, in quibus Religiones fundantur*-- Et infra: *Nihil poteſt eſſe inter opera pœnitentiæ, quod hominem magis humilem, & abjectum reddat, quàm mendicatio: Unde naturaliter omnis homo mendicare erubeſcit. Ergo ſicut ad ſtatum perfectionis pertinet quòd homo jejunia, & vigilias aſſumat, ut carnis concupiſcentiam domet; ita ad perfectionem vitæ pertinet, ſi quis mendicitatem aſſumat propter Chriſtum, ut ſpiritum humiliet.* Hæc angelicè Angel. Doctor.

Q. 4 An voluntaria mendicitas ſit probroſa, quæ alicui verecundiam rationabiliter generare poſſit, & debeat.

Reſp. Quòd nequaquam ſit probroſa ex ſe, ſi voluntariè propter Chriſtum ſit aſſumta. *Ratio eſt;* quia de illa *S. P. Franciſcus* in ſua Regula à Chriſto ſibi litera-tenus dictata ſic ait c. 6. *Fratres vadant pro eleemoſynâ confidenter, nec oportet eos verecundari; quia Dominus pro nobis ſe fecit pauperem in hoc mundo.* h. i.

II. L. 1. imit. c. 7. §. 1. *Non te pudeat aliis ſervire amore Jeſu Chriſti, & pauperem in hoc ſæculo videri.* h. i.

III. Chriſtus l. 1. revelat. c. 2. ad *S. Birgittam: Tu autem ſponſa mea, ſi nihil, niſi me deſideraveris, ſi omnia pro me contempſeris, ego dabo tibi ſtipendium pretioſſimum, & dulciſſimum, non aurum & argentum, ſed meipſum dabo tibi in Sponſum & præmium, qui ſum Rex gloriæ. NB. Si autem erubeſcis eſſe pauper & deſpecta, conſidera, quia Deus tuus præcedit te, quem ſervi, & amici reliquerunt in terra; quia non amicos terrenos quæſivi, ſed cæleſtes.* h. i.

IV. B. V. M. ad *S. Birgittam* l. 4. revelat. cap. 76. *Dives Deus venit in mundum pauper, ut exemplo oſtenderet terrena tranſitoria eſſe: & ut homo Domini ſui addiſceret, nec NB. erubeſceret paupertatem, ſed ad veras divitias & cæleſtes feſtinaret. Ideo cum paupere piſcatore inchoabat pulcherrimam diſpoſitionem Eccleſiæ.* h. i.

V. Immo voluntariam ob amorem Chriſti mendicitatem eſſe potius honorabilem, immo & hono-

honorificam, teſtatus eſt *S. P. N. Franciſcus*, (de quo *S. Bonav.* lc.) cùm enim cum Domino Hoſtienſi accumberet, (qui poſtmodũ *Gregorius IX.*) & in menſa ejus veſceretur pane, à ſe prævie pro amore Jeſu emendicato, audiit deſuper aliquam exprobrationem à prædicto Domino, quaſi ipſius panem contempſiſſet, adducendo fruſtula panis mendicati; reſpondit eidem vir devotus: *Magnum mi Domine, vobis honorem exhibui, dum majorem Dominum honoravi: hanc dignitatem regalem, &c*, prout ſuprà in q. 1. huius Cap.

VI. Magnus *S. Gregorius Nazianz.* in apologia mirè gloriatur de inopia, dicens: *Sed paupertatem, & inopiam exprobrabunt? at iſtæ ſunt divitiæ meæ: hæc me non ſolum gloriantem, ſed & arrogantem facit. Videntur enim mihi inimici, dum hoc objiciunt, objicere, quòd in veſtigiis illius incedam, qui propter nos inops factus eſt, cùm eſſet dives. Atque utinam exuere me poſſem panniculis iſtis, quibus circumdari videor, ut nudus effugerem ſpinas ſæculi, quæ retinent, & revocant pergentes ad Deum! h. i.*

VII. Inſuper Ethnici in hoc ſaniori ſenſu confundunt Catholicos, immo & multos Religioſos. Inter illos loquatur unus *Ariſtides* Vir ſummus Athenis, qui cùm ibidem viveret in magna egeſtate, objicientibus hanc voluntariam inopiam, ſcitè reſpondit, *eos, qui pecuniam, qua abundant, in pravos uſus conferant, paſſim reperiri; at, qui paupertatem generosè ferant, eſſe pauciſſimos: eſſe autem paupertatem iis tantùm dedecori, qui inviti eſſent pauperes. h. i.*

CAPUT XII.

De multiplici ſpiritali fructu Paupertatis Religioſæ.

QUoniam Dux pauperum, & Prædicator paupertatis *CHRISTUS JESUS*, vult ejuſdem eſſe remunerator & in tempore, & in æternitate; hinc aſſecurat milites ſuos ſub paupertatis vexillo præliantes, ne imaginentur ſibi, quaſi gratis, id eſt, ſine ſpe præmii, paupertatis ferrent & arma & onera. Proinde tam corpus pro onere, quàm mentem pro ſpiritu paupertatis hic reficit in tempore, abundantiùs præmiaturus in æternitate.

Porro S. Paupertatis multiplices fructus in utroque genere enarrare, eſſet *S. P. N. Franciſci*, qui eoſdem uberrimè deguſtavit. Ex illius, & aliorum Sanctorum vita, exemplo, & doctrina delibabo potiores, & primò quidem ſpiritales.

Fructus ſpiritales Paupertatis religioſæ.

I. Facit hominem exoneratum, & expeditum in ſequendo Chriſtum, & veniendo ad ipſum. Petrus, poſtquam reliquerat omnia, fidenter loquitur ad Chriſtum: *Domine, ſi tu es, jube me ad te venire ſuper aquas. At ipſe ait, veni.* Matth. 14. 28. Aquæ maris ſunt tentationes, tribulationes, & amaritudines hujus ſæculi: quas pede calcans religioſus, inſtar D. Petri, rectà & intrepidè

pidè venit ad Chriſtum. Huic fructui vicinus eſt

II. Fiducia magna ad Chriſtum in vita & in morte, in ſpiritalibus, & corporalibus neceſſitatibus: fundata in promiſſione ipſius: *Amen dico vobis, quòd vos, qui reliquiſtis omnia, &c.* Matth. 19. Marc. 10. Inſuper immediatè ſequitur

III. Fructus, magna aſſecuratio animæ quanta mortalis ſtatui convenit. De qua *S. Gregor.* l. 22. moral. c. 31. *Magna eſt ſecuritas cordis, nihil concupiſcentiæ habere ſæcularis.*

IV. Liberat ab infeſtationibus diabolicis. Nam *S. P. Franciſcus* vapulat à dæmonibus, dum ultra paupertatis metam indulgebat corpori in Cardinalitia aula.

V. Genus quoddam martyrii eſt, tenuitatem & paucitatem eligere, dum quis poterat abundare, *S. Bernardo* atteſtante. Et *M. Navarrus* martyrium aſſerit vitam ſui Cognati *S. Franciſci Xaverii*, paupertatis religioſæ, imò & inopiæ amatoris eximii.

VI. Alleviat navem animæ, præſervans ab æternali naufragio. Nam (ut Chron. Minor.) religioſi multi cum libris ſuperfluis, peculiis illicitis, ſuppellectilibus exceſſivis, ad inferni profundum non ſolùm deſcenderunt, ſed etiam rapti ſunt.

VII. Tribuit quemdam animo conſtanti firmitatem, & quaſi immutabilitatem. Hac fulti *S. P. N. Franciſcus* ingentem auri copiam à Soldano quaſi obtruſam repudiavit heroicè: *S. V.*

Clara

Claræ oblatas à *Greg. IX.* divitias animo immobili aſpernata fuit.

VIII. Eſt vice-purgatorium Chriſto ſervientium, & flammarum purgatorii aut depulſivum, aut diminutivum. Prout in annal. Minor. quidam Canonicus factus Minorita poſt mortem apparuit Confeſſario in veſte pretioſiſſima, dicens, ſe hanc nactam pro pauperculo habitu, quem geſtavit amanter in terris: cujus & intuitu, flammæ purgatorii fuiſſent ſibi abbreviatæ.

IX. Pauperes habent jus ad regnum cælorum certius, quàm alii, immo non tantùm *jus ad rem*, ſed quaſi *jus in re*. De quo *D. Bern.* ſerm. 4. de adventu: *In aliis virtutibus promiſſio futuro tempore indicatur: paupertati non tam promittitur, quàm datur. Unde & præſenti tempore enuntiatum eſt: ipſorum eſt regnum cælorum; cùm in ceteris dicatur: hereditabunt, conſolabuntur, &c.* vel ideo, quia *regnum Dei intra vos eſt*, id eſt, pauper ſpiritu poſſidet Deum in corde ſuo, pro quo proinde gaudenter omnia tranſitoria deſpicit.

X. Appetitum cordis excitat & acuit ad virtutes, & cæleſtia dona. *S. P. N. Franciſcus* c. 6. Regulæ: *Hæc eſt illa celſitudo altiſſimæ paupertatis, quæ vos chariſſimos Fratres meos heredes & Reges regni cælorum inſtituit: pauperes rebus fecit, virtutibus autem ſublimavit.*

XI. Exemplum bonum inde præbetur fidelibus ſpiritali ædificatione, maximè ex externæ paupertatis rigore.

XII. Eſt eximium genus pœnitentiæ, paupertatis rigorem ſufferre; nam valde pœnale eſt

& cor-

& corpori, & ſpiritui ſuperbienti. Unde pauper & modicus *S. P. N. Franciſcus* paupertatis ſuæ incolatum meritò continuam vocat pœnitentiam, dicens in teſtamento: *Dominus dedit mihi Fr. Franciſco ita incipere, & facere pœnitentiam, h. i.*

XIII. Ubertas conſolationum cæleſtium communicatarum pauperibus ſpiritu. De qua l. 4. revelat. c. 5. Spiritus bonus ad *S. Birgittam* ita loquitur: *S. Eliſabeth Filia Regis Ungariæ delicatè enutrita, & nobiliter nupta, magnam ſuſtinuit paupertatem & dejectionem. Quæ majorem conſolationem obtinuit à Deo in paupertate, & ſublimiorem coronam, quàm ſi manſiſſet in omni honore mundi, & ejus conſolatione. h. i.* De quo plura apud *Platum* de bono ſtatus religioſi,

XIV. Gloriatio ſancta liberæ mentis, ſupergreſſæ omnia terrena & caduca. De qua l. 4. revelat. c. 76. *B. V. M.* ad *S. Birgittam*: *Petrus Apoſtolus & alii Sancti plùs in paupertate, quàm in ſentibus divitiarum gloriabantur. Propterea & quò plùs in eis abundabat paupertas, tantò devotio cumulatiùs augebatur. h. i.*

XV. Profectus aliarum animarum. Chriſtus ad *S. Birgittam* c. 23 revel. extrav. *Mater mea chariſſima ſimpliciſſima fuit, Petrus idiota, Franciſcus ruſticus: & tamen plùs profecerunt animabus, quàm Magiſtri eloquentes; quia perfectam charitatem ad animas habuerunt. h. i.*

XVI. Paupertas amata excellenter immutat naturam hominis. Nam *S. P. N. Franciſcus* paupertatis incommodis ùt commodis mirè jucundabatur:

batur: immo ita eam honorabat & colebat quaſi rem eximiam & divinam, vitale quid in ſe continentem; & cui nulla humana dignitas poſſet comparari.

CAPUT XIII.

De aliis ſpiritalibus fructibus Paupertatis Religioſæ.

XVII. Facit paupertas voluntaria hominem exultabundum in Deo. *S. P. Franciſcus* auditâ ex Evangelio paupertatis regulâ, quaſi inveniſſet theſaurum ingentem, exultabat mirificè, *Hoc,* inquit, *eſt, quod cupio: lætanter his innititur memoriæ commiſſis.* Ex Reſponſ. Feſti.

XVIII. Pauper ſpiritu in bonis propoſitis eſt immobilis. De *S. P. Franciſco,* & ſociis *S. Bonav.* c. 4. vitæ §. 1. *Inſuper divina conſolatione repleti ſtatuerunt firmiter, & irrevocabiliter confirmârunt, nullius inediæ aut tribulationis impulſu, à ſanctæ paupertatis reſilire promiſſo.* h. i. & §. 2. *Ipſa quoque rerum penuria abundans eis videbatur ubertas. h. i.*

XIX. Facit alacres ad virtutem & laborem. l c. §. 6. vitæ *S. Franciſci. Faciebat namque S. Paupertas, quam ſolam deferebant pro ſumptibus, ipſos ad omnem obedientiam promptos, robuſtos ad labores, & ad itinera expeditos. Et quia nihil terrenum habebant, nihil amabant, nihilque timebant amittere; ſecuri erant ubique; nullo pavore ſuſpenſi, nulla cura diſtracti, &c.*

XX.

XX. Quò parciùs admittit Religioſus temporale ſubſidium, eò fit aptius animarum inſtrumentum; ait *L. Pinell.* Patet in *S. Franciſco Seraphico,* & *S. Franciſco Xaverio*, qui arctiſſimam paupertatem eligentes, mirum fructum in animabus fecerunt, nil quærentes, niſi earum ſalutem, & Dei gloriam.

XXI. Pauper non habet, unde eum luctator diabolus teneat, & in terram dejiciat. *S. Gregor.* hinc ipſius ſalutis ſtatus minùs periclitatur.

XXII. Paupertas eſt quidem mater aliquantulùm immitis & dura; at cordatos enutrit filios. *De paupertatis horreo ſanctus Franciſcus ſatiat turbam Chriſti famelicam, in via ne deficiat, &c.* Reſponſ. diei Feſti. Religioſi illi matrem hanc ſuam inhonorant, domo ejiciunt, pede calcant, alapis cædunt, qui paupertatis inimicos ſe oſtendunt.

XXIII. Eſt via arcta ad cælum, ſed regia. *Stulti non errant per eam.* Iſai. 35. 8.

XXIV. Sub titulo paupertatis ordinantur etiam in opulentis monaſteriis, qui alioquin ſub titulo patrimonii proprii in mundo ordinari nequibant.

XXV. Ingreſſus ſecurior & confidentior in regnum cælorum. Pauperes dicunt bonâ conſcientiâ ad Chriſtum: *Domine, jam redde, quod promiſiſti, quia ſervavimus, quod juſſiſti.* *B.V.M.* ad *S. Birgittam* l. 4. revel. c. 76. *Humilitas & paupertas aut ſpiritalis aut corporalis, ingeſſus eſt in cælum. S. P. N. Franciſcus* pauper & nudus cupiebat mori in terra, exultans, quòd *expeditus ab om-*

nibus liber tranſiret ad Chriſtum. In octava Feſti S. *Auguſt.* ſerm. 28. de verbis Apoſtoli: *Non tibi diſpliceat paupertas tua; nihil ea poteſt ditius inveniri. Vis noſſe, quàm locuples ſit? cælum emit h. i.*

XXVI. Pauperes ſunt illi, qui violenter rapiunt regnum cælorum, juxta verbum Chriſti, ait *S. Bern.* in Matth. 11. 12.

XXVII. Paupertas eſt ſolicitudinum depoſitio, curæ vitæ prætereuntis privatio, itineratio ſine impedimento, fundamentum pacis, munditiæ ſemita. *Joannes Abbas* apud *Harphium Theol. myſtica l.* 1. *c.* 63.

XXVIII. Judiciaria poteſtas potiùs promiſſa eſt pauperib⁹ à Chriſto (*Vos, qui reliquiſtis omnia, & ſecuti eſtis me, ſedebitis,* Matth. 19) quàm martyribus, ob tres cauſas recenſitas ab *Harphio* l. 1. Theol. myſt. p. 2. c. 63. *I. Ratione congruitatis*; quia voluntaria paupertas cum debita ſequela Chriſti, tantùm eſt eorum, qui cunctis, quæ mundi ſunt, contemptis, ſoli Chriſto tenaciter inhærent; nec reſtat aliquid, quòd eorum judicium à juſtitia deflectat: & ſic idonei redduntur, quaſi veritatem juſtitiæ præ cunctis rebus diligentes. Verumtamen nemo poteſt ſequi Chriſtum, niſi contemnat omnia: ergo & ſe ipſum.

II. Per modum meriti, & correſpondentiæ; nam meritò virtuti humilitatis repertæ in paupertate, quæ hominem deſpectum facit, correſpondet exaltatio, & excellentia judiciariæ poteſtatis. Et licèt majus ſit offerre Deo Sacrificium de proprio corpore, ſicut Martyres, vel Virgines, quàm de rebus exterioribus, ſicut voluntarii pauperes;

peres; tamen,quia paupertas raros invenit appetitores, hinc illis ſolis propter ſuam raritatem & eminentiam talis excellentia promittitur. Cujus ſpes non eſt pro illis, qui in paupertate aut murmurant,aut omnibus abundare volunt.

III. Quia voluntaria paupertas in progreſſu ad perfectionem vitæ prima ponitur inter beatitudines, velut janua totius perfectionis: quæ perfectio diſponit cor humanum, ut ſit edoctum omni divina veritate, in quo decreta tenentur divinæ juſtitiæ, ex quibus homines judicabuntur; ſicut ſi liber, in quo continetur lex, judicare dicatur. *Hæc ibi.*

CAPUT XIV.

De multiplici fructu temporali, ſeu quaſi corporali paupertatis religioſæ.

PRIMUS. Paupertas voluntaria Religioſorum eſt lucroſa virtus. *S. Hieron.* ad Pammachium: *Plus accipimus,quàm dedimus: parva dimiſimus, & grandia poſſidemus, centuplicato fœnore Chriſti promiſſa redduntur.* h.i.

II. Prolongat ætatem; nam pauper diætam ſervans in potu & cibo, debitoque tempore ea ſumens arcet noxios humores, ſeu fontes infirmitatum. *Qui abſtinens eſt, adjiciet vitam.* Eccli.37. 34. *De Lugo* in reſp. moral. ait, ex judicio Medicorum, vitam religioſam ob multas cauſas conducere vitæ prolongandæ.

III. Fovet lætitiam internam, dum & divitias,

& curas cum avaritia abdicat; quibus implicantur oſores paupertatis. Hinc ruſticellus quidam ſimplex & bonus, qui ad altam ſenectam pervenerat per vitæ modicitatem; poſt oblatam autem ſibi à Paulo III. pecuniam ad fomentum ſenectutis ſuæ, timebat ſibi, & lætitiam, & vitam inde abbreviandam.

IV. Tollit multiplicem cordis corroſionem & anxietatem. Hinc veriſſimè dixit *Sigiſmundus Imperator*, propriâ experientiâ convictus, quòd *pecuniæ inordinatus amor ſit animi carnifex.*

V. Confert aliquod quaſi dominium rerum temporalium, in tantum, in quantum voluntariè pro Chriſto pauper ſperat per Dei providentiam proviſionem ex iis omnibus, quæ ſuis neceſſitatibus ſublevandis Deo viſa fuerint conducere. Hos meritò conſolatur Apoſtolus 1. Cor. 3. 22. *Omnia veſtra ſunt, vos autem Chriſti, &c. Nihil habentes, & omnia poſſidentes.* 2. Cor. 6. 10. *S. Bern. Pauper dimittit omnia, & recipit omnia.* Si tamen faciat quod ſcriptum eſt in figura Levit. 1. 8. *Offeretis caput, & cuncta, quæ adhærent jecori*: id eſt, voluntatem propriam, quæ caput eſt in omnibus holocauſtis, & omne quod ab eo amari aut deſiderari poteſt; tunc eo ipſo Chriſtus, qui eſt caput omnium fidelium, curam pro illo geret, allocuturus corda hominum benefacere volentium, his verbis olim ſuis: *Date vos illis manducare.* Matth. 14. 16.

VI. Viliora dimiſit, meliora recipit. *Petrus Damiani* in ſerm. de S. Columba ex Geneſ. 2. 21. *Tulit unam de coſtis ejus, & replevit carnem pro ea,*

ea. Os tulit, & carnem reddit, id eſt, melius pro viliore. *NB. Pecunioſi vocant pecunias oſſa ſua.*

VIII. Sufficiens temporalis ſubſidii ſuppetentia. Matth. 6. 33. *Quærite primùm regnum cælorum, & juſtitiam ejus: & hæc omnia adjicientur vobis.* Iſai. 14. 30. *Paſcentur primogeniti pauperum, & pauperes fiducialiter requieſcent.* Vide libr. 1. de fructibus communitatis religioſæ.

IX. Contentamentum cordis in bona tranquillitate. *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſimus.* 1. Tim. 6. 8. Devoti Belgæ ſic cantant:

> Lieven Heer/ Koſt/ en Kleer/
> Het Hemmelryck/ en dan niet meer.

X. Pauperi voluntario & virtuoſo quiſque compatitur. Et hæc eſt miſeriæ non modica ſublevatio cordialis compaſſio: dat enim quaſi partem cordis ſui alteri patienti, ſeu egenti. *S. Gregor. Papa.*

XI. Subventio corporalis per alios facta. De qua *B. V. M.* ad *S. Birgittam* l. 4. revel. c. 76. *Deus oſtendere volens, quòd non paupertas Petri, nec aliorum Sanctorum coacta erat, ſed ſpontanea, ideo incitabat animos multorum ad largiendum eis.* h. i.

XII. Aviditatem nocivam præſcindit, ſatians cor pauperis, & contentans. Et hoc eſt magnum bonum corporis & animæ, quod pauperem facit divite feliciorem. L. 6. revel. c. 30. *S. Birgitta*

ait Chriſtus: *Ille eſt verus Frater, qui nihil deſiderat niſi Deum, & novit neceſſariis contentari: qui me Deum factum carnem fratrem ſuum agnoſcit, & diligit ut fratrem, &c.* Vide plura apud *Platum* de lætitia corporali licita Religioſorum. *Luc. Pinell.* l. de perfect. *Voluntaria paupertas contentat cor: ſæculi autem cupiditas irritat appetitum ejus.* h. i.

XIII. Utilitas magna paupertatis. De qua *S. Tereſia* l. de perfect. vitæ c. 2. *Credite mihi ſorores meæ --- magna eſt utilitas paupertatis, quæ omnes conſolationes, quotquot ſunt in mundo complectitur, habere dominium omnium (Et loquor id, identidem repetens) divitiarum. Quod quilibet fatebitur, qui de illis nihil curat.* h. i.

NB. Loquitur hic Seraphica Virgo non de dominio poſſeſſionis, ſed de dominio abdicationis, ſeu abjectionis, vel potiùs aſpernationis, quô dicitur quis dominus rei, cui non vult ſubjici, non cedere, nec ſervus fieri, &c.

XIV. Pauper voluntarius quieſcit meliùs, dormit ſecuriùs, ſurgit alacriùs, laborat fideliùs, comedit ſapidiùs, ſecurus à furibus. Ita *Luc. Pinell. Voluntariè pauper mundum illudit: avarus dives à mundo illuditur.* Macarius Alexandrinus.

XV. Itinerans ubique paratum apud Religioſos invenit hoſpitium; in quo ex charitate ei melius apponitur, promptiùs ſervitur, obſequium gratis impenditur ex majori ſinceritate animi, quàm magnis divitibus pretium offerentibus. Quos alloquens paupertatis amator *S. Franciſcus*

c.7. vit. §.9. exprobrat: *Ideo nihil inveniſtis quia plùs in muſcis veſtris, quàm in Domino confiditis, Muſcas nempe denarios vocavit.* h. i. Regula *S. Benedicti* jubet menſam Abbatis ſemper debere eſſe cum hoſpitibus, maximè pauperibus & Religioſis (*nam divitum terror ſibi ipſi ſumit honorem.*) *Luc. Pinell.* plura de his ſcribit, uti & *Antonius Sucquet.* Soc. Jeſu.

XVI. Quia in ſenibus non ſemper ſeneſcit, ſed ſæpe creſcit ſapientia, & bona voluntas, plura faciendi pro gloria Dei, animarum ſalute, Religionis provectu; hinc tales ampliùs in Religione amantur, & foventur, intuitu bonorum quæ fecerunt. Ægrotantibus mox præſto adeſt Medicus: de morte admonentur, uti & præparatione ad illam: ſecutiùs moriuntur: Anima in corona Fratrum Deo recommendatur. Et, dum infirmus eſt, ejùs officium & onera ab aliis ſupplentur; ita ut propter infirmum, occupationes religioſæ, & diſciplina regularis in nullo detrimentum patiantur. Tandem, poſtquam in hoc ſæculo centuplum corporaliter & ſpiritaliter receperunt, in futuro vitam æternam poſſidebunt cum omnibus ſpiritu pauperibus, heredibus regni.

XVII. Ergo ſtulti, & irridendi, qui irrident pauperes, in hoc ſapientes, quia *nihil habentes, & omnia poſſidentes. Nos autem vitam illorum æſtimabamus inſaniam, & finem illorum ſine honore: ecce, quomodo computati ſunt inter Filios Dei!* Sap. 5. 4.

XVIII. Regula Magiſtri c. 91. ſic conſolatur pauperes religioſos. *Eum verò certiſſimè ſciatis, plura à Domino recipere, quàm contempſit, cùm Dominum ſibi fecit, quem ſecutus eſt, debitorem: quid illi ſufficit, cui ipſe Dominus non ſufficit?* De pauperibus religioſis à Deo benedicendis meritò verificatur illud Prov. 13. *Eſt quaſi dives, cum nihil habeat, & eſt quaſi pauper, cùm in multis divitiis ſit.*

CAPUT XV.

De aliquibus nocumentis obſtantibus Religioſæ Paupertati, &c.

Q. 1. An flacceſcere, vel deperire incipiat ſtatus religioſus per paupertatis contemptum.

R. 1. *Affirm.* Idque fit pedetentim eo modo, quo dixit Chriſtus *S. Birgittæ* l. 7. revelat. c. 26. his formalibus: Sicut *S. Franciſcus* vult multos trahere de mundo cum ſua humili obedientia, ad recipiendum magna præmia in cælo, ita adverſarius hujus Regulæ multos de Ordine ejuſdem S. *Franciſci* trahet de humilitate ad ſuperbiam, *de rationabili paupertate ad cupiditatem*, de vera obedientia ad faciendum propriam voluntatem, & ad ſequendum corporis delectationem. Cùm intravit Ordinem, per varias ſimulationes & hypocriticas actiones ſimulabit ſe ſanctum, ut aliorum favorem lucretur, ſcientias addiſcet, ut apud alios honorem ſibi conquirat. Et inſuper dicet: *Ego ſecundùm dictam Regulam non poſſum licitè*

pecu-

pecuniam tangere, neque aurum, vel argentum poſſidere, & ideo aliquem ſpecialem amicum habere volo, qui pecuniam & aurum meum teneat ſecretè ſecum ex parte mea, ut illa pecunia utar ego ad voluntatem meam.-- Verè eſt ita, quòd plures ſunt illi fratres in mundo, qui tenent aut opere, aut voluntate, aut deſiderio, regulam, quam diabolus docuit, quàm illi, qui ſervant Regulam illam, quam ego ipſe docui Fratrem Franciſcum. h. i. Subdit Chriſtus, loquens *S. Birgitta.*

Scias tamen, quòd, quamvis iſti Fratres ſcil. *Franciſci*, & ejus adverſarii commixti ſunt, quamdiu vivunt in mundo; attamen ego ſeparabo eos poſt mortem, quia Judex eorum ſum. & judicabo Fratres Regulæ *Franciſci* ad permanendum mecum ſimul cum *Franciſco* in æterno gaudio. Illi autem, qui ſunt de regula fratris adverſarii, judicabuntur ad pœnas æternales in profundo inferni, ſi ante mortem ſe noluerint corrigere, & humiliter emendare. h. i. *Subditur:*

Nec eſt mirandum de hoc, quia illi, qui deberent mundanis hominibus dare humilitatis & ſanctitatis exempla, ipſi præbent eis *exempla vilia, & ribalditia cum ſua cupiditate, & ſuperbia.* Et ideo certiſſimè ſciant dicti fratres, quòd tam ipſi, quàm ceteri religioſi, quibus Regula prohibet habere proprium, & tamen *habent aliquod proprium contra Regulam ſuam. NB. Volentes per hoc me placare, quòd inde aliquam partem mihi conferunt, verum munera abominabilia*

ſunt mihi, & exoſa, nec aliqua remuneratione bona ſunt digna.

NB. Magis enim mihi gratum, & placitum eſt, quòd paupertatem beatam, quam profeſſi ſunt, ſecundùm Regulas ſuas diligenter obſervent, quàm quòd totum aurum & argentum, ac etiam omnia metalla, quæ in mundo ſunt, mihi præſentarent. h.i.

R. 2. Multùm laudanda eſt *Societas JESU* ob hoc, quòd in ea profeſſi trium aut quatuor votorum voto adſtringuntur non conſentiendi relaxationi paupertatis, juxta eorum conſtitutiones ab ipſis promiſſæ. Utinam tale votum etiam ab aliis congruè poſſet emitti!

Q. 2. Quantum diſpliceat Chriſto nimia cupiditas monialium, & fuga paupertatis.

Reſpondet Chriſtus S. Birgittæ l. 6. revel. c. 99. his verbis: Æthiops apparebat inter moniales cum habitu monialium, ipſe eſt dæmon cupiditatis, qui ſuadet eis aggregare poſſeſſiones, & caſtra, & plures divitias, ut ex illis lautiùs vivant, & diſtribuant largas eleëmoſynas, ut ſub tali religioſa ſpecie recedentes à paupertate mihi grata, diſſolvantur paulatim, donec prævaricantes Regulam, & priorem obſervantiam, perdant animas. *Ideo ſcito, quòd, niſi vigilanter caveant ab iſto lupo cupiditatis*, ſcilicet contentando ſe de his, quæ habent, & nihil plus volendo accreſcere in poſſeſſionibus, & terrenis divitiis, inficientur ab eo etiam ſanæ oves iſtius gregis damnabiliter, & poſtea à lupis dilaniabuntur immiſericorditer. NB. *Magis enim mihi placet, quòd in paupertate*

quieta

quieta, & ſancta, quam profitebantur, vivant, & contententur, quàm quòd terrena cura regiminis temporalium implicantes ſe, de diſtributione eleëmoſynarum bonorum aliorum inaniter glorientur, *Hæc ibi*.

Q. 3. Quid de Monachis paupertatis rigorem fugientibus ſenſerint SS. PP, *Hieronymus & Bernardus*.

R 1. Quòd viliter ſentiant de talibus *S. Hieron.* Epiſt. ad Nepotianum ita conqueritur: *Nonnulli ſunt ditiores Monachi, quàm fuerant ante ſæculares: qui poſſideant opes ſub Chriſto paupere, quas ſub locuplete & fallaci diabolo habere non poterant. Natus in paupere domo, & tugurio ruſticano, qui vix milio, & cibario pane rugientem ſatiare ventrem poteram, nunc ſimilam & mella faſtidio. &c.* h. i.

R 2. S. Bern. homil. 4. ſuper *miſſus eſt* ita invehitur contra illos. *Video quiddam, quod ſine dolore videri non debet, poſt aggreſſam Chriſti militiam rurſus implicari ſæcularibus, rurſus terrenis cupiditatibus immergi: ſed contra ſui Imperatoris dictum, concupiſcere aliena, & ſua cum lite repetere: ita nec ſe mundo, nec ſibi mundum crucifixerunt.* h. i.

Q. 4. Ex quibus eluceat Religioſorum cupiditas oppoſita paupertati.

R. Quòd ex tribus, ſcilicet 1. nimis affici ad res viles, 2. Contendere de illis retinendis. 3. Nimis ſolicitum eſſe de futuris. De his tribus accipe tres auctoritates.

Prima eſt Danielis Abbatis ſic loquentis apud

Caſſianum collat. 4. c. ult. *Vitium avaritiæ, & cupiditatis, quod erga ſpecies pretioſas exercere non poſſunt, circa viliores materias retinentes, non abſcidiſſe, ſed commutaſſe ſe probant priſtinam paſſionem Nam nimia devincti; diligentia erga curam pſiathii, ſportellæ, codicis, mattæ, aliarumque ſimilium rerum quamvis viliſſimarum, eâdem tamen, qua antè, libidine detinentur.* h. i.

Secunda eſt ejuſdem *Caſſian.* collat. 1. c. 6. *Plerique nonnulli tanto zelo codicem ſervant, ut eum ne leniter legi quidem, vel contingi ab aliquo patiantur. Cùmque omnes divitias ſuas pro Chriſti amore diſperſerint, priſtinum tamen cordis affectum in rebus minimis retinentes &c.* Euſeb. Emiſſen. homil. 5. ad Monach. *Inde eſt, quòd de rebus praviſſimis interdum excitamur, & pro vilium rerum appetitu viliſſimas contentiones movemus. Et inter hæc quomodo exultat adverſarius noſter, quando nos videt maxima contempſiſſe, ut in minimis deformiùs vinceremur, &c.*

Tertia eſt Abbatis *Piamonis* apud *Caſſian.* collat. 18. c. 8. *Iſti verò non ſolùm in craſtinum, ſed etiam in multorum annorum ſpatio infidelem ſolicitudinem prorogantes, aut mendacem Deum aut inopem credunt, qui promiſſam quotidiani victus, atque indumentorum ſufficientiam præbere eis aut non poſſit, aut nolit,*
h. i.

CAPUT

CAPUT XVI.

De Exceſſu cultûs veſtimentorum, contra paupertatis religioſæ decentiam.

Q. 1. An Religioſum ſive Ordinis Mendicantium, ſive non mendicantium deceat, & ornet veſtimentorum vilitas.

R. affirm. Proinde decens eſt portare habitum vilem (niſi aliud Regula, vel Conſtitutiones alicujus Ordinis exigant, v. g. pro re nata, portare nitidiorem habitum, dum foras eundum, prout in Regula *S. Benedicti:*) Ex hujus Regula patet reſponſionis veritas: nam c. 55. ita habet: *De quarum rerum omnium colore, aut groſſitudine non cauſentur Monachi; ſed quales inveniri poſſunt in Provincia, qua habitant, aut quod vilius comparari poteſt.* h. i. (Regulæ *S. Benedicti* hoc teſtimonium approbationis dat *S. Papa Gregorius Magnus*, quòd ſit *ſermone luculenta, & diſcretione præcipua.* h. i.) Et *S. P. Franciſcus* in Regula c. 2. *Fratres omnes veſtimentis vilibus induantur &c.*

R. 2. Ut veſtes Religioſorum non degenerent à religioſa paupertate; de iis ita ſcribit *Bloſius* in Spec. Monach. pag 851. *In veſtitu, & in victu ſobrius eſto. Quidquid monaſtica ſimplicitati contrarium eſt, id prorſus rejice, conſpue, & deteſtare. Neque vaniſſimos quoſdam infeliciſſimoſque Fratres imitatus fueris, quos ſui ſtatus pudet, & ſuæ iniquitatis non pudet. Si quando egredi, vel ad*

conſpectum ſæcularium venire debuerint, videas eos ad inepta curioſaque proruere: tales & tales veſtes, ſic & aptatas tunicas induere velle. Amictum cum regulari mandato, & Patrum ordinationibus convenientem geſtare erubeſcunt. Dumque non ut humiles Monachi, ſed ut delicati, venuſtique aulici prodeunt prodigioſo ſpectaculo prudentes quidem homines ad mœrorem & indignationem, Diabolum verò ad riſum & cachinnos provocant; evidenter hac abſurditate declarantes, quales intus ſint, nempe ſuperbi, molles, & vanagloria pleni. O Monachos à vera religione nimis alienos! ô Monachos! ô Monachos! ô Monachos dæmoniacos! hoccine eſt, quod Deo promiſerunt, quando per ſacratiſſimum votum paupertatis, mundo, omnibuſque ejus pompis & vanitatibus ſolemniter renuntiaverunt? hoccine eſt, quod Rex regum verbo docuit? hoccine eſt, quod exemplo monſtravit, quando panniculis vilibus præſepe habuit pro cunabulis? quando item veſte alba, & chlamyde purpurea in opprobrium veſtitus fuit? hoccine eſt ſequi JESUM? *hoccine eſt inhærere veſtigiis* JESU? *O confuſionem intolerabilem! ô inſaniam extremam! hæc ibi.* Interim paupertas religioſa habet ſuos gradus latitudinis, intra quos plus licet in una Religione, quàm in altera; item ubi eſt laxior, quàm ubi permanſit in rigore. Et ita docet *H. Caſal.* Cum quo ſtat, quòd plurimùm laudandus ſit Religioſus ille, *qui in paſchate utitur eadem veſte, qua in paraſceve.* Attamen veſtes internæ ſi ſint *mutatoria*, decent Religioſum quemlibet. Et hæc non vanitas ſed pia ſingularitas, & ſancta curioſitas eſt.

Q. 1. Qualiter carpendi ſint Religioſi, in veſtium cultu paupertatem negligentes, vel ſuperbientes.

R 1. Vehementi animadverſione contra eos invehitur *Laurent. Peyr.* Tom. 1. q. 2. c. 3. ante finem, dum ſic eos adoritur. *Videbis quandoque Religioſos (ad Minimos loquor) geſtantes habitus nitidos, tinctos, ſub prælo plicatos, ex panno magni pretii, ſeipſos aſpicientes, à planta pedis ad verticem capitis, oculos ſempergyrantes, & regyrantes, gaudentes ab aliis videri, paſſu gravi incedentes, & inde ſe graves & magnum quid eſſe exiſtimantes. O vanitas vanitatum! ô vanitas intolerabilis! ô Religionis dedecus! ô Religioſorum improperium! ô deteſtabilis inſania! hoccine eſt,* Minime, *quod te docuit* S. P. Franciſcus? *hoccine eſt, quod tibi mandatur in Regula, ut ex panno vili & abjecto abſque tinctura contexto veſtiaris? Hæc fides, quam dediſti in profeſſione, te Regulam ſervaturum? O infidelis homo! hoc pacto ſervas promiſſa? an neſcis fidem eſſe dictorum factorumque conſtantiam, & veritatem? ſed ſcito, quòd frangenti fidem fides non ſervabitur.* Pergit:

Heu! heu! Minime, *conſidera nomen tuum: vide Fundatorem tuum: aſpice habitum tuum: & cognoſces, omnia tibi humilitatem proteſtari. Quid minus* Minimo? *& tu in* Minimo *videri vis maximus? quid humilius humillimo Fundatore tuo? & tu per viam ſuperbiæ eum vis inſequi? quid terra, ex cujus colore habitum geſtas infimius? & tu ſublimior omnibus vis apparere?— Heu! heu! Frater mi, conſidera ſtatum tuum; vide Religionem tuam:*

ſuam: aſpice Inſtitutorem tuum: ſciaſque, non eſſe ornamentum virile concinnitatem. *Et nota illud* Eccl. 19. *amictus corporis, & riſus dentium, & ingreſſus hominis enuntiant de illo.* Et S. Bonav. in Specl. diſcipl. 1. p. c. 8. ait: *Mollia veſtimenta animi mollitiem indicant; nam molles mollia quærunt.*

Una tibi cella ſit, eaque ſimplicitatem oleat religioſam.--Convincitur Deum non amare, qui amat ea, quæ ipſum ſcit velle odiſſe. Linque, linque Frater mi hæc Idola tua NB. linque ſuperflua, eſto neceſſariis contentus, quibus devoti, & obſervantes tui Ordinis utuntur. Hucuſque doctrinaliter præcit. Author.

Reſpondet 2. S. Bern. in apolog. contra Guilielm. *quæritur ad induendum non quod utilius ſed quod ſubtilius invenitur, non quod repellat frigus, ſed quod ſuperbire compellat: non denique, juxta Regulam, quod vilius comparari poteſt, ſed quod venuſtius immo vanius oſtentari. Heu me miſerum qualemcumque Monachum, cur adhuc vivo videre ad id deveniſſe Ordinem noſtrum? &c.*

Q. 3. An, & quando Religioſus habens ſuperflua excuſetur à peccato; NB. *Sequens reſponſio remittitur ad lectoris pii judicium.*

Reſpondet 1. Laur. Peyr. Tom. 1. de ſubdito q. 2. c. 2. §. 1. ubi ex *Sanchez* in Decalogum à ſe citato inquit ita: *Colligitur 10.* qualiter Religioſi habentes ampliſſimos redditus poſſint hac ſuperfluitatis culpa liberari. *Primò* enim poſſunt liberari, quòd ratione dignitatis perſonæ, pluribus egeant. Vel *ſecundò*, quando Regula poſſet dici

relaxata ſed an licitè, & paupertas eo modo intellecta, prævaluiſſetq; jam conſuetudo. Vel *tertiò*, quia pars illorū redituum ab ipſis expenditur in bonū Conventus, vel in pias operas. Vel tandem, quia Religioſus ille multa ſua induſtria comparavit : unde æquum eſt, ut illi plura concedantur. *hac ille.*

Reſpondet idem ſecundò, lc. §. 9. Nec ſimiliter putarem peccare mortaliter Religioſum, qui haberet multa ſuperflua non quoad Statum Religioſum, ſed quoad perſonam propriam de licentia Prælati, paratus ad illius nutum omnia relinquere, v. g. ſi haberet tres habitus, cùm duo ſint ſatis; decem Camiſias, cùm 4. aut 5. eſſent illi ſufficientes &c. præſertim ſi conſumtis neceſſariis, non haberet, unde de aliis ſibi provideret. NB. Quod tamen etiam eſt limitandum, niſi alii, aut aliquis aliorum Religioſorum neceſſariò aliqua iſtarum rerum indigeret ; nam tunc teneretur confratri ſuo de his, quæ ſibi ſuperflua ſunt, providere. Attendenda tamen in his ſemper eſt qualitas perſonæ, & religionis uſus. *Hac ille.*

Reſpondet idē tertiò § *ſequitur ſecundò.* Quòd religioſus de licentia Prælati utens rebus Monaſterii ita abundanter, ut alii ea de cauſa egeant, graviter peccat; quia fit aliis injuria, cùm bona communitatis pro indigentibus communia ſint. Et tantus poteſt eſſe exceſſus, & luxus, ut culpa ſit mortalis tam in diſpenſato, quàm in diſpenſante. Congruum enim non eſt, ut alius eſuriat, alius ebrius ſit (*ut ait Apoſtolus*) ſed tenetur Prælatus fideliter & rationabiliter diſpenſare. *hac ille.*

Q 4.

Q. 4. Quænam deſtruant Religionem. *R.* ex Gulielmo in ſumma virtutum & vit. Tom. 2. §. ante penult. *Tria ſunt, quæ ſolent Religionem deſtruere. 1. præceptorum nimietas. 2. particularium ſingularitas. 3. amor temporalium. Ecce ſingularitas, & amor temporalium, quæ ex peculiis.* h. i.

Q. 5. An vivere ſine proprio ſit vivere in paupertate. *R. affirm.* pro caſu, in quo aliquis ſponte elegit ſine proprio eſſe in re & in ſpe (aloquin etiam multi pauperes ex fortunæ invidia nil habent proprium.) In hoc ſenſu locutus fuit *Urbanus I.* in epiſt. de paupertate, dum inquit: *Quicumque veſtrûm vitam communem ſuſcepit, & vovit ſe nihil proprium habere, videat, ne pollicitationem ſuam irritam faciat.* h. i. Et in noſtra Regula dicitur in c. 1. *Regula Fratrum Minorum hæc eſt, ſcil. Domini noſtri Jeſu Chriſti ſanctum Evangelium obſervare, vivendo in obedientia, ſine proprio, & in caſtitate.* h. i.

CAP. XVII.

De Religioſæ Paupertatis alphabeto.

Q. 1. Quid ſit alphabetum encomiorum paupertatis Religioſæ.

R. Ex *Laurent. Peyrinis*, quòd ſequens plurima ejus encomia per ordinem literarum alphabeticum complectitur.

Sancta Paupertas eſt

Angelis, & hominibus venerabilis. *Kempis de 3. tabernac. c. 1. n. 14.*

Baſis

Baſis evangelicæ perfectionis. *Matth. 19.*
Caſtitatis fomentum. *Alvaretz de vit. ſpirit.*
Decor veſtimentorum. *S. Bonav. in diata ſalut.*
Ædificii ſpiritalis primarium fundamentum. *S. Bonav. Regul. Novit.*
Foramen acus, per quod gibboſus camelus non tranſit. *Matth. 19.*
Gymnaſium ſapientiæ. *Chryſoſt. in Matth.*
Humilitatis cuſtodia. *Sanctus Pater Franciſcus, & S. Gregorius.*
Judiciariæ poteſtatis magnificum præmium. *Matth. 19.*
Karitatis nutrimentum. *S. Bonav. in epiſt.*
Lilium redolens. *Juſtinianus in ligno vitæ.*
Margarita nitens. *S. Franciſcus, S. Bonav.*
Nutrix virtutum. *S. Ambroſius.*
Orationis incitamentum. *in Orat. Dom.*
Portus traquillus. *S. Chryſoſt.* Portio in terra viventium. *Regula S. P. Franciſci.*
Quies mentis. *S. Bonav. in diata ſal.*
Religionis murus. *Conſtit. Soc. Jeſu.*
Seminarium omnium virtutum. *Theophylactus.*
Tutum aſylum. *Chryſoſt.*
Via ad perfectionem. *D. Thom.*
Xhriſti imitatio. *Luc. 2.*

Q. 2. Ex quibus Ordo Mendicantium ſubinde vileſcat apud ſæculares.

R. 1. Quòd ex duobus generalibus principiis, ſcil. ex defectu ſubditorum, & negligentia Prælatorum. De quibus *S. Bonav.* in epiſt. ad miniſtros Prov. ſic inquit: *Sanè cùm evangelici culminis obſervata perfectio hactenus ſpectabiles & a-*

mabiles nos mundo reddiderit, omnique favore & reverentia dignos; ecce, jam nunc multitudine in procliva tendente, & remiſsiùs agentibus his, qui præſunt, vitiorum quadam ſentes cernuntur ſuctreſcere, quæ dum ſacrum hoc venerandumque Collegium deſpicabile & oneroſum reddunt, populis convertunt in ſcandalum, quod cunctis eſſe debuerat in exemplum.-- Sicque fit divini permiſsione judicii, ut ſpernentes modica in maxima decidant: quia cùm diſciplina negligitur, inſolentiæ creſcunt; ac per hoc interior negligentia circa exercitationem virtutum, exteriùs procedit in ſcandalum, per eorum patentem ruinam, qui ſtare videbantur in oculis aliorum. Ex quo fit, ut ſanctæ Religionis ſplendor præfulgidiùs in pallorem degeneret, ſanctitatis pulchritudo ſordeſcat, bonæ opinionis odor computreat, & nomen Domini blaſphemetur &c. h. i.

R. 2. Ex eodem ibid. *Quoniam paupertas eſt noſtræ Religionis prærogativa ſublimis; ne nobilis hæc margarita conculcanda porcis viliter exponatur, diſcurſuum cauſam, & quæſtuum ſumptuoſitatem ſcil. ædificiorum, librorumque, veſtium, ac ciborum ſic ſtudeas amputare, quòd à profeſsionis excellentia vitæ obſervantia non diſcordet-- ſimulque ſæculo toti clareſcat, quòd non commoda rerum, ſed lucrum quæramus animarum. &c.* h. i.

R. 3. Ex eodem in alia epiſt. ad Miniſtros Prov. & Cuſtodes de reformandis Fratribus ſui Ordinis. *Sanè perquirenti mihi cauſas, cur noſtri ſplendor Ordinis quodammodo obſcuretur, Ordo exteriùs in-*

inficiatur , & nitor conſcientiarum interiùs defœdetur ; occurrit negotiorum multiplicias;-- quà pecunia avidè petitur, incautè recipitur , & incautiùs contrectatur. Occurrit quorumdam Fratrum otioſitas, quæ ſentina eſt omnium vitiorum, quâ plurimi conſopiti, monſtruoſum quemdam ſtatum inter contemplativam & activam eligentes, non tam carnaliter , quàm crudeliter ſanguinem comedunt animarum. Occurrit evagatio plurimorum, importuna petitio, multiplicatio familiaritatum, improvida officiorum commiſſio, quæ Fratribus nondum uſquequaque probatis, nec carne maceratis, nec ſpiritu roboratis imponuntur vix portanda. Occurrit mutatio locorum frequens--- & cùm Fratres paucis nolint eſſe contenti, & charitas hominũ refriguerit, facti ſumus omnibus oneroſi, magiſque ſiemus in poſterum, niſi remedium celeriter opponatur. h. i.

Q. 3. Qualiter per diſcretionem paupertatis rigorem moderari oporteat.

R. 1. Cum *S. Bern.* ſerm. 19. cant. *Vos qui nuper veniſtis, tangit ſpiritalis ſermo : veſtram illam (quam & vos frequenter reprimere conati ſumus) minùs diſcretam vehementiam, immò intemperantiam prorſus nimiùm obſtinatam redarguens. Non ſufficit vobis regulare jejunium, non ſolemnes vigiliæ, non impoſita diſciplina, non menſura , quam vobis partimur in veſtimentis & alimentis: privata præfertis communibus.* h. i.

Ecce ! quomodo obedientia contemnitur ob particulares cum exceſſu virtutes. Cùm autem hic & in ſequentibus dico , debere Fratres con-

tentos eſſe vita monaſtica communi; intelligo in iis, in quibus vita communis depravata non eſt, ſed in ſuo vigore, & puritate perdurat (*ut ait Laur. Portell.*) Tales indiſcreti (ait idem) aliquando retrocedentes pejores fiunt, & majori cum libertate vitiis indulgent; eo namque modo, quô aqua repreſſa, ſi aditum inveniat, majori impetu fluit. Et quo vinum fuit melius, ſi aceſcat, fit acrius acetum, quàm ex vino ordinario. h. i.

R. 2. ex eodem *S. Bern.* in parvis ſententiis: *Si vis agere pœnitentiam, caſtigare, ut oportet, membra corporis affligere, judicare temetipſum, ut non incidas in manus Dei viventis, juſtum id quidem, ſed ne quid nimis. Alioquin reprimendus eſt fervor immoderatus, ne noceat unitati, ſerviat indiſcretioni.* h. i.

Q. 4. Quid ſentiendum de pauperibus Religioſis irreligioſis.

Reſpondet S. Bonav. in 5ta ala Seraphim. *Melius eſt ibi Religioſos non eſſe, ubi non poſſunt vel non volunt vivere ut Religioſi: quia tunc nec ipſi pereunt, nec alii de ipſis ſcandalizantur.* h. i.

Q. 5. Qui & quot ſint actus proprietatis potiores. *R.* Ex conſtit. Urbanis in c. 7. Regulæ, quòd ſint ſequentes.

I. Quicumque propria auctoritate aſſumpſerit in uſum ſibi vel aliis, ſpecialem rem communem aliis Fratribus, puta libros, veſtes &c. contra voluntatem expreſſam, vel probabilem ſui Superioris.

II. Qui res aliquas Prælato petenti & viſitanti celat, vel claves earum abſcondit, vel retinet, ne

Præ-

Prælatus tollat, & ne ad libitum de illis diſponat.

III. Qui contra voluntatem ſui Prælati coram eo cum aliquo Fratre de re aliqua ſibi approprianda contendit: aut qui in cella aliqua, vel in particulari Conventu permanere procurat.

IV. Qui domus & poſſeſſiones proprio nomine, & propria auctoritate alteri locat, & illorum fructus, cenſus, vel canones expetit, vel recipit.

V. Quicumque res ſuperfluas, vel curioſas, & pecuniam ipſam apud ſe habuerit, iiſque utatur, etiam de voluntate & permiſſione Palati.

VI. Quicumque alienaverit, vel diſpoſuerit propria auctoritate de re ſibi conceſſa, vel à ſe quocumque modo acquiſita.

VII. Qui contractus vel ſchedulam fecerit, in quibus ſe aliquid dare teneri, vel ſibi ab alio deberi confiteatur.

VIII. Quicumque abſque Prælati conſenſu & aſſenſu, res ſibi conceſſas, vel non conceſſas apud ſæculares repoſuerint, & cuſtodierint.

IX. Quicumque in lucro mercaturæ cujuſcumque generis, ſive poſſeſſionum, ſive animalium, ſive mercium, omnis generis partem habuerit.

X. Si quis Superior concedat, & ſubditus teneat bona ſtabilia ad uſum, uſumfructum, adminiſtrationē, vel commendā, etiam nomine Conventus.

Proprietas in quatuor ultimis gradibus reſervatur Cuſtodi in foro pœnitentiæ.

Si quis plura, ſcholaſticô modô propoſita & reſoluta ſcire deſideret de obligationibus religioſorum ratione voti paupertatis, legat Theologos ſcholaſticos, Moraliſtas, Aſcetas, v. g. Al-

fonſum Rodericium, alioſque & maximè *Antonium à Spiritu S.* Diſcalceatum Tract. 3. D. 4. ſect. 1. & ſequentibus. Qui fortè nonnullis videbitur nimis liberaliter loqui in favorem peculiariſtarum, in Ordinibus illis, in quibus non eſt exacta vita communis. Scopus præſentis hujus operis non eſt, caſus decidere, ſed paupertatis, utpote evangelicæ margaritæ encomia deprædicare, eamque omnibus Patribus & Fratribus Provinciæ noſtræ ùt amabilem recommendare, ne (quamquam id Seneca dixerit) ſit illis *odibile bonum.* Non ſit odibile, ſed amabile bonum. *Nam Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.* Matth. 5. Plurimùm laudandus, Sanctoque P. N. *Franciſco* amabilis Frater Minor ille, qui circa obſervantiam voti *S. Paupertatis* eſt valde punctualiter conſcientioſus, & æquè, ac circa obſervantiam voti caſtitatis cautus, providus, ac circumſpectus: nam æqualiter ad iſtam, ſicut & ad hanc obligantur ſolemnes profeſſores. Immo Superiores tenentur habere ſolicitiorem curam, & inſpectionem circa obſervantiam voti paupertatis, quàm aliorum; eò quòd major irregularitas ex hujus continuato neglectu in Ordinem redundet; hicque plures conſequentias reales poſt ſe trahat. Deinde, quia quò plùs latenter, eò facilius & periculoſiùs ſub neglecto voto paupertatis (quantumvis in minutis, ut apparere poteſt) ingreditur animarum adverſarius, à minutis ad majora, à rimula ad ingentem rupturam, à guttula ad oceanum fallacias ſuas deducens, & malitias dilatans; dum tamen interim

pec-

peccata contra alia Regularia vota non poſſunt ita irrepere, aut conſuetudine tolerari, eò quòd ſi aperta ſint, ſtatim puniantur, & in initio decapitentur, ne poſſint ſuccreſcere, aut pejori conſuetudine radicari. Quod ne fiat, Confratres meos, omeſque alios, in eodem ſenſu, pro eadem ſententia, ex eodem ſpiritu mecum ſentientes hujus libri lectores alloquor, librumque hunc, quem ex charitate incepi, in charitate finiens, cum *S. Bern.* in apolog. ad Guiliel. Abbatem

Concludo.

Hæc eſt noſtra de noſtro, & de veſtro Ordine ſententia: hæcce noſtris & veſtris, hæc non de vobis, ſed vobis me ſolere dicere, nullus meliùs mihi teſtis erit quàm vos, & ſi quis me novit, ſicut vos. Quæ in veſtris laudabilia ſunt, laudo & prædico: ſi qua reprehendenda ſunt, ut emendentur, vobis & aliis amicis meis ſuadere ſoleo: hoc non eſt detractio, ſed attractio. Valete in Domino chariſſimi.

Viue mei ♡dis Deus! ecce ♡! accipe IES

Ipſe es ♡ ♡dûm: ♡daqȝ ♡ de replens

Vſque re♡daris con♡dia ♡da bear

Et tu pax♡dûm, ... tis tibi♡ dadar

Imple igitur♡ daō IHS et præ♡dia pac

Et vigeat ♡di pace♡ona di

Sit laus atqȝ de♡ tibi ſit♡ gloria ſol

Vultu te colimus, ♡de, pioqȝ gen

Accipe, quæ ♡ habet, quæ ♡ fert reſpice dor

Virgo ♡ ♡dûm ♡ que ♡ unde mih

In tibi, quod ♡di con ♡di ex ♡de ſacratu

Mater amor ♡dûm ſint tibi ♡da ſacr

Ate, quam ♡ adit MRA in ♡de ſalute

Repperio, et ♡di geſtio ♡da dar

Intra igitur Virgo ♡ hoc ♡ divite corn

Auge, et amore tuis ♡dibus adde me

Sponſus es atqȝ de♡ Ioſephe in ♡de Maria

IESVM ♡ ♡dûm in ♡tice ♡dis ame

O utinam di♡s ♡pus non ♡ruat ultr

Sed plorē ♡dis crimina ♡de di

Et quia es de♡ô IPH de♡rabere Laur

Patronus ♡dis, depre♡, eſto me

Horā, quā franget ♡ mors de♡ inclyte Dan

E cælo appropera, ♡ animumqȝ be

JESU, MARIA, JOSEPH,

VEſtris SS. Nominibus, & ominibus, ſacratiſſimisque Cordibus ſubmiſſiſſimè flecto genua cum toto Grege Seraphico Colonienſis Provinciæ, deferens, offerens, & projiciens ante faciem veſtram *ærarium*, *peculium*, *depoſitum*, & quidquid humanæ cupiditati poteſt eſſe charum; de quibus præſens aget Tractatus. Immo tot *peculia*, quot *corda* veſtris *ſanctiſſimis Cordibus*, tamquam uni & communi ſacro ærario infero unienda, incorporanda, commiſcenda, confundenda, eliquanda, abſorbenda, ſimul & renovanda.

De hoc eodem ſacro Cordium veſtrorum ærario confidenter dico cum Apoſtolo: *Scio, cui credidi: & certus ſum, quia potens eſt* depoſitum *meum ſervare.* 2. Tim. 1. 12. Hinc totam Provinciam noſtram vobis ùt *depoſitum* carum concredo, fido, ac viſceroſè recommendo precator quamvis indignus. Omnium corda noſtra circumvolant ſplendorem SS. Nominum veſtrorum, ùt cæcutientes de nocte muſcæ circùm ardentem lucernam: quas tamen in hoc non imitabimur, quòd illæ involantes ſubinde incautè adurant alas ſuas; quia alia intentione ad vos convolamus, ut ſcil. creſcant nobis ſpiritales alæ: vel, ſit ut ſit; amittamus illas, ita tamen, ut exurantur, & abſorbeantur à SS. ardore cordium veſtrorum, & ut vi illorum in alias transferantor creaturas.

M 5 Veſt-

Veſtra virtute operante gloriemur, ut dicamus: cor noſtrum dilatatum eſt, nam *Jeſus* attraxit: cor noſtrum immutatum eſt, nam *Maria* interceſſit: cor noſtrum renovatum eſt, nam *Joſeph Vir juſtus* manu-tenuit. Obinde *meum, tuum, ſuum, frigidum illud verbum* ex nunc ardore cordium veſtrorum, ut ſperamus, ita abſumetur, ut nobis vobiscum ſit poſthac una ſancta communitas, cum quibus ſperamus, ut ſit nobis obventura una communis hereditas. Vos lumen inhabitatis, nobis adhuc quidem nunc inacceſſibile ideo, quia terrea pondera portamus, quibus & mentales oculi ſæpe obfuſcantur: at in lumine veſtro videbimus tandem ſanctum illud Lumen: quod dum nunc aſpicere conamur, inſtar illius, qui mediâ meridie Solem ardentem aſpicere molitur, lacrymamur, utpote conſiderantes noſtram in perfectione orbitatem, in dilectione infirmitatem, in veſtri ſequela tarditatem. Vos erigite corda, accendite deſideria: ſuppeditate conatus, inflammate affectus, & terrena *peculia* convertite in ſancta vobis concredenda *depoſita*. Ita favete Gregi Seraphici *P. N. Franciſci*, Vos, qui eſtis decora mundi, gloria cæli, fulcimina noſtræ ſpei,

JESUS, MARIA, JOSEPH.

✠

LIBER

LIBER III.

De cupiditate inimica religioſæ paupertati, item de proprietate, peculio, & Depoſito, &c.

Nota Amice Lector.

I. *IN hoc libro pugnandum erit contra odibile bonum, aut,(ſi mavis ſic dici) contra amabilem inimicum, quæ eſt pecunia: perperam enim hæc amatur ſubinde à privatis Religioſis tamquam magnum bonum, at quæ aufert ipſis ſummum bonum, utpote irremediabilem nonnumquam inferens perniciem contra S. paupertatis votum; fiuntque exinde peculiariſtæ, proprietarii, & cum Anania, & Saphira condemnantur in judicio S. Petri, cadunt mortui, nec reſurgunt infeliciſſimi; ſed efferuntur ſepeliendi. Non mirum; nam, ut ajebat S. P. N. Franciſcus*, Pecunia ſervis Dei nihil aliud eſt, quàm diabolus, & coluber venenoſus. (*S. Bonav. c.7. vitæ §.5.*)

II. *Ut autem prænoſcat benevolus Lector, me hic nolle charitatem pungere, non lædere, non irritare, utpote quam intendo ſimul & veritatem propugnare; ſignifico ei, intentionem meam neutiquam eſſe*

eſſe, quòd velim ullum religioſum Ordinem, aut Profeſſores ejus, ſive in communi, ſive in particulari taxare, ſuggillare, reprobare, oppugnare, aut invectivam apoſtrophen ad eos dirigere: ſed, quòd SS. Patrum ſententiis, doctrinis, exemplis, eorumque Regulis ac Conſtitutionibus adjutus, fultus, ac munitus, peculia illicita, peculiariſtasque ab Eccleſia & voti emiſſi Sacramento condemnatos, proprietatesque, coram Deo ac SS. Angelis fœtentes intendam aggredi, non tamquam vulpeculas, ſed grandes fallaciſſimasque vulpes, quæ ſacræ Religionis intendunt demoliri vineas; immo tamquam armatum hoſtem perſequar has & illos, utpote qui intendunt S. Religionis Filios excæcare, illaqueare, captivare, jugulare, internecioni dare. Aggrediar hoſtem, in abſtracto ſeſe jactantem, ne in concreto inveniam tumultuantem. Interim peculia, quæ licita, nolo condemnare, nec ex meo capite de illis quidpiam ſententiare; minùs variorum præclarorum Ordinum Religioſorum permiſſas, toleratas, approbatas conſuetudines, ſi quæ ſint, condemnare. Non perſequar amicos, ſed vindictam ſumam de inimicis ſtatûs religioſi, quorum maximus eſt proprietas, immo larvatus quidam diabolus. NB. Audi cauſam.

III. *Didici enim ex Chron. Ord. noſtri, quòd diabolus habitu Minoritico larvatus diu Minoritam mentitus fuerit, multosque ſeduxerit peſſimus Confrater Fratres. Itidem ex revelat. S. Birgit. quòd diabolus inſtar Monialis velatus, tamquam una ex illis in monaſterio inter illas comparuerit. Proinde larvatum hunc proprietatis vitio diabolum,*

Google

lum, aut obtruſa ab eo pecuniaria idola impugnabo, aggrediarque, hac ſpe fretus, (quam facit ſibi Doctor Seraph. in Pſalt. Marian.) ut conteratur ſub pedibus meis, omniumque Religioſorum ſexus utriuſque, qui paucula hæc à me ex SS. PP. excerpta & adnotata legent, aut legi audient, ne umquam ſe ab eo captivari permittant. Si. itaque

CAPUT I.

De cupiditate pecuniarum, noxia Religioſo in particulari, &c.

Q. 1. Quàm neceſſarium ſit Religioſis, cupiditatem pecuniarum edomare, ut non privatum inficiat, aut pervertat.

R. 1. S. Bonav. in Hexameron ſerm. 5. *Hanc paſſionem contemporaneam nobis, quæ incipit in pueris, & terminatur in ſenibus, oportet primò domare: & iſta eſt concupiſcentia, poſtea eſt cupiditas. Puer enim primò appetit manducare, & poſtea pecuniam: unde mirabiliter delectatur in illa. Et, ſi puero offeras panem, & denarium; accipit denarium, & relinquit panem. Hoc inficit homines; concupiſcunt enim habere & retinere. Appretiari hæc ut feliciſſima, malitia eſt; aſpernari ut execrabilia, malum eſt; ſed ut inſtrumenta virtutis diligere, indifferens, & bonum eſt.* h. i.

R. 2. Angelus in ſerm. ad *S. Birgit.* pro die Dom. ajebat: *Ita odioſa eſt Deo mundana cupido in homine, ſicut Noë ſentina in arca ſua.* h. i. Hinc ſicuti in ſentina dictæ arcæ congregata fuit om-

nis fex, immunditia, & ſordium colluvies: ita ne dubites, in corde religioſi, pecuniæ inhiantis ſordidè, ſordium colluviem ſeu vitiorum congeriem, ipſo non advertente hoſpitari.

R. 3. Ex ſerm. *Fauſti Abbatis Lirinenſis* ad Monachos. *Peculiariter ad profeſſionem noſtram pertinet, paupertatem ſtudio quærere, & non ſolum facultates, ſed & ipſas voluntates de cordibus eradicare. Nihil enim proprii habere, res neceſſitatis exigit; nihil autem concupiſcere, res eſt virtutis. h. i.*

Q. 2. Cur Religioſus inordinatam cupiditatem pecuniarum abjicere debet?

R. Ex ſaluberrimis admonit. *S. Baſilii Magni* Monachorum Patris ac Legislatoris c. 9. in magno Regulario contentis, ubi quemlibet Religioſum pro fuga hujus vitii valde ſeriò admonet, & ſic alloquitur: Et ne pecuniarum cupiditati te ſubjicias, ab omni avaritia declina cor tuum, ut non condemnaris ſicut adulter, & idolorum cultor. Noli amare mammona; ne offendas eum, cui membra tua, & mentem pariter dedicaſti. Ne petas ea, quæ te avocant & ſeparant à Domino. Noli diligere opes terrenas, ne amittas cæleſtes. Multi cupientes aliena, & ſuis privati ſunt. Alienatæ ſunt à nobis hujus ſæculi voluptates; noſtra autem poſſeſſio regnum cælorum eſt. Noli petere aliena; ne à tuis fias extraneus. Quotidianum victum ſufficere tibi contentus eſto: quidquid ſuperfluum eſt, projice abs te tamquam propoſiti tui impedimentum. Ne cupias fieri locuples, ne in tentationes incidas, & in laqueos diaboli. *h. i.* *Et ſubdit ibidem:* *Ca-*

Caveto avaritiam; quia radix omnium malorum ab Apoſtolo nominata eſt. Pecuniarum cupidus NB. jam animam ſuam venalem habet: ſi enim invenerit tempus, pro nihilo perpetrabit homicidium; & ſic qui effundit aquam ſuper terram, ita eſt ei effundere ſanguinem proximi ſui. Plerique per avaritiæ ardorem in mortis periculum inciderunt. *h.i. Pergit ibidem:*

Dominus noſter & Salvator à corde Phariſæorum volebat pecuniarum amorem excludere: ſed quia illi erant cupidiſſimi, ſalutaria ejus monita deridebant. Nam & illum divitem cùm Dominus vocans ad regna cælorum facultates ſuas vendere præcepiſſet, aviditas intrare non permiſit. Et Judæ pectus avaritiæ ardore exarſit, ut Dominum largitorem ſibi cunctorum bonorum in manus traderet impiorum. Avarus enim vir inferno ſimilis eſt. Infernus igitur quantoscumq; devoraverit, numquam dicit, ſatis eſt: ſic etſi omnes theſauri terræ confluxerint in avarum, non ſatiabitur. *Alienum te facito, Fili, ab hoc vitio, & voluntariam paupertatem libenter aſſume.* h. i.

Q. 3. Quæ prima horrida pœna Religioſi inordinatè amantis pecunias, &c.

R. 1. *Quòd ſit obtenebratio mentis.* De qua *Evagrius Monachus* in ſentent. aur. ad *Cœnobitas* ſic ait: *Sicut charitas gaudet paupertate, ſic odium delectatur divitiis. Non potietur dives ſcientia: & camelus non introibit in foramen acus. Qui diligit pecuniam, non videbit ſcientiam, & qui congregat illam, contenebrabitur.— Melior eſt pauper-*

tas

tas cum ſcientia, quàm divitiæ cum ignorantia. Ornamentum capitis corona; ornamentum autem cordis ſcientia Dei. h. i.

R. 2. De Religioſo nummorum inordinato amatore vix bonus fructus ſperatur, juxta Regulam 66. *Iſaiæ Abbatis*, quæ inquit: *Serva teipſum à divitiis, earumque amore; quoniam corrumpunt fructum Monachi.* h. i.

R. 3. Amor hic inordinatus nummorum pandit viam ad omne malum. De quo *Caſſian.* l. 7. de ſpiritu philargyriæ c. 6. *Quamobrem nulli vilis, deſpectuſque videatur hic philargyriæ (id eſt, cupiditatis pecuniarum) morbus: qui ſicut poteſt perfacile declinari, ita, ſi quemquam poſſederit, ad ſanitatis remedia vix pervenire concedit. Receptaculum namque eſt vitiorum, malorumque omnium radix, & inextricabilis nequitiæ fomes efficitur, dicente Apoſtolo 1. Tim. 6. Radix omnium malorum eſt philargyria, id eſt, amor pecuniæ.* h. i

R. 4. Nummatus Monachus, in pœnam ſuæ inordinatæ cupiditatis, meritò vileſcit coram Deo, & mundo; prout aſſerit *S. Bonav.* c. 4. ſuper Regul. dicens: *Sciebat ſervus Dei Franciſcus, per denariorum receptionem, ſub falſo prætextu neceſſitatis, plures in clero & clauſtro, & Deo & hominibus viluiſſe; eò quod radix iniquitatis Antiochus (qui interpretatur ſilentium paupertatis) templum Dei legitur in Machabæorum hiſtoria profanaſſe: & contenebreſcente ſtudio ſapientiæ quaſi Sole, Luna ſcientiæ & ſtudii in ſanguinem eſt commutata.* h. i.

Q. 4.

Q. 4. An Religioſo privato plùs noceat amor acquiſitorum nummorum, quàm ſitis acquirendorum.

R. Licèt tam hæc, quàm ille plurimùm defœdent Religionis ſtatum, tamen plùs nocet ille. *Ratio eſt*; quia, ùt dicit *S. Auguſt.* in Epiſt. ad Paulin. *Terrena diliguntur arctiùs adepta, quàm concupita.* (fortè tamen concupita inquietant ampliùs). Et *S. Chryſ.* in Matth. *Appoſitio divitiarum majorem accendit flammam, & vehementior fit cupido.* h. i. Ex habitis ergo pecuniis tria perfectionis & charitatis impedimenta ſubnaſcuntur in Religioſo, ſcil. 1. ſolicitudo inordinata. 2. amor inquietans, & à Deo avocans. 3. inanis gloria, ſeu elatio ſuprà alios. Hæc autem tria impedimenta quia removet *voluntaria per votum paupertas*, hinc hæc vocatur *perfectionis inſtrumentum* à D. Th. 2. 2. q. 118. a. 7. in corp. Sed

Q. 5. Utrum amare, & quærere terrenas facultates pro communitate, ſeu neceſſitate Religioſorum in communi viventium ſit etiam vituperabile, ſicut pro ſe privato, &c.

R. negat. Conformiter doctrinæ D. Th. l. c. ubi inquit: *Solicitudo, quæ circa proprias divitias adhibetur, pertinet ad amorem privatum, quô quis ſe temporaliter amat: ſed ſolicitudo, quæ adhibetur circa res communes, pertinet ad amorem charitatis, quæ non quærit, quæ ſua ſunt, ſed communibus intendit. Et quia Religio ad perfectionem charitatis ordinatur, quam perficit amor Dei uſque ad contemptum ſui; habere aliquid proprium repugnat perfectioni Religionis, ſed ſolicitudo, quæ*

adhibetur circa bona communia, pertinere poteſt ad charitatem. -- Ex quo patet, quòd habere ſuperabundantes divitias in communi ſive in mobilibus, ſive in immobilibus, eſt impedimentum perfectionis; licèt non totaliter excludat eam. Habere autem de exterioribus rebus in oommuni, ſive mobilibus, ſive immobilibus, quantum ſufficiat ad ſimplicem victum, perfectionem religionis non impedit, ſi conſideretur paupertas ad communem finem Religionum, qui eſt vacare divinis obſequiis &c. h.i.

Q. 6. In quo felicitas Monachi, pecunias non pro ſe quærentis, conſiſtat.

Reſpondet B. Macarius in Epiſt. quòd faciat eum expeditum ad Dei ſervitium; & ſic ſonant verba ejus: *Ut enim cumulata navis undarum ictu obruitur; ſic multa poſſidens Monachus non ſalvabitur. Nihil poſſidens Monachus athleta inſuperabilis: nihil poſſidens Monachus curſor levis, velociter ad bravium vocationis pervenit. Avarus Monachus operari negligit: nihil poſſidens Monachus poſt opus moderatum, orationibus & lectionibus vacat. Avarus Monachus theſaurizat ſibi iram in die ultionis: nihil poſſidens Monachus theſaurizat in cælo, & dabit laudem cum Angelis Deo, &c. h.i.*

* * * * *

CA-

CAPUT II.

Quomodo Philargyria, id eſt, amor pecuniæ, in Monacho malo ſubinde generetur, & incrementum ſumat gradatim.

Circa hoc non proprium animi ſenſum, aut experimentum, ſed *Joannis Caſſiani* ponam ſententiam; qui ad unguem deſcribit, & quaſi ante oculos pingit l. 7. de ſpiritu philargyriæ c. 7. & ſeqq. Itaque

I. Gradus: Tepor, otium, murmuratio, &c.

I. Hæc Philargyria cùm remiſſam, tepidamque poſſederit Monachi mentem, primitus eum in exigua ſumma ſolicitans, juſtos quoſdam & velut rationabiles ei colores, ob quos vel reſervare ſibi aliquid pecuniæ debeat, vel parare, deſcribit. Nam & ea, quæ præbentur in Monaſterio, queritur non eſſe ſufficientia, & ſano robuſtoque corpore vix poſſe tolerari. Quid faciendum, ſi valetudo mala carnis emerſerit, & reconditum non fuerit aliquid peculiare, quo ſuſtentetur infirmitas? præſtationem Monaſterii eſſe pertenuem, & negligentiam erga ægrotantes maximam. Si proprium aliquid non fuerit, quo cura corpori valeat adhiberi, miſerè eſſe moriendum. Ipſum etiam veſtimentum non ſufficere quod præbetur, niſi procuraverit, unde ſibi aliud valeat exhiberi, h. i.

II. Inquietudo, vanitas, ambitio, &c.

II. Poſtremò nec diu poſſe in eodem loco vel Monaſterio commorari: & niſi paraverit ſibi via-

 tici

tici ſumptus, evectionisque transmarinæ mercedem, non poſſe, cum voluerit, transmigrare, & neceſſitate inopiæ coarctatum, laborioſam ac miſerabilem abſque ullo profectu vitam jugiter toleraturum: inopem ſe quoque ſemper ac nudum non ſine improperio alienâ ſubſtantiâ ſuſtentandum. Itaque cùm hujusmodi cogitationibus laqueaverit mentem, qualiter unum ſaltem denarium exquirere poſſit,excogitat. h. i,

III. Singularitas, privatorum quæſitio, &c.

III. Tunc peculiare opus,quod exerceat, Abbate inſcio, ſolicita mente perquirit. Quod vendens clam, & optato tandem potitus nummo, qualiter eum duplicet, acriùs vehementiùsque torquetur, ubi reponat, cuique illum credat ambiguus. Deinde quid ex eo coëmere, qualique cũ commercio valeat duplicare , cura graviore diſtenditur. Cumque illi & hoc ex voto ceſſerit, avidior fames accreſcit auri, tantòque vehementiùs ſuſcitatur, quantò etiam ſumma lucri major apponitur. Cum pecuniæ etenim incremento rabies cupiditatis augetur. h. i.

IV. Solicitudo vana, inutilis, noxia, &c.

IV. Dum deinde vita longæva promittitur, ſenectus incurva, infirmitates diverſæ atque prolixæ, quæ, niſi major ſumma in juventute fuerit præparata,tolerari in ſenecta non poſſint. Agitur itaque infelix anima ſerpentinis nexibus obligata, dum materiam malè concretam nequiore cura concupiſcit augere, peſtem ſibi, quâ diriùs inflammetur,ipſa parturiens, totâque lucri cogitatione poſſeſsâ, nihil aliud reſpicit cordis intuitu,

quàm

quàm unde pecuniam parare valeat, per quam poſſit de monaſterii diſciplina quantocyus evolare, nullam exhibens fidem, ubi potuerit nummi ſpes aliqua refulgere. h. i.

V. Verboſitas, contentio, diſcurſus anxius, &c.

V. Pro hac non mendacii, non perjurii, non furti facinus admittere perhorreſcit, non fidem frangere, non iracundiæ noxio furore ſuppleri. Si quoquam à ſpe quæſtus deciderit, non honeſtatis, non humilitatis modum tranſcendere pertimeſcit, fitque ei per omnia, ut aliis venter, ita huic aurum, & ſpes lucri pro Deo. Unde B. Apoſtolus hujus morbi noxia venena proſpiciens, non ſolùm eam radicem eſſe omnium malorum, verùm etiam idolorum ſervitutem pronuntiavit dicens: *Avaritia, quæ eſt idolorum ſervitus.* Epheſ. 5. h. i.

VI. Dei timor abjicitur, &c.

VI. Cernis igitur, ad quantam labem rabies hæc per gradus ſingulos creſcat, ut etiam idolorum vel ſimulactorum ſervitus, Apoſtoli voce pronuncietur, eò quòd figurâ Dei & imagine prætermiſsâ (quam devotè ſerviens Deo immaculatam in ſemetipſo debuit cuſtodire) hominum figuras impreſſas auro diligere pro Deo maluit, & tueri. *Hucusque literatenus Caſſianus. Et pergit c. 8.*

VII. Obedientia, & regularis vita contemnitur, &c.

VII. Talibus igitur deceſſionum profectibus in deterius creſcens, nullam deinceps humilitatis, nullam charitatis, nullam obedientiæ, non dicam

 virtu-

virtutem, ſed ne umbram quidem virtutis retinere contentus, indignatur ad omnia, & ad ſingula opera murmurat atque ſuſpirat. Nullâque jam reverentiâ reſervatâ, velut equus duriſſimus ad præcipitium fertur infrenis, nec victu quotidiano, nec ſolito indumento contentus, non ſe diutius hæc toleraturum eſſe teſtatur: Deum quoque non ibi ſolummodo eſſe proclamat, nec ſalutem ſuam in illo tantùm loco eſſe concluſam. Unde ſi quoquam non ſe celeriùs aſportaverit, ſe periturum protinus graviter ingemiſcit. *Pergit in c.9.*

VIII. Inſolens, effrons, temerarius, audax, &c.

VIII. Itaque inſtabilitatis ſuæ viaticum habens nummos, in quorum præſidio, alarum ſibi inſtar aptavit, jamque ad tranſmigrandum paratus, inſolenter ad omnia præcepta reſpondet: & tamquam peregrinum extraneumque ſe gerens, quæcumque indigentia correctione perſpexerit, negligit atque contemnit. Cùmque furtim poſſideat reconditam pecuniam, nec calceamenta quidem ac veſtimenta ſe habere conqueritur, darique ſibi tardiùs, indignatur. Ac ſi fortè diſpenſatione ſenioris, ei priùs, qui nihil penitus habere cognoſcitur, aliquid horum fuerit impartitum, majoribus iræ ſtimulis inardeſcit, ſeque deſpici velut extraneum putat, nec ad ullum opus manus ſuas accommodare contentus, reprehendit omnia, quæ neceſſariò fieri Monaſterii compellit utilitas. Deinde occaſiones, quibus offendi vel iraſci debeat, ſtudioſè perquirit, ne leviter motus de cœnobii diſciplina videatur exire. Nec

ſolus tamen transmigrare contentus, ne tamquam ſuô vitiô deſeruiſſe credatur, quantos potuerit ſuſurrationibus clandeſtinis depravare non deſinit. Quòd ſi etiam temporis aſperitas, itineris ſeu navigationis ejus intercluſerit commeatum, per omne illud tempus ſuſpenſo anxioque reſidens corde, triſtitias ſerere, vel excitare non ceſſat: diſceſſus ſolatium, & excuſationem levitatis nón ſe aliter credens, quàm notâ vel maculâ Monaſterii reperturum. *Pergit cap.* 10.

IX. Pecunia excæcat rationem, obdurat voluntatem, &c.

IX. Agitur itaque facibus pecuniarum ſuarum magis ac magis accenſus, quæ poſſeſſæ numquam Monachum vel in Monaſterio reſidere, vel vivere ſub regulæ inſtitutione permittunt. Cùmque exinde eum velut feralis quædam beſtia de cœtu gregis ſegregans, pecus opportunum prædæ, deſtitutione ſodalium fecerit, & devoratione facilem contubernii privatione reddiderit, eum, qui priùs opera Monaſterii levia exercere deſpexerat, die ac nocte ſpe quæſtûs infatigabiliter laborare compellit: non orationum ſolemnia, non jejuniorum modum, non vigiliarum regulam cuſtodire permittit, non honeſtarum interceſſionum explere officia ſinit, dummodo vel avaritiæ rabiem ſatiare, vel quotidianis uſibus poſſit occurrere; cupiditatis ignem dum acquirendo extinguendum credit, accendens. *Pergit cap.* 11.

X. Amor pecuniæ in omne malum præcipitat, &c.

X. Hinc jam nonnulli per abruptum præcipitium lapſi irrevocabili ruina feruntur ad mortem: & non contenti ſoli poſſidere, quas vel numquam habuerant, vel initiô malô reſervaverant pecunias, inquirunt contubernia feminarum, quæ debeant ea, quæ malè congeſta vel retenta ſunt, cuſtodire. Tantisque ſe occupationibus noxiis ac pernicioſis involvunt, ut uſque ad profundum inferi devolūti, dum acquieſcere illi ſententiæ Apoſtolicæ renuunt, 1. Tim. 6. ut *habentes victum & veſtimentum, his contenti ſint,* quæ Monaſterii frugalitas exhibebat, ſed *volentes divites fieri incidunt in tentationem, & laqueum diaboli, & deſideria multa & inutilia, quæ mergunt hominem in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum eſt pecuniarum cupiditas,* id eſt, Philargyria; *quam quidam appetentes erraverunt à fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis.*

Hucuſque *Joan. Caſſianus*: adducens quoque exemplum talis pecunioſi & idololatræ Monachi, qui repagulis timoris Domini, & ſimplicis obedientiæ inſolenter effractis, protervo & truculento vultu ſic ſuo reſponderat Abbati: *Si tu habes, unde plurimos ſuſtentes, me ſimiliter habere cur prohibes?* h. i. O infelix cupiditas, quæ tales generas, & foves nequitias!

CA-

CAPUT III.

De Cupiditate Religioſorum tepidorum ad habendum ſuperflua &c.

Q. *1.* Quid de paupertate amanda, cupiditate calcanda perfectione amanda. *S. Columbanus* in Regula ſua docuerit c. 4.

R. Utiliſſimam hanc & fertiliſſimam doctrinam pro vitæ ſpeculo dat lc. dicens. *Monachis, quibus pro Chriſto mundus crucifixus eſt, & ipſi mundo, cupiditas calcanda eſt : nimirum cùm non ſolùm ſuperflua eos habere damnabile eſt, ſed etiam velle: quorum non cenſus, ſed voluntas quæritur : qui relinquentes omnia, & Chriſtum Dominum cum timoris cruce quotidiani ſequentes, in cælis habēt theſauros. Idcirco dum in cælis multum ſunt habituri, parvo & extremo neceſſitatis cenſu in terris debent eſſe contenti : ſcientes lepram eſſe cupiditatem Monachis, imitatoribus filiorum Prophetarum, ac diſcipulorum Chriſti proditionem, atque perditionem, Apoſtolorum quoque dubiis ſectatoribus mortem.* Sequitur :

Ideo ergò nuditas & facultatum contemptus prima *perfectio eſt Monachorum :* ſecunda *verò purgatio vitiorum:* tertia *perfectiſſima Dei continuata dilectio, ac divinorum jugis amor, qui terrenorum ſuccedit oblivioni.*

Quæ cùm ita ſint, paucis nobis opus eſt, juxta verbum Domini, aut etiam UNO; *pauca namque ſunt neceſſaria vera, ſine quibus non tranſigitur,*

aut etiam UNO *quaſi cibo, juxta literam. &c.* h. i. *S. Gertrudis* triennio ante mortem reſignavit Abbatiſſæ Prælaturam, ut poſſet eò meliùs ſe ad mortem diſponere: quam dum expectaret deſiderabunda, velo & cilicio corpus tegens mori voluit, dicens: *Religioſa perſona nec in vita, nec in morte quidquam ſuperflui habere debet.*

Q. 2. An non ſaltem unum nummum, vel obolum liceat habere Monacho.

R. 1. Monachorum priſcorum ratum adagium erat hoc, nec fallax: *Monachus habens obulum, non valet obolo;* Ein Münch / der hat eines Hellers werth / der iſt nicht einen Heller werth.

R. 2. S. Fructuoſus in ſua Regula c. 4. *Quòd ſi Monachus vel unum nummum alicubi malè abrenuntians reliquit, ſtatim eum foras repelli mandamus; quia non eum in Apoſtolorum numero, ſed Ananiæ & Saphiræ ſequacem videmus. Sciatis eum non poſſe in Monaſterio in menſuram venire Monachi, neque ad paupertatem deſcendere Chriſti, neque humilitatem acquirere, neque obediens eſſe, neque ibidem perpetuò perdurare: ſed cùm aliqua occaſio pro aliquo à ſuo Abbate Monaſterii diſtringendi, aut emendandi acceſſerit, continuò in ſuperbiam ſurgit, & acediæ ſpiritu inflatus, Monaſterium fugiens derelinquit.* h. i.

R. 3. Idem *S. Fructuoſus* in Regula c. 18. arguens tepidos Monachos, repetentes facultatulas ſuas, & canum inſtar ad vomitum redeuntes, inquit: *Non ſunt ipſi diſcipuli Chriſti: & non in Eccleſia ſunt requirendi, ſed in membris Antichriſti inveniendi ſunt: non ſunt accolæ bonæ repromiſſio-*

nis,

nis, nec veri Iſraelitæ, ſed de longinquo advenæ proſeliſti; ſed neque Fratribus fideles, neque in pugna inventi ſunt fortes. *Tales olim in* Deuter. c. 20. *Dominum cognoſcimus deteſtatum fuiſſe, & in bello ne pergerent, prohibuiſſe.* Si quis, *inquit*, corde pavidus eſt, non egrediatur ad bellum: vadat, & revertatur ad Domum ſuam; ne pavere faciat corda fratrum ſuorum, ſicut & ipſe timore perterritus eſt. *De talibus in evangelio veritas ait Matth.* 19. Quàm difficile eſt, qui pecunias habent, intrare in regnum cælorum. h. i.

R. 4. *S. Pachomius* in Regula ſua §. 81. *Nemo in domo & in cellula ſua habeat præter ea, quæ in communi Monaſterii lege præcepta ſunt, non paucos nummos, non &c.*

Q. 3. Quid de Monacho habente plura veſtimenta, quàm egeat.

R. de illo *S. Ferreolus* in Regula ſua c. 14. hæc ſtatuit. *Veſtimenta ſuperſufficientia Monachus non requirat: qui non amplius quàm quod ad quotidianum uſum Abbas neceſſarium viderit, conſequatur, dicente Domino ad diſcipulos* Luc. 7. *neque duas tunicas habeatis: quas duas tunicas intelligere debemus non numero NB. ſi propter hiemem neceſſariæ eſſe videntur, ſed ſupra uſum, ſi reſervatæ fuerint, computari: ſuper ergò ſi quid fuerit, reputabitur alienum; dum, quidquid poſſeſſor avarus includit, magis utitur arca quàm Dominus.* &c. Et c. 7. *Nullius in congregatione murmur ſeu detractio, (quod familiariſſimum habent Monachi) contra Abbatem, aut quemlibet alium de Fratribus audiatur; ne ira Dei, quæ ſæpe ob hanc culpam*

culpam miſerabilem populum condemnavit , in perditionem ſimiliter murmurantium turba excitetur, h.i.

Q. 4. Quid de ſolicita nummorum coacervatione Monialibus inhibuerit *B. Ælredus* in Regula c. 66.

Reſp. quòd ſequentia. *Neſcias te eſſe in hoc mundo, quæ ad illos, qui in cælis ſunt , & Deo vivunt , tuum amorem tranſtuliſti.* Ubi eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum. Matth. 6. *Noli cum argenteis ſimulacris vili marſupio tuum includere animum, qui numquam cum nummorum pondere potuit tranſvolare ad cælum. Puta te quotidie morituram, & de craſtino non cogitabis. Non te futuri temporis ſterilitas terreat ; non futuræ famis timor tuam mentem dejiciat ; ſed ex ipſo tota fiducia tua pendeat, qui aves paſcit, & lilia veſtit. Ipſe ſit horreum tuum, ipſe Apotheca, ipſe marſupium, ipſe divitiæ tuæ ; ipſe ſolus ſit tibi omnia in omnibus* &c. h. I.

Q. 5. Quid de occulta acceptione , Monialibus inhibitum.

R. 1. *S. Cæſarius* in Regula §. 28. hæc decernit. *Ante omnia coram Deo, & Angelis ejus obteſtor, ut nulla de ſororibus vinum occultè aut emat , aut undecumque tranſmiſſum accipiat : ſed ſi tranſmiſſum fuerit, præſente Abbatiſſa vel Præpoſita, poſticiariæ accipiant, & Canavariæ tradant &c.* h. i.

R. 2. S. Aurelianus Epiſc. in Regula §. 3. hæc decernit. *Nihil occulti accipiatis ; ſed ſi quis propinquus aut amicus aliquid in veſtimento aut in auro, vel aliud quodcumque dederit aut tranſmiſerit ;*

ſorit; in poteſtate ſit Abbatiſſa: & ſi illi, cui tranſmittitur, neceſſe fuerit, tribuatur: ſi verò illa nihil indiget, in commune redactum, cui eſt neceſſarium, tribuatur. h. i.

CAPUT IV.

De proprio eliminando, quod dicitur meum, tuum, &c.

NOta. Religioſus profeſſ⁹ eſt incapax *proprii*, id eſt, cujuſcumque rei externæ tamquam propriæ poſſidendæ, utpote in quam nullum jus juſtitiæ habere poteſt. Attamen ex parte malitioſi affectus poteſt ſibi rem aliquam ita adjudicare, aſſumere, de eaque diſponere, ac ſi jus juſtitiæ in illam haberet: hocque graviſſimum peccatum eſt in Religioſo, contra S. paupertatis votum, ſi gravitas materiæ patiatur. Hancque proprietatem omnium Ordinum SS. Fundatores ùt peſtem ſummè deteſtati ſunt, & à ſuis Monaſteriis proſcribere ſtudioſiſſimè ſemper adnixi. Hæc proprietas ſi conſummata ſit, punitur gravi pœna à S. Concil. Trid. ſingulorumque Ordinum conſtitutionibus, ſcil. biennali privatione utriuſque vocis; & ſi quis poſt mortem pecuniam ſecum malitioſè habuiſſe, vel abſcondiſſe deprehenſus fuerit, privatur à SS. Canon. eccleſiaſtica ſepultura &c.

Q. 1. Quàm grave peccatum ſit, ſi Religioſus ſibi aliquid arroget ùt *proprium*, vel ùt *peculiare.*

R. 1. Ex Regula Magiſtri in magno Regulario §. 17. ubi dicitur: *Nihil poſſidendum tamquam proprium, & ſpecialiter inter Monachos; ſed ſint eis omnia communia: qui autem dixerit,* meum eſt hoc, aut illud, *peccavit coram Deo; niſi tantùm per obreptionem ſermonis. Sed pro hoc ipſo tamen veniam à Deo petat, & caveat de reliquo, & ne iterare audeat. Si quis ex hoc vitio exiſtat inſanabilis, expellendus eſt ab univerſis fratribus: quoniam vitium philargyriæ graviſſimum eſt præ omnibus vitiis, & radix omnium malorum eſt philargyria. h. i.*

R. 2. S. Bonav. in c. 6. Regulæ: *Planum eſt his temporibus, ſummum facere tumultum in Eccleſia,* noſtrum & veſtrum. h. i. *Hugo Victor.* in verba Regulæ S. Auguſt. *Non dicatis aliquid proprium, ſed ſint vobis omnia communia,* inquit: *non enim debemus aliquid habere proprium, aut quidquam dicere* meum, *ſed noſtrum: omnia enim in communi debemus habere, & omnia communi nomine appellare.* h. i.

R. 3. Jam prô dolor! venit hora, de qua Chriſtus prædixit in horto ante paſſionem ſuam: *Ecce jam hora venit, ut diſpergamini unuſquiſque in propria, & me ſolum relinquatis.* Verè enim ita eſt, quòd, dum quis in clauſtro *propria* vult quærere, *propria* venari, ſectari, ac *propria* communibus anteponere, evidenter colligitur ex hoc, quòd grex ſit diſperſus, regnum in ſe diviſum, & hinc deſolationi proximum. Chriſti charitas &

bene-

benedictio ibi exulat, ubi *omnes, quæ ſua ſunt, quærunt, non quæ Jeſu Chriſti.*

R. 4. Proprietarius eſt nocivus fur in Monaſterio. De quo *S. Bonav.* in Diæta ſalutis tit. 4. *Religioſus debet inſuper fugere & cavere proprietatem. Sicut enim veſpertilio bibit oleum in Eccleſia, ubi laudant alii Deum : ſic Religioſus proprietarius, inſtar veſpertilionis, bibit & furatur bona Monaſterii, ubi alii vacant laudibus, & Dei ſervitio; ſicut Judas, qui ſolus inter Apoſtolos pecuniam furatus eſt.* h. i.

R. 5. *Caſſianus* l. 4. inſtitut. renuntiant. c. 17. de antiquis Monachis ſic ait: *Ne verbo quidem audet quis dicere aliquid* ſuum; *magnumque ſit crimen, ex ore Monachi proceſſiſſe, codicem* meum, *tabulas* meas, *graphium* meum, *tunicam* meam, *caligas* meas. *Proque hac digna pœnitentia ſatisfacturus ſit, ſi caſu aliquo per ſubreptionem, vel ignorantiam hujuſmodi verbum ex ore ejus effluxerit.* h. i.

R. 6. *Magiſter* in Regula c. 82. ſic jubet : *Si quod ergo peculiare inventum in aliquo fuerit, grandi eum Abbas & diuturna excommunicatione condemnet: ut exemplo illius vindicta, nullus hoc audeat imitari.* h. i.

R. 7. *S. Leander* in Regula Monialibus. præcipit. c. 18. *Peculiare, quod in Cœnobiis pro magno habetur crimine, tu pro grandi vita contagione. Adulterium certè eſt; quia conſcientiæ integritatem uſurpata rei pravitate maculat. Furti crimen eſt : quoniam; dum omnia quæ habentur in Monaſterio, omnibus ſunt communia, habere una*

latenter

latenter præſumit quod à ceteris ignoratur , & alio publicè cum omnibus utitur , aliud furtivè abſcondit. Fraus eſt manifeſta ; quia non reponit in commune, quod poſſidet ; ſed exiguam parvitatem privatim occultat fraude. Unum crimen , ſed multa contagia. Tanta nequitiæ malum velut gehennæ evita præcipitium ; & quaſi iter cave ducens ad infernum. &c. h.i.

R. 8. S. Iſidorus in Regula c. 5. *Monachi in communi viventes nihil peculiare ſibi facere audeant: neque in ſuis cellulis quidquam , quod ad victum , vel ad quamlibet rem aliā pertineat , ſine regulari diſpenſatione habere vel poſſidere præſumant. h.i.*

Q. 2. An Religioſus peccet, ſi quidquam deperire ſinat in Monaſterio, dum damnum prævenire poterat.

Reſp. affirm. Patet ex Regula Magiſtri §. 28. in magno Regulario, ubi ſic declaratur hæc obligatio, ſeu potiùs prævaricatio. *Si quis ex Fratribus negligens inventus fuerit erga ſuppellectilē Monaſterii, hic reus ſacri peculii judicandus eſt. Si quis viderit , eaque in die adjuvari & corrigi prætererit, hic tamquam neglector, & perverſor ſacræ ſubſtantiæ judicandus eſt. Quoniā oportet unumquemque laborare, & conſiderantiùs agere erga ſubſtantiam Monaſterii, ac ſi ipſe eſſet omnium Dominus, & omnibus dominetur : & iterum per nimiam humilitatem tamquam alienum ſe exiſtimet , & ut nihil præter quotidiana ex ea requirat paximatia.* h.i.

Q. 3. Quare divitiæ fugiendæ ſunt exteriores.

R. Ex Regula Solitariorum c. 4. *Illis , qui militant*

tant Deo, fugiendæ ſunt ex toto corde divitiæ; quas qui habere volunt, ſine labore non quærunt, ſine difficultate non inveniunt, ſine cura non ſervant, ſine anxia delectatione non poſſident, ſine gravi dolore non perdunt.-- Ac ſic cenſus iſte terrenus eis, à quibus vitiosè diligitur, non eſt voluptatum materia, ſed dolorum. h.i.

CAPUT V.

De veris divitiis Religioſorum.

Q. 1. Quænam ſint veræ divitiæ à Religioſo amandæ. *R. 1. S. Gregorius: ſolæ divitiæ veræ ſunt, quæ nos virtutibus divites faciunt.* h.i.

R. 2. S. Proſper in Regula Solitariorum lc. citatus, ſic reſpondet. *Illæ nobis ambiendæ ſunt divitiæ quæ nos ornare poſſint pariter & munire; quæ nos etiam contra impetus hoſtiles armant, à mundo diſterminant, Deo commendant, ditant animos noſtros atque nobilitant: nobiſcum ſint, intra nos ſint. Divitiæ noſtræ credendæ ſunt pudicitia, juſtitia, pietas, humilitas, manſuetudo, innocentia, puritas, prudentia, temperantia, & ſuper omnia charitas, quæ nos facit Deo & hominibus caros, vitiorũ impotentes, ſæculi contemptores, ac bonorum omnium ſectatores. Hæc ſunt non omnium, ſed Sanctorum ſolæ virtutes; non divitum ſuperborum, ſed humilium pauperum facultates, patrimonia cordium, divitiæ incorruptibiles morum, quibus non abundant, niſi qui illis carnalibus ex corde renuntiant* h.i.

R. 3. Ex eodem ibid. *Bona externa quamvis ſint bona utique à Deo creata; tamen quia ſunt bonis maliſque communia, ſtudeat ea ſpirituales viri contemnere, quò poſſint ad illa incomparabiliter meliora, quæ ſunt bonorum omnium propria, pervenire. Quoniam non eſt tale bonum quod habent & mali, quale illud, quod non habent niſi boni. Corporale bonum quando habent iniqui, ipſorum eſt præmium: quando habent juſti, non eſt ipſorum præmium, ſed temporale ſolatium. Item boni temporalis amiſſio fit exercitium juſti, & injuſti ſupplicium; quia & juſtus deſiderio cæleſtium captus, omnia temporalia ſive habeat, ſive amittat, omnino non ſentit; & iniquus, qui cum delectatione habuit, ſine dolore non perdit.* h.i.

Q. 2. Quænam optima poſſeſſio Religioſi. *R.* Quòd Dominus Deus. De qua poſſeſſione ſic *Proſper* ait cit. c. 6. Regul. Solitar. *Quemcumque ergo poſſidendi delectat ambitio, Deum, quem colit, qui omnia poſſidet, expedita mente poſſideat; & in eo habebit, quæcumque ſanctè deſiderat. Sed quoniam nemo poſſidet Deum, niſi qui poſſidetur à Deo, ſit ipſe primitus Dei poſſeſſio, & efficitur ei Deus poſſeſſor & portio. Deinde quid ultra quærit, cui omnia ſuus conditor ſit? aut quid ei ſufficit, cui ipſe non ſufficit? Quòd ſi quippiam aliud habuerit præter Dominum, pars ejus Dominus non erit, v. g. ſi aurum, ſi argentum, ſi poſſeſſiones, ſi variam ſupellectilem; cum iſtis partibus Dominus pars ejus fieri non dignatur. Si ergo, inquit* Hieronymus, *pars Domini ſum* (pars mea Dominus. Thren. 3. 24.) *non accipio partem inter ceteras Tribus, ſed*

quaſi

quaſi Levita & Sacerdos vivo de decimis, & altari deſerviens, altaris oblatione ſuſtentor, unde habens victum & veſtimentum, his contentus ero, & nudam crucem nudus ſequar. h. i.

Q. 3. In quibus conſiſtat compendiata perfectio Monachi expropriati.

R. S. Columbanus in fine Regulæ ſuæ talem ab eo exigit. *Monachus in monaſterio vivat ſub unius diſciplina Patris conſortioque multorum, ut ab alio diſcat humilitatem, ab alio patientiam: unus eum ſilentium, alter doceat manſuetudinem. Non faciat, quod vult; comedat, quod jubetur, habeat quantum acceperit, operis ſui penſum perſolvat, ſubjiciatur cui non vult, laſſus ad ſtratum veniat, ambulanſque dormitet, necdum expleto ſomno ſurgere compellatur. Paſſus injuriam taceat: Præpoſitum Monaſterii timeat ùt Deum, diligat ùt parentem: credat ſibi hoc ſalutare, quidquid ille præceperit; nec de majorum ſententia judicet; cujus officium eſt obedire, & implere quæ juſſa ſunt, dicente Moyſe:* audi Iſrael. h. i.

Q. 4. Quid de iis, qui in officio conſtituti ſibi provident privatim &c.

R. de illis *S. Pachomius* in epiſt. *Monaſteriorum Principes operati ſunt iniquitatem in ſportellis ſuis: gladius perditionis ipſorum ſub axella eorum.* h. i. NB. Religioſi pecunioſi vocant pecuniam gladium ſuum; & hoc valde ineptè & perversè, ſi magis confidant in pecunia, quàm in Dei timore, regulari vita, bona conſcientia, & filiali de Deo confidentia &c.

Q. 5. Quàm indecens ſit, Religioſum frequenter loqui, cogitare, aut tractare de nummis.

R. 1. Id ſatis demonſtrat *Sanctus Hieronymus*, Epiſt. 13. ad *Paulin.* dicens: *Monachum, quem ſenſeris tibi aut ſemper, aut crebrò de nummis loquentem (exceptâ eleemoſynâ, quæ indifferenter omnibus patet) inſtitorem habeto potius quàm Monachum.* h. i. *R. 2.* Turpe eſt Religioſo, & valde ignominioſum, ſectari pecunias, de quo *S. Bonav.*, in 16. Luc. *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli.* (Tim. 6) *quia ratione dilectionis terrenorum incraſſatur & prægravatur ſpiritus, ut non poſſit pervenire in ſublimia regna cælorum. Propter quod dicitur: facilius eſt, camelum per foramen acus tranſire, quàm divitem intrare in regnum cælorum*, Matth. 19. *Hoc explicans Beatus Marcus dicit: Filioli, quàm difficile eſt, confidentes in pecuniis in regnum Dei introire.* h. i.

* * *
* *
*

CAPUT

CAPUT VI.

De quorumdam pietatis prætextu in reſervatione peculiorum.

Q. 1. An ſit laudanda Religioſi illius intentio, qui pro peculio ſuo congregat multos nummos, ſub hoc prætextu, & avaritiæ pallio, quòd velit poſt mortem relinquere pro Monaſterii aut Fratrum neceſſitatibus &c.

R. Quàm erronea & deceptoria ſit hæc perſuaſio, docet *S. Orſieſius* in doctrina notab. inſerta magno Regulario, ubi inquit: *Hoc quoque obſervandum eſt, ne quis ſtulta cogitatione deceptus, immo diaboli laqueis irretitus dicat in corde ſuo: quando moriar, tunc dono Fratribus, quod habuero. O ſtultiſſime hominum! ubi hoc ſcriptum inveniſti? nonne omnes Sancti ſervientes Deo ſtatim omnem ſæculi ſarcinam depoſuerunt? nonne in actibus Apoſtolorum omnia quæ habebant, ad pedes Apoſtolorum deferebant? aut quomodo mortuus vis juſtitiæ induere veſtimentum, qui illud vivus habere non meruiſti? quare oblitus es, quod ſcriptum eſt*: quod ſeminaverit homo, hoc & metet? *Gal. 6.* Theſaurizat, & ignorat, cui congregat ea, *Pſ. 36.* Stulte, hac nocte animam repetent à te: quæ autem præparaſti, cujus erunt? *Luc. 12. Phariſæi autem cùm eſſent avari, hæc audiebant & irridebant*: *quorum incredulitatem devitemus, nec irrideamus eos, qui nos provocant. Renuntiemus mundo, ut perfecti perfectum ſequamur theſaurum.*

Quorum animam poſſidet avaritia , his videtur pro Chriſto ſtulta paupertas, h. i.

Q. 2. Quid ſentiendum de Monialibus illis (quæ in hoc peculiaritatis vitio ſubinde ſat notabiles inveniuntur & culpabiles: &, utinam agnoſcerent, quàm fœdè pice agglutinatæ adhæreant inordinato amori!) dum omnino præexcipiunt ſibi ante profeſſionem vitalitium cenſum annuum, non pro neceſſariis veſtimentis (id enim tamquam non reprehenſibile tranſiret, ſi aliunde veſtimenta, aliaque neceſſaria non eſſent ſuppeditanda) ſed tantùm, ut aliquid habeant, ac in hoc non ſint ceteris conditione deteriores: & ut jus aliquod ſibi arrogent, inde dandi pauperibus eleemoſynam, aut curandi legi ſubinde ſacra ad ſuam liberam diſpoſitionem &c. erogandi inde munuſcula, xenia &c.

R 1. Licèt ego non quòad omnia talem conſuetudinem reprobare audeam, attamen nec ſemper in omnibus tamquam optimam approbare. Hoc ſaltem indubitatum credo verum, quòd ibi nec perfecta renuntiatio, ſæculique abdicatio ſit, & perfectionis majoris adipiſcendæ ſecuritas, quanta eſt in Ordinibus, in quibus eſt exacta vitæ communitas, & nemo talia peculiaria permittitur ſibi privatim ante profeſſionem reſervare.

R. 2. Ex Regula *S. Ælredi*, c. 42. *Ubi obviat objectioni monialium talium, pro pauperibus inordinatè ſolicitarum, & dicit: Clauſtralibus (privatis) nulla debet eſſe pro pauperibus ſolicitudo, nulla pro hoſpitibus ſuſcipiendis diſtenſio: quippe quibus nulla debet eſſe de craſtino cura: nulla ſibi vel potius*

tùs providentia: nutriantur potius in croceis, id eſt, ſpiritalibus paſcantur &c. h. i.

R. 3. Quòd autem aliquæ prætendant, non poſſe non eſſe opus Deo maximè placens, ſi ex reſervatis nummis ſubinde curent ſacrificium Miſſæ pro ſe, aut ſuis defunctis parentibus, vel amicis applicari &c. His dico ego ex doctrina ſaniùs ſentientium Aſcetarum (quos illæ tutò ſequi poſſunt) fore Deo gratius ſacrificium, ſi hæc ſenſuali peculiaritate ſe exuant, & tale jus qualecumque ſibi nullum retineant: interim offerentes pro dictis neceſſitatibus omnia ſacrificia, quæ in toto mundo fiunt, & maximè illa, quæ indies audiunt; aut ſubinde petendo ſacrum à Sacerdote, qui in ſua poteſtate habet ſua ſacra applicandi &c. bonam voluntatē Deo offerendo, Chriſto uniendo. Hoc ſcio, idipſumque plurimùm laudo, & approbo, quòd in Monialium reformatis, aut reformatione necdum egentibus Monaſteriis tales peculiaritates, aut partiales reſervationes minimè tolerentur numquam acceptentur; ut ita aditus laxitatibus præcludatur.

R. 4. Religioſi Sacerdotes etiam non conquerantur, nec indignentur, ſi fortè raiò in ipſorum Ordine ipſis ſacrum liberum relinquatur. Nam indubitatum eſt, quòd fructus Miſſæ ſpecialiſſimus ſemper maneat Sacerdoti, quantumvis conductus ſtipendio Sacrum legat pro alio. Et licèt hunc fructum non poſſit totaliter alteri applicare (ſe omnino privando) poteſt tamen ſecundùm partem. Conſule de hoc RR. PP. Diſcalceatos

Carmelitas, quos audivi numquam habere ſacrum liberum.

R.5. Quod concernit dationem eleemoſynæ; certum eſt, quòd ſit gratior Deo eleemoſyna, continuò in Dei memoria permanens viva, ſi quis omnem libertatem diſponendi de rebus terrenis ſemel plenè abdicet non reaſſumendam: unde perfectius eſt, ex tam nobili motivo heroicè ſe privare omni facultate dandi eleemoſynam, quàm peculium, etiam licitum retinere, unde eam dare poſſit. Proinde optimè ſcripſit *S. Hieron.* in epiſt. ad quemdam virum hoſpitalem (citatur à *S. Bonav.* in opuſc. de paupertate Chriſti) *Multus à te per inſulas Dalmatiæ, Sanctorum numerus ſuſtentatur: ſed melius faceres, ſi & ipſe Sanctus inter Sanctos viveres. Ergo melius eſt de eleemoſynis vivere, quàm & eleemoſynas dare. Vide S. Bonav.* l.c. Et laudabilius eſt, non habere poſt reſignationem voluntariam, unde poſſit indigentibus præbere, quàm aliquid pro dando ipſis retinere. Qui ſic expeditus eſt ab omnibus, cor charitate plenum recipit & retinet, quô plus poteſt omnibus in mundo, & in purgatorio, juſtis & injuſtis, amicis & inimicis benefacere, quàm ſi omnes mundi theſauros habendo retinuiſſet. Bona voluntas charitate ditata, optimus eſt nummus, valoris divini coram illo, qui non curat nummorum temporalium regias imagines, aut inſcriptiones, aut materiam, aut formam.

R.6. Quantum ad erogationem munuſculorum, aut largitionem xeniorum; certifico Moniales omnes, quòd plus placituræ ſunt Clementi

VIII,

VIII. Urbano VIII. (qui tales largitiones reſtrinxerunt &c.) Immo Sacerdoti ſummo Sponſo ſuo Jeſu Chriſto, ſi privatæ à talibus abſtineant, maximè ſi fiat ſolius familiaritatis contrahendæ cauſa, & ſine debita licentia. *Ratio eſt*; quia generat amorem non ſanctum, cogitationes & occupationes inutiles, dividit cor, diſtrahit mentem, obſcurat S. paupertatem, impeditque orationis attentionem; ſileo alias conſequentias non bonas.

Q. 3. An, ſi religioſus privatus accipiat oblatam à ſæcularibus pecuniam, v.g. pro imprimendo utili libro ad bonum commune, vel pro Eccleſiæ ornatu, aut Sacriſtiæ neceſſitate, Monaſterii egentia, &c. Philargyriæ vitium aut periculum intercurrat.

R. Quòd, ceteris paribus, in hoc nullum peccati periculum intervenire poſſit; dummodo fiat cum debita licentia, & dependentia à Superioribus ſuis, & aliunde non ſit ſpecialis inhibitio, &c. *Ratio eſt*; quia hoc eſt fructificare communi bono, & divino honori; proinde vitium aut nota philargyriæ hìc nullatenus intervenit.

Q. 4. Qualiter, præſcindendo à jam dicto caſu, pecunia oblata in monaſterio ſit legitimè diſtribuenda.

R. De hoc ſinguli Ordines habent, dubio procul, ſua ſtatuta, aut conſuetudines pias. *S. Iſidorus* in ſua Regula c. 18. ponit hanc normam: *Omne, quod in Monaſterium in nummo ingreditur, ſub teſtimonio Seniorum accipiendum. Eadem pecunia in tribus partibus dividenda eſt; qua-*

 rum

rum una erit pro infirmis & ſenibus, & pro aliquo coëmendo in diebus ſanctis cultius ad victum fraternum: alia pro egenis: tertia pro veſtimentis fratrum & puerorum, vel quibusve ad neceſſitatem monaſterii coëmendis. Quas tres partes Cuſtos Sacrarii ſuſcipiat, ac, præcipiente Abbate, ſub teſtimonio Præpoſiti vel Seniorum de ſingulis partibus pro ſuis neceſſariis cauſis expendat. h. i.

CAPUT VII.

De pœnis proprietariorum, divinô judiciô illis immiſſis, &c.

R
Ecenſebo hic, quæ ex certis hiſtoriis collegi, exempla ſat horrenda; quibus Religioſi proprietarii terreantur; paupertatis verò Deo placitæ amatores in bono propoſito ſolidiùs confirmentur. Proprietarii ponuntur in vili prædicamento ab Authore l. 2. imit. c. 32. §. 1. ubi inquit: *Compediti ſunt omnes* proprietarii, *& ſui ipſius amatores, cupidi, curioſi, gyrovagi, quærentes ſemper mollia, non quæ Jeſu Chriſti; ſed hoc ſæpe fingentes, & componentes, quod non ſtabit.* h. i.

Primitus morte ſubitanea à Deo puniti ex primis Chriſtianis *Ananias*, & *Saphiras* ob votum paupertatis violatum, Act. 5. de quo ait S. Scriptura: *Et factus eſt timor magnus in univerſa Eccleſia, & in omnes, qui audierunt hæc.* h. i.

I. Libro 6. revelat. *S. Birgitta* c. 35. Chriſtus oſtendit huic dilectæ Sponſæ ſuæ animam alicu-

jus

jus religioſi ad pœnas inferni damnatam, quam diaboli novem novem juribus poſſidebant, novemque diverſis atrociſſimis ſuppliciis æternaliter cruciandam ob 9. ſpecialia peccata in ſuam poteſtatem accipiebant. De qua *ſextus Dæmon* ſcil. *proprietatis*, hæc dicebat: Ipſe debuit eſſe pauper in mundo, & nihil proprium habere; ſed ipſe è contra quaſi formica, quæ habere poterat, congregabat. Cui princeps dæmonum dixit: intra eum, & vexa eum cum amaritudine, & fac eum carere omnibus delectabilibus, quæ deſiderabat; & pro eis confuſionem inenarrabilem, & damnationem indicibilem, & pudorem perpetuum habebit. --- *Septimus autem dæmon*, ſcil. *Religionis contemptus*, dicebat: ipſa ex regulari diſciplina obligabatur ad ſervandum in omnibus actibus ſuis conſtituta tempora; ſed è contra, quia omnia inordinata habuit: bibebat enim, & comedebat, quando volebat, dormiebat, & vigilabat, & loquebatur, quando ſibi placebat, & omnia abſque regulari diſciplina agebat; & ideo mea eſt. Cui princeps dæmonum: quia omnia tempora ſua inordinata habuit, ideo unum tempus adveniet ei, quod numquam terminabitur, in quibus frigus & ardorem patietur ſine fine. *h. i.*

II. Hæc novem ſpecialia peccata cum vitio proprietatis in eodem ſibi ſubjecto conjuncta ibidem recenſentur, & ſunt hæc: I. Superbiendo præfert ſe ceteris, oſtendendo ſe profeſſorem virtutum, cùm ſit vitiis plenus. II. Deſiderat illa, quæ videt, neceſſariis non contentus. III.

In

In his obedit, quæ eum delectant: ea verò, quæ non delectant, aut facit invitus, aut quærit occaſionem fugiendi. IV. Delectatur intemperantia, ſocius illorum, de quibus dicitur: *quorum Deus venter eſt.* V. Quærit laudari ab omnibus, & non à Deo: ideo prædicat ſublimia, cantat altiſona, ſingularia operatur. VI. Gloriatur in ſuperfluis, & habitu peregrino, cujus proprium deberet eſſe ipſa vera paupertas. VII. Nulla ſervat tempora; ſed regit ſe ſecundùm flatum carnis ſuæ. VIII. Impudicè & frontosè accedit ad altare meum ſacrificans, & abſolvens alios, ipſe vinculo dignus, & reprehenſione. IX. Indignè portat ſignum gloriæ in capite ſuo, confœderatus hoſti meo: fuit Sacerdos, & non ùt Sacerdos vixit; ideo pars mea in ea eſt, ajebat diabolus. Reſpondit princeps dæmonum: pro honorifico nomine Sacerdotis mutetur ſibi nomen, & vocetur ſathan. Pro corona gloriæ, quam contempſit habere, ponatur ibi maledictionis opprobrium, & dejectio ſempiterna. *h. i.*

III. De Religioſis proprietariis, deditisque aliis vitiis dicit ibidem Chriſtus ad S. *Birgittam: Ego juro in veritate mea, quòd ſi non feciſſem propter duo bona: propter quæ ſuſtineo eos, non una domus eorum ſtaret erecta. Primum eſt Matris meæ oratio, quæ cum Patrono eorum inceſſanter orat. Secundum eſt juſtitia mea; quia quamvis propter malitiam eorum non teneor eis aliquam miſericordiam facere; attamen propter dona offerentium, quæ placent mihi, patior eos: ipſi enim ſunt quaſi inſtrumenta, quibus alii proficiunt.*

ciunt. Ex eorum nempe prædicatione, & cantu quandoque alii creſcunt ad devotionem, & occaſionem bene proficiendi; ſed ſe ipſos in profundum dejiciunt; quia ſerviunt quaſi ſervi ad lucrum non æternitatis. Verè ſervi ſunt, & pauciſſimi inveniuntur alii, & tam pauci, quòd vix unus reperitur in centum. NB. h. i.

IV. *S. Hieron.* epiſt. 23. recenſet judicium Monachorum ſuper Monacho proprietario mortuo in proprietate, his verbis. *Quid ante non plures annos Nitriæ geſtum ſit, referemus. Quidam ex fratribus parcior magis quàm avarior, centum ſolidos, quos lina texendo acquiſiverat, moriens dereliquit. Initum eſt inter Monachos concilium, (nam in eodem loco circiter quinque millia diviſis cellulis habitabant,) quid facto opus eſſet: alii pauperibus diſtribuendos; Macarius verò & Pambo, & Iſidorus, & ceteri, quos Patres vocant, Sancto in eis loquente Spiritu, decreverunt, infodiendos eſſe cum eodem, dicendo*: Pecunia tua tecum ſit in perditionem. h. i. Narratur de *S. Gregorio,* quòd par judicium exercuerit ſupra mortuum Monachum proprietarium. *Horreſce, time & cave.*

NB. Simile horribile exemplum narrat *S. Auguſtin.* de *Januario* Monacho, qui quamvis haberetur ab aliis ſanctus, tamen quia clanculum agros & vineas poſſedit, de iiſque teſtamentum fecit, malèque vixit, & malè obiit, ſepultus eſt, pecuniâ cum ipſo colligatâ, cum hac damnabili cærimonia: ***Pecunia tua ſit tecum in perditionem.***

Ceſa-

Cæſarius l. 9. dial. c. 64. narrat de quodam Religioſo ex Ordine ſuo lethaliter infirmo, & proprietario, qui ſacrum viaticum ore ſumptum deglutire nequivit. Apud eum in damnabili proprietate mortuum invenerunt 5. ſolidos æreos, quos cum ipſo in agro ſepelierunt, dicentes: *Pecunia tua, quam, clam nobis, contra profeſſionem tuam poſſediſti, tecum ſit in perditionem.*

V. Proprietarius Monachus laceratur à dæmone; De quo in collationibus PP. *Quidam Frater renuntians ſæculo, & dans, quæ habebat, pauperibus, retinens autem pauca ad opus ſuum, venit ad Abbatem Antonium. Quem cum agnoviſſet Senex, dixit illi: ſi vis Monachus fieri, vade in illum vicum, & eme carnes, & impone corpori tuo nudo, & ſic veni huc. Et cum ille ſic feciſſet, aves lacerabant carnes & corpus ejus. Cùm autem perveniſſet ad Senem, interrrgavit, ſi feciſſet, quæ dixerat ei; ille autem oſtendit corpus ſuum laceratum. Tunc dixit S. Antonius: qui renuntiant ſæculo, & volunt habere divitias, ecce ita impugnantur, & à dæmonibus diſcerpuntur.* h.i.

VI. In collationibus Patrum quidam Monachus, quidquid de labore ad victum ſupererat, ſecundùm morem aliorum Monachorum, in eleëmoſynam indigentioribus expendebat. At pòſt miſit ſatanas in cor ejus, dicens: collige tibi aliquam pecuniam, ne, cùm ſenueris, aut ægrotare cœperis, aliquo indigeas. Et collegit,

legit, ac implevit unam lagenam nummis. Poſt hæc infirmatur, & putreſcit pes ejus: & totam collectam pecuniam impendit in medicos & chirurgos; at nil juvat eum. Venit expertior medicus dicens, niſi curaveris pedem incidi, totum corpus putrefiet. Reſolvit ſe ad patiendum horribilem pedis inciſionem. Illa autem nocte rediens in ſemetipſum, & pœnitentiam agens de his quæ geſſit, ingemuit & flevit dicens: memor eſto Domine operum meorum priorum, quæ faciebam, cùm laborarem in horto, ex quo pauperibus miniſtrabam. Et cum fleret, aſtitit ei Angelus Domini, & dixit ei: Ubi ſunt nummi, quos collegiſti? & ubi eſt ſpes, de qua tractaſti? at ille reſpondens ait: peccavi Domine, & ignoſce mihi; ulterius hoc non faciam. Tunc Angelus tetigit pedem ejus, & ſtatim ſanatus eſt, & ſurgens manè abiit operari in agro. *En! nimia anxietas, & ſolicitudo in Monacho pro craſtino, pro ſenio, &c. non tantùm diſplicet Deo, ſed etiam punitur ab ipſo tali temporali flagello. Potens eſt utique Deus etiam ſine tuis corraſis nummulis te ſanum ac robuſtum conſervare, te infirmum ſanare, ab infirmitate etiam præſervare, in egentia ſuſtentare, medici, medicamentorumque defectum per miniſteria quoque Angelorum, ſi deeſſent homines, ſupplere; dummodo fidem ei ſervaveris in obſervantia votorum tuorum.*

VII. In *Chron. Minorum* legitur, quòd Frater quidam laicus, volens contra inhibitionem

Re-

Regulæ ſuæ, literas diſcere, furtivè ſibi provident de Pſalterio: correptus de hoc, noluit extradere, ſed in hac ſua inſolenti ſuperbia, dura cervice, ac horrida proprietate inſorduit uſque ad infelicem mortem; antequam ſeriò admonitus de extradendo Pſalterio, contempſit, & in hac proprietate infelicem animam efflavit. Illa nocte cum horribili fragore & ſpecie fratribus ad matutinas Laudes concurrentibus apparuit, ſuamque damnationem, & ejus cauſam aperuit: à quibus ad inferni pœnas remiſſus, æternalibus pœnis numquam expiabit grande proprietatis hoc piaculum.

VIII. In *Annalibus Cartuſianorum.* Monachus quidam, necdum evoluto tyrocinio, rediens de nocte ex matutinis Laudibus, tædio monaſticæ ſeu ſolitariæ vitæ affectus, parabat exitum per cœmeterium: at (Deo providè revocante) videt omnes inibi ſepultos de ſepulchris reſurgentes, in corpore, ſpecie viſibili ſe ſiſtentes, ac in candido Cartuſienſium habitu ſibi apparentes; qui omnes hac voce alloquebantur eum: quò properas miſer? viſne ſanctitatis locum deſerere, arctamque ad cælum viam cum via perditionis commutare? Nos omnes in hoc pœnitentiæ loco beatitudinem æternam lucrati, & conſecuti ſumus, excepto uno Fratre laico (ipſi vocant *Donatos.*) qui propter peccatum proprietatis ad inferni pœnas damnatus eſt. Hoc terribili exemplo concuſſi Cartuſiani, in obſervantia voti paupertatis ſunt punctualiſſimi:

& ad

& ad rigidam tenentur expropriationem faciendam, maximè circa tempus Paſchale in cœna Domini, quando Judas primus nequam fur proprietarius de ſacro peculio Dominico & Apoſtolico, Dominum ſuum & prodidit, & vendidit. Ad quam expropriationem eodem tempore articulatim faciendam quoad ſingula, obligantur etiam alii Religioſi aliorum Ordinum, quantum novi (niſi fortè eſſent omnino deformati, vel è contra pauperrimi.)

Ex eodem Ordine refert *Dionyſ. Carthuſ.* quòd quidam Religioſus alioquin timoratus veſtem ſuam refecerit fruſtulo panni ex veſtiario ſine venia accepti. At, dum is in morbum incidiſſet, & magnam mentis & vultus hilaritatem oſtendiſſet, hanc inturbavit dæmon, inſtar ſimiæ huic fruſto inſidens, illud lambens, & valde in eo ſibi complacens. Ille horrore nimio perterritus, recognoſcens, ſe hoc ſegmentum ſine venia Prioris accepiſſe, Superiorem ilico advocat, culpam confitetur, cum illo ſe reconciliat; & ſtatim inde ſe dæmon ſubduxit. *Audite proprietarii! Deus non irridetur: reddite vota veſtra Deo; nam etiam minimas ejus tranſgreſſiones in metuendo ſuo judicio ſtri è dijudicat Deus, immo & exactè adnotat diabolus.*

IX. *Glorioſus Franciſcus Xaverius* (ut habetur in Theatro R. F. 167.) ſocium quemdam mulctavit exilio, in quo deprehendit proprietatis umbram. *Narrat Picinell. Idem narrat* alium Monachum proprietarium unguibus vulturum,

turum, & dentibus canum dilaniatum in pœnam ſui peccati.

Alius infortunatus Monachus (ut teſtis eſt *D. Hieron.*) hujus culpæ ergo, dæmonum tormentis ſubditus fuit. *Picinell. qui idem refert*, quòd

Albertus Magnus, ex præſcripto ſacr. Canon. quemdam ex ſuis Religioſis, ut vocant, Converſum, hujus delicti convictum rurſus exhumatum Eccleſiaſtica privârit ſepultura.

Ex eodem Ordine cùm S. memoriæ *Fr. Reginaldus* Bononiæ Priorem ageret, laicus quidam aliquod panni ejus, quo ipſi utuntur, fruſtum eleëmoſynæ nomine, ſine venia Prioris acceperat, ut hôc ſuam veſtem reficeret. Hunc ergo propterea Vir ſanctus ad Capitulum vocat, &, coram omnibus Religioſis, in eum ceu furem & proprietarium tam verbis aſperis, quàm dura verberatione animadvertit: & pannum illum eo in loco, tum ipſo, tum reliquis fratribus inſpectantibus, flammæ injecit. En! quàm rigidè puniunt proprietarios, etiam in minutis (ut fortè alicui videri poſſet) Sancti Zelatores religioſæ paupertatis!

X. Conſtitutiones Canon. Regular. p. 2. c. 41. præcipiunt, *ut proprietarius tamquam voti transgreſſor acriter puniatur.* Idem quoque præcipiunt aliorum particularium Ordinum Conſtitutiones.

XI. Statum periculoſum cujuſdam Abbatiſſæ proprietariæ, ac delicioſæ reprehendit Chriſtus, loquens *S. Birgittæ* l. 6. revelat. c. 98. his Verbis:

verbis: *Illa N. Abbatiſſa eſt de vaccis pinguibus, vadens in cœno, & cauda ſua lutoſa aſpergit circumſtantes: ſic ipſa ſpargit ſororibus exemplo ſuo pravo. Cujus veſtimentorum ruga perhibent teſtimonium, quòd non eſt Filia Beati Benedicti mei, nec eſt ſponſa humilis, quia immemor eſt ſponſionis ſuæ. Nam Regula ſua dicit, habere veſtem, quæ rudior & vilior invenitur; & illa habet molliorem, pulchriorem, & delectabiliorem. Regula etiam præcipit comedere neceſſaria cum parcitate, & timore, nihilque habere proprium: ſed iſta habens proprium, impinguat ſe ſicut vacca diaboli, ſequendo propriam voluntatem. Regula etiam dicit, quòd omnia ſint in manu Abbatiſſæ, non attendens intentionem Beati Benedicti mei, qui ideò omnia poſuit in manu Abbatis, ut Abbas eſſet diſcretus, & exemplum virtutum, & Regulæ præcipuus imitator. Sed iſta recipit nomen, & verbum poteſtatis ad diſſolutionem ſuam, non attendens, quòd de omnibus animabus ſororum ſuarum reddítura eſt mihi rationem NB. Propterea ſcias, quòd, niſi correxerit mores ſuos & ſororum ſuarum, vadet cum vaccis pinguibus in infernum, & laniabunt eam corvi inferni, quia noluit cum humilibus & abſtinentibus evolare in cælum.* h. i.

XII. Prædicta Abbatiſſa mortua dirum ſuſtinuit purgatorium; quod narratur lc. in revelat. *S. Birgittæ* his verbis: *Hæc Abbatiſſa mortua apparuit B. Birgittæ aliquantulùm alba, ſed quaſi reti ferreo circumtecta; cujus lingua videbatur*

ignea, manus & pedes plumbei, oculi ex toto lacrymoſi; & dixit: miraris de me, cur ſic appareo deformis? hæc eſt retributio juſtitiæ Dei. Nam quòd alba videor, id eſt, quia virginitatem carnis habui. Sed rete ferreum denotat, quòd regulares obſervantias, & patientiæ bonum non ſervavi. Sicut enim in reti multæ anſæ combinantur, ſic ego pro multis operibus bonis omiſſis multa pati teneor; quia bona opera, cùm tempus habui, non exercebam.

Quòd verò lingua mea appareat ignea, dignum eſt, quia ipſa contra profeſſionem meam in multis vanitatibus & ſcurrilitatibus ſolvebatur. Manus verò mea, & pedes apparent plumbei, & meritò, quia opera mea, quæ deſignantur in manibus, quæ fuiſſe debuerant fulgentia quaſi aurum, fuerunt mollia & diſſoluta ut plumbum. Pedes quoque mei, quibus ad ſorores meas bonis exemplis, & converſatione munda iviſſe inſtituebar, lubricaverunt in mundialibus, & deſides erant ad omne ſpiritale bonum. Oculi mei apparent tibi, ſicut illius, qui nimium habet fletum; & meritò, quia peperci eis à fletu, cùm potui diluiſſe, & debuiſſem omnes negligentias vitæ meæ. Verumtamen in ſtatu miſericordiæ ſum, & exſpectatione bonæ ſpei, propter illa, quæ fiunt in Eccleſia Dei, & propter preces Sanctorum, & Sanguinem Chriſti. h. i.

S. *Canon* (de quo J. Nadaſus 28. Martii) S. Baſilii diſcipulus Religioſum quemdam ad mentem revocavit, dum ob pecuniam ab illo congeſtam,

geſtam, vidit dæmonem ſerpentis inſtar, illius gutturi circumdatum. *h. i.*

J. Nigronius narrat in Monaſterio Gigniacenſi Monachum contra paupertatis rigorem, micas ex menſa collectas non curaſſe, ſed ſiviſſe perire. Cui moribundo aſtitit dæmon, qui exactè hanc in eo malam conſuetudinem notârat, ut eum in deſperationem induceret, plenum ſaccum talibus micis oſtendit. Quod obtinuiſſet, niſi preces vehementes Fratrum obſtitiſſent.

S. Odo Cluniac. refert l. 3. collat. c. 21. Monachæ morienti dæmonem apparuiſſe, illiusque conſcientiam nimio terrore conſtrinxiſſe, eò quòd acum haberet ſine licentia. Illâ ergo in commune delatâ non recedebat dæmon. Illa plùs anxia meminit etiam ſe adhuc filum ſericum ad ſpondam habere ſine licentia: quô in commune relatô, receſſit malignus.

Meritò dixit itaque *S. P. N. Franciſcus*, *nolle de nobis diabolum plus, quàm tenuiſſimum capillum: ex illo enim cogitat chamum ingentem, validumque ad noſtras conſtringendas animas, ſibique vindicandas conficere.*

* * *

CAPUT VIII.

De Peculiorum reſervatione, uſu, & abuſu.

QUares, An liceat quibuslibet Regularibus, vi primævæ inſtitutionis ſuorum Ordinum reſervare peculium pro ſuis particularibus privatis uſibus. Antè reſponſionem

N. 1. Ex *P. Marchant. H. Caſal. Bartoluc.* & aliis, quòd *peculium ſit qualibet res temporalis, pretio æſtimabilis, ſeorſim à rebus communibus ſeparata, ac privatis uſibus deſerviens.* Quod ſi apud communem depoſitarium Conventûs ſit depoſitum ad conſervandum dicto fine, vocatur *Depoſitum Regularis* (non ſumitur hìc depoſitum in acceptione Juriſtarum). Unde *peculium*, & *depoſitum* habent ſe, ſicut termini magis & minùs communes. *H. Caſal.* Hoc peculium conſiſtit in re mobili, vel immobili, eleëmoſyna certa certis temporibus à certo accipienda, vel in redditu temporario annuo perpetuo, vel vitalitio percipiendo à monaſterio, aut ejus Officialibus levando in ſubſidium privati Religioſi; vel in pecunia, lana, tritico, pecore &c. vel &c. (niſi id aliunde vetitum ſit).

N. 2. Hoc peculium eſt duplex, *Primum profectitium*, cujus ſolùm habetur utilitas quoad fructum, vel uſum, at dominium eſt penes alterum, penes patrem, avum, patruum &c. *Alind adver-*

adventitium, in quòd quis habet dominium ſaltem radicale; licet uſusfructus ſit penes alterum, v gr. parentem &c. Peculium quod Religioſo competere poteſt, non eſt niſi profectitium, ut patet ex terminis. Eſtque hæc generalis Regula ex *H.Caſal*, quòd in Religioſo particulari nequeat reperiri peculium, quod teneatur titulò dominii, poſſeſſionis juridicæ, uſus-fructus, adminiſtrationis independentis, vel uſus-juris; quia omnia iſta concludunt quamdam proprietatem. Hinc peculium Religioſorum (ſi tamen illis licitum ſit,) nequit haberi niſi titulò ſimplicis adminiſtrationis, & à nutu Superioris continuò dependentis, ſi is fuerit Officialis; vel titulò uſus-facti ſolius, ſi privatus alius Religioſus ſit. *NB.* (*loquor de ſolemniter profeſſis.*)

N. 3. Ex cit. AA, & aliis, quòd triplex poſſit diſtingui Religioſorum *Peculium. Primum*, ſi quis apud ſe, vel apud alios quidpiam eo animo detineret, aut ſibi reſervaret (licèt ad ſolum uſum determinatum vel non determinatum) ut plena auctoritate, & independenter à Superioris licentia de eo diſponat. Vel cum ſic occultat, ut liberæ Superioris diſpoſitioni illud ſubducat, aut, ſi id manifeſtet, ei tamen renuntiare non ſit paratus. Et hoc continet gravem proprietatem, ideoque numquam licebit. Et ita ſumitur ſubinde in SS. Canon. per quos Monachus relinquens poſt mortem peculium, ſacra ſepultura privatur.

Secundum genus peculii, quando quis Religioſus ex licentia Prælati pecuniam vel aliam rem

habet ſepoſitam à maſſa communi, ut ad uſus quoslibet indeterminatos pro re nata applicet. Vel quando generalem habet licentiam aliquid ſibi licitè comparandi, unde ſuis neceſſitatibus provideat: aut ut uſum-fructum, uſum, vel adminiſtrationem alicujus rei mobilis (non autem immobilis) in uſus licitos habeat, quatenus de ea re pro libitu ſuo diſponat, uſque ad revocationem totalem vel partialem Superioris. De hoc ait *Bartoluc. noſter*, quòd, licèt non contrarietur eſſentiæ voti paupertatis, cùm nullum dicat jus; tamen, quia Concil. Trid. id prohibet, & Clemens VIII. illicitum declaravit eò, *quia novo decreto prohibitum*, tum quantum ad culpam, tum etiam quantum ad pœnam; etiam tale peculium paupertati regulari repugnare videatur: & ideo (*niſi per Summum Pontificem id Regulari concedatur*,) ſemper illicitè & cum ſcrupulo ab eodem detineatur, ut ait *cit. Bartoluc.* NB. Hæc ultima parentheſis poteſt favere illis Religionibus, in quibus ab aliis Summis Pontificibus indultum eſt, ut formam perfectam ærarii cum tribus clavibus &c. prout in Decreto S. Congreg. Viſitat. Apoſt. inſerto Conſtit. Urbanis pleniùs exprimitur, habere queant, cui pecunia Conventus, non tantum communis adminiſtrationibus, ſed etiam particularium Fratrum eleëmoſynarum inferatur, pro ſublevandis eorum particularibus quibuscumque neceſſitatibus, cum ſpeciali prævia adnotatione in libro deputato, *quis, quid, quantum, quando &c.* ſive dum imponitur, ſive dum extrahitur, &c.

Ter-

Tertium genus peculii eſt, quando aliqua pecuniæ ſumma ſeparatim detinetur, ut exinde ſuis determinatis particularibus neceſſitatibus provideatur. v. g. ad comparandam tunicam, libros coëmendos, vel alia neceſſaria ſimpliciter, aut ſecundùm quid, quæ à Monaſterio non ſuppeditantur: vel certè quando Religioſus habet uſum alicujus rei determinatæ ad talem vel talem particularem effectum (extra communem conſuetam diſtributionem) Statui regulari non repugnantem. Hoc peculium, ſi veſtiatur quibuſdam conditionibus (ultra Superioris licentiam requiſitam, & præſuppoſitum interpretativè conſenſum Summi Pontificis) in certis caſibus certorum Monaſteriorum Religioſis poterit permitti; prout infra. Sed

N. 4. Nomine peculii hoc tertio modo ſumti non veniunt illa, quæ propter quotidianam & continuò durantem neceſſitatem Religioſis ſingulis indiſcriminatim ex communi penu, cellario, & veſtiario conceduntur. v. g. tunica, pileus, calcei, panis, vinum uſuale, calami, atramentum, charta, conſervæ vel præſervativæ in initio jejunii ab Abbate ſingulis Religioſis ad aliqualem confortationem, & recreationem datæ, & in cellis conſervandæ permiſſæ &c. Nam hæc minimè debent vocari peculium, cùm ſpectent ad communem maſſam, ex qua extractæ quidem, & applicatæ, neutiquam tamen abſtractæ, nec peculiaritatis nomine intitulandæ.

N. 5. Ex *Dionyſ. Carthuſ.* l. de reform. clauſtral. a. 8. quòd Religioſi votis ſolennibus, vel

quaſi ſolennibus adſtricti ſint triplicis differentiæ. Nam *primi* ſunt de ſtricta obſervantia, qui peculium nec habent, nec volunt habere, ſciunt quippe ſe licenter non poſſe habere; neq; eis ullo modo permittitur à Superiore, nec à Regula, nec ab Ordinis particularibus conſtitutionibus. *Secundi* ſunt penitus deformati, lapſi, & obtenebrati, qui de proprietate conſcientiam ſibi non faciunt, ſed propria habent, aut arrogant, vel malitiosè ſibi appropriant (licèt interim proprietatis habendæ capaces non ſint) habere plus cupiunt, & licitè ſe habere confingunt, quia oppoſitum ſcire & audire contemnunt, aut certè non curant. *Tertii* mediô modô ſe habere videntur; qui habentes peculium, de proprietatis vitio ſe excuſant, dicentes, ſe habere non propria, ſed appropriata, utpote quia de licentia juſta & rationabili Superioris talia ſe habere, atque ad reſignandum, juxta ejuſdem legitimum mandatum ſe paratos aſſerunt. Hos tertios dicta legitima licentia, & bona conſcientia, & juſta neceſſitas excuſat; prout infrà, quamvis nec de his, minùs de aliis, intrepidè id indefinitè aſſerere audeat *Dionyſ. Carthuſ.* dicens generatim lc. *Quod habere peculium ſit Religioſis illicitum & ſanctæ Religioni vehementer contrarium, immo Religioſi ſtatûs atque monaſticæ vitæ lamentabiliter deſtructivum, & contra ſanctiſſimorum PP. qui Ordines inſtituerunt, intentionem, doctrinam, & prohibitionem.* Hæc ille quidem, cui tàmen per omnia non aſſentior; licèt hoc experientia convincat, quòd peculium non debitis conditionibus circumvallatum ſit vitæ religioſæ

pede-

pedetentim relaxativum. Utinam hoc verum non eſſet! Interim *ſecundùm tempora, & mores ſunt ſæpe temperandi rigores.*

N. 6. Bene intelligenda eſſe hæc duo; ſcil. 1. quòd aliquid *per ſe* non liceat, 2. quòd aliquid *per accidens* licitum fiat. E. G. *per ſe*, & ſuppoſita rerum legitima diviſione, non licet mihi tollere rem proximi uſu conſumptibilem v.g. panem &c. eumque conſumere. Nec *per ſe* licitum eſt clericis, ac Monachis, ſeu Religioſis, propter varias SS. Canonum inhibitiones, hæc & illa facere; quæ tamen *per accidens*, ſcil. ob maximam neceſſitatem vel inopiam licent; in qua & mihi licet panem, invito Domino accipere, & conſumere, quo ipſo, rem alienam, jure poli facio mihi propriam per actualem uſum in ſuccurrendo maximæ vel extremæ meæ neceſſitati. *Hi duo diſtinctivi termini ſervient materiæ præſenti.*

N. 7. Vivere in communi (Ad quod conatur modernus SSmus D. N. Innocentius XII. ex generali & ſpeciali cura erga oves ſibi creditas, indefeſſo ſtudio, paterna ſolicitudine, ingentique labore, ac vehementi conatu in-& adducere omnes Religioſos, ex cauſa multiplici) contingit variis modis; inter quos unus altero nobilior, excellentior, melior. v. g. 1. *Aliqua communitates* Religioſorum habent in communi ſolùm commune clauſtrum, ſepulchrum, dormitorium, &c. at pro privatis neceſſitatibus tam quoad cibum, potum, veſtitum, medicinam, debent æquè aut magis eſſe ſoliciti, quàm ſæculares. Fateor hæc eſt valde exilis ſicut communitas, ſic for-

tè & charitas, religioſæque vitæ regularitas. Quæ neceſſariò poſt ſe trahit plurimas non bonas conſequentias: nam *ex abſurdo uno ſequuntur multa. Secunda aliquantulum melior*, in qua inſuper victus, ex parte etiam veſtitus ex communibus ſuppeditantur ſingulis; & hoc cum multiplici adhuc differentia, prout fert monaſteriorum mos, aut poſſibilitas &c. *Tertia perfectior*, in qua omnia neceſſaria qualiacumque tam pro infirmitate, quàm pro neceſſitate perſonæ ſuppeditantur; attamen peculium ex conniventia & cauſa juſta, in modica quantitate indulgetur ad particulares caſus, ob peculiaria motiva, v. g. ad conficiendum iter non neceſſarium pro Monaſterio, ad viſitandum amicos, ad excipiendum ſingulariter hoſpitem præ aliis gratiorem, & hoc intuitu meritorum talis perſonæ, vel utilitatis præſentis, aut futuræ &c. *Alia tandem perfectiſſima*, in qua nihil conceditur peculiare privatis perſonis particularibus; proinde ab illis nullus quid exſpectare poterit, qui proinde Religioſi ob hoc ſunt feliciores, quòd in nullo, pro nullo teneantur eſſe temporaliter ſoliciti, ſed ſancta & immaculata ipſorum Religio ſit ipſis & Pater, & Mater, & tutor, & procurator, & obſes, & præſes, paſcens & protegens corpus, & animam, utrumque imbuens regulari diſciplina, & perfectione (*reſpectivè*) religioſa. His ita neceſſariò prænotatis, erit facilior reſolutio quæſtionis propoſitæ ab initio Capitis. Quæ tamen ad placitum ſingulorum difficulter dari poterit. Scio, quid faciam, ut neminem exaſperem, omnes conciliem; mediâ viâ ibo, nimis rigoro-

goroſas inter, & nimis laxas ſententias; ſimul & in generalibus concluſionibus ſiſtendo (ex aliorum DD. placitis citandis) *particulareſque laudabilium Religionum laudabiles conſuetudines, ſi quæ ſint, intactas relinquendo*; ut hoc modo conſulam ſacræ communitati, ſimul & communi charitati.

CAP. IX.

Continet reſponſionem ad quæſtionem prioris Capitis, an liceat reſervare peculium particulari Religioſo.

R. Non licet quibuſvis indiſcriminatim Regularibus, vi primævæ inſtitutionis ſuarum Religionum, reſervare peculium (*etiamſi ut diſtinctum contra proprium*) ſuis peculiaribus uſibus. Senſuſque hujus reſponſionis eſt, quòd *per ſe* non liceat; nec *quibuſvis*; nam *aliquibus*, quibusMonaſterium pro nunc in nullo ſuffragari poteſt, procul dubio licebit, jure naturæ licentiam hanc deferente; cui etiam nullus jure contrariari poteſt. Deinde *pro nunc & ex accidenti*, licet; quia Monaſterium devaſtatum per bella, aut per prodigalitatem officialium, Monachorumve intemperatum vivendi modum, aut aliunde ad nimiam pauperiem redactum. Dicitur etiam in parentheſi, *etiamſi, ut diſtinctum contra propriũ*: nam, ſi ſumeretur, ut eſt idem, quod *proprium*, res eſt nimis manifeſta, quòd ſic non liceat, nec unquam licuerit: & ſic in antiquis Canonibus, &

Mona-

Monachorum Regulis nonnumquam ſumebatur hæc vox *peculium* pro eo ſcil. quod quis ſibi peculiariter à maſſa communi, clam, Abbate inſcio, & hinc omnino invito, tamquam *proprium* arrogabat. Et

Probatur reſponſio quoad hanc partem ex c. Cùm ad Monaſterium, de ſtatu Monachorum, ubi Innocentius III. (ſub quo incepit *S. P. N. Franciſcus* Ordinem ſuum) ita inquit: *Prohibemus diſtrictè in virtute obedientiæ, ſub obteſtatione divini judicii, ne quis Monachorum proprium aliquo modo poſſideat. Et ſi quis habuerit proprium aliquid, in continenti reſignet. Si verò poſt hac proprietatem aliquam quis habere fuerit deprehenſus, regulari monitione præmiſſa de Monaſterio expellatur, neque ulterius recipiatur, niſi pœniteat ſecundùm monaſticam diſciplinam. Quòd ſi proprietas apud quemquam fuerit inventa in morte, cum eo in ſignum perditionis extra cœmeterium in ſterquilinio ſubterretur, ſicut B. Gregorius in Dialogo ſe narrat feciſſe. Unde ſi quidquam alicui fuerit ſpecialiter deſtinatum, non præſumat illud accipere, ſed Abbati, ſeu Priori, vel Cellario aſſignetur. Nec æſtimet Abbas, quòd ſuper habendo proprio poſſit cum aliquo diſpenſare: quoniam abdicatio proprietatis, ſicut & cuſtodia caſtitatis adeo eſt annexa Regulæ monachali, ut contra eam etiam nec Summus Pontifex poſſit licentiam indulgere.* h. i.

Mem. *S. Gregorius* Papa ita in epiſt. ſcribit *Auguſtino* Anglorum Epiſcopo: *Tua Fraternitas — in Eccleſia Anglorum hanc debet inſtituere converſationem, quæ in initio fuit in patribus noſtris,*

*ſtris, in quibus nullus propria habuit, ſed erant illis cuncta co*m*munia. Quidquid verò neceſſitatibus ſupereſt, in cauſis piis & religioſis erogandum eſt, Chriſto dicente: quod ſupereſt, date eleemoſynam, & omnia munda ſunt vobis* h. i. Idem in Regiſtro: *Si peculiaritas à Monachis habetur, neque concordia, neque charitas in congregatione eadem poterit permanere.* Ibidem: *Quid eſt habitus Monachi, niſi deſpectus mundi? quomodo ergo mundum deſpiciunt, qui in Monachi habitu poſiti aurum quærunt?* Idem l. 3. dial. c. 14. *Monachus qui in terra poſſeſſionem quærit, Monachus non eſt.* Idem epiſt. 22. ſcribens Joanni Subdiacono Ravennæ, inter alia eidem præcipit ut Mariano Epiſcopo dicere ſtudeat; *ut peculiaritatem* à 4. aut 5. Monaſterii Monachis, in quibus corrigi hactenus minimè potuit, *ſtudioſiſſimè compeſcat; & hoc ipſum Monaſterium à tali peſte mundare feſtinaret.* h. i.

Præterea Clemens Papa Sanctiſſimus in epiſt. IV. & habetur in Decreto, cauſa 12. ait: *Communis vita omnibus, ſcil. clericis neceſſaria eſt, & maximè his, qui Deo irreprehenſibiliter militare cupiunt, & vitam Apoſtolorum & diſcipulorum eorum imitari volunt.* h. i. Per has & alias auctoritates, per quas in lib 1. adſtruitur neceſſitas vitæ communis, ſimul etiam *peculium*, ut eſt idem quod *proprium*, eliminatur. Unde hoc verbum *peculium* nominatim in Regulis ſuis prohibuêre Sanctiſſimi PP. *Hieronymus*, *Auguſtinus*, *Benedictus*, qui illud Monachis nec conceſſerunt, nec conceſſiſſent, quamvis petiiſſent.

Princi-

Principalis autem reſponſio probatur etiam ex Dionyſ. Carthuſ. lc. a. 13. quia Monachi tenentur ad paupertatem eo modo, & ſenſu, quo SS. Patres, qui Ordines inſtituerunt, Monachos ad paupertatem obligare intenderunt: propterea non eſt communibus regulis, legibus, & præceptis contradicendum. *Præterea*, cùm prima Mater diſpenſationis ſit urgens neceſſitas, deinde vera, evidenſque utilitas; attendat, qui Monachis præeſt, quid eum cogat ad dandum peculium Monachis ſuis, & quæ eis utilitas inde proveniat. Immo ſi diligenter penſaverit, videbit, *quòd multiplex inutilitas ac ruina Monachis ex peculio generetur*, & quòd ſibi non ſit neceſſe illud concedere: ſed ex negligentia, conſuetudine prava, & aliis cauſis non bonis introductum eſt peculiũ Monachorum. *Hæc cit. Dionyſ. Carthuſ. Pergitque*

Religioſi ſeu Monachi non ſolùm tenentur ad viam meliorem, ſed etiam ſecuriorem: Cùm ergo ſecurius ſit Monacho carere peculio, tenetur illo carere. Iterum ſecundùm *Auguſtinum*, qui ſe committit diſcrimini, peccat mortaliter: Cùm ergo Doctores devotiores, & viri religioſiores communiter reprobent peculium Monachorum (quamvis aliqui illud aliquo modo excuſent) videntur ſe ad minus diſcrimini committere Monachi habentes peculium. *Rurſus*, quamvis Monachi non teneantur eſſe perfecti, tenentur tamẽ quotidie ad perfectionem tendere & conari: *Sed videmus ad oculum, quòd Religioſi habentes peculium non ſolùm non proficiunt, immo de die in diem magis*

magis ac magis declinant & ruunt. h. i. *ſubd. t ibid.*

Præterea ſecundum *Hieron. Caſſian.* & alios, immo, ſicut experientia quotidie docet, niſi amor habendi fuerit de cordibus Monachorum funditus eradicatus; frequenter magis creſcit; & inflammatur in eis circa parva & minima, quàm in multis ſæcularibus circa majora & plura: *periculoſiſſimum ergo eſt Monachis habere peculium*, etiamſi aliunde non eſſet eis prohibitum. *Amplius*; ut in Geneſi c. 8. habetur, ſenſus & cogitatio cordis humani proni ſunt in malum ab adoleſcentia ſua: non ergo expedit circa peculium Monachorum loqui remiſſè, illudque colorare; & quodammodo excuſare; quia ex hoc *Religioſi ad peculium proni capiunt occaſionem magnæ ruinæ*, audaciamque ſe excuſandi, etiam multò plùs, quàm ab aliquo Doctore notabili excuſentur. *Hucuſque valde conſcientiosè Doctor extaticus Dionyſ. Carthuſ.* Qui hæc ſua dicta vult intelligi non ſolùm de proprietate civili; ſed etiam de proprietate peculiari, id eſt de peculio. *Addit ibid.*

Mihi objici poteſt, quia tam diſtrictè contra peculium Monachorum ſcribendo, quaſi innumerabiles diverſarum Religionum perſonas in ſtatu damnationis conſtituo. Fateor; conſideratio iſta aliquos terruit; & ad ſcribendum de iſta materia nimis remiſsè induxit: Quid igitur reſpondebo? utique pro præſenti aliud pro reſponſione non occurrit, niſi quòd *zelô Dei, & S. Religionis hæc ſcribo, atque in genere loquor*; & viam ſecuriorem oſtendo. *h. i.* Hæc doctrina utique ut

ſecurior eligenda, ubi non eſt manifeſta neceſſitas tolerandorum peculiorum.

CAPUT X.

Oſtenditur ulteriùs, quòd peculium primitùs per ſe non fuerit licitum Religioſis.

I. Ipſum oſtendit cit. *Dionyſ. Carthuſ.* lc. a. 14. ex Regulis *S. Baſilii*, *S. Auguſtini*, *S. Hieronymi*, *S. Benedicti*. Hic in Regula ſua ſanctum ſuum Patrem appellat *S. Baſilium*: Qui in Regula ſua ita dicit: *Huic, quod eſt habere aliquod proprium, contrarium eſt, quod in actibus Apoſtolorum habetur: erant illis omnia communia -- ſi quis inter Fratres aliquid ſuum eſſe dicit, abſque dubio alienum ſe facit ab electis Dei, & charitate Chriſti.* h. i.

II. *S. Hieron.* in Regula ſua: *Ædificat fatuus ille in Zabulo, quia in vita apoſtolica, & religionis propoſito temporales appetit divitias. Hic attendite diligenter: hic periculum omne eſt; hic interitus; hic mors æterna.* h. i.

III. *S. Auguſtinus* ſæpiſſime in Regula nominat & eliminat *proprium*, quòd autem per hoc *peculium* velit excludere (ſicuti & mens fuit priorum) conſtat ex his, quæ in ſerm. ad Samnianum diſſeruit, dicens: *Rem peculiarem omnino fuge. Vide, quanti, & quales de hoc peſtifero morbo peculiaritatis perierunt. De peculiaritatis namque radice oriuntur hæc vitia, ſuperbia, inobedientia, avaritia, vana gloria, voracitas, mendacium, loquaci-*

loquacitas, atque luxuria. -- Illum morbum habendi peculium voco morbum peſtiferum & illecebroſum, quem te oportet relinquere, ſi non vis beatitudinem ſempiternam amittere. Væ vobis Monachis, qui divites eſſe cupitis in pecuniis, & per hoc regnum cælorum amittitis: qui ſponte vovistis Deo obſervare normam Patrum Sanctorum, quorum exemplo radicaremini in regno cælorum, modò per cupiditatem, & ſæcularibus negotiis dediti intrabitis ignem æternum. h. i.

Idem *S. Auguſt.* l. 12. de civit. c. 25. *Perverſi volunt frui nummo, uti autem Deo: quoniam non nummum propter Deum impendunt, ſed Deum propter nummum colunt.* h.i.

Navarrus etiam Canonicus Regularis in Monaſterio de *Ronca valle* nequaquam putabat ſe eſſe ſecurum in illo loco, ubi, quamvis cum licentia Superiorum, peculium tenebatur. Proinde licet in commentariis ſuis omnes rationes conquiſierit, quæ pro peculio licitè retinendo facere poterant, attamen ſcrupulis ſe expedire non valebat, hinc vocat illum *Statum periculoſiſſimum. vide H. Caſal. de eo.*

Nimis anxios peculiariſtas pro futuro arguit hic idem, dicens: Religioſi magno quandoque numero cum paucis ac penè nullis redditibus commodiùs vivunt, juſtô Dei judiciô, quàm peculiariſtæ illi in magna rerum abundantia. Inveniunt enim qui ſumptuoſas illis Eccleſias, commodas domus, honorabiles Sacriſtias, copioſas bibliothecas, & alia munifica manu ædificent, fidem illorum Deo ſic remunerante; cujus provi-

dentia non minùs liberaliter ſuorum neceſſitatibus proſpicit, quàm ſi quiſpiam ex peculio eas ſubminiſtraret. *h. i.*

IV. *S. Benedictus* præcipuus legiſlator, Pater & inſtitutor Monachorum ſic ait in ſua Regula: *Præcipuè hoc vitium proprietatis radicitus de Monaſterio amputetur.* Sæpe ibidem facit mentionem proprii eliminandi, ſub quo & peculium ſe comprehendiſſe ſatis inſinuat, dum mandat ſuppellectilia Monachorum *frequenter ab Abbate ſcrutanda, propter opus peculiare, ne inveniantur---. Ut hoc vitium peculiare radicitus amputetur, dentur ab Abbate omnia, quæ neceſſaria ſunt &c.* h. i.

V. *S. Hieron.* in Regl. cit. ſic ulterius inquit; *Si liceat habere aliqua temporalia ad victum & tegumentum (quæ duo ſufficiunt Chriſtiano) nihil horum alicujus ſit veſtrum, ſed commune ſit omne etiam minimum.-- Itaque obteſtor vos omnes & ſingulos coram Deo & Jeſu Chriſto, qui judicaturus eſt omnes, ut aurum, & argentum, & pecunia citò pertranſiens nulla ratione cor veſtrum ſeducat, retinendo apud ſe quantumcumque minimum temporale ultra ea, quæ ex neceſſitate portantur: nec tamen hæc, niſi ex licentiâ Superioris. Nudus Jeſus nudos quærit ſectatores. Quòd ſi ipſum ſequi, temporale aliquid appetendo, volueris, oneratus gravedine nudum ſequi non poteris. Hinc dicuntur beati pauperes ſpiritu; ut ſciatur, quòd non ſufficit cuncta temporalia in mundo relinquendo, ad clauſtrū accedere, ſi mens miſerrima appetit, quæ reliquit.-- Propter quod volo, hortor, & moneo vos, chariſſimi,*

mi, ut hac perpetua in veſtro Monaſterio obſervatio maneat, quòd nullus omnino tangere, aut aliqualiter retinere audeat per horam, cenſum, aut obolum, ſed aliud quodcumque minimum, quamquam à Sorore, aut Matre mittatur. h.1.

VI. Rurſus idem ait *S. Hier.* lc. *Sic Sponſum Jeſum aſtringite mentibus mundis à terrenorum contagione: quoniam ſecum in habitatione nihil permittit eſſe terrenum: ſic ſic projicite peras, ut neque marſupia ex latere pendeant, neque opus ſit clavibus, ut jam ex ipſis monſtretur exteriorum indiciis, quòd nihil habetur extrinſecum præter Jeſum: quòd nihil eſt clauſum, quod eſt deditum uſibus hominum.* h.1.

VII. Probatur nunc etiam ratione, & flebili experientia, ex *Theodorico de Monaſterio*, univerſitatis Colon. Cancellario illa ætate, qua Coloniæ ſtuduit *Dionyſ. Cartuſ.* qui & aſſerit illum fuiſſe Doctorem, & virum clarum vita, ſcientia, atque facundia, ſed & præcipuè mitem & pium. Is in tract. ſuo de proprietate & peculiaritate Monachorum, vel Religioſorum c. 4. ſic diſcurrit, prout citatur à dicto *Dionyſ. Cartuſ.* lc a. 16.

Si ſcire delectat, quare proprietas ſive peculium tam rigoroſè prohibetur, attendite vitia, quæ inde ſequũtur, quæ prudentiſſ. expertiſſ. ac devotiſſimi viri, qui Religiones inſtituerunt, conſideraverunt, & per experientiã etiam didicerunt. Conſideraverunt enim, quòd *ex proprietate ſeu peculio tamquam ex venenoſa radice multa peccata proveniunt*, ut puta, contumacia, ſuperbia, contentio, partialitas, avaritia, vana gloria, invidia, mendacium,

dacium, luxuria, occupatio, infructuoſa cura, ſuperflua multiplex diſſolutio, varia mentis diſtractio, acedia, negligenſque divini officii perſolutio, atque ſimilia. Quoniam *abundantes in peculio, ad reſiſtendum ſuis Superioribus fiunt audaces, nec diſciplinam & correptionem patienter ſuſcipiunt, partialitates efficiunt, & interdum comeſſationibus & ebrietatibus vacant.* Ex quibus ad vitia carnis labuntur, & votum ſuum de caſtitate ſervanda ſceleratiſſimè frangunt: ſicque ad divina fiunt pigri, & acedioſi, opuſque Dei negligenter perſolvunt, atq; in innumerabiles defectuoſitates damnabiliter incidunt, non obſervantes ſilentium, & ſæpe neque jejunium: nec ad commune refectorium veniunt; ſicque quotidie magis excæcantur, & obdurantur. *h. i. Pergit;*

VIII. Contingit quoque frequenter, quòd habentium peculium unus multò plus habet, quàm alius: quod non videtur conſonare juſtitiæ; cùm bona Monaſterii extent communia; tamen ſecundùm juſtitiam, unicuique ſecundùm indigentiam ſuam eſt tribuendum. *Cùm ergo tot vitiorum peculium ſit origo, juſtiſſimum, valdeque neceſſarium eſt, ut Religioſis* ſecundùm Decreta Conciliorum, Decretales Summorum Pontificum, Sanctorumque Patrum Regulas *penitus auferatur.* Et ſi Religioſi libenter permitterent ſe à corporali purgari veneno; incomparabiliter libentiùs debent habere, ut ab hoc ſpeciali veneno, æternam damnationem inducente purgentur. *h. i.*

IX. Inſuper probat hic Doctor, quòd magis nocet Religioſo, habere uſum peculii ſine proprieta-

prietate ſcivili, quàm habere proprietatem ſine uſu (*Patet in Religioſis Soc. Jeſu, poſt vota biennii retinentibus ſuorum bonorum dominium radicale ſeu proprietatem, at ſine uſu libero, id eſt, diſpoſitione independente à Superioris licentia.*) Ejus exemplum eſt; quòd puero vel furioſo non noceret proprium habere cultellum, dummodo non haberet libertatem, & facultatẽ utendi illo cultello: ſed habere libertatẽ ad placitũ utendi communi cultello, eſſet furioſo ſeu puero valde periculoſum. Quemadmodum ergo ſtultum, & deriſibile eſſet, ſi quis pater-familias prohiberet filio ſuo habere proprium cultellum, ne ſe læderet; nihilominus daret ei licentiam utendi ad plũacit communi cultello domus; ſic ſtultum videtur, & deriſibile, ſi Pater ſpiritualis Filio ſuo ſpirituali prohibeat poſſidere aliquod proprium; & nihilominus aſſignat ei aliquam portionem de communibus bonis Conventus, conceditque ei uſum illius portionis. *Quia libertas illa utendi illa portione eſt ei magis periculoſa, quàm eſſet ei proprietas ejuſdem portionis ſine utendi licentia.* Quoniam uſus, propter quem vitandum SS. Patres prohibuerunt proprietatem, eſt propinquior libertati utendi, quàm proprietati poſſidendi. Immo, quantum ad progreſſum de malo in malum, parum aut nihil refert, an habeatur uſus ſine proprietate, vel cum proprietate. Hoc ipſum ex illo adducit *Rodericius* p. 3. tr. 3. c 15.

Præterea quod amplius eſt, facile eſt conſiderare, quòd *Monachi habentes peculium ſæpe immoderatiùs illo utuntur quàm ſæculares & conjugati propriis rebus:* Conjugati quippe ob curam ſta-

tui ſuo annexam, rebus ſuis frequenter ſatis moderatè multùmque parcè utuntur: Monachi verò habentes peculium, quia hujuſmodi cura & onere non gravantur, nec, quod reſtat eis, in hereditatem ſuis relinquere poſſunt, rebus ſibi conceſſis valde multoties immoderatè utuntur. *Hucuſque cit. auctor à Dionyſ. Cartuſ.*

X. Idem in cit. Tr. c. 11. piè ſcribens de religioſa communitate, & malè ſentiens de peculiaritate ſic reverenter ſcribit de religioſiſſ. Ordine Cartuſ. ad aliorum Ordinum ædificationem, & imitationem, dum inquit: *Inſuper attendite, quod religioſiſſ. Ordo Cartuſ. ab exordio ſuo uſque in hunc finem inconcuſsè ſervavit modum habendi omnia in communi: & per illum modum profecit in ſpiritualibus, & in temporalibus. Aliæ verò Religiones quoad Conventus innumerabiles per peculia defecerūt, & quotidie magis decreſcunt in ſpiritualibus, & temporalibus; ut flebilis experientia docet.* Addit ib. Sæpe accidit, quòd aliqui Conventus Ordinis Cartuſienſis per ſterilitates aut bella, aut alia infortunia depauperantur; non tamen modum vivendi de communi dimittunt, ſed ipſum firmiter tenent, quacumque paupertate non obſtante. *Concludit.* Nemo ægrè ferat, quòd ſpecialem facio mentionem de Ordine Cartuſienſium: nam hoc ideo facio, quoniam propter regularem vitam & diſciplinam in eo vigentes, ipſe eſt rectè Regula & menſura aliarum Religionum. *h. i.*

Suppoſito ergo nunc, quòd *per ſe, & ex primæva inſtitutione Ordinum* non liceat habere peculium; quæritur in Capit. ſeq. an ſaltem *per accidens* liceat &c.

CAPUT

CAPUT XI.

De Reſervatione applicativa & uſuali alicujus peculii ante profeſſionem, Religioſorum poſſidentium in communi, &c.

QUæres, *An poſſit dari interdum juſta cauſa indirecta, ex qua poſſit profeſſurus in Religionibus poſſidentibus reſervare ſibi peculium vel penſionem, de voluntate Superioris in uſus licitos applicandam, ſi illud non exceſſivum, ſed moderatum ſit intra terminos religioſæ honeſtatis.*

R.1. Cum *P. Marchant*. in tribun. Tr. 2. tit. 1. q. 4. dub. 2. reſol. 1. Tom. 3. Si accipiatur ly *Sibi* poſſeſſivè, ſive ut poſſeſſionem indicat; nullus poteſt Novitius ſibi ullum reſervare peculium, reſervatione poſſeſſiva; nec ad hoc illi ulla cauſa poteſt ſuffragari.

Ratio eſt; quia talis reſervatio includit in ſe meram proprietatem, ſive ſpectetur in dominio rei, ſive in uſu-fructu, ſive in uſu-juris. Monaſterium autem poteſt in communi poſſidere; ſed tunc non dicitur peculium. Si in communi non poſſit poſſidere, v. g. Fr. Minor. ſtrictioris obſervantiæ, & Capucinorum; quid ab illis, & pro illis in legando, vel reſervando poſſit, vel non poſſit fieri, vide reſolutum exactè à dicto *Marchant*. l.c. Qui & notat tres potiſſimum requiri conditiones, ut in ordinibus poſſidentibus profeſſurus ſibi aliqua reſervare poſſit. 1. Cauſa juſta & rationabilis. 2. Licentia & dependentia

realis, & non ficta à voluntate Superioris. 3. Voluntas Superiorum certa, & legitima.

R. 2. *affirm.* Ad totum quæſitum principale, cum cit. *March. Ludov. Miranda, Eligio Baſſæo Capuc.* &c. quibus etiam alii bonæ notæ Authores conſcientioſi & docti hujus temporis adſtipulantur; & praxis timoratorum Religioſorum, etiam Superiorum id permittentium, immo approbantium poſitivè. Interim, cùm quæſtionis termini, & reſponſionis non ſonent univerſaliſſimè, ſed reſtrictè; oportebit eos ſingulatim expendere cum cit. *March.* Dicitur ergo 1. *Interdum*; non enim omni tempore, neque in omni circumſtantia loci vel conditionis perſonarum hoc licet, ut dicatur juſta cauſa; ſed vg. vel ratione belli, aut caritatis annonæ, vini, frumenti, lanæ; item inter hæreticos vel infideles; ſi perſona ſit ſenex, vel debilis, & tamen Monaſterio futura valde proficua &c. In his enim vel ſimilibus circumſtantiis, non tantùm jure poli, ſed etiam jure humano leges interpretante, oritur juſta cauſa reſervandæ penſionis, & peculii uſualis, quæ alio tempore, circumſtantiâ, vel conditione perſonæ, non ſubſiſteret.

Dicitur 2. Juſta cauſa; quæ ſcil. juri divino & humano conformatur, & quæ ex æquitate, & principiis juſtis deducitur. De qua infra.

Dicit quidem *Navarrus*, poſſe tolerari peculium, ob grande bonum; ſed *H. Caſal* dicit non poſſe tale bonum prævalere bono communitatis religioſæ. Unde hic titulus ſolus non videtur

tur generaliter juſtificare conceſſionem peculiorum.

Dicitur 3. Indirecta; quia non ex directa exigentia naturæ ſtatus religioſi, ſed ex obliqua, & velut accidentali circumſtantia juſtificatur, vg. vel inopiæ monaſterii, vel exordii adhuc pauperis, ideoque defectu communitatis perfectæ ibi necdum introductæ. In tali itaque caſu, jure divino naturali permittente, immo jubente per media naturalia conſervationem vitæ, ſimiliter jure humano permittente pro conſervatione honeſtatis ſtatûs, licebit penſionem annuam ſuper hereditate reſervare, ne talis exponatur incertitudini honeſtæ alimentationis, & veſtitionis. Quæ cauſa, ut palam eſt, non eſt *per ſe* annexa ſtatui religioſo; *hic enim potius exigeret, in quantum cœnobiticus eſt, ut communis vita communibus bonis, communi laboritio & corporali, & ſpirituali, communibusque velut ſtipendiis ſervetur, & traducatur.*

Dicitur 4. De voluntate Superioris; quæ debet eſſe *libera, prudens, diſcreta, charitativa*; ut ſic indigentiæ ſubjecti proſpiciat, quatenus tamen terminos honeſtatis religioſæ & ſufficientiæ non excedat.

Dicitur 5. In uſus licitos; ut abſtrahatur hic à quæſtione Theologica, quæ ventilat, an Superior etiam ad uſus illicitos, inhoneſtos licentiam validè dare poſſit, tollendo ſcil. impedimentum in tali re uſuali, quæ eſt *diſſenſus Superioris*, ratione cujus nequit validè à ſolemniter profeſſo umquam expendi, ſeu alienari. Sufficit

autem

autem licentia Superioris (*per ſe loquendo*) implicita, præſumpta, interpretativa; de qua vide Caſuiſtas, (niſi tamen Conſtitutiones Ordinis in caſu aliud ſtatuant.).

De peculio ſic ritè circumſtantionato ita inquit *H. Caſal* p.3. c.13. *Conditiones & circumſtantiæ, cum quibus in monaſteriis peculium Eccleſia permittit, ultra hoc, quòd illud ita limitent, ut vix peculii nomen mereatur, etiam ad vitam communem proximè diſponunt, & ad eam paulatim deducunt. Unde tali caſu non modò peculium efficitur bonum & licitum, ſed etiam in eo poteſt quis ſanctè vivere, ſi velit.* h. i. Idem p. 4. c. 9. depoſitum ait permitti à Trid. & ab Eccleſia, dummodo veſtiatur omnibus conditionibus: ſed, utinam has omnes adjicerent, tunc non tam multa inordinata inde orirentur! Illi Religioſi virtuosè utuntur depoſito, ſeu peculio, qui parati ſunt, quantum eſt ex ſe, ut, ſi quid ſuperſit poſt neceſſitates ſuas ſublevatas, ſtatim pro communi neceſſitate, aut alterius Fratris indigentia ſublevanda impendatur.

NB. His ſtantibus ita; cùm peculia ſolùm liceat reſervare *ex accidenti, & in caſu*; hinc maximè providendum, & attendendum eſt tam Prælatis, quàm ſubditis, ne ex eorum uſu fiat abuſus; cujus periculum vix ab illo ſeparari poteſt hoc tempore, maximè in ingeniis non multùm regulatis, ideoque pronis ad vitæ licentiam ſubinde exorbitantem. O! utinam hæc vera non eſſent! *Præſtaret*, ſecundùm dictum *S. Bonav.* ſuprà citatum, *tales Religioſos ibi non eſſe*,

ubi

ubi vel non volunt , vel non poſſunt vivere ut Religioſi; ne non ſolùm ipſi pereant , ſed & mundani ſcandalizentur ab ipſis , & pervertantur.

Cum quo manet (hoc pace omnium dixerim) quòd illæ Religiones minus periculi habeant, pluſque laudis coram Deo, & hominibus, qui peculia non admittunt ; ne Religio ſciſſuram, aut notam patiatur, aut ſenſim ad laxitatem dilabatur.

Non tamen quicumque ineptè colligere audebit ex ſuprà data reſponſione ; quòd , dum ex tali juſta cauſa permittitur peculium intra terminos religioſæ honeſtatis , etiam eo ipſo talibus religioſis deſuper concedatur abſolutum jus expendendi in qualeſcumque uſus ; aut ſine dependentia à Superioris licentia ; contra laudabiles Ordinum conſuetudines. *Nec hoc ipſo* datur facultas theſauros coacervandi ; & ſine termino quaſi divitias ſibi privatim corradendi ; quovis modo ; &c. Hæc enim omnia præexcluſa ſunt; ne mentiatur ulli iniquitas, dum ſolùm patrocinari debet vera , & non palliata neceſſitas.

* * *

CA-

CAPUT XII.

De conceſſione peculii uſualis, an licita Religioſo poſt ejus profeſſionem.

N. Peculium vocatur uſuale, eò, quòd non niſi merum uſum facti circa illud habeat particularis Religioſus. Eſt autem hic uſus vel *actûs tranſeuntis*; vg. pro certa itineratione, pro tractatione amicorum, &c. Vel inſuper *actus* aliquo modo *permanentis*, vel redeuntis, ſeu iterabilis, vg. pro ſuſtentatione in ſtudiis extra monaſterium, pro equitatione toties, quoties; pro exceptione amicorum, quoties venerint, &c. Si loquamur de peculio conceſſo ad actum merè tranſeuntem, etiam concedi poteſt in Ordinibus, in quibus eſt perfecta communitas. vg. Amicus petit præſentiam ſui cognati in monaſterio habitantis multùm diſſito: offert ſe ad dandum ei ſufficiens viaticum pro itinere trium dierum conficiendo: In quo caſu P. Prior talis Patris licitè ei talem pecuniam tamquam uſuale peculium pro actu ſic tranſeunte indulget; quia nil poteſt obſtare. Quæſtio ergo difficilior eſt de uſu ad actum permanentem, durantem, ſeu redeuntem; ita ut interim illa peculii pecunia quietè conſervetur, aliquo modo diſtincta à communi pecunia conventûs, pro tali fine; vg. toties, quoties in ſua debilitate in naturæ confortationem, ſeu medicinam, vel alia ſingulariter neceſſaria conquirat, & extrahat.

In

In priore cap. quæſitum & reſolutum fuit, an poſſit Religioſus, antequam profiteatur, dum de ſuis bonis, duobus menſibus ante profeſſionem, juxta præſcriptum S. Concilii Trid. facit diſpoſitionem, tunc ſimul ſibi præexcipere, & ſibi reſervare aliquod annuum peculium pro neceſſitatibus ſuis poſt profeſſionem obventuris ſublevandis. In hoc autem cap. quæritur aliquid alīud, ſcil.

Q. I. An interdum licitè poſſit Superior Regularis, etiam poſt Concil. Trid. concedere ſuis Regularibus uſum-ſimplicem facti, peculii in re aliquâ mobili vel immobili, ad Conventum pertinente.

R. affirm. cum *P. March.* lc. *Baſſæo* & aliis; attamen ſervatis VII. conditionibus. I. Ut ſit cauſâ neceſſaria, & juſta. II. Ut res, quæ conceditur ad uſum, & modus utendi, reſpectu perſonæ, cui conceditur, moderantiam & modeſtiam ſtatûs religioſi non excedant. III. Ut uſus ſit verè revocabilis ad nutum Superioris, & omnino ab ejus voluntate dependens (ſalvis tamen particularibus ſingulorum Ordinum Conſtitutionibus). IV. Ut ſit Conventui aliquo modo incorporata. V. Ut in uſus non niſi licitos inſumi poſſit. VI. Ut apud Conventûs depoſitarium reſervetur, ab eoque adminiſtretur. VII. Ut per Conventûs Officiales exponatur, & non per ipſosmet Religioſos indigentes, pro eorum neceſſitatibus ſublevandis; ſitque ad uſus certos ac determinatos. *Baſſæus rigidior poſcit 10. conditiones.* In his conſiſtit totus cardo peculiorum, quæ

quæ ſive ex corruptela, ſive ex neceſſitate; & juſta cauſa conceduntur. Si enim vel modicùm ab his VII. conditionibus recedatur, tamquam terminis ſecuritatis; non ſine peccato conceduntur; tam ex parte conditionis, quàm eorum, quibus conceduntur. Si verò intra terminos illos concedantur, & eorum uſus non declinet; tam concedens, quàm is, qui utitur, in conſcientiâ à transgreſſione liberi ſunt. h. i. (*NB. Reſponſio non habet locum in illis Ordinibus, in quibus eſt exacta vita communis, ſimulque ſpecialis inhibitio talis peculii concedendi; quæ laudabiliſſima eſt*). De ulteriùs requiſitis; ut licitè habeatur peculium ſeu depoſitum, vide infrà c. 19. q. 3. R. 3.

Quòd autem peculium hoc uſuale, ſeu ad ſimplicem uſum-facti conceſſum, in nullo adverſetur S. paupertatis voto; nec paupertatis ſtatui, nec antiquis Canonibus, nec S. Concilio Trident. *Probat* l. *cit. March.* quia 1. nullam proprietatem inducit, nec juris poſſeſſionem; nec aliquam retentionem extra Superioris manus, nec aliquid quod ſit extra corpus Conventûs (nam neceſſariò debet vel priùs eſſe incorporatum, vel pro tunc incorporari Conventui, ut vult Concil. Trid. alioquin eſſet extra limites facultatis Superioris); ideoque dicit tantùm ſimplicem facti-uſum ad nutū Superioris illius, cum omni dependentia vera, non autem ſolâ verbali, aut fictitiâ; ut ſupponitur.

II. Quia, qui tali peculio utitur, propriè non habet rei adminiſtrationem (vetitam non officia-

libus

libus à S. Concil. Trid.) ut de ea diſponere poſſit, ſed cenſetur ſimpliciter uti re ſibi per Superiorem ad uſum intra terminos paupertatis religioſæ conceſsâ, vel etiam per Officiales adminiſtranda, & pro eo ab ipſis expendenda.

III. Quia talis peculii uſus non excedit modũ à Tridentino citando conceſſum; ſupponitur autem ob juſtam cauſam & neceſſariam, & modo omnino congruenti permiſſus; prout magis explicabitur in ſequentibus.

Probatur 2. principalis reſponſio; quia de facto (permittente Summo Pontifice) in Ordinibus, in quibus non viget vita exactè communis, permittitur perfecta forma ærarii, ſeu arcæ trium clavium, cui Religioſi ſinguli privatas eleëmoſynas, acceptas vel occaſione concionum (prout in Italia) vel laboritii ſpiritalis, ſeu corporalis, alteriusve tituli, juſto & licito modo obvenientes, cum debita licentia Superioris, religioſo quoque moderamine quoad quantitatem pecuniæ inferendæ, &c. *Suppoſito itidem*, quòd privatæ ſingulorum eleëmoſynæ debeant incorporari, & confundi, dum hoc Religionis Conſtitutiones præcipiunt (de quo in Decreto S. C. viſitat. Apoſtol. in Conſtit. Urban.) ſervatisque aliis conditionibus à conſtitutionibus Ordinis præſcriptis, inferre debent, ad finem ſubveniendi inde ſuis privatis religioſis neceſſitatibus. NB. Hæc forma ærarii quidem permittitur nunc, & permiſſa fuit à Summis Pontificibus; attamen abuſus ſemper cum pia cautela fuerunt odibiles, proſcripti, & ùt damnabiles inhibiti ab illis. Utinam

tinam poſſent quoque omnes inordinationes præcaveri, quæ inde indirectè oriuntur, maximè in illis Religionibus, ubi pauci habent proviſiones tales, aut eleëmoſynas particulares, quas dicto ærario inferant; proinde valde miſeri ſunt, ſi Conventus eis ſuppeditare nequeat. De quo ſat actum ſupra in primo libro. Summi Pontifices quidem (prout ſuprà dictum) permiſerunt dictum ærarium, tamquam diſpoſitionem præviam ad *vitam perfectè communem*, tamquam *terminum ad quem*: ſed; durabitne perpetuò hæc diſpoſitio? an terminus ad quem numquam introducetur? Dubio procul ex intentione Summorum Pontificum hoc eruitur, quòd *diſpoſitio* hæc toleretur ideo, ut in nobis *diſpoſitio* animi, & ſeria reſolutio excitetur, contendendi ad terminum principalem; (tam diu deſideratum, tam anxiè à multis quæſitum, tam ſolicitè concupitum, ſed, eheu! necdum plenè ab omnibus inventum;) alioquin non permitteretur ùt *diſpoſitio*. Si ipſi religioſi non connitantur cum hac diſpoſitione, certè ipſa *diſpoſitio* ſe ipſam non perficiet, nec perducet ad terminum principalem.

* * *

* *

CA-

CAPUT XIII.

De Decretis S. Concilii Trident. ac S. Congregationis DD. Eminentiſſ. Cardinalium circa uſum, vel abuſum peculiorum uſualium apud Religioſos.

I. S. Concil. Trid. ſeſſ. 25. de Regularibus c. 1. *Hoc decreto præcipit, ut omnes Regulares tam viri, quàm mulieres, ad Regulæ, quam profeſſi ſunt, præſcriptum vitam inſtituant, & componant: atque in primis, quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem, ut obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis, ac ſi quæ alia ſunt alicujus Regulæ, & Ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum reſpectivè eſſentiam, nec non ad communem vitam, victum, & veſtitum conſervanda pertinentia, fideliter obſervent.* h. i.

II. Idem S. Concil. Trid. c. 2. proprietatem eliminat, de uſu mobilium ordinat &c. *Nemini igitur Regularium, tam virorum, quàm mulierum liceat bona immobilia, vel mobilia, cujuſcumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquiſita, tamquam propria, aut etiam nomine Conventûs poſſidere vel tenere; ſed ſtatim ea Superiori tradantur, Conventuique incorporentur.*

Nec deinceps liceat Superioribus, bona ſtabilia alicui Regulari concedere etiam ad uſumfructum, vel uſum, adminiſtrationem, aut

commendam. Adminiſtratio autem bonorum Monaſterii, ſeu Conventuum ad ſolos Officiales eorumdem, ad nutum Superiorum amovibiles pertineat.

Mobilium verò uſum ita Superiores permittant, ut eorum ſuppellex ſtatui paupertatis, quam profeſſi ſunt, conveniat; nihilque ſuperflui in ea ſit: nihil etiam, quod neceſſarium, eis denegetur. Quòd ſi quis aliter quidquam tenere deprehenſus, aut convictus fuerit, is biennio activa & paſſiva voce privatus ſit, atque etiam juxta ſua Regulæ, & Ordinis Conſtitutiones puniatur. h. i. Circa quod Concilii Trid. decretum

III. *N.* ex cit. *Marchant.* Contra aliquos, quos ipſe citat, quòd Tridentinum in hoc ultimo cit. decreto non conſtituerit novum jus, id eſt, præcepta nova; ſed jus antiquum, & præcepta antiqua, in eſſentia voti paupertatis, & ſubſtantia, ac concomitantibus ſtatum religioſum ex natura ſua contenta *innovaſſe, & contra abuſus, qui irrepſerant, denuò declaraſſe ait*; & propter hos abolendos utitur his verbis, *Nec deinceps liceat*, &c. Non enim potuerunt Superiores ante Concil. Trid. peculium (de quo in præced. cap.) concedere, niſi eodem modo, & iiſdem conditionibus, quibus modò poſſunt, & quas ibi recenſui. Quia talis conceſſio aliter facta (ut dictat rectæ rationis congruentia) omnino repugnat vel voto paupertatis, vel ei annexis virtutibus, vel ſtatui religioſo; ut ex ſupradictis colligi ſatis poteſt. Unde cit. Author ponit etiam hanc

Regu-

Regulam Generalem. Quòd Religioſus profeſſus, quicumque notabiliter modum excedit in uſu rerum ſibi conceſſarum, in abundantia, ſive ſuperfluitate, curioſitate, pretioſitate, peccet mortaliter; ſicut & Superior, qui ſciens & volens id permittit. Hanc ſuam Regulam ipſe quidem non ſufficienter probat; attamen non obſcurè deducere quis poteſt ex textu Concil. cit. *Interim arbitror ego*, quòd fortè pauci circa talem abuſum faciant ſibi magnum ſcrupulum. Nam in opulentis Monaſteriis talia non multum æſtimantur (dum non eſt caritas annonæ &c.) in Conventibus autem tenuibus talia non niſi cum ſufficientia religioſa & parcitate erogantur; ut locus non detur abuſui *ſaltem communiter*; quod addo: nam neutiquam dubito, quin ſubinde exceſſus, & prodigalitas ab aliquibus committatur in abuſu temporalium ſubſidiorum, *quæ, cùm Deus conceſſerit homini in ſubſidium vitæ, ipſi inſumunt in pabulum culpæ*; dum nocent proprio corpori & animæ, abbreviant dies vitæ, impediunt operationes & functiones naturæ ordinatæ, propriæ obſunt famæ, corpus ſuum ſubtrahunt Religionis bono, variis tandem infirmitatibus in ſenecta ſubjiciendum.

IV. Circa legitimam intelligentiam prædicti decreti, aut explicationem, ſeu declarationem, neutiquam privati cujuslibet judicium præſumptuosè admitti poteſt: at Declarationes Eminentiſſ. DD. Cardinalium omnino admitti debent, quarũ unam refert in Summa Bullarum.

V. *Caſus reſervati*, *Stephanus Quaranta* (ex quo citant *Bartoluc.* & *Marchant.* aliique) in qua ſeptem quæſtiones ſeptem reſponſionibus à S. Congregatione, ſubſignante *Em. Cardinale Hier. Matthæo*, & ſigillo ſuo eas confirmante, reſolvuntur ſequenti modo.

Prima. *An ex diſpenſatione inferiorum ſub Summo Pontifice, liceat Regularibus poſſidere, vel tenere agros, annuos redditus, aliaque bona immobilia videlicet & ſuperflua, non obſtante decreto Concilii Trid. ſeſſ. 25. de Regular. c. 2.* R. ad primum. *Congregatio Concilii reſpondit non licere.*

Secunda. *An propter talem diſpenſationem, ſeu ſcientiam Superiorum, poſſidentes vel tenentes immobilia, vel mobilia ſuperflua, à culpa vel pœna excuſentur.* R. ad ſecundum, *non excuſari neque à culpa, neque à pœna ipſo facto incurrenda.*

Tertia. *An Superioribus aſſeverantibus, hujuſmodi licentias ſe poſſe concedere, fides adhibenda ſit.* R. ad tertium, *minimè adhibendam.*

Quarta. *An Superiorum arbitrio, & præfinitioni ſtare debeant Regulares quoad mobilium ſuperfluitatem, & convenientiam.* Reſponſum, *niſi de exceſſu arbitrii conſtiterit, utique ſtare debere, habitâ videlicet ratione perſonæ, officii, & Regulæ, ſtatûſque paupertatis, quam profeſſi ſunt, ceterarumque itidem qualitatum.*

Quinta. *An Superiore quantumvis requiſito, neceſſaria ſuis Regularibus negante, vel ſubtrahente, liceat ipſis clam, vel eô invitô, illa ſibi*

ſibi comparare, vel retinere. Reſponſum, *non licere.*

Sexta. *Et quatenus liceat. An itidem liceat, cùm neceſſaria ideo negantur, vel ſubtrahuntur, quia Monaſterii facultates non ſuppetunt.* Reſponſum, *licere, ſi præciſa neceſſitas ſit ad individui ſuſtentationem. Ceterùm communem pecuniam ab omnibus præcipiendam uſque adeo, ut, ſi quid privatum alicui delatum, vel ab ipſo partum fuerit, id omne ad Superiorem rectè deferri oporteat, qui ex eo primùm ſuccurrat ejus neceſſitati, cujus intuitu illud obvenerit; ſi peculiari aliqua neceſſitate ultra communem prematur, reliquum verò Conventui incorporetur, & in communem cedat utilitatem.*

Septima. *An dicti Superiores Regulares dictum caput ſecundum declarare, & interpretari poſſint.* Reſponſum, *non poſſe.*

Ex his infert cit. Marchant. I. Quòd Superior ſe accommodare teneatur intentioni benefactoris, offerentis aliquid pro ſubſidio privati Religioſi (ſi tamen honeſta ſit, & bene circumſtantionata) Religioſo illi primò providendo, pro cujus neceſſitate ſublevanda res eſt conceſſa; niſi aliud juſta ratio ſuadeat, quæ in fideli epikeja contineatur.

II. Circa paupertatis votum ſæpe multos abuſus committi, procurante fallacia humanæ imaginationis; dum Regulares procurant ſubdolis modis ſibi dari, concedi, legari nonnulla ſub conditionibus illegitimis, quaſi independenter, & excluſa voluntate, ac libera diſpoſitione Superio-

periorum, illis ad placitum uti poſſent: quæſtiones & lites movent: amicos & benefactores ad illicita vel illegitima concitant, ut ſua libertate utentes, in proprietatis barathrum ſe præcipitent.

III. Qui abuſus ſpecialiùs Moniales contingunt in dotibus, penſionibus, munuſculis, & aliis ſimilibus: nec deſunt aliquando in falſis Fratribus, & Religioſis. Hinc uſum ſimplicem facti in uſum-juris, & uſum-fructum convertunt, dum depoſitum ſibi tamquam debitum exigunt, ad nutum ſuum expendi volunt, & in uſus quoſcumque, etiam extra terminos frugalitatis religioſæ diſtrahunt: aliquid in iſtis immutari à Superioribus non ſuſtinent, adminiſtratione Officialium contenti non ſunt; quin & ad ultimum uſque denarium ſibi velut computum reddi inverecundè cupiunt: fundationes Miſſarum ſibi vel parentibus ex iis pecuniis ad multos annos fieri procurant, & Monaſteria ſua gravant, & ſigna ac incentiva proprietatum ceteris poſt mortem relinquunt.

IV. Quibus abuſibus, Superiores condeſcendunt, ſive ex nimia indulgentia, aut obligationis ſuæ ignorantia, ſive puſillanimitate; quia eorum moleſtias pati nolunt. Grave quidem jugum Superioribus, qui & oves ſibi concreditas in peccatis relinquunt, & difformationi Religionum viam aperiunt, eamque prætextu neceſſitatum fovent. *Hucuſque P. Marchant.*

CA-

CAPUT XIV.

De aliis Declarationibus Eminentiſſ. DD. Cardinalium circa uſum vel abuſum peculiorum, licitum vel illicitum Religioſis.

NB. In Concilio Trid. poſt c. 2. ſeſſ. 25. de Regularibus habentur hæ Declarationes partialium textuum præfati Capitis.

I. *Nemini igitur Regularium &c.* Regulares tam feminæ, quàm maſculi non poſſunt tenere propria, ſed omnia dare debent ſuis Superioribus; per quos provideatur primò, ut ſubveniatur neceſſitatibus earum, vel eorum, quibus munera deſtinata fuerunt.

II. *Poſſidere, vel tenere &c.* Moniales tanquam proprium poſſidere nihil poſſunt etiam de eo, quod ſuis manibus laborando acquirunt, vel eis à parentibus donatur; etiam hoc poſitô, quòd Monaſterium eſſet nuperrimum.

III. *Superiori tradantur* &c. Moniales & Regulares ceteri res etiam parvi momenti ſibi donatas, aut aliàs acquiſitas, uti proprias retinere non poſſunt; ſed Superiori reſignandæ ſunt.

IV. *Conventui incorporentur.* Quidquid ſingulæ Moniales quocumque titulo acquiſierint, totum ad Abbatiſſæ manus deferri oportet: quæ in primis ex hujuſmodi acquiſitionibus ſubveniat arbitrio ſuo neceſſitatibus illius Monialis, cujus operâ, vel contemplatione fuerunt datæ: quod verò reliquum erit, *Convertat in communem u-*

ſum totius Monaſterii. Curabit, ut victus Monialium quotidianus *communis* ſit & in coctura, & in uſu.

V. *Nec deinceps liceat Superioribus &c.* Ex diſpoſitione inferiorum Summi Pontificis, non licet Regularibus poſſidere vel tenere agros, annuos redditus, aliaque bona immobilia ſuperflua, obſtante hoc Decreto.

VI. *Nihilque ſuperflui in ea ſit.* Superiorum arbitrio & præfinitioni ſtare debent Regulares quoad mobilium ſuperfluitatem vel convenientiam, niſi de exceſſu arbitrii conſtiterit, habita videlicet ratione perſonæ, officii, & regularis ſtatus, paupertatiſque, quam profeſſi ſunt, & ceterarum itidem qualitatum.

VII. *Nihil etiam quod ſit neceſſarium, eis denegetur.* Superiore quantumvis requiſito, neceſſaria ſuis Regularibus negante, vel ſubtrahente, licet ipſis clam, vel eo invito, illa ſibi comparare, ſeu retinere, etiamſi ideo neceſſaria negentur, quia Monaſterii facultates non ſuppetunt, ſi præfata neceſſitas ſit ad individui ſuſtentationem.

NB. *Superiores hoc caput declarare, & interpretari non poſſunt* h. i.

VIII. *Biennio activa & paſſiva voce privatus ſit.* In omnibus actibus Capitularibus, non tamen in electionibus hoc intelligitur.

IX. Circa abuſum peculiorum, idem *Stephanus Quaranta* citat quaſdam S. Congregationis reſponſiones præter ſupra citatas, his verbis.

In aliquibus Monaſteriis Monialium reperiuntur nonnulla Moniales, quæ cenſus, & annuos quoſdam reddi-

redditus, proventus, ſeu fructus percipiunt ſub diverſis contractuum ſpeciebus. Nam 1. aliquæ in ipſarum perſona emerunt certos redditus à perſonis Laicis. 2. Aliquæ ab aliis Monialibus 3. Aliquæ ab ipſis Monaſteriis. 4. Aliæ verò dederunt pecuniam Monaſterio, ut ex earum pecuniis fieret emptio nomine Monaſterii ad rationem ſeptem, vel octo pro centenario, & Abbatiſſa dabant dictis Monialibus illos redditus, quos ex dictis emptionibus exigebant ſingulis annis. 5. Aliquæ Monaſteriis ſeu eorum Superioribus certas pecuniarum ſummas manualiter, pro monaſterii indigentiis dederunt; pacto adjecto, vel etiam tacita conventione adhibita, ut Monaſterium ſeu Abbatiſſa certos redditus ad rationem tot pro centenario, earum vita durante, concedat.

Quæritur, *An in hujuſmodi caſibus liceat Monialibus dictos redditus, fructus & proventus percipere, abſque incurſu proprietatis, vel potius tamquam proprietariæ incurrant pœnas per Concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 2. de Regular. proprietariis inflictas, etiamſi de licentia Abbatiſſæ, & ad Abbatiſſæ nutum, vel Conventus ſeu Monaſterii nomine percipiant.*

Congregatio Concilii cenſuit, *in nullo prædictorum caſuum licere Monialibus dictos fructus ſeu redditus percipere, & ſi perceperint, incidere in pœnas propoſitas Decreto d. c. 2. ſeſſ. 25. de Reg. Neque ab hujuſmodi pœnis excuſari ob licentiã Abbatiſſæ, quæ etiam dicti Concilii Decreto in ſupra-dictis caſibus concedere quidem prohibetur; ſed debet pro ſuo munere; ex Monaſterii redditibus & eleemoſynis*

Moni-

Monialium neceſſitatibus indies ſubvenire. Signatum erat, *Hieronymus Cardin. Matthaius*, ſigillo adjuncto.

CAPUT XV.

De cauſa, ſeu occaſione introductionis peculiorum apud Religioſos &c.

Conſtat ex ſuprà dictis, quòd ſtatus Religioſus vi primævæ inſtitutionis ſuæ, & intentionis ſuorum Fundatorum, potius habeat annexam vitæ communitatem, quàm peculiaritatem. Unde hæc ergo venerunt zizania, quæ ſementem virtutum religioſarum, immo & bonæ voluntatis modicum ſuperſtes granulum in agro S. Religionis frequenter ita ſuffocent? Reſpondeo meritò: *inimicus homo hoc fecit*, dum hac via (quæ primitus quidem videbatur recta) omne malum latenter & pedetentim in Religioſos aliquos Ordines irrepſit. Fateor quidem veriſſimum dixiſſe *Laurent. de Peyrinis* Tom. 1. de ſubdito q. 2. c. 2. §. 1. coll. 3. dum ſic inquit: *Ex negligentia Prælatorum oritur Religionum diſſipatio, & Religioſorum perditio.* h. i. At negligentia illorum ideo culpanda eſt, quoniam irrepens malum non conantur ab initio præfocare, & vulpeculas, quæ demoliri ſenſim attentant vineas Religionum, capere, dum adhuc vulpeculæ ſunt, & eas facilè allidere ad petram rectæ rationis, & præſcriptæ Regulæ poſſent. De his.

Quæres, quænam obſtent ſpecialiter religioſæ pauper-

paupertati, fecerintque ac faciant adhuc aditum ad periculoſa peculia. Præter alias jam tum ſuprà relatas, v. g inopiam Monaſteriorum, recens exordium, infortunia per bella, grandinem, furta, infortunia &c. quæ ſunt quaſi cauſæ, ſeu occaſiones extrinſecæ, ſunt aliæ quaſi intrinſecæ, id eſt, ex vitio Religioſorum ortum trahentes. De quibus

R. 1. Quòd ſequentia potiſſimum. *Primum* eſt congenita nobis corrupta ſeu inordinata cupiditas, quâ homo appetit habere plura, peculiaria, ſuperflua, quibus non indiget; quam & ideo comitatur innata ſuperbia, qua quærit aliis non minor eſſe, eminere, dominari, apud eos honorificum ſibi nomen conciliare, inordinatè placere: & quia hoc Monachus non ſinitur, ſed prohibetur facere ex communibus, hinc quærit privata ſeu peculiaria.

R. 2. Alia recenſet *Peyrinus* cit. & eſt II. Religioſorum multitudo; quibus dum non poteſt ex communibus provideri ſufficienter, quærunt peculiaria. Et inter multos multi imperfecti inveniuntur, vel fiunt, naturâ ſemper ad inferiora tendente; dum multi nequeunt tam ritè gubernari, quàm pauci.

III. Deſiderium domos ædificandi, & ampliandi, Prælatos ſolicitans: cui ut ſatisfaciant, ſubditis neceſſaria denegant. Dolus hic diaboli eſt enitentis, ut minora majoribus præponantur, & levia incõmoda graviſſimis malis curentur. Leve enim incommodum eſt, ſi domus non ſit plenè ædificata; magnum verò malum, ſi paupertas non vigeat, & chari-

charitas, ac paterna providentia, ædificiorum cauſâ, deficiat. *Hugo de Clauſtr.* l. 2. c. 4. ædificia Fratrum non ſuperflua ſint, ſed humilia, non voluptuoſa ſed honeſta. Utilis eſt lapis in ſtructura; ſed quid prodeſt celatura?

IV. Nimia cura in ſacris templi vaſis & ornamentis, ac aliis paramentis emendis. Sacra templa fulgeant; at ita, ut pauperes Chriſti non algeant. Præceptum præponitur conſilio.

V. Quorumdam Prælatorum ingenium durum & immiſericors, qui cùm ipſi robuſti ſint, omnes ſua duritie metiuntur: neſciunt infirmis compati, nec delicatorum miſereri. His nihil aliud eſt dicendum, niſi quòd Prælati eſſe diſcant, & ſe Patres aliorum cognoſcant, & divina judicia formident; nam ſolet Deus duris duros Prælatos mittere, qui eos tempore ſenectutis & neceſſitatis immiſericorditer tractent, & in ſuis ægritudinibus tribulent. *S. Bonav.* de 6. Alis Seraphim c. 4. *Bonus Prælatus agnoſcit ſe Fratrum ſuorum Patrem non Dominum: exhibet ſe eis medicum, non tyrannum: nec reputat eos ùt jumenta ſua, vel ſervos emptionis, ſed ùt filios hereditatis ſupernæ conſortes: facit eis, ſicut vellet ſibi fieri, ſi ſimiliter indigeret. Sed fortes, & ſani non ſentiunt, quæ ſentit æger; ideo neſciunt ei compati, ſcient autem poſtea, cùm dolebunt.* h. i.

VI. Avidiſſima cupiditas nova Monaſteria ædificandi. Acutiſſimus aſtus diaboli! Ajunt enim Prælati, ſe hoc facere ad Religionem amplificandam, ad quod ex officio tenentur; & ut tranſeuntibus Fratribus hoſpitium ſit in qualibet civi-

tate

tate & pago. Sed latet anguis in herba. Cùm enim in quamplurimis pagulis, in quib⁹ iſti Conventus ſumuntur, vigeat in octavo gradu paupertas, & ita, ut vix ſibi ipſis coloni diu noctuque laborantes ſufficiant, nequaquam poſſunt commodè Religioſos ibi commorantes ſuſtentare. Unde coguntur ii in tam parvo numero habitare, ut, moraliter loquendo, ſit impoſſibile, ut vitam & diſciplinam regularem obſervent. Vel coguntur ita oſtiatim mendicare, ut potiùs continui curſores, & eleemoſynarum quæſtores ſint nũncupandi, quàm Religioſi: & potiùs videantur ibi ſtare ad victũ ſibi quærendũ, quàm ad Deo ſerviendum: inde Religioſorum vilipendium. NB. h. i.

Unde *S. Bonav.* in epiſt. ad Provinciales ſui Ordinis, *Frequentia diſcurſus*, ait, *& importunitas quaſtus, viles nos efficiunt, & graves.* Et in expoſit. Regl. c. 6. *Quando nimis urgemus homines ad dandum, perdunt devotionem priùs ad nos habitam; quòd nec de prædicatione, neque exemplis, nec aliis quæ facimus, ædificantur. Unde cùm vident nos accedere, terrentur, & timent, quòd aliquid velimus ab eis expetere, quod grave ſit eis dare, & erubeſcunt negare: &, ſi dederint non libenter, minus merentur, & ſic rebus, & devotionibus privantur. h. i.* Inde ſibi quiſque quærit peculium, ut poſſit ſuis neceſſitatibus ſubvenire, ſi quando contigerit, eum ad talia loca inhabitanda mitti.

VII. Ad illud autem, quod dicunt, ſe hos Conventus ſumere pro hoſpitiis; Dico, quod incidit in ſcyllam, qui vult vitare charybdim. Et

quod

quod ex duobus malis id quod eſt minus, ſemper eſt eligendum. Et ego puto minus malum, per unam noctem pernoctare in caupona, ſeu etiam in alia devotorum domo, quàm permittere, ut duo vel tres, aut quatuor fratres habitent in iſtis tuguriis abſque diſciplina, abſque timore, abſque obedientia. Ubi enim ſunt tantùm duo vel tres, unuſquiſque facit, quæ ſibi placita ſunt. Inde ſcandala, relaxationes paupertatis, & aliorum votorum. Et taliter aſſueti ſi deinde reducantur ad Conventus, in quibus vigeat regularis diſciplina, jam fractô jugô, ruptis vinculis, eis ſubjici ampliùs non poſſunt. Quod malum ſi conſiderarent, & ponderarent Prælati, equidem tot tuguria vel relinquerent, vel non ſuſciperent. *h. i.*

VIII. *Inquiunt etiam*; iſti Conventus erunt aliquando boni, licèt nunc non ita.

R. Erunt boni, quando Religio erit mala & relaxata. *Replicant*: Sumimus, ut proximos adjuvemus. *R.* At neſcio, quæ charitas, proximum adjuvare cum propriæ ſalutis diſpendio? Reddite, inquiet Dominus in illa die, rationem villicationis veſtræ, non proximi veſtri. Adjuvare tenemur proximũ poſt nos ipſos, non ante nos. *h. i.*

Quare ſanctiſſimum fuit illud Decretum SS. D. N. Papæ Clem. VIII. Pauli V. & Gregorii XV. quòd non reciperent Conventus, in quibus commodè XII. Fratres ſuſtentari non poſſent. Et utinam fuiſſet additum, ut illa Monaſteria jam recepta, in quibus dictus numerus non poteſt ſuſtentari, vel non eſt ſaltem probabiliſſima ſpes, quòd de brevi poterit, dimitterentur! h. i. *Interim*

rim de his vide Conſt. Urban. in quibus ſit exceptio.

R.3. Subinde etiam hæ cauſæ præſtant occaſionem peculiorum, videl. I. Superiorum delicioſitas, dum paucis, & communibus nolunt eſſe contenti; quapropter juſtam ſubditorum contra ſe ſuſcitant indignationem ac murmurationem; qui dum onera Monaſterii in choro & clauſtro ſuſtinent, miſerè reficiuntur, ita, ut Superior uno die plus ſine cauſa ſufficiente inſumat, quàm illi omnes collectim tribus diebus. Quapropter ſibi provident de privatis & peculiis, & refectiunculis.

II. Subditorum delicioſitas, qui nolunt eſſe modicis contenti; hinc &c.

III. Superiorum, æquè ac ſubditorum faſtus; ex quo fiunt ſibi præ aliis plus quid arrogantes; hinc peculiaria ſibi quæritantes, & reſervantes: Et quando ex eorum ſumptuoſitate Monaſterium fit egenum, jam ampliorem ſibi vendicant cauſam peculia coacervandi.

IV. Nimia converſatio cum ſæcularibus, & cupiditas placendi eis. Quocirca quærunt dare munuſcula in & extra Monaſterium; quæ ut habeant, vident ubi accipiant, vel à Monaſterio auferentes, vel à ſæcularibus quæritantes, vel alia arte expracticantes.

V. Otium. Cui dediti quærunt occaſionem ludendi, bibendi, jocandi, fabulis, nugis, & compotationibus tempus impendendi &c. Ad quem finem provident ſibi de peculio, cùm ad illum communitas non ſit parata ſuffragari, nec utique debeat; niſi furto velint ab ea ſurripere.

VI. Ante omnia tepor in Religione pandit viã ad omne malum. Hoc abducti, non ſatagunt facere in Religione id, ob quod venerunt ad illam; ſed, ſicuti cor ſæculare numquam ex toto depoſuerunt, ita ſæcularibus deſideriis, & ſæculari converſatione ſe in omnibus conantur ſæcularibus conformare, non curantes, immo nec intelligentes S. paupertatis votum, obligationemque ejus. Prô dolor! ſubinde nimis verum eſt tritum adagium: *Quidquid agit mundus monachus vult eſſe ſecund°*: Væ autem monacho, ſi velit eſſe *Primus*.

CAP. XVI.

De triplici vitioſo genere peculiariſtarum.

I. DE peculiariſtis in conſcientia ſua ſecuris (de quibus ſuprà) hic non agam. Accidit autem, quòd actus peculiariſtæ ſit vitioſus ex triplici capite disjunctivè ſumendo; vel enim actus ejus (alioquin ex ſe bonus, aut ſaltem indifferens, & excuſabilis,) 1. Inficitur ab objecto, utpote incongruo, ſuperfluo, prohibito; vel 2. ab intentione, quia nim. proprietario animo ſibi peculium reſervavit; vel 3. à modo, quo utitur peculio, nimio affectu inhærendo, propugnando, expendẽdo, augendo, amiſſionem timendo &c De quibus *P. à S. Audemaro* in orat. contra proprietarios, ait: *Nonne paſſim videmus eos ementes, & vendentes, ac in ſympoſiis è ſuis crumenulis pecunias proferentes? ad inſtar ſæcularium burſas nummis turgentes oſtentantes, ſeſe ridiculè de ſacculis & loculis jactitantes?*

ris? &c. Subdit, quòd quidam Priorum feratur dixiſſe: *Tot Fratres perdidi, quot ad moniales miſi.* Horrendum dictu, & auditu! *tot, quot!* volebat dicere: libertas, quæ confeſſariis Monialium major favet, ipſos à paupertate ſubinde alienos efficit, in pecuniæ abuſu, religioſæ ſufficientiæ neglectu, ementito nitoris faſtu, & incongruo corporis cultu. At de Confeſſariis timoratis hoc minimè præſumendum.

II. Exim. *P. Chriſtianus Lupus* lc. à *Zegnero* cit. ſic diſcurrit. *Joannes Caſſianus* 7. l. monaſt. inſtitut. tres diſtinguit proprietariorum claſſes. Triplex eſt hujus invaletudinis morbus, qui ab univerſis patribus æquali deteſtatione damnatur. *Unus hic*, qui deinceps miſerabiles quoſque, ea, quæ ne antea quidem cùm in ſæculo degerent, poſſidebant, *congregare* perſuadet. *Alius*, qui hæc, quæ in primordiis ſuæ renuntiationis abjecerant, poſtea reſumere, ac rurſum deſiderare compellit. Tertius, qui initio malo, vitioſoque contractu, & ab imperfectione incipiens, eos, quos ſemel hoc tepore mentis infecerit, paupertatis, ac diffidentiæ timore perterritos, ſpoliare ſe cunctis mundi facultatibus non ſinit, eoſque pecunias, vel ſubſtantias, quas utique renuntiantes abjicere debuerant, reſervantes, ad evangelicam perfectionem numquam pervenire concedit.

III. *Tertia itaque claſſis* ſunt illi, qui omnia quidẽ ſua Monaſterio dant, aut pauperibus, ſed ſibi aliquam reſervant vitalitiam penſionem aut cenſũ. Ipſorum exordium eſt animo vitioſum. Monaſtica quippe profeſſio non eſt aliud, quàm omnium

temporalium abrenuntiatio. Atque ita adverſum illos rectè dixit in 3tia collatione *Abbas Paſnutius*: neccdum evangelicum implet mandatum, qui animo ſibi adhuc ex ſuis facultatibus aliquid reſervat, ſicut nonnulli tepidorum faciunt: utroq; enim pede claudicant; *nec Monachum induunt, nec ſæcularem deponunt*. Unde adverſus Syncleticum ex Senatore Monachum ejuſmodi ſcripſit *Magnus Baſilius*: *& Senatorem perdidiſti, & Monachum non feciſti*. Quod dictum prædicat, & ejus cauſam nobiſcum laudat *Caſſianus*, dicens: quædam ſibi de propriis facultatibus Syncleticus reſervâ-rat: rectè aſſerit, illos ad evangelicam perfectionem numquam pervenire; captivi enim manent ſub Philargyria omnium vitiorum matre ac nutrice, *quam quidam appetentes etiam à fide erraverunt*. h. i. ſubdit.

IV. Ex ipſa pauperes Fratres deſpiciunt, cum plena humilitate non ſubjacent Præpoſitis, divina officia faſtidiunt, operari nolunt; ad licentioſum alicujus privilegii aut præeminentiæ in Monaſterio locum quavis arte adſpirant; ac ſe intrudunt, communi alimentorum ac veſtium ſorte contenti non ſunt, atque ita Cœnobia ſua pedetentim tranſvertunt in illam *Coludenſis apud Anglos Monaſterii* miſerabilem formam, quam in Anglicana *Venerabilis Beda* hiſtoria deſcribit Religioſus *Presbyter Adamandus*, ſic inquiens: *Domuncula, quæ ad orandum vel legendum factæ erant, nunc in comeſſationum, potationum, fabulationum, & ceterarum ſunt illecebrarum cubilia converſa*. Quomodo ſpeluncam hanc

immiſſus ab irato Deo ignis eradicaverit, pluribus narrat laudatus *V. Beda*. Factū aſſerit ob exceſſus præſertim illorum, qui majores eſſe videbantur. Et concludit: hæc ideo noſtræ hiſtoriæ inſerenda credidimus, ut admoneremus lectorem operum Domini, quàm terribilis ſit in conſiliis ſuper filios hominum; ne fortè nos tepore aliquo carnis illecebris ſervientes, minuſque Dei judicium formidantes repentina ira ejus corripiat, & vel temporalibus damnis juſtè ſæviens affligat, vel ad perpetuam damnationem diſtrictiùs examinans tollat. *h. i.*

V. *Subdit P. Lupus*, grandem apud ſuos Monachum, ob ſimiles vanitates fuiſſe viſibiliter deportatum ad inferos, & Cayphæ, ac aliis Domini occiſoribus adjunctum, narrat in eadem hiſtoria. Et denuo concludit: Factum eſt hoc nuper in Provincia Bernicorum, ac longè lateque diffamatum, multos ad agendum, & non differendum pœnitentiam provocavit. Quod utinam ex hinc etiam noſtrarū lectione literarū fiat. *h. i.* Sed

Quær. quid judicii ferendum de nimis formidoloſis Religioſis, qui ob defectum in ſenio, quem metuunt, aut exemplo aliorum ſibi jam imaginantur, & prævident, in ætate robuſta undequaque peculium ſibi coacervant, pro baculo ſenectutis, & fomento.

R. 1. Si ipſi alios ſenes in neceſſitatibus reliquerint inconſolatos, juſtè venit hæc ultio Dei ſuper illos, ut & ipſi derelinquantur; & tunc fortè hoc peculium non proderit; non enim eſt ratio, nec conſilium contra Altiſſimum. Interim benigni-

tas Dei recipit pœnitentes , & conſolatur eos.

R. 2. Talibus penſionatis ac peculiatis Monachis, plùs in pecuniæ, quàm Dei providentia confidentibus , & hinc Deo diſplicentibus propter ſuam exilem confidentiam, his , inquam, *Joan. Caſſianus*, meritò applicat illud Deuteron. ſtatutum: *Quis eſt homo formidoloſus, & corde pavido? non egrediatur ad bellum : vadat, & revertatur in domum ſuam; ne pavere faciat corda fratrum ſuorum, ſicut & ipſe timore perterritus eſt.* (cap. 20.) Ipſos ad monaſticam militiam affirmat ineptos; ſemetipſos enim præcipitant in Monaſteriis, & alios ſecum, licèt non in lapſum, tamen in titubationem. *h. 1.*

CAPUT XVII.

De peculiorum ſeu depoſitorum uſualium incorporatione, & confuſione, tam apud Moniales, quàm Monachos, ſeu Religioſos.

Q. 1. An ad hoc ut peculia ſeu depoſita uſualia particularia Religioſis particularibus licita ſint in caſibus ſuprà allegatis , requiratur , ut *Conventui incorporentur, & confundantur* , prout dicitur in Decreto S. C. viſit. Apoſt. inſerto Conſtit. Urbanis. Ante reſponſionem.

N. 1. Ex *H. Caſal* p. 4. c. 11. quòd duplex *incorporatio* poſſit conſiderari : *Una quoad ſolum dominium*; quâ ſcil. privata peculia dominio Conventus ſubſunt, ab eoque jure dominii poſſidentur, ita, ut nullus alius ſit peculiaris iſtius ſubſtantiæ dominus , quàm ſolus Conventus (nam pri-

privati ſolennes profeſſores ſunt dominii incapaces,ut ſupponitur) licèt interim quo ad actualem uſum ac utilitaté, pro particularibus particulariũ Fratrum neceſſitatibus ſublevandis depoſita hæc peculiaris ſubſtantia conſervetur. *Secunda incorporatio eſt totalis*; de qua dicit cit.*Caſal.Docet etiã Clemens VIII. ut pecunia incorporetur , ita debere communi miſceri,ut inter pecuniam ſororis Luciæ, & ſororis Urſulinæ,nulla appareat diſtinctio.*Bartolus l.ſi vacantia,*dicit per Abbatem , vel Priorem curandum eſſe, ut eæ pecuniæ deſcribantur in libro aliarum poſſeſſionum , aut declaretur effectas eſſe de menſa, & incorporatas; vel certè ad mini ſ promiſcuè & indifferenter in omni neceſſitate iis uti debere.* h. i.

N. 2 Ex eodem , dum fit ſolùm *incorporatio quoad dominium* , peculia illa conſervantur ſeparatà v.g. apud communem depoſitariam, ità tamen, ut quælibet Soror (vel Frater) habeat privatam burſam , ſeu pixidem clauſam, appreſſo ſuo nomine , ſeu alio ſigno diſcretivo ; inferatque, & extrahat pro neceſſitate ſua ſublevanda : & unaquæque pro ſe eſt ſolicita ; quælibet ad pixidem , & marſupium ſuum , ut neceſſitatibus ſuis proſpiciat, diligenter recurrit, & quomodo conſervet & augeat hunc ſuum reſervatum caſum (ut ajunt) ſatagit. *At,ubi eſt perfecta & totalis incorporatio*, ad ſolos Prælatos & Officiales pertinet , de menſa aut maſſa communi ſingulorum neceſſitatibus providere ; nec audet quiſpiam pecuniam tenere *ſeparatim* , ſed neque computum eorum exigere , quæ dono aut alio

quovis titulo acquiſiſſet; ſed extemplo omnia debent Superiori exhiberi, vel Officiali, & per eum Conventui *incorporari*. In depoſito autem, (dum non ſit perfecta incorporatio totalis) illa pro particularium neceſſitatibus *ſeparatim* aſſervantur; & quilibet (ut ſic loquar) ſuum novit. *h. i.*

N. 3. Ex ſupradictis c. 13. §. *ſeptima*, quòd Superiores Regulares (multò minùs privati quique, id eſt, ſubditi) caput ſecundum ſeſſ. 25. de Regularibus declarare, & interpretari nequeant (in quo cap. ſtatuit & decernit S. Concilium de *incorporatione*, bonorum Conventûs adminiſtratione, ſuppellectilium conceſſione, &c.) Quam interpretationem ſic explicat *H. Caſal*, quòd *nullus audeat aut præſumat mentem Concilii interpretari, relaxando id, NB. quod tanto zelo ſtabiliendum deſiderat. Negotium illud non ad quemlibet de grege, ſed ad Summum Pontificem, & S. Congregationem ſpectat; immo aliis ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ id prohibitum eſt; ut apparet ex Bulla Pii IV. quæ incipit*, Benedictus Deus &c. *data Romæ 7. Calend. Febr. 1563.* h. i. Jam

R. In Religionibus illis, in quibus per particulares Ordinis Conſtitutiones, aut Decretum S. Congreg. Eminentiſſ. DD. Cardinalium præſcribitur, quòd *pecunia omnes tam certa quàm incerta, aliaque res quæcumque fratrum, etiam ex eleëmoſynis, concionibus, aliove labore, aut conſanguineorum, ſeu aliorum largitione, etiam intuitu perſonæ data, aut aliàs quovis modo ab eis*

eis acquiſita, vel acquirenda, vel aliàs quomodolibet Conventui obvenientes, debeant ſtatim, id eſt, infra viginti quatuor horas, Superiori tradi, Conventuique incorporari, & confundi: ubi præterea præſcribitur, quòd *pecunia omnes, & res quacumque Conventui quoquo modo obvenientes debeant communi ærario, & depoſito inferri, & in eo conſervari*: Itidem, *quòd per Diſpenſatorem Conventûs debeat Superiori, Fratribus, totique Conventui de ſingulis neceſſariis (mandante Superiore) provideri*: Inſuper, *quòd Superiores quidquid depoſcit Fratrum neceſſitas, per Officiales Conventûs, in propria tamen ſpecie, non verò in pecuniis, Fratribus ipſis benignè, paternèque debeant ſubminiſtrare, &c.* In illis, inquam, Religionibus requiritur *Incorporatio* perfectior, & non ſufficit incorporatio quoad ſolum dominiũ. *Patet* ex præmiſſis; quia, *ſi de ſingulis neceſſariis, omnibusque Fratribus, etiam unicuique eorum familia minimo, ex pecunia communis ærarii ſub tribus clavibus cuſtodita; in quo & Fratrum eleemoſyna conſervantur particulares, ſed non ſeparatim*, & illator illarum vocatur tantùm *exhibitor*; fiat proviſio, & ſic debeat fieri; tunc non poſſunt ibi permitti licitè *privata* peculia, *ſeparatim* conſervanda, ſub ſpeciali ad ſingula clave, particulari marſupio, aut ciſtula, ſed debent pro neceſſitatibus particularibus Fratrum, ita (ut præmiſſum eſt, & ſupponitur) *incorporata*, & *confuſa* conſervari. Et tunc etiam nulli in particulari habent cauſam, ob quam indigerent *particulare peculium, ſeu depoſitum* habere; Cujus

concedendi tunc nulla cauſa ſufficiens exiſtet: nec Fratres neceſſe habebunt, ut pro ſe in particulari ſint ſoliciti, aut pro ulla neceſſitate ſublevanda ſatagant, &c. Patet hæc veritas ſufficienter.

Qui autem aliter interpretatus fuerit, videat, ne vim faciat verbis, ne lædat animam ſuam, ita detorquendo Decretum S. Concilii Trid. & S. Congregationis in ſenſum tam violentum, *illud relaxando*. Qualiter verba illa ſint in *naturali ſenſu*, (*non ita violento*) intelligenda, id ſatis patet ex contextu antecedente, & conſequente, dummodo quis impartiali animo legere voluerit, & conſtruere. *Verba legis non ſunt otioſa*; *& illius eſt legem interpretari authenticè, cujus eſt condere.* Hæc vox *incorporare* numquam apud doctos habuit aliam intelligentiam, aut explicationem. Quocirca nimis dura & groſſa eſſet intelligentia & incorporatio, ſi intellectus ejus poſſet in hoc ſalvari, quòd una ciſtula poneretur ſuper aliam, una crumena prope aliam, &c. *Præterea* in illa Religione *non approbantur privata peculia, ſeu depoſita*, in qua jubentur omnes particulares quaſque eleëmoſynas communi ærario præſentare, & inferre, inibi incorporandas, & confundendas ita, ut Provinciale Capitulum, vel Capitularis Congregatio ſingulis annis habenda poſſit de iis abſolutè, *& quidquid in Domino videbitur, quoquo modo diſponere.*

Inſuper eſſet ridiculum dictu, ſi Superiores tenerentur ſubditis de omnibus neceſſariis providere; & hi poſſent interim pro libito depoſiti peculium habere, augere, extrahere, exponere

&c.

&c. O! quanta inde mala oriuntur, & exorta ſunt!. *Immo* potiùs ut verum approbo, quod docet *Peyrinis*, quòd Abbas non teneatur veſtire, nec alimentare Monachum habentem pingue, & ſufficientiſſimum pro utroque peculium, & hoc reſignare nolentem. *Cujus ratio eſt*; quia (*per ſe loquendo*) qui privata ſectando & quærendo, ſegregat ſe à communibus, indignum ſe facit, ut paſcatur, & veſtiatur ex communibus. *Ubi regnant privatæ burſæ, ibi rarò vivitur pacificè.* Hic terminus, *privata*, odibilis eſt in S. communitatis lege.

Q. 2. Quid S. Congregatio Eminentiſſ. DD. Cardinalium decreverit circa privata peculia incorporanda, nominatim in Conventibus monialium.

Reſpondet Zegnerus in diſſert. Canon. p. 1. c. 1. §. 14. his formalibus. *Fagnanus refert decretum S. Congreg. datum Archi-Epiſcopo Urbinii. Hic enim cùm retuliſſet S. Congregationi, ſe non potuiſſe adducere Moniales cujuſdam monaſterii ad ſuſcipiendam* exactam vitam communem; *ideoque illis propoſuiſſe, ut fieret communis arca, cujus clavis penes Abbatiſſam exiſteret, & intus eam aptarentur tot ſcriniola, quot eſſent Moniales, ita ut unaquæque haberet claviculam ſcrinioli ſui, & in eo aſſervaret pecuniam ex laboritio vel aliunde partam, quæ in ipſius tantùm, & non in alterius neceſſitates erogari deberet arbitrio Abbatiſſæ. S. Congregatio hoc temperamentum ludicrum exiſtimavit, ac repugnans decreto Concilii Trid. ac S. Congregationis Apoſt. Viſitat. quod jubet, ut om-*

nia

nia Superiori tradantur, Conventuique incorporentur. *Ideoque mandavit Archi-Epiſcopo, ut, quamdiu Moniales* communem vitam *non ſuſciperent, interdiceret ipſis receptione puellarum ad habitum, & profeſſionem* h. i.

Deinde ſubjungit idem Fagnanus. Et generaliter tam S. Congregatio Concilii, quàm S. Congregatio Epiſcoporum ac Regularium hanc receptionem prohibuit in pluribus Monaſteriis Monialium, in quibus ex relatione Epiſcoporum intellexit communem vitam *non obſervari. Immo cùm in ſpecie id prohibuiſſet in quodam Monaſterio Lycienſi, & puella, quæ in eo habitum Novitiarum ſuſceperat ante prohibitionem S. Congregationis, iterum ac tertiò petiiſſet ſe ad Profeſſionem admitti, offerens ſe* communem vitam exactè *obſervaturam; S. Congregatio ſemper abnuit, periculoſum exiſtimans profiteri in Monaſterio, in quo Moniales omnes erant proprietariæ. (De quo Dionyſ. Carthuſ. in tr. de reformat. Monialium).* Hæc ille.

CAPUT XVIII.

De vetita peculiaritate & proprietate aliquarum Monialium.

I. FIdelis & prudens Dei ſervus *Hieronymus*, cùm centum eſſet annorum, ſcripſit Regulam Monialibus Ordinis ſui, in qua tangit, qualis communiter ſit naturalis diſpoſitio mulierum, & ait: (cit. à *Dionyſ. Carthuſ.* l. de refor-

mat.

ſtat. Monial. a. 3.) Debilis eſt nimiùm ſexus, quem geritis, fragilis, ac mobilis, ſi ſuo relinquatur arbitrio: & quamvis virtuoſus ſit animus mulieris, tamen niſi regatur, niſi dirigatur continuè, citò dejicitur à ſancto propoſito, &c *Pergit cit. Author lc. a.4.*

II. Proprietas feminarum communiter eſt, appetere prohibita & negata. Idcirco cùm fuerint pravis conſuetudinibus infectæ & deformatæ, valde difficilè reformantur: nec informationibus rationabilibus faciliter acquieſcunt, ſed reclamant, plorant, & ſuis carnalibus conqueruntur amicis. Verumtamen quia omnipotenti Deo facile eſt, corda ipſarum illuminare, compungere, emollire, convertere; in primis orandum eſt pro eis fervidè & inſtanter: deinde admonendæ & inſtruendæ ſunt piè & ſeriosè &c. Si autem non acquieverint exhortationibus piis, compellendæ ſunt à Superioribus ſuis per viam rigoris --- Propinqui quoque & fautores earum informandi ſunt ſeorſim prudenter de periculoſitate ſtatus Monialium. *h. i. Pergit Dionyſ. Carthuſ. a.8.*

III. Si malæ feminæ iſtæ, videl. Moniales proprietariæ, & irregulariter converſantes ſcirent, aut credere vellent, quàm quietam, dulcem, pacificam, & jucundam habeant vitam Moniales veræ, devotæ, regulariterque viventes, nequaquam diutiùs in ſua irregulari, & periculoſiſſima vita manerent, neque quieſcerent, quouſque exiſterent reformatæ. Quid

enim

enim jucundius, ſuaviusque pace pectoris, tranquillitate mentis in Deo, ſecuritate conſcientiæ bonæ, omni ſolicitudine temporalium rerum carere, abſque propria occupatione ſufficientiam victûs & veſtitûs habere, charitativè atque pacificè converſari, & à Sponſo cæleſti deſuper viſitari, illuminari, accendi, ac conſolari, meditationibus ſanctis & contemplationi Dei ſincerè vacare, in ſtudiis lectionum, & orationibus, & pſalmodiis ex charitatis fervore aſſiduè occupari? Hæc autem Monialibus ſacris verè devotis, in communi caſtè & obedienter viventibus inſunt, & competunt. Quæ etiam in refectoriis ſuis meliùs habent, quàm aliæ, & clauſtra earum in temporalibus, ac ſpiritualibus proſperantur, dum univerſæ & ſingulæ quærunt bonum commune, & ea quæ Jeſu Chriſti ſunt, non commodum proprium & privatum. *h. i.*

Quæ ille hic docet, experientia vera eſſe confirmat, ſcil. quòd duplex benedictio præveniat & ſequatur Moniales in communi pacificè viventes, uti &, quòd ad reformationem acceptandam etiam in minoribus rebus Moniales aliquæ duræ ſint cervicis, obſtinatæ voluntatis, & ab aſſuetis æquè difficulter abſtrahantur, ac aves adultæ à naturali cantu ſilveſtri. Repetunt enim ſemper ſuum idem antiquum canticum, aſſueta non dimittunt, rationem non admittunt; eò, quòd libertatem amantes, detrectent arctiori jugo ſubjici, quamvis neceſſitas ejus, & ſumma utilitas illis evidenter demonſtretur. *Porro*,

prin-

principalis doctrina hujus 3tii §. etiam Monachis nondum reformatis adaptari poteſt.

Q. 1. Quæ mala ſequantur ex proprietate, vel peculiaritate Monialium.

1. *Reſpondet Dionyſ. Carthuſ.* lc. a. 8. his verbis. Moniales proprietariæ, & irregulariter converſantes habent varias tentationes, inquietudines, curas, ſuſpiciones, contentiones, murmurationes contra ſe invicem, & contra ſuos Superiores: & moleſtum eſt eis, durare in clauſtro, ſurgere ad matutinas, occupari in divinis officiis. Hæc omnia experientia docet. *h. i.*

Reſpondet 2. *idem ibidem.* Moniales tales parum aut nihil curant de obedientia obſervanda; & pronæ ſunt ad indignationes, elationes, rebelliones, partialitates, comeſſationes, potationes, fabulationes, & ludos. Sunt etiam acedioſæ, duræ, audaces, mundanis affectionibus, curioſitatibus, ac variis mentis diſtractionibus plenæ. Rarò quoque carent ira, invidia, & concupiſcentiis pravis; & divinum officium negligenter, curioſè, & corruptè perſolvunt. Unum peccatum trahit ad aliud: &, quantò quis ſpiritalior, ac virtuoſior eſſe tenetur, tantò ad enormiora & abominabiliora crimina labitur, dum ea, ad quæ obligatur, adimplere non nititur. *h. i.*

Reſpondet idem 3. a. 10. O! quàm periculoſa, ac damnabilis eſt vita Monialium, ſuam profeſſionem non adimplentium; quæ & ſuæ reformationi pertinaciter obviant & reſiſtunt, aut certè

certè reſiſterent, ſi eis proponeretur. Quemadmodum ex ſua profeſſione tenentur eſſe multò meliores, & virtuoſiores ſæcularibus feminis, ita ex ſua perverſitate, inobedientia, pertinacia ſunt multò deteriores & obſtinatiores, quàm feminæ ſæculares. *h. i.*

Q. 2. Cum cit. *Dionyſ. Carth.* Habetne Abbatiſſa authoritatem dandi licentiam Monialibus, ut habeant pecunias aliquas, & quædam ſimilia ad proprium uſum, ex quibus provideant ſibi.

Reſpondet idem ſibi 1. Nec Pontifex Summus poteſt Monialibus dare licentiam talem, ut habeant propria, ſeu talia ſic eis appropriata, ſicut multæ Moniales nunc habent. Nec fuit intentio Patrum SS. talem proprietatem, aut appropriationem, & proviſionem ſui ipſius admittere, ſicut jam paſſim admittitur; nec umquam aliquis Patrum ſanctorum talia admiſit, aut modo aliquo admiſiſſet. Cùm igitur præcepta Superiorum accipienda ſint, & ſervanda ſecundùm formalem intentionem ipſorum, conſtat, quòd nec Abbas, nec Abbatiſſa, nec alius poſſit talem diſpenſationem peragere, aut talem licentiam dare contra ea, quæ SS. Patres in Regulis ſuis, & aliis libris apertiſſimè, & diſtrictè prohibuerunt. *h. i. Subdit a. 11.* Cur peculium veſtrum præfertis bono immenſo, & potiùs vultis habere pecuniam modicam, ac proprium temporale, quàm divitias divinæ gratiæ, dona S. Spiritûs, ſpiritalemque profectum in omni virtute? *h. i.*

R. 2.

R. 2. H.Caſal, adducit Decretum S. Congregationis p.4.c.1. in quo ipſa num. 45. *Confeſſarios* plurimùm *hortatur, ut ſedulò moneant Moniales, quatenus NB. peculium deſerentes, prædictum vitæ communis inſtitutum (tutam Deo ſerviendi viam) ſequantur.* h. i. Quod Monialibus ſuadetur ùt conſultum, id magis viris religioſis eſt conſulendum, eò, quòd plures apud hos, quàm apud illas ſequantur inordinationes nonnumquam ex peculiorum abuſu.

Q. 3. Quæ ſint tres latè patentes portæ, quibus Religioſis peculiariſtis, ſeu proprietariis in infernum latus patet ingreſſus, dum votum ſuum paupertatis contemnunt.

Reſpondet H. Caſal. quòd ſint hæ tres. I. Dare, & accipere ſine licentia. II. Recipere, & apud ſe retinere rem pernicioſam, quæ vel in pravum finem data ſit, vel quæ in habente, vel eam vidente inordinatos affectus cauſare poſſit; vel quæ Regulæ ſit contraria, aut denique eam habenti ſuperflua. III. Retinere rem aliquam proprietatis affectu, & quàm ad uſum communem promptè reſignare paratus non ſit. *O terque quaterque infelices, & verè abominabiles portæ, per quam tam NB, multi hodie Religioſi ingrediuntur, & eunt in perditionem!* O abyſſus deteſtabilis, cujus gratiâ infernus dilatavit os ſuum abſque ullo termino! *h.i.*

* * * *

CAPUT XIX.

De peculiari Depoſito Religioſorum.

Q. I. Quid ſit depoſitum Religioſorum. *R.* I. *Depoſitum legale eſt id, quod fidei alicujus depoſitarii committitur, manente penes depoſitorem rei depoſitæ proprietate, ita ut ſemper ei integrum ſit, quandocumque voluerit, eam repetere. De hac non quærimus hìc. Hinc*

R. 2. cum *Navarro*, *H. Caſal.* & aliis. *Depoſitum nihil eſt aliud, quàm peculium, quod Officiali Conventus creditur, ut illud in ærario, id eſt, ciſta communi conſervet pro depoſitoris neceſſitatibus, cujus clavis ſit in poteſtate Superioris, & prædicti Officialis, ſive depoſitarii, ſeu unius, ſeu duorum.*

Ex quo colligit *H. Caſal.* quòd depoſitum in nullo differat à peculio, niſi *ſolò connotatô*, ſcil. quòd depoſitum in capſa communi, ſeu ærario clavibus munito, ſub cura alicujus Officialis, vel Officialium deponatur, & hinc cum majori ſecuritate liceat, quàm peculium, quod poterat à Religioſo in cubiculo aſſervari. Excepta hac conditione, quæ eſt jam odioſiſſima, omnes conditiones, quæ requiruntur ad licitè habendum, etiam huc transferendæ ſunt. Inter quas tamen neutiquam computari debet illa, quam adducit *Lopes*, ut ſcilicet beneficio ejus Conventus liberetur ab onere tam multis providendi; ut notat

Caſal.

Caſal. Qui inſuper advertit, non poſſe Superiorem quantumvis valde occupatum onus illud proviſionis à ſe excutere, & in alterius privati ſubditi humeros rejicere, volendo, ut ſubditus ſit ſui ipſius diſpenſator, ac procurator, dicendo vg. Tu *Fr. Morice* ſis tui ipſius diſpenſator, ac procurator: conſtituo te loco meo: permitto tibi vices meas: ipſemet tibi eme veſtes, vinum, panem, cupedias, lignum, &c. *Ratio eſt*; quia Tridentinum jubet hæc peragi per Officiales publicos, & non per ipſoſmet Fratres, aut Patres.

Q. 2. An depoſitum poſſit auferri per Superiorem.

R. Per ſe loquendo, poſſe, (niſi aliud decernant Conſtitutiones Ordinis) ſi tamen ſubdito velit indubitata fide & certitudine de neceſſariis providere. *Ratio eſt*; quia ſine dependentia à voluntate Superioris, potentis ſic vel aliter diſponere, non licet habere depoſitum ſubdito. Hinc etiam ſubditi debent voluntate ſeria, & non ſola fictitia, aut complementitia eſſe reſignati ad depoſitum ſubjiciendum diſpoſitioni Superioris, ſive conſiſtat in pecunia, ſive in veſte, ſive in libris, &c. Nec debent clavem, aut ciſtam abſcondere ab oculis ejus; quod ſi faciant, illicitè peculium habent. Et, quia credo, quòd ſæpe ſubditi in hoc non ſint reſignati ritè, hinc etiam non ſint ſine omni ſcrupulo peccati. De depoſito autem ſic loquitur *S. Bonav.* ſuper Regul. c. 4. ad 4. *Iſta Apoſtolica perfectio non eſt ſolùm in itinere, ſed domi etiam* ob-

obſervanda, ut nullum depoſitum pecuniæ habeatur ab his, qui perfectionis regulam imitantur. h.i.

Q. 3. An Superior poſſit depoſitum concedere ſubdito pro tota ejus vita.

Reſpondet Caſal, Non poſſe licitè; quia talis conceſſio eſt valde proprietati ſimilis. Sicut &, ſi concederetur (quod fieri nequit, nec debet) ad uſum quemlibet indefinitè, prout placuerit. Idem *Caſal* ſine dubitatione aſſerit, peculium aut depoſitum non poſſe juſtè teneri, quando Superior aut Monaſterium vult, & poteſt in omnibus etiam minutis neceſſitatibus providere.

R. 2. Caſal. Ex parte habentium depoſitum requiri, ut parati ſint omni depoſito ſe abdicare, & quælibet alia à parentibus vel aliunde accepta in communem uſum conferre, quando collapſam vitæ regularis obſervantiam volet Superior inſtaurare, & reformationem introducere, aut certè iis alio modo uti. *Rationem dat*; quia Doctores communiter tradunt, Religioſum, qui ad hoc non eſſet diſpoſitus (multò magis, qui Superiori reſiſteret) Eccleſiaſtica ſepultura oportere privari, & in ſterquilinium detrudi. *Hæc ille quidem, ſed fortè non omnes credunt hæc ultima dicta.*

R. 3. P. Nigronius ſcribit, quòd Patres Societ. Jeſu nulli permittant uſum particularem alicujus rei, excedentis valorem nummi aurei.

R. 4. ex *Navarro* & *Valerio*. Inter alias cauſas juſtas depoſiti concedendi eſt neceſſitas libro-

rum

tum pro ſtudio & concionibus, & aliud quodlibet neceſſarium, ut quiſque talento ſuo ritè utatur, ac officium ſuum debitè adminiſtret.

Q. 4. An Depoſitor habeat præ aliis aliquale jus in depoſitum. De hoc fuit jam tum ſuperiùs actum. Inſuper ex *H. Caſal.*

R. 1. Quòd quidem non habeat jus proprietaris ullum; nihilominus tamen ipſe poteſt indifferenter in qualibet neceſſitate pro his depoſitis ad effectus à Superiore determinatos expendendis (& non aliter) depoſitarium accedere, & ab eo illa omnia, quibus ſuis neceſſitatibus ſiat ſatis, exigere. Et licèt inſcribatur rebus depoſitis nomen illius Religioſi, qui eas depoſuit: tamen eô non obſtante, ſemper eſt Superiori liberum, alteri, ſi voluerit, erogare; cùm ille Religioſus non habeat jus utendi, aut adminiſtrandi peculium illud; quamvis æquum omnino ſit, ut, ubi eſt æqualis neceſſitas, Superior prudens & diſcretus curet in illius neceſſitates primò impendi, qui labore aut induſtria ſua illud acquiſivit, potiùs, quàm in alterius ignavi & negligentis, ubi ex Monaſterii redditibus æqualiter omnibus provideri non poteſt. *h. i.*

R. 2. ex *Baſſeo Capuc.* v. *Paupertas Religioſa.* Cùm depoſitum Religioſi, ut licitum ſit, ſit in poteſtate publici Officialis, vel Procuratoris, hinc in Superioris poteſtate eſſe dicitur, nam Officialis locum habet Superioris: adeoque, ſi quando Monaſterium eget in communi, ex illis depoſiti pecuniis Monaſterii neceſsitatibus provideri poteſt. Quod certè Superiores non rarò

tentare deberent, ut diſcerent ſubditi non proprietatem, ſed uſum, & eum ad nutum Superioris ſe habere. Proinde Religioſus, qui tenet peculium apud depoſitarium tamquam rem propriam, & computat minutatim, quidquid per ipſum depoſitarium expenditur, nec patitur, ut Prælatus poſsit de eo ad libitum diſponere, mortale peccatum committit contra votum paupertatis. *Hæc ille.*

R. 3. *ex eodem.* Ut licitè habeatur depoſitum, requiritur quoque, ut ſubditus, quando ex depoſito neceſſaria ab Officiali petit, exponat in particulari neceſsitates ſuas; nam aliàs eſſet ille tantum Officialis materialiter, & potiùs ſubditus eſſet diſpenſator, diſponendo & ordinando, quid, & quantum, quando, pro quo vellet accipere, & expendere; quod tamen eſt contra mentem S. Concil. Trid. jubentis, ut diſpenſatio mobilium ad ſolos Officiales ſpectet, & neutiquam hæc committatur privatis ſubditis; ne inde quis ſibi arroget quid amplius, quàm ſolum uſum-facti pro ſibi neceſſariis. Ex quo etiam deducitur, quod ſolius ſubditi non ſit, dijudicare & taxare, quid hic & nunc neceſſarium ſibi ſit, ut pro illo poſsit abſolutè ex depoſito velle habere tantum & tantum, quaſi dicendo & determinando: *hoc debeo habere, hoc volo habere,* &c. Nam hæc eſſet potius auctoritativa adminiſtratoris diſpoſitio, quæ privato ſubdito neutiquam competere poteſt, nec debet; maximè cum ille aliquando privato amore excæcatus judicet

dicet neceſſaria, quæ potiùs ſunt ſuperflua, & magis ſerviunt ad delicias, quàm ut ſublevetur neceſsitas.

R. 4. ex eodem citante Bartol. à S. Fauſto. in Theſauro relig. l. 8. q. 30. Nec obſtat dicere (ut fortè indulgentiùs ſibi perſuadent peculiariſtæ religioſi ſeu depoſitores) mentem Romani Pontificis eſſe, ut prædictum depoſitum remaneat depoſitarium, ac deſignatum pro ejus indigentiis, ac proinde Prælatum non poſſe de eo abſque ipſius conſenſu diſponere. Non obſtat, inquam, quia depoſitum ad hoc inventum eſt, ut auferatur à Religioſis uſus-fructus, & adminiſtratio peculii, & incorporetur ſaltem quoad proprietatem & uſum-fructum cum bonis Monaſterii; licèt quoad ſimplicem uſum-facti remaneat deſignatum ad ſublevandas eorum indigentias; adminiſtratio verò ejus reſideat penes prædictum depoſitarium, & hoc de licentia Superioris, & amovibiliter, & non ut præfati Regulares habeant ejus proprietatem aut uſum irrevocabiliter, quaſi Prælatus non poſſet de eo ad libitum diſponere (ſi Conſtitutiones Ordinis nil ſpeciale deſuper diſponant) &c. *Hæc ille.* Vide ſuprà in hoc 3. lib. c. 12. q. 1.

* * *

CAPUT XX.

De particularibus caſibus, in quibus ſit abuſus peculii ſeu depoſiti apud Religioſos, &c.

PLurimos recenſet *Bartoluc.* quorum plures jam adducti ſunt cum reſolutione, in præmiſſis: præter quos aliquos ſingulares hic adducam.

I. Peccare mortaliter Religioſum, ait *Bartoluc.* citans *Navarr.* & alios, qui in emendo, acquirendo, recipiendo, & hujuſmodi non intendit actualiter vel virtualiter ſuo Ordini vel Monaſterio acquirere; quia proprietarius eſt, intendens ſibi, non Monaſterio acquirere.

II. *Paleſtrellus* in reſponſ. caſuum conſcientiæ ait, quòd qui peculio fruitur, ut animo non ſit paratus illud ad nutum Superiorum relinquere, delinquat mortaliter contra paupertatis votum; & tenetur illud à ſe abdicare (ceteris paribus.).

III. Idem ait peccare contra idem votum, qui licèt paratus ſit dimittere peculium ad juſſum Superioris, ita tamen obmurmurat, ac querelas fundit, ut non audeat Prælatus bona illa amovere, aut licentiam denegare. *Ratio eſt*; quia talis licentia non eſt ſimpliciter libera, ſed quaſi coacta, poteſtque dici permiſſio, ſicut alia mala permittuntur, ut majora evitentur.

IV. *Bar-*

IV. *Bartoluc.* l. 1. §. 28. inquit : Ex iis omnibus collige, quàm arcta ſit via paupertatis, per quam ex vi ſuæ conditionis tenentur incedere Regulares, & in quo ſalutis diſpendio ſint conſtituti iidemmet Regulares, quibus numquam ſatisfacit hujuſmodi uſus rerum ſimplex, ſufficiens, & pauper; ſed è converſo inſtar illorum, qui ſunt ſui juris, ac dominiorum capaces, quærunt continuò proprietatem, uſum-juris, ac uſum-fructum in omni eo, quod habent, acquirunt, vel quavis via eis obvenit; non permittentes ullo modo, ut de iis omnibus Superiores diſponere valeant pro libito ſuæ voluntatis: quinimo volunt tamquam locupletes hujus ſæculi abundare in omnibus cum annexu omnium deliciarum, vanitatum, ac ſuperfluitatum, non curantes tot ſacrorum Canonum prohibitiones. *h. i.*

V. *Cajetan.* & *Navar.* citati à *Bartoluc.* dicunt eſſe in ſtatu peccati mortalis & conſequenter damnationis Regulares illos, qui non curant plus quam boni Clerici, vel Sæculares tendere ad perfectionem. Addit *Bartoluc.* qui anhelat ad ſalutem ſuam, tenetur eſſe ſingularis; nam ſacra Scriptura dicit Pſalm. 13. *Omnes declinaverunt, ſimul inutiles facti ſunt: non eſt qui faciat bonum, non eſt uſque ad unum. Et arcta eſt via, quæ ducit ad vitam, & pauci ſunt, qui ambulent per eam.* Matth. 7.

VI. Abutentes peculio fortè pro ſua defenſione allegant, ſe talem vivendi modum in Or-

dine inveniſſe, unde & in profeſſione non intendiſſe ſe aliter obligare. His reſpondet *Bartoluc.* quòd, licèt votum non obliget niſi ſecundùm intentionem voventis, quando in eorum eſt poteſtate vovere ſic, vel ſic; ſed quando ipſi non habent liberam poteſtatem in vovendo, ſed eſt eis præſcripta forma vovendi, prout fit in profeſſione ſolenni, id minimè verum eſt: proinde forma ab eis per intentionem contrariam adulterari nequit; quia alioquin committerent fraudem in legem, quæ nulli patrocinari debet. *Deinde* profitentes ſe obligare intendunt ad obſervantiam non abuſuum, ſed Regulæ, & Conſtitutionum, prout ſunt à legislatore &c. & prout continent viam ad perfectionem. Et in hanc obſervantiam illi habuerunt intentionem ſaltem implicitam, in quantum qui vult antecedens, ſcilicet Statum regularem, vult etiam conſequens ſcil. obligationem ad obſervantiam illius, prout decet &c.

VII. Abutentes peculiis, ſive ex parte objecti, puta ſuperabundantis, ſive ex parte modi conſervandi; nequeunt ſe excuſare, proponendo antiquitatis conſuetudinem. Nam (ut refellit *Bartoluc.*) Poſſeſſor malæ fidei numquam præſcribit, & abuſus eſt antiquus ille vivendi modus potiùs quàm uſus, corruptela magis quàm conſuetudo, aggravans magis quàm allevians, & irrationabilis prorſus, obvians Canonicis inſtitutis, & voto paupertatis, *h. i.*

VIII. Nec

VIII. Nec excuſantur ob promptitudinem reſignationis, ac traditionem clavis Superiori, quia ejuſmodi promptitudo, ac clavis traditio illuſoria, & fictitia eſt; quia verbo-tenus ſola eſt, & non in executione, cùm intus ſervetur affectus poſſeſſionis. Et non illuditur ſapientia Dei, cujus oculi ſunt Sole clariores. *Hæc Bartoluc.*

IX. *P. Gratianus Carmelita* in ſua diſciplina regulari tit. de voto paupertatis, cit. à *Bartoluc.* ſic inquit: hæc ſunt patentia oſtia, per quæ innumerabiles ferè demerguntur in profundum inferni; hac ſola perſuaſione deluſi: Non mihi Monaſterium ſubminiſtrat neceſſaria, igitur mihi licet, quod volo facere; & ſic deponentes omnem ſcrupulum conſcientiæ, non verentur poſtea recipere, ac retinere omnia, & quæcumque bona tam mobilia, quàm immobilia, tam ſibi convenientia, quàm non convenientia, tam ſciente ac conſentiente Superiore, quàm inſcio, ac diſſentiente. Hæc ſit ſalutaris monitio iis, qui in Religione vivunt, extra obſervantiam vitæ communis, ne propter dicta inconvenientia periclitetur eorum ſalus. *h. i.*

X. *Bartoluc.* citans *Navar.* hæc quoque de abuſu peculiorum contra peculiariſtas docet. Non poteſt Regularis adhuc vivens diſponere de ſuis bonis ad pias cauſas, vel ad cultum divinum abſque Superioris conſenſu, vel permiſſu. Nam hoc facere nil aliud eſt, quàm defrau-

defraudare Monaſterium, ut quis conſulat animæ ſuæ; quod omnino inordinatum eſt: non enim ſunt facienda mala, ut eveniant bona. Hinc clarè colligitur, quàm graviter errent, qui, prætextu melioris boni, de ſibi conceſſo peculio vario modo diſponunt. Sunt enim alii, qui legant ſuo Monaſterio, vel alteri Eccleſiæ extra Ordinem aliquam pecuniarum quantitatem, hac obligatione, ut pro eorum ſalute fiant tot anniverſaria. Alii verò in vita ſua contra, vel præter voluntatem ſuorum Prælatorum emunt planetas, pluvialia, paramenta, vel hujuſmodi pro ornamento Altarium, vel Eccleſiæ, & alii alias diſpoſitiones faciunt pro ſuo quiſque arbitratu: qui omnes graviter offendunt votum paupertatis; &, quod ex eorum opinione videtur cauſa & occaſio ſalutis, prô dolor, & miſeria! fit illis in ſcandalum, & ruinam, ac perditionem animarum. *h. i.*

XI. Notat idem ex *Roder.* & *Navar.* Qui adhuc vivens condit aliquod memoriale, vel morti proximus declarat eſſe ſuæ voluntatis, ut poſt ejus obitum talis Religioſus habeat vel poſſideat ſuum peculium, vel talem ac talem rem, quã ipſe in vita poſſidebat; ſi id faciat ex teſtamento, vel ex donatione mortis causâ (niſi hoc habeat ex ſpeciali privilegio Summi Pontificis) peccat peccato proprietatis, & debet ùt talis, ſecundùm diſpoſitionem ſacrorum Canonum, ſepeliri in ſterquilinio. Si autem non ùt teſtamentarius,

mentarius, vel donator causâ mortis, ſed ſolùm ùt ſimplex enunciator ſuæ mentis, rogando humiliter ſuum Prælatum, vel Conventum, ut pro ſua libera voluntate illud aut iſtud pietatis opus illi vel iſti faciant (cùm hoc non ſit diſponere, neque donare, ſed tantùm ad piè diſponendum verbo piè rogare & exhortari) id licitè ac misericorditer facit, & conſequenter juſtè ac ſanctè. *h.i.*

CAPUT XXI.

De potioribus actibus Proprietatis.

NOt. De his quidem ſuprà nonnihil tactum in fine libri ſecundi de paupertate. At hic uberiùs & ſpecialiùs aſſignabuntur ab *Alvaro Pelagio* l. 2. de planctu Eccleſiæ cap. 67. ex quo *Bartoluc.* & *P. Marchant*, alios annotarunt. Sunt autem ſequentes.

I. Emere, vendere, donare, permutare, locare, compenſare, conducere, emphiteuticare, hypothecare rem immobilem, impignorare rem mobilẽ, obligari, diſſipare, qualitercunq; rem deſtruere, diſtrahere, ſibi vel alteri appropriare, extraneo rem præſtare, vero domino datori, cùm petierit, non ſtatim reſtituere, pro re aliqua habenda vel recuperanda querimoniam in judicio proponere, pecuniam mutuari, vel mutuare, teſtamenta exequi, pecuniam vel denarios deponere, vel deponi facere, capſulam cum pecunia, vel e-

jus

jus clavem ferre, pecuniam pro ſe accipere, vel accipi facere, pecuniam expendere, vel qualiter expendatur, ordinare.

II. In quacumque hereditate ſuccedere, legatum accipere, annuos redditus, vel cenſus, vel tributa, vel alios proventus habere, vel recipere: remittere refutationes, vel quietationes facere: cum ſcriptoribus vel aliis paciſci de dando tantum pretium: conventionem, vel obligationem, promiſſionemve alicui facere, recipere, reconvenire, tranſigere, ſolicitare, ſtipulari, acceptilare, homagium recipere, pro re commodata pignus accipere, partem in hereditate paterna, vel conſanguineorum tamquam jure exigere.

III. Tunicam *meam*, pecuniam *meam*, librum *meum* etiam ſolo ore dicere (niſi ly *meum* ſignificet ſolum uſum) claves cellarum Prælato non aſſignare; claves capſarum, ſcriniorum, armariorum, vel qualiumcumque repoſitariorum, eundo extra loca, Prælato non conſignare. Librum, aut rem aliã, cujus Fratres communẽ uſum habere debent, dum re illa non utitur, nec proximè utetur, Fratribus petentibus non præſtare. De cella ablata per Prælatũ, vel quacumq; alia re corã Superiore querimoniam proponere: voluntate propria, & importunitate in loco, vel cella manere, vel eorum causâ appellare, rem in uſum unum conceſſam in aliam commutare: ſuperfluarum rerum uſum recipere, infeudare, vel in feudum recipere: teſtari, codicillari, aut ultimam voluntatem de re quapiam facere: præſcribere, pretium pro opere aliquo, vel labore, nomine proprio recipere:

re : ſine licentia Prælati rem aliquam recipere, dare, contrahere, uſum-fructum habere, debitum contrahere, fidejubere: Poſſeſſiones, fundos, hortos, viridaria habere, ſuperfluas officinas habere: in lacubus & fluminibus ad piſcandum partem habere.

IV. Rem ad uſum, cujus non eſt certus Dominus, habere: uſum rei generalem ſeu communem in ſpecialem convertere ſine licentia Prælati: quamcumque ſocietatem lucri cum aliquo habere: eleëmoſynam ſibi primò aſſignatam pro alijs futuris neceſſitatibus reſervare: jure vel conſuetudine à Monaſterio aliquid recipere, non exſtante neceſſitate: habentes eleëmoſynas vel neceſſaria extra Ordinem, velle à Monaſterio eadem iterum recipere: Quamcumque rem Prælato celare, vel eo jubente ſtatim eam non reſignare: libros duplicatos ejuſdem tenoris, & duo Breviaria, vel duo Biblia habere ſine cauſa excuſante, rem deputatam ad ſolum uſum quocumque titulo alienare: re non uti, ſed in theſauro reponere: à damnum inferentibus in rebus ſuo uſui deputatis ſatisfactionem in judicio petere.

V. In manibus ſæcularium rem aliquam habere ſine licentia, vel deponere: in ſanitate vel infirmitate clavem cellæ vel armarii Prælato extradere cum ea conditione, aut tacita intentione, ut nihil de cella auferat, in loco nativo velle habitare, & procurare, ne ibi extranei habitent (niſi tamen conſtitutiones aliter faverent) pro uſu alicujus rei coram Prælato ſuo in judicio vel extra coram alio Fratre contendere, vel ſuum jus allegare: conve-

nire

nire ante mortem cum alio Fratre, cum vel ſine licentia Prælati, quòd in morte ſuccedat alius in peculio. Non manifeſtare Prælato, quæ quis habet in Ordine, vel extra. In morte non curare, ut res commodato accepta reſtituatur Domino. Expropriare ſe in morte, cum intentione, ut accipiat peculium, ſi convaluerit.

VI. Facere legata de peculio, vel curare Miſſas fieri pro anima ſua ex pecunia depoſiti: facere fieri pitantiam Fratribus poſt mortem. Relinquere aliqua fabricæ Eccleſiæ, vel Sacriſtiæ, vel neceſſitatibus Fratrum: dare aliquid in infirmitate in Ordine vel extra ſine licentia Prælati: eligere intra loca Fratrum aliquam ſepulturam particularem: mori cum deliberata magna diſplicentia mortis, impatientia, & murmuratione. *Hæc omnia ſuperiora vitium proprietatis ſapiunt ſecundū præfatum Alvarum. NB. Poteſt autem quis in his à peccato excuſari ob ignorantiam, eò quòd malitiam non agnoſcat in aliquibus.* Plures reſolutiones in caſibus, de quibus dubitatur, an ſit, vel non ſit aliquid peccatum contra votum paupertatis, vide reſolutos apud *Antonium de Spiritu S.* & *P. Marchant.* in Tribun. Sacram. aliosque Authores regulares, qui ex propoſito de hac materia ſcribunt.

VII. Notant communiter Doctores, ad moralem æſtimationem gravitatis peccati proprietatis multum facit voluntas Superioris, & ejus contrarietas; ut nimirum contra ſeriam, abſolutam voluntatem ejus cenſeatur res accipi, conſumi, alienari &c.

VIII. No-

VIII. Notat *P. Marchant.* poſſe fieri, ut quis tria peccata reſervata unico actu committat. v. g. ſi quis furetur in quantitate notabili aliquid de Monaſterii bonis, illud detineat, & adjuratus mandato Superioris, inobedientiâ contumaci reſiſtat. Eſt enim 1. Furtum notabile de rebus Monaſterii, 2. Proprietas reſervata, 3. Inobedientia contumax, qui caſus ſeorſim in dicto Decreto ponuntur.

IX. De duplici pœna proprietariorum Notat cum aliis DD. *P. Marchant.* quod non incurrantur, niſi per ſententiam declaratæ ſint; & maximè poſterior, ſcil. privatio eccleſiaſticæ ſepulturæ, ſi quis in proprietate mortuus fuerit, & ante mortem non pœnituerit. Ad hanc enim requiritur, ut juridicè & apertè conſtet de detentione proprietaria rei permanentis poſt mortem, ſive Regulari jam defuncto. Nemo enim hac pœna plectitur ob uſum tantùm ſimplicem quamvis proprietarium; neque ſi aliquod dubium de ejus voluntate, vel de detentione voluntaria rei appareat; neque ſi in morte, vel antè patefecerit, & ſuum peccatum faſſus fuerit. *Ratio eſt*; quia pœnæ juris ſunt reſtringendæ, non ampliandæ. Unde qui poſt mortem inventus eſſet aliqua bona Monaſterii alienaſſe, aut proprietariè abſumpſiſſe, etſi in proprietatis peccato ſit mortuus, pœnâ privationis ſepulturæ plecti non poteſt; quia jura tantùm loquuntur de eo, apud quem pecunia, vel res aliqua permanens proprietariè retenta, vel apud

alium depoſita eſt inventa. *Hæc P. Marchant.*

X. Similiter dicendum, quòd non ſit quis in ſterquilinio ſepeliendus cum ſolennitate projectionis pecuniæ ſuper eum, dicendo, *pecunia tua ſit tecum in perditionem* (ſi conſtitutiones hoc jubeant.) niſi in proprietaria habitione pecuniæ impœnitens mortuus, & convictus ſit. &c.

CAPUT XXII.

De donationibus, licitis in particulari privatis Religioſis reſpectu Sæcularium, aut aliorum Regularium.

NOtat *P Marchant.* in Tribun. quòd quilibet Religioſus poſſit dare intra & extra Ordinem levia munuſcula, quæ pietatis, & honeſtæ gratitudinis intuitu communiter in Monaſteriis bene diſciplinatis dari conſueverunt, de implicito conſenſu Superioris. De quibus pro Fratribus Minorib' ſpeciale Decretum edidit *Nicolaus III.* in Extravag. *Exiit, qui ſeminat*, §. de largitione vilium &c. ubi ſic inquit: *De vilibus autem mobilibus; vel parum valentibus, liceat ex præſenti noſtra conſtitutione, Fratribus, pietatis ſeu devotionis intuitu, & (obtentâ ſuper hoc priùs Superiorum licentiâ) juxta quod inter Fratres in Generali, vel in Provincialibus Capitulis tam de ipſis rebus vilibus, ſeu parum valentibus, & earum valore, quàm præfata licentia,*

tia, *ſcil. à quibus*, *& qualiter ſit habenda*, *exſtiterit ordinatum*, *intra & extra Ordinem aliis elargiri.* h. i. ubi autem hæc licentia, & vilitas materiæ non taxata eſt in Capitulis, ea taxanda erit à timorata conſcientia, & præſumptione licentiæ Superioris &c. vel ſtatutis particularibus, aut mandato reſtrictivo Superioris localis.

Adnectendæ hic ſunt Declarationes *Urbani VIII.* ſuper rigidiore Bulla *Clem. VIII.* de largitione munerum, quam mitigavit ſua declaratione. Et

I. Quidem declarat Pontifex licere Superioribus Regularibus, & ipſis ſubditis cum licentia Superiorum largiri munera causâ gratitudinis, remunerationis, conciliationis, aut conſervationis benevolentiæ erga Conventum, aut Religionem, aut quavis de cauſa reſpiciente de ſui natura actum virtutis, modeſtè tamen & diſcretè.

II. Licentiam requiri non tamen in ſcriptis, ſed vocalem, niſi concurrat ambitionis, aut alicujus inordinatæ actionis ſuſpicio, quâ munera donarentur, ad ambitiosè obtinenda officia, beneficia, dignitates.

III. Comeſſationes, & convivia in excipiendis lautè benefactoribus &c. eatenus tantùm prohiberi, quatenus decentiæ ſtatus religioſi adverſarentur.

IV. Cauſam, & modum largitionum relinquit determinationi Capitulorum Generalium, & conſequenter Provincialium, ubi genera-

lia deſunt; vel etiam Superiorum declarationi.

V. Quantitatem largitionum, & alias circumſtantias non ſpecificavit. Mihi certum eſt, quòd in illis debet attendi cauſa neceſſitatis, vel finis, ob quem donationes fiunt: perſonarum, quibus largitio permittitur: & earum, quibus munera dantur, ſtatus, & qualitas: Monaſteriorum, & Conventuum conſtitutio; Regulæ rigor, & auſteritas &c. Cùm enim finis Bullæ fuerit, providere, ne bona Monaſteriorum diſſiparentur, aut ne Regulares munuſculis & largitionibus ſibi favores ad officia, & promotiones conciliarent, aut etiam ne muneribus ad proprietates & actus indecentes, & Religioni incongruos abuterentur; ideo in his maximè cauſa donandi, facultates Monaſteriorum, perſonarum officia & munia, utilitas Monaſterio ex donationibus proveniens, conſideranda veniunt; & licentiæ Superiorum juxta ſupra-dicta reſtringendæ, moderandæ, aut etiam amplianda ſunt, Et quamvis conſtet de licentia implicita, actus tamen ab omni exceſsûs immoderantia ſunt conſervandi; nec umquam præſumendum eſt de licentia Superioris extra terminos religioſæ obſervantiæ, & honeſtatis, ac charitatis. *h. i.*

Tractatum hunc de *Proprietate*, *Peculio* &c. doctrinali exhortatione Reverendiſſimi Domini Abbatis *Picinelli*

CON-

Concludo.

Nos peſtilentem hanc proprietatis luem pro virili abominemur, & ſatagamus, ut, vivendo in communi, nec aliud deſiderando præter unicam Dei fruitionem, accenſeri mereamur Beatis illis, qui nihil habentes proprii in hoc ſæculo, erunt omnia poſſidentes in regno æterno. Amen.

Francisci Patris dat de pore lume
Rectum de ans pore da pi
Accensum habet datum dis amorem
Nutritium dis ab tice igne di
Confratrū de est dib₉ est so
Inque in rupto pore gemiapol
Sic psallant pia da sonent et nia Davi
Cantantis am salit ante chely
Unde poli pulcher de estqui pore IES
Stigmata sacra gerit, litat ante Deu

FRCS

Antoni alme pre signis de te superni
Nostra, de dûm pora da sin
Tecta tuo ac dent, cæ um da rigar
Obtineas da hæc rige de arce sū
Nostra heu! ruerat da sub orc
Unde hæc datim rige, ne perean
Ure sinum disrego dib₉ ingere lume
Suscipe nos servos digeros q₃ be

AT

Primum vivens Ultimum moriens

Erat fIDeLIbVs VnIVerſIs ab InItIo
Cor VnVM et SpIrItVs VnVs.

Act. 4. 32.

Si modo Cor unum fuerit, si Spiritus unus,
Tum Deus in nobis Trinus et Unus erit

Abbas Westensi.

✠

Vobis, ô SS. PP.
FRANCISCE SERAPHICE,
Ac
ANTONI PATAVINE,

SAcer eſt hic Tractatus, immo non incongruè totus hic Liber, cum omni totius vitæ meæ ſtudio, & virium conatu. Siquidem veſtris ſanctis meritis, & piis interceſſionibus refero in acceptis; quidquid in hac Seraphica Religione (quæ mihi ab annis 33. uſque nunc per Dei gratiam pia Mater eſt) umquam eniti potui. Vos itaq; in Patronos immo potius patres *Curæ communitatis*, per vos in hac Religione ſtabiliendæ, eligo, adopto, filiariterque imploro. Votis his clientelaribus aſpirate, *curam curâ* potentiori adjuvate & fulcite; Religio enim veſtra eſt, fetus laboris ac ſudoris veſtri eſt, propago orationum veſtrarum eſt; ut & ipſa nova ſit occaſio novi gaudii veſtri, vos efficitote precibus veſtris paternis ac ſingularibus.

Piè mihi imaginor in ingreſſu hujus anni nonageſimi noni (poſt milleſimum ſexcenteſimum) quem heri auſpicati ſumus, quòd Salvator noſter piiſſimus Jeſus Chriſtus cordibus omnium, qui ſunt de grege veſtro, inclamet ſalvifica verba illa, quibus olim excitavit & recreavit dilectam ſponſam ſuam *S. Gertrudem*, pro ſe ſuiſque ſodalibus, calendis Januarii ab eodem Divino

Sponſo ſpiritale xenium humiliter petentem: 1. *Renovamini*, ajebat, *Spiritu mentis veſtræ*: 2. *Regulam veſtram attentè legite, exactè ſervate*: 3. *Et ero Magiſter veſter*: 4. *Ac de ſplendore cordis mei lumen vobis abundans ſuppeditabo*. Pariformibus verbis idem Magiſter noſter Summus Chriſtus per vos pulſat ad aures noſtras mentales: cui ut reverenter & obedienter aperiamus, vos lumen gratiæ abundantius ab illo nobis efflagitate, robur ſpiritus expoſcite, Magiſtroſque ſimul & Patres hujus noſtræ & veſtræ Religionis vos oſtendite; ut, quæ veſtra interceſſione plurimùm nititur, ejuſdem efficacia delectetur & glorietur.

Tu *Pater Seraphice*, quamvis olim in ſubditis Fratribus *curam ſolicitam* pro ſeipſis abominareris in temporalibus, attamen Miniſtris & Cuſtodibus, id eſt, Superioribus diſtrictè juſſiſti in Regula, ut pro Fratribus induendis, ac infirmis reficiendis *ſolicitam curam* gererent. Fac nunc ipſe prece & affectu Magiſter, quod per te jubetur facere Miniſter. Fac nos, tuis precibus, primùm quærere regnum cælorum; & juſtitiam ejus, cogitatumque noſtrum in Dominum jactare (juxta monitum tuum) quoniam ipſi cura eſt de nobis, qui proinde nos enutriet, & neceſſaria quæque, ſi digni fuerimus, adjiciet. Tu in vita tua ſanctè gloriatus fuiſti olim, & aliis admirantibus oeconomiæ tuæ ſingularitatem, divinamque circa gregem pauperum providentiam, faſſus es, dans gloriam Deo, *quòd tota œconomia tua conſiſteret in pio religioſæ vitæ ſtudio, & ſpe de Deo firmiſſima*. Hanc œconomiam tam ſingulariter ſine

ſine ſingularitate ſingularem doce quoque nos omnes; & in *cura ſine cura* ſat contenti & bene ſecuri erimus.

Tu etiam *S. Antoni Patavine*, quia commŭnis es omnium Patronus, Adjutor, Procurator, & Advocatus, quidni & Fratrum tuorum eris? quorum gaudia ſicut indies renovas & auges tui S. Corporis pignore, (utpote in Baſilica Patavina apud nos requieſcente) ita &, interceſſione tua, renova teſtimoniô internæ lætitiæ; ut, qui nos eſſe poſſeſſores gloriamur tui corporis, coheredes nos eſſe lætemur & Spiritûs, ſimul & in multiplicata fratrum familia experiamur lætitiam ſpiritalem diffuſam uberiùs.

Nobis in poſterum cura erit amplior, induſtria ſolicitior, qualiter vos veneremur, & propoſitum nobis vitæ veſtræ SSmum exemplar pro viribus imitemur: ſperantes, quòd vobis viciſſim major cura erit de nobis, ſi nos ipſos exuerimus nobis, cum anno novo novum hominem induentes, & ſpiritum mentis noſtræ ſtabili fide renovantes. ✠ *Hic Tractatus ſit devotionis meæ ad vos teſſera, & Xenium: veſtra Bene✠dictio erit meum, & noſtrum.*

* * *

* *

LIBER IV.

De Cura Superiorum circa S. Regularem Communitatem introducendam, & conſervandam, &c.

I. N*Otabit hic pius Lector*, propoſitum meum non eſſe, velle taxare Prælatorum aliorumque Superiorum Regularium aut Officialium dicta, facta ſuggillare, iisve legem præſcribere, docere, arguere, corrigere, deſpicere, confundere, damnare &c. Abſit; potiùs omnes in gradu ſuo pro merito ſuo amo, honoro, & revereor; immo potius ab unoquoque ipſorum legem libenter audio, reverer accepto, obedienterque complebo, favente Summo Numine, nam *Angelus Domini exercituum eſt.* Malach. 2. 7. Solùm ad conſolationem Fratrum meorum, & ad erectionem animorum puſillanimium (quorum ſanguis exquiretur de manibus meis; pro quibus proinde vi juramenti, quô ipſis & Deo devinctus ſum, rationem ſtrictiſſimam reddere cogat ante tribunal metuendum Domini N. Jeſu Chriſti) ex libris ſacris, & De-

Doctoribus piis collegi, quæ ſparſa inveni, per quæ cum ipſis & pro ipſis convinci & erudiri potui, non eſſe adeo difficile in *communitate perfecta vivere*, dummodo Superiores cum ſubditis ſeria adhibentes invicem adminicula velint ex charitate collaborare, ſecurim ad radicem ponere, corruptelas tollere, abuſus eliminare, conſuetudinem conſuetudine meliore vincere, & divini Nominis gloriam quærere in omnibus propagare, &c. *Ad quod faciendum* ipſi præ ſubditis eò ampliùs obligantur, quò pro ſuis, eorumque animabus, inſuper & pro Regulæ neglectu, ac Ordinis contemptu, in die ultionis multiplicem rationem reddere cogentur. Dum ergo ad Superiores ſermonem dirigo, tunc vel verba Scripturæ S. vel SS. PP. prout jacent, ſine crimine falſi adduco; quæ ſine verecundia, ſine perſonarum differentia perſtringunt aures, ſed corda fortiùs quatiunt; aut dum meis memetipſum verbis aggredior, nullus jure iraſcetur ſuper Capitulo, quod quilibet Religioſus, juxta monitum *S. Bern.* ſecum-metipſo quotidie celebrare teneretur. Ergo, ne charitas offendatur, charitas præoccupare conatur.

II. Metuendum onus Prælatorum grave ſenſit, qui bene ſenſit, *S. Bern.* ſerm. 3. de Adventu, dum inquit: *Longè graviori, & periculoſiori debito tenentur adſtricti, qui pro multis animabus reddituri ſunt rationem. Quid ego infelix? quò me vertam, ſi tantum theſaurum, ſi pretioſum depoſitum iſtud, quod ſibi Chriſtus ſanguine proprio pretioſius judicavit, contigerit negligentiùs cuſto-*

ſtodire? Si ſtillantem in Cruce Domini Sangui
nem collegiſſem, eſſetque repoſitus penes me in va
vitreo, quod & portare ſæpius oporteret, quid
nimi habiturus eſſem in diſcrimine tanto? & c
aſſervandum accepi, pro quo mercator non
piens (ipſa utique ſapientia) ſanguinem illum
dit. Sed & habeo theſaurum iſtum in vaſis
libus, & quibus multò plura, quàm vitrei
minere pericula videantur. Accedit ſanè ad
citudinis cumulum, & pondus timoris, quòd
& meam, & proximi conſcientiam ſervare
ſit, neutra mihi ſatis eſt nota. Utraque
eſt imperſcrutabilis, utraque mihi nox eſt,
hilominus exigitur à me utriuſque cuſtodi
clamatur: Cuſtos quid de nocte? Cuſtos
nocte? Non eſt mihi dicere cum Cain: N
Cuſtos fratris mei ſum ego? ſed eſt fateri h
cum Propheta: Quia niſi Dominus cuſto
vitatem, fruſtra vigilat, qui cuſtodit
tamen excuſabilis ego videor, ſi, ut pr
tamen exhibeo cuſtodiam pariter, & diſ
i. Utinam hæc dicta quiſque anim
or cordi ſumeret! quæ cor faciunt
ſomnum fugere ab oculis ejus;
mbitionem, impediunt recreatione
ra dura Prælatorum, cor mordens;
fligens! O honor amarus, gravis, &
alis! De quibus idem S. Bern. ad ſ
ant. Fratres revereamur Epiſcopos (
atos) ſed vereamur labores eorum.
ren affectamus honores: ne

eos, ſed honoremus. h. i. Et ſerm. de S. Nicolao: *Quis in Prælatura ſine preſſura?*

CAPUT I.

De Poteſtate, & triplici Cura Prælatorum Regularium erga ſubditos Regulares.

Q. 1. Quotuplex ſit poteſtas in Prælato Regulari.

R. 1. ex *Suarez* de Relig. Tom. 3. l. 2. c. 18. n. 6. & aliis DD. quòd ſit duplex, una eſt *Dominativa, ſeu oeconomica*, vi cujus Prælati habent jus, acquiſitum Religioni, & ſibi, ad imperandum Religioſis, eorumque operibus utendum, prout convenieṅs judicaverint. Radix hujus juris inde oritur, quòd quis eò ipſo, dum in aliqua Religione approbata ſolennem profeſſionem emittit (aut vota ſubſtantialia edit) privat ſe per obedientiæ votum dominio dicto in ſeipſum, & transfert illud in Religionem; id eſt, in Prælatos pro tempore exiſtentes: unde oritur in eis poteſtas dominativa reſpectu ſingulorum Religioſorum ita ſe tradentium, quæ eſt diſtincta à poteſtate jurisdictionis, & ab ea ſeparata de facto in Superioribus illis utriuſque ſexus, qui quia clerici non ſunt, poteſtatis jurisdictionis incapaces ſunt. Tales & olim fuerunt plurimi Monachi in communitate viventes, qui tamen non ſolùm non Presbyteri, ſed ne quidem Clerici fuerunt. Hanc & diſtinctionem facit, immo ſupponit *S. Auguſtinus* in Regula, dum Presby-

terum

rerum diſtinguit à præpoſito, & huic minorem, quàm illi, poteſtatem adſcribit, & in eo ſupponit. De hac poteſtate *dominativa* loquitur *S. P. N. Franciſcus* in teſtamento dicens: *Volo firmiter obedire illi Guardiano, quem ſibi placuerit mihi dare: & ita volo eſſe captus in manibus ſuis, ut non poſſim ire vel facere ultra obedientiam, & voluntatem ipſius, quia Dominus meus eſt*. h. i.

Secunda eſt poteſtas jurisdictionis, per quam intelligitur poteſtas ſpiritalium clavium Eccleſiæ, derivata à Chriſto in Summum Pontificem, & ab eo in reliquos hac jurisdictione pollentes, mediatè vel immediatè communicata, ſeu conſervata. Hæc eſt ad ligandum & ſolvendum vinculo ſpiritali, corpori Religionis aggregandum per profeſſionem ſolennem; quæ hinc etiam quamvis fieret in manus Abbatiſſæ, non præſente Prælato Regulari, aut ejus delegato, eſſet nulla; *Vi hujus* etiam, ut notat *Marchant*, intimius & altius competit jus Prælatis tali pollentibus, præcipiendi ſuis in virtute S. obedientiæ, vel S. Spiritûs, &c. In hac duplici poteſtate fundatur multiplex obligatio & cura Prælatorum erga ſubditos. De qua

Q. 2. Ad quotuplicem curam erga ſubditos regulares obligetur Prælatus regularis.

R. Ex *S. Bonav.* l. de luminaribus Eccleſiæ, quòd ad triplicem (*per ſe loquendo*) ſcil. *1. pro anima, 2. pro corpore, 3. pro fama* ſuorum ſubditorum. *Prima cura & principalis obligatio* eſt pro anima ſubditi. De qua *S. Benedictus* in Regula c. 2. *meminiſſe debet ſemper Abbas, quod eſt: meminiſſe*

niſſe debet, quod dicitur: & ſcire, cui plus committitur, plus ab eo exigitur. Sciatque, quàm difficilem & arduam rem ſuſcepit, regere animas, & multorum ſervire moribus. Et ſubdit ibidem. *Ante omnia ne diſſimulans, aut parvipendens ſalutem animarum ſibi commiſſarum, non plùs gerat ſolicitudinem de rebus tranſitoriis, & terrenis atque caducis: ſed ſemper cogitet, quia animas ſuſcepit regendas, de quibus & rationem redditurus eſt. Et ne cauſetur de minori fortè ſubſtantia, meminerit ſcriptum: primùm quærite regnum Dei, & juſtitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis. Et iterum, nihil deeſt timentibus eum. Sciatque, quia ſuſcepit animas regendas, præparet ſe ad rationem reddendam. Et quantum ſub cura ſua, Fratrum ſe habere ſcierit numerum, agnoſcat pro certo, quia in die judicii ipſarum omnium animarum redditurus eſt Domino rationem, ſine dubio, addita & ſua anima.* h. i. Quæ doctrina omnibus aliis Superioribus, ſeu animarum Rectoribus adaptari debet. Quam latiùs proſequitur, & more ſuo, candidè & ſeriò hujus curæ obligationem iis inculcat *S. Bonav.* in Tr. de ſex alis Seraphim.

Porrò ex hac cura multiplex alia cura enaſcitur. Tenetur enim vi hujus *primò* potiùs bonum & utile ſpiritale ſubditorum principaliter quærere, neglectô etiam, ſi aliter fieri non poſſit, proprio lucro minori temporali: *Sciatque* proinde (ait *S. Bened.* l. c.) *culpæ paſtoris incumbere, quidquid in ovibus Pater-familias utilitatis minus potuerit invenire.* h. i.

Secundò

Secundò tenetur eos in via perfectionis religioſæ per ſe ſuosque dirigere, inſtruere, provehere verbo pariter & exemplo. De qua cura *S. Bened.* lc. ſic inquit: *Cùm aliquis ſuſcipit nomen Abbatis* (vel, cujuslibet Superioris) *duplici debet doctrina ſuis praeſſe diſcipulis: id eſt, omnia bona & ſancta factis ampliùs quàm verbis oſtendere: ut capacibus diſcipulis mandata Domini verbis proponat; duris verò corde, & ſimplicioribus, factis ſuis divina præcepta demonſtret. Omnia verò, quæ diſcipulis docuerit eſſe contraria, in ſuis factis indicet non agenda; ne aliis prædicans ipſe reprobus inveniatur.* h. i.

Tertiò curare debet (pro hac animarum cura & cultura, & Dei gloria) ut officium divinum debito modo, ordine, loco, & tempore, exactè ac devotè perſolvatur in choro. Hujus enim juſta perſolutio aratrum eſt Religioſorum; ut dicebat unus ex antiquis Monachis *in Vitis Patrum.* Et *S. Bonav.* in explic. primæ alæ Seraphim ait: *In omni Religione ubi devotionis fervor tepuerit, etiam aliarum virtutum machina incipit deficere, & propinquare ruinæ.* h. i. Pro divini officii accuratiore perſolutione, ſanctè ordinatum eſt in ſtatutis Cartuſienſium, quòd nullus error in choro debeat permitti tranſire incorrectus & impunitus.

Quartò curare debet per ſe, ſuosque, & zelare diſciplinam regularem in clauſtro, refectorio, dormitorio, aliisque Religioſorum officinis, & cellis. Cujus rationem dat cit. *S. Bonav.* lc. *Quia diſciplinæ exterioris deſertio ſignum*

eſt neglectæ conſcientiæ, & interioris levitatis. h. i.

Quintò debet ſuas oves cuſtodire, quantùm poteſt, ab occaſione ſcandalorum, id eſt, ruinæ ſpiritalis aliunde, aut forinſecùs incurrendæ. Nam, ut ait *S. Gregor. in Paſtorali, non poteſt eſſe excuſatio culpæ paſtoris, ſi lupus ovem rapiat, & paſtor neſciat.*

Sextò curare debet, ut ſui arceantur à nimia frequentia ſæcularium (ut notat *S. Bonav.* in qq. ſuper Regulam *S. Franciſci*) eò quòd per frequentiam cum ſæcularibus ſæculares mores & rumores ſenſim animæ irrepant, qui triplex nocumentum animæ inferunt, dum ſcil. 1. animæ nitorem maculant, 2. oculum mentis obſcurant, 3. pondus maturitatis religioſæ enervant. *S. Bonav.* cit.

Secunda cura Superioris debet eſſe pro corpore ſubditi alimentando, veſtiendo, fovendo, curando, conſervando, *ſecundùm loca, & tempora, & frigidas regiones* (ut dicit Regula noſtra) aliaſque circumſtantias; prout ſingularum Religionum Regulæ, Conſtitutiones, ac conſuetudines ſalutares præſcripſerint pariter ac præceperint. De his ex propoſito in ſequentibus.

Tertia cura eſt pro fama Religioſorum conſervanda; at non niſi indirectè ad hanc obligatur Superior curandam, manu-tenendam vi officii ſui (ut notat *Leſſius*) in quantum nimirum Religioſo poſt amiſſionem famæ impendet via ulterioris & majoris ſpiritalis ruinæ; dum ſcil. Religioſus videns ſe famæ jacturam incurriſſe, fit efferatior, non curans modica, ſenſim &

X ſper-

Secundò tenetur eos in via perfectionis religioſæ per ſe ſuoſque dirigere, inſtruere, provehere verbo pariter & exemplo. De qua cura *S. Bened.* l.c. ſic inquit: *Cùm aliquis ſuſcipit nomen Abbatis* (vel, cujuslibet Superioris) *duplici debet doctrina ſuis praeſſe diſcipulis: id eſt, omnia bona & ſancta factis ampliùs quàm verbis oſtendere: ut capacibus diſcipulis mandata Domini verbis proponat; duris verò corde, & ſimplicioribus, factis ſuis divina pracepta demonſtret. Omnia verò, quæ diſcipulis docuerit eſſe contraria, in ſuis factis indicet non agenda; ne aliis prædicans ipſe reprobus inveniatur.* h.i.

Tertiò curare debet (pro hac animarum cura & cultura, & Dei gloria) ut officium divinum debito modo, ordine, loco, & tempore, exactè ac devotè perſolvatur in choro. Hujus enim juſta perſolutio aratrum eſt Religioſorum; ut dicebat unus ex antiquis Monachis *in Vitis Patrum.* Et *S. Bonav.* in explic. primæ alæ Seraphim ait: *In omni Religione ubi devotionis fervor tepuerit, etiam aliarum virtutum machina incipit deficere, & propinquare ruina.* h.i. Pro divini officii accuratiore perſolutione, ſanctè ordinatum eſt in ſtatutis Cartuſienſium, quòd nullus error in choro debeat permitti tranſire incorrectus & impunitus.

Quartò curare debet per ſe, ſuoſque, & zelare diſciplinam regularem in clauſtro, refectorio, dormitorio, aliiſque Religioſorum officinis, & cellis. Cujus rationem dat cit. *S. Bonav.* l.c. *Quia diſciplina exterioris deſertio ſignum*

eſt

eſt neglectæ conſcientiæ, & interioris levitatis. h. i.

Quintò debet ſuas oves cuſtodire, quantùm poteſt, ab occaſione ſcandalorum, id eſt, ruinæ ſpiritalis aliunde, aut forinſecùs incurrendæ. Nam, ut ait *S. Gregor. in Paſtorali, non poteſt eſſe excuſatio culpæ paſtoris, ſi lupus ovem rapiat, & paſtor neſciat.*

Sextò curare debet, ut ſui arceantur à nimia frequentia ſæcularium (ut notat *S. Bonav.* in qq. ſuper Regulam *S. Franciſci*) eò quòd per frequentiam cum ſæcularibus ſæculares mores & rumores ſenſim animæ irrepant, qui triplex nocumentum animæ inferunt, dum ſcil. 1. animæ nitorem maculant, 2. oculum mentis obſcurant, 3. pondus maturitatis religioſæ enervant. *S. Bonav.* cit.

Secunda cura Superioris debet eſſe pro corpore ſubditi alimentando, veſtiendo, fovendo, curando, conſervando, *ſecundùm loca, & tempora, & frigidas regiones* (ut dicit Regula noſtra) aliasque circumſtantias; prout ſingularum Religionum Regulæ, Conſtitutiones, ac conſuetudines ſalutares præſcripſerint pariter ac præceperint. De his ex propoſito in ſequentibus.

Tertia cura eſt pro fama Religioſorum conſervanda; at non niſi indirectè ad hanc obligatur Superior curandam, manu-tenendam vi officii ſui (ut notat *Leſſius*) in quantum nimirum Religioſo poſt amiſſionem famæ impendet via ulterioris & majoris ſpiritalis ruinæ; dum ſcil. Religioſus videns ſe famæ jacturam incurriſſe, fit efferatior, non curans modica, ſenſim &

ſpernens majora : cogitat enim, quid juvat jam bona vita, cùm fama ſit neglecta; & ita indomitô modô præceps & effrons ruit in omne malum, etiam ſanctam obedientiam flocci-faciens, &c.

Q. 3. Quotuplex cura in ſubdito reſpondeat huic triplici curæ in Prælato.

R. Ex *S. Bern.* & *S. Bonav.* quòd triplex. Debet enim 1. ſubditus Superiori ſuo amorem; quia Pater ejus eſt, proque eo angitur die ac nocte. 2. Debet reverentiam, amore & timore mixtam; quia Dominus ejus eſt. 3. Debet obedientiam, quia Dei Vicarius eſt; ut ait *D. Bern.* De his hic agere, non eſt mei propoſiti.

Q. 4. Quàm ſolicitè dictam triplicem curam cordi debeat ſumere quicumque Superior Regularis.

R. Quòd ita, ut præ omnibus aliis illa maximè curet, quæ ſuæ curæ magis commiſſa ſunt. De quo *S. Bern.* ſerm. 49. cant. *Utinam in me Dominus JESUS tantillum ordinet charitatis, quod dedit, ut ſic mihi cura ſint univerſa, quæ ſunt ipſius, ut tamen, quod mei potiſſimum propoſiti, ſeu officii eſſe conſtiterit, ante omnia curem.* h. i. Et *S. Chryſoſt.* homil. 87. in Joán. alloquens nomine Chriſti Prælatum Eccleſiæ, inquit: *Opus ſuſcepiſti, id conſidera: perfice, labora, & te certaminibus expone: quid ad te* (ſi aliter circa alios ordinem, aliis jubeam) *tu officium tuum cura, & exequere.* h. i.

Hanc

Hanc curam quoque inculcat ſeriò conformiter Regulæ *S. Bonav.* in c. 4. Regulæ ad 4. dum inquit : *Hic autem nomine Cuſtodum etiam Guardiani intelliguntur , qui habent immediatè cuſtodire , & intendere paſtorali curæ. Iſtis ergo cura , & ſolicitudo tantùm imponitur , & hoc propter duo , ut nullus ſine ipſis ſit ſolicitus ; & , quia diſpenſatio eſt neceſſaria ſecundùm varios ſtatus , de qua Regula dicit , ſecundùm loca , & tempora , & frigidas regiones.* h. i.

B. PIUS V. (non in ſolo poſitivo *pius* , ſed verè *piiſſimus* dicendus) ex S. Ordine Prædicatorum , zelô pro Eccleſia Dei , & ſingularúm Religionum conſervatione & augmentatione prorſus ſingularis , & in patientia alter *Job* appellandus , dicere ſolebat , *Pontificem decet moribus ædificare , non lapide* , id eſt, Prælatus Eccleſiæ noverit , principalem ſibi incumbere hanc curam , ut moribus propriæ vitæ ædificet mores animarum ſibi commiſſarum, potiùs , quàm muros , quæ ſunt habitacula corporum.

* * *

* *

CAPUT II.

De ulteriori Cura Superioris Regularis circa Subditos Regulares.

VAriæ virtutes requiruntur quidem in Superiore regulari (de quibus fuſiùs *S. Gregor.* in Paſtorali, & *S. Bonav.* in Tr. de ſex alis Seraphim, & alii DD.) at hic ſolum aliquæ tangentur, quæ aut neceſſariæ, aut utiles ſunt immediatiùs pro vitæ communis regularitate commodiùs introducenda; quam proinde ſubditi in Superiore reſpicientes, faciliores ſunt ad doctrinam de reformatione legitima acceptandum, & ſeſe voluntati Superioris in iis, quæ ſecundùm altiorem Regulam ſunt, conformandum. De quibus in ſequentibus. Et quidem *S. Bern.* in ſententiis tria ſpecialiter requirit. *Tria Prælatis neceſſaria ſunt: 1. viva fidei & doctrinæ ſinceritas; ut inhabitent in eadem regione: ſtudioſa bene operandi ſedulitas; ut vigilias cum Paſtoribus celebrent: de ſalute ſubditorum diligens curioſitas; ut cuſtodiant gregem ſuum.* h. i.

I. *Cura animarum* in Prælato Regulari ſuprà explicata triplex eſt, 1. ne deficiant, 2. ut proficiant, 3. ut defectuoſi convaleſcant, & ſanentur. De triplici hac loquitur *S. Bonav.* in tertia ala Seraph. *Cura continua urget Superiorem tam de ſpiritualis providentia diſciplinæ, quàm de corporalis ſubſidii proviſione. Unde & Apoſtoli non ſolùm de ſpiritualibus, ſed & de temporalibus fi-*

delium neceſſitatibus, maximè pauperum ſoliciti erant. - *Occupationes quoque variæ, tam ex domeſticis curis, quàm extraneis cauſis frequenter emergunt, quibus cogitur aliquatenus implicari, & , quomodo ſe de iis expediat, anxiari.* h. i. Huic curæ reſpondet etiam ſpecialis merces; de qua *S. Bern.* ſerm. 23. in cant. *Accipiunt in promiſſione, qui bene præſunt, conſtitui ſuper omnia bona Domini ſui. At pauci profectò, qui utiliter, pauciores qui & humiliter præſunt. Facilè tamen utrumque adimplet, qui matrem virtutum diſcretionem perfectè adeptus.* h. i. *Virtus ſiquidem diſcretionis abſque charitatis fervore jacet, & fervor vehemens abſque diſcretionis temperamento præcipitat. Ideoque laudabilis, cui nullum deeſt, quatenus & fervor diſcretionem erigat, & diſcretio fervorem regat.* Ibidem.

II. *Curam* etiam hanc ſpiritalem requirit in Abbate, & ſpiritualibus Senioribus *S. Benedictus* c. 46. *Ut ſciant curare ſua, & aliena vulnera.* h. i.

III. In quem finem ſibi dictum arbitretur à cæleſti Samaritano Luc. 10. 35. *Curam illius habe, & quodcumque ſupererogaveris, ego, cùm rediero, reddam tibi.* In quæ verba *D. Bernardus* ad Papam Eugenium l. de conſider. Noli diffidere, *Curam exigeris habere, non curationem.* q. d. Chriſtus à te non exigit, ut ſanes infirmum, ſed curam ipſi impendas. Cui doctrinæ ſe conformaverat Doctor Gentium, dum dicebat: *Abundantiùs illis omnibus laboravi.* 1. Cor. 15. 10. In quæ verba idem præit. melliſluus Do-

ctor lc. inquit: *Non ait, plus omnibus profui, aut, plus omnibus fructificavi, verbum inſolens religioſiſſimè vitans. Aliàs autem noverat homo, quem docuit Deus, quia unuſquiſque ſecundùm ſuum laborem accipiet, non ſecundùm proventum.* h i.

IV. Hanc *Curam* in Superiore exigit cit. Apoſt. Rom. 12. 8. *Qui praeſt in ſolicitudine.* Et 2. Cor. 11. 28. de ſe ipſo dicit: *Inſtantia mea quotidiana, ſolicitudo omnium Eccleſiarum.* Dicitur autem *ſolicitus*, ex doctrina *D. Th.* 2. 2 q. 47. a. 9. in concl. *quaſi ſolers citus, in quantum ſcil. aliquis ex quadam ſolertia animi velox eſt ad perſequendum ea, quæ ſunt agenda.* h. i. Allegat ibidem Philoſophum 8 Eth. ſic loquentem: *Oportet operari quidem velociter conſiliata, conſiliari autem tardè.* Id eſt, exequendum eſt promptè, quod conſultatum eſt lentè. q. d. Cura magna ſit illi, ut, quæ præmeditatè judicavit facienda, ſtudeat ſtrenuè executioni mandare.

V. Onus *Curæ* hujus plurimum aggravatur, dum conſiderat, quod ipſe ſit *quaſi ſignum ad ſagittam, utpote contra quem alius obloquitur, alius murmurat, alius judicat, &c.* ut ait Umbertus cit. à Picinello c. 11. diſc. 84. Proinde curis ſupra curas ita nonnumquam fatigatur, ut perplexus fiat (ut advertit *S. Bonav.* lc.) neſciens, quid incipiat, an ſubditorum murmuri cedat, aut ſe opponat, &c. De hac cura *S. Bern.* ſerm. 42. cant. *Non ſum Propheta, non ſum Apoſtolus: & Propheta tamen & Apoſtoli (audeo dicere) vice*

fun-

fungor: & quibus non æquor meritis, implicor curis. h. i.

VI Hæc *Cura* ſeria fuit Apoſtolo, 2. Cor. 12.15. dum ajebat: *Ego autem libentiſſimè impendam, & ſuperimpendar ipſe pro animabus veſtris.* Hanc quoque paucis accuratè depingit *Ven. Beda* ſerm. de Nativit. Chriſti: *Solus ille Conditorem perfectè diligit, qui & proximis curam puri amoris impendit.* h. i.

VII. *Cura* hæc fuſiùs explicata legitur in Regula S. *Ferreoli* c. 37. his verbis: *Abbatem cunctis, quibus præeſt Monachis, ſtrenuitas quidem, ſed manſuetudo, & potius vita commendet: ita ut magis ſanctum illum timeant, quàm ſeverum: & plus in illo metuant, quòd meritis eſt primus, quàm quòd honore primarius. Habeat enim in correctione modum, & in familiaritate temperamentum: eritque in cunctis ita moribus diſpenſatus, ut blandimento vocet, terrore caſtiget; faciens ſe ab omnibus, eò quòd vitia oderit, plùs amari. Tota enim ejus converſatio erit quaſi poſitum fundamentum, ut in eo ſuperædificetur, quisquis imitatione illius optat bonis Deo meritis proximare. Nullus erit ab ipſo poteſtate, ſed ratione damnandus: nec tamen quiſpiam illi ita familiaris, ut ceteris plus præſumat; neque ita offenſus, ut ad veniam, expleta contritione non redeat. Convenerit namque illi omnes timere, qui timetur ab omnibus, totoque ſtudio atque induſtriâ providere, ne aliquis ex his, quos regendos propriâ curâ ſuſcepit, adverſo quolibet caſu diſcedat ex numero. Et ideo plurimis*

mis medicamentis neceſſe eſt illum Monachorum ſubvenire languoribus, & ægritudinibus mentium remedium curæ ſpiritalis inferre, &c. Manifeſtum ergo eſt, quiſque præeſſe videris Monachis, magnum tibi per honorem onus impoſitum, ita ut, cùm dignitate ſis primus, deſudes omnium pondere ſarcinatus. Propter quod recti itineris curre ſemitam, quæ ad cælum perducit: & ire oſtende gregi inoffenſum callem, & ſanctitatis eum quoque paſſibus antecede: atque ita ſtude, ut non erret, quicumque te ducem gradibus imitationis inſequitur; ut videaris Apoſtolicæ monita ſententiæ compléſſe, quæ habet: Exemplum eſto fidelium in verbo, in converſatione, in charitate, in fide, in caſtitate. 1. Tim. 4. Et iterum: *Solicitè cura te ipſum probabilem exhibere Deo operarium inconfuſibilem, rectè tractantem verbum veritatis.* 2. Tim. 2. h. 1. Quæ *S. Ferreolus* dicit & exigit in Abbate, dicta arbitrâre cuilibet Superiori Regulari, quoad *curam* circa ſubditos.

VIII. Quia cura Superioris circa ſubditos ſit talis, *ut ſentiat in corde, exequatur opere, quod perſuadere vult ſermone*; ut jubet Seneca. *Nam nudus ſermo non perſuadet*; ait S. Ambroſius. *Non ſermo, ſed cauſa ſuadeat*; ait S. Gregor. in moral. *Cauſam hanc non obiter tractet; nam vitium uno tractu non evellitur*; ait S. Bern. *Nec bonus medicus curat in tranſitu*; ait Seneca; *ſæpe de Regula prædicandum, de votorum obſervantia, de adimplendi neceſſitate*, ait Dionyſ. Cartuſ. *Sæpius tinctura opus eſt, ut color panno adhæreat*; ait J. Nigronius.

IX. Præ-

IX. Prælatus Curam ſuam multiplicem ſubinde interrumpat, & interfulciat oratione ferventi ad Deum, de quo *S. Bonav.* in Ala 6ta ſic loquitur: *Quòd ſi Prelatus præpeditur variis curarum diſtractionibus, ſpeciali devotioni ſæpiùs intendere; ſaltem interdum, cùm opportunè licet quaſi furtim & raptim ad orationis ſtudium ſe conferat, ne omnino refrigeſcat, ne in diſſuetudinem orandi veniat, ne à Deo alienus efficiatur, ne gratia divinæ propitiationis ei quaſi inſenſibiliter ſubtrahatur.* Vide plura ibi lc.

X. In omni cura ſua ſtudeat ſemper Deo placere. De quo S. Bonav. lc. in Ala 6ta. Inſit ei *continuum ſtudium Deo placendi in omni actione, vel locutione-- 2 Cor. 5. contendimus ſive abſentes, ſive præſentes placere illi.* h. i. Quamvis interim murmuret non-nemo ſubditorum, non curet. De quo *S. Bern.* ſerm. 25. Cant. *Omnibus quidem optanda eſt iſta perfectio; propriè autem optimorum eſt forma Prælatorum. Sciunt quippe boni fideleſque Præpoſiti languentium ſibi creditam animarum curam non pompam. Cumque internum murmur cujuſpiam illarum querulæ vocis indicio deprehendunt, etſi in ipſos uſque ad convitia & contumelias prorumpentis, medicos ſe & non dominos agnoſcentes, parant confeſtim adverſus phreneſim animæ non vindictam, ſed medicinam.* h. i.

* * *
* *
*

CAPUT III.

De onere, virtute, obligatione, & negligentia Superiorum Regularium.

NB. QUæ hic dicenda ſunt, libentiùs ex ſcript. S. & Doctoribus piis mihi, & alis prælego, quàm doceo. Sciendum autem ex *D. Bonav.* in Ala 4ta, quòd *finis officii regiminis ſit, commiſſos ſibi ad vitam æternam dirigere, & ad virtutum merita fideliter promovere.* h. i. Hunc finem quò Superior exactiùs aſſequitur, eò ampliùs ſuo officio ſatisfacit; quo minùs, minùs.

I. *Dionyſ. Cartuſ.* de reformat. clauſtral. a. 3. hoc onus ita perſtringit. *Quantò alicui imminet majus periculum, majus damnum, graviorque damnatio de negligentia, & impia vita ſua, tantò (niſi omnino amens & cæcus ſit) mente ſolicitior eſſe debet, ut diligenter & juſtè ſe habeat. Porro quò Prælatus altioris eſt prælationis & dignitatis, & quò pluribus præeſt; quantò etiam diſtrictiùs jubetur, multipliciùſque tenetur ad vitam juſtam, diligentem ac timoratam, tantò enormiùs ac damnabiliùs peccat, ſi negligenter & iniquè ſe habeat.* h. i. Inſuper *S. Bernardus* curam animarum ita æſtimavit, ut putarit ſibi ſanguinem Chriſti in ampullis vitreis eſſe concreditum: quæ cura propterea dupliciter gravis eſt, tum propter fragilitatem vaſorum, tum propter pretium contenti liquoris.

De hoc graviſſ. onere *S. Bonav.* in c. 6. Sapient. *Judi-*

Judicium duriſſimum in his qui præſunt, fiet, durũ quidem, quia malè intraverunt; durius, quia malè vixerunt; duriſſimum, quia malè rexerunt. Vel, durum, propter peccata ſubditorum; durius, propter peccata miniſtrorum; duriſſimum, propter multitudinem & enormitatem propriorum peccatorum. *Duriùs punientur Prælati quàm ceteri:* Primò *ratione commiſſi, ſecundùm illud* Luc. 12. *cui plus commodaverint, plùs petent ab eo.* Secundò, *ratione peccati, quia, ceteris paribus, gravius eſt peccatum Prælati quàm ſubditi.* Tertiò *ratione damni, quia ſcil. alios ſuo exemplo corrumpũt.* Gregor. *Cùm Paſtor per abrupta graditur, neceſſe eſt, ut in præcipitium grex ſequatur.* Quartò, *ratione ſcandali, ſcandalizaſtis plurimos in lege.* Malach. 2. Quintò, *ratione judicii; quia ſcil. hic non judicantur, hinc in futuro duriùs judicabuntur.* Sextò, *ratione officii, quod indigni exercendo peccant.* h. i.

II. Idem *Dionyſ. Cartuſ.* lc. præſentem materiam proſequitur lc. dicens: *Sciens illuminatiſſimus, & diſcretiſſimus Pater Benedictus totam Congregationis ſalutem, & clauſtri ſtatum laudabilem ex regimine dependere Abbatis* (adde, cujuſcumque Superioris Regularis) *denuo vigilantiſſimè admonet, dicens: Abbas cogitet ſemper, quale onus ſuſcepit, & cui redditurus eſt rationem villicationis ſuæ, ſciatque oportere ſe prodeſſe Fratribus potiùs quàm præeſſe. Oportet ergo eum eſſe doctum in lege divina, ut ſciat, unde proferat nova & vetera: caſtum, ſobrium, humilem, miſericordem, ut & ipſe miſericordiam conſequatur. Oderit vitia*

tia, diligat Fratres : In ipſa autem correptione prudenter ſe habeat, & ne quid nimis; ne, dum cupit eradere æruginem, vas frangatur : ſuamque propriam fragilitatem attendat, atque meminerit calamum quaſſatum non ſemper conterendũ. In quibus non dicimus, ut vitia nutriri permittat, ſed cum diſcretione & charitate amputet ea, prout viderit cuique expedire; & ſtudeat plùs amari, quàm timeri. Non ſit turbulentus, aut anxius, vel obſtinatus, aut exceſſivus, neque zelotypus, aut nimis ſuſpicioſus; quia ſic numquam quieſceret. In ſuis imperiis ſit providus & conſideratus: ſitque fervens & diſcretus in omnibus. -- Quantò plùs diligitur, tantò libentiùs auditur. *Hugo ſuper Regulam S. Auguſt. Hic in Regula ſua*: Circa omnes ſemetipſum bonorum operum præbeat exemplum: corripiat inquietos, conſoletur puſillanimes, ſuſcipiat infirmos, patiens ſit ad omnes. *S. Pachomius in Regula ſua ait:* Nos ipſi, quæ aliis præcipimus, cum ingenti ſolicitudine adimplemus. *h. i.*

III. Obligationi ſuæ conetur per omnia ita ſatisfacere, ut poſſit in veritate cum Apoſtolo gloriari Act. 20. & dicere : *Vos ſcitis, quomodo nihil ſubtraxerim utilium, quò minùs annuntiarem vobis, & docerem vos---- Quapropter conteſtor vos hodierna die, quia mundus ſum à ſanguine omnium: non enim ſubterfugi, quò minùs annuntiarem omne conſilium Dei vobis-- omnia oſtendi vobis*, verbō ſcil. & exemplo &c. Et S. Hilarius in Matthæum: *Dominus hunc ſervum fidelem atque prudentem, præpoſitum familiæ ſignificat, commoda atque utilitates commiſſi ſibi populi curantem.*

Qui

Qui ſi dicto audiens, & præceptis obediens erit, id eſt, ſi doctrinæ opportunitate & veritate infirma confirmet, diſrupta conſolidet, depravata convertat, & verbum vitæ in æternitatis cibum alendæ familiæ diſpendat, atque hæc agens, hiſque immorans deprehendatur --- in Dei gloria collocabitur. Quòd ſi contuens longam Dei patientiam, quæ in profectum humanæ ſalutis extenditur, adverſùm conſervos inſoleſcet, & ſæculi malis, vitiiſque ſe tradet, præſentium tantùm curam in cultu ventris exercens; deſperata die Dominus adveniet, eumque à bonis, quæ ſpoponderat, dividet, portionemque ejus cum hypocritis in pœna æternitate conſtituet: quia adventum deſperaverit, quia mandatis non obtemperaverit, quia præſentibus ſtuduerit, quia vitâ gentium vixerit, quia deſperatione judicii commiſſam ſibi familiam fame, ſiti, cæde vexaverit. h. i.

IV. Virtutem doceat ſubditos verbô, & exemplô: de quo *S. Bonav.* in Ala quarta inquit: *Rector animarum præcipuè ad hoc ſtudere debet, ùt ſibi commiſſos faciat Chriſti-formes, id eſt, ùt formam vitæ ac doctrinæ Chriſti eis imprimat: ut non ſolùm mente eum attendant, ſed & moribus imitentur.* Epheſ. 5. *Eſtote imitatores Dei, ſicut Filii chariſſimi. Inſuper ſe in exemplum illis proponere.* 1. Cor. 4. *Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti.* q. d. *Si formam Chriſti deſideratis ad imitandum agnoſcere, in meis hanc moribus conſiderate.* Gal. 2. *Vivo jam non ego, vivit verò in me Chriſtus.* h. i.

V. Studeat, quomodo nómine & omine ſe vicarium Chriſti gerat. De quo *S. Bonav.* lc. *Vicarius*

carius Chriſti vicem Chriſti debet gerere, 1. In beneplaciti ejus promotione, 2. In poteſtatis ejus auctoritate, 3. In ſimilitudinis ejus repræſentatione, ſcil. ut ea, quæ vult, promoveat in ſubditis, & ejus auctoritate illa poſſit, quæ eis expediunt, & eum in ſe imitabilem illis moribus & vitâ demonſtret. h. i.

VI. Tria ſingulariter in illo reluceant; de quibus *S. Bonav.* lc. dicens: *Quamvis in omnibus virtutum exemplis debeat Rector animarum præcedere ſubditos, ſpecialiter tamen in his tribus, 1. In communis obſervantiæ conformitate, 2. In manſuetudinis humilitate, 3. In maturitatis honeſtate. Tit. 2. In omnibus teipſum præbe exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in gravitate.* h. i.

CAPUT IV.

De Superioris Regularis humilitate, charitate, patientia, & fortitudine.

NB. Hæ quatuor virtutes, inter alias, amabilem & recommendabilem ſuis reddunt Superiorem ſubditis, ejuſque doctrinam; ut faciliùs hanc ab illo acceptent, & in communi vivere non detrectent. De quibus jam ex parte actum eſt in præced. Cap.

Porro *S. Bonav.* neceſſarias Superiori virtutes tradit in compendio in c. 9. Lucæ, dicens: *Prælatis ad plebem regendam ſunt neceſſaria tria, ſcil. humilitas animi, æquanimitas zeli, & perſpicacitas*

tas judicii. h. i. Auctoritatē hujus Seraphici Doctoris ſæpius hic cito, quia ille fuit expertiſſimus & dexterrimus in animarum regimine, & maximæ experientiæ, ſimul & ſanctitatis Seraphicæ. Uti & *S. Bernardi*; qui compendiatam virtutum ſeriem hanc Prælato ſcribit in declamat. *Eva prudentia, Adæ temperantia, Cain juſtitia, Petro defuit fortitudo. Quam virtutis quadrifaria perfectionem, & cathedram ſanctitatis omnino exigit miniſterium hoc, de quo loquimur.* h. i.

I. *Humilitatem* in tribus oſtendat; quæ *S. Bonav.* in Ala 4ta explicat, dicens: Primò *Animarum Rector ſit humilis in moribus, ut mores ejus oſtendant, eum non alta de ſe ſentire, nec affectare prælationem, ſed timere, & coactum tenere, & magis deſiderare ſubeſſe: & eos, quibus præeſt meliores ſe judicare; & eorum potiùs ſe ſervum, quàm Magiſtrum vel Dominum reputare.* Luc. 22. *Qui major eſt in vobis, fiat ſicut minor, & qui præceſſor eſt, ſicut miniſtrator. Ego autem in medio veſtrûm ſum, ſicut qui miniſtrat, &c.* Secundò, *Sit etiam humilis affabilitate, ut ſubditi facilem acceſſum ad eum habeant, & fiducialiter ei loqui, de quibus indigent, audeant: & patienter eos audiat, & benignè eis ſatisfaciat, & ſtudiosè inſtruat, & alacriter exhortetur &c.* Tertiò *Sit etiā humilis in uſu rerum temporalium, ut nihil habeat pompoſum, vel diligat, ſed omnia, quæ habere videtur, paupertatem voluntariam demonſtrent, & humilitatem oſtendant, ſcil. veſtes, libri, cella, lectulus, utenſilia, menſa, palea, &c. ut nihil in omnibus appareat, quod notam jactantiæ, curioſitatis habeat: nec talia fieri ab*

aliis

aliis patiatur: ſimilia enim ſimilibus congaudent, alta ſublimibus, humilia humilibus delectando. Non eſt autem humilis cordis indicium, curioſa quærere, pretioſa affectare, excelſa ambire. Job. 41.25. Omne ſublime videt: ipſe eſt rex ſuper univerſos filios ſuperbiæ. *h. i.* Monet tamen *S. Auguſt.* Superiores in Regula: *Quando neceſſitas diſciplinæ minoribus coercendis dicere vos verba dura compellit; ſi etiam in ipſis modum vos exceſſiſſe ſentitis, non à vobis exigitur, ut ab eis veniam poſtuletis, ne apud eos, quos oportet eſſe ſubjectos, dum nimia ſervatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Sed tamen petenda eſt venia ab omnium Domino, qui novit etiam eos, quos plùs juſtè fortè corripuiſtis, quanta benevolentia diligatis.* h. i.

II. *Charitas* oſtendat ſe fraterna compaſſione, conſolatione, ſupportatione, quæ exhibenda eſt in firmis ac debilibus corpore, & mente; de quibus latiùs *S. Bonav.* in Ala 2. *Infirmus, qui afflictus ſibimet ſubvenire non valet, eò ipſo ampliùs tribulatur, quia ab his, à quibus deberet, non conſolatur, non à labore relevatur: non ſubvenitur indigenti: nec habet ſibi compatientem: -- Bonus autem Prælatus agnoſcit ſe Fratrum ſuorum patrem, non Dominũ; & exhibet ſe eis medicum, non tyrannum: nec reputat eos ùt jumenta ſua, vel ſervos emptionis, ſed ùt filios hereditatis ſupernæ conſortes: & facit eis, ſicut vellet ſibi fieri, ſi ſimiliter indigeret. Sed fortes, & ſani non ſentiunt, quod ſentit æger; ideo neſciunt eis compati, ſcient autem poſtea, cùm dolebunt. Quòd ſi objiciant, quia ſæpe fingunt ſe debiliores quàm ſint: numquid propter hoc omnes ſunt hypo-*

hypocritæ judicandi ? --- Expedit ergo Prælatum quandoque experiri infirmitates cęterorum , ut diſcat compati. h. i. De hac charitate ait *S. Auguſt.* in Regula: *Non carnalis, ſed ſpiritualis inter nos debet eſſe dilectio - - ipſe verò Præpoſitus non ſe exiſtimet poteſtate dominante, ſed charitate ſerviente felicem. Honore coram omnibus Prælatus ſit vobis, coram Deo ſubſtratus ſit pedibus veſtris*, h. i. Hæc charitas docet Prælatum, quærere non, quæ ſua ſunt, ſed quæ ſubditorum, juxta verbum *S. Bernardi* l. 3. de conſid. *Praes: numquid ut de ſubditis creſcas? nequaquam, ſed ut ipſi de te. Principem te conſtituerunt, ſed ſibi, non tibi: Alioquin quo pacto te reputas Superiorem his, à quibus beneficium mendices ? audi Dominum, qui poteſtatem habent ſuper eos, benefici vocantur.* h. i.

III. Patientia *maximè neceſſaria videtur in tribus. I. Propter multiplices labores, & curas, & occupationes diverſimodè emergentes &c.* Secundò *eſt & patientia neceſſaria pro tardo profectu illorum, in quibus continuè fatigatur. Videt enim paucos eorum proficere: videt poſt, quia per multos conatus ſuos ea, quæ multo labore in modico jam emendari cœperant, ex facili iterum dilabuntur: & propter plures difficultates, & obſtacula profectum ſpiritalem impedientia quaſi in deſperationem tendere fructum laboris ſui. -- Hæc & alia plura videns ſpiritalis Prælatus, qui omnia in veritate dijudicat, tabeſcit, & uritur: & non valens corrigere pro deſiderio, in virtute patientiæ mirabiliter exercetur.* Hucuſque *S. Bonav.* in 3tia Ala. Tertiò,

tiò, *neceſſaria eſt ei patientia pro ingratitudine illorum, pro quibus tanta ſolicitudine laborat, ſcil. quòd vix umquam eis ſatisfacit, quin ſemper conquerantur, quòd aliter poſſet eis & meliùs facere, ſi vellet; quòd ſæpe perplexus eſt, an debeat eorum importunitati cedere, & acquieſcere in omnibus, quæ cupiunt, vel rigidè tenere, quod credit eſſe magis expediens -- item quòd invertunt ei plurima, quæ facit, & interpretantur ad deterius &c. item, quòd etiam in faciem quidam reſiſtunt ei &c.* huc-uſque cit. *S. Bonav.* De his ſupra c. 22. lib. 1.

Pergit *S. Bonav.* l.c. *His & aliis adverſis, quibus impetitur, triplicis patientiæ ſcutum ſtudeat opponere. 1. ut modeſtè, maturè, & benignè ad ſingula reſpondeat, & impetum fervoris reprimat, ne in voce aut vultu, ſeu moribus impatientiam oſtendat. Tunc enim magis proficit per patientiam, & tandem devincit, quos impetuosè agendo ampliùs provocaret-- impatientia enim prælati confundit, quæ promovere poterat bona.* Secundò, *ſtudeat eſſe pacificus, ut nec vindicet ſe de illatis injuriis, nec in corde oderit illos, nec curam eorum ſegniùs agat; nec quærat eos à ſe amovere. immo libentiùs teneat eos, ut per hoc & illos & alios ædificet, benefaciendo ingratis. --- Cùm enim proprium officium Paſtoris ſit docere virtutes; ſi vitioſos removet à ſe, quos docebit? ſi medicus fugit ægrot s, quos curabit? &c.* Tertiò *ſit patiens, ut non minùs ſit voluntarius & ſtudioſus ad exequenda ea, quæ officii ſui ſolicitudo requirit, propter tædium laboris, vel tarditatem profectus, vel importuni-*

portunitates ſubditorum, vel alia gravamina: quia ſic ad alta merita pervenitur. h. i.

IV. Magna *Fortitudine*, robore animi, ac longanimitate indiget Prælatus pro abolendis abuſibus, ſufferendis difficultatibus, tollendis obſtaculis, lucrandis ſubditorum reſiſtentium animis, in hoc maximè opere ſancto, ſcil. promotione, & introductione vitæ regulariter communis. Quid ergo faciendum? Reſpondet *Alphonſus à Jeſu Maria* Generalis Præpoſitus Ord. Carmel. Diſcal. in Conſiliario Spirituali Prælatorum diſc. 5. conſi. 6: his verbis: *Ne Prælatus animo cadat in bene cepto S. Opere, quod Deus ſibi injunxit, proſequendo. Sciendum eſt ipſi, quòd, quantò plus adhibiturus ſit diligentiæ ad promovendum ſubditorum ſuorum bonum, tanto majorem dæmones navaturi ſint operam ad bellum ipſi movendum &c.* Confirmat dicto *S. Gregorii* l. 31. moral. c. 17 prope finem, ubi inquit: *Quia enim videt ſanctæ mentis ſtudium contra ſe, & aliis prodeſſe, multiplicatâ hanc ſatagit tentatione confodere.* h. i. Conatur dæmon animum Superioris frangere, ut à ceptis deſiſtat, aut ipſemet virtutem abjiciat, ne alios corrigere valeat; quòd ipſum figuratum eſt in filiis Job, quibus ademit vitam in domo fratris ſenioris, & Superioris. Hoc ipſum advertit dictus *S. Gregor.* l. 2. moral. c. 9. dum inquit: *Dum in majoris fratris domo conviv antur, pereunt; quia tunc contra nos hoſtis vehementiùs vires accipit, quando & ipſos, qui pro cuſtodia diſciplinæ prælati ſunt, ventri ſervire cognoſcit.* h. i.

V. *Puſillanimis* non fiat, non à ceptis decidat, animum non deſpondeat, quamvis exilem fructum faciat; nam Matth. 13. maxima pars ſeminis periit, quia cecidit vel inter ſpinas, vel in petræ duritiem, vel viæ tritæ incultam ariditatem. Huic ſimilitudini inſiſtens *S. Chryſoſt.* ita erigit animum Prælati: *Quia contingere poteſt, ut pètra dura, via regia, & tranſitus ſe converſura ſint in optimam terram; ſpina verò, & cardui mutandi in melius, meliores redditurí ſint fructus, quàm terra alia, quæ ſemper fuêre bona.* Sibi applicando hanc ſimilitudinem pergit: *Tametſi certò ſciam, quòd doceam ſine fructu, non tamen propterea intermittam hoc facere; quia hoc modo coram Deo excuſatus ero, quantumcumque nemo me audiat.* h. i. Magna conſolatio pro Prælato, qui duris corde loquitur verbum ſalutis, verbum ſanum, irreprehenſibilé!

CAPUT V.

De juſtitiæ zelo contra abuſus, corruptelas, & delinquentes.

I. Z*Elus juſtitiæ* eſt (ex *S. Bonav.* in prima Ala) quô armatus Rector animarum *non poteſt aliquid injuſtum ſine cordis murmure in ſe, & in aliis ſuſtinere. Tantum enim quiſque bonus æſtimandus eſt, quantò plus, & purius odit malum: quantum enim res diligitur, tantum de ejus deſtructione doletur.* h. i.

II. Zelus ut ſit virtus, debet regi per diſcretionem,

tionem, quæ eſt auriga virtutum (ut ait *S. Bern.* ſuper illa verba Cant. 2. *Ordinavit in me charitatem*) *tolle hanc, & virtus vitium erit, ipſaque affectio naturalis in perturbationem magis convertetur, exterminiumque naturæ.* h.i. Addit: *Importabilis abſque ſcientia zelus eſt. Ubi ergo vehemens æmulatio, ibi maximè diſcretio eſt neceſſaria, quæ eſt ordinatio charitatis. Semper quidem zelus abſque ſcientia minùs efficax minùſque utilis invenitur; plerumque autem & pernicioſus valde ſentitur. Quò igitur zelus fervidior, ac vehementior ſpiritus, profuſiorque charitas, eò vigilantiori opus ſcientia eſt, quæ zelum ſupprimat, ſpiritum temperet, ordinet charitatem.* h.i. Idem Mellifluus Doctor l. conſid. ad Eugenium, illum Prælatum Eccleſiæ laudat, qui *cauſam Dei facit ſuam*, immo cauſam Dei ferventiùs cordi ſumit, & curat quàm propriam. Ibidem S. Doctor ſuum eximium zelum oſtendit, dum inquit: *Non timeo inglorius fieri, ne irruatur in gloriam Dei.* h. i. Sit tamen hic zelus Prælati *cum dilectione hominum, & odio vitiorum*: ut ait *S. Auguſt.* in Regula. Et *S. Bern.* in declam. Zelum in Prælatis exigit ferventem. *Sunt infirmi & tepidi amatores juſtitiæ, quibus aut vigor aut fervor deeſt, aut fortaſſis uterque, cùm uterque ſit ſumopere neceſſarius inter proſpera quippe & adverſa verſanti. Etenim vigoris eſſe dignoſcitur, nequaquam cedere tribulationi, ſed pro juſtitia viriliter perſecutionem ſuſtinere: ſic fervori videtur attribuendum nullis capi voluptatibus, nullis illecebris enervari. Quæ quidem tum omni populo, tum*

maximè & ſpecialiter Ducibus populi ſunt neceſſaria. h. i.

Qualiter autem, quando, in quo, contra quos hunc juſtitiæ zelum exercere debeat Superior, ſeu animarum Rector, exactè docet *D. Bonav.* qui annis 18. fuit Generalis Miniſter in Ordine Minorũ, & Prælaturæ hujus officio functus cum magno merito, laude, & præmio, fructuq; ingẽti nõ ſolum ſuæ Religionis, ſed etiam totius Eccleſiæ, quam ſanctiſſimis exemplis, & ſeraphicis documẽtis illuſtravit. Hic monet in 1ma Ala lib. de ſex alis Seraphim, quòd Superior in ſex zelum hunc oſtendere debeat, dum inquit.

IV. *Verus igitur juſtitiæ zelator præcavet* primò, *ne malum aliquo modo faciat*, *vel doceat.* 2dò, *ne licentiet*, *vel concedat quacumque importunitate*, *ſeu circumventione mollitus.* 3tiò, *ne faveat, vel diligat fieri, etiamſi eò irrequiſitò fiat, vel abſente.* 4tò, *ne diſſimulet*, *& taceat quaſi neſciens, cùm ad eum pertineat arguere, & oſtendere, quantum malum ſit, & deterrere*, *ne ulteriùs audeant ſimilia attentare* 5tò, *ne inultum eſſe patiatur*; *quia aliquod bonum parit peccati caſtigatio, ſcil. quòd ipſe, qui fecit*, *prohibetur ultrà peccare.* 6tò, *item ipſe Prælatus vicarius ſupremi judicis liberat animam ſuam à peccato negligentiæ. officium ſuum ſic implendo*: *quod quia Heli ſacerdos non fecit*, *mortis ſententiam cum filiis peccantibus excepit*, *Reg. 4.* h. i. Pergit Seraphicus Doctor.

V. In hoc enim differunt laudabiles Religiones, & jam collapſæ; non, quòd nullus peccans in laudabilibus reperiatur, ſed quòd nullus impunè peccare ſinatur:

ſinatur: & peccandi aditus ſtudioſè præcludantur, & incorrigibiles ac alios inficientes eliminetur: & boni foveantur, & diligantur, ut perſeverantes & in melius ſemper proficiant. Nam in conventu Angelorum ante confirmationem, & in Ordine Apoſtolorũ ſub magiſterio Chriſti ſi reperta ſit pravitas; quis Ordo bonorum in terra audeat ſibi arrogare hanc prærogativam, quòd peccatum in eo non ſit? quia etſi plurimi per Dei gratiam immunes ibi fuerint, ſed non omnes. Bonis enim, quamdiu ſunt hic in ſtatu merendi, expedit aliquos malos ſecum habere, qui eis ſint majoris occaſio meriti: quibus compatiantur in malis ſuis: contra quos zelus eorum inardeſcat: quos corrigere laborant: quibus ſimiles fieri pertimeſcant: qui eis ſint tentationis materia: à quibus etiam perſecutiones ſuſtineant: & ex quorum conſideratione confuſi humilientur, quia tales non ſunt: admoneantur gratiarum actionis ei, qui cuſtodit eos, ne tales efficiantur. Si autem deeſſent bonis prædictarum virtutum occaſiones, merita ipſorum tantò fierent etiam minora. h. i.

VI. Nec tamen diligendi ſunt mali, ſeu fovendi, ſed tolerandi - - - interim etiam dum tolerantur, puniendi ſunt ſtimulis admonitionum, correptionum, confuſionum, caſtigationum; ungendi etiam fomentis exhortationum, conſolationum, orationum, & promiſſionum, ſi fortè convaleſcant de infirmitate, & fortes fiant. Præcludenda eſt eis via peccandi, & tentationis aditus obſtruendi; quod etiam bonis expedit, ne opportunitas mali faciat eos deteriores. h. i. Continuat hanc materiam Seraphicus Doctor.

VII. Prælatus enim Vicarius Dei, cui data eſt

poteſtas à Domino ſuper familiam ſuam, & cui debent ſubditi ea de cauſa vice Domini obedire, ſi non corrigit delinquentes, ſi permittit ſub ſe vitia creſcere, & conſuetudines malas oriri, & jam exortas roborari & dilatari: ſi videt regulares obſervantias dilabi, & tranſgreſſiones multiplicari; & pro poſſe non obviat tam præſentibus malis, quàm imminentibus, triplicem Deo reddet rationem, primò, *pro ſua negligentia, quando non fecit, ad quod officio tenebatur; Sap. 6. Cùm eſſetis miniſtri regni illius, non rectè judicaſtis, nec cuſtodiſtis legem juſtitiæ, neque ſecundùm voluntatem ejus ambulaſtis; horrendè & citò apparebit vobis, quoniam judicium duriſſimum his qui præſunt, fiet &c.* Secundò, *quòd omnia peccata ſubditorum, quæ poterat & debuerat correxiſſe, & præcaviſſe, imputantur ei.* Tertiò, *pro abuſione honoris, & poteſtatis ſibi collatæ, quam ad propriam gloriam & commodum retorſit, & non, ad quod data eſt ei.* h. i. Pergit & concludit S. Doctor.

VIII. NB. Oſtendat ergo bonus Zelator, quantum diligat Deum in eo, quòd beneplacitum ejus in ſe & in aliis promoveat: nec ab hoc zelo molleſcat per deſidiam: nec labore laſſetur: nec conſiliis flectatur: nec aſtutiis circumveniatur: nec amicitia, nec blandimentis deliniatur; nec minis terreatur: nec per diuturnæ pravæ conſuetudinis præſcriptionem deſperet quin ſuum officium exequatur. NB. Hucuſque eruditiſſimè & imperterritè Seraphicus Doct. Quibus verbis conatur Superiores ſeu Animarum Rectores animare, erigere, confirmare in eo, quod practicavit, & expertus fuit.

IX. Ze-

IX. Zelus Prælati boni (juxta monitum *S. Chryſ.*) debet habere ſuo imperio ita ſubjectam paſſionem iræ, (quæ ex ſe mala non eſt, ſed inſtrumentum virtutis) ſicut opilio ſuum canem: quem non ſinit ſolutum præcurrere, quò is ſuo canino appetitu ducitur; alioquin continuò turbaret oves, in paſcendoque terreret & impediret: nec tamen etiam ſinit poſt ſe ſegniter dormiturire: ſed ad latus alligatum habet, ut, dum indiget, eum ad ſuam obedientiam promptum habeat, ad oves reducendum, abſterrendum, &c. & hoc officiö peractô, eum denuò alligat. Ita & Prælatus non ſinat iram præcurrere, aut ſibi dominari; ſic enim dilaceraret oves: nec tamen etiam animo nimis remiſſo per iræ ſegnitiem ſit cauſa malitiæ in ſubditis increſcentis: ſic dominetur iræ, & imperet tamquam beſtiæ ſibi à Deo attributæ, quâ utatur ad continendum Dei animalia in ſanctô timore, & boni operatione. Hoc agens, non peccat. Per hanc etiam tenetur punire non ſolùm malitiam in abſtracto, ſed malos in concreto; nam malitia in abſtracto nulla datur. Attamen monitum *S. Gregorii* Papæ homil. 34. in Evang. conetur exactè ſervare, qui inquit: *Vera juſtitia compaſſionem habet, falſa juſtitia dedignationem: quamvis & juſti ſoleant rectè peccatoribus dedignari. Sed aliud eſt, quod agitur typo ſuperbiæ, aliud quod zelo diſciplinæ. Dedignantur etenim, ſed non dedignantes: deſperant, ſed non deſperantes: perſecutionem commovent, ſed amantes: quia etſi foris increpationes per diſciplinam exaggerant, intùs tamen dulcedi-*

nem per charitatem ſervant. Præponunt ſibi in animo ipſos plerumque quos corrigunt : meliores exiſtimant eos quoque quos judicant. Quod videlicet agentes, & per diſciplinam ſubditos, & per humilitatem cuſtodiunt ſemetipſos. h. i.

CAPUT VI.

De circumſpectione, diſcretione, & rigore Superioris Regularis erga delinquentes.

I. DE circumſpectione illius agit *Seraphicus Doctor* in quinta ala Eccleſiaſtici Seraph, his verbis. *Cùm Prælatus curam animarum ſuſcipit : ut in earum ſalvatione Deo gratiſſimum præſtet obſequium* (nullum enim Deo gratius ſacrificium, quàm zelus animarum.) inter alia virtutum inſignia ſemper debet rationis judiciô quatuor ad officium ſuum ſpectantia in *pectore verſare.* Primum eſt, *quomodo in ſtatu debito commiſſos ſibi gubernet.* Secundum, *quomodo lapſos & devios corrigat & emendet.* Tertium, *exteriora negotia, quæ requiruntur ab eo, congruè diſponat.* Quartum, *quomodo ſe in his diſponat & gerat.-- Ad ſtatum debitum tenendum convenit, ut Rector animarum ſubditorum mores, & conſcientias, & vires perſpicuè cognoſcat, ut, ſecundùm quod unicuique expedit, onus obſervantiæ regularis imponat ; non enim omnes omnia poſſunt æqualiter. Recogitetque, quòd præcipua cauſa monaſticæ inſtitutionis fuit, ut eſſet ſchola palæſtralis exercitii*

per-

perfectionis. h. i. Pergit Doctor Seraphicus de *diſcretione* agere.

II. *In hoc indiget Prælatus* non modica diſcretione, *ut ſciat inter rigorem & remiſſionem medium tenere. Si enim nimis fuerit rigidus, & ipſe minus erit dilectus fratribus; & illi minùs erunt voluntarii ad alia, quæ utiliora, & neceſſariora forent. Rurſum ſi fuerit plùs, quàm convenit, remiſſus in talibus, citò major diſſolutio ſubſequetur. Qui ſpernit modica, paulatim decidet. Circa lapſorum correptionem diſcretio Prælati ſimiliter vigere debet.-- Et cum aliter facere non poteſt circa delinquentes occultos, portet, diſſimulet, patientiam ſuam exerceat, & quod arguendo non valet, orando laboret obtinere.--- Ad iſta tamen non debet impetu ferri, ſed maturo conſilio prudentum, & ſpiritum Dei & donum conſilii habentium.* h. i. Pergit *D. Bonav.*

III. Diſcretio Prælati *debet providè proſpicere, quid ex quolibet eventu poſſit conſequi, & quæ negotia admittere, & quantum expedit ea exequi, circumſpectè rimari. Super omnia verò debet Rector ſemetipſum circumſpicere, ne aliis providens, ſeipſum negligat, ne alios ſalvans ſeipſum in periculum demergat.-- Una circumſpectio ſui verſatur circa conſcientiæ ſerenitatem, ut illa ſemper ſecura ſit & munda: ſecura ſit, ut nihil velit, agat, jubeat, vel permittat illicitum & indecens, profeſſionique ſuæ contrarium, in quo peccatum ſeu ſcandalum deprehendatur. Munda; ut de bonis, quæ facit vel promovet, gloriam ab hominibus non captet, nec ſibimet exinde immoderatè placeat:*

ſolius

ſolius Dei beneplacitum in omnibus quærens, ut, quæ pro eo facit, id eſt, vice Dei, etiam faciat purè propter eum, & ipſius amorem. Scrutetur ergo conſcientiam ſuam ſolicitè dijudicans, quid egerit, quid omiſerit de agendis, & quo fine bona fecerit: & de malis doleat, & confiteatur, & corrigat, & caveat: de bonis verò non in ſe, ſed in Domino glorietur. Qui pulverem ab aliis detergit, vix poteſt tranſire, niſi & ipſe pulvere reſpergatur; quem etiam in ſe detergere neceſſe habet. De bonis verò, quæ facit, ſic lætetur, ut inde non extollatur; æſtimans, quòd non propter ſe, ſed propter alios, quibus præeſt, Deus dederit ei bene facere, vel dicere, vel ſentire. h.i. Subnectit plura de circumſpectione.

IV. *Alia* circumſpectio *ſui verſatur circa exteriores mores, & verba, quibus oportet eum aliis magis, quàm ſibimet deſervire. Qui enim pluribus cogitur vivere ad exemplum, & ſatisfacere ſingulis, & omnibus placere, multa indiget* diſcretione, *ut medium valeat tenere; ne ſit nimis triſtis vel hilaris, nimis ſeverus vel levis, nimis ſocialis vel alienus, nimis tacitus vel verboſus, nimis durè loquens vel blandè, nimis rigidus vel remiſſus, nimis ſæpe cum hoſpitibus vel raro, nimis lautè reficiens vel tenuiter, nimis facta fratrum obſervans vel diſſimulans, nimis fovens aliquos vel alios parvipendens, &c. Cùm ergo non poſſit ſemper teneri, quod de omnibus placeat; minùs tamen deviat, ſi ad benignitatis partem plus declinat, per quam redditur ſubditis magis amabilis, ob quam ei libentiùs obtemperant, & audaciùs ad*

eum

eum recurrunt in quibus indigent, & alacriùs eum imitantur. Ipſa enim poteſtatis auctoritas facit eum ſatis timendum ſubditis: & ſi huic conjungitur auſteritatis ſeveritas, pavidis fit mentibus onerosa.--- In omni tamen dubio ſemper magis inclinet ſe ad illud, quod ſecundùm veritatis judicium virtuti charitatis & humilitatis, & profeſſa puritati magis conſonat, & evangelica perfectioni. Huculque Doctor Seraphicus.

V. Rigor *ſit in ratione fundatus, ut Prælatus non ſit nimis remiſſus, nec negligens.* De quo *Dionyſ. Cartuſ.* a. 5. de reform. Clauſtral. *Eccli. 10. 2. Secundùm Judicem populi ſic & miniſtri ejus: & qualis eſt Rector civitatis, tales & habitantes in ea.* Ex his verbis SS. Patres concludunt, quòd *præcipua cauſa ruinæ ſubditorum eſt negligentia & perverſitas Prælatorum, ſub quorum præſidentia vel virtuoſa ſubditorum converſatio cadit & perit, vel eorum, qui dudum jam lapſi ſunt, deformatio ac ruina durat ac perſeverat.* h. i Idem art. 6. *Quantò Religioſi & Monachi altioris & perfectioris ſunt ordinis, tantò gravioribus multiplicioribusque quotidie involvuntur peccatis, ſi ad obſervantiam regularem non fuerint diligentes. Meritò ergo fatetur S. Auguſt. ſicut non vidi meliores his, qui in clauſtris profecerunt, ita non vidi deteriores his, qui in clauſtris virtuosè ſe habere non ſtuduerunt. Immò, ut S. Hieron. in ſua Regula, ſine ſpiritali charitate clauſtra ſunt tartara, & habitantes in eis ſunt dæmones: cum charitate verò ſunt Paradiſus in terris, & habitatores ſunt Angeli.* h. i. Hac de cauſa pernecesse eſt, ut ri-

gor ibi vigeat, ne vigor exulet. Commune adagium: *Ubi rigor, ibi vigor.* Et de facto Cartuſianorum Ordine hoc carmen:

Sol, ſil, cap, vis, rig, Cartuſia permanet in *vig.*

Explica. Quòd Cartuſia à ſeptingentis jam annis permanſerit in primo *vigore*, (excipe nimiam auſteritatem abſtinentiarum aliquarum, & jejuniorum) id habet à quinque principiis ibi exactè ſervatis, ſcil. à *Sol*itudine, *Sil*entio, *Cap*itulatione frequenti, *Vis*itatione crebra & ſolerti, *Rig*ore in ſervandis ſtatutis, ſine facili diſpenſatione, & corrigendis erroribus ſine conniventia.

VI. *Rigor* in correptione & correctione, hic à *S. Benedicto* præſcribitur c. 2. Regulæ. *In doctrina ſua namque Abbas Apoſtolicam debet illam ſemper formam ſervare, in qua dicit: Argue, obſecra, increpa: id eſt, miſcens temporibus tempora, terroribus blandimenta. Dirum Magiſtri, pium Patris oſtendat affectum. Id eſt, indiſciplinatos & inquietos debet duriùs arguere: obedientes autem, & mites, & patientes, ut in melius proficiant, obſecrare: negligentes autem & contemnentes ut increpet & corripiat, adm nemus. Neque diſſimulet peccata delinquentium; ſed mox ùt ceperint oriri, radicitus ea, ut pravalet, amputet, memor periculi Heli Sacerdotis de Silo.* h. i.

VII. Idem *S. Benedictus* circa delinquentes hæc ſtatuit obſervanda c. 25. Regulæ. *Omni ſolicitudine curam gerat Abbas circa delinquentes Fratres; quia non eſt opus ſanis medicus, ſed malè habentibus. --- Magnopere enim debet ſolicitudi-*

nem

nem gerere Abbas, & omni ſagacitate & induſtria curare, ne aliquam de ovibus ſibi creditis perdat. Noverit enim ſe infirmarum curam ſuſcepiſſe animarum, non ſuper ſanas tyrannidem, &c. h. i. Et c. 28. *Si quis frater frequenter correptus pro qualibet culpa, ſi etiam excommunicatus non emendaverit, acrior ei accedat correctio, id eſt, ut verberum vindicta in eum procedat.-- Abbas faciat, quod ſapiens medicus: ſi exhibuit fomenta, ſi unguenta exhortationum, ſi medicamina divinarum Scripturarum, ſi ad ultimum uſtionem excommunicationis, vel plagas virgarum: & jam ſi viderit nihil ſuam prævalere induſtriam, adhibeat etiam, quod majus eſt, ſuam & omnium fratrum pro eo orationem, ut Dominus qui omnia poteſt, operetur ſalutem circa infirmum fratrem.* h. i.

VIII. In fine Conſtitut. Urbanarum. *Miniſtris Provincialibus--- Guardianis, aliiſque Superioribus præſentibus & futuris, ut omnia & ſingula ſuperiùs Decreta, Statuta, ſeu quomodolibet ordinata obſervent, & pro viribus ab aliis exactiſſimè ſervari faciant, ad eorumque obſervantiam, pœnis (cùm fuerit opus) ſeveriùs agant, duroſque durè compellant, præcipimus pariter & mandamus.* h, i.

IX. Modus in ſubditorum correctione ſervandus ab omnibus Prælatis Regularibus, præſcribitur à S. Concil. Trid. ſeſſ. 13. de reformat. c. 1. his verbis. *Illud primùm eos admonendos cenſemus, ut ſe Paſtores, non percuſſores eſſe meminerint; atque ita præeſſe ſibi ſubditis oportet, ut non in eis domi-*

nentur, ſed illos tamquam filios & fratres diligant, elaborentque, ut hortando & monendo ab illicitis deterreant, ne, ubi deliquerint, debitis eos pœnis coercere cogantur. Quos tamen, ſi quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa Apoſtoli eſt ab eis ſervanda præceptio, ut illos arguant, obſecrent, increpent in omni bonitate, & patientia; cùm ſæpe plus erga corrigendos agat benevolentia, quàm comminatio, plùs charitas quàm poteſtas. Sin autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, tunc cum manſuetudine rigor, cum miſericordia judicium, cum lenitate ſeveritas adhibenda eſt, ut ſine aſperitate diſciplina populis ſalutaris, ac neceſſaria conſervetur, &, qui correcti fuerint, emendentur, ſi reſipiſcere noluerint, ceteri ſalubri in eos animadverſionis exemplo à vitiis deterreantur. h. i.

X. Severitas ſit mixta pietate in Prælatis. De qua *S. Bonav.* in Hexameron, ſerm. 23. *Levi ſignat Prælatos, qui debent habere Spiritum ſeveritatis, & pietatis, ut Moyſes, qui cùm eſſet mitiſſimus, confregit tabulas. E contrà Heli qui quia fuit remiſſus, ipſe mortuus eſt & filii ejus. Unde plus nocet Prælatus miſericors, & abjiciens rigorem diſciplinæ, quàm Prælatus rigidus ſine miſericordia.* h. i. Et *S. Bern.* l. 2. de conſid. *Non eris innocens, ſi aut punias eum, cui fortè parcendum eſſet, aut parcas ei, qui fuerat puniendus.* h. i.

* * *
* *
*

CA-

CAPUT VII.

De conſilio adhibendo à Superioribus Regularibus.

I. P*Ralatus* quidem (prout ait *D. Bonav.* in 5ta Ala) *gerit vicem capitis in corpore fraternitatis, ut, cùm alia membra dedita ſunt actionibus ſibi competentibus, caput omnibus præſidendo provideat, quaſi omnium ſenſuum capax, & omnia regens, & ſenſum & motum omnibus tranſmittens per juſſiones vel conceſſiones ſanctæ obedientiæ, quaſi quorumdam compaginatione nervorum. Unde & caput ſingulari actione non occupatur, ut vacet omnium membrorum proviſioni. Omnibus enim proficit, pro omnibus audit, odorat, guſtat, & loquitur.* Attamen in hoc eſt aliqua differentia, quòd caput morale ſubinde in operationibus ſuis dependeat à membrorum conſultatione. De qua dependentia & egentia ita loquitur *D. Bonav.* lc.

II. *Ipſa diſcretio, quæ cetera omnia dijudicat, circumſpiciat ſeipſam, ne ei contingat ùt oculo corporis, qui, cùm alia videat, non videt ſeipſum, ut non plus ſapiat, quàm oportet ſapere, ne ſibi plus credat quàm expedit: ne ſit ſapiens in oculis ſuis: Quia teſte B. Gregorio, ſicut ſubditorum tentatio eſt reprehendere in Prælatis, quòd in multis non rectè agant; ita Prælatorum tentatio eſt, quòd ſe ceteris ſapientiores æſtiment. --- Inter omnes autem tentationes videtur iſta periculoſior cuique Chriſtiano, ſcil. proprio ſenſui nimis inniti. Cùm enim*

nemo reperiatur ita perſpicacis intelligentiæ, quin poſſit in aliquibus falli. Qui hoc totum & ſolum reputat juſtum, quod ipſe ſenſerit, aſtuto adverſario ad varias ſeductiones ſub ſpecie boni liberum aditum pandit. h. i. Pergit Doctor Seraph.

III. *Unde cautum eſt ſemper Rectori, conſilia libenter audire, & humiliter quærere. Et in hoc triplex humilitas conſiſtit* (adde, & ſecuritas). Primò, *ſi alii ſentiunt, quod & ipſe, ſecurior eſt, quòd non decipiatur.* Secundò, *quidquid fecerit cum prudentum conſilio, ſi aliquid inde evenit contrarii, minùs ei poterit imputari, quàm ſi de ſuo id tantùm ſenſu feciſſet.* Tertiò, *quòd ſæpe in merito humilitatis talis, Deus dat ei agnoſcere per ſe vel alium, quod ante non intellexit. Hinc Moyſes, cui Deus facie ad faciem loquebatur, conſilium Jetro ſoceri ſui gratum habuit, & ſervavit. Exodi 18. Hinc Apoſtolus Paulus Spiritu S. repletus, Evangelium, quod per revelationem Jeſu Chriſti didicerat, ipſius inſtinctu, aſcenderat Jeroſolymam, Gal. 2. cum Petro, & Joanne, & Jacobo coapoſtolis ſuis contulit, ut eſſet ſecurior in prædicando, cùm ab eis non diſcordaret; & exemplum per hoc daret fidelibus Prælatis, conſilium requirendi. Omnia cum conſilio fac, & poſt factum non pœnitebis. h. i.* Quales autem ſint illi Prælati, qui ſpernunt conſilia, idem Seraphicus Doctor explicans dicit.

IV. Primò, *aliqui cùm ad officium regiminis aſſurgunt, ita ſe continuò repletos ſpiritu ſcientiæ reputant, ut omnia anteceſſorum ſuorum facta ſtulta judicent & perverſa.* Secundò, *alii è contra cùm ab eodem abſolvuntur officio, quæcumque ſucceſſores*

eorum faciunt, ſimili modo condemnant; non attendentes, quòd, ſicut ipſi aliorum facta deprimunt, ita eorum facta alii poſſunt deſpicere. Iſai. 33. 1. Væ qui ſpernis! nonne & ipſe ſperneris? *Nullorum enim facta tam ſtudioſè ſolent ab aliis obſervando notari, ſicut illorum, qui aliorum facta ſeverè dijudicant, ſi fortè, in quo ipſi alios arguunt, reprehenſibiles deprehendantur.* h. i. De qualitate conſilii dandi docet *S. Bern.* ſerm. 3. de adventu. *Nullum ego conſilium melius arbitror, quàm ſi exemplo tuo fratrem docere ſtudeas, quæ oporteat, & quæ non oporteat fieri, provocans eum ad meliora, & conſulens ei non verbo, neque lingua, ſed opere & veritate. An verò utilius aut efficacius auxilium aliquod eſt, quàm ut ores devotè pro eo, ut non diſſimules redarguere culpas ejus: ut non modò nullum ei offendiculum ponas, ſed & ſolicitus ſis, quantum prævales, tamquam Angelus pacis de Regno Dei tollere ſcandala, & occaſiones ſcandalorum penitus dimovere? Si talem te fratri auxiliarium & conſiliarium exhibes, reddis ei, quod debes, nec habet, unde cauſetur.* h. i. *S. Franciſcus Borgia* dicere ſolebat, *Superiorem debere priùs conſilio, deinde armis attentare* id, quod intendit, ut ſubditi exequantur.

Q. 1. Anne ab omnibus conſilium petendum.

R. 1. Ex *S. Bonav.* lc. *Sunt duo genera hominum, quorum conſilia prudens Lector non facilè debet ſuſcipere, ſcil. adulatores & detractores.* Primi *iſtorum ſeducunt, cùm magis de ſe, quàm expedit, præſumant.* Iſai. 3. 12. *Qui beatum te dicũt,*

nemo reperiatur ita perſpicacis intelligentiæ, quin poſſit in aliquibus falli. Qui hoc totum & ſolum reputat juſtum, quod ipſe ſenſerit, aſtuto adverſario ad varias ſeductiones ſub ſpecie boni liberum aditum pandit. h. i. Pergit Doctor Seraph.

III. *Unde cautum eſt ſemper Rectori, conſilia libenter audire, & humiliter quærere. Et in hoc triplex humilitas conſiſtit* (adde, & ſecuritas). Primò, *ſi alii ſentiunt, quod & ipſe, ſecurior eſt, quòd non decipiatur.* Secundò, *quidquid fecerit cum prudentum conſilio, ſi aliquid inde evenit contrarii, minùs ei poterit imputari, quàm ſi de ſuo id tantùm ſenſu feciſſet.* Tertiò, *quòd ſæpe in merito humilitatis talis, Deus dat ei agnoſcere per ſe vel alium, quod ante non intellexit. Hinc Moyſes, cui Deus facie ad faciem loquebatur, conſilium Jetro ſoceri ſui gratum habuit, & ſervavit. Exodi 18. Hinc Apoſtolus Paulus Spiritu S. repletus, Evangelium, quod per revelationem Jeſu Chriſti didicerat, ipſius inſtinctu, aſcenderat Jeroſolymam, Gal. 2. cum Petro, & Joanne, & Jacobo coapoſtolis ſuis contulit, ut eſſet ſecurior in prædicando, cùm ab eis non diſcordaret; & exemplum per hoc daret fidelibus Prælatis, conſilium requirendi. Omnia cum conſilio fac, & poſt factum non pœnitebis. h. i.* Quales autem ſint illi Prælati, qui ſpernunt conſilia, idem Seraphicus Doctor explicans dicit.

IV. Primò, *aliqui cùm ad officium regiminis aſſurgunt, ita ſe continuò repletos ſpiritu ſcientiæ reputant, ut omnia anteceſſorum ſuorum facta ſtulta judicent & perverſa.* Secundò, *alii è contra cùm ab eodem abſolvuntur officio, quæcumque ſucceſſores*

eorum faciunt, ſimili modo condemnant; non attendentes, quòd, ſicut ipſi aliorum facta deprimunt, ita eorum facta alii poſſunt deſpicere. Iſai. 33. 1. Væ qui ſpernis! nonne & ipſe ſperneris? *Nullorum enim facta tam ſtudioſè ſolent ab aliis obſervando notari, ſicut illorum, qui aliorum facta ſeverè dijudicant, ſi fortè, in quo ipſi alios arguunt, reprehenſibiles deprehendantur.* h. i. De qualitate conſilii dandi docet *S. Bern.* ſerm. 3. de adventu. *Nullum ego conſilium melius arbitror, quàm ſi exemplo tuo fratrem docere ſtudeas, quæ oporteat, & quæ non oporteat fieri, provocans eum ad meliora, & conſulens ei non verbo, neque lingua, ſed opere & veritate. An verò utilius aut efficacius auxilium aliquod eſt, quàm ut ores devotè pro eo, ut non diſſimules redarguere culpas ejus: ut non modò nullum ei offendiculum ponas, ſed & ſolicitus ſis, quantum prævales, tamquam Angelus pacis de Regno Dei tollere ſcandala, & occaſiones ſcandalorum penitus dimovere? Si talem te fratri auxiliarium & conſiliarium exhibes, reddis ei, quod debes, nec habet, unde cauſetur.* h. i. *S. Franciſcus Borgia* dicere ſolebat, *Superiorem debere priùs conſilio, deinde armis attentare* id, quod intendit, ut ſubditi exequantur.

Q. 1. Anne ab omnibus conſilium petendum.

R. 1. Ex *S. Bonav.* lc. *Sunt duo genera hominum, quorum conſilia prudens Lector non facilè debet ſuſcipere, ſcil. adulatores & detractores.* Primi *iſtorum ſeducunt, cùm magis de ſe, quàm expedit, præſumant.* Iſai. 3. 12. *Qui beatum te dicũt,*

 ipſi

ipſi te decipiunt, & viam greſſuum tuorum diſſipant, *ne de te vera ſentias ex humilitatis propria cognitione.* Secundi *inducunt eum, ut pejus, quàm debet, de aliis ſuſpicando ſentiat, & ſæpe innocentes condemnet, & priuſquam veritatem rei plenè cognoſcat.* h. i.

R. 2. Conſilium non oportet quærere ab illis, qui nequeunt dare, idque contingit ex triplici cauſa. *Primò*, quia non oportet credere, vel quia ſe ipſos laudant, vel quia te in faciem laudant, vel quia abſentem vituperant. Hæc tria hominum genera ſemper ſunt ſuſpecta de mendacio. *Secundò*, quia ſunt partiales, & affectu privato ſiniſtrè de cauſa judicabunt. *Tertiò*, quia amore privato ineſcati, & excæcati perdiderunt lumen ſanæ diſcretionis. Hinc malè feciſſet *M. Magdalena*, ſi conſuluiſſet Judam, an Caput & Pedes Jeſu deberet pretioſo balſamo aut unguento ungere: ille enim dediſſet conſilium ſuæ avaritiæ proportionatum, quale poſtea eructavit ſine conſultatione prævia rogantis aut rogati, dum dixit: *Ad quid perditio iſta, &c.* Item avarum malè conſuluiſſet Crates Thebanus, an divitias in mare projicere deberet. *Similiter*, electurus voluntariam paupertatem, & vitæ communitatem regularem, inconſideratè & illaudabiliter faceret, conſulendo eos, qui oderunt utramque & impugnant: fortè tamen tunc bene conſulerent, ſi eorum ſpei inde aliquid emolumenti accreſceret. vg. Frater ſæcularis alteri fratri ſuadet ingreſſum Religionis pauperis, ut hereditas

patrimonialis maneat remanenti in ſæculo; at hoc conſilium ex avaritia prodit.

R. 3. A quo ſit conſilium petendum, diſce ex ſequenti apologo. Accipiter, conſilii capiendi causâ, convenit vulpem, proponens, concluſum eſſe inter quadrupedes, & alites, quòd gallinæ & pulli earum non deberent ampliùs inquietari, aut devorari. Quid das conſilii? anne hæc placet tibi concluſio? reſpondit ille: concluſionem quoad pullos admitto, quoad gallinas autem, & gallos gallinaceos reprobo; quos odi, quia cantu ſuo moleſtant, & inquietant me, ne poſſim dormire. Vulpes hæc malus erat conſiliarius, utpote amore proprio, in re proprium *intereſſe* concernente, excæcatus. Applica. NB. Generaliter fruſtra ab illis petis conſilium (ceteris paribus) à quibus jam habes reſponſum.

Q. 2. A quibus ergo conſilium petendum.

R. Cum *S. Bonav.* lc. *Cùm tribus de cauſis ſoleat requiri conſilium, ſcil.* Primò, *propter informationem, ut diſcatur, de quo dubitatur.* Secundò *propter auctoritatem, ut plus habeat vigoris, quod per tales conſultum fuerit.* Tertiò *propter pacem, ne habeant aliquam occaſionem murmurandi. Propter* primam *cauſam conſulendi ſunt prudentiores, propter* ſecundam *nominatiores, propter* tertiam *omnes, ad quos negotium pertinere videtur.* h.i.

Q. 3. Quid de adhibendis ad conſilium Fratribus ſtatuerit *S. Benedictus* in Regula c. 3.

R. Quòd ſequentia, *Quoties aliqua præcipua*

agenda ſunt in Monaſterio, convocet Abbas omnem Congregationem, & dicat ipſe, unde agitur. Et audiens conſilium fratrum, tractet apud ſe: & quod utilius judicaverit, faciat. Ideo autem omnes ad conſilium vocari diximus; quia ſæpe juniori Dominus revelat, quod melius eſt. Sic autem dent Fratres conſilium cum omni humilitatis ſubjectione, ut non præſumant procaciter defendere, quod eis viſum fuerit; ſed magis in Abbatis pendeat arbitrio, ut, quod ſalubrius judicaverit eſſe, ei cuncti obediant. Sed, ſicut diſcipulis convenit obedire Magiſtro, ita & ipſum providè & juſtè condecet cuncta diſponere.--- Ipſe tamen Abbas cum timore Dei, & obſervatione Regulæ omnia faciat; ſciens, ſe procul dubio, de omnibus judiciis ſuis, æquiſſimo Judici Deo rationem redditurum. Si quæ verò minora agenda ſunt in Monaſterii utilitatibus, ſeniorum tantùm utatur conſilio, ſicut ſcriptum eſt: omnia fac cum conſilio, & poſt factum non pœnitebis. h. i.

S.Bonav. in Alphab. Religioſ. lit. O. inquit: *Omnia bona ad laudem Dei referas: & ſine conſilio, & deliberatione nihil facias.* h. i. Idem ſcribit c. 12. de *S. P. N. Franciſco*: *Cùm miranda nôſſet per ſpiritum Prophetiæ, hanc per ſeipſum quæſtionem* (quæ ipſius perſonam concernebat) *diſſolvere non valebat ad liquidum.--- Non erubeſcebat à minoribus parva quærere verus Minor, qui magna didicerat à Magiſtro ſupremo. Studio namque præcipuo ſolitus erat exquirere, quali via, qualique modo Deo poſſet ſecundùm ipſius beneplacitum perfectiùs deſervire.* h. i.

Q. 4.

Q. 4. Quinam ſint primi Conſiliarii, quos Superior Regularis præ omnibus primò conſulere debet in attentando arduo negotio, pro Dei gloria, communi bono, & maximè pro animarum ſibi concreditarum perpetua ſalute, & Ordinis ſui honore, & decore.

R. 1. Sicut immediata, proxima, (ideoque prima primitate majoris propinquitatis) Regula actuum humanorum eſt *propria recta hominis conſcientia*; ita & hæc eadem eſt primò ad conſilium adhibenda (ab ipſa enim & applicatio proximè fieri debet ad opus). Proinde priùs cum ipſa, ſeu per ipſam conſiliari oportet, an liceat, an expediat, an debeat, an poſſit, an media proſtent, an obſtacula poſſint perrumpi, an ſpes boni finis affulgeat, an manu-tenentia ſufficiens à Superioribus majoribus ſperanda: inſuper, an habiturus ſit in ſpe, & re validos fideleſque & non ſegnes coadjutores: præterea, an & ſæculares, maximè Principes & ſæculares hoc decens, conſultum, immo neceſſarium judicent: An & conſcientioſiores ſuæ Religionis Patres & Fratres ex ſincero affectu hoc frequentibus & ferventibus votis, deſiderativiſque ſuſpiriis diu exoptaverint, & adhuc exoptent &c. O! quàm lætus, quàm intrepidus, quàm conſtans in executione ſic præviè conſultorum eſt Superior Regularis! Verè lætus & fortis, adinſtar *Eſtheris c. 14. 18.* quæ à tribunali internæ ſuæ conſcientiæ, pariter & confidentiæ, conſtituta in quadam quaſi perplexitate, appellabat ad Tribunal ſeu Judicium divinæ omni-ſcientiæ, dicens: *Tu noſti, quòd nunquam*

lætata ſit ancilla tua , ex quo huc translata ſum uſque in præſentem diem, niſi in te , Domine Deus Abraham. Verè ſicut *Conſcientia recta* primus eſt & immediatus Superioris conſultor , ita & conſolator; qui proinde, ceteris humanis conſultoribus deficientibus, ſtat firmus , firmiùſque conſolatur & ſolidiùs , quàm quicumque externi humani. Bene lætus erit Superior ille , tandemque videbit Solem ſplendentem(quamvis jam perſentiſcens illum ſub nubibus quaſi occultatum) qui à conſcientia propria ad divinam ſcit appellare ſeu confugere con-ſcientiam. (*Scientia tua ex me.* Pſ.138. Et cum D. Petro,Superiore Primo, ac Prælato univerſalis Eccleſiæ, poſt Chriſtum : *Domine, tu ſcis, quia amo te.* Joan. 21. 15. quòd loquar de te , pro te, propter te, à te , ex te , ad te : & nihil intendam niſi te : ſic enim juſſus ſum à te : tu ſtas pro me : propter te vovi, juravi, & ſtatui;hinc Domine ſta pro te,cauſam tuam defende,rege me, doce me,confirma me;res tua,nō mea agitur: cauſa tua,non mea ventilatur : de gloria tua, non mea agitur : honor alioquin tuus, non meus, periclitatur, proſtituitur, proſcinditur , aut ſicut ipſe conquereris, (quod non ſperamus) *nomen meum tota die blaſphematur.* Iſai. 52. 5.

R.2. Alius conſiliarius (mutus quidem voce,ſed non virtute obligandi)eſt *propria Religioſorum Regula.* De qua *Sanctiſſimus Monachorum legifer Benedictus* c. 3. Regulæ: *in omnibus igitur omnes magiſtram ſequantur Regulam : neque ab ea temerè devietur à quoquam.* h. i. Super quæ verba Regulæ *S. Bernardus, S. Benedicti Filius ſanctus, &*

in

in ſpiritu genuinus: Si omnes, inquit, *Magiſtram Regulam; ergo nullus propriam voluntatem, libertatem &c.* Itaque ſi Regula jubeat, ſi votum emiſſum, aut inſuper præſtitum juramentum urgeat, ſi Conſtitutiones Summorum Pontificum, SS. Canonum, aut particularium Religionum præcipiant, mandent, Superioreſque Regulares ſub obteſtatione divini judicii adjurent; tunc ſecurum habet conſiliarium, quem non tantùm ſequi tenetur, ſed ſecurè jubetur; alioquin Regula condemnabit illum, Regulæ compilator ſtabit contra illum, & Regulæ zelatores jam ſancti in cælis proteſtabuntur contra illum. *Oſtendat ergo bonus zelator* (ait *D. Bonav.* in prima Ala) *quantum diligat Deum &c.* Si autem ob inde fiat murmur Græcorum, & incircumciſorum aliquorum cordium, dura cervice Spiritui S. reſiſtentium, lapideſque in Miniſtrum Chriſti, & Regulæ amatorem projicientium, non curet plus, quàm clapperationem hirundinum, quibus *S. P. N. Franciſcus*, dum primò foras prodiret prædicaturus, imperavit ſilentium. (*S. Bonav.* cap. 12. vitæ.) Et ut animoſus permaneat, conſolationem accipiat à *D. Bonav.* in Ala 5ta in medio, ubi inquit: *ubi non poteſt hominibus ſatisfieri, niſi cum offenſa Dei; ibi ſervetur ad Deum obedientia, & ad homines patientia. Act. 5. 29. Obedire oportet Deo magis quàm hominibus.* h. i.

R. 3. Ut taceam plures cælites conſiliarios, v. g. ſpeciales in tali cauſa olim in vita mortali zelatores, & nunc in immortali Advocatos, Ordinis quoque ſui Fundatorem, alioſque peculiares Pa-

tronos; *Beatiſſima V. Maria* eſt inter conſiliarios prima habenda; utpote quæ de ſe dicit (in Reſponſ. 3. Feſti immacul. Concept.) *Meum eſt conſilium, & æquitas, mea eſt prudentia: mea eſt fortitudo: per me Reges regnant, per me Principes imperant, & potentes decernunt juſtitiam.* Quam, eâ de cauſa, quidam Superior ex Ordine *S. P. N. Franciſci* ſolebat, non ſine ingenti conſolatione ac fructu (prout habeo ex ore ejus) in recitatione Marianæ Coronæ, aut Roſarii ita piè ſalutare & invocare: *Ave Maria, Conſultrix mea, Aſſiſtrix mea, Mater de bono cõſilio, Sedes ſapientiæ &c.* Sanè illa prævalet conſilio dando, eò quia genuit eum, qui dicitur *Magni Conſilii Angelus* (ut canit Eccleſia in 3. Miſſa Nativit. Chriſti.) Quem proinde ùt ſummum & authenticum Conſiliarium, fallaciæ activæ & paſſivæ incapacem, in omni re, actione, opere, loco, immo & intentione ſubmiſſiſſimè reverebitur, ut auxiliatorem mereatur.

R. 4. Hic ipſe Magni Conſilii Angelus, cùm turbam multam paſcere diſponeret, quaſi conſilium de iiſdem paſcendis ab Apoſtolis expetiit, dicens: *Unde ememus panes, ut manducent hi?* Joan. 6. 5. Hoc autem fecit, teſte *S. Hieron.* ut Magiſtris exemplum tribueret cum Minoribus & Diſcipulis conſilia communicandi. Et hoc congruenter & fructuosè; nam *valde fortitudo deſtruitur, niſi per conſilium fulciatur*; ait *D. Gregor.* in moral. In conſiliis ergo deligendis utere conſilio & exemplo *Regis Alfonſi*, qui interrogatus, quibus conſiliis magis uteretur, & delectaretur? reſpondit, à *quibus ſine metu, & ſine gratia,*

reſpo-

tia, quæ noſſe cuperet, fideliter audiret. h. i. Cui concordat, quod refert *Drexelius:* Aulicus quidam interrogatus ab Em. D. Cardinal. quodam, cujus conſiliarii conſilium eſſet fideliſſimum; reſpondit, *contemnentis aurum, & ſpem mercedis.* h. i.

CAPUT VIII.

De aliis virtutibus requiſitis in Superiore, pro bono communi ſibi commiſſæ communitatis.

NB. SUperiores in noſtro Ordine vocantur Miniſtri, & Cuſtodes, in quibus etiam Guardiani intelliguntur, ut ait *S. Bonav.* in expoſ. Regl. c. 4. Miniſtri, ***quorum eſt miniſtrare, & non miniſtrari, exemplo Chriſti.*** Et Cuſtodes, ***quorum eſt, curam gerere infirmorum: nam Samaritanus*** Cuſtos *interpretatur, qui curam habuit vulnerati &c.* Luc. 10. *Nomina autem Cuſtodum, & Miniſtrorum, etſi diverſis appropriantur, tamen circa eaſdem perſonas dicunt, modum officii in hoc Ordine Prælatorum. Miniſterium dicit humilitatem, cuſtodia autem vigilantiam inſinuat paſtoralem, ne propter humilitatem ſic dimittatur auctoritas, & evigilantiam ne periclitetur Ordinis diſciplina.* h. i.

I. *NB.* QUoniam omnes eis neceſſarias virtutes ſuperioribus Capitibus comprehendere nequivi, hinc reſumo illarum explicationem ac propoſitionem, attamen non ex proprio, ſed altiori aliorum judicio. Has brevi compendio proponit

P. Eligius

P. Eligius Baſſæus Capuc. vir ſcientiâ & religione plurimùm venerandus, v. Prælatus, §. 17. ubi inquit:

II. Virtutes requiſitæ in Prælatis ſunt. Primò, *tenentur bonum commune Religionis ſemper affectare, propriô commodô poſtpoſitô; pro regulari obſervantia vitam, ſi opùs fuerit, in periculo conſtituentes, & juſtitiam ſemper præ oculis habentes: ipſa enim eſt pax Religionis, tutamentum obſervantiæ regularis, immunitas communitatis, nutrimentum ſpiritale Religioſorum, gaudium, ſilentium, & ſecuritas in pulchritudine pacis.*

III. Secundò, *In Prælatis maximè eſt neceſſaria* Fortitudinis virtus: *Juſtitia enim ſine fortitudine terga nonnumquam vertit, atque eos deſerit, quos tueri deberet; ſicut fortitudo ſine juſtitia iniquitatis fomes eſt. Ad quam pertinet, virtute & valore irrumpere iniquitates, non extimeſcendo faciem potentum, innocentes contra malignantes validè protegere: cum aliquibus reis aliquando diſſimulare. Tunc enim, ſi ab ea ſeparetur prudentia, quæ eſt omnium virtutum moralium forma, fortitudo rem & nomen fortitudinis perdet, & ad vitium temeritatis accedit. Prudenter enim quandoque diſſimulantur peccata, ne inde graviora incommoda, gravioraque mala ſuſcitentur.*

IV. Tertiò, *Ineſſe debet Prælatis* pietas & miſericordia, *non nimia tamen, ſicut nec nimia juſtitia, & ſeveritas; ſed miſcenda eſt lenitas miſericordiæ cum ſeveritate juſtitiæ, & rigor juſtitiæ cum oleo miſericordiæ, faciendo quoddam ex utroque temperamentum, ut neque multa aſperitate exul-*

cerentur ſubditi, nec nimia benignitate ſolvantur. Quamvis in plurimum debeant Prælati eſſe procliviores in pietatem, & benignitatem, maximè in parvis & vulgaribus culpis. Non enim conducit, quaslibet & omnes ſimpliciter punire. h. i. Pergit cit. Author.

V. Porro Prælatorum munus eſt, ſuam Congregationem à vitiis & peccatis expurgare, ut boni quietè ad opus ſuum exire, & ad operationem ſuam uſque ad veſperam mortis, & beatam illam ſpem conſequi valeant; & ne morbidæ & ſcabioſæ oves inficiant ſanas. Prius tamen correptio fraterna commendata in Trid. ſeſſ. 13. de reform. c. 1. præcedere debet, à qua dolor & verecundia peccatorum aliquando originatur, quæ à ſacris Canonibus pro non parva pœna reputatur. Ita prudenter & piè docet *Rodriques* tom. 3. qq. Regul. q. 34. a. 5. 6. & 7. h. i.

VI. Inſuper S. Congregatio Em. DD. Cardinal. in Decretis editis Romæ 1695. 18. Julii, authoritate SS. D. N. Innocentii XII. nunc feliciſſimè regnantis, (de quibus mentio facta ſupra l. 1.) plura requirit in Provincialibus, ceteriſque, ad quos ſpectat, quoſque alloquitur. Quorum Decretorum authenticum exemplar Romæ impreſſum, eodemque anno ſibi tranſmiſſum mihi legendum & exſcribendum exhibuit *Reverendiſſimus D. Alexander ab Henn*, imperialis & exempti Monaſterii *S. Maximini*, *Ordinis S. Benedicti Abbas digniſſimus*, cujus memoria, quæ eſt in benedictione, proſtat in plurimis & maximis ſuæ Religionis & ferventis zeli monumentis; in cujus

ju-

jus etiam Monaſterio viget vita exactè communis). Inter alia etiam hæc mandantur præfatis Superioribus.

VII. Eadem S. Congregatio, Sanctitatis ſuæ authoritate committit, & in virtute S. obedientiæ præcipit præfatis Superioribus, ad quos pertinet, ut in ſupra-dictis Conventibus non collocent niſi Religioſos graves, devotos, exemplares, Regularis obſervantiæ, & puritatis Regulæ ſtudioſos, orationi præſertim ac mortificationi (ſine quibus non poteſt religioſa vita conſiſtere) addictos; quique conſentiant exactè ſervare vitam communem: *atque inde amoveant eos omnes, qui tam ſanctæ ordinationi contradicere, ſeu verbis & factis quoquo modo ſe ſe opponere audeant.*

Ut autem tam laudabilis vitæ inſtitutum, & regulari profeſſioni maximè proprium Religioſi alacriùs arripiant, omniſque excuſatio infirmioribus præcludatur, eadem S. Congregatio ſimiliter præcipit Superioribus antedictis, ut memoratis Conventibus (imploratâ etiam, ſi opus fuerit, Apoſtolicâ Authoritate) præfici omnino curent viros, non ſolùm diſciplinæ zelo, ſed etiam charitate, & morum ſuavitate præditos, compatientes, fraternitatis amatores, miſericordes, quorum regimini libenter alii ſe ſubmittant.

Studeant verò præcipuè, ut ea omnia, quæ tam ad victum & veſtitum, quàm ad reliquas vitæ neceſſitates pertinent, ſingulis Religioſis promptè ſubminiſtrentur, ac præſertim ægritudinis tempore nihil alicui deſit, quod ad ſanitatem recuperandã pertineat. Ac propterea Religioſos in iiſdem Conventibus mo-

morari non patiantur ultra eum numerum, qui ex illorũ redditibus, & conſuetis communibus, vel etiã ſingulorũ eleemoſynis, aliiſve quibuſcumq; obventionibus pariter in commune conferendis valeat commodè ſuſtentari. Eos verò, qui ſemel præfatæ obſervantiæ, & exactæ vitæ communi *libenter, ut verè Religioſos viros decet, ſeſe ſubjecerint, ut in ea laudabiliter perſeverent, nullatenus à memoratis Conventibus nolentes transferant, niſi fortè ad alia Monaſteria, ubi ſimilis obſervantia vigeat, iiſque pariter de omnibus ad vitam neceſſariis poſſit commodè provideri.*

Sciant verò Superiores prædicti, eos, qui præfata omnia ſedulò, ut par eſt, adimplere curaverint, ſpecialem à Sanctitate Sua, & Sede Apoſtolica *inituros gratiam & protectionem, atque, in iis præcipuè quæ ad antedictam obſervantiam ſtabiliendam pertinent, favorem omnem & auxilium experturos: qui verò è contra negligentes, aut (quod abſit) contumaces fuerint reperti, gravibus pœnis pro modo culpæ, & etiam privationis officiorum, ac perpetuæ inhabilitatis ad ea, aut alia in poſterum obtinenda puniendos fore. Præfata autem obſervantia nihilominus ſtabilienda per alios Superiores, vel per Commiſſarios Apoſtolicos, ubi opus fuerit, etiam extra Religionem aſſumendos à* S. Sede *efficaciter providendum; omnemque interim, ubi eadem obſervantia non vigebit, recipiendi Novitios licentiam denegandam.* Hucuſque tenor Decret. S. Congreg. pro Conv. intra Fines Italiæ &c.

VIII. Singularem charitatem in Superioribus requiſitam à S. Congreg. Emm. DD. Cardinaliũ, nervosè

jus etiam Monaſterio viget vita exactè communis). Inter alia etiam hæc mandantur præfatis Superioribus.

VII. Eadem S. Congregatio, Sanctitatis ſuæ authoritate committit, & in virtute S. obedientiæ præcipit præfatis Superioribus, ad quos pertinet, ut in ſupra-dictis Conventibus non collocent niſi Religioſos graves, devotos, exemplares, Regularis obſervantiæ, & puritatis Regulæ ſtudioſos, orationi præſertim ac mortificationi (ſine quibus non poteſt religioſa vita conſiſtere) addictos; quique conſentiant exactè ſervare vitam communem: *atque inde amoveant eos omnes, qui tam ſanctæ ordinationi contradicere, ſeu verbis & factis quoquo modo ſe ſe opponere audeant.*

Ut autem tam laudabilis vitæ inſtitutum, & regulari profeſſioni maximè proprium Religioſi alacriùs arripiant, omniſque excuſatio infirmioribus præcludatur, eadem S. Congregatio ſimiliter præcipit Superioribus antedictis, ut memoratis Conventibus (imploratâ etiam, ſi opus fuerit, Apoſtolica Authoritate) præfici omnino curent viros, non ſolùm diſciplinæ zelo, ſed etiam charitate, & morum ſuavitate præditos, compatientes, fraternitatis amatores, miſericordes, quorum regimini libenter alii ſe ſubmittant.

Studeant verò præcipuè, ut ea omnia, quæ tam ad victum & veſtitum, quàm ad reliquas vitæ neceſſitates pertinent, ſingulis Religioſis promptè ſubminiſtrentur, ac præſertim ægritudinis tempore nihil alicui deſit, quod ad ſanitatem recuperandã pertineat. Ac propterea Religioſos in iiſdem Conventibus mo-

morari non patiantur ultra eum numerum, qui ex illorũ redditibus, & conſuetis communibus, vel etiã ſingulorũ eleemoſynis, aliiſve quibuſcumq; obventionibus pariter in commune conferendis valeat commodè ſuſtentari. Eos verò, qui ſemel præfatæ obſervantiæ, & exactæ vitæ communi *libenter, ut verè Religioſos viros decet, ſeſe ſubjecerint, ut in ea laudabiliter perſeverent, nullatenus à memoratis Conventibus nolentes transferant, niſi fortè ad alia Monaſteria, ubi ſimilis obſervantia vigeat, iiſque pariter de omnibus ad vitam neceſſariis poſſit commodè provideri.*

Sciant verò Superiores prædicti, eos, qui præfata omnia ſedulò, ut par eſt, adimplere curaverint, ſpecialem à Sanctitate Sua, & Sede Apoſtolica *inituros gratiam & protectionem, atque, in iis præcipuè quæ ad antedictam obſervantiam ſtabiliendam pertinent, favorem omnem & auxilium experturos: qui verò è contra negligentes, aut (quod abſit) contumaces fuerint reperti, gravibus pœnis pro modo culpæ, & etiam privationis officiorum, ac perpetuæ inhabilitatis ad ea, aut alia in poſterum obtinenda puniendos fore. Præfatæ autem obſervantiæ nihilominus ſtabiliendæ per alios Superiores, vel per Commiſſarios Apoſtolicos, ubi opus fuerit, etiam extra Religionem aſſumendos à* S. Sede *efficaciter providendum; omnemque interim, ubi eadem obſervantia non vigebit, recipiendi Novitios licentiam denegandam.* Hucuſque tenor Decret. S. Congreg. pro Conv. intra Fines Italiæ &c.

VIII. Singularem charitatem in Superioribus requiſitam à S. Congreg. Emm. DD. Cardinaliũ, nervosè

nevosè admodum inculcat *S. Bern.* ſerm. 76. cant. dum inquit: *Non otioſè toties repetitum eſt Joan.20. Petre amas me, in commiſſione ovium. Et ego quidem id ſignificatum perinde puto, ac ſi illi dixiſſet Jeſus: niſi teſtimonium tibi perhibente conſcientia, quòd me ames, & valde, perfectèque ames, hoc eſt, plùs quàm tua, plùs quàm tuos, plùs quàm & te, ut hujus meæ petitionis numerus impleatur, nequaquam ſuſcipias curam hanc, nec te intromittas de ovibus meis, pro quibus ſanguis utique meus effuſus eſt. Terribilis ſermo, & qui poſſit etiam impavida quorumvis tyrannorum corda concutere. Propterea attendite vobis, quicumque opus miniſterii hujus ſortiti eſtis: attendite, inquam, vobis, & pretioſo depoſito, quod vobis concreditum eſt. Civitas eſt, vigilate ad cuſtodiam, concordiamque: Sponſa eſt, ſtudete ornatui: oves ſunt, intendite paſtui.* hæc ille.

S. Chryſoſt. inſuper ait, charitatem Prælati debere inſtar Saulis (*qui ab humero & ſurſum fuit altior univerſo populo.*) excedere præſtantiâ charitatem aliorum. Licèt non in omnibus inveniatur, imò fortè in paucis, prout deplorat *S. Gregor.* in c. 10. l. 1. Reg. *Plerumque enim culmen Prælationis accipiunt, qui in charitate Dei & proximi perfecti non ſunt.* h. i.

Hanc charitatem ſi perfectam habuerit, perfectè officium ſuum exequetur; *Superiorum autem officium eſt, ſubditos ritè continere in officiis ſuis*; ut ait Rodericius. Attamen dicta charitas non ſit blanda, nec effeminata, ſed matura, quæ rigorem lenitate temperet: nam, ut *S. Proſper* ait:

leniter

Digitized by Google

leniter caſtigatus exhibet reverentiam caſtiganti: aſperitate autem nimia increpationis offenſus, nec increpationem recipit, nec ſalutem. Et S. *Gregor.* l. 19. moral. *Regat diſciplinæ vigor manſuetudinem, & manſuetudo ornet vigorem; & ſic alterum commendetur ex altero, ut nec vigor ſit rigidus, nec manſuetudo diſſoluta.* h. i.

CAPUT IX.

De ſtudio Orationis, amando à Superiore Regulari, pro ſpiritali profectu ſuorum ſubditorum.

I. NB. QVoniam (ut ait *Dionyſ. Cartuſ.* a. 21. de reformat. Clauſtral.) *ſine auxilio gratiæ Dei nil meritoriè agere poſſumus, immo nec cogitare; quò major res eſt reformatio communitatis, eò ampliùs dependet à Deo, & tantò plùs neceſſarium eſt ſpeciale ſubſidium directionis, & cooperationis Spiritus S.* Hinc maximè intendat orationi diu, noctuque, ut mediante illâ ùt fiſtulâ ſeu canali, deſuper exſpectet cæleſtis gratiæ irrigationem pro ſuo, ſuorumque ſubditorum cordibus, & potiſſimum per orationis devotam & humilem inſtantiam confidat in divino præſidio, conſilio, & auxilio: *Nam ſine me nihil poteſtis facere.* Joan. 15. 5. Quid juvat plantare, rigare, clamare, ſudare, *niſi incrementum det Deus*? 1. Cor. 3. *Fruſtra vox mea ad aures veſtras loquitur, niſi cor intùs à Deo tangatur,* ait *S. Gregor.* Proinde, ad imitationem *S. P. N. Franciſci* (c. 10. vitæ) *Sit &*

contemplanti oratio ſolatium ; ſit & operanti præſidium. Hic Seraphicus noſter Fundator *orationis gratiam viro religioſo* (maximè Superiori) *deſiderandam ſuper omnia firmiter aſſerebat.* h. i.

II. Studium autem orationis , ſeu devotionis ad Deum ideo permaximè neceſſarium eſt Superiori Regulari , quia (ut inquit *Doctor Seraphicus* in Ala 6ta) *Per ipſum zelus juſtitiæ accenditur, pietas compaſſionis infunditur , patientia roboratur , exemplum bonum conditur , diſcretio clarificatur : ipſaque devotio ad Deum eſt unctio Spiritus , docens de omnibus quæ expediunt ſaluti.* h. i. Pergit Ic.

III. *Eſt enim Prælatus mediator inter Deum & ſubditos, ut , ſicut negotium Dei gerit apud illos , docendo , corrigendo , ſurſum agendo ; ita etiam negotia eorum ſtudeat apud Deum fideliter promovere, placando , gratiam impetrando , & conſervando à malo. Deuter. 5. Ego ſequeſter & medius fui inter Deum & vos.-- Quòd ſi Prælatus præpeditur variis curarum diſtractionibus , ſpeciali devotioni ſæpiùs intendere ; ſaltem interdum opportunè videl. quaſi furtim & raptim ad orationis ſtudium ſe conferet , ne omnino refrigeſcat, ne in diſſuetudinē orandi veniat, ne Deo alienus efficiatur, ne gratia divinæ propitiationis ei quaſi inſenſibiliter ſubtrahatur. Unde Moyſes cùm per populi negotia exteriùs vocaretur, crebrò in tabernaculū fœderis ad Dominū recurrit, familiare ipſius colloquiū ibi expetens , quô intrinſecùs in ſpiritu reficeretur. Dominus quoque diebus prædicans turbis, noctibus in orationibus ſolùm pernoctavit.* h. i. Pergit ulteriùs.

IV. *Et licèt parva detur mora Prælato orandi ;*

tamen,

tamen, quia pro aliis debet ex officio orare, datur ei quandoque propter alios copioſior orandi gratia; ut, quibus prodeſt agendo, poſſit etiam orando prodeſſe. Tantùm non negligat quærere, nec abjiciat, cùm offertur, ne ex merito ingratitudinis ab eo gratia elongetur. Aſſidua devotio ſemper ei debet adeſſe, ſicut & quibuslibet proficere volentibus in religionis virtute---uti & continuum ſtudium Deo placendi in omni actione vel locutione, ut ſemper quaſi in ejus præſentia caveat, unde ei diſpliceat, & doleat ſi fortè fecerit, & ſtudeat, in quo & qualiter ei poſſit magis placere. 2. Cor. 5. Contendimus ſive abſentes, ſive præſentes placere illi. h. i. Inſuper requirit Doctor Seraphicus; ut

V. *Omnia agenda oratione ſaltem mentali præveniat: ad omnes eventus oratione ſe præmuniat: omnia beneficia gratiarum actione proſequatur, ac laude divina. Agenda petat à Domino ſibi ſalubriter inſpirari, eventum dirigi ad ſalutis profectum, beneficia augeri & conſervari. Sicut enim nauta prævidens tempeſtatem feſtinat ſæpiùs ingredi portum ſecurum; ita Religioſus* (maximè Superior) *ad orationis portum continuè confugiat, ubi omnes periculorum colliſiones evadat: & in omnibus agendis ſemper plus orationi fidat, quàm propriæ induſtriæ vel labori. 2. Paral. 20. 12. Cùm ignoramus, quid agere debeamus, hoc ſolùm habemus reſidui, ut ad te oculos noſtros dirigamus, videl. in oratione.* Subdit S. Doctor: *Licèt autem omnes qui præſunt animabus, has virtutes non poſſint omnes æqualiter habere; tamen omnino neceſſarium eſt eis aliquatenus non carere, tam pro fructu ædificationis*

illorum, quibus præſunt, quàm propriæ ſalutis profectu. h. 1. Tandem concludit.

VI. *Quilibet etiam Religioſus, qui ſeipſum habet regere, & de ſui ipſius regimine rationem Deo eſt redditurus in extremo examine, his pennis & alis, quantum ſibimet indiget, debet adornari, & in ſuperna ſublevari, ut ſit 1. fervens in juſtitia, 2. compatiens proximis propter Deum, 3. patiens in adverſis, 4. bono exemplo alios ædificans, 5. circumſpectus in omnibus, & 6. ſuper omnia Deo per orationis ſtudium familiariter adhærens; qui eum in omnibus protegat, dirigat, & promoveat, & tandem ad cæleſtia evolare faciat.* Amen. Hucuſque Seraphicus Doctor.

VII. Aliorum quoque orationibus non intermittat inceptum negotium communis ſalutis, Deique cauſam recommendare: precatores imploret Eccleſiæ filios, ait *S. Ambroſius*: *Impoſſibile autem eſt, multorum preces non exaudiri*; ut ait *S. Hieron.* Ad exemplum itaque *S. P. N. Franciſci* (c. 12. vitæ) aliorum pro ſe precees expoſcat, de quo *S. Bonav.* lc. *Fidelis revera famulus & miniſter Chriſti Franciſcus, ut cuncta fideliter & perfectè perageret, illis potiſſimè virtutum exercitiis intendebat, quæ, ſacro dictante Spiritu, Deo ſuo magis placere cognoverat. Qua de re contigit illum in magnam dubitationis cujuſdam agoniam incidere: quā multis diebus ab oratione rediens terminandam fratribus ſibi familiaribus proponebat. Quid, inquit, Fratres conſulitis? quid laudatis? --- Miſit quoque ad Fr. Silveſtrum, qui tunc in monte ſupra Aſſiſium jugiter orationi vacabat, ut divinum ſuper*

per dubitatione hujuſmodi reſponſum perquireret.-- Hoc ipſum demandavit Sacræ Virgini Claræ, ut per aliquam puriorem & ſimpliciorem NB. *de virginibus, ſub ipſius diſciplina degentibus, & ipſa cum Sororibus aliis orans, ſuper hoc exquireret Domini voluntatem.* h. i.

VIII. Hoc orationis ſtudium pro ſalute ovium ſibi concreditarum & exercuit, & docuit *D. Bern.* epiſt. 201. ad Balduinum Abbatem Reatini Monaſterii. *In his duobus mandatis, verbi ſcil. atque exempli, ſummam tui officii ad conſcientiæ ſecuritatem pendere intellige. Tu tamen ſi ſapis, junge & tertium, ſtudium videl. orationis, ad complementum utique trinæ illius repetitionis in Evangelio de paſcendis ovibus. (Joan. 21. Petre amas me? paſce oves meas) in hoc noveris illius trinitatis Sacramentum in nullo fruſtratum à te, ſi paſcas verbo, ſi paſcas exemplo, paſcas & ſanctarum fructu orationum: manent itaque tria hæc, verbum, exemplum, oratio: major autem his eſt oratio. Nam etſi vocis virtus ſit opus: & operi tamen, & voci gratiam, efficaciamque promeretur oratio.* h. i.

* * *
* *
*

CAPUT X.

De eadem Orationis frequentatione pro ſalute ſubditorum.

I. *S. Papa Gregorius* jubet Prælato Regulari, ut imitetur exemplum S. Job, qui, cùm eſſet vir ſimplex, rectus, timens Deum, ac recedens à malo; in hoc primò animi ſui rectitudinem, Deique timorem ſincerum legitur oſtendiſſe, quòd pro filiis & filiabus convivantibus ipſe pientiſſimè paterno amore ſolicitus oraverit manens ſobrius, holocauſtumque conſurgens diluculò obtulerit, ut expiaret peccata prolis inconſideratæ. Jubet quoque *S. P. N. Franciſcus*, ut Miniſtri diluculò offerant S. Miſſæ Sacrificium pro Fratribus & ſubditis ſuis, ut poſtea ſint expeditiores pro ſupportando onere ſui miniſterii, & audiendis cauſis Fratrum &c.

II. Oportet autem eum orare priùs pro ſuis, deinde pro ſuorum delictis & neceſſitatibus, juxta monitum Apoſtoli Hebr. 7. 27. Et in hoc ſequetur exemplum Chriſti Domini, qui Joan. 17. 1. priùs oravit pro ſe, deinde pro diſcipulis, dicens: *Pater, venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius clarificet te.* & v. 11. *Pater ſancte, ſerva eos in nomine tuo, quos dediſti mihi, ut ſint unum, ſicut & nos.* Qua in oratione (ut *Angelicus Doctor* advertit) Deus-Orator & Magiſter ſummus aliud non ſpectabat, quàm ut Capitibus atque Prælatis exactiorem curam imprimeret, ſe, ſibi-

ſibique commiſſos per orationem commendandi Altiſſimo. *Nulla enim*, ait, *neceſſitas inerat ſibi orandi, qui ſimul cum Patre exaudit : inſtruxit autem nos in hoc & verbo, & facto.* h. i. Immo in oratione Chriſti pro ſibi ſervientibus aliquid amplius advertit *S. Bonav.* ſerm. 2. de Epiph. ſcil. *quando oravit pro ſe, oravit ſub conditione : Pater, ſi poſsibile eſt, tranſeat à me calix iſte : verumtamen non ſicut ego volo &c. ſed orans pro nobis, dicit abſolutè : volo, ut ubi ſum ego, & illi ſint mecum, Joan. 17. hoc argumentum eſt magni amoris.* h. i.

III. Jurat *D. Paulus* Magiſter gentium, Romanis ſcribens, ſe inter alias ſuæ curæ commiſſas functiones, maximè orationem pro ſuis adhibuiſſe. *Teſtis enim mihi eſt Deus, inquit, cui ſervio in ſpiritu meo, in Evangelio Filii ejus, quòd ſine intermiſſione memoriam veſtri facio ſemper in orationibus meis.* Rom. 1. 9.

IV. Cit. *Alfonſus à Jeſu Maria* in ſuo ſpirituali Conſiliario Prælatorum diſc. 1. conſil. 2. orationem mutuam à Prælatis & ſubditis expoſcit, non ſine pondere cauſæ, dum inquit: *Ut autem Prælatus, qui ſui, & ſuorum progreſſûs non incurioſus, ſed ſtudioſus vult eſſe, majoreſque ſuis rogatibus vires adjungere, debet non rarò à ſuis ſubditis ſuffragia precum expetere, ut hac fideli & mutua, qua unus pro altero Deum exorat, ſervata reſponſione, porrigat Præſul ſubditis manum, ut eos à periculis eximat, operamque ſuam ſufficiat, quâ ad ſan-*

CAPUT X.

De eadem Orationis frequentatione pro ſalute ſubditorum.

I. *S. Papa Gregorius* jubet Prælato Regulari, ut imitetur exemplum S. Job, qui, cùm eſſet vir ſimplex, rectus, timens Deum, ac recedens à malo; in hoc primò animi ſui rectitudinem, Deique timorem ſincerum legitur oſtendiſſe, quòd pro filiis & filiabus convivantibus ipſe pientiſſimè paterno amore ſolicitus oraverit manens ſobrius, holocauſtumque conſurgens diluculò obtulerit, ut expiaret peccata prolis inconſideratæ. Jubet quoque *S. P. N. Franciſcus*, ut Miniſtri diluculò offerant S. Miſſæ Sacrificium pro Fratribus & ſubditis ſuis, ut poſtea ſint expeditiores pro ſupportando onere ſui miniſterii, & audiendis cauſis Fratrum &c.

II. Oportet autem eum orare priùs pro ſuis, deinde pro ſuorum delictis & neceſſitatibus, juxta monitum Apoſtoli Hebr. 7. 27. Et in hoc ſequetur exemplum Chriſti Domini, qui Joan. 17. 1. priùs oravit pro ſe, deinde pro diſcipulis, dicens: *Pater, venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius clarificet te.* & v. 11. *Pater ſancte, ſerva eos in nomine tuo, quos dediſti mihi, ut ſint unum, ſicut & nos.* Qua in oratione (ut *Angelicus Doctor* advertit) Deus-Orator & Magiſter ſummus aliud non ſpectabat, quàm ut Capitibus atque Prælatis exactiorem curam imprimeret, ſe, ſibi-

ſibique commiſſos per orationem commendandi Altiſſimo. *Nulla enim*, ait, *neceſſitas inerat ſibi orandi, qui ſimul cum Patre exaudit : inſtruxit autem nos in hoc & verbo, & facto*. h. i. Immo in oratione Chriſti pro ſibi ſervientibus aliquid amplius advertit *S. Bonav.* ſerm. 2. de Epiph. ſcil. *quando oravit pro ſe, oravit ſub conditione : Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix iſte : verumtamen non ſicut ego volo &c. ſed orans pro nobis, dicit abſolutè : volo, ut ubi ſum ego, & illi ſint mecum, Joan. 17. hoc argumentum eſt magni amoris.* h. i.

III. Jurat *D. Paulus* Magiſter gentium, Romanis ſcribens, ſe inter alias ſuæ curæ commiſſas functiones, maximè orationem pro ſuis adhibuiſſe. *Teſtis enim mihi eſt Deus, inquit, cui ſervio in ſpiritu meo, in Evangelio Filii ejus, quòd ſine intermiſſione memoriam veſtri facio ſemper in orationibus meis.* Rom. 1. 9.

IV. Cit. *Alfonſus à Jeſu Maria* in ſuo ſpiritali Conſiliario Prælatorum diſc. 1. conſil. 2. orationem mutuam à Prælatis & ſubditis expoſcit, non ſine pondere cauſæ, dum inquit: *Ut autem Prælatus, qui ſui, & ſuorum progreſſûs non incurioſus, ſed ſtudioſus vult eſſe, majoreſque ſuis rogatibus vires adjungere, debet non rarò à ſuis ſubditis ſuffragia precum expetere, ut hac fideli & mutua, qua unus pro altero Deum exorat, ſervata reſponſione, porrigat Præſul ſubditis manum, ut eos à periculis eximat, operamque ſuam ſufficiat, quâ ad ſan-*

ctimoniam provehantur. Ejus verò parentes imperio, orationibus ſuis obtinere conentur Prælato ad grave ſuſtinendum, ne ſuccumbat, gubernii pondus. De hac mutua opis inter Superiorem & ſubditos collatione facit mentionem D. Gregorius lib. 1. regiſt. epiſt. 24. ad finem. Dum enim nos vobis per orationis opem conjungimur, quaſi ambulantes per lubricum viciſſim nobis manum tenemus; fitque ex magna proviſione charitatis, ut eò ſingulorum robuſtiùs pes figatur, quo in alterum alter innititur. *h. i. Idem lib. 31. moral. cap. 7. in fine*: quiſquis pro aliis intercedere nititur, ſibi potius ex ipſa charitate ſuffragatur. *h. i. per hoc inſinuat, quòd, qui ex officio vel promiſſo orat pro alio, ob præſtitam charitatem mereatur, ùt oratio facta pro ſe nervoſior, & impetratu fructuoſior evadat apud Deum Altiſſimum.*

V. Idem cit. Author in verba Domini Dei Exodi 32. 10. *Dimitte me, ut iraſcatur furor meus contra eos, & deleam eos*, ait, Moyſen per ſuam vehementem & inſtantem orationem pro peccatrice gente, quaſi retinuiſſe & impediviſſe manum Dei ultricem. Et ſuper illa verba Num. 16. 21. *Locutuſque Dominus ad Moyſen & Aaron ait: Separamini de medio congregationis hujus, ùt eos repentè diſperdam*, notat, Deum quaſi detineri à duobus his juſtis precatoribus, ne vindictam ſumere inimpeditè valeat. Et *S. Hieron.* in cap. 13. Ezech. *Cùm dicitur, dimitte me, oſtenditur, quòd tenendi habeat poteſtatem.* Apud eumdem Prophetam lc. Deus exprobrat

exprobrat ſegnibus Prælatis, dicens: *Non aſcendiſtis ex adverſo , neque oppoſuiſtis murum pro domo Iſrael.*

Ex hucuſque dictis omnibus hanc concluſionem vel principium pro ſe reſervabit Superior Regularis, quòd, ſi quippiam fructificare intendat Religioni, & animarum ſaluti, plus confidere debeat in oratione confidentiali ad Deum, quàm in privato ingenio, vel viribus ſuis. Interim quò magis replebitur virtutibus, eò majorem confidentiam habebit ad Deum, & animoſior erit ad cauſam Dei propugnandum: ad quod Deus illi vires addet.

VI. *Harum virtutum compendium* ſuggeſſit *B. V. M. S. Birgittæ* revelat. 76. deſcribens virtutes alicujus Regis ſeu Ducis, dicens: *Ille quippe eſt Rex* (tu intellige, Superior quilibet Regularis) *qui in moribus ſuis eſt ſicut Iob, in humilitate ſicut David, in zelo legis ut Phinees, ut Moyſes in manſuetudine & longanimitate. Ille quoque eſt Dux, qui Regis exercitum regit, & informat ad prælia, qui fiduciam habet in Deo, & timorem ut Joſue; qui utilitatem Domini ſui plus quærit, quàm propriam, ut Joab; qui zelum legis & commodum proximorum diligit, ut Judas Macchabæus. Talis Dux ſimilis eſt unicorni, qui acutum habet cornu in fronte, & ſub cornu lapidem pretioſum. Quid autem eſt cornu Ducis, niſi cor virile, quô pugnandum eſt fortiter? Lapis verò ſub cornu Ducis eſt charitas divina, quæ jugiter in corde manens, reddit eum ad omnia agilem, & invictum.* h. i.

VII. *S. Bonav.* ſolicitè admonet Prælatos Regulares, ut, ſi aliquem fructum in ſe & ſubditis ſuis facere deſiderent, ſint ſingulariter amici orationis, & maximè internæ devotionis (quod idipſum in iiſdem requiſivit, & quàm maximè deſideravit *S. P. N. Franciſcus*. Audi Seraphici Doctoris verba cor penetrantia, in ala prima c. 3. *Cavenda eſt perturbatio ſtudii devotionis, ex qua fulcitur omnis vera Religio, & omne virtutis exercitium impinguatur. Arida eſt omnis Religio, quæ non oleo iſto ſaginatur. Inſtabilis eſt bonorum operum ſtructura, quæ devotæ orationis frequentia non compaginatur, ſicut paries lapidum ſine cœmento. In omni Religione ubi devotionis fervor tepuerit, etiam aliarum virtutum machina incipit deficere, & propinquare ruinæ.* h. i.

VIII. Idem *S. Bonav.* in vita *S. P. N. Franciſci* c. 8. §. 2. ſcribit: quòd *anxio ſpiritu miſericordem Patrem precaretur pro filiis*, inſtar piæ matris, parturientis, & ſolicitè curantis, ut pareretur Chriſtus in ipſis. Interim efficacem *oratorem te puta, ſi tibi ipſi, quod oportet, perſuaſeris.* Seneca in proverb.

* * * * *

CA-

CAPUT XI.

De ſolicitè evitandis & curandis omnibus, quæ Religioſæ paupertati quomodolibet obeſſe, & contrariari poſſunt.

I. QUoniam Religioſi omnes ſe profitentur præ Chriſtianis omnibus, ſinceriores & veriores Chriſti imitatores (juxta quod ajebat *S. Bonav.* ſuprà citatus, *Officium Rectoris animarum eſſe, facere omnes ſibi ſubditos Chriſti-formes, quantum potuerit.*) Hinc, quoniam amor paupertatis ſingulariter in Chriſto eluxit, (prout paucis ait *S. Bonav.* ſerm. 2. Epiphan. *Vide, & quare diligenter, ubi natus eſt, ut ames paupertatem: ibi enim in diverſorio Dominus pauper fuit, omnino pauper in omnibus, ut patet in Evangelio.*) ad hujus exactam obſervantiam ſe, ſuoſque Religioſos inducet, utpote ad quam voto ſe voluntariè obligârunt. Pro quo facient ſequentia motiva ab *Alfonſo Rodericio* p.3. Tr.3. exercitiorum ſpiritalium adnotata.

II. Ad voluntariæ paupertatis ingentem commendationem facit, quòd Salvator noſter ab ea primam auſpicatus fuerit lectionem de cathedra præſepii, poſtmodum quoque ab eadem ſermonem in monte de beatitudinibus. Hanc eamdem ut profundiùs mentibus noſtris imprimeret, magiſque nobis commendaret, è cathedra crucis prælegit, utpote in qua mortuus eſt totus nudus, & in tanta paupertate, ut etiam, quò jam defun-

defunctus ſepeliri poſſet, ſindonem cui involveretur, collatitia neceſſe fuerit pecunia coëmere, & ſepulchri locum accipere commodatum. Quale autem vitæ principium & finis fuit, talis & fuit reliqua illius ſeries: quia ne denarium quidem habuit, ad tributum, quod petebatur, ſolvendum; uti nec domum, in quam poſt ſuſceptos labores ſe reciperet, & ubi Paſcha cum diſcipulis ſuis manducaret: quia omnia ei commodato dari debebant. Cauſa hujus tam ſedulò cultæ paupertatis fuit, quod mundi Redemptor in perfectionis evangelicæ fundamentum ponere volebat. (*Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, &c.*) Hinc eam & voce, & exemplo ipſe ſuo ita confirmare, aſſerere, & conſtabilire voluit: ſciens ùt bonus Architectus, quòd, quanto altius ſuperædificandum eſſet Eccleſiæ Catholicæ miraculum, tantò profundius oportere fodere & ponere fundamentum. Et idcirco etiam videre eſt, quòd iſthoc paupertatis fundamentum Eccleſiæ Chriſtianæ jam inde ab ejus exordio in uſum & conſuetudinem cœpit induci; ſicut in Actis Apoſtolorum legimus c. 4. neque enim inter fideles tunc locum habebat *meum* aut *tuum*; ſed omnia erant illis communia, ſeu in communi. Et notat *S. Hieron.* epiſt. ad Demetriadem, ideo fideles primos pretium agrorum, domorum, poſſeſſionumque venditorum ante pedes Apoſtolorum ponere fuiſſe ſolitos, *ut oſtenderent pecunias eſſe calcandas*, contemnendas, & ſub pedibus proterendas: Quinimmo *SS. Cyprianus, Baſilius, Hieronymus*, & alii docent, fide-

fideles tunc paſſim paupertatis votum facere conſueviſſe; inſuper in *communitatem perfectam* omnia reſignaſſe & tranſtuliſſe, *meum* ac *tuum* neſciviſſe. De quo *S. Ambroſ.* l. 1. offic. c. 25. *Si juſtus eſſe cupis, habeto communia pro tuis, & tua pro communibus.* h. i. Si cupis eſſe virtuoſus, ama paupertatem; nam optima virtutum nutrix eſt paupertas, ajebat *Petrarcha* l. 1. Dial.

III. Super illa verba Chriſti Luc. 14. *Quis Rex iturus committere bellum, &c. Rodericus* inquit: *Sicut ad bellum gerendum numeroſus exercitus, ad ædificandum magna pecuniæ vis requiritur; ita ad ædificium & militiam ſpiritalem ſuæ Eccleſiæ, ante omnia paupertatem, & omnium rerum mundanarum deſpoliationem deſiderari ſignificat.* h. i. Et *S. Auguſt.* in illa verba Chriſti Ic. *Quis ex vobis volens turrim ædificare, &c.* ait, per turris hujus evangelicæ conſtructionem vitæ Chriſtianæ perfectionem deſignari; ſumptus verò & pecunias ad ædificationem ejus requiſitas eſſe, ut quis rebus omnibus terrenis renunciet. Hoc enim ſi fecerit, liberior, magisque expeditus eſt ad Deo ſerviendum, & à dæmonis hoſtis ſui inſidiis & inſultu ſecurior, eò quod minus habeat eorum, per quæ oppugnari, & impeti valeat.

IV. Quærit *S. Chryſoſt.* quid in cauſa ſit, cur in primitiva Eccleſia tanta primorum Chriſtianorum eſſet pietas & fervor charitatis, modernorum autem tantus tepor & remiſſio? Cauſam eſſe dicit, quòd tunc cum diabolo pugnaturi, nudi in arenam deſcenderent, ab omnibus ſe rebus, bonis, & facultatibus, ex quarum appetentia pleræ-

que

que lites & diſſenſiones oriuntur, denudando: modò autem prodeunt concupiſcentiâ beneficiorum, poſſeſſionum, & bonorum intricati, quæ illis magno obſtaculo ſunt in ſtudio & curſu charitatis. Hinc & *S. Ambroſ.* inquit: *ut rerum facultates inſtrumenta ſunt omnium vitiorum*, (occaſionativè ſaltem) *ſic harum abnegatio generatrix eſt nutrixque omnium virtutum.* Et *S. Gregor. Paupertas*, inquit, *bonis mentibus ſolet eſſe cuſtodia humilitatis.* h.i.

V. *S. Ignatius* p. 3. conſtit. c. 1. §. 25. & Reg. 24. Summar. dum jubet: *diligant omnes paupertatem ut matrem*, ideo *matrem* nominat, quia illa ceu bona & vera mater, explicat *Rodericius*, ceteras virtutes in animabus progignit, nutrit, conſervat; ipſa quoque eſt, quæ diſciplinam religioſam ſartam tectamque conſervat. Hinc etiam videmus (ait idem) Ordines, qui à primæva paupertate deſciverunt, à Religionis etiam integritate defeciſſe, & eſſe ceu filios matri diſſimiles ac degeneres. Alii contrà, qui ſanctam hanc paupertatem velut matrem chariſſimam, nonquomodocumque vel qualicumque & vulgari quodam amore, ſed intenſo, tenero, reverentiali, & appretiativo proſecuti ſunt, Ordinis ſui ſplendorem mirificè, & longiſſimis temporibus conſervârunt. Inter quos re vera eximius fuit *Seraphicus ille vir S. Franciſcus*, qui *paupertatem Dominam ſuam* appellare ſolebat (c. 7. vitæ). Et in Regula Monialium *S. Claræ* ſic loquitur: *Obligamur ad Dominam noſtram ſanctiſſimam paupertatem.* Quoniam paupertatis amore & cultu homo ad dominium quoddam

om-

omnium rerum, & ſubjectionem ſub pedibus ſuis extollitur. *Hucuſque Rodericius.*

VI. Paupertas ſunt veræ divitiæ Religioſorum. *Eſt quaſi dives, cùm nihil habeat, & eſt quaſi pauper, cùm in multis divitiis ſit.* Prov.13.7. *Socrates* eum Diis eſſe ſimillimum dicere ſolebat, qui quàm pauciſſimis egeret, cùm Dii nullius egeant rei. Atque hic ipſe per forum tranſiens, tantamque rerum venalium multitudinem videns dicere ſolitus fertur: *quàm multis rebus ego non egeo!* ſed imperita multitudo, avari quoque ac cupidi, cùm tantam rerum abundantiam contuentur, gemunt, ac dicunt, *quàm multa mihi deſunt!*

NB. Ex huculque dictis ſat liquet, quantum bonum ſit religioſa voluntariaque paupertas: Proinde de illa inviolata conſervanda, ſeu reſtituenda, & contrariis ei abuſibus & corruptelis abolendis Prælati Regulares ſolicitâ curâ gerere debent, & majorem, quàm pro temporalibus Monaſterii divitiis ampliandis. Sed eheu juſtiùs plangeret hodiedum *Caſſianus* coll. 4. c. 21. quàm ſuo tempore planxit, dum dixit:

VII. Neſcio, qualiter rem ridiculam, quæ in Religioſis quibusdam uſu venit, exponam: quòd, poſtquam facultates omnes & divitias, quas in mundo habebant, generosè dimiſerunt, tanta tamen in Religione erga reculas & minutias contemptibiles ſolicitudine & ſtudio ferantur, ac ſupervacaneas & impertinentes commoditates tam affatim conſectentur, ut harum cura nonnumquam priſtinarum omnium facultatum ſuperet paſſionem. --- *Et non abſcidiſſe, ſed immutaſſe ſe probant*

probant priſtinam paſſionem. Et *Marcus* Abbas in Biblioth. Patrum: *Avaritiæ vitium in materia abjectiſſima nutrimus: non cumulamus aurum vel argentum, ſed res viliſſimas congerimus. Principatus & dignitates non accipimus, ſed omni ratione laudem & gloriam hominum aucupamur. Miſerabiliores ergo & reprehenſione digniores ſumus, quàm mundani.* h. i. Tales pueriles Religioſi certè ùt pueri ſunt æſtimandi, ac tractandi, qui tam pueriliter ab affectibus ſuis trahuntur, & vellicantur. Ab illis nullus ſolidus in perfectione profectus ſperandus: nondum perfectè ablactati ſunt ab uberibus mundi, & jocalitatibus ſæculi. Irridet meritò tales Religioſos diabolus, cùm quibus ſic ridiculè ludit mundus. De talibus ultrà diſcurrit in eorum perſona

VIII. *Rodericius* lc. dum inquit: ad primam pueritiam redimus: grandeſcere deberemus, & adoleſcere, ac cum Apoſtolo in virum perfectum quotidie creſcere: & contrà facimus, dum è viris (quales eramus, dum Religionem primùm intraremus, omnia, quæ mundi ſunt, relinquentes, & viriliter omnia tranſcendentes) denuò pueri facti ſumus, ad inanias & pueriles ineptias animum traducentes. Atque uti puer, dum pomum illi, ſimiliaque infantilia auferuntur, quamprimùm lacrymatur: ita illi, dum recula, ergà quam afficiebantur, carere coguntur, vel denegantur illis petita, ſtatim turbantur & tentantur. Hoc eſt, quod *Caſſianus* ex una parte riſu, ex altera verò magna commiſeratione & compaſſione dignum ait: quòd nimirum Vir gravis & religio-

ſus,

ſus, cui animus fuit & mundum, & quidquid in eo erat, dimittendi, uſque eò ſe rebus inferioribus, vilibus & minutis ſubmittat, ut ſe turbet & inquietet, (uti turbari ſolet puer, ſi pomum illi negetur) ſi nugæ aliquæ pueriles & ineptiæ ab eo auferantur. *h. i.*

IX. *S. Hieronymus* cùm inter ſuos Religioſos ſuperfluas inanias reperiſſet, fratribus omnibus ad Capitulum convocatis, juſſit coram illis hæc *Religioſorum Idola* comburi. *Peculia* nunc quoque adhuc ſunt aliquorum *Religioſorum quaſi Idola*; quia amorem Deo ex toto corde conſecrandum, illis litant; & utinam ita dolerent de peccatis, de ſuis defectibus, imperfectionibus, ſicut dolent & altum ingemiſcunt, dum eis aufertur nummulus! utinam tanta firmitate quidam inhærerent divino amori, ſicut pecuniario lucro! & hoc Judæ ſcelus eſt prô deteſtandum, plus amaſſe argenteos, quàm Magiſtrum Deum!

S. P. N. Franciſcus dicere ſolebat veriſſimè, at gemebundè: *Spiritûs emortui ſignum eſt, curioſa & minimè neceſſaria avidè ſectari, conſervare, defendere.*

X. Cum itaque, ut ait *Rodericius* l. c. c. 14. cupido habendi, recipiendi, dandi, vehemens quædam paſſio ſit, & naturæ noſtræ ad hoc ſatis proclivi valde conformis, ac proinde hominem apprimè excæcet atque decipiat; hinc Superiores vigilantiſſimè attendant, ne hæc idola, hæc monſtra in ſuis Monaſteriis regnent, Religioſorumque animos occupent, inficiant, & à Deo vero abducant. Et quod ſatagunt exequi in aliis, in ſe-

ipſis non negligant. Et ſæpius recogitent verba *Concilii Viennenſis*, quæ citantur in ſtatutis PP. Carmel. Diſcalc. Congreg. Hiſpan. *Deus per illa non vult ſibi ſerviri, quæ ſervorum ſuorum ſtatui, & paupertatis conditioni diſſonant.* h. i. Et, ut notat *S. Bonav.* in Bibliis pauperum c. 74. *Filii Prophetarum ſub Eliſæo in magna paupertate vivebant, qui parum de pane, & inſipidum pulmentum habebant*, 4. Reg. 4. Ibidem: *Diſcipuli Chriſti pro majori parte de ſtatu paupertatis fuerunt aſſumpti.* h. i. Et c. 97. *Intereſſe voluit Jeſus pauperibus nuptiis, ubi vinum defecit: non autem interfuiſſet ſplendidis & divitibus.*

XI. Superiores quoque ſub prætextu ſublevandæ communis neceſſitatis, non obliviſcantur ſacræ paupertatis; nec temporale lucrum præponant ſpiritali animarum. De quo S. *Bern.* homil. 4. ſuper miſſus eſt. *Video & alios (quod non ſine dolore videri debet) poſt aggreſſam Chriſti militiam, rurſus ſæcularibus implicari negotiis, rurſus cupiditatibus terrenis immergi, cum magna cura erigere muros, & negligere mores: ſub prætextu quoque communis utilitatis verba vendere divitibus, & matronis ſalutationes.* h. i. Et Conſtitut. præcit. Carmel. Diſcalc. 1. p. c. 10. ita loquuntur, valde ſeriò dictam doctrinam inculcantes: *Hortamur verò in Domino, & ſæpius in viſceribus Jeſu Chriſti Superiores omnes monemus, ne terrena cæleſtibus, humana divinis præferentes, ſubditorum ſalutem, ac proinde propriam (cùm eorum rationem teneantur reddere) pro vili ac temporali lucro tot periculis exponant.* h. i.

XII.

XII. Superiores quoque, quantum fieri poteſt, ſuos ſubditos domi contineant, & occaſionem paupertatis religioſæ temerandæ ipſis præſcindant, ut ita in ſolitudine & ſilentio ſpiritalibus exercitiis vacantes, ſapere diſcant paupertatis religioſæ dulcedinem, quæ vigorem ſpiritûs tribuit amantibus, at tædium generat nauſeantibus, ac foris delectamenta carnis & ſolatiola quærentibus. Quocirca congruè ad hanc cautelam adhibendam veriſſimè dixit *Caſſiodorus* de anim. c. 18. *Multa turba vitiorum ſine certamine vincitur, quando ſolitudinis gratia ſuffragatur.*

XIII. Inſuper (ut monet *Alfonſus à Jeſu Maria* diſc. 10. conſil. 5.) *oportet, ut Prælatus ſit præditus magnâ ſpiritûs paupertate, ſibique honori ducat, ſi eam accuratè obſervet tam in expenſis communibus, quàm privatis faciendis, præſertim verò in rebus ad quotidianum ipſius uſum ſpectantibus, ſive quid impendendum ſit pro ſua perſona, ſive pro cellula.* h. i.

XIV. Ordinum Reformatores, inter alia reformationis media, ſingulariter à paupertate incipiunt. *S. Bonav.* electus in Generalem, accingens ſe gravioribus actionibus, cùm jam Religioſi cœpiſſent à Fundatoris diſciplina paululùm declinare; monendo, inſtando, caſtigando, ac operoſiùs laborando ad meliorem vitæ frugem reduxit, Religionem S. Francisci reformavit, incipiendo à ruptura *muri paupertatis*; proinde Alphabetum Religioſorum incipientium incipit à paupertate, dicens: *Ama paupertatem, ſis vilibus contentus.* Idem lit. E. in Alphab. majori:

Elige paupertatem, & ſimplicitatem: paucis ſis contentus, & non facilè murmurabis. Ibidem in lit. M. dicit: *Magnum donum Dei eſt, pauperem eſſe in hoc mundo propter Chriſtum, & infimum tenere locum.* h. i. Porrò horrenda exempla de tranſgreſſoribus voti paupertatis vide ſuprà l. 2. & infrà l. 5.

CAPUT XII.

De Communitate frequentanda, & amanda à Superiore Regulari.

I. DE hoc cit. *Alfonſus* in ſuo Conſiliario diſc. 2. conſil. 4. ita docet: Sive loci, ſive Provinciæ Rector ſit, perrarò à gubernii ſui limitibus ſe abſentet: haud enim facilè expediverim, quantum inferri poſſit damnum ab uno indiſcreto vicarium tenente locum, licèt alioquin vir bonus & probus ſit, potiſſimùm verò ſi ſit juvenis, & plus ipſi pulveris adhuc ſcholaſtici, quàm experientiæ adhæreſcat: proprio ſiquidem abſente Superiore, plerumque aliquid domi ex defectu plenæ auctoritatis interturbatur. Hinc bonus Paſtor, quantum poteſt, conetur ſemper adeſſe ovibus. Joan. 10. 4. & 8. *Cùm proprias oves emiſerit, ante eas vadit, & oves illum ſequuntur, quia ſciunt vocem ejus.* Ubi autem ab eis ſæpius recedit, periculiſque obnoxias linquit, non eſt verus Paſtor, ſed mercenarius. *Ariſtoteles* l. 2. de œconomia refert de Perſa quodam, qui rogatus, *quare oves pingueſcerent*; reſpondit, quòd *oculis opilionis*. iis

verò

verò à grege averſis, eas macie attenuari, debileſque, immo nonnumquam inutiles evadere. Huc facit etiam, quod de hac materia adducit Sapiens Prov. 20. 8. *Rex qui ſedet in ſolio judicii, diſſipat omne malum intuitu ſuo.* Id eſt, Superior præſentia ſua & vigilantia poteſt multum boni procurare, & plus mali impedire. Sed frequenter ſe à grege abſentanti, ſuasq; commoditates, & recreatiunculas avidè venanti acriter improperat Propheta Zacharias 11. 17. *O Paſtor! & idolum, derelinquens gregem!* Proinde quidam magnæ experientiæ Vir optimè & veriſſimè dixit: *Præſul ut ſuis præſit, & proſit, raro ab his abſit.*

II. Cauſam autem, ob quam Superior cum aliis communitatem frequentare debeat in choro, refectorio, proceſſionibus, communibusque aliis religioſis exercitiis (niſi aut neceſſitas, impotentia, aut occupationes, aut hoſpitalitatis charitas, aut Regula, aut Conſtitutiones excuſent, vel interdum eximant) tangit *S. Bonav.* ut nim. & verbo, & præſentiæ ſuæ maturitate, ac exemplo contineat ſubditos in timore Domini, compoſitione, Regulari diſciplina, & cohoneſtet operis Dei reverentiam; quod melius peragitur, dum Superioris præſentia, inſpectio, cenſura ac regula adeſſe conſideratur. Verba *S. Bonav.* in Ala 4ta ſunt hæc: *Boni Magiſtri bonos diſcipulos facere conſueverunt; ut frequentius multi fierent meliores in Religionibus, & in Eccleſia, ſi melioris eis vitæ exempla à ſuis Doctoribus proponerentur.*

Negligentia enim hujuſmodi ab illis, qui culpabiles ſunt, diſtrictè in judicio requiretur. Ezech. 34. Ecce ego ipſe ſuper Paſtores requiram gregem meum de manu eorum. Doctrina verborum ſine exemplis operum eſt, ſicut cœmentum ſine calce aridum & invalidum. Ipſi liniebant parietem abſque temperamento. Dic eis, quòd caſurus ſit. Ezech. 13. 11. De correctis exemplaribus correcta ſcribantur volumina, de corruptis corrupta. Tenaciùs inhæret doctrina operum quàm verborum: nam, cujus vita deſpicitur, reſtat, ut ejus prædicatio contemnatur. h. l.

III. Qualiter communitatem ſequatur, eruditè docet *S. Bonav.* lc. dicens: *Quamvis in omnibus virtutum exemplis debeat Rector præcedere ſubditos; ſpecialiter tamen in his tribus, ſcil. 1. in communis obſervantiæ conformitate, 2. in manſuetudinis humilitate, 3. in maturitatis honeſtate. Tit. 2. in omnibus teipſum præbe exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in gravitate.* Itaque *communem vitam cum ceteris obſervet in victu, & veſtitu, & labore: ut non vacet conviviis & potationibus, cùm alii ſobrio cibo & potu utantur. Nec ſit eis diſſimilis habitu, cùm quibus eſt ei profeſſio communis. Nec à labore ceterorum ſe ſubtrahat, qui illos jubet in iiſdem laboribus exerceri. Paſtor ſi ſe à grege ſegregat, oves inſidiis luporum exponit. Sanus ſit ſanis, & infirmus infirmis. Cor. 2. Factus ſum infirmis infirmus, ſcil. exemplar, ut infirmos lucrarer: omnibus omnia factus ſum, ut omnes facerem ſalvos. Nam ſi ſanus debiliter vi-*

vat,

vat, facit eos exemplo ſuo carnales: ſi verò infirmus recuſet infirmorum remedia, facit eos puſillanimes, innuens, quòd aut eos velit ſimiliter facere, aut non cupiat eis, ut melius fiat illis. h. i Subdit *Alacrius certat miles in acie, ſi ducem ſuum ſecum cernit laborem certaminis tolerare. Act. 1. In omni tempore, quo intravit & exivit inter nos Dominus Jeſus, &c. id eſt, ſemper exemplo ſuo erudivit nos, intrans familiariter cum diſcipulis vivendo, & exiens utiliter cum turbis, prout congruebat, converſando.* h. i.

IV. Menſæ communitatem ſectetur exactiſſimè: valde enim nocet communitati, ſi ſine cauſa â communi menſa ſe ſubtrahat; tunc enim ſubditorum murmurationibus, & temerariis judiciis, immo & ſubinde juſtæ vilipenſioni ſe exponit. (Attamen Abbatum menſam Regula diſtinguit, dum dicit c. 56. *Menſa Abbatis cum hoſpitibus & peregrinis ſit ſemper*). At hoc privilegium mendicantium Superioribus non ſuffragatur: quorum conſtitutiones, ſicut & noſtræ Urbanæ, menſæ communitatem præſcribunt non tantum Superioribus localibus, ſed etiam miniſtris Provincialibus in Conventu quietè demorantibus. Suam in hoc praxim declarat *S. Bern.* l. de interiori domo c. 58, *Grave mihi eſt, ut diſſimiliter à fratribus meis reficiar, & epuler ſplendidè, illis aridè reficientibus.* h. i. Jubentur inſuper in conſtitut. Urban. in c. 3. tit. 19. §. 2. *Omnes, quicumque hi fuerint, ut, ſicut iiſdem eſcis veſcuntur, ita eodem menſæ apparatu utantur. Hinc peculiaria, man-*

tilia, vaſa quæcumque vel etiam mappas, aliaque idgeneris nemo habere præſumat. Et §. 8. *Menſæ communitas ita ſervetur, ut nulli etiam Superiori quidquam proprii ad eam privatim deferre liceat; omnes enim ejuſdem familiæ Fratres iiſdem penitus cibis veſci neceſſe eſt.-- Superior tandem, qui proprietatem in menſa toleraverit, à Provinciali Miniſtro, aliiſque Prælatis corripiatur, attentiſque circumſtantiis, ſi nim. deliquerit, etiam ab officio deponatur.* h. i.

V. De hac menſæ communitate pariter ſtatuitur in Regula *S. Iſidori* c. 10. *Refectionis tempore, dato ſigno, pariter omnes concurrant. Qui autem ad menſam tardiùs venerit, aut pœnitentiam agat, aut jejunus ad ſuum opus vel cubile recurrat.* h. i. Et Regula *S. Baſilii* interrog. 97. *Si quidem neceſſitate vel loci, vel operis remanſit à communi ordine, qui præeſt, probabit & ignoſcet. Si verò cùm poſſet, non ſatis egit occurrere, fateatur culpam negligentiæ ſuæ, & maneat ſine cibo uſque ad illam horam, qua convenitur ad cibum in poſterum diem.* h. i.

VI. Inſuper de communitate menſæ neceſſaria in Religionibus agit *Dionyſ. Cartuſ.* a. 18. de Reformat. Clauſtral. (demptis ſolitariam vitam agentibus) ſic loquitur: *S. Benedictus ait in Regula ſua: ad horam refectionis, qui ante verſum non occurrerit, ut omnes ſimul dicant verſum, & orent, ſimul accedant ad menſam. Qui ergo per negligentiam ſuam aut vitium non occurrerit uſque ad 2dam vicem, propter hoc corripiatur: ſi denuò non emendaverit, non permittatur ad communis menſæ*

ſæ

ſa refectionem, ſed ſequeſtratus à conſortio omnium reficiatur ſolus, ablata ei portione ſui vini, uſq; ad ſatisfactionem & emendationem. Similiter patiatur, qui non fuerit præſens ad verſum, qui poſt cibum dicitur. Et nullus præſumat ante ſtatutam horam, aut poſtea quicquam cibi aut potus accipere. Iterum ait: Qui pro culpis levibus excommunicantur tantùm à menſa, in Oratorio ſatisfaciant uſque ad juſſionem Abbatis. Ex his conſtat, quàm serioſè & fervidè Beatiſſ. Pr. Benedictus voluit Monachos ſuæ Religionis ad unam refici menſam, & ſimul accedere, ſimulque exſurgere. Nam & à communi menſa ſeparari, excommunicatio quædam eſt, ſecundùm eum, & tamquam pœna pro culpa infligitur. h. i.

VII. Damna autem ex menſis privatis emergentia (præter damna œconomiæ, culinæ, & cellæ, ſeu caveæ, temporiſque inutilem abſumptionem) recenſet mem. *Dionyſ. Cartuſ.* lc. *Ex privatis & ſeparatis Religioſorum refectionibus, atque conviviis multa, & magna, & periculoſa vitia oriuntur, videl. ingurgitatio, loquacitas, diſſolutio, ſaturitas, delectatio ſenſualis, conſolatio carnalis: ex quibus ſequuntur concupiſcentia, & inflammatio corporis, faſtidium divinorum, ſomnolentia, ſcurrilitas, levitas, perditio temporis infructuoſa, immo & vitioſa atque indevota, & negligens perſolutio operis Dei, quod ſolùm maledictionem Dei meretur, S. Jeremia c. 48. dicente: maledictus, qui facit opus Dei negligenter (fraudulenter,* habent aliæ verſiones) *omnino ergo curet Religioſus juxta Regulæ ſuæ tenorem, ad communem pergere menſam: quia & hoc fraternam*

fovet dilectionem, & ſuſpiciones abſcindit ſiniſtras: oppoſitum verò tamquam deteſtabilem conſuetudinem fugiat. h.i.

VIII. *S. Aurelianus* in ſua Regula §. 52. hæc ſtatuit de menſæ communitate. *Extra menſam communem nec quidquam cibi, potûſve guſtare liceat, abſque infirmis, & illis ætatibus, quæ adhuc pernutriri indigent.* h.i.

IX. Si Superior Regularis, & quicumque ſubditus ament communitatem in menſa, & in aliis publicis Conventibus, plùs diligentur ab aliis: è contra odibiles ſe faciunt, ſectando ſingularia. De quo *S. Bonav.* in Alphab. Religioſ. lit. Q. *Qui communia ſectatur, & ſingularia vitat, magis diligetur, & citiùs ad bonum finem perveniet.* h.i.

CAPUT XIII.

De nimia Prælatorum ſolicitudine circa temporalia, evitanda.

I. Cauſæ vetitæ hujus nimiæ ſolicitudinis eſt, ne extinguatur ſpiritus devotionis, forma boni exempli dandi ſubditis, & ne, quæ magis neceſſaria ſunt, negligantur. De quibus *S. Bonav.* in Ala 5ta Eccleſiaſtici Seraph, inquiens, *Tertiò ordo verſetur circa negotia, quæ per Prælatum ſunt diſponenda. Quorum alia expedit, ut aliis diſponenda committat, alia per ſe ipſum diſponat: alia prævidat, & removeat, quantum videtur. Sic Chriſtus commiſit alia diſcipulis procuranda, ut Judæ loculos; ſibimet retinuit prædicationis & curationis officium*

ſicium, Luc. 12. ut inter Fratres quoſdam hæreditatem divideret, reſpondit: homo, quis me conſtituit judicem aut diviſorem inter vos? h. i. ſubdit.

II. Exteriora & temporalia corporalis neceſſitatis officia ſi per ſeipſũ voluerit actu diſponere, impeditur ab interiorũ & meliorũ proviſione; quia ſparſus extra ſe mentis oculus minùs videt interiora & neceſſaria ſaluti. Exod. 18. Eſto tu populo in his, quæ ſunt ad Deum; & leviùs feres, partito in alios onere, ſcil. leviorum. Act. 6. Non eſt æquum nos relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis. Si alios non haberet; quibus curam exteriorum committeret, potiùs deberet ab alio fraudem in temporalibus pati, quàm ipſe Prælatus in talibus occuparetur, exemplo Chriſti, qui ſciens Judam eſſe furem, tamen permiſit eum exteriora procurare. Joan. 13. Hoc eſt contra illos, qui faciliùs inveniunt, quibus curam animarum committant, quàm rerum ſuarum temporalium; cùm incomparabiliter majus ſit diſpendium, periclitari animas, quàm res perire. h. i. proſequitur hanc materiam.

III. Spiritualia verò, & quæ ad ſalutem neceſſaria ſunt, & profectum virtutum principaliter debet animarum Cuſtos & Rector ſibimet curanda retinere; cùm hæc ſint de ſubſtantia officii paſtoralis, & de his maximè ſit in judicio rationem Domino redditurus. Hæc ſunt Imò qualiter Regula ſtudioſè ſervetur, & alia ſtatuta, & Ordinis diſciplina. Item 2dò, quod pax & dilectio ſit inter fratres. Item 3tiò ad ipſum pertinet, conſcientias ſingulorum agnoſcere, & de quibuslibet perplexitatibus expedire: pericula peccatorum prævidere, & præ-

cavere,

cavere, monere Fratres, ut proficiant: corrigere corrigenda: elucidare dubia, informare ſingulos, qualiter officia ſibi commiſſa adminiſtrent, quò & Fratribus, prout convenit, ſufficiant, & conſcientiam non offendant. h. i. Plura documenta addit ibid.

IV. *Superflua verò & non neceſſaria ſaluti vel profectui animarum negotia expedit præcidere, & tam à ſe quàm à Fratribus, quantum opportunè poterit, removere.--- Cùm enim propter temporis brevitatem, & diei malitiam, vix neceſſariis ſufficimus diſponendis; ſi ſupervacuis vel alienis volumus occupari negotiis, negligimus utiliora & meliora; cùm diſtractus animus ad plura ſit minor, ad ſingula providè geragenda.* h. i.

V. *Inde fit aliquoties, ut Prælati & Religioſi nimis ſe exterioribus occupationibus implicent, ædificiorũ, librorũ, cauſarũ, & aliorum, quibus fructuoſiùs carerent: & non ſolum meliora interim negligant, ſed etiam conſcientiam ſæpius inquinent; & ex uſu exteriorum tenebreſcat oculus mentis, ad contemplationem ſpiritualium & interiorum, & tepeſcat ad deſiderium Supernorum. Sicut enim humores noxii affluunt, ubi fuerit in corpore læſio, niſi cautè removeantur; ne fiat ibi tumor & ulcus: ita & negotia creſcunt ad extinctionem ſpiritus, qui ſi eis acquieverit occupari. Ideo diſcretio Prælati debet providè proſpicere, quid ex quolibet eventu poſſit conſequi, & quæ negotia admittere, vel quantum expediat ea exequi, circumſpectè rimari. Eccli. 9. Fili, ne in multis ſint actus tui. Qui ſarcinam ſatis gravem portat, im-*

pru-

prudens eſt, ſi adhuc onera plura ſibi portanda imponit, quibus poteſt opportunè carere ſubdit.

VI. *Super omnia verò debet Rector ſemetipſum circumſpicere, ne aliis providens ſemetipſum negligat: ne alios ſalvans ſemetipſum in periculum demergat. Matth.16.27. Quid enim prodeſt homini, ſi univerſum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur?* h. i.

VII. De eadem hac materia pulchrè diſcurrit cit. *Alfonſus à Jeſu Maria* diſc. 5. Conſil. 3. dum inquit: Non permittat ſe Prælatus mancipari ab immoderata & indiſcreta rerum temporalium cura, ſed occludat portam immodicæ cupiditati, quæ, obtegendo ſe pallio neceſſitatis, impedire ſolet præcipuam aliquorum Rectorum partem, cui majorem deberent impendere attentionem. - - contra quos eſt illud *S.Gregorii* l. 37. moral.c. 17. *Si fortaſſe validum contra avaritiam cernit Diabolus, importunè ejus cogitationibus domeſticorum ſuorum inopiam ſuggerit; ut, dum mens ad proviſionis curam quaſi piè flectitur, ſeducta furtim in rerum ambitu iniquè rapiatur.* h. i. *Spera in Domino, & fac bonitatem, & paſceris in divitiis ejus. Pſ.36.* Matth 6. *Scit enim pater veſter, quia his omnibus indigetis. Quærite ergo primum regnum Dei, & juſtitiam ejus; & hæc omnia adjicientur vobis.* h. i.

VIII. Indefeſsè ergo & indeſinenter inſiſtat Rector animabus curandis & conſervandis: Et ſi non ſtatim videat deſideratum effectum, ne abjiciat animum. Prov. 19. 18. *Erudi Filium tuum, ne deſperes.* 2. Tim. 4. *Argue, obſecra, increpa in omni patientia & doctrina.* Et hujus methodum

cla-

clariùs docet *S. Gregor. Nazianz.* Tom. 2. orat. 26 *Si primùm obluctetur ſubditus, leniter exſpecta; ſi ſecundò, ne ſpem abjicias; nondum enim curationis tempus effluxit: ſi tertiò, benignum illum, & humanitate præditum agricolam imitare, cùm Domino adhuc age, ne inutilem & infructuoſam ficum exſcindat, atque odio habeat, verùm emendet, & curet, & ſtercus injiciat, hoc eſt, eam correctionem, quæ per confeſſionem ac publicam ignominiam, contemptiorem victus rationem efficitur.* h. i. Et *S. Chryſoſt.* Valdè accommodatè ad hæc homil. 44. in 1. Cor. 16. inquit: *Hoc extremæ amentiæ eſt, cùm in incerto ſit finis, certum ſubire crimen negligentiæ. Atqui Deus futura præſciens ſæpe dixit, & nil profecit, & neque ſic deſtitit, neque cum ſciret ſe non perſuaſurum. Si autem, qui præſcivit ſe nihil plus effecturum, non deſtitit corrigere, quamnam habebis excuſationem, qui futurum omnino ignoras, pigreſciſque & torpeſcis? etenim multi ſæpe aggreſſi profecerunt, & cùm maximè deſperaſſent, tunc maximè ſunt aſſecuti. Quòd ſi etiam nihil amplius effeceris: feciſti quod tuum eſt. Ne ſis ergo inhumanus, neque immiſericors, neque negligens.* h. i.

IX. *Paupertas voluntaria eſt bonus reditus:* Willige Armuht iſt beſſer als Gelt und Gut. Hinc in paupertate, fiducia ponenda. De quo in vitis PP. obtulit quidam Frater ſeni pecuniam dicens: habe hanc pecuniam ad expenſas tuas, quia ſenuiſti, & infirmus es. Cui ſenex reſpondit: tu poſt 60. annos veniſti auferre à me Nutritorem meum; ecce enim tempus habens in infirmitate mea, nihil indigui, Deo tribuente, & paſcente me. Aptè ad hæc S. Chryſ. in Epiſt. ad Hebr.

Nihil

Nihil opulentius eo, qui paupertatem ſponte diligit, & cum alacritate ſuſcipit Ipſa enim eſt manu-ductrix in via ad cœlum, unctio athletica, exercitatio quædam magna & admirabilis, portus tranquillus. h. i.

CAPUT XIV.

De Superiorum Regularium ſolicita ſed ordinata cura circa neceſſitates corporales ſuorum ſubditorum ſublevandas.

1. QUoniam ob negligentiam eorum in hac cura, ſubditi peculia ſibi conquiſierunt, in maximum detrimentum Regularis vitæ, ac diſciplinæ; eapropter ad peculia nociva eliminanda, hæc cura in ſuperioribus erit reſuſcitanda, & maxima cum ſolertia cuſtodienda. De quo in noſtris conſtitut. Urban. hoc decernitur Tit. 9. in c. 4. Regulæ §. 1. *Maximè opus eſt, ut Prælati ipſi, quibus ex injuncto Regulæ præcepto incumbit, omni vigilantia, charitate, & ſolertia, ea omnia, quæ ſingulis fratribus, non ad victum & veſtitum tantummodo, verùm & ad infirmitates ſublevandas, ad ſtudia proſequenda, ad itinera peragenda, ad labores reficiendos, & ad conſimilia quæcunque onera perferenda neceſſaria erunt, paterna benignitate, & ſolicitudine, nullâ (quando neceſſe fuerit,) dilatione facta, providere debeant.* h. i.

Et §. 2. ibid. *Quapropter quibuſcumque ſingularum*

larum laxal

larum provinciarum capitulis ſeu Capitularibus Congregationibus, poſt harum Conſtitutionum promulgationem proximè & immediatè celebrandis. (Signant hæc duo adverbia terminum obligationis non differendæ; non verò terminum finiendæ.) *Sub obteſtatione divini judicii firmiter ad meritum ſalutaris obedientiæ præcipimus, & mandamus, quatenus omni alia omiſſa.* (*Si opus fuerit.*) *cura, omnique poſtpoſito gravi negotio, in hoc unum præcipuè & ſingulariter intendant, ut de ſuccurrendis Fratrum neceſſitatibus certum hoc & infallibile Decretum ſtabiliatur.* h. i.

II. Et § 8. lc. *Superioribus autem, qui ad neceſſaria decernenda, providenda, & diſpenſanda ex vi Regulæ conſtituti ſunt ordinarii judices, quàm maximè invigilandum eſt, ne eorum curæ commiſſi Fratres indigentiis, neceſſitatibus, & anguſtiis preſſi, corporis & animæ pericula ſubeant. Diſcretè itaque, prudenter, ac (ut uno verbo dicatur) paternè prorſus, quæ neceſſaria erunt, unicuique etiam eorum familiæ minimo abſque dilatione, abſque increpatione, ſed læto & hilari vultu impertiri curabunt.*

Et §. 9. *è contra verò Fratres omnes ſubjectos patienter ſufferre decet, ſi quando urgente neceſſitate, ſive per dilationem, ſive alio quovis modo aliquantulum eos pati præter ſuperioris optata contingeret. Ita enim procul dubio fiet, ut Superior ſubjectos Fratres, Fratreſque ſubjecti Superiores viciſſim omni charitatis officio proſequentes, ſanctam, quietam, & ab omnibus ſeraphicæ Regulæ, Sanctarumque*

que Conſtitutionum tranſgreſſionibus alienam, & immaculatam vitam traducant.

III. §. 10. *Quòd ſi ſuperiores Fratres ipſos non ut Filios, ſed ut ſervos, omni neceſſitati ſive ex injuria, ſive ex contemptu ſubeſſe patiantur; certiſſimum eſt, eos in deteriora lapſuros, & NB. ad loculos contra jus faſque, & ad conſtitutionum ipſarum & Regulæ tranſgreſſionem ſeſe converſuros.* §. 11. *Quapropter nihil, quod eorum partium ſit, omittant Prælati, ut ſupra gregem ſuum invigilent, ne commiſſarum eis ovium ſanguis de manibus eorum requiratur: ac pro comperto habeant, quòd (ut inquit D. Gregorius) non poteſt eſſe paſtoris excuſatio, ſi lupus ovem rapiat, & paſtor neſciat.*

Et §. 14. *Superiores autem, quidquid depoſcat Fratrum neceſſitas, per Officiales conventus, in propria tamen ſpecie, non verò in pecuniis, Fratribus ipſis benignè, paterneque ſubminiſtrabunt. -- Qui autem aliàs Fratrum neceſſitatibus ſuccurrere, ſeu quæcumque eis neceſſaria aliter ſubminiſtrare, ſive huic decreto contraire præſumpſerint, privationis officiorum eo ipſo pœnam incurrant.* §. 15. *Indiſcretus autem Superior, qui naturæ ſimul ac Regulæ jura, aut neceſſaria denegando, aut leviter ſuperflua concedendo, ſeu aliàs quomodolibet violaverit, ab officio cecidiſſe ſeſciat.* §. 16. *Inquirant autem diligentiori examine Generalis Miniſter, & Provinciales in eorum viſitationibus, num diſpenſationes hujuſmodi æquè, ac juxta regularis diſciplinæ ſtatum facta fuerint; quòd ſi iniquè & indiſcretè fa-*

tè factas eſſe compererint, ſeverè in eos, ad quos ſpectaverit, animadvertant. h. i.

IV. Porro de utilitate, & neceſſitate hujus curæ loquitur D. *Bonav.* in apologia pauperum ſic inquiens: *Quod maximè locum habet in Prælatis Eccleſiæ, quorum perfectioni conſonat, ut & ſpiritaliter, & etiam corporaliter paſcendis ſibi commiſſis gregibus intendant*. h. i. Et D. Thom. 2. 2. q. 118. a. 7. in corp. inquit: *Solicitudo, quæ circa proprias divitias adhibetur, pertinet ad amorem privatum, quo quis ſe temporaliter amat; ſed ſolicitudo, quæ adhibetur circa res communes, pertinet ad amorem charitatis, quæ non quærit, quæ ſua ſunt, ſed communibus intendit*. h. i. Inſuper Prælatus cogitet, quòd paſcendo ſubditos, paſcat Chriſtum ipſum. De quo S. Bonav. in pſ. 118. *Prælatus lacte paſcit Chriſtum, ſi habeat dulcedinem in contemplatione, humorem in devotione, ſi alios paſcat ſua Sancta converſatione, & ſi habeat munditiam in carne, in conſcientia, & in opere*. h. i. Idem in c. 12. Lucæ requirit in Prælatis, quæ habuit Joſeph Gen. 41. *Qui ad diſpenſandum frumentum conſtitutus eſt ſuper terram Ægypti; in quo fuit fidelitas, & prudentia, auctoritas, & vigilantia, ſeu diligentia*. h. i.

V. Itaque triplex donum deſideratur in Superiore in ordine ad hunc finẽ; quo dono qui caret, laudandus eſt (ceteris paribus) ſi officium Superioris ſubire detrectet. De quo *Iſai. 3. 6. Apprehendet vir Fratrem ſuum domeſticum Patris ſui: veſtimentum tibi eſt, princeps eſto noſter. -- Re-*

ſpon-

ſpondebit in die illa dicens : non ſum medicus, & in domo mea non eſt panis, neque veſtimentum. q.d. Superior debet poſſe vulnera & defectus curare, corporaliter paſcere, ſimul & veſtire. Ad quæ Deus ſupeditabit conſilium & auxilium, modò is cum ſuis eidem Domino fideliter deſerviat, & partibus muneris ſui non deſit. Superflua autem non quærat, ſed tantùm pro neceſſariis quotidianis miſericordem Patrem cum ſuis filiis precetur. Nam, ut *Laert.* l. 1. diſc. 5. ait; *Optimè hac eſt conſtituta domus, cui ſuperfluum nihil abundat, & neceſſarium nihil deeſt.*

VI. Meritò Judic. 9. 8. arbores electuræ inter ſe Regem, iverunt ad arbores, quæ habebant gratiam paſcendi, ungendi, veſtiendi, lætificandi. Quos & effectus Prælatus in ſe erga ſubditos experiri & exercere conetur. Et quidem, ut ait *Hugo Cardinal.* in cap. 6. prov. *Prælatus tenetur ſubditis triplex dare pabulum, ſcil. verbi, exempli, & temporalis ſubſidii. Ita tamen ſervetur neceſſitas naturæ, ut abſcindatur ſuperfluitas concupiſcentiæ. Nam Eccli. 29. initium vitæ hominis aqua, & panis, & veſtimentum.* Sequetur, quantum prævalet, pium Samaritanum, Luc. 10. 34. Qui vinum & oleum infudit in vulnera infelicis, ſuſtulit in jumentum, recommendavit ſtabulario proferens duos denarios, dicenſque: curam illius habe. Sit pius Samaritanus, id eſt, in omnibus ſubveniat indigentibus, juxta eorum neceſſitates. Immo ſit & Miniſter illorum prout jubet in Regula S.P.N. *Franciſcus*, & exprimit. *S. Bernard.* ſerm. 82. cant. *Infirmi & puſilli, ipſi me utantur, ut*

 libet,

libet, tantùm ut ſalvi fiant. Parcent mihi ſi non pepercerint: & in eo potius requieſcam, ſi non me inquietare timuerint pro neceſſitatibus ſuis. Geram eis morem quoad potuero, & in ipſis ſerviam Deo meo, quamdiu fuero in charitate non ficta. Non quæram quæ mea ſunt, nec quod mihi eſt utile, ſed quod multis, id mihi utile judicabo. Hoc ſolùm deprecor, ut fiat acceptum eis, fructuòſumque miniſterium meum. h. i. Idem ſerm. 53. *Qui aliis præeſt in ſolicitudine, vix umquam vel rarò ſecurè vacat ſibi, dum ſemper timet ſui penuriam facere ſubditis, & non placere Deo; quòd communi utilitati propriam præfert quietem.* h. i. Et ſerm. 51. *Si quando ſanè comperi profeciſſe aliquos veſtrum ex meis monitis, tunc non me piguit, fateor, curam prætuliſſe ſermonis proprio otio & quieti.* h. i.

VII. De provido in his, & benigno Prælato ait *Picinellus*: *Prælati, qui benevolè religioſis ſubditis menſam congruam adornant, & veſtitum opportunè diſtribuunt, diliguntur ùt Patres, coluntur ùt Principes, & propemodum velut Dii adorantur.* h. i. De qua reciproca ſubditorum obligatione ait Hugo à S. Victore: *O Religioſi ſubditi, quoniam Prælati indefeſſâ curâ laborant, ne vobis corporalis deſit ſuſtentatio, veſtrarum ſanè partium erit, penitus in ſpiritalia incumbere ſtudia, impendendo vires ſuas in ſervitium templi, chori, & tabernaculi. Quoniam de Altari paſcimini, veſtimini, & neceſſaria quæque accipitis; oppidò indecorum foret, Altare à vobis deſeri. Si vivimus de annona Chriſti, & juſtum eſt, ut laboremus in ſervitute Chriſti.* h. i.

VIII.

VIII. Porro quoad modum diſpenſandi neceſſaria, inquit *Petrus à S. Audomaro* Canon. regul. l. 2. inſtitut. monaſt. c. 12. dum inquit: *Cavendum diſpenſatori, ne ſua tenacitate præbeat materiam excuſandi peccatum prætextu neceſſitatis. Rurſum ne ſua profuſa liberalitate invidentiam in eis nutriat, & argumenta luxuriandi miniſtret; ſed dividat, prout unicuique opus eſt.* h. i.

Idem in orat. contra proprietarios, excellentiorem viam pro extirpatione proprietatis Superioribus oſtendere volens, illis interrogantibus, quæ eſſet illa, reſpondit: *Ut faciatis, quæ fecit Dominus & diſcipuli ejus: cùm enim vidiſſet Jeſus turbas eſurientes, nec haberent, quod manducarent, voluit, ut irent per villas & vicos, ut procurarent ſibi: nec etiam voluit eos dimittere jejunos in domos proprias, ne deficerent in via: ſed dixit diſcipulis ſuis: vos date illis manducare. Ita & vos date ſubditis veſtris neceſſaria, ne opus habeant ab amicis quidquam emendicare. Si veſtes, ſi cultellos, ſi devotos libellos, aut ſimile quid deſideráverint, vos (ſi tamen ſuperflua non quæſiverint, non curioſa) in charitate emite illis: Sic occaſionem proprietatis amputabitis; & ex domibus veſtris eliminabitur.* h. i.

Subdit: *Sed reperiuntur, prô dolor! Prælati parum curantes, quid ſubditi faciant, aut unde ſibi, quæ deſiderant, acquirant; dummodo ipſi ſua marſupia reſolvere non cogantur: pecunias plùs diligentes, quàm Fratrum animas, Chriſti ſanguine redemtas. Hinc eſt, quòd Fratres ſibi ipſis provideant: hinc*

proprietas incrementum capit : quæ ubi ingreſſa ſemel fuerit, multas ſecum trahit pediſſequas, inobedientiam, intemperantiam, ebrietatem, & id genus peſtes alias. h. i.

IX. Porro tenacium Superiorum inſtantiis occurrit *Zegnerus* p. 1. c. 3. §. 1. *Sed dicent forſitan Superiorum nonnulli : ſi ſubditis peculia permittantur, plures ad religionem recipi poterunt : quia dum aliqui à parentibus aut aliunde ſibi neceſſaria conquirunt, poterunt ex communibus Monaſterii proventibus ſuſtentari.* Verùm *ab his peti poſſet, num ſi ea omnia, quæ à parentibus, aut aliunde particularibus obvenirent, in perfectam communionem redigantur, & cum reliquis Monaſterii proventibus confundantur, non æquè multis eo caſu ex communi Monaſterii theſauro per ejuſmodi bonorum ſeu rerum adjectionem ſic aucto provideri poſſet, quàm ſi illa in uſus particulares manerent ſeparata?*

NB. Sed reponent : *Si ea, quæ à parentibus, aut aliunde acquiruntur, paſſim in communionem redigantur, ut omnium indifferenter neceſſitatibus impendantur, facilè eventurum, quòd parum erunt ſoliciti, ut quidquam à parentibus aut aliunde conquirant.* Sed

Reſpondeo, *Si ea putetur in Religioſis animæ conſtitutio, tantum abeſt, ut ea foveri & permitti poſſit ad numerum fratrum multiplicandum; ut è contra non dubitem quin ſatius eſſet, etiam congregationem aliquam totaliter extingui, quàm ejuſmodi animi affectus in religioſis permittere. Apud omnes quippe in confeſſo eſt, Regula-*

res

res illos proprietatis vitio ſaltem affectu infectos eſſe qui ſolicitant parentes, ut aliquid ab ipſis accipiant, uſibus ſuis particularibus applicandum; non ſolicitaturi, ſi illud ſcirent in commune redigendum. Hoc ipſo enim oſtendunt, ſe illud ſibi, non communitati procurare, ac per conſequens ſibi velle eſſe proprium, id eſt, peculiare. NB. Deinde cogitent hi, qui peculia illa permittunt, ut numerum augere queant; non in multitudine Fratrum, ſed in debita diſciplina Regularis cuſtodia, cujus præcipuè baſes, & fundamenta ſunt, votum paupertatis, & perfecta rerum communio, Religionis ſalutem conſiſtere. h. i.

X. Porro de medio ſervando in cura circa temporalia exactè inſtruit *S. Bern.* l. 4. conſid. ſic ajens. *Hæc dicens, non te moneo, ſummus occupatum intendere infimis, & quaſi minutum fieri, in minimis impendere quod maximis debes. Quid te intrices, unde te eripuit Deus? hæc inquit, omnia adjicientur vobis. Verumtamen & hæc oportet facere, & illa non omittere. At illa per te agens, per te etiam, oportet, provideas, qui pro te de his provideant.-- Vacuum prorſus à ſolicitudine rerum minorum & vilium oportet eſſe animum tam magnis & tam multis intentum rebus. Oportet liberum, quem nulla ſibi vendicet violenta occupatio. Oportet ingenuum, quem nulla deorſum trahat indigna affectio. Oportet rectum, quem nulla ſeorſum avertat ſiniſtra intentio. Oportet cautum, quem nulla ſubeat furtiva ſuſpicio. Oportet vigilem, quem nulla à ſeſe abducat peregrina & curioſa cogitatio. Oportet firmum, quem nulla concutiat repentina turbatio*

batio. Oportet invictum, quem nulla fatiget tribulatio. Oportet amplum, quem nulla coarctet rei temporalis amiſſio. His te non dubites & bonis privandum, & feriendum malis, ſi animum dividens, & Dei rebus, & tuis pariter reculis volueris impartiri. Procurandus, quem implices, qui pro te molat pro te, dico, non tecum. Quædam per temetipſum facies, quædam per te & alios ſimul, quædam per alios & abſque te. h. i.

CAPUT XV.

De modo, & medio, quibus utetur Prelatus Regularis ad reformandos Religioſos ſui Monaſterii, vel provinciæ.

NB. QUæ circa titulum hujus capitis reſolvi poſſent, verbo-tenus ex *Dionyſ. Cartuſ.* excerpta hic proponam; qui l. de reformat. Clauſtral. a. 25. hanc methodum præſcribit.

Quoniam ſine auxilio gratiæ Dei nil meritoriè agere poſſumus, immo nec cogitare; quò major res eſt reformatio communitatis, eò ampliùs dependet à Deo, & tantò plùs neceſſarium eſt ſpeciale auxilium directionis & cooperationis Spiritus S. Abbas ergo ſive Superior, ad reformationem ſubditorum ſuorum verè & ordinatè volens procedere.

Primò, humiliet ſe profundiſſimè coram Deo, propriam inſufficientiam ex totis præcordiis confitens, adjutoriumque Divinum lacrymoſè, affectuo-

ctuoſiſſimè, & indeſinenter exorans, ut ſe illuminet, dirigat, & confortet ad exhortandum ſalubriter, ad agendum exemplariter, ad conſummandum feliciter: ſubditorumque corda dignetur miſericordiſſimè intueri, mollificare, & aperire, ad audiendum & conſentiendum, ac perficiendum, quod eis ſuadetur, & dicitur, & ad quod tenentur. Porro ſi Abbas viderit ſe proficere, nequaquam inaniter glorietur, ſed Deo humillimè regratietur, totumque pietati adſcribat divinæ ex intimo corde, ut Deo ſemper gratus ac ſubjectûs conſiſtat, & ipſum ſemper in cunctis glorificet.

Secundò, quia, ut S. *Dionyſ.* docet, *Prælatûs tanta debet eſſe perfectionis & gratiæ, ut ex plenitudine ſua ſubditis ſuis communicet*: & plus eſt docere exemplò, ſeu factis, quàm verbis dumtaxat: prædicatio quoque illius non reputatur, cujus vita deſpicitur: hinc Superior debet ſeipſum in omnibus exemplarem ſubditis exhibere, & vitam honorabilem imitabilemque præbere, ne ei dicatur, medice cura te ipſum. -- Abbas ergo ex Dei amore & Zelo ſalutis fraternæ, humiliet ſe ipſum, & ſubditis ſuis ſe humiliter applicet; affabilem reddat, amoroſum oſtendat, & tam verbis quàm factis provocet eos ad viam ſalutis. Hinc ad Timotheum ſcribit Apoſtolus: *Eſto exemplum fidelium in verbo, in converſatione, in charitate. Prælatus namque eſt quaſi ſignum, in quod ſubditorum oculi diriguntur.* Atque, ut Seneca proteſtatur: nil in tantum inducit ſubditos ad virtutes, ut exemplaris vita majorum.

Tertiò, Abbas ſeu Præſidens conſiderare debet eos, qui melioris videntur eſſe voluntatis ad reformationem: & illos alliciat ſibi, & adſtringat, ac roboret, & tam per ſe quàm per illos procedat ad exhortationem aliorum ſeorſim & ſecretè, & primò illorum, de quibus eſt ſibi major ſpes, quòd debeant conſentire: qui ſi ſtatim non conſenſerint, patientiam habeat: nec iraſcatur, ſed oret pro eis, nec ceſſet.

Quartò, Præcipuè quoque laboret inducere Seniores ad conſentiendum reformationi: qui meritò tantò libentiùs conſentire debent, quò ſe vident viciniores ad mortem, & quò Deus eis pepercit diutiùs. Senioribus quippe conſentientibus, juniores faciliùs inducuntur, & minùs audent reſiſtere.

Quintò, Deinde Superior incipiat ſubditos, & Abbas conventum generaliter, piiſſimè, atque dulciſſimè exhortari ad emendationem, ad virtutes, ad Profeſſionis impletionem: legatque Abbas monachis aliqua verba ex Regula, quam ſunt profeſſi, potiſſimè ea quæ pertinent ad tria vota omni Religioni ſubſtantialia: & exponat eis, quàm periculoſum atque damnabile ſit, voto in profeſſione facto non ſatisfacere.

Sextò, Præterea, ſi Abbas viderit ſibi neceſſarium eſſe, vocet ad ſe aliquos viros religioſos, timoratos, & ſapientes, præſertim Abbates Ordinis ſui, qui cum ipſo admoneant monachos ad reformationem, & conſilio atque auxilio ſibi aſſiſtant.

Septimò, Si autem aliqui eſſent ita rebelles & duri,

duri, quòd Abbas videret ſe majori & potentiori indigere auxilio; poſſet Epiſcopi ſui advocare ſubſidium, maximè ſi ſciret Epiſcopum ex corde velle ſuccurrere; & nec precibus, neque muneribus flecti debere. Si verò hoc timet, impetret aliquos Deum timentes atque idoneos, quibus Epiſcopus vicem & authoritatem ſuam committat: Qui venientes fideliter adſtent, & cooperentur Abbati.

Octavò, Denique, teſte *Dionyſio*, à diſtanti in diſtans non fit motus niſi per medium: & de uno extremo non venitur ad aliud, niſi medium pertranſeundo: Nemo quoque repente fit ſummus; & paulatim longiùs itur; hinc Abbas omnia diſcretiſſimo atque piiſſimo moderamine agat, non ſtatim in principio totum ordinis rigorem Monachis imponendo; ſed infirmitatibus imperfectorum condeſcendat, eoſque paulatim ad perfectiora trahere enitatur; ita ut inprimis ad obſervantiam ſubſtantialium inducantur, deinde pedetentim ad alia.

Nonò, Et quia qui timet Deum, nihil negligit, atque amanti nihil difficile eſt; hinc Abbas ſeu quicumque Superior magis conetur ſibi commiſſos inducere ad Dei timorem, & amoris ſpiritualis fervorem, quàm ad exteriores obſervantias rigoroſas. Nempe cùm cœperint Deum timere atque diligere, ſpiritaliſque vitæ ſuavitatem aliqualiter deguſtare, ex ſeipſis movebuntur ad obſervantiam eorum, quæ ordinis ſunt, & pro ſalute fient ſoliciti. Unde nonnulli volentes alios reformare, magis deſtruunt eos, quia indiſcretè procedunt.

dunt,& ab exteriori rigore, corporalique obſervantia ſumant exordium. Sicque ſubditi inſtar rei,quæ violenter movetur, trahuntur,coguntur, & tribulantur: nec tamen proficiunt, quia non habent intra ſe principium motionis ad bonum, ut puta timorem Dei aut charitatem.

Decimò, Præterea reformatione incepta,poteſt Abbas aliquos ſui ordinis Monachos multum devotos & exemplares ex aliquo alio cœnobio impetrare, qui ad tempus in ſuo ſint clauſtro, ut Monachis ſuis nondum exercitatis in obſervantiis ordinis oſtendant verbis & factis modum monaſticæ converſationis, formam ſpiritalis profectûs,exercitium devotionis internæ,regularisque obſervantiam diſciplinæ.

Undecimò, Gregem etiam reformatum Abbas cum diligentia ſumma cuſtodiat, ne recidivet. Sed & Regulam ſuæ profeſſionis frequentiùs legat, ut ſciat, quomodo eum oporteat in omnibus ſequi & operari; & perſeveret fortiſſimè uſque in finem.

Duodecimò, Invocetque quotidie Beatiſſimam V.Mariam in adjutricem, & ceterós ſanctos, eos præcipuè, ad quos magis afficitur, & Ordinis ſui inſtitutorem,ut *S.Benedictum* vel alium, ſi eſt canonizatus: ut & ipſe tandem poſt hujus vitæ decurſum Sanctorum mereatur cœtibus adunari, & rantò glorioſiùs coronari, quò plures fuerint per eum reformati, ad laudem & gloriam omnipotentis,qui eſt ſuper omnia Deus ſublimis, & benedictus, Amen. *Hucuſque doctrinaliter, ſalubri-*

lubriter , *& fundamentaliter præfatus Dionyſ. Cartuſ.*

Modum Reformationis Regularium pientiſſimus *Cardinalis Bellarminus* contrahit ad pauciora cap.l.3. de gemitu columbæ c.6 dum inquit: ut redigam in 4.capita, eaque breviſſima, quæ ad reformationem neceſſaria ſunt, *primum* illud eſſe ajo, ut non admittantur ad habitum, niſi illi qui ſigna veræ vocationis oſtendunt. *Secundò*, ut probatio maximè ſeria ſit; & qui in probatione divinam vocationem non probaverunt, omnino ad profeſſionem non admittantur. Nam vitæ Chriſtianæ perfectio quò eſt altior, tantò pertinet ad perfectiores. Legant ii, ad quos iſta pertinent, *Joannem Caſſianum* in l.4. de inſtitutis renuntiantium c.3. 32. & 34 *Tertiò*, ut ſex virtutes ſuprà nominatæ, *humilitas, paupertas, caſtitas, obedientia, ſtudium orationis, & perfectio charitatis* diligentiſſimè colantur: & Præpoſiti in omni virtutis genere exemplo ſuo præluceant. *Quartò* denique ut dent operam, ut S. Tridentini Concilii decretum illud ſaluberrimum, & maximè neceſſarium obſervetur, ut non plures ad Ordinem admittantur, quàm qui ſuſtentari poſſint ex redditibus, vel eleëmoſynis ordinariis: tunc enim Præpoſiti jure cogere poterunt ad omnem proprietatem fugiendam & execrandam, ſi Ordo ipſe ſingulis ea præbeat omnia, quæ ſingulis neceſſaria ſunt. *h. i.*

De facilitate reformationis habetur hoc ex vita zeloſiſſimi S. *Petri de Alcantara*; qui cum diceret ſocio: indigeremus in noſtra Religione aliqua reformatione; hic reſpondit ei: perdifficilis

hæc

hæc erit, eò quòd difficultas ſit in capitibus. Reſpondit ille: non ita difficilis, ùt tibi videtur; nam ſi quiſque unum reformet, id eſt, ſeipſum, totus Ordo erit reformatus. Hæc optima doctrina, impletuque facilis, ſi quiſque in fundo cordis ſui haberet terrram bonam vel optimam, in qua fructificare poſſet ſemen cæleſtis doctrinæ.

CAPUT XVI.

De obligatione ſpeciali Prælatorum Regularium ad vitæ communis introductionem, peculiorumque privatorum abrogationem.

NB. SOlicita cura cir ca hoc Prælato eſt adhibenda, eò quòd illa S. communitas, quàm ſalutaris religioſis, tam facilè à vanitatum amatoribus proſcribatur, cùm quiſque ex illis conetur privata amplius ſeligere & quærere, quod narrat *S.Bern.* in apolog. ad Guilielm. Abb. *Multitudinis, inquit, credentium erat cor unum, & anima una, Act 4. Ubi nunc illud unanimitatis exercitium? fuſi ſumus exteriùs, & de regno Dei, quod intra nos eſt, relictis veris ac perennibus bonis, foris quærimus vanam conſolationem, de vanitatibus & inſaniis falſis, ac jam religionis antiquæ non ſolum virtutem amiſimus, ſed nec ſpeciem retinemus. Ecce enim ipſe habitus noſter (quod & dolens dico) qui humilitatis eſſe ſolebat inſigne, à Monachis*

nachis temporis noſtri in ſignum geſtatur ſuperbia. Miles & Monachus ex eodem panno partiuntur ſibi cucullam & chlamydem. h.i.

I. Quæ hanc materiam concernunt, partim ſuprà jam tum dicta ſunt, partim in hoc capite dicentur; quæ tamen non ex proprio ſenſu, ſed aliorum Auctorum ſententiis depromentur. Itaque *H. Caſal.* p.4. c.14. in fine de prædicta obligatione hæc concludit:

Stat igitur noſtra concluſio, Prælatum teneri ſubditos ad vitam communem reducere quantũ poteſt; & eos depoſitum à ſe abdicare debere, dummodo Superior omnia eis neceſſaria providere, ac ſubminiſtrare paratus ſit. Quòd ſi Prælatus id poſſit & negligat, tunc ſubditi depoſitum retinentes ſunt tuti in conſcientia, & ipſe ignaviæ ſuæ meritus pœnas dabit. Ubi tamen ratione paupertatis vita communis ſervari nequit, tum Prælatus & ſubditi ſecuri ſunt, ſervatis ſervandis, quæ partim ſuprà tacta ſunt, partim adhuc tangentur in hoc cap.

II. Idem *H.Caſal.* p.3. c.11. de modo hujus obligationis in effectum deducendæ ita diſcurrit. Extra controverſiam eſt, Prælatum non teneri ad compellendos ſuos ſubditos ad vitam communem, quando citra grave ſcandalum (ſi tamen tale ſcandalum verè & non fictè timeretur (de quo ſuprà) id præſtare non poſſet; Eò fortè reſpexerit *Cardinalis Cajetanus* (prout rectè etiam obſervavit Navarrus) cùm à Provinciali Portugalliæ interrogatus, quid ſibi agendum foret pro Patrum Dominicanorum illius regni reformatione, reſpon-

ſpondit: *Coge intrare mare per fluvium.* Quod perinde eſt, ac ſi diceret: *Senſim ac ſuaviter*, non autem ex abrupto ultimum reformationis gradum introducas; & hoc ad præcavenda multa incommoda, ne dicam ſcandala oriri ſolita. Non dixit: *Sine eos vivere, prout faciunt* (quod bene notandum eſt.) Sed *coge, non autem ex abrupto & aſperè*, ſed humaniter quaſi *per fluvium*. *Procul dubio* enim, ait *Navarrus*, *tenetur Prælatus reſtituere ſuos ad originarium Regulæ, ubi ſine ſcandalo fieri poteſt*. h. i.

III. Sic practicatum eſt ab Eminentiſſimo Cardinali *Horatio Spinola*, Genuenſi Archi-Epiſcopo, viro cùm zeloſiſſimo, tum prudentiſſimo, qui omittebat metu ſcandali (ſic refertur à *Caſal* lc.) quibuſdã Monialibus iſtius civitatis vitam communem abſolutè præcipere; non verò, quòd crederet ſe id legitimè præſtare non poſſe; *cùm è contra ſe obligari ita exiſtimaret, ut ab ea obligatione mentem avertere, aut ſomnum capere, die ac noctè non valeret*. h. i.

Addit *Caſal*. audiſſe juvabit, quæ quondam piiſſimus ille vir mihi dixit Ferrariæ dum in tranſitu referrem ei, quoddam ipſius Monaſterium ad communem vitam rediiſſe. Pater (inquiebat ille) ſi quis mihi felix illud nuntium afferret, omnia mea monaſteria reformationem vitæ communis eſſe amplexata, ingenuè fateor, haud gravatè ex hoc mundo hìc & nunc emigrarem, diceremque cum Simeone: *Nunc dimittis ſervum tuum in pace.* Et ſubdit, illum hujus intentionis fuiſſe, quòd obſervantiam vitæ communis vellet abſolutè,

lutè, attamen ſuaviter & ſine ſcandalo illis præcipere, quamvis Pontificis beneplacitum deſuper non habuiſſet. *h. i.*

IV. Eſſet quidem in reformatione optandum, quòd immediatè ad perfectam vivendi methodum ſe religioſi reducant, & perfectè incipiant; attamen ſi aliter fieri nequeat, pedetentim & per gradus aſcendendum erit, quamvis in hoc ſit periculum aut relapſûs, aut permanſuri teporis, maximè ſi Prælati immutentur, qui reformationem zelant, & fortè alius ſuccedat qui reformationis zelator non eſt. Itaque (ut ait *Caſal lc.*) peculium quandoque toleratur ad vitandum grave aliquod incommodum aut ſcandalum; quo caſu Prælati, ſicut & ſubditi in conſcientia ſecuri ſunt, ſervatis tamen conditionibus ſupra poſitis. Qui tamen ſcandali occaſionem præbebunt, nullo modo tuti erunt; quia ſcriptum eſt: *Væ illi, per quem ſcandalum venit.* Ideo dicere non omittam, quòd non omnis ſubditorum tumultuatio Prælatos à reformatione excuſet; quia, ut *Mauburnus* ſcribit, *pro exterminatione tanti criminis aliquod magnum eſt audendum: inſaniant, & furiant ſubditi, quantum velint*, h. i.

V. Cùm Eminentiſſim. Cardinalis *Horatius Spinola* (ùt refert *Caſal.*) monaſteria ſua reformare ſtuderet, præcipua eorum excuſatio, qui reformationem recipere detrectabant, erat monaſteriorum inopia, & allegata paucitas redditūum ad vitam communem neceſſariorum, cùm tamen, probatione factâ, inventum fuerit contrarium, & re ipſa oſtenſum, complura alia cum pau-

cioribus redditibus vitam ducere communem: ideoque excuſationem illam fictam fuiſſe ac nugatoriam: quòdque pauciora bona ad communiter vivendum,quàm in particulari cum peculio, requirantur. h. i.

VI. Superiorum aliquorum negligentium reformationem excuſationes refutantur facilè à *Zegnero* p.1.c.3.§.5. ubi inquit: Sed dicent forſitan Superiores, adeo vitium illud peculiaritatis ac proprietatis eſſe radicatum, ut nullus laborum ſuorum fructus ſit ſperandus. *Reſpondet*: nullum adeo vitium invaluit,quin ejuſdem eradicationem per Dei auxilium Superiores ſperare poſſint,modò ipſi labores & operam impendere non omittant,& confidant in illum,qui omnia poteſt: præſertim, quia omnino confidendum eſt,quòd,qui cœpit opus bonum, nim. bonam illam voluntatem Superioribus inſpirando, perficiet. NB. *Neque multorum reſiſtentia indicium eſt, quòd conatus ſuo fruſtrabitur effectu; quin potius felicioris ſucceſſûs præſagium eſt.* Solet enim Diabolus obſiſtere per homines malos tamquam per ſua inſtrumenta operibus bonis, præſertim illis, quæ tendunt ad deſtructionem malæ & inveteratæ conſuetudinis; vel ſi ex initiis illis plurima bona ſecutura intelligat. Hinc *S. Tereſia* dum conatibus ſuis multos reſiſtere videbat,proſperum exitum ominabatur; & re ipſa ita accidit; nam duo ſupra triginta monaſteria inops virgo ædificavit, omnibus humanis deſtituta auxiliis, quin imò adverſantibus plerumque ſæculi principibus. *Ita lectione Breviarii. Subdit ille ibidem.*

VII.

VII. Præterea, *quod bene notandum in reformationis negotio, non tantùm attendendum, quis fructus hoc tempore, & inter præſentes NB. diuturna conſuetudine obcæcatos & vinculatos ſit futurus; ſed etiam quis futuris temporibus, & inter præſentium ſucceſſores.* - - Sed dato, quòd, omni impenſo labore, ſubditos illos à vitio illo revocare non poſſent; ipſi tamen animam ſuam liberabunt, juxta illud Ezech. 3.19. *Si tu annuntiaveris impio, & ille non fuerit converſus ab impietate ſua, & à via ſua impia, ipſe quidem in iniquitate ſua morietur; tu autem animam tuam liberaſti.* Hinc illud *S. Benedicti* in c. 2. Regulæ: *Abbas tantùm iterum liber erit, ut, ſi inquieto vel inobedienti Gregi paſtoris fuerit omnis diligentia attributa, & morbidis earum actibus univerſa fuerit cura exhibita, paſtor earum in Judicio Domini abſolutus, dicat cum Propheta Domino: juſtitiam tuam non abſcondi in corde meo, veritatem tuam, & ſalutare tuum dixi: ipſi autem contemnentes ſpreverunt me.* h. i.

VIII. Pergit idem *Zegnerus.* Neque Superiores à muneris ſui ratione deterrere debet, quod fortè ſubditorum animas ſuis paſtoralibus ſtudiis, actionibusque exulcerari videant; vel quia nonnulli illorum clamant: *non ferunt hæc tempora ſtrictam illam paupertatis, & communionis obſervantiam.* Hæc enim à Prælatis tamquam futilia, & ſeſe emendare nolentium voces contemnendas eſſe, poſt *S. Bernardum*, alioſque SS. PP. meritò cenſuit S. *Carolus Borromæus*, Ordinis noſtri, dum viveret, Protector zeloſiſſimus in orat. ad II. Con-

cil. Mediol. *Nec verè eſt*, (inquiebat ad Prælatos, in 2do ſuo Concilio congregatos) *cur à muneris noſtri ratione deterreamur; vel quia his noſtris paſtoralibus ſtudiis, actionibusq; animas eorum exulcerari videamus, qui filii ſunt perditionis; vel quia populares illæ, quibus quaſi ficus foliis, deformes pravique mores contegi ſolent, voces audiantur:* non ferunt hæc tempora veterum canonum (junge *Regularis diſciplinæ*) ſeveritatem: ſic jam diu viximus, ſic vixerunt, ita egerunt, qui ætate anteceſſerunt, vitæ inſtitutum nihil eſt quòd mutemus. *At nos hæc atque ejuſmodi contemnamus.* h. i.

IX. Eamdem rurſus querelam in ultimo ſuo Provinciali Concilio his verbis retundit idem *S. Carolus Borromæus: an fortaſſe actione noſtra deterremur, quia hoc noſtro frequenti Provinciæ noſtræ ſanandæ ſtudio exulcerantur animi quorumdam dictitantium*: Non ferunt hæc tempora veterum canonum (junge, *regularis diſciplinæ*) & antiquæ Eccleſiæ medicamenta? *Immo ardentiùs progrediemur; quoniam hæc una medicina præſtantiſſima eſt, maximeq; opportunũ id remedium, ut, quibus olim rationibus diſciplina Chriſtiana* (adde, *regularis*) *ſata, & propagata fuit, iiſdem ipſis & inſtauretur, & conſervetur*. h. i.

X. *Objectiones plures & inſtantias Peculiariſtarum proponit, refutatque Zegnerus, & inquit*: Inſtabunt forſitan Superiorum alii: *cur tantopere nos opponemus peculiaritati illi, quam prædeceſſores noſtri tanto tempore tolerarunt? quare enim non permittemus, quod ipſi permiſerunt? NB.* Expen-

pendant hi, qui hac ratione ſe ab extirpatione peculiaritatis excuſare conantur, num non hoc eodem argumento Prælati, atque Monaſteriorum Præpoſiti ſe ab omni reformationis ſtudio eximere poterunt: quandoquidem præcipuus, ſi non unicus, reformationis ſcopus eſſe debeat, corrigere ac eradicare abuſus, qui per Prælatorum negligentiam, aut nimiam eorum conniventiam invaluerunt. Quare jam ptidem *Sacra Pariſ. Facultas*, ut Prælatos Eccleſiæ Gallicanæ induceret ad abrogandum inveteratum, ſed perniciosſum quemdam abuſum, ſcripſit in hæc verba: *Nolite ſubdolas hominum voces audire ſic dicentium: Prædeceſſores noſtri, qui erant notabiles viri reputati, illud Feſtum Fatuorum (adde, peculiaritatem) permiſerunt: ſufficiat nobis vivere, ut ipſi.* Procul dubio, iſtud argumentum diabolicum eſt, & infernalis hæc perſuaſio; nam illorum exitum ignoratis, an bonus vel malus fuerit. h. i. Caput hoc concludam ſententia *S. Chryſoſt.* homil. 79. in cap. 25. Matth. *Nulla res Deo gratior eſt, quàm ut univerſam vitam ad commune commodum conferas*: h. i. Idem cit. à *S. Bonav.* in c 12. Lucæ: *De virtute, de pecuniis, & de omni diſpenſatione, qua unicuique commiſſa eſt, Unumquodque ad communem utilitatem uti oportet his quæ habet, ſive ſapientia, ſive principatu, ſive divitiis*, h. i.

CAPUT XVII.

De obligatione ſubditorum ad acceptandum reformationem ad vitæ communitatem.

I. THomas à *Jeſu* Diſcalc. p.4. c.3. ait hunc ſtatum periculoſiſſimum eſſe, pluribus ex cauſis, in quo Religioſi ſine communitate exacta vivunt. Additque omnes paratos eſſe debere ad reformationem prædictam acceptandam; & inſuper ad omnia, quæ habent ad uſum, in manus Prælatorum reſignanda. *Non tamen omnes parati ſunt, quia non omnes paupertatis amatores exiſtunt, ſed plures inveniuntur, qui plures excuſationes ſuis proprietatibus apponunt, & ita reformationi contradicunt, quibus alii ſimpliciores adhærent: & ita, reformatio ſi intenderetur, ſæpe magna pars communitatis turbaretur, & in deteriora pericula rueret; & ob id judicatur impoſſibilis reformatio* (in ſenſu ita compoſito) h. i. Porro ad hanc S. Communitatem voluntariè acceptandum, neceſſaria eſt in omnibus membris unanimis concordia, & malarum conſuetudinum victoria. De quibus S. *Bern.* ad ſororem c.41. *Omnes ergo unanimiter & concorditer debemus vivere in domo Dei, ut poſſimus diabolum vincere. Ancilla Dei quæ vult concorditer vivere, priùs debet pravas conſuetudines relinquere, ne ſit perverſa, inordinata,*

ta,indiſciplinata , ne perverſitate ſua ceteras ancillas Dei conturbet, vel ſcandalizet. h. i.

II. *Navarrus* Comment. 3 de Regularibus n. 36. de hac obligatione ita diſcurrit. Prælatus non debet reformare unum vel alterum, non reformando alios; cùm, non reformatis aliis, non poſſit ipſe ſolùs de communi, & communiter vivere: & nemo ad impoſſibile tenetur. h. i. *Subdit.*

Quid autem ſi Prælatus præcipiat omnibus & ſingulis ſuis Canonicis, vel Monachis ſub cenſuris, ut prædicta faciant, an peccent mortaliter, & incurrant cenſuras, non obediendo? Et videtur dicendum, quod ſic, ſi *opportunè* id præcipiat, & *nulla Cauſa particularis eos excuſet.* Quia qui Superiori juſta præcipienti nō obedit, peccat. Dixi, ſi *opportunè*; quia, ſi præciperet *ex abrupto*, ut ea facerent, antequam inſtituerentur Cellarius, promus, coquus, & aliæ perſonæ, & inſtrumenta *vitæ communi* neceſſaria, juſtè poſſent rogare Prælatum, ne ſic ea præciperet, & appellare, ſi nimis urgeret, adjectâ causâ, quòd juſtum modum reformandi excederet. Dixi 2dò, & ſi *nulla particularis cauſa eos excuſet*: quia ſecus, ſi talis cauſa adeſſet; ut quia non eſt refectorium, vel dormitorium, eò quòd eſſent vi bellorum aut incendiorum exuſta, & ſolo æquata. Quin & fortè aliquot aliæ cauſæ poſſent efficere juſtam cauſam rogandi Prælatum, ut differret ejuſmodi præceptum; donec S. Sedes Apoſtolica conſuleretur, vel in congregatione habenda per Religioſos ejuſdem Ordinis, juxta Decreta Tridentina tractaretur. h. i.

III. Grave onus eſt Prælatis, dum ſubditi in hoc genere non ſunt bonæ voluntatis. Hoc expertus eſt S. *Carolus Borromæus* Zelator Decretorum Concilii Trid. ſtudioſiſſimus pariter & acerrimus, qui aliis Prælatis datus eſt propterea in exemplum, ut exemplo ſuo illos ad obſervantiam illorum excitaret & animaret. Hic citatus ab *H. Caſal* in præfatione ſui opuſculi, *dicere ſolitus erat à ſolis monialibus vitam communem exactè non ſervantibus plus moleſtia, ſolicitudinis, ac laboris ſibi creari, quàm à reliqua tota ſua diœceſi, quantumvis hæc eſſet ampliſſima.* h. i.

IV. Hanc ſuam obligationem ſi ſubditi non agnoſcant, ſuperiores ipſis hanc exponant, utpote qui duplicem obligationem habent, & ſeipſos & ſubditos excitandi, & reformandi, & contra abuſus & vitia inſurgendi. Quod ſi non faciant, tonat contra illos *Doctor Seraphicus* in Ala prima dicens: *illi non ſunt apti ad regimen animarum, qui licèt ſanctè vivant tamen contra aliorum vitia, & peccatorum pericula Zelo fervoris non inflammantur, neque dicunt cum Davide: numquid qui oderunt te, Domine, oderam?* Pſalm. *138. 21.* h. i. De horum ſtricta obligatione ait cit. *H. Caſal.* l.c. ſciant ſuperiores, ſub peccato mortali etiam cum propriæ vitæ periculo teneri ſe, non tantùm lethales culpas ſuorum corrigere, ſed etiam quantum poſſunt, eos abuſus omnes tollere, qui licèt in ſingulis ſint tantùm veniales, regularē tamen diſciplinam enervant, ſpiritalem ſubditorum profectum impediunt, & ad eorum ruinam, totiuſque diſciplinæ relaxationem ſenſim diſponunt: neque ipſos defectus à ſe obſervatos,

vel

vel ab aliis ſibi denuntiatos ſolùm teneri reprehendere & corrigere; verùm etiam vi officii ſui obligari, in ſuorum ſubditorum vitam & converſationem curioſè inquirere, quò ſpiritali eorum neceſſitati exactiùs poſſint ſubvenire. h. i.

V. Nec eſt, quòd cauſentur Prælati, ſe non velle ſubditos turbare, ſed malle ſe, & illos in pace relinquere, & ita vivere, ſicuti ſub ſuis prædeceſſoribus vixerunt &c. Damnabilis hæc pax eſt, quam ſi interturbent, virtutem eximiam exercent, de qua *cit. Caſal le* quòd ſit ignavia toties in ſcripturis condemnata, quâ ſcil. quis tolerat & diſſimulat, quæ non oportet, ne falſam aliorum quietem, pacemque perturbet, ideoque quemque ſinit pro arbitratu ſuo & beneplacito vivere-- Nempe pacem quiſque deſiderat, ſed vanam & mundanam, pacem carnis & ſenſuum, non illam Spiritûs & conſcientiæ bonæ, quam dare non poteſt mundus. h. i.

Q. 1. Utrum Prælato negligenter agente, ſubditi ſeipſos reformare teneantur. *Reſpondet 1. H. Caſal,* ſubditos in Ordine *S. Franciſci* ad id utique obligari; hancque obligationem cum aliis deducit ex c. 10. Regulæ, ac ita concludit: quare cùm in aliquo conventu vita communis negligitur, Fratres omnes ſub peccato mortali ad Miniſtrum recurrere tenentur ut per reformationem, vel alio quocunque modo collapſam vitæ communis obſervantiam inſtauret; & illô deficiente, ad Generalem; quod ſi uterque negligens fuerit, ad Protectorem; qui hac in re plenariam poteſtatem habet, immo etiam, omnibus aliis

deficientibus, inquit *Alvarez*, ad ſummum Pontificem tenentur habere recurſum. h. i.

Reſpondet idem 2dò adducens *Lorinum* Societ. Jeſu à ſe conſultum, etiam tutiùs & ſecuriùs facere illos ſubditos, qui in aliis Ordinibus à ſe ipſis reformationem incipiunt, dum Prælati in hoc ſegnes ſunt, maximè in iis locis in quib⁹ major eſt & intolerabilior voti paupertatis violatio. *Rationem dat*; quia ſi unuſquiſque naturæ lege teneatur ſibi in neceſſitatibus corporalibus proſpicere, quantò magis in ſpiritualibus, cùm hæ potiores ſint, & eò ampliùs obligent, quò anima corpus nobilitate antecedit: alioquin, *qui amat periculum, in illo peribit*. Eccl. 3. 27. h. i. Qui ſubdit. Addo verò hanc opinionem tunc fore veriſſimam, quando Major pars ad reformationem propendet, aut propenſura ſperatur, niſi tamen aliunde ſcandaloſa quædam contradictio timeatur. --Verùm quidquid de dicta obligatione; indubiè ſaltem bonam apud Deum conſequetur retributionem, qui à ſeipſo reformationem inchoaverit, & alios verbo & exemplo ad eamdem protraxerit: hic certè magnus erit in regno cælorum: erit, inquam, ſal terræ, & lucerna ſupra candelabrum poſita, qui ſcommata & improborum dicteria deſpiciens, ſimplicium tenebras exemplo ſuo diſcutiet. h. i.

Q. 2. an maturitatis honeſtas præſupponatur in ſuperiore Regulari ad hoc, ut ab eo reformationem acceptent ſubditi.

R. Quòd illa plurimum conducat ad hunc finem.

finem. De qua *D. Bonav.* in Ala 4ta ita loquitur. *Maturitatis honeſtas perpenditur in tribus, ſcil. primò ſi non ſit levis in moribus, videl. in verbis & jocis ſcurrilib⁹ & irreligioſis: quæ licèt in ſe quandoq; quaſi grata putentur, minùs tamē reverendū faciunt & verendū. S. Greg. enim dicit hom. 3. in Ezech. non facilè ejus prædicatio accipitur, ſi levis in moribus videtur. Nam, etſi Prælatus magis diligendus ſit, expedit tamen, ut ab inſolentibus timeatur. Ipſe amor aliquo modo ſuavior ſentitur cum reverentia mixtus; ut patet in amore Summi Conditoris, cujus quò Majeſtas ſublimior agnoſcitur, dignationis dulcedo ſapidiùs amatur. Pſalm 24. 8. dulcis & rectus Dominus &c.* Secundò, *Si non ſit levis in affectu per privatos amores notabiles, tam ad feminas, quàm ad quaslibet leves perſonas. Licèt enim meliores in affectu præferendi ſint minoribus; & omnes propter ſpem ſalutis in Chriſto amplectendi ſint; in actu tamen exterioris exhibitionis taliter ſe gerat ad omnes, ut nullus ſe ab eo contemni propter alios ſuſpicetur: ſed quilibet ſe ab eo diligi præſumat, & ſi ſpecialiter ei quaſi ſingulari amico confidat; ne alicui indignatio, & invidia in aliis nutriatur: ſicut Fratres Joſeph, qui oderunt eum pro eo, quòd à Patre ſingulariùs amaretur. Gen. 37. 4.* Tertiò, *ſi non eſt levis in propoſito, & inconſtans in conſilio, ut, quod jam placet, mox diſpliceat: modò velit unum, modò contrarium, ubi rationabilis cauſa non apparet. Quis enim ejus judicio credat, vel ejus voluntati ſe contemperet, quem in neutro ſtabilem agnoſcat? ideo ejus ſubjecti non poſſunt ejus revereri prudentiam, nec ſciunt*

ſe

ſe parare ad voluntatis ejus obedientiã: & in utroq́ non poteſt eſſe modicum nocumentum. 1.Theſſ.5. Omnia probate, quod bonum eſt, tenete. Et facite ſine haſitatione, & retractationibus, quacumque facitis. h.i. Subdit,

Ubi tamen cauſa rationabilis ſubeſt juſta neceſſitatis, vel piæ utilitatis, ut aliter & aliter aliquid fieri expediat, non eſt hoc levitatis, ſed maturitatis: quia, ſicut ſtultum eſſet, melius mutare in deterius; ſic etiam ſtolida eſt obſtinatio tam pertinaciter inhærere conceptis, ut pro majori bono & aperto ab eis flecti non poſſit. Eſther.16.9 Nec putare debetis ſi diverſa jubeamus, ex animi noſtri venire levitate; ſed pro qualitate, & neceſſitate temporum, ut reipublicæ poſcit utilitas, ferre ſententiam. Unde & Apoſtolus excuſat ſe, cùm promiſerit Corinthiis, ſe venturum, quòd non levitate hoc promiſerit, ſed pro eorum utilitate 2.Cor.1.15. voluî priùs venire ad vos &c. Eccli.10.2. Secundùm judicem populi ſic & miniſtri ejus: & qualis eſt Rector civitatis, talis èt inhabitantes in ea. Hucuſque Seraphicus Doctor.

Q. 3. Quale judicium ferendum de religioſo, ſe opponenti introducendæ vitæ communi, ſi fiat authoritate Pontificia, vel ex commiſſione ejus, ad abolendos abuſus, & ingentes exorbitantias, quas ex ejus defectu videt Summus Pontifex in aliquem Ordinem irrepſiſſe. ℞. Talis non videtur verè Religioſus, quoad religioſæ perfectionis ſeu potiùs viæ ad illam profeſſionis obſervantiam (licèt ſit quoad obligationem; & niſi aliquam juſtam cauſam prætendere poſſit, cur ſe ad tem-

tempus opponat) *Ratio eſt*; quia talis ponit obſtaculum divinæ gratiæ, nam, *qui ſubtrahit ſe ab obedientia, ſubtrahit ſe à gratia* l. 3. imit. c. 13. econtra *vir obediens loquetur victoriam.* Prov. 21.28. Immo talis vult manere in obſtaculo continuo, ſeu impedimento vel remora perfectionis; qualis eſt peculiaritas, per quam impeditur & ſubinde ſuffocatur charitas.

Q. 4. Quid maximè conſolari poſſit, & animare Superiores Regulares, introducere ſatagentes, aut (vi obligationis ſuæ ex juramento contractæ) promoventes, & zelantes exactam obſervantiam Regulæ, & conſtitutionum propriarum ſuæ Religionis. ℞. Ex multis præcipuum eſſe, ſi, de mandato Sedis Apoſtolicæ, ejuſve ſola auctoritate, Reverendiſſimi & Eminentiſſimi DD. Cardinales Ordinum Protectores eis eminens & forte protectionis brachium adpromittere, eoſque protegere dignentur. Et hoc ipſum meam qualemcumque exiguitatem non modicùm exhilaravit, excitavit, & confortavit, quòd, dum his conſcribendis intentus occupor pro ſalute mea & animarum mihi à Summo Paſtore concreditarum, inſperatò accipiam literas hodie 14. Januarii, 1699. quas motu proprio dignatus fuit ad meam exilitatem confortandam clementer conſcribere *Reverendiſſ. & Eminentiſſ. noſtræ Religionis Protector Cardinalis Leander Colloredus.* Cujus cùm Singularis zelus, ſolicitudo paterna, clementia provida, & ſuavitas induſtria, melli charitatis ſolicitæ juncta & uncta, liquidò cernatur

natur in iiſdem ; maximè è re cauſæ Dei promovendæ futurum viſum fuit, tenorem earumdem huic libro inſerere ex intima cordis reverentia ad eumdem Eminentiſſ. D. Cardinalem Protectorem, utpote de Ordine noſtro optimè meritum, & ſummè ſolicitum; maximè cùm inde majorem conſolationem, confirmationem, & eruditionem jam tum pro nunc, & majorem pro futuro hauſturos nos confidamus ego & confratres mei, quàm ex ſola tenuitate ariditatis ſermonis mei.

Adm. Rev. Pater.

BOnus nuntius de terra longinquà advenit, quòd paternarum traditionum æmulatores facti, ac veſtræ profeſſionis non ignari, ea fueritis animo meditati, quæ Seraphici Inſtituti cultores maximè decent, ut nimirum abdicantes proprietatem, & ſæcularia deſideria, vitam veſtram exinde inſtituere diſpoſueritis juxta exactam normam Sacrarum Conſtitutionum Urbanarum, *quæ tanto diſcretionis ſale ſunt aſperſæ, ut quaſi ſcelus idololatriæ ſit, nolle ipſis acquieſcere,* illaſque ad amuſſim ſervare. *Quapropter maxima geſtiens lætitia, calamum cohibere non potui, quin ſuperabundantis in me gaudii teſtimonia proferrem, cùm majorem horum non habeo gratiam, quàm cùm videam Patres meos in veritate ambulare, ac ſanctæ paupertatis, ac* perfectæ communitatis *divitias agnoſcentes, frigida illa verba* meum, & tuum *à ſuis cœnobiis eliminare, ac Parentis Optimi inhærentes veſtigiis expectare, quòd creſcere nos faciat Deus in terra paupertatis noſtræ,*

Con-

Conſtantes igitur eſtote in tam ſanĉto propoſito. Quòd ſi aliqui ex veſtris nimiùm metuentes ſtudeant adverſari; vos qui ſpirituales eſtis, hujuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis, nec ab incepto deſiſtite, donec Chriſtus formetur in omnibus, ac, quæ in profeſſione fuerunt promiſſa, ſanĉtè atque inviolabiliter cuſtodiantur. In quo quidem propoſito Apoſtolicæ Sedis, ac meum, qui apud ipſam licèt immeritus Proteĉtoris veſtri munus exerceo, auxilium numquam deerit. Interim Natalitios hoſce dies fauſtiſſimos vobis deprecor, ut, qui olim natus eſt pro nobis JESUS, ſemper renaſcatur in vobis. Romæ ipſo Sanĉtiſſimæ Nativitatis die, Anno 1698.

Adm. R. P. T.

Amantiſſimus ex corde

LEANDER, CARD. COLLOREDUS.

JE-

natur in iiſdem; maximè è re cauſæ Dei promovendæ futurum viſum fuit, tenorem earumdem huic libro inſerere ex intima cordis reverentia ad eumdem Eminentiſſ. D. Cardinalem Protectorem, utpote de Ordine noſtro optimè meritum, & ſummè ſolicitum; maximè cùm inde majorem conſolationem, confirmationem, & eruditionem jam tum pro nunc, & majorem pro futuro hauſturos nos confidamus ego & confratres mei, quàm ex ſola tenuitate ariditatis ſermonis mei.

Adm. Rev. Pater.

BOnus nuntius de terra longinquà advenit, quòd paternarum traditionum æmulatores facti, ac veſtræ profeſſionis non ignari, ea fueritis animo meditati, quæ Seraphici Inſtituti cultores maximè decent, ut nimirum abdicantes proprietatem, & ſæcularia deſideria, vitam veſtram exinde inſtituere diſpoſueritis juxta exactam normam Sacrarum Conſtitutionum Urbanarum, *quæ tanto diſcretionis ſale ſunt aſperſæ, ut quaſi ſcelus idololatriæ ſit, nolle ipſis acquieſcere,* illaſque ad amuſſim ſervare. *Quapropter maxima geſtiens lætitia, calamum cohibere non potui, quin ſuperabundantis in me gaudii teſtimonia proferrem, cùm majorem horum non habeo gratiam, quàm cùm videam Patres meos in veritate ambulare, ac ſanctæ paupertatis, ac* perfectæ communitatis *divitias agnoſcentes, frigida illa verba* meum, & tuum *à ſuis cœnobiis eliminare, ac Parentis Optimi inhærentes veſtigiis expectare, quòd creſcere nos faciat Deus in terra paupertatis noſtræ,*

Con-

Conſtantes igitur eſtote in tam ſancto propoſito. Quòd ſi aliqui ex veſtris nimiùm metuentes ſtudeant adverſari; vos qui ſpirituales eſtis, hujuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis, nec ab incepto deſiſtite, donec Chriſtus formetur in omnibus, ac, quæ in profeſſione fuerunt promiſſa, ſanctè atque inviolabiliter cuſtodiantur. In quo quidem propoſito Apoſtolicæ Sedis, ac meum, qui apud ipſam licèt immeritus Protectoris veſtri munus exerceo, auxilium numquam deerit. Interim Natalitios hoſce dies fauſtiſſimos vobis deprecor, ut, qui olim natus eſt pro nobis JESUS, ſemper renaſcatur in vobis. Romæ ipſo Sanctiſſimæ Nativitatis die, Anno 1698.

Adm. R. P. T.

Amantiſſimus ex corde

LEANDER, CARD. COLLOREDUS.

JE-

Sit Vobis cor unum & anima una cum JESU & mecum.

Hoc idem iunxit Amor

Adm. Rd. et eximio Patri
P Anthonio Wissingh ordi min: Conu:
Prouinciali. F.C.F.S.

J. v. Sande

Ecce, quàm bonum, & quàm jucundum, habitare Fratres in unum! *Pſ.132.*

JESU, MARIA, FRANCISCE, ANTONI,

VObis hic Liber V. ſupplex advolvitur, devotus dedicatur,& perbrevi oratione,quod ſibi deeſt, precatur. Quia nim. hacuſque in prioribus Libris multæ *Præmiſſa* præmiſſæ ſunt,at ſine *junctura*, ſine unione; hinc ergo Liber hic *juncturam*, & unionem concluſionis cum præmiſſis, ſubditorum ad invicem, & cum Superioribus in eodem ſenſu, eademque ſententia, à vobis expoſcit, *quos idem junxit amor*: huc omnia ibi dicta referebantur, ut hic uniantur, effectumque ſortiantur. Hinc & omnium Patrum & Fratrum totius Provinciæ noſtræ corda manibus Fidei veſtræ, *S.P.Franciſce*, & *S.Antoni Patavine* ſupplex conſigno,ut illa vos offeratis Sanctiſſimis manibus JESU, & MARIÆ, in eorum SS.Cordibus eliquanda; ut ita priſtinam amittentia formam, ex nunc *ſapiant idem*, *quod & in Chriſto JESU.*

Medium autem hoc faciendi, & vobiſcum in *unam juncturam* conveniendi, & ut unumquodque *os jungatur ad juncturam ſuam*, hic in mundo cùm non inveniamus, hinc ad ſupernas officinas recurrimus. Ideoque vos alloquor cum Regio

Propheta 1. Paral. 12. 17. *Pacificè veniſtis ad me, ut cor meum jungatur vobis.* Ut autem jungatur, priùs in veſtrorum Cordium ſacra officina excoquatur. Quod dum vehementer deſidero, dum humiliter peto; mihi, meiſque Fratribus in veritate ſpero eventurum, quod de Vulcano commentus eſt olim Plato. Ille dum obvius fieret duobus amiciſſimè conjunctis, & conjunctiſſimè amicis, inter plura alia ſingularis benevolentiæ ſigna, juſſit eos rogare aliquid obſequii aut muneris, præſertim quod ex officina ſua eis offerre poſſet. Illi cum præſentem occaſionem prehendere vellent, ſupplices rogarunt, ut (cùm Faber Deorum eſſet, cui non difficile eſt artis ſuæ potentiâ, inſtrumentorumque uſu accommodô quidvis efficere) colliquaret eos, unumque ex duobus redderet; atque ita conſequerentur amoris ſui *Finem*, qui eſt animæ, corporisque *unitas*. Quod ille dum feciſſet, qui priùs duo ingreſſi fuerant, jam unus egrediuntur.

Finis etiam literarii hujus qualiſcumque laboris mei non eſt communitas, ſeu, ut quidam ex vocis ſono conjicere malè poſſet, diſperſa pluralitas, ſed *in communitate S. Unitas*, ut nim. ſimus omnes non *alter-ego*, ſed *unus-ego*. Ad hunc *S. Finem* aſſequendum, cum SS. Patribus noſtris ad vos O JESU, & MARIA confugimus. O B.V.M. ſub tui S. Cordis officina, ſub quo Filium Dei concepiſti, & portaſti, *ima ſummis* (ut canit Eccleſia) *& terrena divinis junguntur*, &, ut uniantur, non colliquantur, ſed conſecrantur humana per divina, ima per ſumma, terreſtria per cæleſtia. Et in divina

vina officina Cordis tui, O JESU Fabricator cordium, Deus cordis mei, ſenſêre devotiſſimæ Sponſæ tuæ, Sororeſque individuæ *Gertrudis*, & *Mechtildis*, itidem dilectiſſima tua *Catharina Senenſis*, ſua corda à S. Corde tuo, utpote ignea virtute prædito liquefieri, abſorberi, tuoque per amorem uniri, & ex tunc aliâ quaſi formâ ac naturâ ſuperindui.

Eja, veſtris binis cordibus tamquam uſtrinis, aut potiùs Fornacibus conflatoriis, JESU, & MARIA, non ridiculô commentô, ſed felicis eventûs Sacramento, omnia, per quæ hucuſque Libe- hic cucurrit grammata, omniaque omnium cora da, *meum* quoque, ac *tuum*, *ſuum*, frigida illa verba immittimus eliquanda, colliquanda; ut inde exeat non *aureus ridiculus vitulus* (ut olim infelicibus Idololatris Exod. 32.) Sed concors omnium animus, *quos idem junxit amor*, id eſt, amor JESU, & MARIÆ, juxta illud S. *Auguſt.* in Regula: *Omnes ergo unanimiter, & concorditer vivite.* Ut ita ſint *juncta penna unius ad alterum*, id eſt, idem intendamus, idipſum ſentiamus, & *non ſint in nobis ſchiſmata*: & *manus ſub pennis eorum*, id eſt, ut mutuô auxiliô invicem juvemus, ſuccurramus, ſupportemus, pro invicem laboremus. Quod ut fiat, vos JESU, MARIA, FRANCISCE, & ANTONI alloquimini corda noſtra, & cum effectû dicite:

Unanimes animæ, concordia vivite corda:
Unum quêis velle, & nolle dat *unus amor*.

LIBER V.

De modis, ac mediis conſervandi ſtabiliter Regularis vitæ communitatem.

NOta I. *Liber hic opportunè, & neceſſariò ſubnectitur 4. Prioribus,ut vel ſic ſatis fiat importunis quidem at frivolis excuſationibus quorumdam proteſtantium,& illuſoriè dicentium*: Facile eſt multa dicere & ſcribere de obſervantia vitæ communis; ſed verba non implent culinam, non ſaccum, non ventrem Monachi murmurantis &c. *Æquanimiores hos monet eſſe Eccleſia Catholica in Collecta Dominicæ 7. poſt Pentecoſten*: Deus,cujus providentia in ſui diſpoſitione non fallitur &c. *Cujus providentia ſuavitas cùm omnia per congrua media ad ſuos fines à ſe præſtitutos ordinet,dirigat,diſponatque; etiam Religioſis perſonis (ſi complaceat ita divinæ majeſtati,ſi ſic jubebat,ut in communi vivant) de proviſione mediorum non deerit,ut & communitatem,& unitatem, ac utrinſque fructum & finem, mercedem, æternam felicitatem aſſequi valeant. Sed dolendus defectus eſt, quòd,quandoquidem multa ex his mediis ab ipſorum dependeant libera electione, ipſi ea reſpuant;hinc mirum non eſt,ſi in regulari communitate exacta vivere detrectent, difficultatem allegent,*

gent, impoſſibilitatem effingant. Contra illos canit & appellat D. Thomas in Hymno de ven. Sacramento: Sic nos tu viſita, ſicut te colimus. *Quoniam autem Religioſorum aliqui, me liis à Deo ordinatis, ſed poſtpoſitis & contemptis, ſuas humanas adinventiones, vires, & induſtriolas præferre, & in illis plus confidere maluerunt; juſtè Deo ordinante, evenit, illis ad opprobrium, his ad honorem quod Act. 5. 38. legitur*: Si eſt ex hominibus conſilium hoc, aut opus, diſſolvetur: ſi verò ex Deo eſt, non poteritis diſſolvere illud, ne fortè èt Deo repugnare videamini, *h. i.*

II. *Scitur quidem, quòd primarius & Auctor, & Ampliator, & conſervator Religioſarum communitatum, & regularis vitæ communitatis ſit Deus ter Opt. Max. ut piè docet* S. Bonav. q 19. *circa Regulam* S. Franciſci, *ubi inquit*: Omne quod non habet eſſe ſuum à ſe, deficiendo deficit in non eſſe, niſi ſuſtentetur ab eo, qui dat ei eſſe: Sic & omnis Ordo, & omnis homo. Unde non ſolùm Ordines Religioſorum, ſed etiam aliorum, & univerſalis ſtatus multùm deficit, quantũ ad *communem ſtatum*, ab eo, quod in principio fuit, cùm omnes fideles erant perfecti & ſancti in Eccleſia Dei, quales nunc raro videmus: Act. 4. multitudinis credentium erat cor unum, & anima una, *h. i. Attamen cùm Deus velit nos liberè cooperari mediis à ſe præfixis & ordinatis ad regularis communitatis conſervationem; pendent utique plura media ab humana libera cooperatione: De quibus præſens Liber aget, non tamen ex propria inventione, ſed ex pientiſſimorum Doctorum acceptabili ſuggeſtione.*

III. *Porro cùm media ſervandæ regularis communitatis, alia ſint in entitate ſuperexcellenter ſupernaturalia (qualia ſunt divina ſapientia, bonitas, ac providentia &c.) alia quoad modum ſupernaturalia, v. g. excitatio cordium benefactorum, ut talibus religioſis bene faciant &c. alia inſuper naturalia, ac humana; ex iiſque aliqua ſpiritalia, aliqua humana, alia in actibus humanis, alia in rebus externis conſiſtentia; in præſenti libro non agetur niſi de illis, quæ vel mediatè vel immediatè ſubſunt noſtræ humanæ libertati, induſtriæ, cooperationi. Ex his jam plurima ſunt tacta, & præmiſſa in præcedentibus libris, ſi quis avidè attenderit: Reliqua, quantum adjuvante divina gratia licuerit, hic adnotabuntur, non in favorem bonorum œconomorum, ſed ad aliquale contentamentum murmuratorum, inſuper tamen etiam ad conſolationem timoratorum puſillanimium. Qui, ut ſpero, non animum deſpondebunt, ſi audiant, ſi animo revolvant, & ritè cordi ſumant, ſe ex propria induſtria cooperari poſſe ad hanc ſanctam communitatem. Utique ſicut ex multis ſeorſim lapidibus non conſurgit unum commune ædificium, niſi lapides ſinant ſe poliri, quadrari, lævigari; calcemque concipiant, eamque non dimittant, rimam rupturamque non admittant, imbri ventoque reſiſtant &c. Sic ex multarum concurſu bonarum voluntatum bona & ſancta communitas conſurgit; quæ dum calcem charitatis inter vivos lapides non dimittit, in vita religioſa laudabilitate coram Deo & hominibus ſemper proficit.*

IV. *Ut autem media ſolida & ſapida avido le-*

ctori (maximè confratribus meis conſilio egentibus, quibus debitor ſum, & cum eſſem liber, omnium me ſervum feci) ſeligere, & colligere valeam; meritò deſuper lumen & auxilium humiliter & reverenter imploro verbis Seraphicæ Virginis, œconomæ admirabilis S. Tereſiæ,) de caſtello Animæ, manſione 7. c.1. Utinam Majeſtas divina (ſi quidem ei placuerit) calamum meum dirigat, mihique modum ſuggerat, adè tam multis illis, quæ hic dicenda ſunt, ſaltem aliquid vobis exponendùm. Inſtanter hoc Majeſtatem ejus rogavi; cùm nôrit ipſe non aliam meam intentionem & ſcopum eſſe, quàm, ut ſanctum Nomen ejus magis laudetur & celebretur. Spero equidem, chariſſimi, illum, etſi non tam mei quàm veſtri causâ hanc mihi gratiam conceſſurum; ut hac ratione noveritis, quantum veſtra interſit &c. *h. i. Hujus Seraphicæ Virginis, virginumque Matris admirabilis fuit œconomia, ſed admirabiliora media, ei ſuggeſta à divina ſuavi providentia, in effectum deducta ab ipſius ſingulari filiali fiducia in divina miſericordia, bonitate paterna, ac providentia mirifica. De quibus in ſequentibus, dum tamen non agetur niſi de illis mediis, quæ humanæ libertati, neceſſitati ſubſervire poſſunt, in ejuſque poteſtate aliquo modo ſunt, proximè vel remotè, mediatè vel immediatè, electivè vel optativè, elicitivè vel ordinativè, vel diſpoſitivè &c.*

* * *
* *

III. *Porro cùm media ſervandæ regularis communitatis, alia ſint in entitate ſuperexcellenter ſupernaturalia (qualia ſunt divina ſapientia, bonitas, ac providentia &c.) alia quoad modum ſupernaturalia, v. g. excitatio cordium benefactorum, ut talibus religioſis bene faciant &c. alia inſuper naturalia, ac humana; ex iiſque aliqua ſpiritalia, aliqua humana, alia in actibus humanis, alia in rebus externis conſiſtentia; in præſenti libro non agetur niſi de illis, quæ vel mediatè vel immediatè ſubſunt noſtræ humanæ libertati, induſtriæ, cooperationi. Ex his jam plurima ſunt tacta, & præmiſſa in præcedentibus libris, ſi quis avidè attenderit: Reliqua, quantum adjuvante divina gratia licuerit, hic adnotabuntur, non in favorem bonorum œconomorum, ſed ad aliquale contentamentum murmuratorum, inſuper tamen etiam ad conſolationem timoratorum puſillanimium. Qui, ut ſpero, non animum deſpondebunt, ſi audiant, ſi animo revolvant, & ritè cordi ſumant, ſe ex propria induſtria cooperari poſſead hanc ſanctam communitatem. Utique ſicut ex multis ſeorſim lapidibus non conſurgit unum commune ædificium, niſi lapides ſinant ſe poliri, quadrari, lævigari; calcemque concipiant, eamque non dimittant, rimam rupturamque non admittant, imbri ventoque reſiſtant &c. Sic ex multarum concurſu bonarum voluntatum bona & ſancta communitas conſurgit; quædum calcem charitatis inter vivos lapides non dimittit, in vita religioſa laudabilitate coram Deo & hominibus ſemper proficit.*

IV. *Ut autem media ſolida & ſapida avido lectori*

ctori (maximè confratribus meis conſilio egentibus, quibus debitor ſum, & cum eſſem liber, omnium me ſervum feci) ſeligere, & colligere valeam; meritò deſuper lumen & auxilium humiliter & reverenter imploro verbis Seraphicæ Virginis, œconomæ admirabilis S. Tereſiæ,) de caſtello Animæ, manſione 7. c.1. Utinam Majeſtas divina (ſi quidem ei placuerit) calamum meum dirigat mihique modum ſuggerat, adè tam multis illis, quæ hic dicenda ſunt, ſaltem aliquid vobis exponendum. Inſtanter hoc Majeſtatem ejus rogavi; cùm nôrit ipſe non aliam meam intentionem & ſcopum eſſe, quàm, ut ſanctum Nomen ejus magis laudetur & celebretur. Spero equidem, chariſſimi, illum, etſi non tam mei quàm veſtri causâ hanc mihi gratiam conceſſurum; ut hac ratione noveritis, quantum veſtra interſit &c. *h.i. Hujus Seraphicæ Virginis, virginumque Matris admirabilis fuit œconomia, ſed admirabiliora media, ei ſuggeſta à divina ſuavi providentia, in effectum deducta ab ipſius ſingulari filiali fiducia in divina miſericordia, bonitate paterna, ac providentia mirifica. De quibus in ſequentibus, dum tamen non agetur niſi de illis mediis, quæ humanæ libertati, neceſſitati ſubſervire poſſunt, in ejuſque poteſtate aliquo modo ſunt, proximè vel remotè, mediatè vel immediatè, electivè vel optativè, elicitivè vel ordinativè, vel diſpoſitivè &c.*

* * *
* *

CAPUT I.

De primo medio communitatis ſervandæ,ſcil.debito cultu Supremi Numinis.

I. HOc medium meritò aſſero primum ac fundamentale; de quo proinde meritò dico cum S. Apoſtolo 1. Cor. 3. 11. *Fundamentum aliud nemo poteſt ponere, præter id quod poſitum eſt,quod eſt Chriſtus Jeſus.* Qui proinde ſicut cum Patre & Spiritu S. primarius fuit primæ Sanctæ Communitatis inſpirator, Auctor, ita in primario medio ad illam conſervandam ſuggerendo dignatus eſt eſſe primus promulgator. Matth. 6. 31. *Nolite ergo ſoliciti eſſe,dicentes: quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? hæc enim omnia gentes inquirunt; quærite ergo primùm regnum Dei,& juſtitiam ejus; & hæc omnia adjicientur vobis. Nolite ergo ſoliciti eſſe in craſtinum: craſtinus enim dies ſolicitus erit ſibi ipſi: ſufficit diei malitia ſua.* h.i. ubi, (ut ait *D.Thom.*) inhibetur nimis anxia,inordinata,&immodica ſolicitudo,conjuncta diffidentiæ;non autem fovetur otioſorũ pigritia; ſed erigitur noſtra confidentia, in hoc fundamentali medio fundanda. Quod quicumque faciens,meritò dicere poteſt cum Apoſtolo: *Scio,cui credidi,& certus ſum, quia potens eſt*, ſapiens, verax, benignus,immo *Pater veſter eſt*; quô verbo hic utitur Chriſtus ad animandum noſtram fiduciam. Hinc & pro pane quotidiano impetrando docet ſuos orare in eodem capite 6. Matth. dirigendo orationem

ad Deum, ut *Pater* eſt, *Pater noſter, qui es in cœlis* &c. Quo titulo ſe Deum confidenter compellare poſſe gaudebat & gloriabatur S. P. N. *Franciſcus.*

II. Credidit huic Patri cæleſti *S. Ignatius Loyola,* qui frequenter dicere ſolebat: *habemus bonum Deum: utinam te homines noſcerent!* Ante ipſum eidem Patri cæleſti credidit, & confiſus fuit S. P. N. *Franciſcus,* dum dicere ſolebat *ſuam œconomiam conſiſtere non niſi in duobus* (ut ſuprà jam dictum) *ſcil. in Sanctæ vitæ ſtudio, ac ſpe in Deo firmiſſima.* Dum & hoc *verbum dicere ſolitus erat unicuique ſingulatim, quotieſcumque Fratrem aliquem ad obedientiam dirigebat: jacta cogitatum tuum in Dno, & ipſe te enutriet.* Pſ. 54. 23. (*S. Bonav.* c. 2. §. 6.) Credidit eidem *S. Bonav.* ſuprà citatus, cum quo & J. *Taulerus* Doctor illuminatus ex Ordine Prædicatorum, ſerm. 2. poſt Paſcha, in ſenſu ferè & verbis coincidentes in eamdem ſententiam: *ubi ſpiritalia peſſum eunt, diu corporalia ſubſiſtere non valent.* Ergo hoc eſt ſpiritale aratrum Religioſorum omnium, ſcilicet *Opus Dei*; quod ſuis quàm maximè inculcat in Regula ſua *S. Benedictus*, omneſque SS. Ordinum Fundatores. Hinc ſi, neglectô hoc aratrô, Religioſis ſuppetat temporalium ſubſidiorum abundantia, eſt ſignum manifeſtum non cæleſtis benedictionis, ſed potius iræ, & maledictionis, ut ait *Thom. Staplet.* exemplificans à non inepto ſimili: Porcus, Bos, & anſer dum impinguantur; dumque vituli lacti duarum vaccarum ſugendo applicantur, indubiè macello

deſtinantur, morti tranſcribuntur. *Fili, recordare quia recepiſti bona in vita tua.* Luc. 16. 35. & Matth. 6. 5 *Amen dico vobis, receperunt mercedem ſuam* in vita hac momentanea, ſcil. mercedē corporalem & carnalem, quam ſolum quæſierunt & dilexerunt, pro ſervitio ſterili, ad oculum divinæ Majeſtati ſuperficialiter exhibito. Sincera itaque Dei ſervitus præmunitur divinis benedictionibus ad ſufficientiam. De quò Ribera in vita *S. Tereſiæ* l. 2. c. 3. *S. Petrus de Alcantara miris modis paupertatem S. Tereſiæ depradicavit, & magnam in proventibus dixit conſiſtere confuſionē; quinimmò nihil illis opportunitatum ad vitam neceſſariarum defore ſpopondit, qui ſibi ſincerè & ex animo deſervirent. Placuit hac illi reſponſio, atque adeo ſatisfecit, ut cum è corrogata collataque vivere ſtipe jam penitus animo reſolveret, omnes jam mundi facultates & theſauros ſibi poſſidere videretur* h. i. Hæc quoque *S. Tereſia.* (prout cit. Author l. 4. c. 19.) animæ ſuæ contentamentum in paupertate his verbis ſignificat : *in iis, quæ ad paupertatem ſpectant, ſingularem mihi Dominus Deus videtur feciſſe gratiam, cùm ea etiam, quibus humanus carere uſus non poteſt, habere non niſi ex eleemoſyna fidelium accepta velim; adeo ut eo in loco maximopere commorari deſiderem, ubi non niſi mendicatâ & collectâ vivitur ſtipe.* h. i.

III. Medium hoc Fratres ſuos non ſolùm verbo ſed etiam exemplo docuit Mem. S. P. N. *Franciſcus* Evangelicæ paupertatis amator mirificus: qui cùm pro approbatione ſui Ordinis, Formulæque vitæ & ſuorum compareret coram ſum-

ſummo Pontifice Innocentio III. (ut ſcribit *S. Bonav.* c. 3. vitæ ejus) jubetur ab eodem pro lumine deſuper accipiendo , orationi inſtanter ſe dare, ut voluntatem Dei valeret pleniùs ac certiùs agnoſcere. *Omnipotentis autem Dei famulus totum ſe conferens ad orandum, precibus devotis obtinuit, & quod exterius ipſe proferret, & quid interius Papa ſentiret. Nam cùm parabolam de divite Rege, cum muliere formoſa & paupere contrahente gratanter, & de prole ſuſcepta præferente generantis Regis imaginem, ac per hoc educanda de menſa ipſius, ſicut à Deo acceperat, retuliſſet; ex illius interpretatione ſubjunxit: non eſt formidandum, quod fame pereant æterni Regis Filii & heredes, qui ad imaginem Regis Chriſti per Spiritus S. virtutem de paupere matre nati & ipſi per Spiritum paupertatis ſunt in Religione paupercula generandi. Si enim Rex cœlorum imitatoribus ſuis regnum promittit æternum; quantò magis illa ſubminiſtrabit, quæ communiter largitur bonis & malis?* h. l. Ex quo *S. Franciſci* diſcurſu non ſolùm Pontifex Summus ſummè ædificatus, ſed etiam S. viri Fratres in Dei ſervitio conſtanti ac pio propoſito, filialique in Deo confidentia ſunt plurimùm confirmati; prout ſequitur.

IV. *Nam dum paupertatis evangelicæ amator Franciſcus, auctoritate papali fretus cum fiducia multa cum ſociis conferret in via, qualiter Regulam, quam ſuſceperant, ſincerè ſervarent: qualiter in omni ſanctitate & juſtitia coram Deo incederent, qualiter in ſe ipſis proficerent, & eſſent aliis in exemplum &c. cum jam laſſati eſſent ex diu-*

turnitate laboris, eſurientes in quodam loco ſolitudinis ſubſtiterunt. Sanè cùm omnis via deeſſet, quâ poſſent ſibi de victu neceſſario providere, ſtatim adfuit providentia Dei. Nam ſubitò apparuit homo offerens panem in manu, quem pauperculis Chriſti dedit, ſubitoque diſparuit, incognitus unde venerit aut quò iret. Cognoſcentes autem per hoc pauperes Fratres, ſupernum ſibi in comitatu viri Dei adeſſe præſidium, magis dono liberalitatis divinæ, quàm cibo carnis propriæ ſunt refecti. Inſuper divina conſolatione repleti ſtatuerunt firmiter, & irrevocabiliter confirmaverunt, nullius inediæ aut tribulationis impulſu à ſanctæ paupertatis reſilire promiſſo. h. i.

V. Ex hoc tam fideli divinæ providentiæ præſidio, quæ præſtò eſt omnibus regnum Dei primùm quærentibus, illique fideliter ſervientibus, cordatè & fundatè infert cit. *S. Bonav.* c. 7. §. 12. *Procul igitur à pauperibus Chriſti diffidentia omnis abſcedat. Si enim paupertas Chriſti adeo copioſa ſufficientiæ fuit, ut ſubvenientium ſibi defectus tam mira virtute ſuppleret, quòd nec cibus, nec potus, nec domus deeſſet; cùm pecuniæ, & artis, & naturæ facultas defecerat; multò magis illa merebitur, quæ uſitatò divinæ providentiæ ordine communiter conceduntur.* h. i. Quantum ergo ad victualium ſuppeditationem, hoc primùm fundamentum jaciendum, hic primus gradus, via propinquior, methodus ſecurior; nam contra divinam providentiam nil prævalere poteſt humana induſtria, nec ſine illa quidquam proficere. Proinde,

VI. Veri *S. Franciſci* imitatores & Filii, ſibi putent à Patre cæleſti pauperum proviſore primario dici, quod ab eodē in noctc *Franciſco* familiater interrogatoriè dictum fuit: *Franciſce, quis poteſt melius facere tibi? Dominus, an ſervus? dives an pauper? cùm Franciſcus reſpondiſſet, quòd tam Dominus quàm dives facere melius poteſt, intulit ſtatim: cur ergo relinquis pro ſervo Dominum, & pro paupere homine divitem Deum?* h.i. (*S. Bonav.* c. 1. §. 4. vitæ ejus) Prædicto ſummo Pontifici de alimentis, & vitæ ſubſidiis ſciſcitanti vir Dei *Franciſcus* generoſè & confidenter reſpondit: *Matrem quidem habemus pauperem, ſed Patrem ditiſſimum.* h. i. Probatum eſt *S. Bernardi* proverbium: *Dei reſpectus, hominis profectus,* tam ſecundùm corpus, quàm animam. Wilſt / daß dir dein Sach woll geling / Gott hab vor augen in allem Ding.

CAPUT II.

De Singulari confidentia habenda in Dei providentia; pro vita ſubſidiis impetrandis.

I. PLurima ſunt, quæ nos excitant, monent, movent, inducunt, immò quaſi impellunt ad ſpem noſtram fiducialiter in Dei benigna & paterna providentia collocandum. Ad hoc enim *primò* nos excitat verbo ſuo conditor noſter, pollicendo audientiam, addicendo ſuam aſſiſtentiam, devinciendo nobis ſuam omnipotentem pro-

videntiam; ut de ea confidendo, in neceſſitatibus noſtris tam corporalibus quàm ſpiritalibus, præſidium ſperemus, alleviamentum ſentiamus. Hæc enim *attingens à fine uſque ad finem fortiter, ac diſponens omnia ſuaviter* (Sap. 6. 8.) jubet *conſiderare corvos, quia non ſeminant, neque metunt, quibus non eſt cellarium, neque horreum, & tamen Deus paſcit eos*, Luc. 12. quantò magis homines divinæ ſe providentiæ confidenter ſubjicientes, & contemperantes? Proinde, Matth. 6. *ne ſoliciti ſitis* (anxiè) *animæ veſtræ, quid manducetis, neque corpori veſtro, quid induamini-. ſcit enim Pater veſter, quia his omnibus indigetis.* Hanc divinæ providentiæ ſuavitatem in ſe & aliis expertum fuiſſe teſtatur S. Propheta Pſ. 36. *Junior fui, etenim ſenui: & non vidi juſtum derelictum, nec ſemen ejus quærens panem* anxiè, perplexè, miſerè &c. ideoque monet unumquemq; pſ. 54. *jacta ſuper Dnm curam tuã & ipſe te enutriet: non dabit in æternum fluctuationem juſto.* Quam confidentiam in nobis plus acuit *S. Petrus* 1. 5. *Omnem ſolicitudinem veſtram projicientes in eum, quia ipſi eſt cura de vobis.* Super quæ citata S. Scripturæ verba.

II. SS. PP. conſiderantes benignam Dei providentiam, noſtramque egentiam, & ex nobis ipſis inſufficientiam, erigunt animos noſtros ad virtuoſè & fortiter confidendum de illa in omni neceſſitate noſtra. Et quidem *S. Auguſt.* in pſ. 61. *Paſcet te, qui fecit te: qui paſcit latronem, non paſcet innocentem? ſi paſcit damnandos, non paſcet liberandos?* Idem ſerm. 6. de verbis Dom. *Omnem*

nem curam veſtram ſuper Dominum mittite, prorſus vos ipſos totos projicite in illum. Idem c. 15. ſolil. *Conſtanter Deo crede, eique te totum committe, quantum potes: ipſe enim te ad te ſublevare non deſinet, nihilque tibi evenire permittet, niſi quod tibi proſit, etiamſi neſcias.* h. i. Idem de ſerm. Domini in monte: *quærentibus regnum Dei, & juſtitiam ejus, non debet ſubeſſe ſolicitudo, ne neceſſaria deſint.* Et ven. *Beda* in c. 6. Marci: *tanta prædicatorum debet eſſe fiducia, ut præſentis vitæ ſumptibus quamvis non provideant, tamen ſibi hos non deeſſe certiſſimè ſciant; ne, dum occupatur mens ad temporalia, minus aliis provideant æterna.* Idem cit. *S. Auguſt.* l. de eleem. confidentiam ſervorum Dei animat his verbis: *Tu Chriſtiano, tu Dei ſervo tu bonis operibus dedito, tu Domino Deo charo aliquid putas defuturum? an putas, qui Chriſtum paſcit, à Chriſto ipſe non paſcitur? an putas terrena deerunt, quibus cæleſtia & divina tribuuntur? unde hæc incredula cogitatio? unde impia & ſacrilega iſta meditatio? quid facit in domo Dei perfidum pectus? quid, qui Chriſto omnino non credit, appellatur & dicitur Chriſtianus? Phariſæi ſibi magis nomen congruit.* h. i. Et author operis imperfecti: *Deus eſt qui per ſingulos dies incrementa corporis tui facit, te non intelligente; ſi ergo in te ipſo quotidie Dei providentia operatur, quomodo in neceſſariis tuis ceſſabit?* h. i. Inſuper quod ſine concurſu hujus Dei providentiæ ſit fruſtranea ſolicitudo noſtra, ùt certum aſſerit *Lucas Burgenſis* in c. 6. Matth, dum inquit: *Si rem tantillam veſtra ſolicitudo non poteſt, ſcil. augere nonnihil*

ſtatu-

ſtaturam corporis; quomodo poterit corpus in vita ſervare, quantòvis annonæ opumque congeſtâ copiâ, niſi aſpiret providentia Dei? Proinde conſultum eſt, ut, quod cæleſtis ſponſus ſuaſit *S. Catharinæ Senenſi*, nos omnes audiamus, & opere impleamus, *Cogita tu de me, quia ego cogitabo, & ſolicitus ero pro te.* Et hinc *nolite amittere confidentiam veſtram, quæ magnam habet remunerationem.* Hebr. 10. 36. Vitæ plurimorum Sanctorum plenæ ſunt exemplis hujus piæ & fructuoſæ confidentiæ; è quibus aliqua pauca pro erectione puſillanimium hic adducam.

III. *Deus, dum ſubinde ſinit, rem noſtram ad extrema devenire, quaſi compellit nos confidere in miſericordia ſua.* De quo in vitis Patrum Erem. Cùm *Abbas Fronto* & 70. Religioſi in ſteriliſſima ſolitudine Deo ſervientes, ingentes in ſpiritu facerent progreſſus; Deus fiduciam illorum experiri volens diſpoſuit, ut panis & quævis alia ſuſtentationis media iiſdem deficerent. Monachi igitur, ad imitationem populi Hebræi, Abbati detrahere cœperunt, & contra illum murmurare, eò quòd illos è civitatibus eductos in vaſtam illam ſecũ conduxiſſet ſolitudinem, quia, ùt pſalmiſta ait, *ſi non fuerint ſaturati, murmurabunt. Pſ.* Unde jam omnino ad redeundum in civitatem ſe reſolverant, & quamvis S. Prælatus ſæpius eos ad ſperandum in divina miſericordia animare contenderet, in propoſito deſerendi locum perſiſtebant; *nam jejunus venter non audit verba libenter.* Deus, igitur, ut illis, quàm ſit liberalis & próvida manus ejus erga illos, qui fideliter

fideliter ipſi ſerviunt, oſtenderet, Angelum quemdam ad virum divitem expedivit, qui ei in ſomno conſtituto diceret: tu epularis in divitiis ſplendidè, & ſervi mei in eremo indigent pane: tu ciba illos &c. hic non ſurdus auditor 65. camelos variis rebus comeſtibilibus onuſtos deſtinavit: qui ad monaſterium dicti S. Abbatis pervenientes, illum & Monachos ejus incredibili gaudio affecerunt, & de cetero firmiùs in divina providentia ſperare monuerunt. *Lege fuſius apud Manſi diſc. 9. n. 2.* NB. Simile quid legitur in Chronicis Ordinis noſtri; & in Annalibus Patrum Capucinorum frequentiſſimè.

IV. *Sancti Religioſi per orationis inſtantiam, & confidentiam ſe dignos faciunt, qui ex Dei ærariò paſcantur.* De quo hoc Refert Exemplum *Paulus Barry* in anno Sancto pro die 26. Julii. *S. Abbas Lupicinius*, numeroſæ familiæ trium monaſteriorum alimentandæ præpoſitus, ſoliситè ſpem omnem in Deo per orationem ferventem inſtanter poſuit. Deus miſeratus illius, & Monachorum devotorum, ei monſtravit certum locum, ad quem ſingulis annis ſe contulit, ſufficiente proviſione pecuniarum ſe onerans, ex divino ærario accepta, quam dans diſpenſatori domus, ſuæ ſuorumque neceſſitatibus proſpexit, à divina providentia cum ſuis mirabiliter & paternaliter ſuſtentatus *Simile quid* legitur de *S. Hermanno Joſeph Ordinis S. Norberti*, qui dum adhuc ſtudioſus, devotus, at pauper eſſet; à B. V. M. quam tenerrimè colebat ei certus lapis oſtenſus, ut ſub illo, neceſſitate preſſus, pecuniam accipe-

ret, ſibique provideret: ſub quo tamen alii ſtudioſi nil invenire potuerunt, utpote tantâ gratia divina & Mariana indigni.

V. Drexelius l. 1. c. 8. § 4. mentionem facit *Roberti primi Moliſmenſis Abbatis, qui divinæ providentiæ ſtudioſiſſimus cultor* volebat, ut ſui omnes à liberaliſſima Dei providentia toti penderent, velut infans à matris uberibus: & omnia, quæ in uſus ſuos neceſſaria habebant, ſemper eidẽ divinæ providentiæ in acceptis referrent. Jejunium, ajebat, & fames docebunt nos Deo fidere. NB. Interim hæc confidentia non debet eſſe præſidentia, nec inſolens tentatio Dei. Deus operarios adjuvat, paſcit, & animat: nugaces, tepidaſque muſcas à ſua providentia repellit. Dixerat Chriſtus Dominus: *ſcit enim Pater veſter, quia his omnibus indigetis.* In quæ verba *S. Chryſoſt.* & *Euthymius* inquiunt: non dixit, *novit Deus*, ſed *Pater veſter*; ut eos profectò ad ſpem certiorem vocaret, & animaret, quò ſe filios oſtenderent, paterna hac ſolicitudine non indignos. *Sis Filius, & Deus erit Pater tuus.* Itaque

VI. *Religioſi, aliique ſpirituales viri maximè confidere debent in divina providentia.* Cauſam hujus dat *Clemens Alexandrinus* l. 6. Stromatum: Deus quidem ut Paſtor, ſingularum ovium curam gerit, eis verò maximè providendis gerit curam, qui aliis verbo & exemplo ad ſalutem multum prodeſſe poſſunt. Quod confirmans *Rupertus* in c. 10. Matth. ait: ſi totus ferè mundus eſuriret, & pane indigeret; juſtum illum, in corde ejus domeſticum (cujus in

ore

ore familiare eſt verbum Dei) non videbis derelictum: & hinc verum eſt, quod S. Scriptura dicit: *non interficiet Dnus animam Juſti.* Philip. c. 4. hinc dicit Apoſtolus, *nihil ſoliciti ſitis, ſed in omni oratione petitiones veſtræ innoteſcant apud Deum.* In quæ tamen verba *Lucas Burgenſis* inquit: ſolicitudo quandoque importat diligentiam quærendi quod deeſt; & hæc eſt commendabilis, opponitur enim negligentiæ: quandoque anxietatem animi cum defectu ſpei, & timorem de non obtinendo id, circa quod ſolicitatur; & hanc prohibet. Chriſtus confidentiam *B. Birgittæ* fidelis famulæ excitabat his verbis l. 6. revelation. c. 107. *Ego ſum naturæ conditor, Dominus & reformator: ego ſum etiam in neceſſitatibus adjutor, & defenſor, & diſtributor. Et qui omnia habeo, & nullius egeo, & omnium mentes inſpicio, inſpirabo cordibus diligentium me: ut benefaciant deſiderantibus me: nam etiam non diligentes me admoneo, ut benefaciant amicis meis, quatenus bonorum orationibus meliores fiant.* h. i.

VII. *Plus confidendum in divina providentia, quàm in pecunia, aut propria induſtria.* De quo ex vitis Patrum hoc pro documento audi exemplum. Quidam juvenis Monachus quærebat ex ſeniore, an non liceret ſibi partem pecuniæ in futuros uſus reſervare? cui ſenior reſpondit: *hoc ſi feceris, ſcito, Deum nullam tui curam habiturum*, ut qui tibi ipſi providere ſtudueris. Quo audito, Monachus ſtatim pecuniam à ſe projecit, ut ſpem ſuam firmius in Deo collocare

poſſet. *De S. V. Gertrude* hoc ſingulariter adnotandum ad imitationis exemplum. Ipſa quæcumque à Domino receperat bona, ſoli confidentiæ fultæ divina providentia attribuit, æſtimans illa eò magis gratuita, quantò merè gratis atque citra ullum meritum hoc nobile confidentiæ donum à Deo gratiarum omnium largitore accepiſſet. NB. *Hac confidentia in Deo* ita animabatur, recreabatur, & interiùs tranquillabatur, ut, cùm die quadam in aſcenſu collium ad decliviora recideret, hilarior in ſpiritu facta diceret: *amabiliſſime JESU, quàm bene mihi eveniſſet, ſi hic caſus mihi mortis occaſio, & ad te perveniendi via fuiſſet!* Interrogata, an non ergo mallet ante mortem Sacramentis præmuniri; reſpondit, omnino quidem; iis tamen confidenter præfero divinam voluntatem, & providentiam. Hanc ſaluberrimam non ambigo ad mortem eſſe præparationem: propterea morte aut ſubita, aut diutina, prout illi placuerit, ad eum optatius eſt mihi venire. *O virtus Heroica! O confidentia admiranda! quæ tantò plus eſt meritoria, quò ampliùs ſui ipſius reſignatoria.*

VIII. *Chriſti promiſſio ſit fundus vitalitius, ſeu nutritius Religioſorum pauperum.* De quo documentum & exemplum reſpice in Magno Magiſtro Hiſpanico, ac Zelatore animarum quæſtuoſiſſimo *Joanne Avila,* qui fuit coætaneus *S. Ignatio Loyolæ,* & *S. Philippo Nerio.* Qui paupertatem arctam amplectens, ut expeditior evangelio prædicando eſſet, ſibi perſuaſerat nihil defuturum. Cumque plurimos annos eodem

vitæ

vitæ inſtituto tranſegiſſet, ajebat ſibi optimum ſemper fundum fuiſſe illam Chriſti Domini pollicitationem: *quærite primùm regnum Dei, & juſtitiam ejus; & hæc omnia adjicientur vobis:* neque menſam hanc umquam fefelliſſe. NB.

IX. *Quò plures ſunt Religioſi, Deo in clauſtro fideliter deſervientes, eò non minor ſed amplior Deì benedictio etiam in temporalibus ſubſidiis ſuppeditandis affulget & favet.* De quo in vitis Patrum hoc doctrinale exemplum. B. *Alferius* quondam ſuo Monaſterio hanc legem præſcripſerat, ſcil. quòd numerus Religioſorum illius loci duodenarium nequaquam tranſcendere poſſet: hujuſque legis hanc reddidit rationem, ne, ſi numerum excederent, ſuſtentari de rebus monaſterii non poſſent. At verò vicinus morti factus dictam legem retractavit, inquiens: ego quod de numero conſtitui, ſecundùm hominem dixi: nam quod mihi Dominus revelare dignatus eſt, in hoc monaſterio innumerabilis multitudo ad ejus ſervitium colligenda eſt; nam, *qui eos ad regnum ſuum congregat, temporales etiam ſumptus miniſtrabit.* Hinc meritò *Hugo Cardin.* verba illa Matth. 6. *reſpicite volatilia cæli,* interpretans ait: veriſimiliter poſſunt hæc exponi de Religioſis, qui nec ſerunt, neque metunt, & nihil in terra quærunt, & ab omni mundana ſolicitudine ſemoti, cæleſtia quærunt. De his igitur potius quàm de aliis Chriſtus dicit: *Et Pater veſter cæleſtis paſcit illa:* ipſi eſt cura de vobis. Dum S. Abbas *Antonius* apud S. *Paulum* Eremitam hoſpitabatur, etiam annona dupli-

cabatur. Nec volebat Pater cæleſtis ut Paulo prandium imminueretur, qui Antonium miſerat, ut ei commenſalis in charitate jungeretur. Hoſpitalitas non minuit, ſed auget annonam; panis augetur, dum Chriſti lex impletur; dum ejus manibus benedicitur, augmentatur. NB. In hoc ſingularis divinæ providentiæ fructu & guſtu partem nacta *S. Franciſci* Familia, per totum orbem terrarum diffuſa gaudet ſe de paupertatis horreo à Patre & communi Proviſore pauperum paſci, qui etiam, quamvis non eſſent, niſi duo panes in mundo, unum ex his promiſit *S. Franciſco*, & veris Filiis ejus ac imitatoribus. NB. Attamen præaddućto exemplo hoc cautè adponendum eſt, quòd ita mandantibus Summorum Pontificum Decretis, non ſint plures in conventibus recipiendi, quàm commodè vel ex communibus redditibus aut eleëmoſynis ali poſſint; maximè ſi eſſent Ordini inutiles, otioſi, delicati, aut oneroſi, pro ſolo numero ſolum augendo, ſine vero Spiritu fervoris Deo ſerviendi.

X. *Dum Deus nonnunquam temporali inopia Religioſos affligi permittit, id fit ad virtutis ipſorum probationem, & meriti augmentum.* De quo *S. Auguſt.* de ſerm. Dom. inquit: Cùm legamus, in fame & ſiti Apoſtolos laboraſſe; non exiſtimemus hic Domini promiſſa titubare: Quandoquidem iſta ſunt adjutoria. Medicus iſte, cui nos totos commiſimus, novit, quando apponat, & quando detrahat, ſicut judicat

nobis

nobis expedire. Si enim nobis aliquando defuerint (quod plerumque propter noſtram exercitationem Deus ſinit) non debilitat propoſitum noſtrum, ſed examinatum confirmat, h. i. Præterea electiſſimum Dei amicum fames coëgit fugere in Ægyptum, Gen. 12. Similiter & filios Jacob ex periculo preſſuræ famis, annonam quærere in diſſita terra Ægypti. Cum quo tamen manet, quòd

XI. *Paupertas religioſa amata generet & nutriat ſpecialem ad Deum confidentiam.* De qua *S. Laurent. Juſtin.* de lig. vot. c. 1. inquit, Paupertas amata nutrix eſt confidentiæ, orationis adjutorium, peregrinationis exhortatio, & perfectionis porta, ſine qua nemo coram Deo in Spiritu diu perdurare poterit, h. i.

XII. Diffidentia cauſat miſeram egeſtatem. De quo *S. Bern.* de contemptu mundi ad clericos inquit: ***Magis autem obſecro, relinquat omnia, nihil ſibi retineat, ne modicum fermentum totam maſſam corrumpat: & ſolum ſequatur Chriſtum, jactans cogitatum ſuum in eo, enutriendus ab eo, & centuplum ſine dubio recepturus. Nemo ergo cùm ſe viderit non omnia reliquiſſe, centuplum non accepiſſe miretur; pretioſa ſiquidem divina conſolatio eſt, nec omnino tribuitur admittentibus alienam.--- Indignus cæleſti benedictione convincitur, qui eam dubio quærit affectu, duplici intentione, aliud ſibi refugium parans, ſi non eam fortè obtinere***

tinere

tinere contingat. h. 1. Qui perfectiùs, & pluribus renuntiat, eum abundantius Deus ſuſtentat. De quo Ven. *Beda* in Feſto *S. Benedicti* ſic inquit: *qui enim terrenis affectibus ſive poſſeſſionibus pro Chriſti diſcipulatu renuntiaverit, quò plus in ejus amore profecerit, eò plures inveniet, qui ſe interno ſuſcipere affectu, & ſuis gaudeant ſuſtentare ſubſtantiis.* h. i.

Plenam hanc confidentiam in voluntaria egeſtate retinebat *Sanctus Philippus Nerius*, qui dicere ſolebat: *vellem, quòd ad tantam redigerer paupertatem, ut unico julio opus haberem, nec eſſet qui illum mihi daret:* h. i.

De hac fiducia firmiſſimè in Deo ponenda, dicitur 10. p. Conſtit. Soc. Jeſu: *Quia Societas, quæ mediis humanis inſtituta non eſt, per ea nec conſervari, nec augeri poteſt; ſed per gratiam omnipotentis Dei ac Domini noſtri JESU Chriſti: in eo ſolo ſpem conſtitui oportet quòd conſervaturus ſit & promoturus hoc opus, quod ad obſequium & laudem ſuam & auxilium animarum inchoare dignatus eſt. Et juxta ſpem hanc, primum medium & maximè conſentaneum, orationum, & ſacrificiorum erit* &c. h. i.

* * * * *
* * * *
* *
*

CAPUT III.

De cavenda nimia diffidentia, nimiaque ſolicitudine, pro cura temporalium vitæ ſubſidiorum.

I. HAnc diffidentiam à Religioſis omnibus exterminare cupit *S. Bonav.* dum inquit in pſ. 118. *De Deo debemus confidere, quòd non derelinquet nos, triplici ratione, utpote ratione divinæ potentiæ, ratione divinæ ſapientiæ, & ratione divinæ benevolentiæ.* h. i. Et hoc eſt tri-membre fundamentum noſtræ confidentiæ in Deo collocandæ, & diffidentiæ præcavendæ. Hoc fundamento nixa *S. V. Tereſia* valde improbabat in monialibus ſuis, Conventus *S. Joſephi* (procul dubio & in aliis religioſis) ſi poſt paupertatis voluntariæ electionem, & profeſſionem nimis ſolicitè & anxie ſtuderent ſibi aliorum voluntates lucrari pro Eleëmoſynis conferendis.

II. Verba *S. Tereſiæ* nimiam curam & diffidentiam diſſuadentis ſunt hæc l. de via perfect. c. 2. *Nolite putare chariſſimæ, aliquid rerum ad victum neceſſariarum vobis defuturum, ſi modò de mundanis hominibus complacendo ſolicitæ non ſitis: Equidem hoc vobis ſpondere & promittere auſim. Nolite per humanam induſtriam & artes ſuſtentationem corporis & victum vobis procurare; alioquin fame moriemini, & meritò quidem. Sed ad ſponſum veſtrum oculos attollite, ipſe enim eſt, qui*

victum vobis dabit: ſi illi placeatis, vobis nolentes volentes de victu proſpicient etiam illi, qui minus erga vos affecti ſunt ac minùs diligunt, uti hoc jam ſæpe per uſum & experientiam & uſu ipſo vidiſtis. Si hoc facientes nihilominus fame vos mori contingat, na beatæ moniales S. Joſephi eritis & dicemini. Et ſubdit.

III. *Illi committenda rei hujus cura, qui omnes emovere poteſt, Domino, inquã, redditúum, & redditus poſſidentium: illius juſſu & ductu huc venimus: illius verba certa ſunt ac vera; fallere non poſſunt, aut deficere; antè cælum & terra deficient. Curemus ipſa tantum, nec ubi ei deſimus: & certæ eſtote, illum nobis minimè defuturum. Si autem interdum eum vobis deeſſe videatis, hoc in majus commodum veſtrum cedet, perinde ac Sanctis vita deficiebat, cùm propter nomen Domini interficiebantur.* h. i.

IV. Contentamentum ſuum in defectu neceſſariorum oſtendit S. Tereſia, dum inquit lc. *Per experientiam didici, quantum inde boni nobis accedat: quando enim minus nobis ſuppetit, tunc minùs ſum ſolicita: & novit Dominus, me (prout quidem mihi videtur) magis anxiam & ſolicitam eſſe, cùm res plùs æquo ſuppetunt, quàm cùm multa nobis deſunt. Neſcio, an id inde proveniat, quòd Dominum tunc nobis id quamprimum ſubminiſtrare obſervârim. -- Nolite, obſecro, mentem veſtram hiſce curis & anxietatibus diſtinere: & hoc à vobis per amorem Dei, velut in eleemoſynam quàm ſtudioſiſſimè contendo. --- Credite mihi chariſſimæ, Dominum aliquo modo in utilitatem & bonum ve-*

ſtrum

ſtrum mihi oſtendiſſe, quantum in S. paupertate bonorum ſit. Eſt porro hoc tantum bonum, ut omnia bona mundi in ſe complectatur: ingens quoque dominatus eſt. Iterum dico, eum ſuper omnia totius mundi bona dominium habere, qui hæc ipſa negligit & contemnit. h. i.

V. Nimiam de rebus neceſſariis curam diſſuadet S. Tereſia religioſis, his verbis c. 30. vitæ ſuæ, dicens: *Tam puſillo & abjecto animo ſumus, ut terram nobis defuturam credamus, mox ut corporis curam vel parum exuere, & ſpiritui nos dare volumus; ſtatim quippe ad attentionem, & animi recollectionem habendam nobis conferre videtur, ut, quæ corpori neceſſaria ſunt, ſufficienter ſuppetant; eò quòd anxia nimis de rebus neceſſariis cura diſtractionem in oratione cauſent, orantemque inquietent. Piget me, quòd tam parvam de Deo fiduciam, tantumque amoris proprii habeamus, ut hæc etiam cura nos angat & inquietet. Et ſanè cùm ſpiritus tam parum, uti dico, proficit, nugæ quædam & frivola non minus nos inquietant & vexant, quàm alios magna & maximi momenti; atque interim noſtro judicio ſpirituales nobis eſſe videmur,* h.i. Ad inſtructionem & confuſionem tepidorum religioſorum.

VI. Pro fideli quoque ſua ſponſa & famula *Birgitta* ſolicitus fuit Chriſtus etiam quoad temporalium ſubſidiorum ſufficientiam, ut ita omnem ab ea excluderet diffidentiam. Verba illius ad eam l. 6. revelat. c. 107. ſunt hæc: *Aquila videt ab alto, quis velit nocere pullis ſuis, & prævenit volatu, defendendo eos. Sic ego prævideo vobis ſalubria-*

briora.-- Ego ſum naturæ conditor, Dominus, & reformator. Ego ſum etiam in neceſſitatibus adjutor, & defenſor, & diſtributor. Sicut enim, qui habet equum ſibi charum, non parcit prato ſuo etiam delectabili, ut ibi equus paſcatur: ſic ego, qui omnia habeo, & nullius egeo, & omnium mentes inſpicio, inſpirabo cordibus diligentium me, ut benefaciant deſiderantibus me; nam etiam non diligentes me admoneo, ut benefaciant amicis meis, quatenus bonorum orationibus meliores fiant. h. i.

VII. Pro S.P.N. *Franciſco*, ejuſque filiis Deo fideliter ſervientibus ſingularem divina providentia ſemper curam geſſit. Unde et hic Sanctus ſingulari prærogativa meruit à Deo benedici, ut Filiis ſuis in talibus neceſſitatibus invocatus ſpecialiter opitulari poſſit. De quo divinæ providentiæ & bonitatis aperto teſtimonio hæc accipe ex vita ejuſdem, auctore S. *Bonav.* c. 4. §. 10. *Multiplicatis jam fratribus, cœpit eos Paſtor ſolicitus Franciſcus in loco S. Mariæ de Portiuncula ad Generale Capitulum convocare, ut in funiculo diſtributionis divinæ, in terra paupertatis eorum, unicuique tribueret obedientiæ portionem. Ubi licet omnium neceſſariorum eſſet penuria, fratrumque multitudo ultra quinque millia conveniret aliquando; Divinâ tamen opitulante clementia, & victûs ſufficientia ſuberat, & ſalus comitabatur corporea, & ſpiritualis jucunditas affluebat.* h. i. Renovavit ibi Chriſtus Dominus antiqua miracula ſua, quibus ex paucis panibus tot millia hominum pavit in deſerto. Et, ſicut habetur in Spec. vitæ S. *Franciſci*, & ſociorum ejus; inhibuerat

rat hic ſanctus Pater & œconomus admirandus, ne ullus quidquam alimentorum procuraret, aut appararet; Deus enim potentiam ſuam eſſet oſtenſurus. Admirabantur nonnulli, & angebantur, timentes, ne infelicẽ talis quaſi tentatio Dei ſortiretur exitũ. At Pater & Suſtentator pauperũ oſtendit adorandæ providentiæ ſuæ brachiũ, commovendo corda hominũ, qui undequaque neceſſaria vitæ ſubſidia in abundantia comportabant; ut deſuper in non modicum ſtuporem raperentur S. *Dominicus*, & DD. Eminentiſſ. Cardinales, qui novitate talis Capituli acciti convenerant. De hac S. P. *Franciſci* prærogativa ſcribit alibi S. *Bonav.* c. 7. vitæ §. 9. *Sicque factum eſt, ut concivium S. Franciſci inopiam, quam pecunia relevare non poterant, Franciſci pauperies opulenta ſuppleret.* & §. 12. *Per merita ſui pauperis Chriſtus multiplicavit cibos in mari - - item de eleemoſyna modica ſibi, procurante* Deo, *collata, nautas à famis & mortis periculo per dies plurimos liberavit: ut ex hoc liquidò poſſit adverti, quòd omnipotentis Dei famulus, ſicut in eductione aquæ de petra conformis extitit Moyſi; ſic in multiplicatione victualium Eliſæo: procul igitur à pauperibus Chriſti diffidentia omnis abſcedat.* - - Meritò igitur divinæ providentiæ Filius *Franciſcus, in omnibus quæ agebat, de ſua diffidens induſtria, & de ſuperna pietate confidens, per orationis inſtantiam totum in Domino cogitatum jactabat.* h. i. *Et quoniam in petendis eleemoſynis non quæſtûs agebatur cupidine, ſed ſpiritûs libertate: Pater pauperum Deus ſpecialem de ipſo curam gerere videbatur.* h. i.

CA-

CAPUT IV.

De ſpeciali confidentia, reponenda in præſidio B.V. Mariæ pro impetrandis neceſſariis vitæ ſubſidiis.

I. EXperientiâ quætidianâ compertum eſt, quod illa Monaſteria Religioſorum tam in temporalibus vitæ ſubſidiis, quàm in ſpiritualium chariſmatum adminiculis, honoris item ac optimi nominis titulis à Deo benedicantur ſingulariter, quæ ſingulari devotione tum in ſe, tum in aliis ſtudioſè & filialiter collaborant cultui Mariano promovendo, & B. V. Mariæ Deiparæ ſpecialis ſervitii penſum indies perſolventes, ſub ejus materno pallio quærunt temporale & ſpiritale præſidium. Unde illa meritò dicenda *Altrix pauperum Religioſorum,* prout illam nominavit Angelus ſerm.3. ad *S.Birgittam*, de excellentia Virginis his verbis: *Hic idem Deus per te, O Maria Altrix pauperum, pauperi humano generi, ad æternum nutrimentum providebatur.* h. i.

II. S. P. N. *Franciſcus* quia *Matrem Domini noſtri Jeſu Chriſti indicibili complectebatur amore, eò quòd Dominum Majeſtatis fratrem nobis effecerit, & per eam ſimus miſericordiam conſecuti; in ipſa poſt Chriſtum præcipuè fidens, eam ſui ac ſuorum Advocatam conſtituit.* (c.5. vit. §.2.) Hinc èt *in Eccleſia Virginis Matris Dei moram faciente ſervo ipſius Franciſco; & apud eam, quæ concepit Ver-*

Verbum plenum gratiæ & veritatis, continuis inſiſtente gemitibus, ut fieri dignaretur Advocata ipſius; meritis Matris miſericordiæ concepit ac peperit ſpiritum evangelicæ veritatis, immo & apoſtolicæ paupertatis, & tam confidentialis pietatis. c.3. §.1.

III. Cauſam hujus ſuæ teneræ ac filialis devotionis ad Sacratiſſimam Matrem Verbi Incarnati conteſtatur pauperis S *Franciſci* Religio in verbis Antiphonæ ad Magnificat Feſti Immacul. Conceptionis ejuſdem, dum canit: *Oculi tui divini* &c. Oculos divinos, id eſt, oculos imitatores divinorum oculorum prædicat in ipſa, propter hanc ſimilitudinis rationem; nam ſicut Oculi Majeſtatis divinæ illuc maximè per favorem ſpecialis gratiæ reſpiciunt, ubi major eſt neceſſitas; ita èt oculi B. V. M. quæ ſicut creditur ab Eccleſia eſſe Mater Auctoris, ſic & ab eadem jure *Miſericordiæ Mater* appellatur. *Hos divinos & miſericordes oculos* nequaquam paſſa eſt eſſe otioſos in nuptiis Canæ Galilææ; quibus ut intereſſet, felici omine advocata fuit; nam & verecundiæ ſponſorum & inopiæ materna pietate proſpexit; & cujus inopiæ relevandæ cauſam Sponſi inſinuare verecundabantur, ipſa materno oculo, pietatis verbo, miſericordiæque viſceribus aſpexit, detexit, ſublevavit. *Et in pane* utique etiam ſubveniſſet pia Miſeratrix, ſi ejus defectum conſpexiſſet, utpote quæ Mater Panis Angelorum effecta in domo panis concepit, & pavit eum, à quo paſcuntur omnia. *Ad cujus* ſacratiſſimæ Nativitatis & Incarnationis Verbi humanati quia ſingularem devo-

tionem habuit *B. Franciſcus à puero Jeſu* Diſcalc. utique ab eo & Saeratiſſima Matre ejus potuit facilè ſubſidia quæcumque temporalia pro pauperum ſublevatione impetrare; prout legitur in vita ejus. *Vade, & tu fac ſimiliter.*

IV. Plena ſunt Chronica variarum Religionum, Annales, Hiſtoriæ Monaſteriorum; qualiter B·V.M. in temporalibus neceſſitatibus ſuis clientibus ùt fideliſſima ſubventrix ac auxiliatrix adminiculo fuerit. Vocatur hinc meritò à *S. Bonav.* in Litaniis ſpecialibus ad ipſam, *Mammilla parvulorum & orphanorum, cæleſtiſque curiæ pincerna.* Idem de ipſa in cantico: *Quemadmodum infans ſine nutrice non poteſt vivere; ita nec ſine Domina noſtra potes habere ſalutem. Sitiat ergò anima tua ad ipſam, tene eam, nec dimitte, donec benedixerit tibi.* h.i. Idem ad ſingularem ejus cultum hortatur Religioſos omnes in pſalterio Mariano Pſ. 17. *Religioſi omnes honorate illam, quia ipſa eſt adjutrix, & veſtra ſpecialis Advocata, & totius Religionis mirabile firmamentum.* Et pſ. 36. *Sperate in illa Religioſi & clauſtrales: confidite in illa Clerici & ſæculares: melius eſt modicum cum gratia illius, quàm theſauri argentei, & lapides pretioſi.* h.i. Illam meritò aliqui invocant ſub hoc confidentiæ titulo: *S. Maria de fideli providentia*; de qua Feſtum celebratur 18. Jan. *J. Nadaſus* in anno cæleſti. Hanc confidentiam ad Matrem ſuam ſuaſit *S. Franciſcæ* viduæ Romanæ Chriſtus dicens: *Aſpice Matrem meam, & ne de te ſis ſolicita.*

Porro ad honorem Sanctiſſimi Nominis MARIA hos pſalmos accipe ex prædicto pſalterio

Ma-

Mariano S. Bonaventuræ, confidentia filiali plenos, & ad honorem ejus in neceſſitate tam corporali, quam ſpiritali recitandos, maximè à Religioſis, pro conſervatione vitæ communis regularis, quæ ſubſiſtit ac fulcitur & ſpiritali, & corporali piæ Matris ſubventione in affectu & effectu maternali.

MARIA
Mater, & Nutrix Religioſorum.

MAgna multitudo dulcedinis tuæ Domina, quam præparaſti diligentibus & ſperantibus in te. Eſto refugium pauperum in tribulatione: quia tu es baculus pauperum & miſerorum. Inveniant, quæſo, gratiam apud Deum, qui te in ſuis neceſſitatibus invocabunt, *Pſalm. 132.*

MUlta & mirabilia ſunt dona tua Domina: incomparabilia ſunt munera gratiarum tuarum. *pſ. 39.* *B. V. Maria,* Deus operibus manuum tuarum benedixit. *Pſ. 1.* In pulchritudine pacis, & requie opulenta cibabis nos poſt laborem peregrinationis noſtræ *pſ. 9.* Oculi tui in pauperem reſpiciunt: & manus tuæ ad pupillum & viduam ſunt extentæ. *pſal. 10.*

MIſerere mei Domina, miſerere mei: quia tu es lux, & ſpes omnium confidentium in te. *pſ. 46.*

Gyrum terræ ſola circuis, ut ſubvenias invocantibus te. *pſal.15. Beata Maria* intelligis ſuper egenum & pauperem , in tuis laudibus permanentem. *pſal.* 40. Tu es genitrix vitæ meæ, & Altrix reparatoris carnis meæ. *pſal.* 41. Tu es Lactatrix Salvatoris animæ meæ, initium & finis totius ſalutis meæ. *ibid.*

MIſerere mei Domina, & ora pro nobis: in lætitiam bonam converte mœſtitiam noſtram. *pſal.66.* Pauperes ſervos tuos, Domina, felici confœderatione conjunge Chriſto. *pſal.*48. Eſuriem parvulorum tuorum fructu ventris tui refice & ſuſtenta. *ibid.* Effunde gratiam tuam ſuper me: & ſolitam clementiã tuam ne ſubtrahas à me. *pſ.30.*

MAjor eſt charitas tua cunctis divitiis: & gratia tua ſuper aurum , & lapidem pretioſum. *pſal.* 107. Miſerere mei fulgentiſſima Regina cæli: & præſta conſolationem de gratia tua. *pſal.* 105. Miſericordia tua ſuper omnem carnem: & eleëmoſyna tua uſque ad extremum terræ. *Pſal.112. Gloria Patri, & Filio &c.*

ADjutorium noſtrum in virtute ſit Nominis tui, O Maria: per te omnia opera noſtra dirigantur. *pſalm.*122. Exulta anima mea, & lætare in illa: quia multa ſunt laudatoribus ejus bona præparata. *pſalm.* 43. Beneficiis tuis plenus eſt mundus: ſuperant cæleſtia, penetrant èt inferna. *pſal.* 45.

A Sæculis æternis non deficiet clementia tua: & miſericordia tua in generatione & generationem. *pſal.*104. Ego in ſolitudine exſpecto conſolationem tuam: & in cubili meo attendo miſericor-

cordiam tuam. *pſal.54.* Tu es Mater pulchræ dilectionis, & anchora ſpei: portus indulgentiæ, & janua ſalutis. *Pſal.56.*

AD illam currite cum devotione ſancta: & de bonis ſuis participabit vobis. *pſal.* 80. Gratias Deo & tibi, Mater pia, de omnibus quæ aſſecutus ſum de pietate & miſericordia tua. *pſal.76.* Gratia tua relevat pauperem in adverſitate: & invocatio tui Nominis immittit ei confidentiam bonam. *Pſ.86.*

ANimam imbecillem ſuſtentat eloquium tuum: & labia tua eſurientem animam refocillant. *pſal.* 106. Propera ad viſitandum ſervos tuos: ſub tegumento manus tuæ illæſi conſerventur. *pſ.108.* Diſperge gratiam tuam pauperibus tuis: eſurientes refove & egenos. *pſal.111.* Suſtine devotos ante tribunal Chriſti: ſuſcipe cauſam eorum in manibus tuis. *pſal.113.*

AD te levavi oculos meos, Mater Chriſti: per quam venit ſolatium omni carni. *pſal.120.* Eſto virgo defenſatrix noſtra; & ante Deum Advocata propitia. *pſal.123.* Benedic Domina te benedicentes: & ne avertas ab eis gratioſum vultum tuum. *pſal.126.* Da nobis in Nomine tuo fiduciam: & confundantur adverſarii noſtri. *pſal.131.* *Gloria Patri &c.*

REcordare Domina, & loquere pro nobis bona: non dimittimus te, donec mereamur à te benedici. *pſal 14.* Reſpice paupertatem meam glorioſa Virgo: miſeriam & anguſtiam meam ne tardes removere. *pſal.65.* Recordare Domina pau-

perum & miſerorum: & ſuſtenta eos ope refrigerii ſancti tui. *pſal.97.* Per virginalem conceptum tuum da mihi in te confidentiam : & per admirabilem partum tuum lætifica animam meam. *Pſal.101.*

RESpice voluntatem cordis mei: & affectionem meam fac tibi beneplacentem. *pſalm 108.* Da nobis in Nomine tuo fiduciam : & confundantur adverſarii noſtri. *Pſal. 131.* Conſolare nos in terra peregrinationis noſtræ : & releva paupertatem noſtram. *pſal.131.* Bona naturalia conſerva in nobis : & bona gratiæ per te multiplicentur. *Pſal. 135.*

REcreet nos tuæ pacis dulcedo; & ſerenet corda noſtra lux miſericordiæ tuæ. *pſal.138.* Clamemus humiles ad puerperam Virginem : offeramus ei planctus & ſuſpiria noſtra. Non invenitur propitiatio ſine illa : nec ſalus ſine fructu illius. *pſal.136.* Oculi noſtri ſperant in te Domina : mitte nobis cibum & eſcam delectantem. *Pſal.143.*

REfice viſcera noſtra de ſempiternis deliciis: eleva de terrenis affectionem noſtram. *pſal.143.* Concupiſcentiam ſupernorum accende in cordibus noſtris : & de gaudiis paradiſi velis nos recreare. *pſal. ibid.* Levemus corda noſtra cum manibus ad illam; & ſuam influentiam ſentiamus. *Pſal.147.*

REcordare pia paupertatis noſtræ: O benedicta, in manibus tuis repoſita eſt noſtra ſalus. *Cant.* Tu vena miſericordiæ : tu Sponſa, & Mater Regis æterni. Tu mediatrix Dei & hominum, amatrix

trix mortalium, cæleſtium illuminatrix. *Idem in Hymno.* Ecce Domina Salvatrix mea: fiducialiter agam in te, & non timebo. *Idem in Cant. Gloria Patri, &c.*

INtercede pro nobis ſalutifera *Maria* Mater Dei, quæ Angelorum & hominum ſalutem peperiſti. *pſal.* 59. Tu es ſolatium noſtrum, in laboribus ſubventio optima. *pſal.* 32. Intercede pro me Domina apud Chriſtum tuum; neque derelinquas me in morte, neque in vita. *pſal.* 83. Tu es mater illuminationis cordis mei: tu es nutrix, refove mentem meam. *pſal.* 40. Tuitioni tuæ ſe commendat tota ſubſtantia mea. *ibid.*

IMpetra nobis Domina amicitiam Jeſu Chriſti: & cuſtodi nos, ne perdamus innocentiam noſtram. *pſalm.* 135. Tu es pax beata cordium atque ſalus. *pſal.* 46. Benedictum ſit cor tuum Domina, quo ardenter & ſinceriter Filium Dei dilexiſti. *pſal.* 65. Omnis ſalus de corde tuo ſcaturizat. *pſal.* 79. Juſtitiæ regula in corde tuo. *Pſal.* 94.

IN te qui habent ſpem & confidentiam, beati: & beati, qui per te ſuſcipient felicitatem æternam. *Pſal.* 108. Tu es via veniendi ad Chriſtum: Beatus qui appropinquaverit ad te. *pſal.* 117. Qui fugerit te, non inveniet viam pacis. *ibid.* Domina mea laudem meam ne deſpexeris; & hoc meum obſequium digneris acceptare. *pſal.* 108.

IN te dulcis MARIA ſperamus: nos defendas in æternum. *Idem in Hymn.* Illumina tenebras ſedentium in umbra mortis: & eas luce dilectiſſimi Filii tui digneris illuſtrare. *Idem in Cant.* Operuit cælos gloria tua: & miſericordia tua plena eſt ter-

ra. *Idem.* Cùm exierit ſpiritus meus Domina, ſit tibi commendatus : & in terra ignota præſta illi ducatum *Pſal.145.*

ILlumina vias, & ſemitas noſtras: ut noſcamus, quæ beneplacita ſunt Deo. *pſalm. 135.* In quacunque die innocavero te, exaudi me: & multiplica virtutem in anima mea. *pſalm. 137.* Da nobis panem lacrymarum Virgo Sancta, & dolorem peccatorum in terra incolatus noſtri. *pſ.131* Redde nobis propitium benedictum fructum ventris tui; ut Spiritus ſancti gratia repleamur. *ibid.* *Gloria Patri &c.*

AUxilium tuum, & gratiam tuam nobis impende, in omni tribulatione noſtra. *pſal. 120.* O Domina chariſſima mea, velut gallina rege me mirabili poſſeſſione tua. Tuus totus ego ſum; & omnia mea tua ſunt, Virgo ſuper omnia benedicta. Pone te ùt ſignaculum ſuper cor meum; quia fortis ùt mors dilectio tua. *Idem in Cant.*

AB omni perturbatione libera ſervos tuos: & fac eos vivere ſub pace & protectione tua. *pſal.137.* Pater & mater mea dereliquerunt me: Maria autem aſſumpſit me. *Idem in cant.* Quid pro tuis beneficiis retribuam niſi me totum? Domina ſuſcipe me. Vernaculus tuus ſum ego: minimus in familia tua. *pſal. 115.*

AD te levavi oculos meos Regina, quæ regnas in cælis. *pſ.122.* Angelorum, & hominum te laudat omnis lingua: & ante te omnia genua curvantur. *pſalm. 120.* Adjuva me, & ſalvus ero, Domina mundi : fac me ſemper ſtare in timore tuo. *pſal. 118.* Tu enim ſalus mea in Domino; quæ me morti adjudicatum liberaſti. *Ibid.*

Ad

AD Dominum accede, rogatura pro nobis; ut per te noſtra peccata deleantur. *pſ.*119. Quibus auxiliata fueris Domina, erit refrigerium pacis: & à quibus averteris vultum tuum, non erit ſpes ad ſalutem. *pſ.*99. Compatere animæ meæ, & dirige illam: De benedictione fructus ventris tui da mihi ſuſtentationem. *pſal.* 115.

AVe gratia plena, Dominus tecum. Per te ſalus mundi reparatur. *pſ.*49. O *D*omina mea adjuva me: gratiam tuam largire animæ meæ. *pſal.*53. Innova ſigna, & immuta mirabilia: ſentiamus adjutorium brachii tui. *pſal.*55. Lætifica nos dulciſluo ſono oris tui: & liquore tuo roſeo perfunde corda noſtra. *pſ.*55. Protegat me ſemper gratia tua: præſentia tua illuſtret finem meum. *pſal.66. Gloria Patri &c.*

NB. *MARIA eſt deſertum ſpecioſum, eſt lignum fructuoſum, de quo dicitur Joel. 2. Et lignum attulit fructum ſuum. Nolite ergo timere animalia Dei, nolite timere fideles Chriſti, quòd inedia deficiatis; cùm plena paſcua in deſerto, plenum fructum in ligno, plenum etiam pabulum in praſepio habeatis.* S. Bonavent. in Speculo B. M. V. Hæc ad *S. Petrum Nolaſcum* ajebat: *Fili mi, ne dubites de paupertate; quia te non deſeram: ſtudeas, ac ſervias Filio meo, ac mihi.*

ORATIO,

Ad B. V. Mariam Ordinis noſtri protectricem, pro conſervatione ejuſdem, extracta ex medulla vitæ S. Bernardi.

O Amabiliſſima Virgo, Congregationum fidelium, ac præcipuè religioſarum Mater ac Protectrix, quæ ſub tua protectione militant, ac favore tuo regularem diſciplinam obſervant: memor eſto hujus minimæ Congregationis tuæ, quam poſſediſti ab initio; eam promove, & in poſterum conſerva, noſque ùt clientes tuos reſpice: paupertate, caſtitate, obedientiâ, humilitate, & ſpiritû orationis conſpicuos efficias, & ab omni malo præſertim relaxationis defendere digneris, Amen. *Nos cum Prole pia bene ✠ dic ſacra Virgo Maria.*

Ad pariendum teneriorem in nobis confidentiam ad ipſam adhortatur *S. Bonav.* Memoriali 13. his verbis. *Glorioſam Reginam Domini noſtri Matrem benedictam in ſummo habeas omni tempore venerationis affectu; & in cunctis ad eam neceſſitatibus, periculis, & preſſuris, tamquam ad refugium tutiſſimum te convertas, ipſius tutela præſidium flagitando; eamque in tutam ſuſcipiens Advocatam, devotiſſimè ac ſecurè tuam ei cauſam committas, quia Mater eſt miſericordiæ.* h.i.

VII.

VII. Cultui Mariano meritò addunt devoti Religioſi cultum, ſeu devotionem ſpecialem ac confidentiam ad *Sanctiſſimum ſponſum ejus Joſephum.* *Mirum* eſt, quàm eximiam ſimul & efficacem ad hunc *electiſſimum Chriſti Nutritium Seraphica Virgo Tereſia* habuerit devotionem! ille fuit Procurator ejus, proviſor, defenſor, Architectus, Diſpenſator, conſervator, Nutritius, Advocatus, immo Pater: Pecuniam pro fabrica conventuum ille procuravit, annonam apportavit, animos adverſantium *S. Tereſiæ* pacavit, conciliavit, Monaſteria ordinavit, intus & extra protexit; proinde hujus *Sancti Patris ſui Joſephi* effigiem vel ſtatuam ubique januis affigi, aut ſuper Poſtes columnarũ collocari juſſit; & ſingulariter illum præ omnibus Sanctis, poſt B. V. M. honorari ſuaſit & juſſit. Et ſicut ipſa Beatiſſimæ V. MARIÆ Claves ſui regiminis monaſterii reverenter obtulit, credidit & reſignavit; ſic & huic Sanctiſſimo Sponſo ejus externam & internam domus gubernationem, tutelam, ac paternam defenſionem commiſit, eventu ſane feliciſſimô, utpote in ſpiritalibus & temporalibus per ipſius præſidium amplius benedicta. Eam meritò in hac tenera & filiali devotione ſequuntur omnes Religioſi. Fidelis eſt hic Pater-Familias, cui Redemptor noſter nutriendam credidit carnem ſuam, ejuſque fidei conjugali conſervandam commiſit Matrem ſuam Benedictam ſuper omnes creaturas.

VIII. Religioſi tenentur inſuper ſpecialem ad ſuarum Religionum Fundatores ac Compa-

tronos habere devotionis confidentiam, pro Religionis conſervatione tam per corporale ſubſidium, quàm ſpiritale præſidium. Indubiè enim ipſi Religionum ſuarum ſunt à Deo conſtituti Patroni, Tutores, & Advocati, ut ſpecialem gratiam conſervandi religioſi ſtatus, Sinceris Regulæ obſervatoribus, ac vitæ ſuæ ſequacibus impetrent. Huic devotioni in noſtra Religione Seraphica, confidentia pleni ſubjungimus ſingularem devotionem quotidianam ad Thaumaturgum Sanctum, Ordinis noſtri Decus, & Gloriam, *D. Antonium de Padua*: ad quem Sanctum devotio ſpecialis, in nobiſmetipſis & in aliis aucta & promota, noſtrum eſt optimum arattum, ſecuriſſimus cenſus, penſio cæleſtis. Hic *Sanctus* quia, Deo volente & deputante eſt proviſor Generalis omnium aliorum ſive Religioſorum ſive ſæcularium, eum ſpecialiter invocantium, & colentium; quantò magis erit Fratrum ſuorum, eum in vitæ regularitate devotè imitantium, quorum eſt *Compar inclytus*, ut canitur in Miſſa ejus? Narratum habeo ab aliquo Religioſo Provinciæ illius, in qua olim habitavit *S. Antonius de Padua*, in Civitate, quæ vocatur *Podium*, quòd, durante ibidem convocato Capitulo, cùm eſſet penuria in victualibus, ille in primis benedixerit puteum, ✠ ita ut ex illo coquus quidem aquam pro neceſſitate ſua, at Pincerna vinum hauſerit, quò uſque duravit Capitulum, & de aliis victualibus ipſe quoque ad religioſam ſufficientiam ibi providit. Uſque huc non eſt abbreviata ***manus Dei***, nec ***S. Antonii.*** ***Confidentia urna ex puteo***

divi-

divinarum miſerationum extrahere poteſt omne bonum. Libri, & fidelium experientiæ, communiſque omnium ſenſus & opinio atteſtantur & approbant, hunc Sanctum quaſi alterum Joſeph proviſorem Ægypti, eſſe in Eccleſia Dei. NB. Plurimùm ædificatus fui ante aliquot annos, dum S. Theolog. Lectorem agerem Auguſtæ Trevirorum, & vocarer ad infirmam pauperem, *S. Antonio Paduano* apprimè devotam mulierculam: in cujus tuguriolo dum conſpicarer, quòd carthaceam *S. Antonii Pad.* imaginem, quam ei petenti antehac dederam, pennarii promptuarii januæ affixiſſet, interrogavi, quænam hæc eſſet devotio, quæ intentio; cur non inter alias Sanctas imagines in ſuo Altariolo collocaſſet? reſpondit mihi devota anima: *datâ operâ id feci; elegi enim S. Antonium Pad. in panis Proviſorem, ut ſi hujus in promptuario fuerit defectus, ipſe ſe ipſum moneat, mihique paternè provideat, & nomen ſuum bonum apud me non amittat.* En! quàm ſincera devotio, quàm pia intentio, quàm firma confidentia in hac ſimplici anima! Non poterat *S. Antonius* tam firmæ confidentiæ ſe negare; quæ eum ſolicitabat immo quaſi neceſſitabat Panem procurare.

CA

CAPUT V.

De mutua inter Religioſos concordia, quæ eſt apprimè neceſſarium medium ad Regularis vitæ exactam communitatem.

I. TRitum illud ex *Salluſtio* adagium: *concordiâ parvæ res creſcunt; diſcordiâ maximæ res dilabuntur*; Die Einigkeit kleins Gut vermehrt: Uneinigkeit groß Gut verzehrt. citat & æſtimat *S. Bonaventura*, adhortando ſuos Religioſos ad mutuam concordiam. Sine hac impoſſibile eſt, vivere in perfecta communitate; nam ex defectu illius oriuntur privata peculia; & ex his amplius diſſipatur concordia, ita ut diſcordia, & peculia ſint ſibi quaſi ad invicem cauſa. Ex oppoſito, concordia fovet communitatem, & communitas parit & conciliat concordiam; per quam membra inter ſe cohærent, & ab invicem juvantur, ac corroborantur; ſicut in ſimili hoc ipſum aptè exponit *Diſcipulus* ſerm. 56. *Sicut in civitate*, inquit, *unus murus aut turris corroboratur ex alio; ſic in corpore congregationis unus per alium in bono ſolidatur*, adjuvatur, ſublevatur &c. De hac *S. Rupertus* in 6. cant. inquit, quòd per eam congregatio uniatur, ac fortis ad victoriam reddatur, & ad multa bona corporis & animæ diſponatur, ſicut caſtrorum ordinata acies conſtipata & denſata, nullibi per

diſcor-

diſcordiam, aut disjunctionem animarum interrupta. Ad hanc reſpicit facies hujus 5ti libri in impreſſa icone, cujus figuræ additum : *hos idem junxit amor.* Qui ſi nos non jungat, ſanè & apertè hoſtis exercitum diſſipat : *regnum autem in ſe ipſo diviſum deſolabitur*, (juxta verbum Chriſti) & quò ad ſpiritualia, & quò ad temporalia; veluti ſi quiſque de ingenti Cumulo ignitorum carbonum ſumat unicum, ſingulos à ſingulis ſejungendo, in omnibus ignem diſpoſitivè extinguit. *Vis unita fortior.* Patet in Monaſteriis, in quibus Religioſi ex privatis peculiis miſerè & ſordidè vixerunt, at in communi conferentes cum religioſa ſufficientia & proximorum ædificatione vivere commodiùs & uberiùs potuerunt, propter manifeſtam Dei benedictionem inibi abundantiùs relucentem & cooperantem.

II. Ad hanc concordiam requiritur, ut ſubditi cum Superiore idem velint, nolint, intendant, optent, ament oderint, reſpuant, eligant, quærant; eamdem Regulam ſequantur, idem Refectorium frequentent, eamdem menſam habeant; non plus præ altero habere appetant ; exemptiones præ aliis non quærant (ceteris paribus) Hæc pacifica concordia ſi juxta monitum Apoſtoli, Philip. 4. 7. *cuſtodiat corda & intelligentias veſtras in Chriſto JESU*: *quis eſt, qui vobis nocere poſſit, ſi boni æmulatores fueritis*? 1. Petr. 3. *Igitur acquieſce ei, & habeto pacem, & per hæc habebis fructus optimos* (Job. 22. 21.) tam corporales quàm ſpiritales. De quibus intelligendus Iſai. 32. 19. *ſede-*

ſedebit populus meus in multitudine pacis (ſeu concordiæ) *in tabernaculis fiducia, & requie opulenta.* Hæc concordia utique generat fiduciam, & bifariam opulentiam. Ad illam inſtanter & frequenter adhortatur Apoſtolus. Hebr. 12. 14. *pacem ſequimini cum omnibus, & ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum*, nec habebit profectum. Jerem. 29. 7. *Quærite pacem civitatis, ad quam tranſmigrare vos feci* (id eſt, ſtatum veſtræ Religionis) *& orate pro ea ad Deum; quia in pace illius erit pax vobis.* Id eſt, ſi in toto monaſterio ad invicem fuerit inter ſingulos pacis concordia, unuſquiſque bene pacatus & contentus erit. Itaque *quæ pacis ſunt, ſectemur, & quæ ædificationis ſunt, in invicem cuſtodiamus.* Rom. 14. 19. Ad quod id ipſum ferventer & vehementer adhortatur idem Apoſtolus 1. cor. c. 10. *Obſecro vos Fratres per nomen Domini noſtri JESU Chriſti, ut idipſum dicatis omnes & non ſint in vobis ſchiſmata: ſitis autem perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſententia.* De hac S. Petrus, 1. 4. 8. *ante omnia mutuam in vobiſmetipſis charitatem continuam habentes.* Nam *in tribus placitum eſt Spiritui meo, quæ ſunt probata coram Deo & hominibus: concordia fratrum, & amor proximorum, & vir & mulier ſibi bene conſentientes.* Eccl. 25. 1. Sicut ergo ad oculum patet, impoſſibile eſſe, poſſe ibi bonam œconomiam vigere, ubi vir & mulier diſſentiunt ab invicem, ita pariter in Monaſterio, in quo vir eſt Superior, Communitas autem ei concredita eſt ſponſa ejus. Ergo meritò dicit pſalmiſta pſ. 132. *Ecce, quàm bonum, & quàm jucun-*

cun-

cundum, habitare fratres in unum! Eſt bonum & jucundum etiam temporali & corporali fructu. De quo *S. Hieron. verè bonum, verè jucundum: unum fratrem dimiſimus, & ecce quantos recipimus?* qui pro nobis æquè ac pro ſe orant, laborant, curant, ſatagunt, conquirunt. &c.

Pro communitate omnes laborent; ut faciunt canoræ & variegatæ aves, quæ non ſibi privatim annonam congerunt, ſed communi menſæ. Homo per peccatum infectus avidè quærit peculiaria, cùm tamen ante peccatum fuerint omnia communia. Communia bona nullus faciat ſibi peculiaria, imitando in hoc exemplum Salvatoris, qui Matth. 17. non ex communi penu, ſed ex ore piſcis didrachma pro ſua perſona ſolvit; ut oſtenderet (ait S. Hieron.) *ſe privatis uſibus inſumere noluiſſe, quod communi bono deputatum erat.* Propter hanc peculiaritatis arrogationem Petrus corripitur à Chriſto. in monte Thabor, Marci 9. dum diceret, *faciamus hic tria tabernacucula.* Nam (ut ait D. Bern.) *Petrus viſâ Dei Majeſtate, commune bonum intra privatum ſuum viſus eſt concluſiſſe: & quo omnes frui debebant, ipſe ſolus frui volebat*; contra illud: charitas non quærit, quæ ſua ſunt. Hinc verriſſimè dixit in ſua Epiſt. Paſtorali R. P. N. Generalis *Jacobus de Bagna cavallo: nil illa quaſtio ſolita valet: quare non vivitur vitâ communi? quia nulla viget charitas. Quia ego aliam ſubnecto quaſtionem, dicens: quare non viget charitas! ℞. quia non vivitur vita communi: & tepida illa vocabula* meum & tuum *dominantur, quæ ut gladii acutiſſimi*

mi Religioſorum corda transfigunt. Quando religioſus ſecum ſtatuerit bono publico intendere, vitam communem vivere, linquendo proprium, & maledictam ſanguiſugam, quæ dicit affer, affer, floreret hac noſtra Religio omnibus bonis. h. i.

III. In hac *unitatis concordia* maximè ſibi complacebat S. *Franciſcus Xaverius* l. 2. epiſt. dicens. *quid aliud eſt Societas JESU, quàm Societas amoris & concordiæ?* Hanc autem qualificat S. *Bern.* ſerm. 28. cant. dicens: *volo autem, ut in ea* (unitatis concordia) *ſic maneas, non quaſi unus ex omnibus; ſed quaſi cum omnibus unus: latè expande ſinum, & ex omni genere piarum affectionum claude inter viſcera tua, ut omnibus omnia fias, & congaudere paratus, & compati; gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus, ut amorem & unionem cum omnibus habeas.* h. i. Lucroſam rem eſſe hanc unitatis, & dilectionis concordiam, ajebat ex Soc. JESU *Petrus Faber,* experientiâ & ſcripturâ conſtare, quò quis in proximos ſublevandos, adjuvandos, ſupportandos benignior fuerit, eò largiorem ei occurrere ſolitam miſericordiam Dei etiam ultro ſine precibus. Proinde hoc glorioſiſſimæ ſignum conſcientiæ eſſe ajebat S. *Bonav.* proximum adjuvare, ſupportare, ſublevare. *Stemus ſimul,* ajebant ad invicem S. P. *Franciſcus,* & *S. Dominicus; & in omnibus adjuvabit nos Deus.*

IV. *Frater qui adjuvatur à fratre, quaſi civitas firma,* Prov. 10. Immo quaſi faſciculus ſagittarum, quæ disjunctæ facilè franguntur, at unitæ minimè. Piſcatores illi piſcibus opulenti

facti

facti ſunt, qui alios de navi vocantes (Luc. 5.) concorditer cum illis traxerunt rete plenum magnis piſcibus: ita & religioſi. Si multi canes ſinguli ſingulos ſeorſim lepores inſequantur, frequenter irrito eventu, nullum capiunt; at certiori, ſi plures canes leporem eumdem. Ita & lucrum à ſingulis diviſim quæſitum eſt incertum; at probatum & ratum bonum, quod à multis communiter, ex communi ſenſu, pro communi bono quæritur, plus à Deo benedicitur, & plus proficit ad ſalutem animæ & corporis, capientibus. *Funiculus triplex difficilè rumpitur* Eccli. 4. unitas dat firmitatem, conjunctio dat participationem, ut quiſque ex alterius additione plus habeat, quàm ex privata habitione. E contra multitudo inordinata confuſio eſt, diſperſio eſt, ruptio eſt, perditio eſt. Cape exemplum, aut ſimile. Tytheus lapis, quamvis grandis ſit, innatat tamen undis, comminutus verò mox ſubſidit. Sic Religioſi concordiâ ſuſtinentur, & ſublevantur, qui diſcordiâ peſſum eunt & ſubmerguntur.

V. *Concordia* hæc ut infructuoſa non maneat, ſupportet, neceſſe eſt, alios: *ſicut in ædificio* (ait *S. Gregor.*) *lapis lapidem portat; & ſi onus detrectaret, omnia corruerent.* Dum autem ita invicem portant, ſeipſos, & murum, & totum ædificium conſervant. Sic &c. Huc facit aptiſſima ſimilitudo à *S. Auguſt.* adducta ſerm. 23. de Apoſt. cervi, inquit, cùm inſulas tranant, ita ſibi mutuò onera, & capita ſuſtentant per concordem alternationem & ſublevationem, ut primus, quando

fatigatus eſt, poſt omnes recedat, & ipſe pariter ſupra penultimi tergum caput cum pondere cornuum reclinet, & ita viciſſim, donec omnes feliciter tranando ad virentia paſcua veniant. Imitentur Religioſi, ut ſufficientia paſcua inveniant. Et ſi hoc cervi, quid non facient Religioſi? maximè cùm, teſte *S. Auguſtino*, *nihil ſic probet amicum, quam oneris amici portatio*. Hinc & Apoſtolus Gal. 6. 16. *Alter alterius onera portate; & ſic adimplebitis legem Chriſti*. At

VI. Sicut *concordia* bonorum ex bono corde, bono fine, bono modo, bono ordine, neceſſarium bonum eſt in communitate Religioſorum; ita è contra *Concordia* malorum, ex malo corde, malo fine, malo modo, ad reſiſtendum ſcil. ordinationi Regulæ, ſuperiorum piæ intentioni &c. Inteſtinum & ſerpentinum eſt in Religione malum, diſſipans omne bonum: quod proinde S. *Communitas expreſſius plangit, ſentit differentiùs, & vigilantiùs cavendum exiſtimat, utpote inteſtinum & domeſticum malum*, *S. Bernard.* ſerm. 29. in cant. Hæc concordia noxia parit animorum non conjunctionem, ſed contradictionem; tandemque reſolvitur in fatale odium, in mutuæ charitatis exterminium, in rei oeconomicæ exitium, in communitatis vix reparabile detrimentum; cui tantum nocet, quantum navi, ſi aſſeres ejus in carina perforentur, aut ſejungantur, ut naufragium ſit certius, & periculum ſubmerſionis evidentius. Hanc peſtilentem concor-

diam

diam à Monaſteriis omnibus proſcribere intendit S. *Gregor.* l. 33. Moral. dum inquit: *Sicut noxium eſſe ſolet, ſi unitas deſit bonis, ita perniciofum eſt, ſi ſit in malis: perverſos quippe unitas corroborat dum concordant, & tantò magis incorrigibiles, quantò magis unanimes facit.* Per hanc concordiam peſtiferam, omne bonum in Religioſis talibus vel impeditur vel inficitur, vel effunditur, vel corrumpitur, vel in vitium convertitur, ùt acetum in vinum.

CAPUT VI.

Concordia Religioſorum plurima parit bona inter illos; nobile eſt Patrimonium.

I. DE quo *S. Bern.* ſerm. 29. in cant. *Nonne præſentis Congregationis filii omnes vos eſtis? ſinguli alterutrum fratres? quid ergo à foris vos conturbare, aut contriſtare poſſit, ſi intus benè eſtis, & fraterna pace gaudetis? quam obrem æmulamini chariſmata meliora, ut bonos vos præbeatis æmulatores: chariſma peroptimum charitas eſt. Hoc igitur eſt quod dico, pax vobis à vobis ſit, & omne quod extrinſecus minui videtur, non terret, quia non nocet. Nam è contrario quidquid foris blanditur, nulla eſt profectò conſolatio, ſi intus, quod abſit ſeminarium diſcordiæ germinaverit.* h. i.

II. *Diſcordia*, Mater multorum malorum, ſollicitè evitanda. De qua **S. Bern.** lc. *longè, quæſo à vobis facite ſemper hoc abominabile malum; vos,*

qui experti eſtis, & quotidie experimini, quàm bonum, & quàm jucundum ſit habitare fratres in unũ, ſi tamen in unum, & non in ſcandalũ, alioqui nec jucundum planè, nec bonum, ſed peſſimum, ac moleſtiſſimum. Væ autem homini illi per quem unitatis vinculum turbatur: judicium profectò portabit, quicumque eſt ille. Antè mihi contingat mori, quàm audire in vobis quempiam juſtè clamitantem: filii Matris meæ pugnaverunt contra me. h. i.

III. *Concordia* odit diviſionem. In Prooem. Regulæ *S. Auguſt. in unũ eſtis congregati, ut unanimes habitetis in domo, & ſit vobis anima una, & cor unũ in* Deo, ait Hugo Victor: *ſi in unum congregati ſumus corporaliter, ut ſimul habitemus ſpiritualiter oportet: non enim prodeſt, ſi nos contineat una domus, & ſeparet diverſa voluntas: plus enim attendit Deus unitatẽ animi, quàm loci.* h. i. Saluſtius contra Catilinam: *Idem velle atque nolle eadem firma amicitia eſt.* Et Seneca epiſt. 109. *Dulciſſimũ honeſtiſſimumq́; eſt, idem velle, atq́; idẽ nolle.* Similiter ſentit J. Caſſian. collat. 16. c. 3. *in his tantùm indirupta poteſt dilectio permanere, in quibus unum propoſitum, ac voluntas, unum velle atque nolle conſiſtit.* Ad idipſum adhortatur Apoſt. Philip. 2. 2. *implete gaudium meum, ut idem ſapiatis, eamdem charitatem habentes, unanimes idipſum ſapientes.* In quæ verba S. Hilarius: *hoc Apoſtoli gaudium eſt, idipſum nos ſapere, amore eodem contineri, per unius ſenſus ſententiã unanimes permanere.* Addit Picinell: *hoc debent facere Religioſi prudentes, quibus cordi eſt ſalus publica, & decor ordinis.* Inſuper Hugo Victor, cit. in Regulam S.

Auguſt. *Ecce in una domo ſumus plures homines, diverſi mores, diverſa corda, diverſæ animæ, Hæc omnia debet conjungere in unum una intentio, & amor unus in Deum. Debemus ergo in hoc eſſe unius animi, & unius voluntatis, ut ſerviamus Deo, & ut diligamus eum ex toto corde, & ex tota anima* h. i.

IV. *Concordia facit unius moris in domo.* pſal. 67. 7. Ad quod ipſum obtinendum idem Spiritus debet omnes confœderare. Cujus exemplum nobis ad imitationem dedit Pater ſpirituum Num. 12, 17. dicens Moyſi: *auferam de ſpiritu tuo, tradamque eis, ut ſuſtentent tecum onus populi, & non tu ſolus graveris.* In quæ verba Petrus Damiani: *de ſpiritu Moyſis vires dediſſe Dominus dicitur, ut & ordinatores, & ordinatos unum debere ſpiritum habere perſpicuum doceatur; quatenus Rectores Eccleſiæ nequaquam inter ſe diverſa ſentiant, unde ſchiſmata & hæreſes peſtilentes emergant; ſed unum omnes concorditer doceant, atq; in unitate ſpiritus unanimiter vivant.* h. i. Proinde conjunctio debet eſſe non ſolùm cordium, ſed etiam intentionum, & operationum, ut qui ad unum finem collimant, ad eumdem conjunctione animorum tendant & collaborent. De quo eſt figura, Ezech c. 1. Animalia quatuor ibant anteorſum, quò impellebat Spiritus *nec revertebantur, cùm ambularent: junctaque erant pennæ eorum alterius ad alterum.* &c. præclarum hoc eſſe prototypon charitatis & conjunctionis inter religioſos, conſtantiſq; propoſiti eorum, ait *Picinellus.* Hanc concordiæ unitatem amplius deſcri-...ius ...

poteſt ſummopere inficere, ſi præſens remedium non adhibeatur ſeparandus eſt. -- Præcipuum utriuſq; partis vinculum, ad membrorum inter ſe & cum Capite ſuo unionem, amor eſt Dei, ac Domini noſtri JESU Chriſti: cum cujus divina ac ſumma bonitate, ſi ſuperior & inferiores valde uniti fuerint, perfacile inter ſe ipſos unientur: idq; per eumdem illum amorem fiet, qui à Deo deſcendens ad omnes proximos pertinget h. i. Hinc & p. 9. c. 2. *inter dotes varias, quibus ornari Præpoſitum Generalem optandum eſt, omnium prima hæc erit, ut cum Deo ac Domino noſtro quàm maximè conjunctus, & familiaris, tam in oratione, quàm in omnibus ſuis actionibus ſit; ut eô uberiùs ab ipſo, ùt boni totius fonte, univerſo corpori Societatis abundantẽ donorum, ac gratiarum ejus participationem, ac multum valoris & efficaciæ omnibus illis rationibus, quibus ad animarum auxilium utetur, impetret.* h. i.

CAPUT VII.

De charitate ad externum proximum habenda.

I. QUoniam juxta verbum Chriſti, luc. 6. 38. *date & dabitur vobis,* lucroſa res eſt charitas ad proximũ, & miſericordia; hinc, *quod vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis:* ſi parcã manum ad ſubveniendum proximo in operibus miſericordiæ tum corporalibus, tum ſpiritualibus habueritis, etiã manus divina contracta erit vobis;

& ipſe occludet corda, & retrahet manus benefacere potentium. Qui magnos vult capere piſces, piſciculum hamo affigit. Religioſi magis dediti operibus miſericordiæ magis benedicuntur à Deo etiam in temporalibus; nam Chriſtus ſuo verbo deeſſe nequit: *Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur*, non ſolùm in futuro, ſed etiam in hoc ſæculo, non ſolùm in anima, ſed etiam in corpore. Hinc veriſſimum dicit Scriptura Prov. 11. 17. *Benefacit animæ ſuæ vir miſericors*, id eſt, alteri benefaciendo, ſimul inſuper ſibi ipſi indirectè benefacit, dum ſibi fructus ex opere charitatis accreſcit veluti granum frumenti (ut ait *D. Baſil.*) projectum in terram, fructum reddit, & lucrum uberius parit ſeminanti. De quo & *S. Gregor.* in Regiſtro: *Quidquid tribuitur pauperi, ſi ſubtili conſideratione penſetur, non eſt donum, ſed mutuum; quia, quod datur, multiplicato ſine dubio fructu recipitur.* h. i.

II. Opus angelicum, & valde fructuoſum eſt etiam temporaliter, ſi pauperes Religioſi ex paupere penu pauperibus libenter communicent. De quo eleganter doctrinaliter *S. Chryſol.* homil. de eleemoſyna: *Manus pauperis eſt Abrahæ ſinus, ubi, quidquid pauper acceperit, mox reponit. Theſaurus cæli eſt manus pauperis, quod ſuſcipit, ne in terra pereat, reponit in cælum. Manus pauperis eſt gazophylacium Chriſti, quia quidquid pauper accipit, Chriſtus acceptat. Da ergo homo pauperi terram, ut accipias cælum: da nummum, ut accipias regnum: da micam, ut accipias totum: da pauperi, ut des tibi; quia quidquid pauperi dederis,*

bit Apoſt. ad Philip. 2. 10. *Si qua conſolatio in Chriſto, ſi quod ſolatium charitatis, ſi quâ ſocietas ſpiritus, ſi quæ viſcera miſerationis, implete gaudium meum, ut idem ſapiatis, eamdem charitatem habentes, unanimes idipſum ſentientes, nihil per contentionẽ, nec per inanem gloriam facientes, non quæ ſua ſunt, ſinguli conſiderãtes, ſed quæ aliorũ* h. i.

V. *Concordia*, mutuaque charitas conciliatur, & fovetur per exactæ obedientiæ ſtudium. Nam, ut diſcurrit *Lohnerus*, quæ ſunt eadem uni tertio, ſunt eadem inter ſe, id eſt, ſi ſubditi bene conveniant in obediendo uni tertio, ſcil. Superiori, etiã bene inter ſe conveniunt, & per mutuam charitatem concordant. Unde bene dixit *S. Franciſcus Borgia*, quòd per tria conſervetur Societas JESU, ſcil. 1. per orationem quotidianam mentalem integræ horæ, quæ conjungit nos Deo; 2. per obedientiam perfectam, quæ conjungendo nos per charitatis ſubjectionem cum Superiore, jungit nos ad invicem; 3. per perſecutiones exteriores, ac invidentias, per quas abſtrahimur à ſæculo. Optimè ergo exactam obedientiam *Rrodriquez* comparat holſtorio, per quod omnia complanantur & æquantur, magnaq; inter membra Religionis introducitur unio, & æqualitas. *Ad hanc unionem*, animorumque concordiam, ſingulis Religioſis fortiùs inculcandam facit, quòd *S. Tereſia* ex Chriſti revelatione didicerit, ex 4. principalibus, per quæ provectum ſortitura eſſet Religio PP. Carmelit. Diſcalc. eſſe unum, ſi Superiores fuerint inter ſe concordes & unanimes. Hæc *unanimitatis cohærentia* ſit etiam Superiores inter & ſub-

ſubditos; nam ejus defectus plurima parit mala, quæ agnovit *Chryſoſt.* in epiſt. Rom. ubi inquit: *nihil enim eſt, quod Eccleſiam Dei ita deſtruere & diſſolvere poteſt, ut quando diſcipuli Magiſtris, & patribus Filii, & principibus ſubditi non magno ſtudio cohærent.* h. i. non miruni; quia juxta vocem Chriſti, regnum in ſe diviſum deſolabitur.

VI. De hac *unione animorum*, & concordia ſolicitè amanda & conſervanda dicitur in 8. p. Conſtitut, Soc. JESU c. 1. *Quò difficilius eſt membra hujus Congregationis cum ſuo Capite, & inter ſe invicem uniri.-- eò impenſiùs, quæ juvant ad unionem, quærenda ſunt: quandoquidem nec conſervari, nec regi, atque adeo nec finem, ad quem tendit Societas ad majorem Dei gloriam, conſequi poteſt, ſi inter ſe & cùm Capite ſuo membra ejus unita non fuerint.-- Et quidem circa animorum unionem, quædam ex parte ſubditorum, quædam ex parte Superiorum, quædam ex utrorumq; parte juvabunt. Ex parte ſubditorũ juverit, magnam turbam hominum ad profeſſionem non admitti: nec quoſcumque ſed ſelectos homines retineri: multitudo enim magna eorum, qui vitia ſua non bene domuerunt, ut ordinem non fert, ita nec unionem.--Et quia hujuſmodi unio magnâ ex parte per obedientiæ vinculum conficitur; hæc ſemper in ſuo vigore conſervanda eſt.-- Subordinatione conſervatâ, unio, quæ in eâ quàm maximè conſiſtit, aſpirante gratiâ Dei, conſervabitur. Si quis diviſionis, vel diſſenſionis eorum qui unà vivunt, inter ſe vel cum ſuo capite auctor eſſe cerneretur; diligentiſſimè ab ea Congregatione; velut peſtis quæ eam*

bit Apoſt. ad Philip. 2. 10. *Si qua conſolatio in Chriſto, ſi quod ſolatium charitatis, ſi qua ſocietas ſpiritus, ſi qua viſcera miſerationis, implete gaudium meum, ut idem ſapiatis, eamdem charitatem habentes, unanimes idipſum ſentientes, nihil per contentionẽ, nec per inanem gloriam facientes, non quæ ſua ſunt, ſinguli conſiderãtes, ſed quæ aliorũ* h.i.

V. *Concordia*, mutuaque charitas conciliatur, & fovetur per exactæ obedientiæ ſtudium. Nam, ut diſcurrit *Lohnerus*, quæ ſunt eadem uni tertio, ſunt eadem inter ſe, id eſt, ſi ſubditi bene conveniant in obediendo uni tertio, ſcil. Superiori, etiã bene inter ſe conveniunt, & per mutuam charitatem concordant. Unde bene dixit *S. Franciſcus Borgia*, quòd per tria conſervetur Societas JESU, ſcil. 1. per orationem quotidianam mentalem integræ horæ, quæ conjungit nos Deo; 2. per obedientiam perfectam, quæ conjungendo nos per charitatis ſubjectionem cum Superiore, jungit nos ad invicem; 3. per perſecutiones exteriores, ac invidentias, per quas abſtrahimur à ſæculo. Optimè ergo exactam obedientiam *Rrodriquez* comparat holſtorio, per quod omnia complanantur & æquantur, magnaq; inter membra Religionis introducitur unio, & æqualitas. *Ad hanc unionem*, animorumque concordiam, ſingulis Religioſis fortiùs inculcandam facit, quòd *S. Tereſia* ex Chriſti revelatione didicerit, ex 4. principalibus, per quæ provectum ſortitura eſſet Religio PP. Carmelit. Diſcalc. eſſe unum, ſi Superiores fuerint inter ſe concordes & unanimes. Hæc *unanimitatis cohærentia* ſit etiam Superiores inter & ſub-

ſubditos; nam ejus defectus plurima parit mala, quæ agnovit *Chryſoſt.* in epiſt. Rom. ubi inquit: *nihil enim eſt, quod Eccleſiam Dei ita deſtruere & diſſolvere poteſt, ut quando diſcipuli Magiſtris, & patribus Filii, & principibus ſubditi non magno ſtudio cohærent.* h. i. non mirum; quia juxta vocem Chriſti, regnum in ſe diviſum deſolabitur.

VI. De hac *unione animorum*, & concordia ſolicitè amanda & conſervanda dicitur in 8. p. Conſtitut, Soc. JESU c. 1. *Quò difficilius eſt membra hujus Congregationis cum ſuo Capite, & inter ſe invicem uniri.-- eò impenſiùs, quæ juvant ad unionem quærenda ſunt: quandoquidem nec conſervari, nec regi, atque adeo nec finem, ad quem tendit Societas ad majorem Dei gloriam, conſequi poteſt, ſi inter ſe & cum Capite ſuo membra ejus unita non fuerint.-- Et quidem circa animorum unionem, quædam ex parte ſubditorum, quædam ex parte Superiorum, quædam ex utrorumq; parte juvabunt. Ex parte ſubditorũ juverit, magnam turbam hominum ad profeſſionem non admitti: nec quoſcumque ſed ſelectos homines retineri: multitudo enim magna eorum, qui vitia ſua non bene domuerunt, ut ordinem non fert, ita nec unionem.--Et quia hujuſmodi unio magnâ ex parte per obedientiæ vinculum conficitur; hæc ſemper in ſuo vigore conſervanda eſt.-- Subordinatione conſervata, unio, quæ in ea quàm maximè conſiſtit, aſpirante gratia Dei, conſervabitur. Si quis diviſionis, vel diſſenſionis eorum qui unà vivunt, inter ſe vel cum ſuo capite auctor eſſe cerneretur; diligentiſſimè ab ea Congregatione, velut peſtis quæ eam*

bit Apoſt. ad Philip. 2. 10. *Si qua conſolatio in Chriſto, ſi quod ſolatium charitatis, ſi qua ſocietas ſpiritus, ſi qua viſcera miſerationis, implete gaudium meum, ut idem ſapiatis, eamdem charitatem habentes, unanimes idipſum ſentientes, nihil per contentionẽ, nec per inanem gloriam facientes, non quæ ſua ſunt, ſinguli conſiderãtes, ſed quæ aliorũ* h. i.

V. *Concordia*, mutuaque charitas conciliatur, & fovetur per exactæ obedientiæ ſtudium. Nam, ut diſcurrit *Lohnerus*, quæ ſunt eadem uni tertio, ſunt eadem inter ſe, id eſt, ſi ſubditi bene conveniant in obediendo uni tertio, ſcil. Superiori, etiã bene inter ſe conveniunt, & per mutuam charitatem concordant. Unde bene dixit *S. Franciſcus Borgia*, quòd per tria conſervetur Societas JESU, ſcil. 1. per orationem quotidianam mentalem integræ horæ, quæ conjungit nos Deo; 2. per obedientiam perfectam, quæ conjungendo nos per charitatis ſubjectionem cum Superiore, jungit nos ad invicem; 3. per perſecutiones exteriores, ac invidentias, per quas abſtrahimur à ſæculo. Optimè ergo exactam obedientiam *Rrodriquez* comparat holſtorio, per quod omnia complanantur & æquantur, magnaq; inter membra Religionis introducitur unio, & æqualitas. *Ad hanc unionem*, animorumque concordiam, ſingulis Religioſis fortiùs inculcandam facit, quòd *S. Tereſia* ex Chriſti revelatione didicerit, ex 4, principalibus, per quæ provectum ſortitura eſſet Religio PP. Carmelit. Diſcalc. eſſe unum, ſi Superiores fuerint inter ſe concordes & unanimes. Hæc *unanimitatis cohærentia* ſit etiam Superiores inter & ſub-

ſubditos; nam ejus defectus plurima parit mala, quæ agnovit *Chryſoſt.* in epiſt. Rom. ubi inquit: *nihil enim eſt, quod Eccleſiam Dei ita deſtruere & diſſolvere poteſt, ut quando diſcipuli Magiſtris, & patribus Filii, & principibus ſubditi non magno ſtudio cohærent.* h. i. non mirum; quia juxta vocem Chriſti, regnum in ſe diviſum deſolabitur.

VI. De hac *unione animorum*, & concordia ſollicitè amanda & conſervanda dicitur in 8. p. Conſtitut. Soc. JESU c. 1. *Quò difficilius eſt membra hujus Congregationis cum ſuo Capite, & inter ſe invicem uniri. -- eò impenſiùs, quæ juvant ad unionem, quærenda ſunt: quandoquidem nec conſervari, nec regi, atque adeo nec finem, ad quem tendit Societas ad majorem Dei gloriam, conſequi poteſt, ſi inter ſe & cùm Capite ſuo membra ejus unita non fuerint. -- Et quidem circa animorum unionem, quædam ex parte ſubditorum, quædam ex parte Superiorum, quædam ex utrorumq; parte juvabunt. Ex parte ſubditorũ juverit, magnam turbam hominum ad profeſſionem non admitti: nec quoſcumque ſed ſelectos homines retineri: multitudo enim magna eorum, qui vitia ſua non bene domuerunt, ut ordinem non fert, ita nec unionem. -- Et quia hujuſmodi unio magnâ ex parte per obedientiæ vinculum conficitur; hæc ſemper in ſuo vigore conſervanda eſt. -- Subordinatione conſervata, unio, quæ in eâ quàm maximè conſiſtit, aſpirante gratia Dei, conſervabitur. Si quis diviſionis, vel diſſenſionis eorum qui unà vivunt, inter ſe vel cum ſuo capite auctor eſſe cerneretur; diligentiſſimè ab ea Congregatione, velut peſtis quæ eam*

bit Apoſt. ad Philip. 2. 10. *Si qua conſolatio in Chriſto, ſi quod ſolatium charitatis, ſi qua ſocietas ſpiritus, ſi qua viſcera miſerationis, implete gaudium meum, ut idem ſapiatis, eamdem charitatem habentes, unanimes idipſum ſentientes, nihil per contentionẽ, nec per inanem gloriam facientes, non qua ſua ſunt, ſinguli conſiderãtes, ſed qua aliorũ* h.i.

V. *Concordia*, mutuaque charitas conciliatur, & fovetur per exactæ obedientiæ ſtudium. Nam, ut diſcurrit *Lohnerus*, quæ ſunt eadem uni tertio, ſunt eadem inter ſe, id eſt, ſi ſubditi bene conveniant in obediendo uni tertio, ſcil. Superiori, etiã bene inter ſe conveniunt, & per mutuam charitatem concordant. Unde bene dixit S. *Franciſcus Borgia*, quòd per tria conſervetur Societas JESU, ſcil. 1. per orationem quotidianam mentalem integræ horæ, quæ conjungit nos Deo; 2. per obedientiam perfectam, quæ conjungendo nos per charitatis ſubjectionem cum Superiore, jungit nos ad invicem; 3. per perſecutiones exteriores, ac invidentias, per quas abſtrahimur à ſæculo. Optimè ergo exactam obedientiam *Rrodriquez* comparat holſtorio, per quod omnia complanantur & æquantur, magnaq; inter membra Religionis introducitur unio, & æqualitas. *Ad hanc unionem*, animorumque concordiam, ſingulis Religioſis fortiùs inculcandam facit, quòd *S. Tereſia* ex Chriſti revelatione didicerit, ex 4. principalibus, per quæ provectum ſortitura eſſet Religio PP. Carmelit. Diſcalc. eſſe unum, ſi Superiores fuerint inter ſe concordes & unanimes. Hæc *unanimitatis cohærentia* ſit etiam Superiores inter & ſub-

ſubditos; nam ejus defectus plurima parit mala, quæ agnovit *Chryſoſt.* in epiſt. Rom. ubi inquit: *nihil enim eſt, quod Eccleſiam Dei ita deſtruere & diſſolvere poteſt, ut quando diſcipuli Magiſtris, & patribus Filii, & principibus ſubditi non magno ſtudio cohærent.* h. i. non mirum; quia juxta vocem Chriſti, regnum in ſe diviſum deſolabitur.

VI. De hac *unione animorum*, & concordia ſolicitè amanda & conſervandı dicitur in 8. p. Conſtitut, Soc. JESU c. 1. *Quò difficilius eſt membra hujus Congregationis cum ſuo Capite, & inter ſe invicem uniri.-- eò impenſiùs, quæ juvant ad unionem, quærenda ſunt: quandoquidem nec conſervari, nec regi, atque adeo nec finem, ad quem tendit Societas ad majorem Dei gloriam, conſequi poteſt, ſi inter ſe & cum Capite ſuo membra ejus unita non fuerint.-- Et quidem circa animorum unionem, quædam ex parte ſubditorum, quædam ex parte Superiorum, quædam ex utrorumq; parte juvabunt. Ex parte ſubditorũ juverit, magnam turbam hominum ad profeſſionem non admitti: nec quoſcumque ſed ſelectos homines retineri: multitudo enim magna eorum, qui vitia ſua non bene domuerunt, ut ordinem non fert, ita nec unionem.--Et quia hujuſmodi unio magnâ ex parte per obedientiæ vinculum conficitur; hæc ſemper in ſuo vigore conſervanda eſt.-- Subordinatione conſervata, unio, quæ in ea quàm maximè conſiſtit, aſpirante gratia Dei, conſervabitur. Si quis diviſionis, vel diſſenſionis eorum qui unà vivunt, inter ſe vel cum ſuo capite auctor eſſe cerneretur; diligentiſſimè ab ea Congregatione, velut peſtis quæ eam*

poteſt ſummopere inficere, ſi præſens remedium non adhibeatur ſeparandus eſt. -- Præcipuum utriuſq; partis vinculum, ad membrorum inter ſe & cum Capite ſuo unionem, amor eſt Dei, ac Domini noſtri JESU Chriſti: cum cujus divina ac ſumma bonitate, ſi ſuperior & inferiores valde uniti fuerint, perfacile inter ſe ipſos unientur: idq; per eumdem illum amorem fiet, qui à Deo deſcendens ad omnes proximos pertinget h. i. Hinc & p. 9. c. 2. *inter dotes varias, quibus ornari Præpoſitum Generalem optandum eſt, omnium prima hæc erit, ut cum Deo ac Domino noſtro quàm maximè conjunctus, & familiaris, tam in oratione, quàm in omnibus ſuis actionibus ſit; ut eò uberiùs ab ipſo, ùt boni totius fonte, univerſo corpori Societatis abundantẽ donorum, ac gratiarum ejus participationem, ac multum valoris & efficaciæ omnibus illis rationibus, quibus ad animarum auxilium utetur, impetret.* h. i.

CAPUT VII.

De charitate ad externum proximum habenda.

I. QUoniam juxta verbum Chriſti, luc. 6. 38. *date & dabitur vobis,* lucroſa res eſt charitas ad proximũ, & miſericordia; hinc, *quod vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis:* ſi parcã manum ad ſubveniendum proximo in operibus miſericordiæ tum corporalibus, tum ſpiritualibus habueritis, etiã manus divina contracta erit vobis;

&c

& ipſe occludet corda, & retrahet manus benefacere potentium. Qui magnos vult capere piſces, piſciculum hamo affigit. Religioſi magis dediti operibus miſericordiæ magis benedicuntur à Deo etiam in temporalibus; nam Chriſtus ſuo verbo deeſſe nequit: *Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur*, non ſolùm in futuro, ſed etiam in hoc ſæculo, non ſolùm in anima, ſed etiam in corpore. Hinc veriſſimum dicit Scriptura Prov. 11. 17. *Benefacit animæ ſuæ vir miſericors*, id eſt, alteri benefaciendo, ſimul inſuper ſibi ipſi indirectè benefacit, dum ſibi fructus ex opere charitatis accreſcit veluti granum frumenti (ut ait *D. Baſil.*) projectum in terram, fructum reddit, & lucrum uberius parit ſeminanti. De quo & *S. Gregor.* in Regiſtro: *Quidquid tribuitur pauperi, ſi ſubtili conſideratione penſetur, non eſt donum, ſed mutuum; quia, quod datur, multiplicato ſine dubio fructu recipitur.* h. i.

II. Opus angelicum, & valde fructuoſum eſt etiam temporaliter, ſi pauperes Religioſi ex paupere penu pauperibus libenter communicent. De quo eleganter doctrinaliter *S. Chryſol.* homil. de eleemoſyna: *Manus pauperis eſt Abrahæ ſinus, ubi, quidquid pauper acceperit, mox reponit. Theſaurus cæli eſt manus pauperis, quod ſuſcipit, ne in terra pereat, reponit in cælum. Manus pauperis eſt gazophylacium Chriſti, quia quidquid pauper accipit, Chriſtus acceptat. Da ergo homo pauperi terram, ut accipias cælum: da nummum, ut accipias regnum: da micam, ut accipias totum: da pauperi, ut des tibi; quia quidquid pauperi dederis,*

tu habebis: quod pauperi non dederis, habebit alter h.i. Aptè ad hæc quoque ait Hugo Cardinalis, quòd viri miſericordiæ dum miſerias aliorum ſublevant, in propriis egentiis & miſeriis ſublevari merentur. Dumque in hoc parci & avari ſunt, ſibi ipſis etiam temporali diſpendio nocent. De quo *Lanzizius* ex Soc. Jeſu exemplū narrat, quòd *Rodriquez* viderit quondā dæmones nube denſa, protrusâ ſupra vineam, illam grandine frequenti penitus deſtruxiſſe, ideoque juſſus eſt à Deo Superiori ſignificare, id ob defectum ſpei, & parcitatem ipſius contigiſſe Proinde *beatius eſt magis dare quàm accipere*, quod eſt verbum Domini Jeſu, Act. 20. 35.

III. *S. Franciſcus* Pater noſter ſingulariter fuit à Deo benedictus benedictione temporali & ſpiritali, eò quòd ſingularem oſtenderit ſemper miſerationem ad alios egentes: Dum veſtem dedit malè veſtito militi, vidit de nocte Chriſtum, ſpecioſum palatium cum militaribus armis rependentem, dicente Chriſto: *Tua erunt hæc omnia, & militum tuorum.* Franciſcana Religio gloriatur in eodem Chriſto promiſſore largiſſimo, totum mundū eſſe ſuum, ad ſuum obſequium, & beneficium, ſi Franciſci virtutes imitari non deſtiterit. Meritò *S. Franciſcus* cum Job dicebat: *Pater eram pauperum*, quia magno charitatis officio ſtudium miſericordiæ vertit in donum naturæ: & dum externis pauperibus ſuccurrere non deſtitit, ſuis pauperibus Filiis divinæ beneficia largitatis abundè præſto eſſe ſemper expertus fuit. Et qui in ſe ipſo paupertatis egeſtatem vix ſublevabat,

in

in aliis eam tolerare vix poterat, quin ſublevaret; ſibi pauperi durus, aliis pauperibus benignus: invidus alienæ inopiæ ex compaſſione pia, ſuam verò ſufferens ex virtute ingenita. Sat dives erat *Franciſcus*, cui Conditor efficiebatur cenſus. Quod idem ſatis agnovit *S.Birgitta* c. 70. revelat. extravag. quæ cùm argueretur de nimis profuſa liberalitate à ſuo diſpenſatore, cùm tamen ipſamet indigeret; reſpondit plena charitatis & confidentiæ: *Demus, cùm habemus, quia benignus Deus largus eſt nobis dare, cùm indigemus.* h. 1.

IV. Superior qui nimis parcus & avarus eſt tum erga ſuos ſubditos, tum erga externos vel pauperes, vel hoſpites, ex hoc fine, ut majorem ſubſtantiam conglomerando, Monaſterii bona augeat, areas dilatet, ædificia ampliet, magnumque ſibi nomen acquirat, ipſius annona minorabitur, benedictio in temporalibus ſubtrahetur, & inſtar ſpumæ marinæ deficiet, juxta illud Prov. 28. 22. *Vir qui feſtinat ditari, & aliis invidet, ignorat, quòd egeſtas ſuperveniet ei.* Hinc tales Superiores monet Apoſtolus Heb. 13. 5. *Sint mores ſine avaritia, contenti præſentibus; ipſe enim dixit: non te deſeram, neque derelinquam; ita ut confidenter dicamus: Dominus mihi adjutor &c.* De tali Superiore indiſcreto, ac inhumano verificatur, quod dicit *Innocentius* de vil. cond. hum. *nec patientibus compatitur, nec miſeris ſubvenit, vel miſeretur, ſed offendit Deum, offendit proximum, offendit ſeipſum; nam Deo detinet debita, proximo denegat neceſſaria, ſibi ſubtrahit opportuna: Deo ingratus, proximo impius, ſibi crudelis.* h. 1.

Non

Non oportet plùs amare pecuniam, quàm proximi animam: ſed potiùs *pecunia oportet imperare, non ſervire. Pecuniâ ſi uti ſcias, ancilla eſt; ſi neſcias, Domina.* Seneca in prov.

V. *Charitas ad proximum* eſt fœnus Deo placitum, fœneranti fructuoſum, dupliciter lucroſum: nam, *qui miſeretur pauperis, Domino fœneratur.* Hinc *S. Ambroſius, quid hoc melius bono, ſi pauperibus largiaris, in quo tibi Deum debitorem quadam pietatis fœneratione conſtituas?* ſit ergo (ut ait *D. Auguſt.* in pſal.) *Augmentum charitatis imminutio cupiditatis*; ne, ubi regnat nimia cupiditas, refrigeſcat debita charitas. *Si Deum amemus, nummos omnino non amabimus* contra Deũ. *Erit tibi nummus inſtrumentum peregrinationis, quo utaris ad neceſſitatem, non ad irritamentum cupiditatis.* Hæc *D. Auguſt.* Nimia anxietas de non ſufficientia, diſplicet Deo, nec proficit anxio: melius ſenſit, qui dixit pſal. 22.1. *Dominus regit me, & nihil mihi deerit: in loco paſcua ibi me collocabit.* De hoc plenæ ſunt hiſtoriæ Sanctorum.

VI. *Hoſpitalitas*, maximè erga Sacerdotes, Clericos, Religioſos (neutiquam tamen ad apoſtatas, ceteris paribus) pauperes, advenas, peregrinos, afflictos, parvulos fame preſſos ac nudos, &orphanos &c. in omnium ordinatarum Religionum conſtitutionibus præcipitur; attamen talis, quæ nec recipientibus, nec receptis ſit occaſio aut cauſa exceſſivæ inordinationis. Hinc quàm maximè placet, quod de hoc lego ſtatutum in *Conſtitut. Canon. Præmonſtrat.* D. 2. c.21.

c. 21. §. 11. ubi decernitur, *ut in quacumque hoſpitum receptione hoc obſervetur, ut animi vultûſque bilaritas eis exhibeatur*: *& omni luxu ac oſtentatione reſciſſis, juxta religioſam mediocritatem ſufficienter cujuſque neceſſitati, non voluptati ſatisfiat.* h. i, Unde hoſpitalitatem non jubet rationabilis charitas exhiberi iis; qui delicias & voluptates quærunt apud Religioſos, nullo alio motivo ſaniore incitati. Porro, cùm charitas, quæ exhibetur hoſpiti propter Chriſtum, ipſimet cenſenda ſit exhiberi Chriſto, (ut ajunt, & experti ſunt *D. Auguſt.* & *D. Gregor.*) hinc pari reverentia, affectuque obſequium hoſpiti eſt impendendum; quod indubiè Chriſtus (cui nihil perit) multipliciter remunerabit ibi, ubi minùs ſperaverit, qui exhibuit. Hinc apud dictos, alioſque Sanctos (qui hoſpitalitatis claruêre virtute) indubitata fuit perſuaſio; hoſpitalitatem Monaſteria non depauperare, ſed conſervare, *date, & dabitur*: juſtiſſimum eſt, Conditori exigenti reddere in hoſpite, quod dedit hac conditione.

VII. Quoniam etiam in Conſtitutionibus noſtris præcipitur, ut ſaltem bis in ſeptimana pauperibus plebeis ad oſtium mendicantibus, id, quod Fratribus reſiduum eſt, in eleëmoſynam erogetur, juxta illud: *quod ſupereſt, date eleemoſynam*, & : *gratis accepiſtis, gratis date*; Cura hinc Superiorum expoſcit, ut id, quod his deſolatis pauperibus, & caris Chriſti membris erogandum eſt, quamvis ſit quoad ſubſtantiam vile & exile, tamen ſit mundum, cum charitate accommodatum, ex cordis ſinceritate benignè diſpenſatum ita ...iatum ...

quaſi ... q'p

dib

quæſiviſſet pro ſeipſis, ſeu potius cum tanta devotionis fide, charitatis affectu, humilitatis ſenſu, ac ſi ipſimet Chriſto in mendico petenti porrigerent. Ita fecit copioſè à Deo remuneratus *S. Ludovicus*, Rex Galliæ, qui flexis genibus pauperibus ſerviebat, quaſi ſuis Dominis, immo ùt Chriſto. Idem de multis aliis Sanctis legitur. Dives Chriſtus qui in paupere recipit, id abundè retribuit: quod hoc canali effluit, id aliâ ignotâ venâ abundè refluit. Quoad hoc me multùm ædificavit devota conſuetudo, quam vidi practicari prope Auguſtam Trevirorum in aliquo Monaſterio *S. Benedicti* à Reverendiſſimo D. Prælato (cujus memoria ſit in benedictione) qui accumbens, primam & meliorem portionem è communi catino extrahebat pro Chriſto, id eſt, pro paupere; ſi etiam pro infirmo, major erat charitatis oſtenſio, & meriti augmentatio. Deus non obliviſcitur hujus operis, ſed benedictos benedicit amplius. Hinc & Religioſi illi multum commendandi, qui, amore virtutis, & Jeſu olim pauperis, ſibi quantumvis minutula in prandio aut cœna ſubtrahūt, ut Chriſto in paupere detur, quorum plurimi ſunt, qui egeſtate preſſi neſciunt, quid ſit ad ſatietatem manducare panem ſiccum.

VIII. De hoſpitibus excipiendis hoc ſtatuit Regula S. *Benedicti: Omnes ſupervenientes hoſpites tamquam Chriſtus ſuſcipiatur; quia ipſe dicturus eſt: hoſpes fui, & ſuſcepiſtis me. Et omnibus congruus honor exhibeatur, maximè domeſticis fidei, & peregrinis &c.* h. i.

CA-

CAPUT VIII.

De amanda Religioſa paupertate à Superiore & ſubditis regularibus.

I. JUre aſſero *amorem religioſæ Paupertatis* numerandum inter media tum ſpiritalia; tum quaſi corporalia communitatis religioſæ faciliùs conſervandæ, ſeu cum religioſa ſufficientia vivendi in communi. *Cujus ratio eſt*; quia ille duo beneficia (ut ait *D. Bonav.*) confert Religioſis, 1. ut ſint paucis contenti, 2. ut non facilè murmurent. Non eſt autem intentio mea, ut, quæ in hoc Cap. dicentur, ſint Superioribus occaſio ſordidæ parcitatis, nec ſubditis injuſtæ contra me indignationis; ſed potiùs exercendæ utrobique virtutis. De illo autem malo aliorum mentem & verba, quàm propriam proferre, & devotis Religioſis proponere. De quo *Alphonſus* à Jeſu Maria in ſuo Conſiliario Spirituali, diſc. 15. conſil. 5. ita diſcurrit.

II. Oportet, ut Prælatus ſit præditus magna ſpiritûs paupertate, ſibique honori ducat, ſi eam accuratè ſervet; quod aſſequetur, ſi ſuum ſenſum ſenſui *D. Bonav.* accommodârit: *Quantò intimiùs*, ait hic lc. ſuprà, *paupertatem dilexeris, tantò ſubtiliùs de neceſſitate judicabis.* Quemadmodum autem perfecta paupertas in ſubditis non permittit pro eorum peculiari uſu alicujus rei niſi omnino neceſſariæ concupiſcentiam, vel admiſſionem; pari modo ut in uno perfecta ſit Prælato, opus eſt, ut ipſi impendiorum communium certos ſta-

tuat

tuat limites, quibus ſervatis omnem ſuperfluitatem à ſe proſcribat. Debet proinde paupertas Prælati ita eſſe circumſcripta pro expenſis communibus, ſicuti eſt ſubditi reſtricta pro ſpecialibus. Paupertas ergo & moderatio inſtar margaritæ in pretio eſt habenda. Eapropter magna Mater noſtra *Tereſia* paupertatis valorem & utilitates plenè perſpectas habens, dicere ſolebat, ſe plùs dolere, quando omnia habebat in copia, quàm ſi alicujus rei defectum & penuriam patiebatur. Et hoc multa cum ratione; quia affluentia plerumque relaxationem inducit, neceſſitatis verò alicujus tolerantia eſt lapis lydius veræ paupertatis, divinæque providentiæ argumentum. Deus enim promiſſione firmavit, ſe habiturum curam eorum, qui omnia amore ejus reliquiſſent, ſuumque fuiſſent imitati exemplum, cautionem præſtante Petro Apoſtolo in hæc verba: *Quoniam ipſi cura eſt de vobis.* 1. Petri 5. 7. *h. i.* Pergit.

III. Magna ergo cum ratione, ut Lucas Evangeliſta refert c. 22. 35. eſt percontatus noſter Salvator ſuos quondam diſcipulos, utrum aliquid defuerit ipſis, dum eos ſine mantica, ſine nummis, & nudipedes miſit? *Quando miſi vos ſine ſacculo & pera, & calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? At illi dixerũt, nihil.* Pauperũ enim evangelicorũ proviſio fundatur in modo vivendi pauperis inſtar, quo ſi ſe geſſerint modo, numquam permittet Deus, ut taliter rerum temporalium ſubſidio ſint deſtituti, quò minùs vitam traducere poſſint. Et in hoc ſenſũ accipit Seraphicus Doctor *Bonav.* illam Davidis ſententiam, quâ dici-

tur:

tur: *divites eguerunt, & eſurierunt: inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono.* Pſal 33. 11. Divitiis affluentes famem & neceſſitatem ſunt paſſi; quærentes verò Deum nullius rei habuêre penuriam. Propterea ita ſubjungit idem *Seraphicus Doctor* de perfect. vitæ c, 3. NB. *Si paupertatem, quam profeſſi eſtis, contempſeritis, omnium bonorum tam temporalium, quàm ſpiritualium egentes eritis.* NB. q. d. Dum ex inſtitutiratione, & vitæ conditione, pauperes more divitum victitare volunt, tum Deus in pœnam talis modi vivendi, privat eos & corporis & animæ bonis, quæ eis quà pauperibus ſua munificentia largitus fuerat. *h. i. Pergit.*

IV. Ipſa etiam experientia docet, ſuperfluas, quas Prælati in ſumptuoſis fabricis, & pretioſis Sacriſtiæ ornatibus, aliiſque ſimilibus modum excedentibus facturis & operibus facere ſunt ſoliti expenſas, plerumque redundare in ſubditorum collectionis, ſilentii, & converſationis cum Deo detrimentum, ipſoſque hac ratione omnem ſpiritum perdere; quæ deinde cauſa eſt, ut ſenſim neceſſariis deſtituantur. Magnopere cavendum eſt Prælato, ne præfecturam in ſuum commodum, lautumque vivendi modum convertat; ſed imitetur in paupertate Chriſtum Jeſum, ut ratione hujus imitationis ſuis ſubditis jure dicere poſſit, quod Apoſtolus in hæc verba ſuis dixit Corinthiis 1. Cor. 4. 16. *Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti.* Identidem proinde recogitet ſecum, ſe communita-

tis caput exiſtere ; res autem monſtri ſimilis eſſet , ſi caput egentis & nudi corporis vellet eſſe locuples , omnibuſque ad vitam neceſſariis ſuperfluè inſtructum. *h. i.* Ad quod cordatiùs exhortatur *Sanctus Bonaventura* , in memoriali 6to dicens : *Zelans ſacratiſsimam paupertatem in omnibus , quæ ad te ſpectant ; aſperitatem , vilitatem , & parcitatem habeas , quantum potes : non tamen in aliis requiras : ſed potiùs lætus & gaudens de omni conſolatione fraterna , eis , ſicut oportet , obſequendo , & miniſtrando aſſiſtas , omni conſolatione eos reputans eſſe dignos.* h. i. Pergit præcit. auctor.

V. *Prima ergo doctrina à Prælato ſubditis danda eſt paupertatis exemplum* , in cunctis monſtrandum rebus ad uſum ſuum ſpectantibus. Hac docendi methodo uſus eſt Redemptor noſter cum iis , qui ſcholæ ſuæ accenſeri cupiebant. Cuidam enim illorum pro diſcipulo ſe offerenti , ante omnia conſiderandam & imitandam ſuam per raram paupertatem propoſuit, dicens Matth. 8. 19. *Accedens unus ſcriba* , ait illi : Magiſter ſequar te , quocumque ieris. Et dicit illi Jeſus : *Vulpes foveas habent , & volucres cæli nidos ; filius autem hominis non habet , ubi caput reclinet.* Quo ſapientiſſimo reſponſo providentiſſimus Magiſter inſtruere Prælatos voluit, quòd , niſi in hac virtute bene ſint fundati , ſuis ſubditis numquam ſatis perſuadere poſſint prima perfectionis evangelicæ fundamenta , quæ ſunt ſubmiſſio animi , & perfectus rerum omnium tempo-

temporalium deſpicatus. Hujus rei gratiâ conſulit *D. Bonav.* Superioris ritè fungi volenti officio, ut in uſu rerum neceſſariarum ſit admodum frugalis & moderatus pro ſe ipſo, totumque quod aliquam pompam vel curioſitatem ſapere poteſt, excelſo contemnat animo, ſingularemque intendat curam, ut totum quod ad ſuum habet uſum, prædicet paupertatem. De quo *S. Bonav. loc. cit in libro 4. ſuprà. Hucuſque citatus auctor.* Porro *S. Auguſt.* ſuam de paupertatis fructu in Regula addit ſententiam, dum inquit: *Illi ſe exiſtiment ditiores, qui fuerint in ſuſtinenda parcitate fortiores: Meliùs eſt enim minùs egere, quàm plus habere.* h. i. Et S. Chryſoſt. *Egeſtas propter Chriſtum tolerata martyrem facit.*

VI. Porrò hic *paupertatis ſenſus & affectus* in Superiore, *generat* in eo (Deo ſic remunerante virtutis meritum.) *majorem ad Deum confidentiam*, & in egeſtate voluntaria ſaporem. De quo *Sanctus Bernardinus* ſerm. 2. de paupertate doctrinalem hanc adducit *Parabolam.* Rex quidam duas filias habuit, unam pulcherrimam, aliam turpiſſimam: pulchra appetebatur ab omnibus, & honorabatur; turpem verò nullus nedum amare, ſed nec videre volebat. Hæc autem amariſſimè flebat in conſpectu Regis: Cui Rex: noli flere dilectiſſima Filia mea; nam qui in ſponſam duxerit ſororem tuam, nihil ſecum accipiet niſi pulchritudinem ejus; qui verò ſponſam acceperit te, dabo illi regnum meum. *Explicatur Parabola.* Filia pulchra eſt glorioſa ſæculi vita,

plena divitiis, deliciis, & magnificentia: filia verò turpis paupertas voluntaria eſt, plena penuriis, plena cruciatibus, plena deſpectionibus. Tamen voluntariis pauperibus ſolatio eſt, penuriam pati, cruciatibus fatigari, & ab inſenſato mundo deſpici. Hanc turpem filiam qui acceperit in uxorem, promittit ei Dominus regnum ſuum dicens: *Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.* h. i.

VII. *Dictâ hac fiduciâ* Religioſus quilibet ſibi maximè devincit Dei amicitiam, & providentiam; ſi nimirum impleverit, quod dicitur Sap. 1. 1. *Sentite de Domino in bonitate, & in ſimplicitate cordis quærite illum.* Hoc fecit & experta fuit S. V. *Gertrudis* (Bloſ. cap. 13. Monil. ſpir.) quæ tantam fiduciam de divina miſericordia concepit, ut neque pericula aut tribulationes, neque temporalium rerum damna, aut quæcumque alia infortunia, ſicut nec proprii defectus & errores illam movere, aut contriſtare potuerint; quoniam certa erat, hæc omnia tam bona quàm mala, divinâ providentiâ ſic ordinante, in animæ ſuæ bonum, & ſpirituale incrementum cedere. Unde Chriſtus huic Sanctæ Virgini apparuit, & ut eam magis in hac pia fiducia confirmaret, ait: *Fiducia illa, quam homo in me ſolo collocat, credendo, poſſe, ſcire, & velle me ipſum fiducialiter juvare in omnibus, cor mihi transfigit, tantamque pietati meæ violentiam facit, ut non poſſim non ei gratificari, & manus porrigere, ob guſtum, quem ex eo, quòd totus à me pendeat, capio.* h. i.

VIII.

Digitized by Google

VIII. *Paupertatis* neceſſitas & utilitas breviter inſinuatur p. 10. Conſt. Soc. Jeſu his verbis: *Quia paupertas velut propugnaculum eſt Religionibus, ut eas in ſtatu ſuo, & diſciplina conſervet, & à compluribus hoſtibus defendat (unde etiam dæmon enititur illud variis rationibus evertere) refert plurimum ad conſervationem & augmentum totius hujus corporis, procul admodum omnem avaritiæ ſpeciem ablegaſſe* &c. h. i.

De eadem bene dixit *Ludovicus à S. Petro* Carmel. Leod. in ſua diſciplina monaſtica: *Sicuti juxta philoſophos, turpiſſimè errat, qui errat in principiis; ita qui paupertatem offendit, contra unum ex præcipuis religioſæ vitæ principiis impingit; nam in paupertate evangelica ſuggerenda totus deſudavit Chriſtus Dominus, voce, mente, manu: voce ad doctrinam; mente ad conſilium; manu ad exemplum: docens verbo, inſpirans conſilio, conſecrans exemplo.* h. i. ex Tertull. & S. Bernardo. Quamvis mundi judicium ſit longè alind; de quo S. Gregor. in moral. *Quid namque ſtultius videtur mundo, quàm poſſeſſa relinquere, paupertatem eligere?* &c.

* * * *
* * *
* *
*

CAPUT IX.

Deſpicientia rerum temporalium probat virtutis heroica radicationem, conciliatque majorem cum Deo amicitiam, & ejus providentia favorem.

I. FUndatè dicit l. 1. imit. c. 18. §. 5. *O! quantus fervor omnium Religioſorum in principio ſua inſtitutionis fuit! quanta æmulatio virtutis! quàm magna diſciplina viguit! quanta reverentia, & obedientia ſub Regula Magiſtri!* &c. c. 25. §. 8. *Satis arctati ſunt ſub diſciplina clauſtrali: rarò exeunt, abſtractè vivunt, pauperrimè comedunt, groſsè veſtiuntur, multùm laborant, parum loquuntur, diu vigilant, maturè ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſciplina cuſtodiunt, &c.* Illi ſciverunt æſtimare virtutis pretium, paupertatis valorem, rerum fluxarum labilitatem, ac deceptoriam inanitatem. Verecundamur meritò, & ingenti rubore ſuffundimur, dum eamdem paupertatem cum illis vovimus, quam tamen tamquàm odibile bonum fugimus, alienamus à nobis, horremus, odimus, & tamquam fatuam hujus mundi ſimiam irridemus; immo interdum pudet nos pauperes eſſe, videri, haberi, & ùt tales tractari ab aliis. Perizomatibus pauperum Chriſti nuditatem noſtræ virtutis contegimus, cujus tamen amorem à nobis maximè alie-

alienum ſcimus. Sic mundum decipimus, non derelinquimus: paupertatis titulum vendicamus nobis & arrogamus, quem tamen aliqui indigni gerimus. Utinam juſta hæc noſtra confuſio eſſet antiquæ & emortuæ in nobis hujus evangelicæ margaritæ reſuſcitatio! Ad quam vigoroſiùs auſpicandum, proderit Heroica antiquorum Sanctæ paupertatis exempla in medium adducere, qui fuerunt Deo ideo amici chari, quia in paupertate perfecti imitatores Chriſti.

II. *S. Amatum* amatorem mirabilem evangelicæ paupertatis (de quo Surius in vita) inviſit certus Epiſcopus, ejuſque ingenti inopiæ ſublevandæ liberalem eleëmoſynam obtulit. Quam cùm vir ſanctus acceptare conſtanter renueret, eam Epiſcopus clam altariolo, in quo Sanctus Eremita ſacrificare ſolebat, impoſitam reliquit. *Amatus* igitur altera die videns ibi depoſitam pecuniam, in profundam vallem abjecit dicens: *Deus pars mea eſt, vobis autem non indigeo.* II. Pariter cùm *Sancta Melania* veniſſet ad tuguriolum pauperrimum *S. Ephæſtionis* Eremicolæ, & pecuniam oblatam, ſed ab illo recuſatam repoſuiſſet in ſportula ibi ad parietem hærente, recommendando ſe precibus ejus; S. Eremita pecuniam illam in flumen projecit, malendo, ut per aquas nataret, quàm ut ſuam mentem inquietaret, & fluctuare faceret. III. *S. Spiridion*, quia Imperatori Conſtantino ſuis precibus ſanitatem reſtituit, in gratitudinis vicem ſibi ab eo ingentis auri vim offerri vidit: quam de-

teſtatus recuſando ait : O Cæſar, non eſt æquum, ut amicitiam odio & invidia remuneres: magnum ſuſcepi iter, ut obedirem tibi : & pro tanto labore nunc vis mihi dare aurum, quod eſt cauſa omnis mali?

III. De primis *S. Franciſci* Sociis ſcribit *S. Bonav.* in vita ejus cap. 4. §. 2. & 7. paupertatis evangelicæ mirandum exemplum & fructum, dum inquit: *Secundùm S. paupertatis formam in labore multo & inopia victitabant---- Ipſa quoque rerum penuria ſuprabundans eis videbatur ubertas; dum juxta conſilium Sapientis, Eccli. 29. 30. pro magno ipſis minimum complacebat. Sanè cùm ad infidelium partes aliqui ex fratribus perveniſſent, contigit, ut quidam Saracenus pietate commotus pecuniam eis offerret pro neceſſario victu: illis autem recuſantibus accipere, admiratus homo, cernens, quòd inopes eſſent. Intellecto tandem, quòd pauperes effecti amore Dei, pecuniam poſſidere nolebant; tanta eſt eis affectione conjunctus, ut offerret ſe ad miniſtrandum omnia neceſſaria, quamdiu facultatum ſibi aliquid ſupereſſet. O inæſtimabilis pretioſitas paupertatis! cujus miranda virtute mens feritatis barbaricæ in tantam miſerationis eſt immutata dulcedinem! horrendum eſt proinde ac nefarium ſcelus, ut hanc margaritam nobilem vir Chriſtianus conculcet, quam tanta veneratione extulit Saracenus.* h. i.

IV. *Pelagius* in vitis Patrum lib. 6. num. 19. memorat inſigne paupertatis heroicæ exemplum hiſce verbis: vir admodum locuples venit

in eremum Schythi, deferens ſecum plurimum auri, ut illus loci presbyter id diſtribueret Monachis indigentibus. Cui cùm Presbyter diceret, non indigent Fratres pecunia; at illè nollet requieſcere; mandavit Senior, ut omne aurum poneretur ad fores Eccleſiæ, quò quiſque Monachus acciperet, quantum vellet. Mirum! cùm omnes ingrederentur, & audirent pæconem, nullus tamen ex omnibus fuit, qui obolum acciperet: immo nonnulli explicatam pecuniam nec aſpexerunt. Probè enim noverant hi Sancti Monachi, paupertatem eſſe optimum monachi theſaurum; &, qui illo deſtitutus eſt, pauper ſine merito, & hinc miſerabilis dicendus eſt. Hanc porro panperiem utpote à Chriſto præſcriptum ad perfectionem medium omnes Apoſtoli exoſculati ſunt, ut *Euſebius* loquitur, & tamquam ſponſam coluerunt omnes Ordinum Fundatores, ita ut *Caſſianus* dicat collat. 5. c. 8. Multa millia monachorum ſunt, qui poſt abrenuntiationem nec denarium habent, nec habere voluerunt, etſi in abundantia oblati fuerint. Hic heroicus in ipſis paupertatis amor & inopiæ ingentem in ipſis ad Deum fiduciam peperit; quod fatetur *S. Chryſoſt.* in lib. quòd nemo læditur niſi à ſe ipſo, ubi inquit: *quid Apoſtolos penuria rerum temporalium læſit? nonne in fame, & ſiti, & nuditate degebant, & pro his clari magis, & magnifici habebantur, atque ingentem per hoc fiduciam quæſierunt apud Deum?*

V. NB. Ex memoratis tamen exemplis nullus pius & prudens lector ſumet occaſionem ta-

xandi, ſuggillandi, judicandi, ac contemnendi Religioſos illos, quibus in communi à ſede Apoſtolica indultæ ſunt poſſeſſiones, ut quietiùs ſinguli quicumque Deo vacarent, quique ideo indigent tractare pecunias, recipere, in neceſſaria alimenta, & veſtimenta, fabricas monaſterii, & alia neceſſaria expendere. Nunc enim cùm multiplicata ſint Religioſorum Monaſteria, impoſſibile eſt, poſſe omnes ex mendicato vivere (cùm tamen plurimi ſint ordinum mendicantium Religioſi) maximè cùm tempus jam ſit, de quo Chriſtus dixit: *refrigeſcet charitas & abundabit iniquitas multorum*, Matth. 24. Proinde tales Religioſi non ſunt ullatenus condemnandi tamquam imperfecti poſitivè, aut tranſgreſſores vitæ evangelicæ quaſi præceptæ; nam & in hoc ſe Chriſti imitatores probant, qui nonnumquam loculos habuiſſe legitur, ad condeſcendendum infirmis & imperfectis, qui eis carere vel nolunt, vel non poſſunt: ſubinde etiam arctiſſimam paupertatem ſervavit, prout adnotarunt *D. Bonav.* & *D. Thomas* & ante ipſos *D. Auguſt.* & ven. *Beda*. Proinde bene diſtinguendum eſt, quod, aptè ad hunc diſcurſum, ait Gloſſa ordinaria ſuper illud Marci 19. *quàm difficilè qui pecunias habent &c. Aliud eſt pecuniam habere: aliud, amare. Multi habent, & non amant: & multi non habent, & amant.* Item: *Alii & habent, & amant: alii verò non habere, nec amare ſe gaudent, qui tutiores ſunt, & quidem cum Apoſtolo dicere poſſunt: mihi mundus Crucifixus eſt, & ego mundo.* h. i. Ex his modis

unus

unus eſt indifferens & licitus, unus inſuper bonus & meritorius, alius melior, alius optimus.

VI. De pecunia, & aliis poſſeſſionibus competentibus Religioſis ita inquit *D. Thom.* 2. 2. q. 188. a. 7. in corp. *Tribus gradibus Religionum triplex gradus paupertatis competit. Nam illis Religionibus, quæ ordinantur ad corporales actiones activæ vitæ, competit habere abundantiam divitiarum communium. Illis autem Religionibus, quæ ſunt ordinatæ ad contemplandum, magis competit habere poſſeſſiones moderatas; niſi ſimul oporteat tales Religioſos per ſe vel per alios hoſpitalitatem tenere, & pauperibus ſubvenire. Illis autem, quæ ordinantur ad contemplata aliis tradenda, competit vitam habere maximè ab exterioribus ſolicitudinibus expeditam. Quod quidem fit, dum modica, quæ ſunt neceſſaria vitæ, congruo tempore procurata conſervantur. h. i.* Ex quibus patet, quòd *S. Thomas* apertè aſſerat, congruum eſſe, ut ab aliquibus Religioſis poſſeſſiones teneantur, quæ ſine pecuniarum tractatione & expoſitione hoc tempore nullatenus haberi poſſunt. Et *S. Hieron.* ſuper Matth. inquit, *reſpondemus, quòd rem pauperum in ſuos uſus convertere nefas putavit, ſcil. ſolvendo tributum: quia inter illos pauperes præcipuè erant diſcipuli, in quorum neceſſitates pecunia loculorum Chriſti expendebatur. Dicit enim Joan. 4. Diſcipuli abierunt in civitatem, ut cibos emerent. & Joan. 13 dicitur, quòd diſcipuli putabant, quia loculos habebat Judas, quòd dixiſſet ei Jeſus: eme ea, quæ opus ſunt nobis ad diem Feſtum; aut egenis aliquid daret.* Et D. Thom. D. TIT. opuſc. 00

opuſc. 19. c. 6. *Nec Dominus loculos habuit, quaſi aliàs ei non potuiſſet provideri, ſed ut infirmorum gerens perſonam, ut ſibi licitum crederent, quod à Chriſto obſervatum viderent.* Et Ven. *Beda* in Luc. 12. *ubi non hoc præceptum eſſe putandum eſt, ut nil pecuniæ reſervetur à Sanctis, vel ſuis ſcil. vel pauperum uſibus ſuggerendæ: cùm & ipſe Dominus, cui miniſtrabant Angeli, tamen ad informandam Eccleſiam ſuam loculos habuiſſe legatur, & à fidelibus oblata conſervans, & ſuorum neceſſitatibus, aliiſque indigentiis tribuens; ſed ne Deo propter iſta ſerviatur, & ob inopiæ timorem juſtitia deſeratur.* h. i.

V. S. *Bonav.* de paupertate Chriſti, ait: ex *his gloſſis manifeſtè apparet, quòd modus habendi loculos in Domino, in nullo minuit paupertatem. Sic enim Dominus condeſcendit infirmitati & neceſſitati, ut tamen ſalva eſſet forma paupertatis, & exemplum, quòd præcipuè monſtrare venerat hominibus.* Idem expreſſiùs in apolog. pauperum ſic ait. *Unigenitus Dei cùm dives eſſet in omnes, pro nobis adeo factus eſt egenus, ut alieno cibo veſceretur. Non ſine magni diſpenſatione divini conſilii loculos fecit deferri; quorum tamen cuſtodiæ illum deputavit diſcipulum, quem furem & proditorem præſciebat eſſe futurum: habuit enim loculos Chriſtus* 1, ad conſolandum infirmos, 2. ad repellendũ improbos, 3. ad informandum perfectos. Unde & hujuſmodi actus, ſcil. habere loculos in Chriſto, 1. *reſpectu infirmorum fuit condeſcenſivus*, ad conſolandum eos, qui propriis loculis carere nolunt, 2. *reſpectu impiorum fuit actus commonitorius pri-*

mò *quidem ad refellendum hæreticos, qui loculos reprobant, & deteſtantur*, 2dò *Commonitorius fuit ad deterrendum avaros, qui loculos concupiſcunt. Quamquam enim ad mitigationem cupiditatis, Dominus Judæ loculos commiſiſſet, ipſe tamen adeo cupiditatis igne exarſit, ut ipſum Dominum pretio parvo venumdaret. 3.* reſpectu verò perfectorum fuit actus informatorius. *Siquidem quantum ad modum habendi, forma fuit perfectionis in Eccleſiaſticis perſonis, maximè cœnobitis; ut ad exemplum Chriſti, & diſcipulorum ejus, nullus ſibi quidquã appropriet, ſed habeant omnia communia. Unde* Auguſt. ſuper Joann. *habebat Dominus loculos, & à fidelibus oblata conſervans, ſuorum neceſſitatibus, & aliis indigentibus tribuebat. Tunc primum Eccleſiaſtica pecunia forma eſt inſtituta ; ut intelligeremus quod præcipit, non cogitandum de craſtino eſſe, non ad hoc fuiſſe præceptum, ut nihil pecuniæ reſervaretur à Sanctis, ſed ne Deo propter iſta ſerviatur.* h. i. NB. Hæ auctoritates SS. PP. ad hoc adductæ ſunt , ut probent, quòd in poſſeſſione & uſu pecuniæ à communitatibus religioſis *per ſe* non committatur prævaricatio , cùm ipſis ſuffragetur & neceſſitas, Chriſtique exemplum & Sanctorum.

VI. Ut ad materiam Capitis, à qua nonnihil digreſſus, redeam; ſciendum eſt, quòd Religioſi ſinguli exactè ſervando Regulas S. paupertatis, eo ipſo ſimul ſtudeant conſervationi *regularis communitatis*: Dum nim. intra terminos religioſæ ſufficientiæ utuntur victualibus, & non niſi congruo ac fixo tempore, non exorbitantes, non

gulæ

S

gulæ indulgentes, ſed neceſſitati conſulentes: item res Monaſterii communibus ac privatis uſibus deputatas ſolicitiori cura cuſtodientes, quàm ſi eſſent aut eſſe poſſent Domini earum, eaſque deberent magno ſumptu & labore procurare; vel acſi eſſent res ſacræ, cultui divino deputatæ, & Chriſto propriæ. Hoc enim modo continget, ut ſumptibus inutilibus ac ſuperfluis parcatur, proinde ex modico diutius communitati provideri queat; quod modicum ſæpe multiplicat Dei benedictio fecundiſſima ad ſolatium ſervorum ſuorum, etiamſi ex lapidibus neceſſe foret creare panes ut manducent. *h.i.*

VII. Demum ad ſincerum amorem tam *ſacræ communitatis*, quàm *religioſæ paupertatis* Regulares omnes extimulare debet vehemens deſiderium, ac fideliſſima admonitio & exhortatio S. Congregat. Em. DD. Cardinal. in decreto edito 1695. 18. Julii ſub moderno SSmo Innocentio XII. his verbis: *Ad extremum eadem S. Congregatio Regulares omnes cujuſcunq; ordinis & inſtituti ſint, Sanctitatis ſuæ verbis ſeriò admonet, & in Domino obteſtatur, ut omni mora poſtpoſita, ſicuti filios obedientiæ decet, ad Regulæ, quam amplexi ſunt, præſcriptum vitam inſtituant & componant, decretiſque Apoſtolicis, pro æterna eorum ſalute editis ſincerè ac fideliter pareant; nec ab eorum obſervantia inanibus interpretationibus, & fallaciis, aut relaxationum prætextibus ad excuſandas excuſationes in peccatis abduci ſe ſinant; ſed profeſſionis ſuæ memores, quâ ſe totos Dei obſequio mancipârunt, ſuſceptum Chriſtianæ perfectionis iter arduum*

duum quidem, ſed divina charitatis dulcedine aſperſum, abjectis terrenarum rerum curis alacriter proſequantur. Nimis enim turpe eſſet, eos ad ſæcularia deſideria, quibus ſemel, aſpirante Domino, renuntiârunt, animum revocare, & obligatam Deo, qui non irridetur, primam fidem irritam facere. Meminerint, ſe ad peculiarem Salvatoris noſtri ſequelam vocatos, qui cum dives eſſet, propter nos egenus factus eſt, veterumque illorum fidelium glorioſos imitatores, ac veluti heredes eſſe, quorum erat cor unum & anima una, nec quiſquam eorum, quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia: dividebatur autem ſingulis prout cuique opus erat; ideoque in regularis vita, ac præcipuè Sanctæ paupertatis, quæ eſt parens quædam, generatioque virtutum, propoſito perſeverent, omnem ſolicitudinem ſuam projicientes in eum, cujus oculi in pauperes reſpiciunt, qui non derelinquit ſperantes in ſe, ſed dives in miſericordia, centuplum & vitam æternam, propter nomen ſuum relinquentibus omnia repromiſit. h. 1. Ad exactiùs autem obſervandum S. Paupertatis Regulam, *quos ad hoc non inducere & movere valuit amor virtutis, & obligatio votorũ, ſaltem compellat & ſtringat timor pœnarum, quibus Deus voti paupertatis violatores punit non tantùm in hac, ſed & magis in altera vita: de quibus quidem ſupra actum lib. 5 at hic plura ſubjicientur. De quibus proinde ſit. &c.*

CAPUT X.

De horrendis pœnis Violatorum Sanctæ Paupertatis, in morte, & poſt mortem; qui in vita plurimum nocent regulari communitati.

I. A*Ffectus cupiditatis ad res quantumvis viles, aut ſenſualitas ad illas, impedit aut enervat meritum religioſi pauperis:* & talis religioſus licèt nihil poſſideat, non tamen propterea pauper dicendus eſt, ait *S. Bonav.* quia *loculos mentis* retinet. Et, ut ait poſt *S. Auguſt. D. Gregorius*, Deus in remunerando renuntiantes ſæculo, potiùs attendit ad affectum, quàm cenſum, & plùs nocet rerum cupiditas, quàm actualis rerum detentivitas, ita loquendo. Idipſum præclarè claro oſtendit exemplo Jo. Diac. in vita cit. *Gregorii Magni* c. 40. Nam cùm Eremita quidam magnæ virtutis, multorumque annorum, interno deſiderio futuræ gloriæ aſſequendæ, & ejuſdem gradus pro nunc agnoſcendi piè ſtimulatus fuiſſet; cognovit à Domino, ſe in gloria parem cum *S. Papa Gregorio* remunerationem adepturum. Ille ex hinc ſuſpenſus hæſit, conſiderans, an ergo nil plus meruiſſet vitæ ſuæ auſteritate & rigida paupertate, quàm magnus ille Pontifex mundo undique circumſeptus, mundique honoribus & divitiis ſublimis? ſed in ſomnis, docente Patre luminum, meruit vellicantis ſcrupuli diſcuſſionem

nem percipere, cum hac informatione; *Cùm divitem non faciat poſſeſſio, ſed cupido; cur audes paupertatem tuam divitiis ſervi mei Gregorii comparare? utpote qui dilectionis ſenſualitate magis comprobaris illā felē, quam quotidie palpas & foves, amare, quā Gregorius divitias omnes, quas cōtemnit, negligit, immo pauperibus tam liberaliter diſtribuit?* His auditis, preſſiùs ſenſit Eremitæ animus, didicitque ſubtiliorem eſſe veræ paupertatis viam & gradum, quàm ipſe hucuſque didiciſſet. Meritò itaqte dixit *Balthaſar* Alvarez eximiæ vir ſanctimoniæ, Confeſſarius inclytus *S. Tereſiæ: nemo ſibi de illuſtrationibus ſenſus, & ſpiritualibus conſolationibus blandiatur, niſi hilari vultu hunc bolum evangelicæ paupertatis deglutierit.*

II. De *religioſis munuſcula aliunde oblata recipientibus aut offerentibus in fraudē S. paupertatis ſine licentia,* hæc tradit *Abraham à S. Clara* in Grammatica Religioſa ſerm. de paup. p. 2. Contemnamus omnia à notis ſeu amicis oblata munera, recogitantes quòd hæcce munuſcula ſint hamus diaboli; quo plurimos religioſos decipit, & illaqueat; cùm per ſimilia oblata initio quidem à perfectione religioſa, & fervore animi abſtrahat, poſtmodum eos ad laxitatem emolliat, emollitoſque in varia peccata, præcipuè in ſæculi amotem impellat, & tandem infelices ad acharontem præcipites agat. O! ſi liceret vel ad momentum aures ad portas inferi accommodare; procul dubio, quòd in re ita ſit, ipſimet audiremus, cùm millenas maledictiones erga ſimiles crudeles be-

nefactores effutire perciperemus. Caveamus itaque ab hiſce munuſculis tamquam ab aſpide & baſiliſco, ni ſalutem noſtram magnis periculis exponere velimus. h. i. De quo *Boverius* in Annal. Capucin. terribile narrat exemplum. Quidam namque religoſus Ord. *S. Franciſci*, cùm ab omnibus crederetur vitæ eſſe laudabilis, in morte conſtitutus, ad quodvis nihil aliud reſpondit, quàm: *non eſt opus Sacramentis, quia damnatus ſum.* Geminam ſuæ damnationis cauſam aperuit; quarum una erant excuſationes; altera, quòd plura munuſcula ſpiritualia abſque majorum ſcitu tam dare quàm accipere fuerit ſolitus, veritus repulſam, ſi licentiam petiiſſet. *Alium quoque* V. Roſaria ad infernum detulerunt, quæ clam comparata deſtinârat cognatis. Et licet ob id conſcientiæ ſtimulis agitaretur; nihil tamen unquam ſignificavit confeſſario, cogitans rem eſſe admodum levem. Inventa ſunt à morte ejus Roſaria hæc in cameræ genuflexorio abſcondita. Exemplum hoc fuſiùs recenſet *Boverius* ad An. 1570. Eheu! O verè mortalium infeliciſſimos! qui etſi in magno rigore vitam traduxerint quoad alia, multùm jejunaverint, media nocte ſurrexerint, orationem prolongârint; nihilominus tamen pro his omnibus auſteritatibus nihil meriti receperunt, quoniam hæc aliàs ex ſe bona opera infecerunt, vitiarunt, mortificarunt, immo hoc occiderunt hæ illicitæ donationes & acceptiones. Quis igitur ſibi ab his non caveat, ne pariter in tale infortunium incidat!

III.

III. *Donationes & receptiones munuſculorum furtivæ, acriter puniuntur ab Ordinum SS. Fundatoribus.* De quo *Abraham à S. Clara* cit. refert ex M. S. Ingolſt. Soc. Jeſu, quòd *S. Ignatius Loyola* zeloſiſſimus paupertatis amator in hujus violatore ſtatuerit hoc exemplum. Nam Anno 1556. ultimo Maji in Feſto SS. Trinitatis juſſit *P. Sebaſtianum Romanum* Rectorem publicam diſciplinam facere in medio refectorii per unum *miſerere* , & præterea in parva menſa comedere cum ſolo pane & vino, ſequenti verò die etiam nihil comedere , priuſquam quoſdam orbiculos Sacros (Agnus Dei vocant,) ad ipſum tuliſſet, eò quòd abſque expreſſa licentia Superioris, quibuſdam ſuæ Societatis Religioſis ejuſmodi munuſcula diſtribuiſſet. O verè ardens divini amoris igne & zelo Ignati ! Hanc ſui Patris ſeveritatem forte reſciens B. Aloyſius, ne ignominiæ notam apud eum (tunc jam exiſtentem in cælis) incurreret, tam accuratè hanc paupertatis regulam ſervabat, ut rogatus ab alio pro papyro, non priùs dederit, quàm obtentâ à Superiore facultate dandi. Item *Thomas Sanchez* eruditiſſimum lumen ejuſdem Societ. abſque facultate nihil dabat aut accipiebat licèt minutiſſimũ, & , ut ipſe ſcribit, nec filum. Et hæc in ipſo erat non puerilis aut muliebris ſcrupuloſitas, ut aliquis cavillari poſſet, ſed tenera conſcientioſitas, & paupertatis ſubtiliſſima & exactiſſima obſervantia. Rurſus Ven. *Joannes Berchman* ex eadem SS. Societate, ob ſanctimoniæ laudem quaſi Angelus in terris, per totam vitam deploraſſe legitur,

quòd aliquando fratri cuidam imaginem dediſſet, non impetratâ à Superiore facultate, quem tamen quæſierat, facilèque conſenſurum putarat.

IV. *Pauper Religioſus nil audet de ſuperfluo in menſa, ſine licentia dare pauperibus. Boverius* Exemplum adducit in Annal. 1573. Fratri cuidam apparuit Satan ſub ſpecie B. V. M. petens panem. Frater errore deluſus tempore prandii panem furtivè in manicam injicit (contra communem prohibitionem) finitâque mensâ expectanti phantaſmati porrigit. Quo facto Dæmon repente mutatâ formâ hominem pedibus arripuit, & ferè abripuiſſet, ni unus audito fratris clamore advocaſſet reliquos; qui fuſis ad Deum precibus furtivum eleëmoſynarium tandem hoſti eripuerunt. *Rurſus* Religioſus nil clam ſibi accipere & abſcondere poteſt abſque conſcientiæ gravamine. Hinc *S. Auguſt.* in Regula furti condemnat eum, qui aliquid celaverit. *In Annal. Capucin.* 1589. in conventu Armarienſi in Belgio, Clericus ægrotus de ſalute deſperare cœperat, Guardiano cauſam roganti dixit, dæmonem adfuiſſe, & ob ſcopas, inconſulto ſuperiore occultatas damnatū dixiſſe; ſed Guardianus, re indicata, quietum eſſe juſſit. *Alius itidem* ex eodem ordine 1579. ante viſitationem in cella quædam abſconderat: & eadem nocte ab alio viſus eſt in inferno pendere de patibulo, habereque de pedibus pendula omnia quæ occultaverat. Quod viſum cùm deindè occultator intellexiſſet, vitium correxit.

V. *Inutilis conſumptio aut ſuperflua alicujus rei* con-

contra paupertatem, graviter punitur poſt hanc vitam. Narrat *Boverius* 1581. quòd Frater Bernardus Sacerdos ex ordine ſuo moriturus conflictabatur cum Satana. Objiciebat hic ei violatam paupertatem quòd plus lini cerati conſumpſiſſet de nocte, quàm neceſſitas exigeret. Interim præſentes Fratres pro ſalute ipſius recitabant litanias: ipſe verò ad ſingulas Sanctorum invocationes nil aliud reſpondit, quàm *tam modicum, tam modicum, tam modicum*, idque cum ingenti ſtupore mentis. Mirantibus fratribus, & cùm ad ſe rediiſſet, quærentibus, quid his verbis voluerit, reſpondit: ad judicium ſtabam, in quo dæmon accuſator poſtquam ex omnibus lini fruſtulis, quæ abſque neceſſitate combuſſeram, ingens volumen compoſuiſſet, illud mihi graviſſimè objecit, & tanquam reum læſæ paupertatis coarguit. Non poteram ſatis mirari tam levia examinari tam rigidè: inde erupi in hæc verba, *tam modicum.* &c. *Verè mi Frater, judicia Dei horrenda ſunt, maximè dum de votorum violatione agitur! verè dixit Apoſtolus: Deus non irridetur*, cui vovetur, cui promittitur. *Alius* graviter in judicio punitur, eò quod ultima fruſtula candelæ jam ferè combuſtæ abjecerit, ſine reſpectu violatæ paupertatis.

VI. Ex eodem Ordine 1571. *P. Otho* poſt mortem amico apparens dixit, ſe quidem ſalvum ac beatum, ſed poſt tam rigidum examen, ut Deus judex etiam de candela in locis communibus ardente examinaverit. Quid fiet

proprietariis, dum tantilli paupertatis exceſſus non negliguntur? *Terribilius audi 1603.* Quidam Senex ejuſdem ordinis cùm poſt nocturnam ſynaxim in hieme deſcenderet in coquinam, ut ſeſe calefaceret, offendit ibi duos ex altero mũdo caculas, ſeu culinaria quaſi mancipia, qui prunas ferreis raſtris diſpergentes parabant locũ tertio, qui fratrem veru infixum humeris inferebat in craticula ſupra prunas torrendum. Horruit ſenex, & abituriens detentus ab uno eſt, atque interrogatus, num fratrem noſceret; quo negante, ait ille, hic erat culinæ præfectus, ac non obſervata lege paupertatis, ligna nimis profuſè comburebat. Qua de cauſa tam diu ex divino judicio uſtulandus eſt hoc loco, donec noviſſimum quadrantem exſolverit. O! *verè judicia Dei abyſſus multa! Quàm pauci Religioſi hæc conſiderant, hæc prævident!*

VII. Non abſonè proprietatis vitium *S. Benedictus* in Regula appellat nequiſſimum. *Caſſianus* receptaculum vitiorum, malorumque omnium radicem, & inextricabilem nequitiæ fomitem. *S. Gregorius Magnus* ait, proprietarium non habere cor Monachi, & ubi locorum hoc vitium ſe inſinuârit, ibi concordiam & charitatem manere non poſſe. Eſt autem proprietas NB. tam ſubtile malum, ut teſte *S. Gregorio Nyſſeno*, ii, qui in omnia vitia dominium tenuerunt clari virtutibus; huic tamen vitio obviare ſatis haud potuerint;

quo-

quoniam pluribus involutum excuſationum vaniſſimarum technis eſt. *Audi terribile exemplum*, quod cit. narrat *Boverius* circa annum 1569. Contigit, ut ex fratribus alterius Ordinis, octo ſimul ad Capucinos tranſirent. Rogati cauſam dixerunt, Guardianum ipſorum haud ita pridem tam horrenda morte defunctum eſſe, ut, niſi ſibi meliùs conſulerent, non immeritò ſimilia timerent. Cùm enim ex confectis à ſe flabellis pavonaceis,aliiſq;curioſis ſericis ſignaculis multum pecuniæ corraſiſſet,ita tandem fœtere cœpit, ut ejus præſentiam nemo tolerare potuerit. Sejunctum ergo cùm fratres aliquando inviſerent, viderunt capite de lecto miſerabiliter pendere, atque à monſtroſa fele ad collum graviter lacerari, ac ſuffocari. Cùm fratres in abactione felis ſe multùm fatigarent, ægrotus inquit, *non cum fele, ſed cum dæmone vobis res eſt*: hoc ſupplicium mihi vitæ turpitudo, concupiſcentia, violata paupertas, ac ſpreta Regulæ obſervantia peperit. Diſcite vos meo exemplo meliora: damnatus à Deo ad tartara rapior. Quibus dictis, inter horrendum ſtridorem, à fele præfocatus emiſit animam.

VIII. *Horribilius quiddam evenit cuidam Capucino*(*Boverius* in annal. Anno 1589.) qui allectus alterius Breviario, id clam ſubtraxit & abſcondit,ſperans brevi ſe locum mutaturum,ubi eo abſq; ſuſpicione uti poſſet. Qui Breviarium amiſerat, Guardiano indicavit, rogans ut fratres mo-

moneret de reſtitutione. Id quidem factum; ſed reſtitutio non ſecuta. Unde concitatior Guardianus per S. Obedientiam edixit, ut, quicumque breviarium abſtuliſſet, antiquo uſu-factario redderet: ſed fruſtraneo eventu. Jam dies declinabat in veſperam, & Sacriſta templum clauſurus deſcendebat ad Eccleſiam. Nondum ad fores venerat; & ecce quidam in nigri monachi habitu ingreditur, qui converſus ad ſacriſtam, obſecro te, inquit, tantiſper linque apertas fores, donec quod meum eſt, tollam, & inde efferam. Sacriſta miratus nigri advenæ dictum, rem detulit ad Guardianum, ſecumque duxit ad Eccleſiam; qui, qui conſpecto peregrino nigro affectato Monacho, inquit: quid hic loci repetis? & niger ait: eſt inter tuos, qui quod meum eſt, poſſidet; jube omnes adeſſe, & oſtendam. Guardianus accitos omnes perſonato Monacho propoſuit; qui, ut conſpexit Breviarii furem, illico unico momento pedibus arreptum per aëra vivum in omnium oculis avexit ad orcum, Breviario de manica excuſſo. Ita cognitum fuit, quis hic niger, quis fur, & quæ pœna debeatur violatoribus voti paupertatis.

IX. *Regulas paupertatis excedentes in conſtruendis monaſteriis ſeu cellis acriter poſtmodum à divina juſtitia puniuntur.* Narrante *Bovero* 1554. cùm P. *Franciſcus* Aſtenſis 2dus Capucinorum Generalis Miniſter Romanam Provinciam viſitaret, venit ad quoddam ſui Ordinis

cœ-

Cœnobium, in quo ipſi Cella admodum ſplendidè exſtructa, atque ornata pro diverſorio aſſignata eſt. Peractâ cœnâ, cùm Pater in lectulo quieſceret, fores cellæ molliter pulſatæ ſunt, ac ſi quis ingreſſum poſtularet. Audiit id verbum, & per verbum *Deo gratias* pulſantem admiſit; ſed nemo intravit. Tandem non ſemel ingeminato pulſu, dictoque *Deo gratias*, Guardianus exſtructor cellæ, ac jam pridem defunctus ingreſſus eſt. Bis terve cellam obambulabat in ſilentio; demum in hæc verba prorupit: *Maledicta cella! propter te ſolam ad inferos damnatus heu miſer abſcedo;* his dictis, diſparuit.

Alter ejuſdem Ordinis 1547. quòd Eccleſiam præter communis paupertatis leges extendere voluerit, damnatus eſt. *Unus etiam*, quòd cellam ſibi ſplendidiorem exſtruxerit, ad tartara raptus eſt, quamvis hic ſub *S. Franciſco* in familia laxiore militaverit.

X. Ex his recenſitis horrendis exemplis chare Frater facilè videre poteris, quàm metuenda ſint judicia Dei circa violatores paupertatis voti. NB. *cogita prætereà* apud temetipſum, quid, ſi tu ex his miſerrimis Religioſis fuiſſes unus, & nunc jam infernali incendio æternùm urereris? quare age Deo gratias, quòd non poſuerit te in exemplar, quô alii tuo damnô meliora ſaperent; ſed quòd poſuerit tibi alios ante oculos, quò cautior alienis periculis fias, ac S. paupertatis ſtudioſior. Declina ergo minima, quæ huic voto adverſari videntur, & non facilè committes majora. Et è con-

trà, ut loquitur Eccleſiaſticus 19. 1. Si ſpernis modica, paulatim decides. Quapropter ne tandem cum memoratis infeliciſſimis Cœnobitis ad tartara decedas, noli cum eis nunc contemnere modica. Et modica non manent, ſi viam ad laxitatem ſenſim ſternant, ſi Superiores ea urgeant, & tu interim ex mala conſuetudine obmurmures, contemnas, ac quaſi indifferentia non cures. *Rogo te per judicem animæ tuæ, ne illum contemnas, ne hanc amittas.*

CAPUT XI.

Proprietarii, inobedientes, laxi, ſenſuales, & qui ſunt ſui cerebri, Religioſi, maximè nocent regulari communitati, & graviter in purgatorio punientur, ſi hic culpas plenè non expiarint & emendarint.

I. PRoducam hic aliquot exempla, quæ ex vita *S. Franciſcæ Diſcalceatiſſæ* in libro exemplo-à ſe digeſto recenſet *P. Martinus Cochem* Ord. FF. Min. Capucinorum, qui multos præclaros libros ad pietatis Chriſti fidelium augmentum, eorumdemq; animarũ ſalutem conſcripſit, & typo evulgavit, cum non modico pietatis quæſtu, ac devotionis fructu.

Prior quidam ex Provincia Andaluziæ prænobili familiâ oriundus, durante officio Prioratûs, cùm non liceret ſibi intra clauſtrum veſci carnibus, quæſivit ſæpe occaſionem cum certo Socio apud ſuos conſanguineos prandendi, & carnibus

nibus veſcendi (erat enim delicatis aſſuetus, & plus ſibi aliquid licere putabat). Angebat utrumque conſcientia; ſed hanc putabant ſe ſufficienter emundare, dum invicem hanc tranſgreſſionem confiterentur, quamvis ſine requiſito dolore & propoſito. Hic poſt mortem in terribili ſpecie apparuit *Beata Franciſca*, dicens: terribile purgatorium ſuſtinere debui propter hanc meam delicioſitatem; & communis vitæ tranſgreſſionem: &, niſi *S. Mater Tereſia* mihi à me invocata in extremis ſuccurriſſet, ferè in extremis deſperaſſem, ob nimias anguſtias, quas mihi apparentes dæmones ingerebant. Hic in vita ſæpe Prioris functus officio, viſuſque valde exemplaris vitæ.

II. Anima alterius Carmelitæ eidem apparuit, habens ingens frigidiſſimumque ſaxum ſupra ſtomachum ſuum, in pœnam; quòd ſine licentia portaſſet pectorale ex panno pro ſtomachi debilitate fovenda. *Anima Monialis* apparuit eidem, dicens ſe in quatuor locis pati purgatorium, ſcil. in choro, in promptuario, in cella, & pòſt in igneo puteo, propter duplicem culpam, 1. quia pecuniam & ornatum detinebat pro ornanda ſtatua devotæ Matris *Catharina à Chriſto*; ad hoc licentiam quidem habebat, ſed datam ſibi, ut condeſcenderetur ejus fragilitati ſeu ſenſualitati, ne, ſi non concederetur, indignaretur. 2. quia indevotè recitaſſet Horas Canonicas. O! quàm multæ Moniales eamdem cum hac trahunt lineam! *Anima alterius Monialis* Prioriſſæ ejuſdẽ Ord. eidem apparuit poſt 15. annos in purgatorio tranſactos, ob aliqua ad Monaſterium ſpectantia alienata il-

licitè. Interrogata, an ergo ſabbatinum S. Scapularis privilegiũ non profuiſſet eidẽ; reſpondit, quòd illud privilegiũ ſi paucis proſit, inde veniat, quia pauci conditiones prerequiſitas implent. *Iterũ Anima alterius Monialis laica* eidẽ poſt 10. annorum purgatorium apparuit, petens ejus ſuffragium pro liberatione. Interrogata, quid maximè in Religioſis diſpliceret Deo; reſpondit, quod in tribus Deus habeat diſplicentiam magnam, ſcil. 1. in defectu perfectæ obedientiæ, 2. in defectu debitæ reverentiæ Superioribus, 3. nimiùm indulgendo proprio amori, judicio proprii cerebri, ſenſualitati, & propriæ opinionis pertinaciæ. *Inſuper alia anima* cujuſdam olim Prioriſſæ apparuit eidẽ (quam dicit ſe vidiſſe in agone miracula feciſſe Pampelonæ, ubi fuerat Prioriſſa) dicens, ſe graviter torqueri in purgatorio ob duo, 1. quia non exactè ſervaſſet Regulas, Conſtitutiones & mandata Superiorum majorum, 2. quia non ſatis ſeriò ſuas ſubditas ad earum obſervantiam adſtrinxiſſet.

III. Eidem in cœmeterio apparuit anima Monialis defunctæ, dicens ſe 17. annis torqueri in purgatorio, ob triplicem cauſam, 1. quia nimis ſenſualem amorem habui ad certam Sororem, 2. propter eam apud Prioriſſam cauſavi inquietudinem, 3. propter alios in Ordine commiſſos defectus, qui mihi pariebant in eodem faſtidium. Mone quoque Sorores quatuor, 1. ut frequentius aquâ benedictâ ſepulchra mortuarum aſpergant, 2. ut ſint ferventiores in obedientia, 3. *in paupertatis obſervantia*, 4. in abrenuntiatione propriæ voluntatis.

Alia

Digitized by Google

Alia Soror Franciſca nomine eidem apparuit, dicens, ſe torqueri adhuc in purgatorio, ob has 3. cauſas, 1. non vixi in Ordine, ùt debui; nam ſæpe multa conata fui facere, citra obedientiam, licèt non mortaliter peccârim. 2. Cùm eſſem Prioriſſa, debilibus nimiùm condeſcendi. 3. tempus ſubinde inutiliter impendi. Poſt tres menſes denuò apparuit, & ferventiùs orare juſſit pro redemptione, inſuper admonens, ut *Moniales punctuatim communitatis ſequerentur exercitia*; quæ non obirent ſuperficialiter, ſed cum mentis elevatione ad ſingula: inſuper ſtatas preces horarias ritè exſolverent. *Alia Monialis* poſt 12. annorum gravem infirmitatem apparuit eidem, referens, quòd punctualiſſimam in altero mundo oporteat Regulares reddere Deo rationem de occaſione neglecta, tempore malè impenſo, de gratiæ talento in terram foſſo, & de minimis quantumvis hîc non curatis. Addebat: *habeto curam exactam obedientiæ, & paupertatis; nam tranſgreſſiones horum votorum rigidè in altero mundo puniuntur.* *Eidem apparuit anima* alterius Monialis, dicens, Deum expoſcere exactam rationem obſervatæ vel neglectæ paupertatis religioſæ, ac obedientiæ, & ſe ob harum tranſgreſſionem adhuc puniri. Sed, numquid, ajebat *B. Franciſca*, quia ſcrupuloſa eras, minùs tranſgreſſa fuiſti; reſpondit illa: ſcrupuloſitas mihi plus nocuit, nam propter eam confeſſarius mihi nimium condeſcendit, nolens me contriſtare; nec eidem exactè parêre volui.

IV. *Alia anima Monialis* ex Conventu S. Pe-

tri Pampelonæ apparuit eidem, ſuam ei indicans purgatorii pœnam, dicens ſe adhuc pati propter levitates, jocos, nugas, garrulitates in ſæculo commiſſa, quæ per Ordinis obſervantiam necdum eſſent remiſſa; eò quia non ritè expleviſſet, quæ Ordinis erant obligationes. *Alia ex eodem Ordine Monialis* eidem in forma ignea apparuit, dicens ſe grave purgatorium pati ob duo, 1. quia ſenſualitati olfactus nimis indulſerat. 2. quia multa ſuperflua in cella habuerat: ora S. Matrem *Tereſiam* pro me. At hæc *B. Franciſca* oranti pro illa anima apparuit indignabundo & averſo vultu, ajens: *Meritò hæc tormenta patitur; fuit enim nimis tepida & laxa in obſervantia Regulæ & Conſtitutionum: ideoque non fuit vera filia mea.* Ex nova Caſtilia *apparuit alia Monialis* ex eodem Ordine, cauſas ſui purgatorii has 2. allegans: 1. quæſivi frequenter & nimis ſedulò corporales commoditates: 2. delicias in cibis ut guſtarem, ſæpe meas infirmitates contra veritatem exaggeravi, & ſervitricibus infirmarum gravamina non neceſſaria cauſavi. Jam 30. annis ſum in purgatorio. *Noſtra S. Mater Tereſia mihi maximè adverſatur; nam illa poſt Deum illa eſt, quæ in judicio ſe opponit Religioſis tepidis & negligentibus ſui Ordinis.* Quale quid & de *S. P. N. Franciſco* legitur in Chronicis noſtris; ut jam tum ſuprà memoratum eſt; prout ſcribit in vita ejus *S. Bonav.* c. 8. n. 2. *Fratres, qui Religionum iniquis violarent operibus, maledictionis ejus graviſſimam incurrebant ſententiam. A te, Domine, inquit, Sanctiſſime, & à tota cœleſti curia, & à me parvulo tuo ſint maledicti,*

qui

Digitized by Google

qui ſuo malo exemplo confundunt & deſtruunt, quod per ſanctos Fratres Ordinis hujus ædificaſti, & ædificare non ceſſas. h. i.

VI. Eidem *B Franciſcæ* incluſæ ad vacandum orationi apparuit anima alicujus defuncti Patris, qui fuit unus ex primis zelatoribus reformationis vir multæ mortificationis, obſervantiæ, & plurimarum virtutum, qui ideoque putabatur rectà ſine purgatorio ad cælos evolaſſe; attamen 25. annis purgatorii pœnas ſuſtinuerat, eò quòd nimis pertinaciter proprio judicio inhæſerit. Petiit preces pro ſe,& ut alii Superiores aviſarentur, ne in idē vitium inciderent. *Ob eamdem cauſam* alius ejuſdem Ordinis Religioſus 33. annis pœnas purgatorii ſuſtinuit, eò quòd propriam ſententiam alienæ prætulerit ſemper, quamvis alioquin fuerit vir multæ mortificationis & pœnitentiæ. *Dicebat inſuper, quòd etiam minimi defectus in purgatorio rigidè puniantur, niſi quis in vita exactè conatus fuerit ſuo ſtatui conformiter vivere.* NB Addebat, quòd multi ex Fratribus & Monialibus ſui Ordinis eſſent in purgatorio, immo & ipſe Pater Generalis quantumvis eximius zelator reformationis; quem etiam Deus miraculis illuſtrârat, fuiſſet tribus annis in purgatorio. NB. *Quid ergo fiet Religioſis tepidis? quid diſſolutis? quid negligentibus? quid tranſgreſſoribus? ſi etiam ferventes zelatores ibi diſtrictiùs examinentur, & tam diu purgentur?*

CAPUT XII.

Plurimum refert ad vitæ regularis communitatem exactè conſervandam, ſi Superiores ſtudeant exactè ſuo officio in omnibus ſatisfacere.

NB. *Curandum eſt autem, ut ille, cui Rectoris officium imponitur, magni ſit exempli, magnæ ædificationis, magnæ etiam mortificationis in omnibus pravis inclinationibus, & in obedientia præcipuè ac humilitate probatus; qui donum etiam diſcretionis habeat, ad gubernandum idoneus, in rebus agendis verſatus, in ſpiritualibus exercitatus ſit; qui ſeveritatem ſuo tempore & loco cum benignitate miſcere noverit; qui ſolicitus, qui patiens laborum, qui etiã in literis eruditus ſit; & demum ejuſmodi, cui confidere Superiores poſſint -- Rectoris officium erit, inprimis oratione ac ſanctis deſideriis totum Collegium velut humeris ſuis ſuſtinere: deinde curare, ut Conſtitutiones obſerventur; omnibus collegialibus cum omni ſolicitudine invigilare, eoſdemque ab iis quæ nocere poſſint domi & foris, defendere, tum præveniendo, tum etiam, ſi quid mali audierit, remedium adhibendo, ut ad ſingulorum & univerſale bonum convenit - - - ſanitatem eorum conſervando-- eos, qui officia gerunt domeſtica, prudenter conſtituendo; & quomodo ſuis fungantur officiis, conſiderando &c.* p. 4. Conſtit. Societ. Jeſu c. 10.

I. Qualiter Superiores ſeu animarum Paſtores ritè officio ſuo fungi, & obligationi ſuæ ſatiſfacere debeant, in ſerm. Domin. 2dæ poſt Paſcha doctrinaliter demonſtrat *Joannes Taulerus* clariſſimus & illuminatus Theologus S. Theolog. Doctor

Doctor ex celeberrimo Ordine Prædicatorum: aitque illos id tunc perfectiùs facturos, ſi magis exemplum Salvatoris ſummique Paſtoris Jeſu Chriſti imitari fuerint conati. Proinde excludit meritò & omnino rejicit illos tamquam ineptos & indignos, qui ſeipſos huic periculoſiſſimo officio ingerunt, vel etiã qui vocati ad illud, aliud ſectantur, quærunt, & intendũt, quàm purè Dei gloriam, & animarum ſalutẽ. Tales enim omnes mercenarii ſunt, & in mille verſantur periculis. Qui ſi exploratum haberent, quantus tremor, quanta eos invadet anguſtia, cùm diſtricto judici de qualibet anima, & de cauſis ac negotiis omnibus ſibi commiſſis rationem ſunt reddituri, tabeſcerent fortaſſe præ dolore corda ipſorum, & plangerent ſeſe noctuque diuque. *h. i. Pergit.*

II. Illi verò, quibus abſque eorum ſolicitatione ex ordinatione divina (*Omnis enim poteſtas à D. Deo eſt*, Rom. 13.) tale aliquod officium impoſitum eſt, tales ſe animo benigno ac voluntario exhibere curabunt, ut neque divino honori aliqua per eos injuria fiat, neque ipſi notabiliter deordinentur, & à juſtitia exorbitent, neque oves demum illis commiſſæ in aliquo negligantur. Hoc autem, ut dixi, ex animo ſponte atque libenter facere debebunt. Qui enim immoderatiùs ſubire recuſant quod obedientia injungit, moleſtiſſimam & gravem ſibi reddunt vitam ſuam; parvum namque opus ſi animo involuntario fiat, plus gravabit, quã multa ac magna ſponte alacriterque peracta. Interim tamen *laudabile eſt, nolentem ad officia pertrahi.* Et impendiò prodeſt, multa in eis adverſa

ſuſtinere;& ubi auxilium ſimul&conſilium quæ
rendum eſſet, non niſi dolorem & perplexitate r
reportare,vel etiam repulſam pati; &, ubi obedi
entia præſtanda foret, rebelles atque contrario
ſubditos experiri. *h. i.*

III. *Deſcribit onus Prælatorum.* Et revera ha
tempeſtate præeſſe aliis,& certis ejuſmodi offici
fungi, modo iiſdem dignè velis ſatisfacere,non a
otium, ſed ad negotium immenſum vocari eſt
immo *grandis cruciatus eſt, & crux pene intolera
bilis.* Attamen hanc ipſam crucem, quicumqu
vocatur à Deo ad eam,in ſuos recipiet humeros il
lius amore ac contemplatione, qui propter ho
mines miſerabilem olim crucem ſuſtulit, & Pat
ſuo ad mortem uſque obediens fuit:animoq; de
miſſo cum perfecta & humili ſui reſignatione De
ſe dedet, ſubjicietque ad perferendum onus iſtu
quamdiu aliis placuerit, quibus promptam deb
obedientiam: nec aliquod ex ſua ineptitudine
impoſſibilitate velamen excuſationis adduce
Dum enim id quod faciendum eſt, quantum ip
conſtat, meliori modo exequitur, officio ſuo fac
ſatis, licèt alioqui rectiùs fieri poſſet. Itaq; Deu
potiùs in omnibus quàm aliquod temporale con
modum ſpectabit, hoc diligenter cavens, ne quan
tum in ipſo eſt,aliqua lædatur ovium in anin
ſua. *h. i.*

IV. *Converſatio Superioris deſcribitur.* Com
munis quoque erit & affabilis inimicis æquè i
amicis: hoc enim pacem magnam parit. Junior
quoque cura vigilantiori ſub fræno continebi
*Malè ſiquidem educata juventus totam ſæpe congr
gationem perturbat.* Suaviter ſerius erit, & poti

ex amore quàm timore præcipiet. Quod vires ſuas excedit,ad Superiores ſuos referet. Ubi mordere non licet,ſaltem latratus quoſdam dabit. Si vitam piam& ſanctam in ſubditis ſuis ex toto perficere non valet, hoc tantum curet, ne deficiat, & ne malitia ſub ipſo vires ſumat & incrementum. Certè ſi tritam & vetuſtiorem veſtem conſuere nolis,fieri non poteſt, quin brevi ſpatio tota laceretur. *Ubi ſpiritalia paſſim eunt,diu corporalia ſubſiſtere non valent. Qui modica negligit,paulatim decidit.*Eccli.19.& corruit in majora. Ante omnia verò ſubditis ſuis ubique bona in ſe ipſo præbebit exempla, & potius opere quã verbo inſtituet. *h.i.*

V. *Patientia neceſſaria.* Unum eſt, quod cum patienter ferre oportebit,hoc eſt, quòd dum omnem ſuam diligentiam alicui rei impenderit, totum alii ſiniſtrè interpretentur, & in calumniam vertent ; & quibus maximè benefacere ſtudet, ab illis plura gravioraque mala ſuſtineat, quemadmodum & ipſi factum legimus Salvatori. Hæc & ſimilia patienter ferenda ſunt;non enim poteſt quis omnibus æquè placere. Si quis autem omnibus æquè placere voluerit, ſæpius Deo & veritati diſplicebit. *Malorum hominum convitia bonorũ laus eſt.* Ad hæc curandum illi erit,ut intra domũ ſuam improbam ſocietatem , & foris noxiam familiaritatem tota virtute diſſipet, ſive impediat. Qua in re ubi fecerit, quod in ipſo eſt, immunis erit apud Deum. Væ autem congregationi illi, ubi duo hæc defecerint : illa namque primò quidem pace deſtituetur, dehinc etiam ignominiæ notam incurret. Sed dicet fortaſſe aliquis, hoc ſi facere

voluero, repente mihi odium conciliabo, & fraudabor pace mea. Ad quod ego: *Felix talis perturbatio & moleſtia, quæ æternam pacem adducit. Et væ illis, qui multa idcirco diſſimulant, ut cordis ſui pacem habeant integram.* De quibus Jeremias ait c. 6. *Sanabant contritionem populi mei ad ignominiam, dicentes, pax, pax, cùm non eſſet pax.* Tales ſuam quietem & commoditatem ſectantur, honores & dignitates ambiunt, & hæc religioſæ honeſtatis interitu, dum exceſſus corrigere non audent, ne diſpliceant, ſibi mercantur. *Væ illis, quia receperunt mercedem ſuam.* h. i.

VI. *Recta intentio Superioris.* Bonus verò Paſtor ſive Prælatus purè Dei laudem & gloriam quærit, inſtar Domini Salvatoris, qui æterni Patris ſui, non ſuam quærebat gloriam, & ideo crucis ignominiam libenter ſuſtinuit. Ex hujus imitatione, quicumque verus eſt Paſtor, quidquid ſibi eveniat, non ſibi factam queratur injuriam, donec ex graviter ſauciati capitis vulneribus ſanguis copiosè per faciem defluat, & terram humectet, quemadmodum ſanctis Martyribus legimus accidiſſe. NB. Olim non niſi perfectiſſimi ac reſignatiſſimi homines ad dignitates & officia trahebantur, non autē qui privatis inhiarent lucris, & propria venarentur commoda. Unde quod in me eſt, id omnibus in quacumque dignitate vel prælatione conſtitutis do conſilii, ut ſemper in ima ſive fundum humilitatis ſeſe demittant, parvitatem nihilque ſuum ob oculos habeant, omnem ſuperbiam devitent, conditionis ſuæ attendant fragilitatem, & quàm celeriter ex hac vita ſint migraturi. *h. i.*

VII. *Mo-*

VII. *Modus reprehendendi ſubditos.* Dum ergo aliquem reprehendere volunt, ſeſe priùs reprehendant, & quantum fieri poteſt, malum ſtudeant vincere in bono; non enim Satanas Satanam expellit: ſicque ex corde manſueto mitia & dura proferant verba; prout res ipſa, & cauſæ exigere videbuntur. Ante omnia divinam augere ac promovere cultum, id eis vel maximè cordi erit; ita tamen aliis intendēt, ut ſeipſos minimè negligant. --- Hæc tamen non idcirco dixerim, quòd aliquis ſe ad prælationis onera ſubeunda (quod heu multi faciunt) debeat ſe offerre; ſed ut, qui ad hæc à Deo vocati ſunt, jugum iſtud æquanimiter ferāt, & diligenter faciant, quod in ipſis eſt, hoc ſecum cogitantes, quòd, ſi iſta ſibi onera non eſſent impoſita, alia fortaſſe pejora eis accidiſſent: certi, quòd Dominus Deus, cujus gloriam purè quærunt, quique hæc eis onera impoſuit, etiam pro ipſorum maxima ſalute ad ſuam gloriam eos dirigere, ac eis providere & velit, & poſſit. *h. i.*

Officium Prælati duobus punctis breviter deſcribitur, ſcil. bene agere, & bene regere, 1. Eſd. 4. *Una manu opus faciebant, alterâ gladium tenebant.* De hoc gladio *S. Hieron.* ait: *non eſt crudelitas, crimina pro Deo punire, ſed pietas.* Et *Pelagius Papa* relatus 23. q. 5. c. quali poſt, ait: *nec quidquam majus eſt, unde Deo ſacrificium poſſitis offerre, quā ſi id ordinetis, ut hi, qui in ſuam & aliorum perniciem debachantur, competenti debeant vigore compeſci.* h. i. Ad illos tamen, ſicut & ad omnes paternum habeant Superiores animum, tam corporum, quàm animarum curam habentes; ut poſ-

 ſint

ad inſtituti ſui primævam obſervationem, extinxit. *Ita verbo-tenus habetur in hiſtoria vitæ.*

CAPUT XIII.

Superiorum paterna, at contemperata condeſcenſio ad ſubditos, eſt medium conſervans regularem vitæ communitatem.

I. SI Superiores nimis affabiles & familiares ſuis ſe ſubditis faciant, ſe viles & contemptibiles in eorum mente ſe faciunt; ſi è contra nimis duros in omnibus ſeſe exhibeant, charitatem & confidentiam eorũ ad ſe impediunt: & illos involuntarios ſentiunt, dum ad mendicandum, conquerendum, aut laborandum eos emittere volunt. Utrumque impedit vitæ communis ſociabilem ſtabilitatem; itaque temperamentum debet eſſe, extremorũm excluſivum, & medii obſervativum. Si Superior humili quadam animi benignitate animos ſuorũ lucrari potuerit, libentiùs ad vitam communem amplectendam ſe reſolvent: & ſi charitatis manſuetudinem oſtenderint erga illos, magis eos facient ſibi devinctos, traheıque ad omnem voluntatem ſuam, ſi ſecundùm divinam regulata fuerit. At in his omnibus ſtudebit medium virtutis attingere; prout ſuprà inſinuavimus. Alioquin infelici omine eveniet, quod *S. Aug.* 2. civit. 16. prædixit: *Si lex jubens adſit, & Spiritus juvans deſit, etiam reatus prævaricationis accedit.* id eſt, ſi Superior velit leges multas ſubditis imponere, nec tamen ſpiritu paternæ pietatis illos adjuvare; & ſibi, & ſubditis occaſio ſeu cauſa erit peccati.

II. Con-

Digitized by Google

II. *Condeſcenſio* illa debet eſſe contemperata taliter, qualiter præſcribit *S. Gregor.* l. 1. Regiſtri, epiſt. 24. *Sic ſervanda eſt virtus humilitatis, ut non ſolvantur jura regiminis; ne, dum Prælatus quiſque plus ſe quàm decet, dejicit, ſubditorum vitam reſtringere diſciplinæ vinculo non poſſit.* Hinc illa caveat, quæ contemptum pariunt, ex quo relaxatur vis gubernandi. De quo *S. Chriſoſt.* homil. 13. *In his quidem quæ ad ſe pertinent, ſi contemnatur, ſanè conſtantiſſimè ferat; ita enim per patientiam virtus prædicationis oſtenditur: verùm in his, quæ aliorum tangunt ſalutem, contemptus non pateat; id quippe non manſuetudinis eſt, ſed ſtultitiæ.* Præterea cùm *non omnia omnibus*, nec omni tempore *expediant*, ut dicit Eccleſiaſt. 37. 31. potiùs obeſſet, quàm prodeſſet aliquorum humoribus, quorum ſenſus & cogitatio prona ſunt ad malum ab adoleſcentia ſua; quique non poſſunt uti condeſcenſione ſuperiorum; ſed potius cederet eis in occaſionem laxioris vitæ, everſionem diſciplinæ, ac materiam ſcandali: Et in quibus proinde verificaretur, quod dicitur Prov. 29. 21. *Qui delicatè à pueritia nutrit ſervum ſuum, poſtea ſentiet eum contumacem.* inſuper Prov. 14. 12. *Eſt via, quæ videtur homini recta, noviſſima autem ejus deducunt ad mortem.* Ex hoc enim ſæpe inordinationes & relaxationes reprehenſibiles irrepſerunt in Ordines religioſos, quæ poſtea in peſſimos degenerarunt abuſus & corruptelas. Fatetur quidem *D. Thom.* quòd ſi naturæ ſubditorum tractabiliores ſint, & eis expedire videatur, Superior debeat vel poſſit ſe ac-

ſint in veritate dicere, quod dixit quidam Abbas Eremi Thebaid: *Sacco tegimur, ſed probè textus ut ſit, requiro: leguminibus veſcimur, ſed cum diligentia condiantur.-- ne primogenitos crucis inconſultis jejuniis, aut ærumnoſa nuditate cruciemus---- veſtiti pſalmos decantabunt: cibo refecti opus facient; recreati crucem complectentur: & ſi nos illis optimi Patres fuerimus, ipſi ſibi cæleſtes fient tyranni.* h. i.

VIII. *Reformationem Ordinis attentantes gravem perſecutionem patientur.* Patet id in *S. Carolo Archiepiſcopo Mediolanenſi*; qui cùm renovare tentaſſet Religionem *Fratrum Humiliatorum* (quorum auctoritate Apoſtolica Protector erat) & ſcandaloſam libertatem priſtina Regularum obſervatione conſtringere; quatuor ex præfatis Fratribus ceterorum Capita, qui diligebant magis tenebras quàm lucem, & reformationem oppidò averſabantur, *nec tamen ſubterfugere propter vehementiſſimum zelum & authoritatem Protectoris poterant*, in necem illius perfidiſſimè ita conſpirarunt, ut unus eorum *Hieronymus Farina* Presbyter, 40. argenteis ſubarratus, cædis ſe miniſtrum fore polliceretur. Is igitur à Dæmone velut alter Judas ductus & inſtigatus, anno 1566. 26 Octobris, ſub primam noctis horam, cùm pro conſuetudine precibus vacantem *D. Carolum* in Archiepiſcopali Oratorio comperiſſet; muſicis cantantibus verba evangelii: *Non turbetur cor veſtrũ, neque formidet*; quatuor cubitorum ferè intervallo diſtans, bombardam duorum & ſemi-palmorũ bene oneratam globo & minutioribus glandulis

in

in eum diſploſit, ſic ut globus impeteret medium dorſum, exterarum pilularum aliquæ veſtimenta ipſius penetrarent ad carnem uſque, aliæ tabulam ligneam craſſitie unius digiti, quædam oppoſitum murum notabilibus rupturis offenderent. Ad hæc, circumſtantes ocyus erigi, expalleſcere, trepidare: ſolus *Carolus*, qui duritiem globi expertus fuerat, genibus curvatis abſque ullo timoris indicio conquievit. Quia tamen vehementia ictus eum nonnihihil verſus altare protruſerat, ne occiſus putaretur, complicatis manibus ſuſtulit ſemel caput in cælum, & ſimul ceterorum ſedatis animis inchoatã orationem ſitu corporis immobili conſummavit. Poſtmodum ad cubile reverſus deprehendit Rochetum quidem à globo infectum eſſe, velut etiam cetera veſtimenta, minimè tamen perforata. In dorſo interim apparebat lividus tumor à globo inflictus, qui in terram quaſi reverenter ad pedes *Caroli* cecidit, abſq; eo quòd vel minimam cruoris guttulam excuſſiſſet. Perſtitit deinde hoc veſtigium ad fidem rei, donec defungeretur *Carolus*. Et Doct. medici & quotquot locum globo tactum contemplati ſunt, ſtatim inauditum caſum pro certo & manifeſto miraculo habendum ac divulgandum cenſuerunt; quod idem judicium fuit Ducis Albuquercii Gubernatoris Mediolanenſis in edicto publico, quod eadem nocte ad comprehendendum ſacrilegum parricidam affixerat: nec incaſſum; captus quippe cum ſociis ſceleris, pœnam capitalem luit. Et *Pius V.* Religionem illorũ, partim odio infandi criminis, partim quia impoſſibile videbatur eam redigere

ſint in veritate dicere, quod dixit quidam Abbas Eremi Thebaid: *Sacco tegimur, ſed probè textus ut ſit, requiro: leguminibus veſcimur, ſed cum diligentia condiantur.-- ne primogenitos crucis inconſultis jejuniis, aut ærumnoſa nuditate cruciemus---- veſtiti pſalmos decantabunt: cibo refecti opus facient: recreati crucem complectentur: & ſi nos illis optimi Patres fuerimus, ipſi ſibi cæleſtes fient tyranni.* h. i.

VIII. *Reformationem Ordinis attentantes gravem perſecutionem patientur.* Patet id in *S. Carolo Archiepiſcopo Mediolanenſi*; qui cùm renovare tentaſſet Religionem *Fratrum Humiliatorum* (quorum auctoritate Apoſtolica Protector erat) & ſcandaloſam libertatem priſtina Regularum obſervatione conſtringere; quatuor ex præfatis Fratribus ceterorum Capita, qui diligebant magis tenebras quàm lucem, & reformationem oppidò averſabantur, *nec tamen ſubterfugere propter vehementiſſimum zelum & authoritatem Protectoris poterant*, in necem illius perfidiſſimè ita conſpirarunt, ut unus eorum *Hieronymus Farina* Presbyter, 40. argenteis ſubarratus, cædis ſe miniſtrum fore polliceretur. Is igitur à Dæmone velut alter Judas ductus & inſtigatus, anno 1566. 26 Octobris, ſub primam noctis horam, cùm pro conſuetudine precibus vacantem *D. Carolum* in Archiepiſcopali Oratorio comperiſſet; muſicis cantantibus verba evangelii: *Non turbetur cor veſtrũ, neque formidet*; quatuor cubitorum ferè intervallo diſtans, bombardam duorum & ſemi-palmorũ bene oneratam globo & minutioribus glandulis

in eum diſploſit,ſic ut globus impeteret medium dorſum, exterarum pilularum aliquæ veſtimenta ipſius penetrarent ad carnem uſque, aliæ tabulam ligneam craſſitie unius digiti, quædam oppoſitum murum notabilibus rupturis offenderent. Ad hæc, circumſtantes ocyus erigi, expalleſcere, trepidare: ſolus *Carolus*, qui duritiem globi expertus fuerat, genibus curvatis abſque ullo timoris indicio conquievit. Quia tamen vehementia ictus eum nonnihil verſus altare protruſerat, ne occiſus putaretur, complicatis manibus ſuſtulit ſemel caput in cælum, & ſimul ceterorum ſedatis animis inchoatā orationem ſitu corporis immobili conſummavit. Poſtmodum ad cubile reverſus deprehendit Rochetum quidem à globo infectum eſſe, velut etiam cetera veſtimenta, minimè tamen perforata. In dorſo interim apparebat lividus tumor à globo inflictus, qui in terram quaſi reverenter ad pedes *Caroli* cecidit, abſq; eo quòd vel minimam cruoris guttulam excuſſiſſet. Perſtitit deinde hoc veſtigium ad fidem rei, donec defungeretur *Carolus*. Et Doct. medici. & quotquot locum globo tactum contemplati ſunt, ſtatim inauditum caſum pro certo & manifeſto miraculo habendum ac divulgandum cenſuerunt; quod idem judicium fuit Ducis Albuquercii Gubernatoris Mediolanenſis in edicto publico, quod eadem nocte ad comprehendendum ſacrilegum parricidam affixerat: nec incaſſum; captus quippe cum ſociis ſceleris, pœnam capitalem luit. Et *Pius V.* Religionem illorū, partim odio infandi criminis, partim quia impoſſibile videbatur eam redigere

ſint in veritate dicere, quod dixit quidam Abbas Eremi Thebaid: *Sacco tegimur, ſed probè textus ut ſit, requiro: leguminibus veſcimur, ſed cum diligentia condiantur.-- ne primogenitos crucis inconſultis jejuniis, aut ærumnoſa nuditate cruciemus--- veſtiti pſalmos decantabunt: cibo refecti opus facient; recreati crucem complectentur: & ſi nos illis optimi Patres fuerimus, ipſi ſibi cæleſtes fient tyranni.* h. i.

VIII. *Reformationem Ordinis attentantes gravem perſecutionem patientur.* Patet id in *S. Carolo Archiepiſcopo Mediolanenſi*; qui cùm renovare tentaſſet Religionem *Fratrum Humiliatorum* (quorum auctoritate Apoſtolica Protector erat) & ſcandaloſam libertatem priſtina Regularum obſervatione conſtringere; quatuor ex præfatis Fratribus ceterorum Capita, qui diligebant magis tenebras quàm lucem, & reformationem oppidò averſabantur, *nec tamen ſubterfugere propter vehementiſſimum zelum & authoritatem Protectoris poterant*, in necem illius perfidiſſimè ita conſpirarunt, ut unus eorum *Hieronymus Farina* Presbyter, 40. argenteis ſubarratus, cædis ſe miniſtrum fore polliceretur. Is igitur à Dæmone velut alter Judas ductus & inſtigatus, anno 1566. 26 Octobris, ſub primam noctis horam, cùm pro conſuetudine precibus vacantem *D. Carolum* in Archiepiſcopali Oratorio comperiſſet; muſicis cantantibus verba evangelii: *Non turbetur cor veſtrũ, neque formidet*; quatuor cubitorum ferè intervallo diſtans, bombardam duorum & ſemi-palmorũ bene oneratam globo & minutioribus glandulis

in

in eum diſploſit,ſic ut globus impeteret medium dorſum, exterarum pilularum aliquæ veſtimenta ipſius penetrarent ad carnem uſque, aliæ tabulam ligneam craſſitie unius digiti, quædam oppoſitum murum notabilibus rupturis offenderent. Ad hæc, circumſtantes ocyus erigi, expalleſcere, trepidare : ſolus *Carolus*, qui duritiem globi expertus fuerat, genibus curvatis abſque ullo timoris indicio conquievit. Quia tamen vehementia ictus eum nonnihihil verſus altare protruſerat, ne occiſus putaretur, complicatis manibus ſuſtulit ſemel caput in cælum, & ſimul ceterorum ſedatis animis inchoatã orationem ſitu corporis immobili conſummavit. Poſtmodum ad cubile reverſus deprehendit Rochetum quidem à globo infectum eſſe,velut etiam cetera veſtimenta,minimè tamen perforata. In dorſo interim apparebat lividus tumor à globo inflictus,qui in terram quaſi reverenter ad pedes *Caroli* cecidit,abſq; eo quòd vel minimam cruoris guttulam excuſſiſſet. Perſtitit deinde hoc veſtigium ad fidem rei, donec defungeretur *Carolus.* Et Doct. medici.& quotquot locum globo tactum contemplati ſunt, ſtatim inauditum caſum pro certo & manifeſto miraculo habendum ac divulgandum cenſuerunt; quod idem judicium fuit Ducis Albuquercii Gubernatoris Mediolanenſis in edicto publico, quod eadem nocte ad comprehendendum ſacrilegum parricidam affixerat : nec incaſſum; captus quippe cum ſociis ſceleris, pœnam capitalem luit. Et *Pius V.* Religionem illorũ, partim odio infandi criminis, partim quia impoſſibile videbatur eam redigere

ſint in veritate dicere, quod dixit quidam Abbas Eremi Thebaid: *Sacco tegimur, ſed probè textus ut ſit, requiro: leguminibus veſcimur, ſed cum diligentia condiantur.-- ne primogenitos crucis inconſultis jejuniis, aut ærumnoſa nuditate cruciemus---- veſtiti pſalmos decantabunt: cibo refecti opus facient; recreati crucem complectentur: & ſi nos illis optimi Patres fuerimus, ipſi ſibi caleſtes fient tyranni.* h. i.

VIII. *Reformationem Ordinis attentantes gravem perſecutionem patientur.* Patet id in *S. Carolo Archiepiſcopo Mediolanenſi*; qui cùm renovare tentaſſet Religionem *Fratrum Humiliatorum* (quorum auctoritate Apoſtolica Protector erat) & ſcandaloſam libertatem priſtina Regularum obſervatione conſtringere; quatuor ex præfatis Fratribus ceterorum Capita, qui diligebant magis tenebras quàm lucem, & reformationem oppidò averſabantur, *nec tamen ſubterfugere propter vehementiſſimum zelum & authoritatem Protectoris poterant*, in necem illius perfidiſſimè ita conſpirarunt, ut unus eorum *Hieronymus Farina* Presbyter, 40. argenteis ſubarratus, cædis ſe miniſtrum fore polliceretur. Is igitur à Dæmone velut alter Judas ductus & inſtigatus, anno 1566. 26 Octobris, ſub primam noctis horam, cùm pro conſuetudine precibus vacantem *D. Carolum* in Archiepiſcopali Oratorio comperiſſet; muſicis cantantibus verba evangelii: *Non turbetur cor veſtrū, neque formidet*; quatuor cubitorum ferè intervallo diſtans, bombardam duorum & ſemi-palmorũ bene oneratam globo & minutioribus glandulis

in

in eum diſploſit, ſic ut globus impeteret medium dorſum, exterarum pilularum aliquæ veſtimenta ipſius penetrarent ad carnem uſque, aliæ tabulam ligneam craſſitie unius digiti, quædam oppoſitum murum notabilibus rupturis offenderent. Ad hæc, circumſtantes ocyus erigi, expalleſcere, trepidare: ſolus *Carolus*, qui duritiem globi expertus fuerat, genibus curvatis abſque ullo timoris indicio conquievit. Quia tamen vehementia ictus eum nonnihil verſus altare protruſerat, ne occiſus putaretur, complicatis manibus ſuſtulit ſemel caput in cælum, & ſimul ceterorum ſedatis animis inchoatã orationem ſitu corporis immobili conſummavit. Poſtmodum ad cubile reverſus deprehendit Rochetum quidem à globo infectum eſſe, velut etiam cetera veſtimenta, minimè tamen perforata. In dorſo interim apparebat lividus tumor à globo inflictus, qui in terram quaſi reverenter ad pedes *Caroli* cecidit, abſq; eo quòd vel minimam cruoris guttulam excuſſiſſet. Perſtitit deinde hoc veſtigium ad fidem rei, donec defungeretur *Carolus*. Et Doct. medici & quotquot locum globo tactum contemplati ſunt, ſtatim inauditum caſum pro certo & manifeſto miraculo habendum ac divulgandum cenſuerunt; quod idem judicium fuit Ducis Albuquercii Gubernatoris Mediolanenſis in edicto publico, quod eadem nocte ad comprehendendum ſacrilegum parricidam affixerat: nec incaſſum; captus quippe cum ſociis ſceleris, pœnam capitalem luit. Et *Pius V.* Religionem illorũ, partim odio infandi criminis, partim quia impoſſibile videbatur eam redigere

Digitized by Google

ad inſtituti ſui primævam obſervationem, extinxit. *Ita verbo-tenus habetur in hiſtoria vitæ.*

CAPUT XIII.

Superiorum paterna, at contemperata condeſcenſio ad ſubditos, eſt medium conſervans regularem vitæ communitatem.

I. SI Superiores nimis affabiles & familiares ſuis ſe ſubditis faciant, ſe viles & contemptibiles in eorum mente ſe faciunt; ſi è contra nimis duros in omnibus ſeſe exhibeant, charitatem & confidentiam eorũ ad ſe impediunt: & illos involuntarios ſentiunt, dum ad mendicandum, conquerendum, aut laborandum eos emittere volunt. Utrumque impedit vitæ communis ſociabilem ſtabilitatem; itaque temperamentum debet eſſe, extremorum excluſivum, & medii obſervativum. Si Superior humili quadam animi benignitate animos ſuorũ lucrari potuerit, libentiùs ad vitam communem amplectendam ſe reſolvent: & ſi charitatis manſuetudinem oſtenderint erga illos, magis eos facient ſibi devinctos, trahetque ad omnem voluntatem ſuam, ſi ſecundùm divinam regulata fuerit. At in his omnibus ſtudebit medium virtutis attingere; prout ſuprà inſinuavimus. Alioquin infelici omine eveniet, quod *S. Aug.* 2. civit. 16. prædixit: *Si lex jubens adſit, & Spiritus juvans deſit, etiam reatus prævaricationis accedit.* id eſt, ſi Superior velit leges multas ſubditis imponere, nec tamen ſpiritu paternæ pietatis illos adjuvare; & ſibi, & ſubditis occaſio ſeu cauſa erit peccati.

II. Con-

II. *Condeſcenſio* illa debet eſſe contemperata taliter, qualiter præſcribit *S. Gregor.* l. 1. Regiſtri, epiſt. 24. *Sic ſervanda eſt virtus humilitatis, ut non ſolvantur jura regiminis; ne, dum Prælatus quiſque plus ſe quàm decet, dejicit, ſubditorum vitam reſtringere diſciplinæ vinculo non poſſit.* Hinc illa caveat, quæ contemptum pariunt, ex quo relaxatur vis gubernandi. De quo *S. Chriſoſt.* homil. 13. *In his quidem quæ ad ſe pertinent, ſi contemnatur, ſanè conſtantiſſimè ferat; ita enim per patientiam virtus prædicationis oſtenditur: verùm in his, quæ aliorum tangunt ſalutem, contemptui non pateat; id quippe non manſuetudinis eſt, ſed ſtultitiæ.* Præterea cùm *non omnia omnibus*, nec omni tempore *expediant*, ut dicit Eccleſiaſt. 37. 31. potiùs obeſſet, quàm prodeſſet aliquorum humoribus, quorum ſenſus & cogitatio prona ſunt ad malum ab adoleſcentia ſua; quique non poſſunt uti condeſcenſione ſuperiorum; ſed potius cederet eis in occaſionem laxioris vitæ, everſionem diſciplinæ, ac materiam ſcandali: Et in quibus proinde verificaretur, quod dicitur Prov. 29. 21. *Qui delicatè à pueritia nutrit ſervum ſuum, poſteà ſentiet eum contumacem.* inſuper Prov. 14. 12. *Eſt via, quæ videtur homini recta, noviſſima autem ejus deducunt ad mortem.* Ex hoc enim ſæpe inordinationes & relaxationes reprehenſibiles irrepſerunt in Ordines religioſos, quæ poſtea in peſſimos degenerarunt abuſus & corruptelas. Fatetur quidem *D. Thom.* quòd ſi naturæ ſubditorum tractabiliores ſint, & eis expedire videatur, Superior debeat vel poſſit ſe ac-

commodare ſententiæ *D. Pauli* Theſſal. *Facti ſumus parvuli in medio veſtri, tamquam ſi nutrix foveat filios ſuos*: & inquit Angelicus Doctor: *tamquam nutrix, qua ſcilicet condeſcendit infanti, balbutiendo ei loquens, ut puer loqui diſcat; & in geſtibus ei etiam condeſcendit: omnibus omnia factus ſum &c.* Si autem Superior nimia condeſcenſione uſus fuerit, prima quidem fronte conciliabit ſibi animos talium ſubditorum, maximè ſi ad laxitatem proniores fuerint; & eas, qui religioſiores fuerint, ſibi averſos faciet, immo in fine omnes ſentiet contra ſe querelas effutientes corde indignabundo. Quod agnovit *Climacus* de officio Paſtoris ſic loquens: *Qui verò ſecundùm apparentiam in benignitate, & condeſcenſione talibus indulgentiam donat, in tempore exitus facit ſe miſerabiliter maledici, ſicut qui eos magis ſeduxit, & non profectus utilitatem fecit.*

III. Ubi autem Prælati bonô exemplô, doctrinâ, oratione, & poſſibili accuratione conati ſunt ſatisfacere cunctis officiorum ſuorum partibus, Deus eorum conatibus aderit, dans provectum & effectum illum, qui divinæ placuerit providentiæ, ad communitati adſiſtendum, cujus ipſe Pater erit, & proviſor, & gubernator, & conſervator. Proinde ipſe expleti & contenti eſſe poſſunt (ut loquitur *Alfonſus à JESU Maria* diſc. 13. conſil. ult.) tali enim modo perfecêre, quod Deus ab ipſis requirit, ac divinæ geſsêre morem voluntati, quæ omnis veræ conſolationis, animique expletionis fons, & origo eſt. Nec ipſos moveat, aut ægrè habeat, quòd in ſua communi-

tate

tate cernere debeat nonnullos imperfectos, & remiſſo fervore enerviter viventes, qui ex regimine ipſorum eum, quem optarunt, non hauriunt animæ ſuæ fructum, immo præter hos etiam reperiantur in eadem communitate, qui facilè conquerantur, eumque affligant, conturbent, & perſequantur. *Neceſſe eſt enim, ut veniant ſcandala,* Matth. 18. 7. Quid mirum? in parva communitate, cujus Prælatus fuit ipſe Chriſtus, unus fuit nequam & diabolus, & tamen ab ipſo toleratus. Abſit; ut propter hoc deſpondeat animum, immo potius amplius animum erigat, perque confidentiam in Deo roboret; quamvis in aëre araſſe, aut ſupra petram ſeminaſſe ſibi videatur; Deus enim etiam petram in terram optimam convertere tandem poteſt. *Habentes igitur talem fidem, multa fiducia utimur.* 2. Cor. 3. 12.

IV. *Cupimus autem unumquemque veſtrum eamdem oſtendere ſolicitudinem ad expletionem ſpei uſque in finem, ut non ſegnes efficiamini, verùm imitatores eorum, qui fide & patientia hereditabunt promiſſiones.* Hebr. 6. 11. Hoc proinde eſt, quod Salvator noſter (teſte S. J. *Chryſoſt.*) ſub parabola Satoris docere nos voluit, ut, attentô eô, quod divinus ſator fecit & quotidie facit, ad idem præſtandum nobis animum adderet, prout patet ex his ejus verbis in Matth. cit. à *D. Thom.* in in cat. aur. *Per hanc parabolam diſcipulos erudit, etſi plures audientium eos fuerint qui pereunt, ut non propter hoc deſides ſint: quia nec propter hoc Dominus, qui omnia prævidit, deſtitit à ſeminando.* Tales Prælati ſciant, quòd impenſo non fruſtran

di ſint labore, quamvis omnibus adhibitis mediis nihil proficiant. Immo (ut ait cit. auctor) è contra, ſi in his cum moderatione debita indefeſſi ſint occupationibus, tum Deus faciet ipſis favores ſpeciales & non abſimiles illis, quales Deus fecit Moyſi, dum conat' fuit populum murmurantẽ per deſertum deducere, pro iiſque orare, ipſiſq; quo poterat modo providere cum premerentur fame & ſiti: is parum profecit in duræ cervicis populo; & tamen in omni virtute, & maximè in Dei amicitia profecit plurimùm.

V. Interim Superiores quicumque S. *Bernardi* ſaluberrimo monito ſe conformare ſtudeant, qui inquit in ſentent. *Vigilant illi ſuper gregem, propter tria, videl. ad diſciplinam, ad cuſtodiam ad preces: ad diſciplinam, propter morum correctionem; ad cuſtodiam, propter diabolicam ſuggeſtionem; ad preces, propter tentationum inſtantiam: In diſciplina rigor eſt juſtitiæ, in cuſtodia ſpiritus conſilii, in prece effectus compaſſionis.* h. i.

CAP-

Digitized by Google

CAPUT XIV.

Labor corporalis, mendicatio, & ad alios mendicantes miſeratio, ſunt medium conducens ad regularem vitæ communitatem conſervandum.

I. *LAbor corporalis* (qui tamen non eſt omnium) eſt medium maximè proportionatum ad hoc, ut religioſi in communi vivere poſſint; quia videl. per eum acquiruntur neceſſaria vitæ ſubſidia. Quem & verbo & exemplo ſuo ſæpe recommendat *S. Paulus Apoſtolus*: Summopere dilexit, ſuiſque fratribus mandavit S. P. N. *Franciſcus*; qui maluit ut ex labore, quàm ex continua mendicatione (ſi fieri poſſet) fratres victitarent, propter tres cauſas, 1. quia præceptum divinum eſt, homini prævaricatori & pœnitentiam acturo datum: *in ſudore vultus tui veſceris pane tuo.* 2. ne nimis obruerent homines. 3. ne alios pauperes forte plùs egentes defraudarentur, utpote quib' deperiret id, quòd jam his fuiſſet datum. Idem S. P. N. hæc de labore præcipit in Regula c. 5. *Fratres illi, quibus gratiam dedit Dominus laborandi, laborent fideliter & devotè, ita, quòd excluſo otio animæ inimico, ſancta orationis & devotionis ſpiritum non extinguant, cui debent cetera temporalia deſervire. De mercede verò laboris pro ſe & ſuis fratribus corporis neceſſaria recipiant &c.* De labo-

re

re hæc dicit in teſtamento ſuo, quod, inſignitus ſacris ſtigmatibus, Spiritu S. plenus prope finem vitæ ſuæ nobis reliquit. *Ego manibus meis laborabam: & volo laborare: & omnes alii fratres mei firmiter volo quòd laborent de laboritio quod pertinet ad honeſtatem. Et qui neſciunt, addiſcant, non propter cupiditatem recipiendi pretium laboris, ſed propter bonum exemplum, & ad repellendum otioſitatem* h. i. Et de eo *S. Bonav.* in vita ejus c. 5. v. 5. ſic inquit: *Otium autem omnium malarum cogitationum ſentinam docebat ſummopere fugiendum: exemplò demonſtrans, rebellem carnem & pigram diſciplinis continuis, & fructuoſis laboribus eſſe domandam. Unde corpus ſuum fratrem aſinum appellabat, tamquam laborioſis ſupponendum oneribus, crebris cædendum flagellis, & vili pabulo, ſuſtentandum, Si quem verò cernebat otioſū & vagum, aliorum velle manducare labores, fratrem muſcam nominandum cenſebat, eò quòd talis nihil boni faciens, ſed benefacta inficiens, vilem & abominabilem ſe omnibus reddat. Propter quod dixit aliquando: volo fratres meos laborare. & exercitari; ne otio dediti, per illicita corde & lingua vagentur.* h. i.

II. De labore manuali ſequentia in Regula ſua præſcribit *S. Benedictus* c. 48. *Si autem neceſſitas loci, aut paupertas exegerit, ut ad fruges colligendas per ſe occupentur, non contriſtentur: quia tunc verè monachi ſunt, ſi labore manuum ſuarum vivunt; Sicut & Patres noſtri & Apoſtoli. Omnia tamen menſuratè fiant, propter puſillanimes.-- Ante omnia ſanè deputentur unus aut duo ſeniores,*

res, qui circumeant monaſterium, horis quibus vacant Fratres lectioni, & videant, ne forte inveniatur frater acedioſus, qui vacat otio, aut fabulis, & non eſt intentus lectioni, & non ſolùm ſibi inutilis eſt, ſed etiam alios extollit -- Si quis verò ita negligens & deſidioſus fuerit, ut non velit, aut non poſſit meditari aut legere, injungatur ei opus quod faciat; & non vacet. Fratribus infirmis vel delicatis talis opera aut ars injungatur, ut nec otioſi ſint, nec violentia operis opprimantur, ut effugentur. Quorum inbecillitas ab Abbate conſideranda eſt. h. i.

III. De labore hoc præcipitur in magno Regulario in Regula cujuſdam Magiſtri §. 12. *Monachos ſemper oportet laborare, & ſine ſolicitudine vitam ſuam tranſigere. Omnia quacumque laboraverint, excepto pane exiguo, & veſtimento, pauperibus diſtribuant. Cura pauperum ſemper facienda eſt; & omnia noſtra cum charitate fiant, & ſine charitate infructoſa ſunt opera noſtra ante Deum.* Et §. 14. hæc diſcernit. *Non magnopere curandum eſt, quo modo unuſquiſque laboret; ſed quomodo unuſquiſque vivat. Quomodo res, & ratio, & ſitus loci unicuique permiſerit, ſemper laborandum eſt. & lex Dei, quæ, ſive viſibilia ſive inviſibilia continet, obſervanda eſt.* h. i. Et in majori Regulario Reſpondit Dominus per Magiſtrum. *Omnis homo in vita ſaculi hujus tribus rebus excitatur, laborat, & ſtudet; peregrinus in via, miles in pugna, Imperator in palatio, agricola in agro, mercenarius in negotio, omnes excitantur & laborant, ut habeant, dum vivunt, unde*

veſti-

veſtiantur, calcientur, & vivant. Sed quibus Dominus ſervitii ſui contulit donum, & oſtendit eis non ſatis de præſenti ſæculo cogitare, quia hæc omnia pertranſeunt, & omnia iſta quæ videmus & utimur, paucorum in nobis dierum ſunt uſus, & momentanea cum vitæ noſtræ tempore tranſeunt. h. i.

IV. Alii quoque Ordinum fundatores Religioſis ſuis manuale laboritium ad corporis exercitium præceperunt. *S. Bernardus* amator ipſe laboris manualis, quamvis corpore eſſet debilis & tenellus, laborem exigit à Monachis, tamquam opus pœnitentiæ, & humiliationis: unde in ſpeculo monachorum jubet ita per diem fatigari laboribus, ut *laſſus veniat ad ſtratum*. Sed in hoc magna diſcretio adhibenda eſt ab eis, maximè qui deputati ſunt divino officio noctuque diuque in choro perſolvendo, & literariis inſuper occupationibus incumbere debent. Ad has & illas ſpiritus fit promptior (ut experientia docet) per manualem laborem moderatum, aliudve corporis exercitium, vg. itinerationem modicam, ludum aliqualiter Membra externa occupantem &c. at per nimium opprimitur, aut impeditur, & hinc fit ineptior. *Porro Cartuſienſes* nullum ad habitum admittunt, niſi is habeat animum, ut poſſit, ad corporis exercitium, ſpiritûſque fomentum & erectionem, certo aliquo manuali labore ſe occupare. *Ratio Congua eſt*; quia homo mortalis, communiter non eſt aptus, nec ſufficiens, arcum ſemper habere intenſum & intentum ſpiritalibus ac cæleſtibus, niſi placida interruptione

per

corporalem & quietem & occupationem, excitetur, animetur, roboretur, & nonnihil pauſare ſinatur.

De labore hoc decernitur p. 3. conſtit. Soc. Jeſu c. 2. *Ut non expedit, tanto labore corporali quemquam onerari, ut ſpiritus obruatur, & corpus detrimentum patiatur; ita aliqua corporalis exercitatio, quæ utrumque juvet, omnibus communiter convenit, etiā illis qui mentalibus exercitiis debent inſiſtere; quæ quidem externis interrumpi deberent, & non continuari, nec ſine menſura diſcretionis aſſumi.* h. i. Et p. 10. *Moderatio laborum animi & corporis, & in Conſtitutionibus, quæ ad neutrum extremum rigoris vel diſſolutionis vergant (ut ſic meliùs obſervari poſſint) mediocritas conferet ad durationem, & totius corporis in ſuo ſtatu conſervationem.* h. i. Et p. 3. c. 1. *Omnes quamdiu corpore bene valent, in ſpiritualibus vel exterioribus rebus habeant, in quo occupentur. Et qui officium vel miniſterium aliquod certum habent, ut de auxilio providendum eſt eis ſi ſit neceſſarium; ita cùm vacant, aliis rebus occupari deberent; ne otium malorum omnium origo, quoad ejus fieri poſſit, domi noſtra locum habeat.* h. i.

V. In labore præbuit exemplum *D. Paulus* 1. Theſſ. 2. *Nocte & die laborantes, ne quem veſtrûm gravaremus*, utique in acquirendo neceſſarium victum & amictum. De qua procuratione dicit *S. Auguſt.* de ſerm. Dom. in monte, exponens illud, *Nolite ſoliciti eſſe &c.* & dicit: *Satis apparet, Dominum noſtrum non hoc improbare, ſi quis humano modo illa procuret; ſed ſi quis propter iſta Deo*

Digitized by Google

militet. h.i. De quo *S. Bonav.* in Regul. c. 5. docet: *Sciendum, quòd omne genus hominum ad aliquod exercitii genus utile, pro loco & tempore obligatur præceptoriè, ut dicitur in Geneſi c. 3. In ſudore vultus tui veſceris pane tuo: unde qui ad majora apti non ſunt, præcepto Apoſtoli labore ſunt corporeo exercendi. Dicit enim ipſe: audivimus enim inter vos quoſdam ambulare inquietè, nihil operantes, ſed curiosè agentes* (2. *Theſſal.* 3.) *his autem, qui ejuſmodi ſunt, denuntiamus &c. impium eſt autem, illud, quod otioſis & curioſis dicitur, velle ad alios extendere, qui ſublimioribus, & utilioribus ſunt intenti.* h.i. De quibus in ſequenti Capite.

VI. In labore corporali meritò computatur *mendicatio*, ſeu *quaſtuatio*, quæ ſicut corpori eſt ſatis operoſa, oneroſa, moleſta, ac faſtidioſa, utinam & ſpiritui mendicantium foret ſemper pariter meritoria & fructuoſa! attamen hoc ſi non fiat, eſt ex particularium vitio ſeu defectu mendicantium. Huic mendicationi meritò applicari gaudent Guardiani verbum S. P. N. *Fratres illi, quibus Dominus dedit gratiam* mendicandi, mendicent *fideliter & devotè &c.* prout ſuprà. Super quæ verba *S. Bonav.* lc. inquit: *in hac gratia laborandi intelligo vires corporis, & habitum artis acquiſitum, ac habilitatem, etiam artem acquirendi. Laborent fideliter reſpectu ſui & proximi, & devotè reſpectu Dei, ut ſcil. labor ipſe in gloriã Dei dirigatur. De cujuſmodi autem laboris genere loquatur, patet ex rationibus laboris, quæ ſunt tres, ſcil. excluſio otioſitatis, inflammatio devotionis, adeptio etiam ſuſtentationis neceſſariæ corporalis.* h. i.

Digitized by Google

Ut autem moleſtum hoc& valde oneroſum mendicandi per civitates & pagos onus, Fratribus fieret portatu ſuavius & acceptius, ſpe lucri (non corporalis ſolùm, quod in pingui eleëmoſyna putant conſiſtere) ſpiritalis eos animarunt Summi Pontifices, inter quos, Urbanus VIII. Fratribus pro amore Dei quæſtuantibus 40. dierum indulgentiam liberaliter conceſsêre. Tales autem Quæſtores ſeu Terminarios, ut vocant, ornent multæ virtutes, quibus allecti ſæculares libentiùs erogent eis eleëmoſynas. Inſint eis exemplaritas, devotio, morum compoſitio, vultûs verecundia, laborum patientia, obſequendi omnibus promptitudo, humilis reverenſque ad omnes ſubjectio, morum comitas, ſobrietas, vigilantia, amor pro ſua Religione, & animi gratitudo, manſuetudo in verbis ac morib', abſtinentia, & fervor &c. de quibus fuſiùs agere non eſt propoſiti mei. Abſint autẽ eis nimia loquacitas, ſcurilitas, temulentia, indevotio, tepor, ſomnolentia, otioſitas, ingratitudo, irreverentia, irreſignatio, inobedientia, capitoſitas, impatientia, ira, murmuratio, acedia. Diligenter cuſtodiant linguam ſuam, oculos, aures, manus, & cor. Imitentur S. Paulũ, *Omnibus omnia factus ſum.* Ex propoſito non ſint bajuli literarum aut rumorũ incertorũ: Attamen obſequia charitatis & gratitudinis non prohibentur eis. Sequantur exemplum Fr. *Felicis Capucini*, qui jubebat habere roſarium in manu, oculos fixos in terram, cor erectum in cælum. Monitum S. P. N *Franciſci* audiant & ſequantur, qui Fratribus per obedientiam à ſe emiſſis hæc inſtructionis dabat

 ver-

verba, ad cordis cautelam, conſolationem, & munimentum. *Eſtote*, ajebat, *in tribulationibus patientes, in orationibus vigiles, in laboribus ſtrenui, in ſermonibus modeſti, in moribus graves, & in beneficiis grati: quia pro his omnibus regnum vobis præparatur æternum.* h. i. Scio quòd inſuper Guardiani in ſuis terminariis, ut ſint magis proficui conventui, & grati, requirant aliquam naturalem eloquentiam, & amicam affabilitatem, per quam poſſint ſe omnium moribus, occaſionibus inſinuare, contemperare, corda & aures hominum emollire (nam non omnes dant eleëmoſynam purè propter Deum) hæc dona non ſunt contemnenda; interim his prævalet, ſi ſacerdos Terminarius exemplari vita, concione apta, fervore in animarum lucro, Sacramentorumque ſibi licita diſpenſatione affectum & manum lucretur benefactorum. Inſuper ſuperbiam evitent ubique, cedant, & deferant libenter aliis; nam *cedere majori bene ſtat pro Fratre Minori.*

VII. Ne autem Benefactores indignè ferant Religioſorum mendicantium quæſtuationem, aut moleſtiâ, vel tædio afficiantur; dignentur audire, quæ ad ipſorum informationem, & noſtram conſolationem loquitur *S. Bonav.* circa Regulam S. P. N. q. 8. *Plures modò mendicantes ſunt in Eccleſia de diverſis ordinibus: & quod nobis ſolum dabatur integrum, nunc minutatim dividitur in plures; unde cogimur nunc latius tantò vagari, quò minus in locis ſin-*

ſingulis datur nobis. Quod enim aliquando offerebatur nobis non quærentibus, nunc vix per diverſa minutatim colligimus cum rubore. Et oportet nos petere; quia non petentibus parum datur, dum ex multitudine petentium homines ſunt laſſati. Qui autem per ſe nihil habent, neceſſe eſt, eos omnia quibus indigent, ab aliis poſtulare, vel carere; niſi velint illicitè acquirere, vel quocunque modo apud alios deſervire; vel niſi gratis eis donetur. h. i.

VIII. De mendicatione hac religioſis & licita & meritoria hæc dicit *Laurent. de Peyrinis* Genuenſ. ſupram. cit. Tom. 1. q. 1. c. 24. §. 1. in object. 6. *Nec per hoc damno quæſtuationes; nam per ipſas datur crebriùs devotis amicis, & fidelibus occaſio eleëmoſynas faciendi, & conſequenter merendi. Et quæſtuarii Fratres etiam ipſi multum merentur, & obedientiam faciendo &, quod maximum duco, eleëmoſynas petendo: nam non levi mercede emit, qui precatur, ut ait Apulejus. Et Seneca l. 2. de beneficiis c. 1. nulla res cariùs emitur, quàm quæ precibus empta eſt.* h. i.

IX. Cùm autem dicat Evangelium: *quod vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis.* Hinc, ſicuti Religioſi mendicantes læti vident manus aliorum in ſuis ſibi neceſſitatibus extentas; manus proprias ad alios mendicantes, dum poſſibilitas adeſt, non ſer-

vent contractas : imitantes in hoc exemplum S. P. *Franciſci*, De quo *S.Bonav.* in vita c. 8. Pauperum amator *Franciſcus clementiam habebat ingenitam, quam ſuperinfuſa Chriſti pietas duplicabat. Itaque liqueſcebat animus ejus ad pauperes & infirmos : & quibus non poterat manum, exhibebat affectum -- Dicebat enim : dum pauperem vides O Frater, ſpeculum tibi proponitur Domini, & pauperis Matris ejus : in infirmis ſimiliter infirmitates, quas aſſumpſit, conſidera. Cùmque in pauperibus cunctis & ipſe chriſtianiſſimus pauper effigiem Chriſti proſpiceret; ſiqua etiam neceſſaria vitæ ſibi collata fuiſſent, eis occurrentibus non ſolùm liberaliter conferebat, verùm etiam ac ſi illorum propria eſſent, judicabat eſſe reddenda.* h. i. De eodem adhuc ſæculari exiſtente ſcribit idem *S. Bonavent.* c. 1. vitæ. *Pauperibus mendicantibus non ſolum ſua, verum etiam ſe ipſum cupiebat impendere : aliquando veſtimenta exuens, aliquando diſſuens, aliquando ſcindens, ad largiendum eis, cum præ manibus alia non haberet. Sacerdotibus etiam pauperibus reverenter ſubveniebat & piè, præcipuè in ornamentis Altaris; quò & cultûs divini particeps fieret, & cultorum inopiæ ſupplementa præberet.* h. i. Ex hac miſeratione ſua tam pia hoc unum lucratus eſt dives in paupertate *Franciſcus*, quòd ſuæ *paupertatis horreum*, ſeu, ut melius dicam, *divinæ providentiæ gazophylacium* erga hunc paupertatis amatorem, & pauperculam familiam ejus, numquam abſu-

matur;

Digitized by Google

matur, numquam exhauriatur, ſed, inſtar putei aquarum viventium, ſemper ſaliat, numquam exſiccetur. Pro qua *gratia continua* Grex pauperum religioſorum non habet, quod Deo retribuat, niſi *continuum Deo gratias* in omni oratione & operatione ſua.

CAPUT XV.

Labor Literarius eſt etiam congruum medium ad conſervandum religioſorum communitatem, ſeu vitam communem. Status Religioſus non facilè mutandus.

I. DE hoc loquitur *S. Bonav.* in c. 5. Regulæ: *voluit ergo S. Franciſcus ſummè Fratribus imponi exercitium, quod perfectiſſimè excludit otium, quod ſummè nutrit devotionis affectum, quod laudabiliori modo NB. corpori neceſſaria subminiſtrat. Labor autem corporalis etſi excludat otium à corpore, tamen pro tanto ad modicum utilis eſt, quia à corde ſordes & otium non excludit; ſicut patet in mechanicis, qui inter labores corporales ſolent turpiſſimos ſermones eructare. Studium verò ſapientiæ ipſum cor occupat. Unde in Prov. c. 23. dicitur: Fili præbe mihi cor tuum: & Sapientiæ c. 8. labores hujus magnas habent virtutes. Ideo dicit*: excluſo otio animæ inimico. *In Eccleſ. dicitur c. 33. multam malitiam*

docuit otioſitas. Hieron. ad Euſtochium: *teneas firmiſſimè, quòd omnis concupiſcentia & immunditia & peccati mater eſt otioſitas. Item labor ipſe ſapientiæ excitat ſummæ devotionis affectum. Unde Sapient. c. 8. immortalitatis mater eſt in cogitatione ſapientiæ, & amicitia illius delectatio bona, & in operibus manuum illius honeſtas ſine defectione. Ideo addit ut ſanctæ orationis, & devotionis ſpiritum non extinguant.* h. i. & ſubdit, quæ ad rem faciunt plurimùm.

II. *Modus autem laudabiliſſimus corpori neceſſaria acquirendi eſt & in prædicationibus, & doctrinæ laboribus exerceri. Labor enim mechanicus condignè circa pretia compenſatur: non eſt autem digna compenſatio receptio corporalium ſpiritalia ſeminanti. Unde S. Paulus 1. cor. 9. ſi vobis ſpiritalia ſeminamus, non eſt magnum, ſi carnalia veſtra metamus. Ideo addit: de mercede verò laboris corporis neceſſaria recipiant. Dignus eſt enim operarius mercede ſua. Hoc Apoſtolis exiſtentibus prædicatoribus dictum eſt; quia Prælati illo tempore nondum erant. Et, ut dicit Auguſt. l. de opere Monach. c. 6. quatuor generibus hominum licet de evangelio vivere, ſcil. miniſtris Altaris, qui ſacrificium offerunt pro populo, eidem divina cantica decantando, item diſpenſatoribus ſacramentorum, ac Evangeliſtis, ac illis, qui ante converſionem ſuam habuerant ſufficienter unde vivere poterant: quod pauperibus erogaverunt.* h. i.

II.

Digitized by Google

III. Quòd autem labor literarius longè præferendus ſit labori corporali, idem Seraphicus Doctor docet l.c. dicens. *Unde ipſe Dominus univerſæ perfectionis exemplar numquam legitur aliquo laboris genere laboraſſe, ſciens, quòd licèt Paulus, qui habuit ſpiritum in plenitudine, & ſapientiam ſine ſtudii labore, ſtipendiariè laboraverit: non poteſt tamen hoc communiter fieri ab his, qui circa procurandam ſalutem hominum ſunt ſoliciti vitâ & verbo, ſine hujus ſolicitudinis detrimento. Præterea labor ſapientiæ ſimpliciter eſt melior corporeo labore, quamvis in caſu poſſit labor ſtipendiarius eſſe neceſſarius prædicanti. Dominus igitur, quod ſimpliciter eſt prædicanti melius, eligens, non laboravit ſtipendiariè, ne Doctores non laborantes arguerentur, vel labore tali impedirentur. Unde nec Paulus ubique ſed alicubi laboravit. Quia igitur quidam Fratrum gratiam habent laborandi ſpiritualiter, quidam verò corporaliter tantùm, omnibus dans regulam generalem, ut unuſquiſque gratiâ ſibi data utatur, dicit: Fratres illi, quibus dedit Dominus gratiam &c.* h. i.

IV. De cauſa excuſante receptionem loculorum, ita ſcribit idem Seraph. Doctor in expoſitione Regulæ c. 4. *Qui igitur tantùm pro aliis habent loculos, ad hoc auctoritate Eccleſiæ compulſi, & ſi quantum in ſe eſt, optent pro ſe carere loculis, ad ſe autem ſervantes diſtrictionem paupertatis, ut patitur infirmitas, dum ſint in alios affluentes; ſic non habentur loculi in doctrina præjudicium, vel impedimentum; ſed eos habent ſine omni imperfe-*

Digitized by Google

ſtione: quia conveniunt cum Chriſto in habendo, & in habendi ratione. h. i.

V. Merces autem laboris literarii, & cujuſcumque alterius (quæ licitè recipitur, juxta verbum S, P. N. *Franciſci*) in commune commodū conferatur, prout & *S. Auguſtinus* in ſua jubet Regula, *nemo ſibi aliquid operetur*. Et *S Bern.* Epiſt. 42. *bona oblivio, ſi teipſum neſcias, ut proximo proſis*. Et l 3. imit. c. 54. §. *Natura pro ſuo commodo laborat, & quid lucri ſibi ex alio proveniat, attendit. Gratia autem non quod ſibi utile & commodum ſit, ſed quod multis proficiat, magis conſiderat.-- Et* §. 4. *natura cupida eſt, & libentiùs accipit, quàm donat: amat propria & privata. Gratia autē pia eſt & communis, vitat ſingularia, contentatur paucis, beatius judicat dare quàm accipere--Et* §. 5. *Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere poteſt, ſed aut æquale, aut melius, aut laudem vel favorem pro benefactis conſequi ſperat.* h. i. Talem ſe opere exhibuit *S. Bern.* de quo in vita ejus propo finem: *Ita ſeſe omnium fecerat ſervum, ac ſi toti genitus orbi: ita tamen liber ex omnibus conſcientiæ ſuæ curam gerens, tamquam ſoli deditus curæ & cuſtodiæ cordis ſui.* h. i. Et ipſe *S. Bernardus* in vita S. Malachiæ ſerm. *ita totus ſuus, & totus omnium erat, ut nec caritas à cuſtodia ſui, nec proprietas ab utilitate communi eum impedire, vel retardare in aliquo videretur.* h. i.

VI. Cùm ſciam ſubinde nonnullos Religioſos angi, & ſtimulari (neſciunt, à quô ſpiritu) inquietante ſolicitudine, & deſiderio tranſeundi ad aliā

Reli-

Religionem, eò quod ſuam minùs perfectam, aut deformatam, aut vitæ communis regulas, non exactè ſervantē opinentur, aut ſciant; hos ſi Spiritûs S. trahat (prout ſæpe evênit) ego nolo retrahere; attamen, ſi id perſpectum non habeant, credant *S. Bonaventuræ*, quòd inter imperfectos poſſit quis ſanctiùs vivere, ſicut & Noë, & Lot inter peccatores, à quibus non inficiebantur; ſed accumulabant merita ſua, opponendo ſe impiis, & non communicando operibus eorum malis, patienter ſufferendo exempla mala; & inde evenientem vilipenſionem ſuæ Religionis. Qui flante vento, imbre irrigāte, conſervat ardentem lucem, felicior eſt. Quod alii non faciunt communiter, poteſt quis nihilominus in privato facere: difficultas operis, & raritas ejus erit cauſa mercedis amplioris. Audiat deſuper conſilium *L. Peyrinis* lc. §. 2. ubi ad quæſt. *an laudabile ſit de una Religione tranſire ad aliam*, inquit: *Dicendum eſt, tranſire de una Religione ad aliam, niſi propter evidentem neceſſitatem, non eſſe laudabile. Ita D. Thom. 2. 2. q. 189. a. 8.* Primò, *quia dicit Apoſt. 1. Cor. 7. ut unuſquiſque permaneat in vocatione, qua vocatus eſt.* Secundò, *ob ſcandalum illorum, quos relinquit.* 3tiò, *quia faciliùs quis proficit in Religione, quam conſuevit, quàm in illa, quam non conſuevit. Ait enim Caſſianus collat. 14. c. 5. unicuique utile eſt ſecundùm propoſitum, quod elegit; ut ſummo ſtudio & diligentia ad operis arrepti perfectionem pervenire feſtinet, & nequaquam à ſua, quam elegit ſemel, profeſſione diſcedat.* h. i. Quartò, *quia ait S. Bern. de præc. & diſp. prope finem: fortè vult ali-*

quis de Cluniacenſibus inſtitutis adCiſtercienſiũ ſeſe ſtringere paupertatem eligens præ illis nim. conſuetudinibus magis Regulæ puritatẽ: ſi me conſulit, non conſulo, ſi non ſanè id Abbatis ſui uſurparit aſſenſũ. 1. propter ſcandalum ipſorum, quos deſerit. 2. quia certa pro dubiis relinquere tutum non eſt. 3. ſuſpectam habeo levitatem, qua id ſæpe quod facilè volumus, antequam probemus, experti jam nolumus, uno propè momento idipſum & cupientes & reſpuentes tam leviter quàm & irrationabiliter. Quales utique non paucos frequenter experimur, qui unâ vix horâ in una voluntate durantes, aurâ levitatis impulſi, vagi, & inſtabiles hac & illac velut ebrii nutant, mutantque pro experimento judicium: Immo ſine judicio fluctuantes & tumultuantes, tot de ſe conſilia ſumunt, quot loca reviſunt, ſemper quod non habent, cupientes, & quod habent, faſtidientes, h. i. *Et verè maximum eſt levitatis & inſtabilitatis, ne dicam, ingratitudinis indicium, priorem Matrem, cujus ubera ſucta ſunt, deſerere; cùm præſertim nulla ſit tam relaxata Religio* NB. *quæ viros multos exemplari vita, religioſis moribus, & ſanctitate refertos non nutriat, ut experientia conſtat. Non nego tamen, quòd una plures, quàm alia, alat. Sed hoc nihil facit; nam decet Religioſum exempla perfectionis non à multis, ſed ab uno vel paucis expetere, ut optimè Caſſian. l. 4. de inſtit. renunt. c. 40. Ad quod, ait, ut valeas pervenire, exempla tibi ſint imitationis ac vitæ perfectæ in congregatione commoranti, à paucis, immo ab uno vel duobus, non à pluribus expetenda. Nam præter id, quòd examinata vita & ad purum excocta reperitur*

peritur in paucis, etiam iſtud ex hoc utilitatis accedit, quòd ad perfectionem propoſiti hujus, id eſt, cœnobialis vitæ, diligentiùs quis unius imbuitur ac formatur exemplo. h. i. *Cùm ergo nullus ſit Conventus, qui unum ſaltem Religioſum non nutriat vitæ exemplaris; plùs proficiet, ſi voluerit, quis hujus exemplo in ſua Religione, quàm ſi tranſierit ad aliam, in qua multi tales reperiantur.* Huc uſque cit. L. de Peyrinis.

VII. Ut autem ad laborem literarium redeamus, à quo digreſſi ſumus; hic ſubjiciam, quæ de eo in noſtris *Conſtit. Urban. in c. 5. Regulæ tit. 1.* decernuntur: ut omnis otii occaſio à Religione tollatur, decernitur, ut, cùm non omnes apti, vel etiam neceſſarii ſint ad ſtudia litterarum; Prælati omnes & ſinguli, ad quos ſpectaverit, quos ad ſtudia pronos, idoneoſque noverint, conſilio, gratia, induſtria, ac omni opera foveant, quò aptiùs, utiliùſque iis incumbere poſſint. Alios verò ad rem literariam minùs accommodatos otio torpere nullô pactô permittant; ſed ut præſertim conſcientiæ caſibus operam navent, aut ſi manualibus exercitiis apti fuerint, aliquam addiſcant, ſeu quam didicerint, exerceant artem, ſedulò curent. *Ibidem tit. 7.* Præcipimus, firmiterque mandamus, ut Fratres noſtri, quantùm fieri poteſt, ſtudiis inſudantes, opera ad majorem Dei gloriam, S. Matris Eccleſiæ exaltationem, Religioniſque decorem in lucem edere ſtudeant, & quàm maximè nitantur. *h. i.* Ad hunc laborem literarium conatur deſidem quemque excitare Reverendiſſ. P. N. Generalis *Jacobus Bagnacabal-*

cenſis

lenſis in epiſt. Paſtorali de reformat. ſtudiorum, hic Coloniæ 1619. per typum publicata 6. Januarii, in qua ſic inquit : *Majores tui non tot, tantiſque affluebant, ſicut tu, rerum commoditatibus; ipſi tamen quot, quantoſque pro communis vitæ obſervantia in vinea Domini perpeſſi ſunt labores; ſuſtinuêre incommoda? -- Tu autem eos prætergreſſus es annos, quibus tot Superiores & Majores tui præclaros, & ſaluberrimos aborum ſuorũ fructus publico cunctis gentibus declararunt teſtimonio, neque ullum quidem cœpiſti adhuc moliri illuſtre opus viro religioſo & ſapiente dignum: ſed jucundè vivis, & latos agis, nullâ te afficiente curâ, dies & annos. In utramque dormis aurem, & ſomno conſopitus; quinimmo conſepultus jaces, otio, torpore, & negligentiis tabefactus, filius à paterna tot illuſtrium Majorum tuorum virtute nimium degenerans, germen infrugiferum fecundiſsimæ plantæ. Primævâ ætate laboraſti paululum, quoniam aut ab aliquo urgebaris, qui curam tui gerebat, aut quia deceptus quodã ambitiunculæ fumo, qui te ad immoderatam alicujus mundani honoris libidinem trahebat*, h. i. Et infra: *Si ad pompam & faſtum concupieris Doctoratum, ut nempe ceteris tuis Confratribus præferaris, ut à laboribus ceſſando, ocium ſecteris; ut hoc nomine dignatus, tuo jugiter ſumas obſequium animo, ut ad tui nativi, vel alterius Conventus commodis & bonis utendum te recipias; rem pernicioſam & damnabilem moliris, & non leviter peccas. --immo Superiores cùm te inutilem, & nullius frugis factum animadvertant, indignum te & ab eo amotum declarare debent.* h. i. NB.

Idem

Idem ſupponit ibidem, juramentum de vitæ communis obſervantia ſuo tempore præſtari debuiſſe à FF. Minor. Conventual. dum à Reverendiſſ. P. Generali Ordinis laurea Doctoratûs donatur. *h. i.*

VIII. *Quæres incidenter*, ratione laboris manualis & literarii; in quibus bona Religio cognoſcatur, & una melior altera judicetur. *Reſpondet* Doctor Seraph. in determin. qq. circa Regulam S. P. N. *Franciſci* q. 18. his formalibus *Sæpe in uno & in aliquibus præcellit unus Ordo alterum*, ut iſte in labore, *alter in ſilentio, alius in abſtinentia, & in ſimilibus. Sed generaliter in iſtis agnoſcitur, quis ſit melior.* 1. *Si in ſtudio omnis virtutis communiter perſonæ illius Ordinis ferventiùs & frequentiùs exercentur, maximè charitatis & humilitatis, & internæ devotionis; eſt ſignum bonum præcellentiæ, & perfectionis.* 2 *Si omnia vitia & ſcandala odio habent, & ſolicitè cavent, & occaſiones peccatorum amputant, & extirpant, & munditiam diligunt, & conſervant.* 3. *Si boni apud illos diliguntur, & foventur, &, deſpectis aliis, in regimine animarum ſoli aſſumuntur, & per eos maximè gubernatur Ordo. Qui negligit modica, paulatim decidet, Eccl: 19.* 4. *Si à ſæculari frequentia ſe ſubtrahunt, & honores fugiunt, divitias non ambiunt, & conformari huic ſæculo tam in moribus quàm factis; ſeu qualibet apparentia erubeſcunt.* 5. *Si damnum & injurias illatas, ac deſpectiones tacitè ſufferunt; nec per querimonias vindicare ſe cupiunt, ſed Deum omnium inſpectorem attendunt, qui ſuos cùm vult, poteſt defendere. Cùm verò expedire eis noverit, permittit eos pro altiori præmio*

tribu-

tribulari, & patienter ferunt, donec placuerit Deo aliter ordinare. Quæ iſta ſigna plenius habent, Religiones meliores ſunt; & quæ minùs, ſunt minùs bonæ, & quæ nihil, nihil ſunt. Qui etiam ſingulariter in ſe habet, bonus eſt, etiamſi alii communiter non habeant. Hucuſque Doctoris Seraphici litera.

IX. Piæ labore literario, adhuc immediatior eſt (quamvis ad illum aliqualiter reduci poſſit, ac debeat, ne ille ſterilis, & infructuoſus ſit) labor ſpiritalis, pro Dei providentia, Benefactorúmque mortalium benevolentia ſibi concilianda. Non quidem quaſi hic ob temporale lucrum ſit primariò peragendus(is enim Ordo planè perverſus eſt) ſed, quia, dum Religioſi illô ſolicitè occupantur, pro Dei gloria, & animarum ſalute, Deus viciſſim ſolicitudine paterna (ut ita loquar) providet, ut corporibus ſimul & animabus eorum neceſſariæ ſuppetant proviſiones: *Dignus eſt enim*, ait ipſe, *operarius mercede ſua.* Talis labor conſiſtit in miſſis celebrandis cum debita devotione, intentione, corporiſque compoſitione: in concionando, catechizando; ſacramenta adminiſtrando: Templa, Altaria, Oratoria, & loca orationi deputata ornando, mundando, & decenter conſervando: opera miſericordiæ & corporalia & ſpiritualia libenter, ex animo, & cum gaudio, proximis quantumvis perſonis alioquin contemptibilibus præſtando: ſpecialem devotionem ad ſacratiſſ. Chriſti Domini paſſionem, agoniam, Vulnera quinque ſacra, aut mortem; item ad Beatiſſimam V. Mariam, alioſque SS. Patronos, & in propriis Eccleſiis, & extra apud rurico-

las & ſimplices promovendo : & animarum tam propriarum, quàm alienarum lucro nihil præponendo, juventutem in ſcholis erudiendo &c. De hoc fuſius agere non eſt mei propoſiti pro nunc, ne liber hic extra materiam propoſitã vagetur. Apud hos autem cùm major charitas inveniatur, majorque perfectio (cùm illa ſit vinculum perfectionis) etiam major inter ipſoſmet Religioſos erit *unitas, & in unitate communitas.* Si enim tales exerceant opera charitatis & miſericordiæ ex puriſſima intentione erga proximos externos, quantò magis erga inquilinos, ſcil. ſuos Confratres? Experientia quotidiana in Religioſis talibus probat hujus meæ aſſertionis veritatem. Illi autem Religioſi, qui continuò pro laboribus ſpiritalibus exigunt, urgent, intendunt, anxièque exſpectant, aut per modũ contractus præexcipiunt retributionem corporalem ſolicitâ avaritiâ, ſterili ac frigida charitate, hi quia viles habentur coram Deo & hominibus, ut ſuprà cit. *S. Bonav.* dicit, hinc non inveniunt, quod quærebant, ſed ſæpe in corpore & ſpiritu manent miſerè pauperes, ſordidè inopes, involuntariè egentes.

* * * *
* * *
* *
*

CAPUT XVI.

Otium ab omnibus fugiendum, ut vita communis à Regularibus poſſit commodiùs & firmiùs conſervari.

I. QUantum obſit *otium* S. Communitati introducendæ aut conſervandæ, ſatis dixit Rdms P. N. Generalis *Jacobus Bagnacaball*, lc. dum inquit: *Quoniam quæ in noſtra Religione negligentia & otium inolevit, omnem pariter induxit ſolutioris vitæ luxum; & cauſa eſt potiſſima, quare multi aliquando Conventus ea commoditate carent NB. Per quam vita communis obſervantia ſuſtentatur: quoniam multi in hac Religione (quod bonorum veniâ dictum ſit) negligentes & otioſi frigeſcunt, qui de communi vivere præſumunt; & laborare pro communi recuſant. Quamobrem ut unumquemque eorum ab hoc otioſitatis & negligentiæ lethargo exſuſcitem, quò ad ſubeundum pro communi utilitate laborem magis ſe comparet, exemplum de formica unà cum Sapiente proponam, & minutuli hujus animalis in coacervandis ad commune commodum granis diligentiam admirando, erubeſcat, & confundatur. Unde ad formicam, O piger &c. Prov. 6. Iſtud quidem ſatis bellè adaptari videtur cuique laborem cum vita communis obſervantia ſubterfugienti.---- Cogitetis quæſo, quid unicuique veſtrum agendum ſit, cùm præceptorem & ducem (licèt immerentem, & peccatorem) habeatis, qui divina fretus ope, obnixè conatur, ut vita communis, &*

diſci-

Digitized by Google

diſciplina regularis ad congruentem, & quam decet, exactam revocentur obedientiam; quique paterno nititur affectu, unumquemque ad hanc vivendi Apoſtolicam rationem & formam excitare. Uſquequò piger dormis? quando conſurges è ſomno tuo. Nonnulli reperiuntur, qui operam literis, & Prædicationibus perquā ſtudioſè navant: Cùm autem de vita communis obſervantia inducenda, & de congregando pro communi Fratrum neceſſitate ſermo fiat; temerè & imprudenter os aperiunt, in dictam obſervantiam invehendo, & jactitantes dicendo: quis eſt, qui hujus vitæ communis inſtitutum complecti velit? abſit, quòd ego laborem, alter verò meis laboribus & induſtriis edaciter ſaturetur. Manifeſtiſſimè conſtat hujus generis Religioſos eſſe utique ſcientia inflatos, & quid ſit ſapientia, ignorare. In quibus ſcientia reperitur, quæ inflat; cùm ſe excellentes S. Theologiæ Magiſtros exiſtiment, & peritiſſimos Regentes, Lectores aut Concionatores haberi inaniter glorientur. Ab eis, ſine dubio, quàm longiſſimè veræ ſcientiæ conſors charitas abeſt. h. i.

II. Religioſos *otioſos, S.P.N. Franciſc.* non immeritò appellavit muſcas, utpote ſibi inutiles, Deo odibiles, religioni nocivos, confratribus ſuis oneroſos, cōmunitatis turbatores, proximiſq; ingratos. De his quoniam dicit *S. Auguſt. Utinam qui otiantur manibus, otiarentur & linguis!* certum eſt, quod nulli Religioſi ita S. Communit. impediant, inquietent, turbent, ad irregularitatē & diſordinem ducant ſicut illi. Proinde quidam ex antiquis Monachis dicebat non ineptè: *Utilior eſt*

in Monaſterio porcus , quàm Monachus otioſus; nam is manducando, & otiando proficit & ſibi & Monaſterio; hic autem manducando & otiando Monaſterio ſuo officit, & in nullo proficit niſi in vitiis quotidie , fitque ex terræ pondere inutili quotidie inutilius. Quantum autem officiat S. communitati tum quoad charitatis unitatem, tum quoad victualium facultatem, oſtendetur hic & ex S. Scriptura, ex dictis, & ſententiis SS. Patrum, Ordinumque Fundatorum ; ex hac intentione, quam tangit Apoſt. 2. Theſſal. 3. 12. *Audivimus enim inter vos quoſdam ambulantes inquietè, nihil operantes, ſed curioſè agentes. Iis autem, qui ejuſmodi ſunt, denuntiamus , & obſecramus in Domino Jeſu Chriſto, ut cum ſilentio operantes, panem ſuum manducent*. h. i. *Qui amat otium, numquā proſperabitur*. S. Ephrem.

III. *Otium* malam parit filiam , ſcil. miſeram egeſtatem , quæ nullos invenit compatientes, multos potius juſtos irriſores. De qua Prov. 28. 11. *Qui operatur terram, ſatiabitur panibus : qui ſectatur otium, replebitur egeſtate* , & quidem quadruplici, ſcil. in bonis temporalibus, in bonis famæ, in bonis gratiæ, in bonis gloriæ. Item Prov. 10. 4. *Egeſtatem operata eſt manus remiſſa: manus autem fortium divitias parat*. Hinc, *qui congregat in meſſe, filius ſapiens eſt: qui autem ſtertit in æſtate, filius confuſionis*. ibid. v. 5. S. Paulus de ſeipſo ad Theſſalon. 2. 3. 7. *Scitis, quoniam non inquieti fuimus inter vos; neque gratis panem manducavimus ab aliquo; ſed in labore ac fatigatione die ac nocte operantes, ne quem veſtrum gravare-*

mus.

Digitized by Google

mus. In quæ verba S. Chryſoſt. *Deus poſuit hominem ad laborandum, artuſque ejus ad hoc effinxit; ideoque otioſus ab Ordine ſuo, & creatione deficit.* Et ſicut primum hominem poſuit in paradiſo, quantumvis adhuc in ſtatu innocentiæ exiſtentem, ut operaretur, & cuſtodiret illum (neutiquam permittendo otium, niſi vellet incautiùs & citiùs à ſerpente decipi.) ita poſuit Religioſum in clauſtro ùt in paradiſo, ut operaretur ibi congruenter vocationi ſuæ, & cuſtodiret gradum Ordinis ſui, non dehoneſtando per otium, nec fruſtrando Dei intentionem, quantum in ſe eſt.

IV. Deteſtabile, & Conventui exitiale eſt, *ſi Monachi velint otiari.* Ad quod avertendum, Monachi antiqui in Ægypto, teſte *S. Hieron.* nullum abſque operis labore ſuſcipiebant, non tam propter victûs neceſſitatem, quàm propter animæ ſalutem, ne mens perniciosis cogitationibus vagetur. Hinc graviter arguendi hi otioſi, Monaſterioque nocivi Monachi: nam, ſi (teſte *S. Bern.* ſerm. de Purif. B. V. M.) *arguantur otioſitatis ipſi etiam, quos nemo conduxit; qui jam conducti ſunt* (quales ſunt omnes Religioſi) *ſi otioſi inventi fuerint, quid merentur?* Idem merentur, quod ſervus pigritans domi; de quo S. *Chryſoſt.* in epiſt. ad Epheſ. *Si ſervum habes non rapacem, non ebrioſum, non contumacem, ſed ſobrium, moderatum, vitii omnis expertem; idem tamen ſi totos dies domi ſedeat otioſus, omittatque ea, quæ ad munus ſuũ attinent, nonne graviter vapulabit? atqui nihil mali fecit; ſed ſatis maleficii eſt, munus ſuum officiumq́ neglexiſſe.* h. i. Tales itaque pigros ſervos, otioſos

Monachos ſeriò exhortatur , ac exſtimulat *S. Hieron.* epiſt. 4. *Facito aliquid operis, ut diabolus te ſemper inveniat occupatum. Si Apoſtoli habentes poteſtatem de evangelio vivendi, laborabant manibus ſuis, ne quem gravarent ; & aliis tribuebant refrigeria ; quorum pro ſpiritualibus debebant metere carnalia ; cur tu in uſus tuos ceſſura non præpares?* h. i. Inſuper quia *otioſus* nullum commune bonum quærit, hinc nulli officio idoneus eſt. Proinde in Conſtit. Piis in c. 10. Regulæ mandabatur, ut *Miniſtri in promovendis Fratribus ad aliquem gradum vel officium, in omnibus publicæ utilitati, & ornamento conſulant. Præferantur verò, qui publico commodo Conventuum & locorũ, non ſuæ utilitati incumbunt.* h. i. Quæ lex erat rationabiliſſima ; & proinde adhuc ligat in conſcientia, quia eſt innovata, immò eſt juris naturæ.

V. *Monachus otioſus* ſcatet vitiis , quæ inquinant & defœdant S. communitatem. De quo S. Auguſt. ſerm. 16. *Per hanc otioſitatem accendimur frequenter ad luxuriam , per hanc animamur ad ſuperbiam, per hanc ducimur ad mundi gloriam, per hanc tentamur delicatè paſti, per hanc ſuffocamur pretioſè veſtiti , per hanc ad ſuperfluam dormitionem trahimur , per hanc ad verba ſæcularia ducimur. Numquam quis civis cælorum erit , ſi otioſitatem amaverit.* h. i. Et quidam apud Engelgrav. plura in otioſitate vitia de- & reprehẽdit; dicens : *Otium eſt naturæ pudor, ſentina familiæ, hoſtis artium , Magiſter ignorantiæ, pater inopiæ, curarum prodromus ; memoria ſitus, non ingenii, peſtis voluntatis ; morborum fomes ; leno pudicitiæ,*

vir-

Digitized by Google

virtutis exilium, vitiorum hoſpitium, Angelorum labor, dæmonum præſidium, animæ proditor, terræ probrum, cæli dolor, numinis odium, hominis vivi ſepulchrum, mortui barathrum. h. i. Et S. *Bern.* ad Fratres de monte Dei: *Omnium tentationum, & cogitationum malarum colluvies eſt otium, ſumma mentis malitia, malorum omnium ſentina, mors animæ.* h. i. NB. Inter 12. principales abuſus in ſtatu religioſo ponit Hugo cit. à Dionyſ. Cartuſ. l. de ſcholaribus etiam *otium*, dum inquit: *Præfectus negligens, juvenis otioſus, Monachus curialis, habitus Monachi pretioſus, rumor in clauſtro, diſſolutio in choro, diſcipulus inobediens, ſenex obſtinatus, Monachus cauſidicus, cibus exquiſitus, lis in Capitulo, irreverentia circa altare,* deſœdant, diſordinant, & evertunt Monaſteria.

VI. *Otioſus Monachus* dum conſumit, quod alius acquirit, inſtar tineæ, muris, & araneæ nocet S. communitati; cui numquã proficiet. De quo Caſſian. l. 10. de inſtit. renunt. c. 6. *Mens otioſi nihil aliud cogitare novit, quàm de eſcis & ventre, donec inventa quandoque ſodalitate cujuſdam viri aut feminæ æquali tepore torpentis, rebus eorum ac neceſſitatibus involvatur; & ita paulatim reddatur noxiis occupationibus irretitus, ut tamquam ſerpentinis ſpiris obſtrictus, numquam deinceps ad perfectionem profeſſionis ſuæ ſe valeat enodare.* h. i. Hac de cauſa *S. Bernardus* Abbas, ne inter nocivos mures computaretur, & ne Fratres ſuos contriſtaret, ſed potius bona exempla daret, dum Fratres ſuos labore corporali exerceri videret, ne ſe quidem excipi voluit: & ſi quidem membris fe-

nerior communem cum aliis laborem ſuſtinere non valeret , alio ſibi commenſurando labore compenſabat. *S. Chryſoſt.* otioſum comparat terræ non ſubactæ aratro; quæ in ſeipſa ſilveſcit, tribulos, ſpinaſque producit, Domino ſuo inutilis eſt. Ita &c. At *qui operatur terram ſuam, ſatiabitur panibus*, Prov. 12. 11. *Qui autem ſectatur otium, ſtultiſſimus eſt.* Quam ſtultitiam ſic explicat Card. Turrecremata: *Stultus eſt otioſus, quia non declinat vitanda, ſtultior quia non deſiderat appetenda, nec colligit merita; ſtultiſſimus, quia cumulat, & theſaurizat ſibi æterna ſupplicia.* h. i.

VII. *Otioſus Monachus* committit ingratitudinem ſcandaloſam, & injuſtitiam contra S. Communitatem. In primis S. Th. 2. 2. q. 187. a. 4. ait. *ſi verò aliqui ſunt religioſi, qui abſque neceſſitate & utilitate, quam afferant, velint otioſi de eleemoſynis vivere, hoc eſt eis illicitum.* Quòd ſit peſſima ingratitudo, patet; quia à S. communitate habet paſtum, veſtitum, honorem, & media Deo ſerviendi &c. cui tamen nil rependit niſi onus. Hunc & hujus ſimiles durè increpat Hugo Card. in Matth. *vobis nihil proficientes, proximis non ſubvenientes, Deo non ſervientes, hoſtibus non reſiſtentes, pœnitentiam non agentes, in poſterum non providentes.* Thomas à JESU in explicat. *Regulæ B. Alberti* ait injuſtitiam à tali committi; quod cum aliis ſic oſtendit: quia in profeſſione fit quidam contractus inter Religionem, & Religioſum; ut ſcil. illa hunc veſtiat, alat; hic viciſſim Deo ſerviat, & laboret in functione ſua. Immo & talis injuſtitia

videtur

Digitized by Google

videtur committi contra ipſum dotatorem Monaſterii; cujus intentionem defraudat monachus otioſus, ſi omittat opera, ob quæ dotator legavit poſſeſſiones & prædia. Hoc quidem hìc Theologicè non definio, at, ſive ingratus tantum, ſive inſuper injuſtus, improbitatis & malitiæ reus eſt. Certè (ut inquit *Nigronius* Tr. 11. c. 2. incit. 2.) defraudat eleëmoſynarum datorem ſpe ac beneficio bonorum operum, quorum ſperabat, & exſpectabat ſe participem futurum: cùm probi religioſi eas accipiant animo gratificandi largitoribus earum, per hanc bonarum actionum participationem. Hujuſmodi religioſi aptiſſimè fucis comparantur, qui ſunt apes degeneres, & otioſæ, furtimque mella devorant, quæ non collegerunt: atque ab examinibus ob ignaviam ex apiario per vim expelluntur, juxta illud: *Ignavum fucos pecus à præſepibus arcent.* In hos quoque invehitur *Cyrillus Alexandr.* in ſerm. ad Monachos: *Conſultiſſimum eſt*, inquit, *operari, ne aliis ſis oneri, alienos ſudores in privatam tuam utilitatem convertens; cùm poſſis tuis laboribus ſubvenire iis, qui ex Fratribus ſunt infirmiores.*

VIII. *Otioſus Monachus* inquietat S. communitatis membra. De quo Caſſian. l. 10. c. 8. expendens ea verba Apoſtoli. 2. Theſſal. 3. 7. *Quoniam non inquieti fuimus inter vos*, quibus otium ſignificari putat, ſic ait: *Cùm ſe vult inquietum inter eos non fuiſſe, per operis exercitiũ comprobare, eos qui operari nolunt, abundè notet otioſitatis vitio inquietos ſemper exiſtere.* Et ſubdit: *Quâ fiduciâ otioſis manibus gratis panem comedere audebimus,*

bimus, quem vis Electionis evangelica ſolicitudine & prædicatione conſtrictus, ſine opere manuum comedere non præſumit? h. i. Hac de cauſa *B. Ægidius* tertius *S. Franciſci* Socius otioſos ferre non potuit; quos ſuô exemplô confundebat, humeros ſuos, & manus ſemper occupans vilibus oneribus & operibus vel ad Fratrũ ſervitium, vel ad aliorũ pauperum obſequium: hinc panem numquã gratis manducare volebat, nec foris, nec intra Clauſtrum, niſi aliquali labore lucratus fuiſſet. Et quid mirum eſt, ſi otioſitas odioſa ſit hominibus, quæ tam *inimica eſt animæ* ut ait *S. Benenedict.* in Regul. Et *Bloſius* in can. vit. ſpirit. *Otium omnium malorum parentem, certiſſimumque animarum exitium perhorreſce.* Hanc *ſpiritalis paupertatis initium vocat Jacobus Alvarus* de Paz. *Homo otioſus & præſenti, & futura vita ſe privat, nec ſibi, nec aliis utilis*: B. Ægidius cit. Regula PP. Carmelit. c. 13. *Faciendum eſt vobis aliquid operis, ut ſemper vos diabolus inveniat occupatos; ne ex otioſitate veſtra aliquem intrandi aditum ad animas veſtras valeat invenire. Habetis ad hoc B. Pauli Apoſtoli magiſterium, pariter & exemplum, in cujus ore Chriſtus loquebatur &c.* h. i.

IX. *Otium* diabolo pandit viam, ut S. Communitatem diſuniat, diſpergat. *S. Bern.* ſerm. 11. ad Sor. *Numquam ſis otioſa; quia otium inimicum eſt animæ. Diabolus citò decipit eum, quem otioſum inveniet. Diabolus quotidie in clauſtra intrat; & ſi aliquem inveniat otioſum, ſtatim accuſat.* Per otium diabolus ſeminat omne malum inter membra S. Communitatis. De quo Auctor ſerm.

ſerm. ad FF. in Eremo ſerm. 17. ita inquit diſertè: *Per otioſitatem, Fratres, rigorem ſanctæ ſolitariæ religionis faſtidimus: per hanc eremum ſæpe exire tentamur: per hanc accendimur frequenter ad luxuriam: per hanc animamur ad ſuperbiam: per hanc ducimur ad mundi gloriam: per hanc tentamur delicatè paſci: per hanc ſuffocamur pretioſè veſtiri: per hanc ad ſuperfluam dormitionem trahimur: per hanc ad ſæcularia verba ducimur libenter audire. Hæc eſt illa otioſitas peſſima, quæ frequenter Sanctorum Conventus deſtruit, pariens in eis luxuriam, nutriens in eis gulam, ſeminans inter eos zizania, generans inter eos homicidia, & omnia quæ ſunt opera carnis. Fuge ergo otioſitatem; quia in ſervis Dei nihil pejus reperitur.* h. i. Quocirca Trithemius reformati Monaſterii Abbas homil. 16. tales otioſos Monachos ſeriò & vehementer adhortatur: *O Monachi, non ſolùm quotidie, ſed omni hora atque momento contra hanc beſtiam vigilandum eſt: quoniam admiſſa in cor numquam ſola ingreditur, ſed eam tota congeries & ſcaturigo omnium vitiorum comitatur,* h. i.

X. *Otioſus Monachus* perdit in ſe omne bonum, per quod communitas ſacra promoveri poſſit. Quod oſtendit Cardinalis Joannes à Turrecremata in Regul *S. Bened. Excæcat intellectum: virtutes animæ & potentias debilitat: ingenium hebetat: affectum animæ corrumpit: eſt inimica virtutum, bonorum omnium acquiſitorum conſumptiva: hominem pauperem facit & egenum: parit animæ ignominioſa peccata: animam reddit dignam*

gnam maledictione: ſpoliat animam futura gloria. h. i. Et Alfonſus Salmeron explicans parabolam de operariis otioſis miſſis in vineam: *Inde deſideria mala, egeſtas, latrocinia, rapinæ, ſpectacula, detractiones, ludus, ſcortationes, omnia denique peccata ortum habent.* h. i. S. Gregorius Papa explicans illud Thren. 1. 7. *Viderunt eam hoſtes, & deriſerunt Sabbata ejus*, inquit, *Hoſtes ergo ſabbata videntes irrident, cùm maligni ſpiritus ipſa vacationis otia ad cogitationes illicitas pertrahunt, ut unaquæque reproba anima, quò remotior ab externis actionibus ſervire Deo creditur, eò magis eorum tyrannidi, illicita cogitando famuletur.* h. i. Gerſon, poſt S. Anſelmum comparat cor otioſi Molendino, dicens: *Non eſt aliqua cogitatio tam turpis, tam abominabilis, mala & execranda, quam non inveniat deteſtanda otioſitas. Nam cor vacantis otio eſt ad inſtar molendini, quod cùm non habeat ad molendum bonum frumentum, quia in continuo motu eſt, molit & conſumit ſeipſum etiam uſque ad totalem ſui conſumptionem, aut deſtructionem, niſi prohibeatur alicujus diligentia. Et æquè citò molit advolantes fœdas muſcas, ſicut granorum electorum adipes.* h. i. Cùm ergo otioſus ſeipſum conſumat, & inutilem reddat, eo ipſo communitati plurimum nocet. Unde & otium numeratur inter peccata Sodomorum: Ezech. 16. 49. *Ecce hæc fuit iniquitas Sodomæ Sororis tuæ, ſuperbia, ſaturitas panis, & abundantia, & otiũ ipſius, & filiarum ejus.* Plura de otii malis effectibus, ejuſque remediis vide fusè apud *Nigronium.*

XI. Cùm

XI. Cùm ergo tam multa, tam gravia, tam nociva in S. Communitate cauſet mala *otium*; Omnes Religionum Fundatores illud ſummè oderunt, ſuiſque Religioſis inhibuerunt: & etiamnum omnes Religiones bene inſtitutæ illud deteſtantur: aqua enim ſtagnans ſeu otioſa, quæ non currit, non labitur, non movetur, hæc facilè putreſcit; ita & Monachus otioſus, fœtenſque malum de ſe odorem emittit, quo nocet & ſuæ communitati, & fidelium univerſitati, & impedit fructum aliorũ Confratrum ſuorum in animis externorum, qui plùs interdum ſcandalizantur ex uno malo, quàm ædificentur ex aliis bonis; Hinc Superiores noſtri ſolicitam curam gerere tenentur, ne ullatenus quemquam ex ſuis patiantur otiari; quæ cura in tantum ab ipſis cordi eſt ſumenda, quantum ſalus communitatis, & animarum omnium ſibi concreditarum. Meminerint, quod dictum fuit in noſtris Conſtit. Piis editis Bononiæ 1565. in cap. 10. Regulæ: *Superiores vocat B. P. N. Franciſcus miniſtros & ſervos aliorum Fratrum, ut ſciant ſe non eſſe Dominos, neque habere dominium ſuper ſubditos, ut Domini temporales; ſed ideo conſtitutos eſſe ſuper alios, ut eorum utilitati & ſaluti inſervire debeant: præfectura enim noſtra ſunt potiùs officia, quàm dignitates.* h. i. Itaque *officium* illorum eſt, ut contineant alios in *officiis* ſuis, & impoſitis occupationibus, & nullatenus otiari ſinant.

XII. *Otioſitate Monachi* inhabilitantur, vel potius deſtruuntur potentiæ ejus, ne quidquam fructuosè operari poſſit pro bono ſuæ communitatis.

tatis.

Digitized by Google

tatis. Hic *mnam ſuam repoſitam tenet in ſudario*; Luc. 19 20. per quod ſudarium Euthymius moraliter intelligit *otium*, *ſegnitiem*, *inutilitatem*. Quæ qui ſectatur,meritò de ſe verificari patitur dictum illud Prov. 21. 25. *Deſideria occidunt pigrum: noluerunt enim quidquam manus ejus operari; tota die concupiſcit & deſiderat.* Hinc ſuos Monachos ab hoc vitio ſibi cavendum admonet Trythemius hom. 6. *Conſiſtens in cella tua ſemper otium caveto; quoniam nihil ita vires mentis enervat omnes, ſicut otium, poſtquam ex ſe produxit acediam.* Turrecrem. ait: *Emollit otium vires, ſicut rubigo ferrum.* Et Seneca: *Non vides, ut immota fax torpeat, at exagitata reddat ignes? mollit vires otium: ferrum ſitu carpitur, & rubiginem ducit.* Et S. Hieron. *Otium quaſi quadam ingenii rubigo eſt.* Et Caſſiodorus: *Natura humana ſicut laboribus inſtruitur, ita per otia torpentia infatuatur.* Et S. Chryſoſt. id per conglobatas ſimilitudines amplius oſtendit dicens: *Uter equus utilis; is qui in deliciis, an qui exercetur? utra navis; ea qua navigat, an qua in littore manet? utra aqua; eane quæ fluit, an quæ ſtat? utrum ferrum; quod movetur, an quo nemo utitur? nonne illud quidem ſplendet, atque argento ſimile eſt; hoc autem rubigine conſumitur, & ubique inutile eſt, ac etiam aliquid ſuæ naturæ amittens. Tale quiddam fit etiam in anima otioſa: rubigo enim quædam apprehendit illam, & conſumit ſplendorem, atque alia omnia.* Idipſum verſu hoc breviter confirmat Ovidius: *Cernis, ut ignavum corrumpant otia corpus?* Etenim, ait D. Chryſoſt.

cit. *Et oculus, & os, & venter, & unumquodque membrorum, niſi quod ſuum eſt, operetur in extremum incidit morbum.-- Corpus quod otioſum quidem & immobile, magis morbis obnoxium & fœdum: quod autem movetur & laborat, & ærumnis exercetur formoſius eſt ac ſanius.* h.1. Infero ex his: ergo otioſus Monachus eſt communitati inutilis & nocivus.

XIII. *Otioſi Monachi* juſta pœna eſt repentina & inevitabilis egeſtatis miſeria; de qua jam dictum ab initio Cap. De hoc Prov. 6.11. *Veniet tibi quaſi viator, egeſtas: & pauperies quaſi vir armatus.* Prov. 24.34. Quem locum S. Hieron. explanans, paupertatem & ab otio pigritiaque nutriri, & pœnam eſſe docet his verbis: egeſtas & pauperies pœna eſt ultima, in qua damnati nihil divitiarum merentur: quæ quaſi viator veniet, quia improviſa & ſubitanea: quaſi vir armatus, quia devinci perpetuò non poteſt. Patet juxta literam, quia pigritia eſt nutrix egeſtatis. *h. 1.*

XIV. Itaque ſicut *otium Monachi* diſplicet Deo & Sanctis, mereturq; meritò derelictionem ab ipſis; ita è contra labor ſalutaris placet illis, mereturque duplicem ab illis benedictionem. Quod agnovit *S. Arſenius*, qui, poſtquam diu in Monaſterio vixiſſet, rogatus, in quo maximè confideret; in eo, reſpondit, *Quod homines fugi, quod tacui, quod flevi; at in eo potiſſimùm, quod manibus laboravi.* Hoc verum eſſe, colligitur ex eo, quod Chriſtus l. 6.c.65. S. Birgit. dixit: *In ſpirituali vita qui perfectus eſſe deſiderat, debet prius eſſe Martha laborando in honore meo corporaliter--*

Si

Digitized by Google

Si autem laborare non ſcit, aut non poteſt; tunc non verecundetur, nec ſit ei onerosum mendicare, immo magis gaudioſum, quia tunc imitatur me filiū Dei, qui, ut homo ditaretur, me ipſum pauperem feci. Chriſtus ipſe olim alicui Eremitæ non ſcienti legere ſuaſit ad honorem ſanguinei ſudoris ſui laborare. Inſuper B. V. M. legitur Fratres Ciſtercientes devotè in agro laborantes viſitaſſe, ſudoremque eorum & abſterſiſſe, & in vaſe vitreo tamquam rem pretioſam collegiſſe; pro quo mercedem iiſdem eſſet ſuo tempore reddituram.

CAPUT XVII.

Gratitudo ad Deum & ad homines benefactores requiritur, ut Regulares mendicantes poſſint in communitate ſtabiliter perſiſtere. Item menſæ communitas: at nocet familiaritas &c.

I. INter alia adhortamenta, quæ Fratribus ſuis in univerſum mundum miſſis inculcavit S. P. N. *Franciſcus* c. 3. vitæ, unum hoc erat: *in beneficiis grati eſtote.* Ad quod movebatur; quia ſecundùm vetus adagium, *Gratia gratiam parit.* Sey danckbar umb die alte Gaben/ wan du begehreſt newe zu haben. Nam, juxta Senecam, ſi benefactor gratitudinem pro beneficio recipiat, quaſi penſionem primam de eo accipit; unde illud ſe non amiſiſſe, ſed bene elocaſſe arbitratur: fitque proinde promptior ad ulteriora exhibenda. Hujus veritatem in exemplo animadvertit S. Chry-

S. Chryſoſt. in Geneſ. Nam Eva, inquit, quia pro nato filio grata fuit, & beneficium agnovit, aſſecuta eſt & aliud. Talis enim eſt Dominus noſter, quando in primis gratitudinem declaramus, & benefactorem agnoſcimus, largiùs ſua dona nobis erogat. E contra

II. *Ingratitudo* concitat juſtam Dei & benefactorum averſionem contra ingratos tales Religioſos; ut proinde, ceſſante benignitatis venâ, non valeant in communitate ſubſiſtere, coganturque miſerè & ſordidè, ad ſibi quiſque privatim providendum, huc illucque irreligiosè dilabi, angi, & diſtrahi. Hunc malum ingratitudinis affectum agnovit *S. Auguſt.* c. 18. Solil. dicens: *Recolam ad mentem meam omnia bona, Domine, quæ feciſti mihi à juventute mea, in omni vita mea. Scio namque, quòd ingratitudo tibi multùm diſpliceat, quæ eſt radix totius mali ſpiritualis, & ventus quidam deſiccans & urens omne bonum, obſtruens fontem miſericordiæ tuæ ſuper hominem; quia & mala jam mortua oriuntur, & viva jam opera moriuntur.* h. i. Et *S. Bern.* ingratitudinem ſic deſcribit, *quod ſit inimica animæ, exinanitio meritorum, virtutum diſperſio, beneficiorum perditio, ventus urens, ſiccans ſibi fontem pietatis, rorem miſericordiæ, fluenta gratiæ.* Et Sanctus Ambroſius: *Si accipientes divina munera, taciti & immemores fuerimus, tanquam ingrati & indigni eorum ſubminiſtratione fraudabimur.* Iterum Sanctus Bernardus in cap. jejunii: *Gratiarum ceſſat diſcurſus, ubi recurſus non fuerit. Nec modò nil augetur ingrato, ſed & quod*

Digitized by Google

accipit , in perniciem ei vertitur. Hinc talis ingratus fruſtra ſperat ulteriora beneficia à priore benefactore: prout exprimitur Sap. 6. 19. *Ingrati ſpes tamquam hybernalis glacies tabeſcet, & diſperiet tamquam aqua ſuperv. cua.* h. i. *Minima dona permagna reputa; & eris dignus majora accipere.* S. Bonav. in Alphab.

III. Meritò ingratitudo vacua repellitur à Deo & ab hominibus. Noſtræ quidem naturæ hoc ita congenitum experimur; ut beneficium nos optimè locaſſe arbitremur, ſi regratianti conferamus; at amiſiſſe doleamus, ſi ingrato conferamus. Terra ſi aliquot annis fructus in copia Domino reddiderit, niſi ab eo in quaſi gratiarum actionem, vel ferias, vel ſtercorationem recipiat, pòſt manet infecunda, nil ampliùs profert. Sic & &c. Beneficium hoc autem à Religioſis dum agnoſcitur, prima ejus penſio redditur, ait *Seneca.* Et ipſi pro beneficiis & eleemoſynis multipliciter regratiari poſſunt & debent. ſcil. I. humiliter regratiando tamquam pro munere è manu divina accepta. II. oculis, capite, manibus, verbis gratiam præſtitam ſignificando, & benefactori reverentiam faciendo. III. beneficium æſtimando, prædicando, etiam coram aliis, dum ratio dictat (non tamen umquam adulando) IV. non malè impendendo, aut inutiliter abſumendo. V. Modica etiam grato animo acceptando. VI. non dantibus non indignando. VII. objurgantibus benignè reſpondendo. VIII. pro benefactoribus diligenter orando,

miſſas

miſſas offerendo, communicando, opera pietatis exercendo. IX. Obſequia oris, manus, pedis, affectus, pro tempore rependendo. Quòd ſi ingrati fuerint, experientur veritatem horum germanicorum proverb. 1. Für Wolthat wenig Danck / macht Unwillen und böſen Geſtanck. 2. Wer geſparig ſäet die Danckbarkeit / wird geſpärig ſchneyden Freygebigkeit. 3. Die Gutthat ſchilt / der's nit vergilt. 4. Undanckbar Gemuht das Gut übel hüt. *Porro hæc* gratitudo ſe etiam extendere debet ad animas benefactorum defunctorum; Item ad cognatos aut amicos eorum, ſi quomodolibet iis vel obſequi, vel gratificari poſſimus. Item ad eorum monimenta, picturas, memorias, acta, ſcripta &c.

IV. Ne nimium præter mentem, excreſcat hic liber; paucis addendum, quòd, ut poſſit melius ſervari in Monaſterio *vita communitas*, *menſa communitas* debeat ab omibus, quantum fieri poteſt, ſervari. Nam menſæ privatæ non tantùm exhauriunt ſenſim communitatem, ſed etiam enervant charitatem, nutriunt partialitatem, noxiam familiaritatem, ad illicita laxant linguam, irritant gulam, fovent intemperantiam, inducunt prodigalitatem, opprimunt ſobrietatem, minuunt religioſam parcitatem, & nimiùm ſubinde offendunt ſanctam paupertatem. Item excitant in aliis invidiam, indignationem, murmurationē, ſuſurrationem, detractionē, animorumq; diſunionē, & contra invicē averſionem. Item furantur tempus, nimis occupant fra-

tres, exhauriunt crumenas, ſovent partiales burſas, illicitas ſæcularium familiaritates, confabulationes; faciunt negligi divina officia, frangi ſilentium, meditationem conſuetamque orationem omitti &c. Summatim ut perſtringam, quod experientia docuit; ad omne malum tales privatæ menſæ, & privata conventicula ſenſim parant viam. Proinde Superiores locales ſolicitam curam gerant (ut deinde minùs curæ habeant; & ut omnia ordinatiùs, abſque murmure, & abſque confuſione ſuccedant) ut menſa communis frequentetur ab omnibus: & hæc menſæ communitas eſt occultum quaſi negativum lucrum; quod dictum qui obſervabit, probabit. *Deinde* epulationes conabitur Superior evitare: nimiæ enim inordinationes inde oriuntur in Conventibus pauperum. Prov. 21. 17. *Qui diligit epulas, in egeſtate erit: qui amat vinum, & pinguia, non ditabitur.* h. i.

V. Ad *communitatem* vitæ ſtabiliùs ſectandum, & conſervandum, *vita privata* omnino inſtar peſtilentiæ eſt fugienda. De quo *S. Leander* in Regula c. 17. ſic ait ad Sororem ſuam *S. Florentinam*: *Fuge, quæſo, privatam vitam--- privatam enim vitã de uſu gentiliũ traxit Eccleſia; quos dum non quiverunt Apoſtoli ad normam ſuæ vitæ traducere, Eccleſiæ venienti ex gentibus permiſerunt privatè vivere, propriiſque rebus uti. Ceterum qui ſub Apoſtolis crediderunt ex Hebræis, eamdem normam, quam nunc tenent Monaſteria, ſervaverunt. Quare, quod legitur in Act. Apoſtol. & verum eſſe, quod dico, probabis: Multitudinis credentium erat cor unum, & anima una: nec quiſ-*

quam

quam eorum, quæ poſſidebat, ſuum eſſe dicebat--ſed erant ipſis omnia communia &c. ibidem c. 18. *Peculiare, quod in Cœnobiis pro magno habetur crimine, tu pro grandi vita contagione. Judæ crimē eſt; qui cùm haberet cū Apoſt. quidquid erat illis commune, non fuit contentus communionis ſufficientia. Quidquid man⁹ tua attigerit, in commune repone.* h. 1. Et in Regula S. Claræ c. 22. Abbatiſſæ dicitur: *Communitatē ſervet in omnibus, præcipuè autem in Eccleſia, dormitorio, refectorio, infirmaria, & veſtimentis.* Et c. 24. *Si communē vitā ducere non potuerit, aut noluerit, per viſitatorem à ſuo regimine abſolvatur.* h. i.

VI. Ad conſervandum *regularem communitatem*, eique benefactorum animos ſtabiliter conciliandos, valde noxia & impeditiva eſt nimia ad ſæculares familiaritas ſive in ſive extra clauſtrum. Nam, dum vident humanas Religioſorum imperfectiones & fragilitates, eos in animo vilipendunt, ſibi ſimiles ùt alios homines arbitrantur (quos alioquin ſupra homines tamquam terrenos Angelos reverebantur.) & ita reverentiam & devotionem ad ipſos amittunt; & ad elargiendum eleemoſynas minùs bene affecti redduntur. Conſultum quoque eſt, ut, quam offerunt ſæculares eleemoſynam, ſemper communitatis bono cedat, quamvis ſinguli parum inde participent, ut ita major charitas, & ſtabilior unitas inter fratres firmetur (niſi tamen aliud faciendum pro re nata Superiori videbitur). Si quis autē charitatem Chriſti non habet, non agitur ſpiritu ejus, nec regitur voce ejus; ſed ſpectat ad illos, de quibus dicit S. Judas in ſua Epiſt. *Hi ſunt in epulis ſuis maculæ: con-*

vivantes ſine tempore , ſemetipſos paſcentes ; nubes ſine aqua , quæ à ventis circumferuntur , arbores autumnales infructuoſæ, bis mortuæ, eradicatæ , fructus feri maris ; deſpumantes ſuas confuſiones , ſidera errantia. &c.

VII. Tandem, ut ad finem properem, notum ſit vobis (ut loquar cum Reverendiſſimo P. N. Generali *Antonio à Sapientibus* Auguſtano in præfat. ad Conſtit. Pias) *quod ſemper magnis votis Deum precatus ſum, dilectiſſimi Patres , nedum in eo magiſtratu* (dicam , Provinciæ miniſterio) *Poſitus , in quem veſtra omnium benevolentia me conſtituit ; ſed etiam cùm expers eſſem poteſtatis, ut Religio hæc , & ſodalitium noſtrum ad Majorum vivendi formam aliquando reſtitueretur ; id hodie ita futurum confido , ut me ſummo gaudio , & ſpiritali quadam voluptate profuſum ſentiam , non ea tantùm de cauſa , quòd Beatiſſ. Patrem noſtrum* D. Papam *id cupere , quòd Ampliſſimum D. Cardinalem ac bonos omnes id deſiderare ; quòd S. Tridentinam Synodum id jubere videam ; ſed potiſſimum , quòd in præclaris animis veſtris primævam Religionis pietatem ſponte reviviſcere , & ſucreſcere inſpiciam.--- Revocate vobis ad memoriam, quales in Dei Eccleſia fuerint Majores noſtri--- habent res mundanæ ſuas viciſſitudines : ſi vos ad corda veſtrorum Patrum converſi fueritis , eorum aurea ſæcula vobis redibunt-- tantùm abuſus , qui vel hominum malitiâ , vel temporum vitiô ſubintroducti inveniuntur , tollendi à vobis ſunt.--- ſic veſtras partes apud Deum implebitis : ſic mundo , qui per ſanctitatis exempla doceri cupit , ſatisfacietis : & Seraphicus Pater veſter vos ſuos filios agnoſcet ; ac*

ei,

Digitized by Google

ei, à quo ſibi ſunt redemptionis noſtræ ſigna carne impreſſa; continuis precibus commendabit. Ego verò pro veſtra ſalute & dignitate omnibus viribus enitar, ne quid ſtudii, aut fidei in me deſiderandum relinquam. h. i.

De cetero, qui plura media ad communitatem conſervandam ſcire deſiderat, conſulat bonos Oeconomos, & Aſcetas, *S. Bernardum* in l. de conſiderat. item ejus Epiſtolam Silveſtrem, *S Bonav.* de ſex alis Seraphim, de profectu Religioſ. Diætam ſalutis, alioſque DD. vitæ communis zelatores. NB. Semper autem caveat interrogare aut conſulere eos, qui communitatis ſunt aut oſores, aut neglectores, aut impugnatores. Sufficiat tibi lector mi Confrater pro nunc partus hic quamquam aliquantulum immaturus, attamen in tuæ memoriæ ſinu, & bonæ voluntatis affectu, ac operis effectu amplius maturandus. In quem finem te commendo verbo gratiæ Domini Jeſu, ut apud te non inane ſit, nec vacuum redeat. Ille autem, ſi ſervaveris Regulam tuam, & S. Conſtitutiones Ordinis tui, erit tibi *Sponſus, Frater, amicus, hereditas, pretium, Deus; & Dominus* (ut ait *S. Leander* in procemio Regulæ) *Sponſus, quem diligas; Frater, quem teneas; amicus, de quo non dubites; hereditas, quam ambias; pretium, quod agnoſcas; Deus, à quo regaris; Dominus, quem metuas & honores.* h. i. Tu autem

O Domine Jeſu,

Inclina tibi Deus modicum id, quod me dignatus es eſſe: atque de mea miſera vita ſuſcipe, obſecro, reſiduum annorum meorum. Pro his verò, quos

Digitized by Google

vivendo perdidi, quia perditè vixi, cor contritum & humiliatum Deus non deſpicias. S. Bern. ſerm. 20. in Cant.

Votum ad Fratres,

Quos æmulor Dei æmulatione in Chriſto Jeſu.

DEus, qui eſt cum Patre, & Spiritu Sancto, Creator omnium quæ facta ſunt, qui dignatus eſt deſcendere in viſcera virginea, & unire Divinitatem ſuam humanitati, non tamen ſeparans ſe à Divinitate; qui fixit ſic charitatem ſuam ad hominem, ut magis voluerit mori, & omnia horribilia mortis inſtrumenta ſufferre, quàm charitatem ad hominem fixam relinquere; ipſe vos propter ſuam paſſionem conjungat in unum Cor, qui hactenus fueratis diſſociati. ✠ *Benedictio hæc revelata S. Birgittæ à B. V. M. l. 6. revelat. c. 34.*

Si quis igitur in hujus Libelli lectione profecerit, hanc labori meo vel ſtudio vicem impendat; ut apud Salvatorem meum, quem diligo; apud remuneratorem meum, quem expecto; apud judicem meum, quem timeo, pro peccatis meis intercedat. *B. Ælredus Abbas Rievallenſis in fine Regulæ incluſarum.* h. i. Magnam mihi Dominus gratiam fecerit, ſi vel unus inde profecerit, qui Deum collaudet, *S. Tereſia in prœloquio Caſtelli animæ.*

Ad Fratres Tyrones

Ordin. Minor. S. Franciſci Conventual.

QUoniam pro veſtra potiſſimum inſtitutione, & profectu, priores V. Libros ex probatis Authoribus collegi, & compilavi; ut tanquam aviculæ necdum cantui ſilveſtri aſſuetæ aſſueſceretis ab initio vitæ communis intemeratæ regularitati; hinc quoque ut rudimenta perfectionis in una compactura congregata habeatis, aliqua vobis Alphabeta, & religioſæ vitæ documenta (quæ legere nec provectiores tædebit) hic ſubnectam. De vobis ait Reverendiſſimus P. N. Generalis *Philippus Geſualdus* in Decretis editis 1601. Bonon. de recept Novit. in Præfat. quòd *omnis noſtri Seraphici Ordinis ſpes in eo poſita eſſe videatur, ſi ii in poſterum Novitii recipiantur, qui ad communis vitæ obſervantiam, ceteraque regularia inſtituta educati, ad præſcriptum Decretorum S. Concil. Trid. & Clem. VIII. de communis vitæ obſervantia editarum inſtructi, collapſam Ordinis noſtri diſciplinam reſtituere, & novella velut plantaria exſuſcitare poſſint.* h. i.

Alphabetum Majus

Religioſorum à D. Bonaventura compilatum.

AMa neſciri, & pro nihilo reputari; hoc tibi ſalubrius eſt, & utilius, quàm laudari ab hominibus,

Benevolus ſis omnibus bonis & malis, & nulli o-
nerosus.

Custodi cor tuum ab evagatione, os tuum ab o-
tioſa locutione, & ceteros ſenſus ſub rigore di-
ſciplinæ.

Dilige ſolitudinem & ſilentium; & invenies quie-
tem magnam, & conſcientiam bonam. Ubi
enim multitudo, ibi frequens ſtrepitus, & ma-
gna diſtractio cordis.

Elige paupertatem, & ſimplicitatem: paucis ſis
contentus, & non facilè murmurabis.

Fuge homines, & ſæculi rumores: quia non potes
eſſe ſatis Deo & hominibus, æternis, & tran-
ſitoriis.

Gratias age Deo ſemper corde & ore, qualiter-
cumque tibi ſuccedit in gravamine & dolore.
Nam Deus omnia providè diſpenſat in mundo,
vero & recto judicio ab æterno.

Humilia te in omnibus, & ſub omnibus, & inve-
nies gratiam ab hominibus: eris quoque Deo
acceptus, & hominibus dilectus, & diabolus
fugiet citiùs, propter humilitatis virtutem ſi-
bi valde contrariam

In omni opere bono habeas intentionem primam
ad placendum Deo, qui inſpector eſt cordis, &
diligit juſtos & puros.

Kariſſimos reputa amicos & patronos, qui te
premunt & vituperant: ſi enim rectè ſapis &
conſideras, lucrum inde acquires; nam pro-
ſunt tibi in bono, qui obſunt in malo.

Labore & dolore, cum gemitu & fletu acquiritur
regnum

regnum Dei: deliciis & honoribus perditur paradiſus.

Magnum donum Dei eſt, pauperem eſſe in hoc mundo propter Chriſtum, & infimum tenere locum. Magna ſuperbia, altum petere gradum. Ad alta ſemper diabolus ſuadet, honores ambire, fugere deſpectum, ut cadat aſcenſor ejus retrorſum, cùm ad breve dominatus fuerit pauperum. Minima dona permagna reputa, & eris dignus majora accipere.

Neminem ſpernas, nulli noceas, afflicto & egeno condoleas, & numquam te extollas.

Omne tempus cum Deo utiliter expendas: nihil enim pretioſius tempore, in quo promereri potes regnum Dei in perpetuum. Omnibus quoque te amabilem, benignum, & affabilem ſine diſſolutione exhibeas. Omnia bona ad laudem Dei referas; & ſine conſilio ac deliberatione nihil facias.

Primò ſemper quære in opere tuo, an Deo placeat vel diſpliceat: nec timore nec amore age contra conſcientiã tuã. In dubiis ad ſcripturã, & obedientiam Prælati tui recurre; nec tibi ipſi nimis confide. Priùs diſce tacere quàm loqui; potiùſque velis inſtrui quàm docere. Tutius eſt enim velle latere quàm apparere.

Quæcumque ad te non pertinent, de his non judices, nec te intromittas, ut ſemper pacem habeas. Qui communia ſectatur, & ſingularia vitat, magis diligetur, & citiùs ad bonum finẽ perveniet. Qui tempeſtivè facit quod debet, lætior poſtea erit.

Rever-

Digitized by Google

Revertere ad interiora cordis tui, ne vagari incipias per varia deſideria mundi conſilio diaboli. Nocent mala audita, tentant pulchra viſa, turbant illata vituperia. Recede ergo ab omni iracundo, indocto, diſſoluto; & mane in ſilentio cum Deo.

Sobrius eſto in victu, modeſtus in veſtitu, providus in verbis, honeſtus in moribus, maturus in cōſilio, fortis in adverſis, mitis in opprobriis, & humilis in proſperis, gratus in beneficiis, hilaris in deſpectibus, patiens in doloribus; diſcretus in omnibus agendis.

Time Deum offendere in minimis negligentiis, & defectibus tuis. Noli præſumere in bonis, nec deſperare in adverſis. Timor Dei facit recedere à peccato, & ſolicitat in bono opere, ut bonum bene fiat. Totum te Deo committe, & quod eſt tibi grave, fiet citò portabile. Pax tua in patientia multa. Levis eſt omnis tribulatio pro vita æterna.

Vende Deo omnia commoda tua, & dabit tibi ſolatia meliora, gratiâ adveniente in una hora.

Nemo ditior, nemo liberior eo, qui ſe ad omnia Deo dat, & Chriſtum amando emit, qui mundum cruce redemit.

Xhſtus ſit vita tua, lectio tua; meditatio tua, locutio tua. Ipſe ſit deſiderium tuum, lucrum tuum, tota ſpes tua, & merces tua. Si aliud quæris quàm purè Deum, damnū patieris; laborabis, & requiem non invenies.

Ymnos & pſalmos canere Monachorum eſt, & clericorum, quibus congaudent & Angelorum

Chori,

Chori laudantes Deum jugiter in regno cælorum. Servire carni mors, cibus vermium, nidus dæmonum, vita peccatorum, fomes morborum, coruptio corporum, inquinatio morum, perditio bonorum, acquiſitio multorum malorum & dolorum. Servire Deo beatitudo animæ, ſanitas corporis, prudentia ſpiritûs, vita cæleſtis. Dulces Hymnos Deo cantat, qui in tribulatione ſua Deum ſemper laudat. Initium & finis omnis boni Religioſi, Deum corde amare, ore laudare, & fratrem ſuum exemplo ædificare.

Zachæe Frater deſcende de altitudine ſæcularis ſcientiæ: veni & diſce in ſchola Dei viam humilitatis, & manſuetudinis, & patientiæ; & per quam poſſis, Chriſto docente, ad æternæ beatitudinis gloriam ſecurè pervenire, Amen.

Concluſio S. Bonaventuræ.

Scribe Monache Alphabetum iſtud in corde tuo, quaſi in libro vitæ: & per ſingulos dies chartulam tuam inſpice, & bonos mores aſſueſce. Pauca ſunt verba, ſed magna ſunt myſteria, & perfectorum opera. Ornant exteriùs, & quietant interiùs. A contemptu, & ſui ipſius abnegatione incipit vita boni religioſi Monachi; & proficit uſque ad contemplationem Dei. *h. i.*

NB. Ut Alphabetum hoc, & documenta omnia, quæ ex SS. Patrum monumentis in hoc libro digeſta

digeſta ſunt, firmiùs hæreant cordi tuo; memento frequenter Frater mi cum S. P. N. *Franciſco*, quòd ſit *multorum vocatio, paucorum electio, omnium retributio.* Non mirum; quòd *paucorum ſit electio*, quia & *paucorum dilectio.* De quo P. *Barry* in Anno ſancto 17. Octob. *Raymundo Lullo pientiſſimo Dei amatori revelatum legitur, quòd inter mille non centum eſſet reperire, qui aliquantulum Dei timorem, vel mediocrem erga Chriſtum haberent amorem*: inſuper, *quòd inter hos centum, nonaginta illum timeant ob periculum pœnæ infernalis*: præterea, *quòd inter hos nonaginta non duo illum ament ex ſpe cæleſtis gaudii*: tandem: *quòd inter mille vix unus ſit, qui ipſum amet propter ipſius bonitatem, & divinas perfectiones. Hac revelatione accepta, incepit tam amarè flere, ut conſolationem non admitteret.* Et quis non fleret, ſi tam anguſta porta, tam arcta via ad cælum, tanta paucitas amatorum Dei, & electorum? Fleas èt tu: hæcque verba frequenter rumines, ut te in continuo Dei timore & amore contineas, atque exactâ obſervantia Regulæ, & Conſtiſtitutionum tui Ordinis; ad quam ex voto ſolenni obligaris. ✠.

Par-

Digitized by Google

Parvum Alphabetum

Ejuſdem S. Bonav. pro incipientibus.

AMa paupertatem, ſis vilibus contentus,
Bonis ſemper actibus jugiter intentus.
Cave multiloquium, ſtudeas ſilere,
Deum omni tempore præ oculis habere.
Eſuriem amplectere, gulam refrenando,
Fratrumque convivia ſegniter ſectando.
Gaudere cum gaudentibus, cum flentibus plorare,
Humilibus conſentiens, majores honorare,
In omnibus obediens, Prælatoque parebis,
Karitatem inſuper cum omnibus tenebis.
Lumbos ſtringe lubricos Domini timore,
Mundans cordis oculum caſto cum pudore.
Nihil ſervans proprium, nudum ſequens Chriſtum,
Onus leve ſufferens, mundum vincens iſtum,
Paſſum Chriſtum recole corde gemebundo.
Quærens Dei gloriam, nil aliud in mundo.
Reſiſtendo vitiis, orando ferventer,
Sacramentum ſumere debes reverenter.
Tumorum mentis comprime, iram mitigando,
Vanaque colloquia ſolicitè vitando.
Xriſto frui cupiens, cellam frequentabis:
Yeſum ſuper omnia ſic dulciter amabis.
Zelo Dei fervidus charitatis igne,
Et in te peccantibus ignoſce benignè.

NB. *Non nomen, ſed factum, ſed adjectum faciet te beatum.*

Alpha-

Alphabetum aureum,

Illuminato Doctori ex Ordine Prædicatorum,

JOANNI TAULERO

primitus præſcriptum.

AGgredienda tibi inprimis eſt vita bona, pura, ſpiritualis, non quidem leviter & pueriliter, ſed ſtrenuè, & animo virili.

Bonum facito, & malum declinato, idque ſedulò & diligenter.

Congruum ac temperatum in omnibus medium ſervato.

Diſce & intùs & exteriùs modeſtiam & humilitatem præ te ferre.

Extirpa funditus, & abnega propter Deum propriam voluntatem tuam, ut poſſis unitus in Deo manere, & Deus in te.

Fortiter ac ſeriò continuè in Deo perſevera.

Gaudens ſimpliciter ac ſtudiosè obedito, & ad omnia quæ Dei ſunt, ſine murmure voluntarium te præbeto.

Haud quaquam retrò vel ad ſæculum, vel ad naturam, vel creaturas, & actus earum reſpicias.

Intus in corde divina ac ſpiritalia meditari ac ruminare, tuamque veterem vitam lacrymis abluere, & deplangere conſueſce.

K Conſtanter & audacter Diaboli, mundi, & carnis

nis

nis tentationibus reſiſte.

Læto ac forti animo per temporalia ad æterna contende, ac penetrato.

Maneat ſemper in te dilectio Dei & proximi.

Nullius omnino bona, qualiacumque ea ſint, concupiſcas.

Ordinariè omnia in meliorem, non pejorem partem trahas.

Pœnitentiam ſive pœnam peccati, undecumque ea tibi obveniat, ſive à Deo, ſive à creaturis, pro peccatis tuis libenti animo ſuſcipias.

Qualeſcumque te umquam offenderunt, ſeu læſerunt cogitando, loquendo, operando, eis omnem injuriam ex animo remittas.

Retine tibi omni cum diligentia corporis & animæ caſtitatem.

Serva in omnibus manſuetudinem, & ex omnibus ſtude melior fieri.

Tene fidem, cuſtodi veritatem erga quoſvis, abſque dolo, ſimulatione, & fraude: & exerce te in operibus miſericordiæ cùm corporalibus, tum ſpiritalibus, prout potueris.

Vide diligenter, ne vel in edendo & bibendo, vel qualibet alia re modum & menſuram excedas.

Xhriſti vitam atque doctrinam ſemper animo revolve, eamque pro viribus imitâre, & juxta eam vitam tuam inſtitue.

Y Intemeratam Virginem Matrem devotis pulſato precibus, ut auxilio tibi ſit in perdiſcenda hac inſtitutione mea.

Zeloſus conſueſce voluntatem & ſenſualitatem

Digitized by Google

Alphabetum aureum,

Illuminato Doctori ex Ordine Prædicatorum,

JOANNI TAULERO

primitus præſcriptum.

AGgredienda tibi inprimis eſt vita bona, pura, ſpiritualis, non quidem leviter & pueriliter, ſed ſtrenuè, & animo virili.

Bonum facito, & malum declinato, idque ſedulò & diligenter.

Congruum ac temperatum in omnibus medium ſervato.

Diſce & intùs & exteriùs modeſtiam & humilitatem præ te ferre.

Extirpa funditus, & abnega propter Deum propriam voluntatem tuam, ut poſſis unitus in Deo manere, & Deus in te.

Fortiter ac ſeriò continuè in Deo perſevera.

Gaudens ſimpliciter ac ſtudioſè obedito, & ad omnia quæ Dei ſunt, ſine murmure voluntarium te præbeto.

Haud quaquam retrò vel ad ſæculum, vel ad naturam, vel creaturas, & actus earum reſpicias.

Intus in corde divina ac ſpiritalia meditari ac ruminare, tuamque veterem vitam lacrymis abluere, & deplangere conſueſce.

K Conſtanter & audacter Diaboli, mundi, & carnis

nis tentationibus reſiſte.

Læto ac forti animo per temporalia ad æterna contende, ac penetrato.

Maneat ſemper in te dilectio Dei & proximi.

Nullius omnino bona, qualiacumque ea ſint, concupiſcas.

Ordinariè omnia in meliorem, non pejorem partem trahas.

Pœnitentiam ſive pœnam peccati, undecumque ea tibi obveniat, ſive à Deo, ſive à creaturis, pro peccatis tuis libenti animo ſuſcipias.

Qualeſcumque te umquam offenderunt, ſeu læſerunt cogitando, loquendo, operando, eis omnem injuriam ex animo remittas.

Retine tibi omni cum diligentia corporis & animæ caſtitatem.

Serva in omnibus manſuetudinem, & ex omnibus ſtude melior fieri.

Tene fidem, cuſtodi veritatem erga quoſvis, abſque dolo, ſimulatione, & fraude: & exerce te in operibus miſericordiæ cùm corporalibus, tum ſpiritalibus, prout potueris.

Vide diligenter, ne vel in edendo & bibendo, vel qualibet alia te modum & menſuram excedas.

Xhriſti vitam atque doctrinam ſemper animo revolve, eamque pro viribus imitâre, & juxta eam vitam tuam inſtitue.

Y Intemeratam Virginem Matrem devotis pulſato precibus, ut auxilio tibi ſit in perdiſcenda hac inſtitutione mea.

Zeloſus conſueſce voluntatem & ſenſualitatem

Pp tuam

tuam ſub diſciplina continere, ac cohibere, ut pacificè conſentiant in omnia, quæ Deus evenire tibi permiſerit, aut egerit tecum. *Amen.*+.

Aurea Monita
S. TERESIÆ à JESU,

Monialibus ſuis tradita, omnibuſque Regularibus perutilia.

1. TErra quantumvis ferax, niſi colatur, tribulos & lappas proferet. Sic & in ingenio noſtro ſe res habet.
2. De omnibus rebus ſpiritalibus, uti & de Religioſis, Sacerdotibus, & Eremitis nonniſi quàm optimè loquaris.
3. Ubi multi congregati ſunt, ibi ſemper quàm minimum loquere.
4. In omnibus, quæ ages & tractabis, modeſtiam proferto.
5. Numquam multum verbis contendito, maximè in rebus quæ parvi momenti ſunt.
6. Unumquemque moderata quadam cum hilaritate alloquere.
7. Numquam rem aliquam derideto.
8. Indiſcretè numquam aliquem reprehendes, ſed cum humilitate, & apud temetipſam erubeſcendo.

9. Illius,

Digitized by Google

9. Illius, quocum agis, indoli, genio, complexionique te attempera: cum læto lætêris, cum triſti contriſtêris: talem demum ſingulis te præbe, ut ſingulos lucrari poſſis.

10. Nihil umquam loquaris, quod non antè apud teipſam (*teipſum*) ſedulò perpenderis, Dominoque ſtudioſè commendaveris; ut nihil dicas, quod ei diſpliceat.

11. Numquam te excuſato, niſi in rebus evidentiſſimis.

12. Nihil umquam de te ipſa (*ipſo*) loquere, quod in laudem tendat, uti de ſcientia, virtutibus, parentela tua, niſi aliquod hinc bonum ſecuturum ſperes; atque etiam tum id non niſi cum humilitate fiat, ac cum quadam conſideratione, dona illa à Dei manu venire.

13. Ea, de quibus loqueris, numquam plus nimio extollito; ſed ſententiam tuam magna cum moderatione proponito.

14. In omnibus colloquiis & ſermocinationibus ſemper aliquod de rebus ſpiritualibus verbum intermiſce; & ita inania verba, & detractionem impedies.

15. Numquam aliquid certò affirmabis, niſi id antè probè ſciveris.

16. De omni re temerè ſententiam tuam dicere non præſumes, niſi aut interrogêris, aut charitas id exigat.

17. Alium de rebus ſpiritalibus loquentem, cum humilitate & tamquam diſcipulus audies; & quod ille bonum dicit, tibi dictum putato.

18. Superiori & Confeſſario tuo omnes tentatio-

nes , imperfectiones , & repugnantias tuas patefacias , quò ad illas ſuperandas tibi ille conſilium & remedium ſuggerat.

19. Sine cauſa cellâ non aberis, nec egrediêtis: eã autem egrediens, à Domino gratiam pete, ad eum non offendendum.

20. Nonniſi horis ſolitis & ſtatutis edito & bibito; ac tum quoque Domino ſingulares gratias agas.

21. Sic omnia tua agito, tamquam ſi Majeſtatem ipſius coràm intuereris; hac namque ratione anima permultum lucratur.

22. De alio malum aliquod non audies nec dices, niſi de te ipſa (*ipſo*) & dum in eo gaudebis, ſignum eſt te benè proficere.

23. Quidquid ages, ad Deum diriges, hoc ei offerendo; eumque rogabis, ut ad honorem & gloriam illius id cedat.

24. Cùm lætaberis, in immoderatum riſum effundi noli; ſed humilem, modeſtam, & affabilem, & ædificativam lætitiam præferes.

25. Omnium te ancillam (*ſervum*) ſemper eſſe cogitabis: & in omnibus Chriſtum Dominum intueberis: & ita fiet, ut omnibus & venerationem, & honorem delatura ſis.

26. Quæcumque tibi injungentur, quàm promptiſſimè & exactiſſimè exequi ſatage, tamquam ſi Redemptor noſter Chriſtus id tibi in Superioris ſeu Prælati tui perſona injungeret.

27. In omni opere, quacumque hora conſcientiam tuam examinabis; & viſis imperfectionibus tuis, operam da, ut eas cum Dei gratia emendes:

mendes: hacq; via ad perfectionem pervenies.

28. Alienas imperfectiones numquam tecum recogitabis, ſed virtutes; uti & defectus proprios.

29. Intenſum ſemper deſiderium habebis, in omni re & occaſione aliquid pro Chriſti nomine patiendi.

30. Quotidie te ſæpius per diem Deo offerto; idque magno cum fervore, & ardenti ad Deum deſiderio.

31. Quod manè meditata (*meditatus*) fueris, hoc tota die cogitatione verſabis quàm diligentiſſimè; magnum quippe inde fructum conſequêris.

32. Affectus & pios motus, quos tibi Dominus immittet, cautè apud te ſervabis: & pia, quæ in oratione tibi dabit deſideria, opere exequi ſtudebis.

33. Singularitatem, quantum fieri poteſt, maximè devita; hæc namque communitati permultum nocet.

34. Religionis tuæ Regulã & ſtatuta ſæpe legito; eaque diligenter ac ſeriò obſervare ſatagito.

35. In omnibus rebus creatis Dei providentiam & ſapientiam conſiderabis; eumque in omnibus & ſingulis laudabis.

36. Ab omnibus rebus cor tuum abſtrahe, ac Deũ quære; eumque ſic invenies.

37. Exteriùs numquam aliquam devotionem præferes, quæ interiùs non ſit: ſed devotionem, quam habueris, abſcondere adnitêris.

38. Interiorem devotionem, niſi ratio valde neceſ-

ſaria ſit, non oſtendas: nam, *ſecretum meum mihi*, ajebant SS. Franciſcus, & Bernardus.

39. Numquam conquêreris de cibo, ſive is bene, ſive non bene accommodatus ſit; Jeſu Chriſti Salvatoris fel & acetum interim in mentem revoca.

40. In menſa neminem alloquaris; neque oculos ad aliquam aliam (*alium*) aſpiciendum attollas.

41. Sed conſiderabis menſam cæleſtem, ejuſque cibum, qui eſt Deus Opt. Max. nec non invitatos, qui ſunt Angeli. Ad illam menſam oculos ſuſtolle, ad ei accumbendum anhelans.

42. Coram Superiore tuo (in quo Chriſtum Dominum intueri debes) nihil umquam niſi quod neceſſarium eſt, idque magna cum veneratione loquere.

43. Nihil umquam facies clam, quod coram omnibus & unoquoque facere non auderes.

44. Numquam facies comparationem inter hunc & illum; hoc namque odioſum eſt.

45. Si quando in aliquo reprehenderis; cum interiore & exteriore humilitate reprehenſionē accepta, & ora pro eo, qui te reprehendit.

46. Si quando Superior unus aliquid præcipit, noli dicere, alium illi contrarium præcipere; ſed cogita, ambos bonam intentionem & ſanctum finem habere, & ei in eo quod jubet, obſequere.

47. De iis quæ ad te non ſpectant, curioſè non loquaris, nec inquiras.

48. Vitam præteritam præ oculis habe, ut ipſam deplo-

deplores; nec non præſentem teporem: item quantum tibi deſit, ut hinc ad cælum tendas; ut ſic perpetuò in timore agas: & erit hæc tibi multorum bonorum occaſio.

49. Quod domeſtici tibi dicunt, hoc ſemper facere ſtude, dummodo obedientia non adverſetur; eiſque cum humilitate, & verborum ſuavitate reſponde.

50. In cibo aut veſtitu nihil tibi ſingulare petas, niſi ſumma neceſſitas requirat.

51. Numquam te capiat oblivio te humiliandi, & uſque ad mortem in omnibus mortificandi.

52. Identidem cor tuum ad Dominum per amoris actus ſuſtolle: hi namque animam incendunt, & ad teneritudinem provocant.

53. Sic & omnium reliquarum virtutum actus exercere contende.

54. Patri æterno omnia tua, cum Filii ejus Unigeniti Jeſu Chriſti meritis conjuncta & unita offerre ſtudebis.

55. Erga omnes mitis eſto, & clemens, in te ipſam aſpera & dura, (*in te ipſum aſper & durus.*)

56. In Sanctorum Feſtivitatibus, virtutes ipſorum recole; Deumque roga, ut illas etiam tibi largiri dignetur.

57. Quotidie veſperi ante ſomnum conſcientiam tuam ſtudioſè examinabis.

58. Eo die, quo ad ſacram communionem acce- des, in oratione tua matutina recogitabis, te quamvis miſerabilem & nequam Deum tuum

Digitized by Google

recepturam (*recepturum*) veſperi verò, te eum recepiſſe.

59. Cùm Superior aliis fueris, neminem ex ſubditis, in iracundia reprehendes, ſed cùm hæc præterierit; ac tum demum reprehenſio tua proderit ei, cui fit.

60. Perfectioni ac devotioni unicè te applica, & omnia quæ agis, cum ea agito.

61. In timore Domini quàm maximè te exerce; hic namque animam ad humilitatem & compunctionem concitat.

62. Vide, quàm facili negotio homines mutentur, & quàm parum ipſis fidendum ſit: quapropter Deo, qui immutabilis eſt, arctiſſimè te unire ſtudebis.

63. Animæ tuæ negotia pertracta cum Confeſſario tuo, qui ſpiritalis vir & doctus ſit: huic uni illa aperies, ejuſque opinionem in omnibus ſequêris.

64. Quoties accedis ad ſacram communionem, aliquod à Domino donum poſces, idque per ſummam illam miſericordiam, qua ad miſeram animam tuam venire dignatus eſt.

65. Eſto, multos Sanctorum habeas Patronos & Advocatos; attamen S. *Joſephum* nominatim in Patronum tibi ſeligere non omittes, eò quòd is multa à Deo impetrare valeat.

66. Triſtitiæ & turbationis tempore, conſueta bona opera tam orationis quàm pœnitentiarũ nequaquam omittas: etenim non ob aliam cauſam te inquietare ſatagit inimicus, quàm ut hæc ipſa omittas: immo è contra plura & in-

tenſiùs

Digitized by Google

tenſiùs facito quàm ſolebas; & videbis, quàm citò te Dominus miſericorditer viſitaturus ſit.

67. Tentationes & imperfectiones tuas noli pandere imperfectioribus & minùs in virtute provectis (ne ipſis & tibi noceas) ſed, ſi tibi conſultum velis, cum perfectiſſimis de iiſdem loquere.

68. Recordare te non niſi unicam habere animam, & non niſi ſemel mori poſſe: inſuper, non niſi unam te vitam habere, eamque brevem, ac tuam propriam: denique non niſi unicam eſſe gloriam, & hanc æternam. Hæc ſi perpenderis, multa facere deſines, quæ alioqui factura eſſes.

69. Votum omne ac deſiderium tuum ſit, ut Deum tandem videas: timor, ne eum fortaſſe amittas: triſtitia, quòd eo non potiaris: lætitia verò ſolùm in eo, quòd ad illum te poteſt perducere. Hæc ſi impleveris, in pace vives. *Deo gratias. Amen.* ✠.

ORATIO & OBLATIO

Dicenda à Fratribus Minoribus S. Franciſci Conventualibus Provinciæ Colonienſis, in Choro manè ante Meditationem.

GRatias tibi Deus, gratias tibi Vera & Una Trinitas, Una & Summa Deitas, Sancta & Una Unitas. O Sanctiſſima Trinitas, ſummum æternumque bonum, ſine quo nihil boni eſſe poteſt, per omnipotentiam tuam confirma mihi memoriam, per ſapientiam tuam illumina mihi intellectum, per ineffabilem bonitatem tuam reforma & perfice in me voluntatem; ut magnitudinem tuam ritè agnoſcere, dignè laudare, ac purè amare perpetuò poſſim. Tuæ ſanctiſſimæ voluntati me offero & conſecro ut verum & perpetuum tuæ divinæ Majeſtatis mancipium, illius nutui obediendo; & ſi per fragilitatem humanam, aut per inſtigationem inimici contrarium contingeret, nunc revocando, caſſando, annihilando. In manus tuas Domine commendo quàm poſſum maximè conſilia, cogitationes, verba, ac opera mea, ſpiritum, animam, & corpus meum, ſenſus, ſermones, & actus meos, membra, vitam, ac mortem meam. Præterea fidiſſimæ providentiæ tuæ, quæ cuncta ubique moderatur atque diſponit, commendo Seraphicum Ordinem noſtrum, ſpecialiter Provinciam hanc Colonienſem cum Conventu hoc N. Superiores Majores, Minores, ac Confratres ejus, ut nos augmentare, & in

in Spiritu S. regere, omnibuſque neceſſaria vitæ ad fideliter tibi ſerviendum concedere dignetur. Similiter commendo Parentes, Conſanguineos, Benefactores, ac alios, ex quorum eleëmoſynis vivimus, qui aut vivunt aut mortui ſunt; ut illis & nobis gratia tua opituletur, & ita à nobis ac aliis perfectè glorificeris Deus Trinus & unus. Amen.

ORATIO

Dicenda ab iiſdem pro communibus neceſſitatibus Conventûs, poſt Completorium, vel poſt Miſſæ Sacrificium &c.

OMnipotens ſempiterne Deus, ædificator & Cuſtos Hieruſalem civitatis ſupernæ, ſub cujus nutu vitæ noſtræ momenta decurrunt: qui hos famulos tuos in hoc ſacro loco ad tibi fideliter ſerviendum, die ac nocte in lege tua meditandum, ad tui divini honoris augmentum, noſtrum profectum, proximorum exemplum miſericorditer coadunaſti. Qui etiam licèt ſis magnus in magnis, mirabilia tamen glorioſiùs operaris in minimis. Ædifica, bene†dic, defende, & muro cuſtodiæ tuæ circumda locum iſtum cum omnibus tibi famulantibus in eo, ut ſit in eo ſemper domicilium ſtabilitatis, ſanctitatis, & pacis. Hoſtes viſibiles & inviſibiles ab eo remove, carnalia deſideria repelle; regularis diſciplinæ augmentum concede, neceſſariarum rerum ſufficientiam indulge. A domo tua, Domine, ſpiritales nequitiæ ab-

tiæ repellantur, & aërearum diſcedat malignitas tempeſtatum. Careat omni diſcordia, liberetur à noxa: non illic reſideat ſpiritus peſtilens, non aura corrumpens: Diſcedant omnes inſidiæ latentis inimici. Nec permittas Domine Domũ tuã, aut famulos tuos ſcandalis vel criminibus confundi, aut incẽdio gravari, quos è mundi periculoſo pelago extractos ad braviũ ſupernæ vocationis accendis: ſed ſi quid eſt, quod aut ſaluti inhabitantium in ea invidet aut quieti, per invocationem tui ſancti Nominis effugiat atque diſcedat, ut tuâ divinâ providentiâ in omnibus providè ſit directa, & ab omni impugnatione defenſa per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen ✠.

ORATIO

F. Minoris Conventualis pro Ordinis ſui provectu.

I. JESU pie reſpice hanc Religionem,
Per tuamque protege bene†dictionem.
Franciſci me Regulæ fac eſſe ſequacem,
Et in bono ſtrenuè ſemper efficacem.
II. *Sancta Virgo Virginum*, mihi miſerere,
Et à Patre luminum lumen obtinere
Digneris, & gratiam ipſi ſerviendi,
Æternamque gloriam ritè promerendi.
III. *Franciſce* me dirige in viam ſalutis,
Et heredem effice tuæ me virtutis:
Tua per veſtigia deduc me clientem,
Et divinâ gratiâ perfice plùs mentem.

IV. O *Antoni* inclyte compar Patavine,
Tantillum tu gratiæ obtine divinæ,
In incepto Ordine ut perſeverare
Poſſim, atque gloriæ coronam ſperare.

V. Sancti Dei inclyti, qui perſeveraſtis,
Franciſci Seraphici Regulam ſervaſtis,
Veſtro patrocinio velitis juvare
Me, ut in veſtigio veſtro poſſim ſtare.

VI. Sancte Cardinalium Lux, qui & Protector
Es Conventualium Ordinis corrector:
Te, *ô Sancte Carole*, colo, *Borromae*,
Gubernator animæ, rogo, tu ſis meæ.

VII. Voluptatum ſæculi tu es aſpernator,
Crucifixi ſpeculi pius contemplator:
Populum docueras Tridentinos mores,
Mariam poſueras ante templi fores.

VIII. Sub *Mariæ pallio* me confugientem,
Sub hoc patrocinio fac eſſe ferventem;
Ut hunc noſtrum Ordinem velit gubernare,
Ora, & imaginem ejus reformare. Amen. ✠.

Renovatio votorum ſeu Profeſsionis,

Facienda à Fr. Min. Conv. poſt SS. Communionem, vel Miſſæ Sacrificium. &c.

GRatias tibi ago benigniſſime Jeſu pro communione Corporis tui ſacri & pretioſi ſanguinis, ac inſuper pro gratia illa ſingulari, quâ me viliſſimum peccatorem de ſæculo nequam eduxiſti, & in hoc ſacro Ordine S. P. mei Franciſci ad ſolen-

nem profeſſionem admiſiſti. Doleo ex toto corde, quòd huic gratiæ non ſatis reſponderim, ſed tanto beneficio ingratus fuerim, tepidè & negligenter hucuſque vivendo. Deteſtor omnes tranſgreſſiones & negligentias contra votorum meorum reverentiam in hoc ſtatu commiſſas. Ignoſcere dignâre Domine Deus meus ſuppliciter veniam petenti, & emendationem cum tua gratia ſpondenti; & auxiliare mihi, ut tandem ex nunc cum hac tua gratia incipiam; quod equidem ex toto corde deſidero, & firmiter propono.

Et ad conteſtationẽ hujus ſeriæ voluntatis meæ, voveo nunc iterũ, prout in S. Profeſſione vovi; & quamvis nec tunc, nec umquam me tuo ſervitio mancipaſſem, nunc me libenter mancipo, & ut manſuetũ animal tuo jugo humiliter ſubjicio; ac quanta poſſum devotione vota mea renovo, promittoque tibi Domine Deus meus, B. Mariæ ſemper Virgini, B. Franciſco, & omnibus Sanctis obedientiam, paupertatem, & caſtitatem ſecundùm Regulam, & Conſtitutiones Ordinis noſtri, uſque ad mortem.

Verumtamen quia ad hæc implenda me nimis tepidum & infirmum agnoſco; rogo te miſericordiſſime Jeſu, ut, qui mihi dediſti vovendi voluntatem, tribuas etiam exequendi facilitatem, meque ita dirigas, ut deinceps non ampliùs mihi ſed tibi vivam; Regulam, Conſtitutiones, omneſque Ordinis obſervantias, & quidquid animæ perfectionem promovere poteſt, ſummo ſtudio amplectar, ad laudem & gloriam ſanctiſſimi Nominis tui, qui es ſuper omnia Deus benedictus

in

Digitized by Google

in ſæcula, Amen. ✠ *Benedicat mihi Dominus, & cuſtodiat me : oſtendat Dominus faciem ſuam mihi, & miſereatur mei: Convertat vultum ſuum ad me, & det mihi pacem. Dominus ✠ benedicat me.*

Adm. Rdo Exim. P. ANTONIO WISSINGH
Ord. Min. S. Franciſci Conventual. S.T.D.
Miniſtro Provinciali.

ANTONIUS WISSINGH.

Anagramma

Ah! ſinu ungis unitos.

EXIMIe eCCe pater, tIbI paVCVLa Vota saCrantVr:
InspICe, sInt genIo hæC Vota benIgna tVo.
antonI VVIssIngh fLos es saCrI orDInIs eXſtans:
perpetVos annos VIVere DIgnVs aDes.
sIegbVrgense soLVM genVIt te sIDere faVstô:
æthera te eX Voto ContrIbVêre sVo.
eX LIbrIs, sCrIptIsqVe tVIs tV, Vt Cerno, CorVsCas
VItâ, DoCtrInâ, reLLIgIone Deo
VIrtVte est gaVDens patre tê proVInCIa tota:
appLaVDens stVDIo tVrba sVperna tVo.
VngIs aMore tVos *VnItos* CorDe, *sInVqVe*
protegIs, eX sVperIs LætItIa orta tIbI est.
InD neo-LIbro tIbI fertVr spIrItVs VnVs,
CorqVe VnVM, fratres qVI pIetate praeIs.
LVCe tVa eCCLesIæ, reserans es CoMpIta VItæ.
Vota VetVsta soLans sæCVLa VIVe pater.
nos CoMpensabIt franCIsCVs ab aXe Labores,
qVos sVsCepIstI; LVX tVa CLara patet.
atqVIa IVnXIstI VestrI bona gerMIna saCrI
orDInIs, InsIgnIs LaVrIger esto VIrens.
gratVLor eX VotIs hæC prospera CVnCta, preCorqVe
peCtore CVM VnItIs fratrIbVs astra petes.
sCILICet In terrIs VbI Longos LVXerIs annos,
sanCtVs franCIsCVs præMIa In aXe feret.

aVe

qVeIs preCor antonI VIVas VVIssInge perennIs
De sVperIs MerItò sIt tVa penna fLVens.
sIntqVe MInVta DVo Venæ tIbI! grata poetæ;
qVI tVVs æternVs sIt sIne fIne CLIens.
qVI DILeXIstI ferVenter stIgMata ChrIstI,
VItæ annI , ANTONI , sInt tIbI ab aXe bonI:
porrò VbI LongæVò terrIs eLVXerIs æVò,
aVgVror , astra petes , gaVDIa Læta Metes.

Ita accinuit A. C. Redelius
Clericus Mechlin. S.C.M.
Poeta laureatus.

F I N I S.

398.606

INDEX·

Digitized by Google

INDEX

Librorum, & Capitum.

LIBER I.

De ſacra Religioſorum communitate, ſeu de Apoſtolica methodo Regularium, vivendi in communi. pag. 1.

Cap. I. *De varia analogica acceptione harum vocum, communis, communitas* pag. 1.
Cap. II. *De natura, & origine vitæ communis.* p. 3.
Cap. III. *De conſtituentibus vitam communem regularem.* p. 6.
Cap. IV. *De vita communitate, amata à ſingulis Ordinum primariorum fundatoribus.* 10.
Cap. V. *De vita communitate præcepta in aliorum Fundatorum Regulis.* 14.

Cap. VI. *De decreto S. Concilii Trident. & Summorum Pontificum circa vitam communem.* 17.

Cap. VII. *De variis decretis & declarationibus S. Congregationis Cardinalium circa vitæ communis obſervantiam.* 22.

Cap. VIII. *De multiplici utilitate vitæ regulariter communis.* 25

Cap. IX. *De damnis ſpiritalibus ex defectu communis vitæ ſequi natis.* 29

Cap. X. *De damnis temporalibus, ſeu quaſi corporalibus, ex defectu communitatis ſequi natis.* 34

Cap. XI. *De variis aliis motivis, ad vitæ communitatem religioſos excitantibus.* 37

Cap. XII. *De communitate Fratrum Minorum Conventualium S. Franciſci.* 42

Cap. XIII. *De particularibus Fratrum proviſionibus, obſtantibus vitæ communis regularitati.* 46

Cap. XIV. *De ſtatu Monaſteriorum carentium vitæ communis regularitate.* 53

Cap. XV. *De Religioſis particularibus opponentibus ſe vitæ communi, ordinatè & regulariter introducendæ.* 58

Cap. XVI. *De obſtaculo vitæ communis apud quoſdam Religioſos.* 64

Cap. XVII. *De diverſitate obſervatorum Regulæ B. Franciſci.* 69

Cap. XVIII. *Solvuntur objectiones cavillantium: FF. Minores Conventuales non eſſe Re-* *gulæ*

gulæ S. Franciſci obſervatores, ejuſdemque Filios. 73

Cap. XIX. *De aliis controverſiis circa vitæ communis introductionem &c.* 27

Cap. XX. *De peccato Religioſorum opponentium ſe vitæ communi.* 83

Cap. XXI. *De mala radice, maloque fructu neglectûs vitæ communis.* 88

Cap. XXII. *De tepore Religioſorum aliquorum, orto ex defectu vitæ communis; & de neceſſario fervore, & patientia Prælatorum, reformare volentium.* 92

Cap. XXIII. *De ulteriore felicitate communitatis religioſæ.* 96

Cap. XXIV. *De communitate, prout opponitur ſingularitati.* 100

LIBER II.

De paupertate religioſa inviolata ſervanda.

Cap. I. *DE virtute paupertate.* 108

Cap. II. *De paupertate ſpiritus, ejuſque natura.* 111

Cap. III. *De dignitate paupertatis evangelicæ, ſeu religioſæ.* 115

Cap. IV. *De aliis prærogativis evangelicæ paupertatis.* 120

Cap. V. *De voto paupertatis evangelicæ,* 123

Cap. VI. *De religioſorum egeſtate, ſeu inopia virtuoſa, id eſt, voluntaria.* 126

Digitized by Google

Cap. VII. *De voluntaria inopia Chriſti Domini, B. V. M. & SS. Fundatorum Regularium Ordinum.* 131
Cap. VIII. *De ſtatu paupertatis.* 136
Cap. IX. *De aliis requiſitis ad vitam more pauperum virtuosè ducendam in Religione.* 143
Cap. X. *De diſcretione ſervanda in paupertatis rigore, ſeu inopia.* 145
Cap. XI. *De Religioſorum quorumdam laudabili mendicitate.* 150
Cap. XII. *De multiplici ſpiritali fructu paupertatis religioſæ.* 154
Cap. XIII. *De aliis ſpiritalibus fructibus paupertatis religioſæ.* 158
Cap. XIV. *De multiplici fructu temporali, ſeu quaſi corporali paupertatis religioſæ.* 161
Cap. XV. *De aliquibus nocumentis obſtantibus religioſæ paupertati.* 166
Cap. XVI. *De exceſſu cultus veſtimentorum contra paupertatis religioſæ decentiam.* 172
Cap. XVII. *De Religioſæ paupertatis alphabeto.* 176

Li-

Digitized by Google

LIBER III.

De cupiditate inimica religioſæ paupertati; item de proprietate, peculio, & depoſito.

Cap. I. *DE cupiditate pecuniarum, noxia Religioſo in particulari.* pag 189
Cap. II. *Quomodo phylargyria, id eſt, amor pecuniæ, in Monacho malo ſubinde generetur, & incrementum ſumat gradatim.* 195
Cap. III. *De cupiditate Religioſorum tepidorum ad habendum ſuperflua.* 201
Cap. IV. *De proprio eliminando, quod dicitur meum, tuum. &c.* 205
Cap. V. *De veris divitiis Religioſorum.* 209
Cap. VI. *De quorumdam pietatis prætextu in reſervatione peculiorum.* 213
Cap. VII. *De pœnis proprietariorum, divino judicio illis immiſſis.* 218
Cap. VIII. *De peculiorum reſervatione, uſu, & abuſu.* 230
Cap. IX. *Continet reſponſionem ad quæſtionem prioris capitis, an liceat reſervare peculium particulari Religioſo.* 237
Cap. X. *Oſtenditur ulterius, quod peculium primitus per ſe non fuerit licitum Religioſis.* 242
Cap. XI. *De reſervatione applicativa & uſuali alicujus Peculii ante profeſſionem Religioſorum poſſidentium in communi.* 249

Digitized by Google

Cap. XII. *De conceſſione peculii uſualis; an licita Religioſo poſt ejus profeſſionem.* 254

Cap. XIII. *De Decretis S. Concilii Trid. ac S. Congregat. DD. Emin. Cardinal. circa uſum, vel abuſū peculiorū uſualium apud Religioſos.* 259

Cap. XIV. *De aliis declarationibus Eminentiſſ. DD. Cardinal. circa uſum vel abuſum peculiorum, licitum vel illicitum Religioſis.* 265

Cap. XV. *De cauſa ſeu occaſione introductionis peculiorum apud Religioſos.* 268

Cap. XVI. *De triplici vitioſo genere peculiariſtarum.* 274

Cap XVII. *De peculiorum ſeu depoſitorum incorporatione, & confuſione, tam apud Moniales, quàm Monachos, ſeu Religioſos.* 278

Cap. XVIII. *De vetita peculiaritate & proprietate aliquarum Monialium.* 284

Cap. XIX. *De peculiari depoſito Religioſorum.* 290

Cap. XX. *De particularibus caſibus, in quibus ſit abuſus peculii ſeu depoſiti apud Religioſos.* 296

Cap. XXI. *De potioribus actibus proprietatis.* 301

Cap XXII. *De donationibus, licitis in particulari privatis Religioſis reſpectu ſacularium, aut aliorum Regularium.* 306

LIBER IV.

De Cura Superiorum circa S. Regularem communitatem introducendam, & conſervandam &c. pag. 314.

Cap. I. *DE poteſtate, & triplici cura Pralatorum Regularium erga ſubditos Regulares.* pag. 317

Cap.

Cap. II. *De ulteriori cura Superioris Regularis circa ſubditos Regulares:* 324

Cap. III. *De onere, virtute, obligatione, & negligentia Superiorum Regularium.* 330

Cap. IV. *De Superioris Regularis humilitate, charitate, patientia, ac fortitudine.* 334

Caput V. *De juſtitia zelo contra abuſus, corruptelas, & delinquentes.* 340

Cap. VI. *De circumſpectione, diſcretione, & rigore Superioris Regularis erga delinquentes.* 346

Cap. VII. *De conſilio adhibendo à Superioribus Regularibus.* 353

Cap. VIII. *De aliis virtutibus requiſitis in Superiore, pro bono communi ſibi commiſſa Communitatis.* 363

Cap. IX. *De ſtudio orationis, amando à Superiore Regulari, pro ſpiritali profectu ſuorum ſubditorum.* 369

Cap. X. *De eadem orationis frequentatione pro ſalute ſubditorum.* 374

Cap. XI. *De ſolicitè evitandis & curandis omnibus, quæ religioſæ paupertati quomodolibet obeſſe, & contrariari poſſunt.* 379

Cap. XII. *De communitate frequentanda, & amanda à Superiore Regulari.* 388

Cap. XIII. *De nimia Prælatorum ſolicitudine circa temporalia, evitanda.* 394

Cap. XIV. *De Superiorum Regularium ſolicita ſed ordinata cura circa neceſſitates corporales ſuorum ſubditorum ſublevandas.* 399

Cap. XV. *De modo & medio, quibus utetur Prælatus*

latus

latus Regularis ad reformandos Roligioſos ſui Monaſterii vel Provinciæ. 408

Cap. XVI. *De obligatione ſpeciali Prælatorum Regularium ad vitæ communis introductionem, peculiorumque privatorum abrogationem.* 414

Cap. XVII. *De obligatione ſubditorum ad acceptandum reformationem ad vitæ communitatem.* 422

NB. TenorEpiſtol. *Eminentiſſ D. Cardinalis Protectoris Leandri Colloredi*, directæ ad Miniſtrum Provincialem Colonienſis Provinciæ, pro neceſſaria reformatione. 430

LIEER V.

De modis, ac mediis conſervandi ſtabiliter regularis vitæ communitatem. pag. 436.

Cap. I. *DE primo medio communitatis ſervandæ, ſcil. debito cultu Supremi Numinis.* 440

Cap. II. *De ſingulari confidentia habenda in Dei providentia, pro vitæ ſubſidiis impetrandis.* 445

Cap. III. *De cavenda nimia diffidentia, nimiaque ſolicitudine, pro cura temporalium vitæ ſubſidiorum.* 457

Cap. IV. *De ſpeciali confidentia, reponenda in præſidio B.V.M. pro impetrandis neceſſariis vitæ ſubſidiis.* 462

Cap. V. *De mutua inser Religioſos concordia.* 476

Cap. VI. *Concordia Religioſorum plurima parit bona inter illos.* 483

Cap. VII. *De charitate ad externum proximum habenda.* 488

Cap. VIII. *De amanda religioſa paupertate à Superiore & ſubditis regularibus.* 495
Cap. IX. *Deſpicientia rerum temporalium probat virtutis heroicæ radicationem, conciliatque &c.* 502
Cap. X. *De horrendis pœnis violatorum S. paupertatis &c.* 512
Cap. XI. *Proprietariorum, laxorum, & irregularium religioſorum pœna poſt mortem.* 522
Cap. XII. *Superiores exactè ſatisfaciant officio, pro obſervantia vitæ communis.* 528
Cap. XIII. *Superiorum paterna, at contemperata condeſcenſio ad ſubditos.* 536
Cap. XIV. *Labor corporalis, mendicatio, & ad alios mendicantes miſeratio.* 541
Cap. XV. *Labor literarius eſt congruum medium ad conſervandum communitatem ſeu vitam communem.* 551
Cap. XVI. *Otium ab omnibus fugiendum, ut vita communis introducenda.* 562
Cap. XVII. *Gratitudo ad Deum & homines benefactores, Menſa communitas, Nociva familiaritas &c.* 576
Alphabetum majus S. Bonaventuræ. 585
Alphabetum minus ejuſdem. 591
Alphabetum aureum J. Tauleri. 592
Aurea monita S. Tereſiæ. 594
Orationes pro communi bono, & provectu Ordinis. 602. & ſeqq.
Renovatio votorum, ſeu profeſſionis. 605

FINIS INDICIS.

Men-

Menda ſic emenda.

Pag.47.lin.5.lege *peculiariter*. pag. 48. lin. 27. l. *ſanitatis*. pag.62. lin. 4. poſt *amplius*, adde *habere*. pag.88. lin. ult. pro *dicit* l. *didicit*. pag. 91. lin. 19. pro *nimium* l. *nimirum*. pag. 93. lin. 6. pro *vultu* l. *cultu*. pag. 94. lin. 26. l. *acquieſcere*. pag. 117. lin.20.& alibi pro *perfect.vita* l. *via perfectionis*. ibidem lin.25. pro *revelatione* l. *relatione*. pag. 179. lin.2. l. *multiplicitas*. pag. 177. lin.18. l. *tranquillus*. pag. 190. lin. 20. l. *condemneris*. pag. 203. lin. 2. l. *proſelyti*. pag.204. lin.13. pro *potuit* l. *poterit*. p.210. lin.3. pro *ſtudeat* l. *ſtudeant*. pag.218. lin.20. l. *Saphira*. pag.219. lin.25. l. *tempus in quo*. p. 224. lin.5. l. *antequam*. pag.232. lin. 26. l. *adminiſtrationis*. p.242. lin.1. l. *neceſſitas*. p.247. lin. 14. pro *plumacit* l. *placitum*. pag.289. lin. 4. l. *portæ per quas*. p.314. lin.10. l. *reverenter*. pag. 343. lin. 2. l. *eliminentur*. Cetera minora corriget benevolus lector: qui & auctoritati Sanctorum deferet, dum ſubinde minùs aptam ab iis arbitratur ſervatam Syntaxin, v.g. pag.202. lin.21. ubi ex Regula S. Fructuoſi ponitur *neque obediens eſſe*: Syntaxiſta legeret aptiùs, *obedientem eſſe*. idem alibi obſerva, etiam quoad Grammaticam.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google